

Historien om Schleswig-Holsteinischen Infanterie-Regiment Nr. 163

På vegne af
Foreningen af tidligere 163'ere

Bearbejdet af

Holger Ritter

Fhv. Oberstleutnant, under krigen chef for III/163

med 25 kort og 20 foto

1926

Leuchtfuer-Verlag/Hamburg

Dansk udgave:
Jørgen Flintholm – 2016
flinth@stofanet.dk
Må ikke gøres til genstand for salg

Historien om tyske regimenter

Omfattende troppeenheder i den tidligere tyske hær under verdenskrigen, udarbejdet under anvendelse af de officielle krigsdagbøger.

Tidligere preussiske troppeenheder
Seriens 184. hæfte:
Schleswig-Holsteinsches Infanterie-Regiment
Nr. 163

Oldenburg i.D/Berlin 1926

Verlag von Gerh. Stalling
Grundlagt 1789

Forord

Med afslutningen af Verdenskrigen og demobiliseringen blev, som andre hæderkronede regimente i den tyske hær, også vores stolte regiment

„Das Schleswig-Holsteinsche Infanterie-Regiment Nr. 163“

opløst. Det havde kun bestået en kort tid. I Verdenskrigens år 1914/1918 havde vores regiment på Vestfrontens brændpunkter opfyldt de store forventninger som den øverste krigsledelse og fædrelandet berettiget havde krævet af det.

Det havde skabt sig en tradition, som vi, de overlevende, er stolte af, og som vi overdrager i sikre hænder til vores Traditionskompagni:

„der 6. Kompanie Infanterie-Regiment Nr. 6“

Det har været mig en ære og glæde at måtte berette om begivenhederne, men historieskrivningens Muse har ikke stået ved min vugge. Jeg er bevist om, at mange professionelle som jeg, kan og vil komme med megen kritisk af min fremstilling.

Det mangler talrige enkeltpræstationer og navne på de involverede, men jeg har tilsluttet mig dem, der for det meste gengiver de foreliggende kampberetninger og dagsbefalinger så kortfattet som muligt og begrænset til det nødvendige.

I øvrigt henviser jeg til vores hjemlige ordsprog: I „*Wenn einer deiht, wat hei deiht, dann kann hei nich mihr dauhn, as hei deiht!*“ [Hvis man gør, hvad han gør, så kan han ikke gøre mere, end han allerede gør].

Eutin, i maj 1926

Ritter

”Til de i denne serie af bearbejdede enhedshistorier stiller Rigsarkivet de respektive enheders tjenstlige krigsdagbøger (inklusive de udvidede udgaver) til disposition efter særlige betingelser, og i overensstemmelse med en i hvert tilfælde udfærdiget kontrakt mellem arkiv og forfatter.

Ansvar for indhold af de enkelte bind bæres udelukkende af den navngivne forfatter.

Reicharchiv Abtlg. G, Potsdam.

Ledelsen af bogserien
Erinnerungsblätter deutscher Regimenter

Druck und Einband von J.J. Augustin in Glückstadt und Hamburg

Indholdsfortegnelse

Forord	5
Tilbageblik på fredstid	7
Mobilisering	11
Grænsebevogtning i Nordslesvig 29.7.14 – 22.8.14	12
Transport til Belgien 22. og 23.8.14	13
Fremmarch og kampe i Belgien 24.8.14 – 12.9.14	14
Indmarch i Frankrig 12.9.14	22
Fremmarch i Frankrig 12.9.14 – 15.9.15	23
Slaget ved Noyon 16.9.14 – 19.9.14	25
Kampe langs Oise 19.9.14 – 8.10.14	37
Stillingskamp ved Laucourt 12.10.14 – 17.12.14	44
Stillingskamp ved Cannectancourt 21.12.14 – 10. 1. 15	55
Slaget ved Soissons v. 10.1.15 – 15.1.15	57
Stillingskamp ved Cannectancourt bis 5.2.15	60
Stillingskamp ved Laucourt 7.2.15 – 30. 5. 15.....	60
Slaget ved Moulin-sous-Touvent 6.6.15 – 5.7.15	67
Stillingskampe ved Laucourt 7.6.15 – 20.10.15	69
Stillingskampe i Artois 25.10.15 – 7.1.16	77
Oplevelser ved Regiment „Sick“ 29.10.15 – 25.12.15	87
Stillingskampe i Artois til 20.2.16	90
Stormen på Giesselerhöhe 21.2.16	93
Hvil i Douai 25.2.16 – 23. 3. 16	99
Stillingskampe på Vimy-Höhe 23.3.16 – 20.5.16	100
Stormen på Vimy-Höhe 21. 5. 16	116
Hvil nordøst for Douai 27. 5.16 – 29. 6. 16	126
Slaget om Somme (1. indsats) 29. 6.16 – 14. 8. 16	129
Hvil i 6 armee Etappeområde 15. 8. – 23. 8. 16	163
Stillingskampe ved Hulluch v. 23. 8. 16 – 28. 9. 16	165
Slaget om Somme (2. indsats) 29.9.16 – 14.10.16	169
Stillingskampe ved Verlorenhoek 17.10.16 – 31.1.17	184
Hvil øst for Brügge 1.2.17 – 22.2.17	203
Stillingskampe ved Verlorenhoek 24.2.17 – 31.3.17	204
Forårsslag ved Arras 9.4.17 – 11.4.17	207
Hvil i 2. Armee område 13.4.17 – 24.4.17	225
Stillingskamp i Afsnit „P“ 26.4.17 – 15.5.17	226
Hvil syd for Douai 16.5.17 – 4.6.17	229
Stillingskampe i Vert-Wald 5.6.17 – 26.7.17	231
Stillingskampe foran Monchy 26.7.17 – 31.8.17	240
Stillingskame i Afsnit „D“ 1.9.17 – 27.9.17	254
Stillingskampe i Afsnit „F“ 27.9.17 – 12.11.17	260
Stillingskampe ved Polderhoek 17.11.17 – 28.12.17	268
Hvil i og ved Kortrijk 28.12.17 – 30.1.17	285
Stillingskampe ved Houthem og Zandvoorde 30.1.17 – 6.4.18	287
Kampe om Messines og Wijtschaete v. 10.4.18 – 20.4.18	296
Ved den hollandske grænse 21.4.18 – 20.4.18.....	320
Kampe ved Lataule og Cuvilly v. 4.6.18 – 8.8.18	323
Tilbagegangskampe 8.8.18 – 5.9.18	338
Ved Armee-Abteilung „C“ fra 14.9.18 – 30.9.18	349
Ved Gruppe „Houthoulst“ i Flandern 1.10.18 – 8.10.18	351
Kampe ved Le Cateau, Pommereuil og Fontaine-au-Bois 10.10.18 – 25.10.18	353
Afslutningen fra 26.10.18 – 28.11.18	366
Æresliste over regimentets faldne	371

Tilbageblik på fredstid

Infanterie-Regiment Nr. 163 blev opstillet den 1. april 1897 i Neumünster af 4. Bataljon fra 18. Divisions infanteriregimenter – Regimenterne Nr. 31, 85, 84 og 86.

På denne dag blev der i hæren opstillet 33 nye infanteriregimenter, der som vores, kun bestod af to bataljoner. Efter ordre fra A.K.O. af 29. august 1899 blev 21. marts 1907 fastlagt som regimentets fødselsdag. Som første kommandør blev Oberst von Doemmingen udnævnt. Sammen med det ligeledes nyopstillede Infanterie-Regiment Nr. 162 dannede vores Regiment den 81. Infanterie-Brigade. Brigaden havde garnison i Lübeck, hvor også vores søster-regiment havde hjemme.

De på dagen ankomne kompagnier blev i første omgang masseindkvarteret i byen indtil den nye, af byen byggede kaserne, kunne tages i brug. Kun 6. og 8. kompagni blev indkvarteret i den gamle kaserne, hvorfra den ridende afdeling af Feldartillerie-Regiment Nr. 9 blev forlagt til Itzehoe.

Regimentet bar hvide skulderklapper med et rødt nummer 163. De røde manchetter var broderet med et gult kanthånd. Regimentet var bevæbnet med Gewehr 88 og bajonet 71. På kort tid blev det sammenkastede regiment en samlet enhed; det første, svære fredstidsarbejde kunne begynde.

Den 16. oktober 1897 overdrog H.M. Kaiser Wilhelm II begge bataljoner en fane. Ved den festlige indvielse i Æreshallen i Berlin islog den øverste krigsherre selv det første fanesøm. Selve indvielsen fandt sted den følgende dag foran Kong Friedrich den Stores mindesmærke. Efter en forbimarch overdrog kejseren fanerne til regimentskommandøren. På en hvid silkedug bær fanen et sort kors med Friedrich den Stores ørn i midten. I hvert hjørne var indbroderet det kejserlige monogram. På denne fane har tusinder aflagt troskabsed og tusinder, der med bevæget hjerte hævdede edsfingeren mod himmelen, har bevist den lovede troskab med døden på Verdenskrigens slagmarker. Over titusinder har med sit blod bevist sin faneed for kejser og fædreland.

I dag hviler vores stolte fane samme med andre æresomkransede hæderstegn fra den gamle Hær i Berlins Tøjhus.

Allerede året efter grundlæggelsen deltog regimentet i Kejsermanøvren, der fandt sted i Hannover og Westfalen. Under den forudgående parade i Hannover stod regimentet for første gang ansigt til ansigt overfor dens Øverste Krigsherre.

De meget anstrengende manøvre dage indbragte 163'erne anerkendelse for, at de efter så kort tids bestående, i deres formåen, udholdenhed og evne til at udstå de store belastninger, var på linje med de gamle, krigsprøvede troppede af IX. Armeekorps.

I anledningen af århundred skiftet modtog regimentets faner fanebånd med gyldne spænder med inskriptionen 1900/1901.

I 1902 modtog regimentet betegnelsen „Schleswig-Holsteinisches Infanterie-Regiment Nr. 163“. Med dette navn fik regimentet tilknytning til den provins, hvorfra de fleste rekrutter kom. Båndet mellem os og hjemstavn blev herigennem fast og evigt knyttet.

Garnisonsbyen Neumünster gav som gave regimentet en musiktribune, hvorfra musik ved festlige lejligheder blev spillet.

Året 1904 blev betydningsfuld for os. Oberleutnant Haering blev forsat til beskyttelsesenheden i Sydvestafrika og døde her som den første 163'er heltedøden for Konge og Fædreland i kampen mod de oprørske Hereros. En mindesten blev opsat i haven til officerskasinoet til minde om denne tapre, afholdte kammerat. Hans kårde, som engang blev båret af Kaiser Wilhelm I, opbevares hos Traditionskompagniet i Eutin.

Der fulgte år med rolig, ivrigt fredstidsarbejde. Efter Oberst von Doemmingen fulgte som Regimentskommandør obersterne Gynz von Rekowski, Seyn und Stern og Walter von Monbary.

I 1904 deltog regimentet i kejsermanøvrerne, hvorunder en tredje bataljon blev opstillet til indøvning af indkaldelse af reservister. Dette gentog sig til året 1912. Hvert år rykkede regimentet på øvelse med tre bataljoner.

Skydeuddannelsen fandt sted på skydebanerne ved Krogaspe, mens eksercitsøvelser fandt sted på Ehrdorfer Eksercerplads. Denne blev i sidste ende for lille, og kunne ikke længere tilgodese behovet for de krigsmæssige terrænøvelser. Derfor blev der erhvervet en ny eksercerplads ved Boostedter Chaussee, der tilgodeså alle krav. I taknemmelig erindring om Oberst von dem Borne, der havde bragt regimentet op på et højere uddannelsesniveau, fik den nye plads navnet Borneplatz".

Hvert år begav Regimentet sig på en anstrengende march til Lockstedter Lager, for her at gennemgå kamp- og skydeøvelser i bataljons-, regiments- og brigaderamme.

Denne tid har efterladt gode minder hos alle. Megen sved er flydt på øvelsespladsen og hårdt arbejde gennemført. Utallige gange er landsbyen Ridders blevet stormet, fra alle kompassets retninger givet marchretning mod kirketårnet i Ridders, mod Peissner Pohl og mod Walderseehöhe. Holsteiner Wald har lydt af skarpe skud og Lesczinsky af parademarcher. Også Schierenwald og Springhoh blev tit omfattet af øvelsesområdet.

Nu skær ploven gennem den gamle øvelsesplads, og af den af soldaternes sved gennemblødte jord høstes nu korn og kartofler. Det var hårdt i Lockstedt, men „Tages Arbeit, Abends Gäste, saure Wochen, frohe Feste!“ [arbejd om dagen, gæster om aftenen, sure uger, glade fester]. Hvor engang der var lyden af signalhorn, skud, kommandoråb og glade marchsange, er der nu lyd af pisken og leen.

Det var her i lejren i 1912, at III Bataljon i oktober blev opstillet og efterfølgende fik sit hjem. Kommandoen fik Major Rutscha. 9. Kompagni kom fra [Infanterie-Regiment] 86, 10. fra 85, 11 fra 75 og 12. fra 84.

Som garnison for bataljonen var Heide forudset, men kasernen her skulle først bygges, hvorfor bataljonen foreløbigt måtte blive i baraklejren. Der var store mangler ved underbringelsen, navnlig for de gifte. Alligevel vænnede bataljonen sig hurtigt til lejren og følte sig godt hjemme. Om vinteren var der naturlig ret kedeligt på stedet, navnlig når dårligt vejr gjorde det umuligt at komme udendørs, men kammeratskabsmæssigt var det fint, og bataljonen fandt hurtigt et sandt våbenbroderskab med den ligeledes underbragte Fuß-Artillerie-Regiment 20.

I januar 1913 overbragte Oberst Trützschler von Falkenstein bataljonen dens tildelte fane. Befalingen fra 1. januar 1913 lød:

”Jeg har besluttet at skænke III. Bataillon, Schleswig-Holsteinschen Infanterie-Regiment Nr. 163 en fane, og gør det i forventningen om, at bataljonen til stadighed vil holde den af mig betroede Felttegn i stor ære, og til en fjern fremtid vil bære den til Tysklands frelse.

Berlin, 1. januar 1913

Underskrevet
Wilhelm

Den 1. oktober 1913 opstillede Regimentet et maskingevær-kompagni (M.G.K.) under kommando af Hauptmann Clamann med 6 trukne geværer, der tilgik I. Bataljon.

Oberst von Rosen var en kort overgang chef for Regimentet, fulgt af Oberst von Rode, der havde kommandoen indtil mobiliseringen. Under hans ledelse nåede Regimentet et højt niveau af militær uddannelse, der var afsluttet ved krigens udbrud.

Den 1. oktober 1914 skulle III Bataljon overflyttes til Heide, men på denne dag lå den allerede foran fjenden ved Dreslincourt.

Der havde hele tiden været et hjerteligt, aldrig plettet, godt forhold til indbyggerne i garnisonsbyen Neumünster. Lød regimentsmusikken foran de støvdækkede kompagnier i gaderne, ”åbnede pigerne vinduer og døre”, som det stod i den gamle kønne soldatersang. Gamle og unge, store og små ledsagede soldaterne til kasernen. Under paraderne på torvet på kejserens fødselsdag stod indbyggerne hoved ved hoved, og om aftenen trængte den feststemte masse sig ved festerne i Kaiserhof, i Tivoli, i koncerthuset og i Marienthal. De glædede sig med os under teaterforestillinger og svingede sig i dans.

Lykkelige tider, der ligger langt bag os! De gamle 163’ere er strøet ud over det tyske fædreland eller hviler stadig under grønne plæner. Men erindringerne er stadig levende. Gerne dvæler den gamle 163’er i gamle Neumünster over, hvad der stadig er tilbage af det stolte Regiment 63, nemlig det den 21. maj 1922 afslørede mindesmæke for de døde, holdt i trofast pleje og ære.

Må vores gamle, elskede garnisonsby gives en lykkelig fremtid.

Verdenskrigen 1914/18

Mobilisering

Regimentet befandt sig i sin garnison efter afslutning på kompagni-mønstringer, og forberedte sig med iver på den kommende Eksercer- og mønstringsperiode, som det skulle tilbringe i Munsterlager.

I de varme, solrige måneder maj og juni var der ingen skyer på den politiske himmel. Intet tydede i retning af, at en voldsom katastrofe uden fortilfælde i vores fædrelands historie, ja i hele verden, om kort tid skulle bryde ud, og trods overmenneskelige anstrengelser kaste Tyskland ud i en afgrund. Skuddene fra en serbisk snigmorder, der fældede den østrigske tronfølger og hans hustru, antændte en verdensbrand, der udslettede millioner af mennesker, lemlæstede millioner af blomstrende individer og og forårsagede uhyrlige skader, som jordens befolkning længe vil lide under, som omstyrte troner og forvandlede frugtbar land til ørken. Sæden, som vores fjender i Frankrig, Rusland og England havde sået, voksede op. Tyskland trak sværdet og stillede sig ved siden af sine hårdt krænkede forbundsfæller.

Den 29. juli 1914 indtraf befaling fra General-kommandoen om at etablere brobevogtning over Kaiser-Wilhelm-Kanal. Broerne blev jævnfør mobiliseringsplanerne besat: Taterpfahl af III. Bataillon, Grüenthal af I., Rendsburg af II. og Lewensau af I. og II. Bataillon. Den 30. juli blev der erklæret ”truende krigsfare” og 4. kompagni afsendt til bevogtning af sluserne i Brunsbüttel. Dette kompagni blev bragt op på krigsstyrke af personel fra 1. til 3. kompagni. III. Bataillon besatte Heide. Den 31. juli forventede alle en mobilisering. En uhyre spænding hvilede over vores Fædreland, overalt herskede der en offervillighed og enighed, der ikke kunne have været større eller mere hengiven. Den 1. august blev spændingen udløst. Kl. 17 indtraf mobiliseringsordren, der fastsatte 2. august som første mobiliseringsdag. Jernbanen var dårligt i stand til at klare mængden af rejsende, ammunitionstransporter til marinen begyndte af rulle mod nord, fra alle sider strømmede mobilisable og frivillige til enhederne, heste blev bragt til samlepunkterne, dag og nat blev der arbejdet på at øge hærens slagkraft. Mobiliseringen blev planmæssigt gennemført. Vores hidtidige regimentskommandør, Oberst von Rode, blev udnævnt til kommandant på Sylt og i stedet overtog Oberstleutnant Jahn føringen af regimentet.

Grænse bevogtning i Nordslesvig

Den 7. og 8. august blev Regimentet borttransporteret, men ikke i retning af fjenden, men i stedet mod nord til den nordslesvigske flanke, til Flensburg. 4. kompagni og III. Bataillon fulgte først den 9. og 10. august. Underbringelsen var fortræffelig. Regimentsstaben kom til Grundhof, Stab I. Bataillon og 1. kompagni kom til Linksbrg, 2. kompagni til Unewatt, 3. og 4. Kompagni til Langballig, M.G.K. til Grundhof, senere Nordballig. Stab II., 6. og 7. Kompagni til Dollerup, 5. Kompagni Grundhof, 8. Kompagni til Lusshoest. Stab III og 9. Kompagni til Markerup, 10. Kompagni Ausacker, 11. Kompagni til Weinderatt, 12. Kompagni Ausackerholz.

På ordre fra General-Kommando, IX. Reserve-Korps blev der opstillet en Cykel-delning på en officer (Lieutenant Ziedrich) og 40 mand, der senere i Belgien kom til at ude fremragende tjeneste. Lieutenant Ziedrich gennemførte virkelig dristige togter i det fjendtlige Belgien. Sammen med hans dristige skare kørte han langt forud for vores 17. Reserve-Division. Hans opklaring var forbilledlig. Han kendte ikke til fare – jo dristigere en opgave, jo mere lokkede den ham. Bekvemmeligheder lå ikke til ham. Hvad han havde brug for, bar han på sig. Hans bukser faldt hurtigt fra hinanden og i ugevis bar han gennem landet blå belgiske militærbukser i spidsen for hans cyklister.

Regimentets forplejningsstyrke var 85 officerer, 3.303 soldater, 232 heste, mens kampstyrken var 68 officerer, 2.997 mand og 6 maskingeværer.

Den 14. august vendte brobevogtningen tilbage til Regimentet. I fuld krigsstyrke gennemførte kompagnier, bataljoner eller regimentet daglige øvelser for på bedste måde at forberede sig på indsats mod fjenden. Den 17. august flyttede regimentet kvarterer og blev trukket nærmere hovedjernbanelinjen for at muliggøre en hurtig borttransport.

Under en regimentsøvelse den 22. august tilgik kl. 12 i øvelsesområdet befalingen til borttransport. Endelig! lød det fra alles mund. Mens vi utålmodigt i fredstidsomgivelser kæmpede mod en markeret fjende, blev der allerede udkæmpet hårde kampe på slagmarkerne i vest og øst. Liège var faldet og det syntes os næsten, som ville vi komme for sent til krigens afgørelse, og vi dermed ikke ville få andel i hærens mindedage. De første tabsmeldinger gjorde stort indtryk på os. Vi var i sikkerhed, mens vores brødre blødte og døde i hårde slag.

Transport til Belgien

Endeligt nåede kejseren og fædrelandets råb også os, og med den faste hensigt i tapperhed og troskab at gøre det samme som vores sejrige kammerater, begyndte vi vores rejse til fjendeland. Vi tilhørte IX Reservekorps under General der Infanterie von Boehn, til 17. Reserve-Division under kommando af Generalleutnant Wagner og samme med Infanterie-Regiment Lübeck (Nr. 162) til 81. Infanterie-Brigade, som blev ført af Oberst von Lewinski. I. Bataillon begyndte transporten. Den kørte 22. august kl. 1828 fra Banegård Schafhaus og blev fulgt af regimentsstaben og maskingevær-kompagniet. Den 23. august fulgte II. og III. Bataillon. Transporten vil forblive en herlig erindring for alle deltagere. Modtagelsen i Hamburg og på alle stationer var hjertelig og begejstret, forplejningen meget god.

Indtrykket, da togene langsomt kørte over Rhinen, var uudslettelig. „Lieb Vaterland magst ruhig sein, fest steht und treu die Wacht am Rhein!“ – sådan lød det fra tusinder struber. Mangen et øje blev fugtig ved synet af den strømmende grønne flod, og den hellige Ernst stod bag os alle med løftet: ”Vi vil alle være beskyttere!” – og dette løfte blev holdt. Tusinder af kammerater gav glad liv, blod og sundhed. Tusinder er endnu stærkt svækkede, kun få vendte hele hjem. Så længe den gamle kejserlige hær bestod, nåede ingen fjende frem til den hellige, tyske Rhin.

I dag er det for os et smertefuldt tilbageblik; dengang så vi stolte og fortrøstningsfulde på fremtiden.

Vi forlod det hjemlige land ved Herbesthal og nåede det dystre Belgien, hvis nedbrændte huse og ødelagte telegraflinjer var de første tegn på krigens ødelæggelser. Efter 36 timers kørsel var vi ved målet. Den 24. august kl. 1300 nåede I. Bataillon frem, kl. 1600 regimentsstaben og maskingeværkompagniet, kl. 1800 II. Bataillon. Regimentsstaben, I. Bataillon og M.G.K. blev underbragt i Thirlemont, mens II. Bataillon bivuakerede ved Landen. III. Bataillon var den førte til at erfare krigens alvor. Tæt før Liège kørte et tæt bagved kørende tog med feldartilleri, på III. Bataillons uoplyste tog og forårsagede ødelæggelser. Ved sammenstødet blev to mand fra 9. kompagni hårdt og fire mand lettere såret og blev indlagt på et lazaret i Liège. Bataljonen skulle være losset af toget i Landen, men da den nåede hertil modtog bataljonskommandøren, Oberstleutnant Kutscha et signal om, at det belgiske udbrud fra Antwerpen forestod. Oberstleutnant Kutscha beordrede derfor toget videre til Louvain, hvor det ankom ved daggry. På banegården så vi de første belgiske krigsfanger som skulle transporteres til Tyskland.

Efter losning blev der drukket kaffe fra feltkøkkenet, herefter foreløbigt placeret på banegårdspladsen. Indbyggerne var nysgerrige, men venlige og solgte cigaretter, chokolade og postkort. Kl. 0915 blev bataljonen alarmeret og marcherede med klingende musik til Bueken, for her at stille sig til disposition for 18. Reserve-Division. I det fjerne kunne man høre kamplarm fra slaget ved Mecheln. Bataljonen bivuakerede nord for Bueken. På landsbygaden stod feltartilleriets køretøjer.

Fremmarch og kampe i Belgien

Kl. 1700 åbnede befolkningen, der indtil da havde opført sig venligt og delvist endda havde spist med ved feltkøkkenet, pludseligt fra skjulesteder ild på soldater og køretøjer. Der blev skudt fra vinduer, lemme og døre. Der opstod tab blandt hestene og forvirring ved køretøjerne. Ni indbyggere blev fanget med våben i hånd og herefter skudt af en gruppe fra 9. kompagni. En modbydelig opgave for soldater. Bueken blev som straks stukket i brand. I. og II. Bataillon og M.G.K. var i mellemtiden nået frem til Herent, hvor de gjorde sig klare. Også her fulgte samtidig et lumsk ildoverfald på soldaterne så der også her måtte skydes bevæbnede indbyggere og sættes

ild til de bygninger, hvorfra der blev skudt. Regimentets store baggage var blevet tilbage i Louvain. Præcis kl. 1700 fulgte også her et lumsk ildoverfald fra befolkningen, der kostede tab i heste og materiel.

Kl. 2330 rykkede regimentet igen ind i Louvain for her at gå i hvil. III. Bataillon overtog forposter og brobevogtningen ved Cologne. Regimentet mistede under civilbefolkningens overfald to døde og 15 sårede. Ved midnat fulgte nye overfald fra indbyggerne. Kolonner og soldater, der lå i bivuak i gaderne, gengældte beskydningen. Der opstod et heftigt, men meningsløs skyderi indtil kommandørerne beordrede geværene afladt og med påsat bajonet at undersøge de huse, hvorfra der var blevet skudt. Talrige bevæbnede indbyggere blev fanget og efter krigsret skudt. Skydningen fortsatte imens over hele byen. Flere store bygninger stod i flammer. II. Bataljon forlod Louvain og gik i bivuak udenfor byen. Bataljonschefen, Major von Ketteberg, blev såret og kommandoen overgik til Hauptmann Ritter. I. Bataillons kompagnier forblev i byen i massekvarter. Om morgenen den 26. marcherede begge bataljoner igen til Herent, herfra over Doorn til Ecluse og gjorde sig her parate. Kl. 12 ankom også III. Bataillon og sluttede sig til regimentet, der nu marcherede til Thildonk. På marchen havde vi det frastødende syn at indbyggere, der med hænderne oppe stod op ad husmure. Det var modbydeligt at opleve, at kvinder og endda ganske små børn måtte indtage denne stilling under forbimarchen. Men disse hårde forholdsregler var nødvendige for at beskytte tropperne mod lumske baghold. Vi havde i tilstrækkelig grad lært krigens alvor og vanskeligheder. Vi havde endnu ikke set en virkelig fjenden, og alligevel havde vi haft tab og grufulde oplevelser.

Over hele verden blev der fra fjendens side rettet en nederdrægtig, løgnagtig hetz mod de tyske tropper. Vi blev anklaget for alle tænkelige grusomheder: plyndringer og brandstiftelse, mord på kvinder og børn, kort sagt alle de grusomheder et uciviliseret folk kan tillægges. Alt blev troet, selv film blev vist i fjendtlige og neutrale lande, der indeholdt alle tænkelige, af en sygelig fantasi opfundne grusomheder. Med så giftige våben arbejdede vores fjender, der numerisk var os stærk overlegen. Vi, der oplevede overfaldene i Louvain, Herent og Bueken, kan sværge ved Gud og vores samvittighed, at alle disse beskyldninger var nederdrægtige løgne. Først da den snigmorderiske belgiske befolkning havde dræbt mennesker og heste, greb vi i nødværge til våben. At dette og de hårde straffe forholdsregler syntes hårde, ligger i krigens natur. Hvordan ville vores fjender, der tog så høje moralske standpunkter, have forholdt sig under lignende forhold i Tyskland? Hvordan deres moral var, beviste russerne i Østpreussen og de sorte og hvide franskmænd i fredstid i Rur og Rhinen, på samme måde som de belgiske helte, der rev tysk brandvæsen væk og opførte sig gemen og brutal overfor værgeløse indbyggere. Da franske flyvere i 1914 i Karlsruhe bombede en børnefest og dræbte over hundrede værgeløse børn, tav den udenlandske presse. Den moralske forgiftning fortsatte selv efter krigen, og afstedkom en stupid mængde af meningsløse skrækhistorier. Dette giftige, uanstændige våben har ramt vores stærke folk hårdt, der forsvarede sig med ære. Endnu i dag tror utallige mennesker, at et folk, der der som intet andet folk i verden har skaffet kulturværdier og har skabt mænd som Luther, Goethe, Beethoven, Richard Wagner og Graf Zeppelin, kunne optræde som barbariske horder. Uskyldigt undervurderede vi pressens magt, Vi overså pengenes magt, og afviste bestikkelse af statsmænd og andre indflydelsesrige personligheder som umoralsk.

Den 27. august kom nyheden om, at fjendtlige kræfter var på vej over Aerschot. Brigaden gik i stilling bag en højde mellem Rotselaer og Wasemael, men ingen fjende viste sig. Kl. 1300 modtog II. Bataillon ordre til at rykke til Aerschot og her overtage bevogtningen og beskyttelsen af et ammunitionsdepot. Kl. 1500 fulgte I. Bataillon. Regimentet blev tildelt 1./Reserve-Husaren-Regiment 6, 1. og 2./Reserve Feld-Artillerie-Regiment 17 og en halv afdeling fra 2 Garde-Fuß-Artillerie-Regiment (10 cm kanoner). Aerschot var næsten rømmet for civilbefolkning. Kl. 1800 ankom III. Bataillon til Aerschot.

Efter store anstrengelser ko vi endeligt i kvarter og kunne rengøre og spise redeligt. Vi håbede på at kunne få en uforstyrret søvn.

Vi var dårligt gået til ro før tilbageblevne civilister kl. 2130 lavede et ildoverfald med geværer og håndgranater. Lykkeligvis skete der ingen skader.

Den 28. august befalede korps-kommandoen at I. og III. Bataillon med to batterier 10 cm kanoner skulle tage en forstærket fjendtlig stilling ved Seyst-op-den-Berg under ild. Samtidig besluttede regimentet at gennemføre en indsamling af kvæg og alle værnssuelige civilister. 9. Kompagni blev sendt mod nord i retning af Marchaux-Parc, 11. Kompagni mod Westermeerbek. 2. Kompagni marcherede som forspids i retning af Lierre - omkring 7 km til Goor. Detachmentet fulgte: I./1. Reserve-Husaren-Regiment 6, artilleri, III. Bataillon. Vest for Boisschot blev infanteriets hovedstyrke gjort klar. Artilleriet gik i stilling nord for kirken. Under beskydningen indgik melding fra en Husar-patrulje om, at fjenden ifølge befolkningen havde trukket sig tilbage i retning af Lierre. Skydningen blev herefter indstillet. Der var nu indsamlet rigelige mængder af kvæg og 200 unge mænd blev ført bort. Herefter blev tilbagemarchen til Aerschot påbegyndt. Kl. 2200 indgik ordre til alarmberedskab og kl. 0230 den 29. august fulgte afmarch over Wesemael-Wygemael, Cologne til Woluwe-St.Etienne øst for Brys-

sel. II. Bataillon blev tilbage til dækning af Aerschot. Ved Wesemael samledes brigaden. Marchen var meget anstrengende. Vejret var meget varm og trykkende. Efter 33 km march gik man i bivak under tag: III. Bataillon i Woluwe-St.Etienne, I og M.G.K. i Crainheim. Efter march ad de samme veje nåede II. Bataillon den 30. august frem til Crainheim. Den 31.8 var Regimentet marchklar på vejen Woluwe-St.Etienne – Bryssel. En fjendtlig styrke skulle være på vej mod Bryssel fra Termonde. IX. Reserve-Korps skulle angribe. Regiment 163 befandt sig i 17. Reserve-Divisions hovedstyrke. Om formiddagen passerede vi Bryssel. Brostenene var meget glatte, og da byen er meget bakket, var marchen gennem den fjendtlige hovedstad meget besværlig for heste og køretøjer. Under et kort holdt lod underlægen ved Reserve-Feld-Artillerie-Regiment 17 uden tilladelse III. Bataljons Sanitetsvogn bringe en artillerist, der havde brækket benet, bringe til et lazaret. Vognen var forsvundet i ugevis. Først efter forgæves kørsel gennem hele Belgien og Nordfrankrig lykkedes det endeligt kusen, Musketier Steinhagen fra 9. Kompagni, igen at finde tilbage til bataljonen.

Marchen fortsatte til Asche, hvor I.R. 162 foldede ud på begge sider af vejen med artilleri bagved og I.R. 163 på højre fløj. Da fjenden ikke viste sig, gik regimentet i bivak under tag i Crokeghem mølle og i Asche. III. Reserve-Korps, der havde ført hovedparten af kampene i dette område, stod 1. september langs linjen Eleuyt – Eppeghem – Beyghem. Vores armekorps slutte op tættere bag denne linje. Under fremmarchen kom I.R. 163 uden III. Bataljon til Brusselghem, mens I.R. 162 og III/I.R. 163 kom til Wommel. I løbet af eftermiddagen forstærkede I. og II. Bataljon stillingen Hasselt-Brussegehem-Hamme-Cobbehem. Herfra kunne man på aftenhimmelen se de stolte tårne i Antwerpen. Om natten blev 3. Kompagni i Hasselt, III. Bataljon i Kelleghehem, 11. Kompagni i Cobbehem, 12. i Hamme. Kl. 1800 blev det meldt, at to fjendtlige kolonner med en styrke på omkring en Division var på vej frem mod Impde – Cappelle-au-Bois – Neiuwenrode. Oberstleutnant Jahn alarmerede regimentet og marcherede mod Hasselt. Kl. 1830 var regimentet parat: I/163 i Hasselt, II/163 og M.G.K. ved Ophem og artilleriet i mellem. Kl. 1930 blev det meddelt, at den fjendtlige styrke var standset ved Impde. Herefter gik Regimentet over i hvil.

Hidtil havde det herlige sommervej på gunstig vis haft indflydelse på vores stemning. De modbydelige erfaringer, som vi havde gjort med den fjendtlige civilbefolkning, var gået i glemmebogen.

Et stort indtryk gjorde først og fremmest de talrigt tilsynkommende fjendtlige fly. Når et sådant fly nærmede sig og man kunne genkende de blå-hvid-røde kokarder på vingerne, fulgte et almindeligt skyderi. Alle troede, at han kunne skyde et fly ned. Hver post, hver patrulje, alle skød. For at standse dette planløse skyderi, der truede med at føre til udisciplin, blev det befalet, at der kun på direkte ordre fra en officer måtte åbnes ild. Den 2. september blev II/163 afgivet til bevogtning af Generalkommandoen i Wommel. Intet var at se eller høre af fjenden. Befolkningen på denne egn var anstændig og venlig. Regimentskommandøren besluttede på dette tidspunkt at gennemføre en offensiv opklaring over Merchten i retning af Bois-de-Buggenhout. Den skulle gennemføres af 4. Kompagni. Kompagniet meddelte, at fjendtlige kræfter befandt sig ved Merchten. Herefter red Oberstleutnant Jahn personligt frem til rekognoscering og fastslog, at fjendtlige cykeltropper i forbindelse med civile havde besat sydkanten af Merchten. 4. Kompagni foldede ud. Cyklisterne flygtede, enkelte soldater klædte sig i civil, som vi tit havde set det, og forsvandt. Sandsynligvis blev de i byen. Under skudvekslingen havde vi desværre tab. Kompagniet fortsatte til Haltest – Peisegem og tog forbindelse med Reserve-Jäger-Bataillon 9. Den følgende dag forstærkede regimentet yderligere stillingen og sendte som opklaring 1. og 3. Kompagni med en artilleride-ling, en halv deling pionerer og seks husarer over Hollebeek til vestkanten af Bois de Buggenhout. Ud over en belgisk kavaleri-patrulje blev der ikke meldt om fjender. Til den 4. september blev der befalet et fremstød mod den lille fæstning Termonde. Kl. 0215 startede forspidsen bestående af III/163, trefjerdedel I/Reserve-Husaren-Regiment 6 og 1./Reserve-Feld-Artillerie-Regiment 17, to delinger Garde-Pioniere og en Feldluftschiffer-Abteilung under kommando af Oberstleutnant Kutscha. Hovedstyrken under Oberst von Koppelow (I.R. 162), en fjerdedel Reserve-Husaren-Regiment 6, 2. og 4. Kompagni 163, I. Batteri, II/163 og Regiment Lübeck [I.R. 162] fulgte efter. 1. og 3. Kompagni under Major von Rauch rykkede mod Buggenhout. Kl. 0500 blev der gjort holdt ved jernbanelinjen Alost – Opmeik. Cyklister og kavaleri, der havde opklaret i retning af Termonde, meldte at landsbyen Lebbeke blev holdt af en svag fjendtlig styrke. III. Bataljon foldede ud med 9. kompagni til højre og 10. kompagni til venstre. Pionerer, der skulle trænge ind i landsbyen, blev beskudt, hvorefter vores artilleri afgav enkelte skud mod stedet. Efter af 11. og 12. Kompagni var foldet ud, blev landsbyen angrebet. Fjenden faldt tilbage mod Termonde. Termonde forstaden Saint-Gilles følger tæt efter Lebbeke. Kl. 0930 begyndte indrykningen i Saint-Gilles. Tæt foran jernbanetunnellen var der etableret en barrikade, hvorfra der blev åbnet en kraftig ild mod de angribende tropper.

Samtidig åbnede fjenden ild fra husene på begge sider af gaden. Et øjeblik så det ud som om det var lykkedes fjenden at bringe forvirring blandt soldaterne, der pludseligt kom under beskydning fra både front, højre og venstre. Imidlertid lykkedes det på grund af regimentskommandøren – Oberstleutnant Jahn – personlige eksempel,

Regimentschef
Generaloberst von Boehn

Oberstleutnant Jahn, Regimentskommandør
faldt ved Elincourt 16. 9. 14

Oberst Sick, Regimentskommandør

Major Ritter, Kommandør III/163

Major Roller, Kommandør II/163
Faldt 10.4.1917 ved Gémappe

Major d.R. Weede, Kommandør I/163
faldt som chef I/163 10.4.1918 ved Meesen

Oberleutnant d.R. Westmann, Fører 10/163
Faldt som chef III/163 10.4.1918 ved Meesen

Stabsarzt d.R. Dr. Petersen, Major von Bongé,
Leutnant d.R. Knabjohan

hans ro og hans forbilledlige tapperhed, overalt at udbrede tryghed og selvtillid. Ubekymret over den fjendtlige beskydning kom han med sine tilrettevisninger, udgav ordre på en rolig, saglig måde – kort fortalt tog han føringen i sikker hånd. 17. Reserve-Division stab befandt sig med heste og automobiler tæt bag forspidsen. Denne store mængde af køretøjer spærrede fuldstændig gaden, og forhindrede enhederne i at folde ud. Lieutenant Schönfeld fra Res. F.A.R. 17 spredsede den forreste pjece og afskød nogle granater mod barrikaden. Også den tapre kommandør for Reserve-Feld-Artillerie 17 - Oberstleutnant Freiherr von Wagenheim, deltog personligt kampen. Han overtog kommandoen over en deling af det angribende infanteri og stormede barrikaden med denne. Han blev dødeligt såret. Vi vil altid med ære huske denne trofaste officer, som så tappert støttede os. Også regimentets Ordonnansofficer – Leutnant Staudinger – blev hårdt såret. Kl. 1030 var Saint-Gilles i vore hænder og angrebet på bymuren og banegården i Termonde begyndte. Broen over fæstningsgraven blev løbet over ende, banegårde, hvor der netop var ankommet et tog fra Gent, blev erobret. II. Bataillon indsatte 7. Kompagni på begge sider af hovedgaden med 5. og 6. bag til venstre med 8. Kompagni efter. Efter kort tid blev det sydlige anlæg stormet. 9. Kompagni var til højre for hovedgaden selvstændigt gået frem og havde erobret det fremskudte værk. III. Bataillon blev indsat til højre for II, fulgt af I. Bataillon. Efter heftige kampe i gaderne, specielt i nærheden af kirken, flygtede fjenden. Den planlagte indkapsling af den flygtende fjende fra vest blev desværre gjort umuligt af et sumpet terræn. Denne 4. september var en hædersdag for Regimentet. Det var sejrrigt gået frem langs hele linjen og havde erobret fæstningen og den udeværker. Tabene beløb sig til 4 døde, 42 sårede og 6 savnede. For første gang havde vi en virkelig fjende foran os, og havde helt og holdent opfyldt vores opgave. Kl. 1530 samledes Regimentet ved Reur på vejen mod Baesrode. Kl. 1730 marcherede det til Baesrode, hvor den gik i bivuak under tag med front i retning af Schelde. 1. Kompagni sikrede ved Buggenhour, 3. ved Oudenbril. Den 5. september var hviledag. Det herlige vejr fik os til rigtigt at nyde dagen. 6. Kompagni skubbede en deling frem som sikring over Schelde ved Castelle. Også den 6. september forblev Regimentet ved Baesrode. 2. og 4. Kompagni besatte buggenhout. Fra 2. Kompagni blev Deling Beyerstedt sendt frem over Lippelov – Grool – Schaddeke mod Dries, mens Deling Plagemann fra 11. Kompagni som opklaring blev sendt frem til Mariakerke. Begge delinger stødte på fjendtligt kavaleri og vendte tilbage til respektive kompagnier uden tab. Den 7. september marcherede IX. Reserve-Korps mod vest, 81 Infanterie-Brigade over Termonde-Schellebeke. Den meldte fjende – der bar grønne frakker – formentlig Gent Garde Civil, generede os ikke, men fulgte os på cykel på den nordlige side af Schelde. Regimentet gik i bivuak ved Setteren. Om eftermiddagen blev II. Bataillon alarmeret til støtte for I.R. 162, der var i kamp ved Oudenarde. Bataljonen blev imidlertid frigjort efter ankomsten, da fjenden var afvist. Bataljonen nåede tilbage til bivuak-pladsen med meget blandede følelser. En eller anden overivrig person havde samlet alle bataljonens tornystre, der var ladet tilbage, i én stor bunke, og i mørket var det svært at vinde rette ejermænd. De eder, der blev udstødt, kan kun forstås af dem, der var til stede. Det gode humør vendte imidlertid hurtigt tilbage som det er kendetegnende for den tyske soldat.

Den 8. september fulgte afmarch mod syd. Kl. 0730 startede regimentet med III. Bataillon som forspids, marchen over Osterzeele – Scheldewindeke – Balegem. Kl. 1300 gik det i bivuak under tag. Der havde ikke været episoder under marchen. Regimentssstab og II. Bataillon lå i Laethem – Saint-Marien, I. og III. Bataillon i Nederzwalm. Den 9. fulgte videremarch mod Ruyen. I. Bataillon og 6. Kompagni udstillede forposter i Rhoe-afsnittet. Desværre skiftede vejret og det begyndte at regne. Den 10. september blev regimentet foreløbig i kvarter, men alarmeredes kl. 20 og begyndte tilbagemarchen til Needer-Ename.

Kun få af os havde under marchen gennem Belgien hørt om krigens store begivenheder. Vi havde kun set lidt til fjenden, men alligevel var krigen trængt hårdt ind på os. Vi var kontinuerligt i kampberedskab på grund af civilbefolkningens fjendtlige indstilling. Vi havde allerede haft svære tab i kamp med oprører eller regulære belgiske tropper. Marchen på de belgiske brostens belagte landeveje var overmåde anstrengende. Egentlige landsbyer var kun få, man marcherede egentlig hele tiden gennem landskaber, hvor gård lå ved gård betinget af befolkningens tæthed. På grund af de kontinuerlige marcher på de hede veje havde regimentet nået en meget fin marchstandard. Der var næsten ingen med dårlige fødder. Stemning var mærkbar god, forplejningen fremragende på grund af indfangning af dyr og daglige slagtninger.

Rygter svirrede frem og tilbage. Alle former for »lokums-paroler« - som ukontrollerbare rygter kaldtes blandt soldater – gik fra mund til mund. Eksempelvis skulle der i kanten af vejene være nedgravet granater med tændere placeret tæt under overfladen. Vi led ingen skader på grund af disse, selvom en protse [forvogn] fra artilleriet sprang i luften under II. Bataillons march mod Oudenarde. Det kan skyldes muligheden af en sådan fjendtlig foranstaltning.

Det blev opfattet som meget forstyrrende for soldaternes hvil, at befaling for den følgende dag oftest indløb midt om natten. Uanset hvor meget videregivelsen fra regiment og bataljon blev fremskyndet, havde vi aldrig vores ordre til afmarch før kl. 0400.

Indmarch i Frankrig

I Needer-Ename kom så endeligt den befaling, som vi så som en forløsning. Vi skulle forlade forlade det Belgien, som vi alle anså som usympatisk, og hurtigst muligt afgå på den meget lange march til Frankrig for at komme den tyske hær til hjælp efter det ulykkelige tilbagetog fra Marne. Marchen startede kl. 0745, og vi nåede mod aften i silende regn området nordøst for Tournai. Som regimentet om morgenen den 12. september samledes i Tournai, klarede vejret op. Et herligt solskin ledsagede os ind i vores arvefjendes land. Marchen gik over Hollin – St.Armand. Kl. 12 overskred vi under hurraråb den franske grænse ved Moulde, syd for Renzy. Marchen fortsatte til sidst på eftermiddagen. De franske landeveje var langt bedre end de belgiske. Befolkningen var tilbageholdende, men aldrig fjendtlige og ondsindede som den belgiske. Det kom aldrig til overfald på hærens folk. Vi gik i kvarter i Saveluy, Bellevue ved Denain/Hellesmes og Wallers.

Den 13. september kl. 0600 gik det videre over Denain – Haspers – Villeers – St.Aubert til Montigny.

I St. Aubert modtog III. Bataillon følgende befaling:

”III/163 overgår under kommando af 7. Kavallerie-Division. I. og II./163 afgiver 100 000 S-patroner og 5 dages nødrationer [eiserne portionen] til III. Bataillon. Den store bagage bliver ved regiment. Forskydning fra Cambrai over Peronne til Chaulnes”.

Vi så først vores III. Batallion igen på slagmarken ved Elincourt. Regimentskommandøren – Oberstleutnant Jahn – så her sin III. Bataillon for sidste gang.

Fremmarch i Frankrig

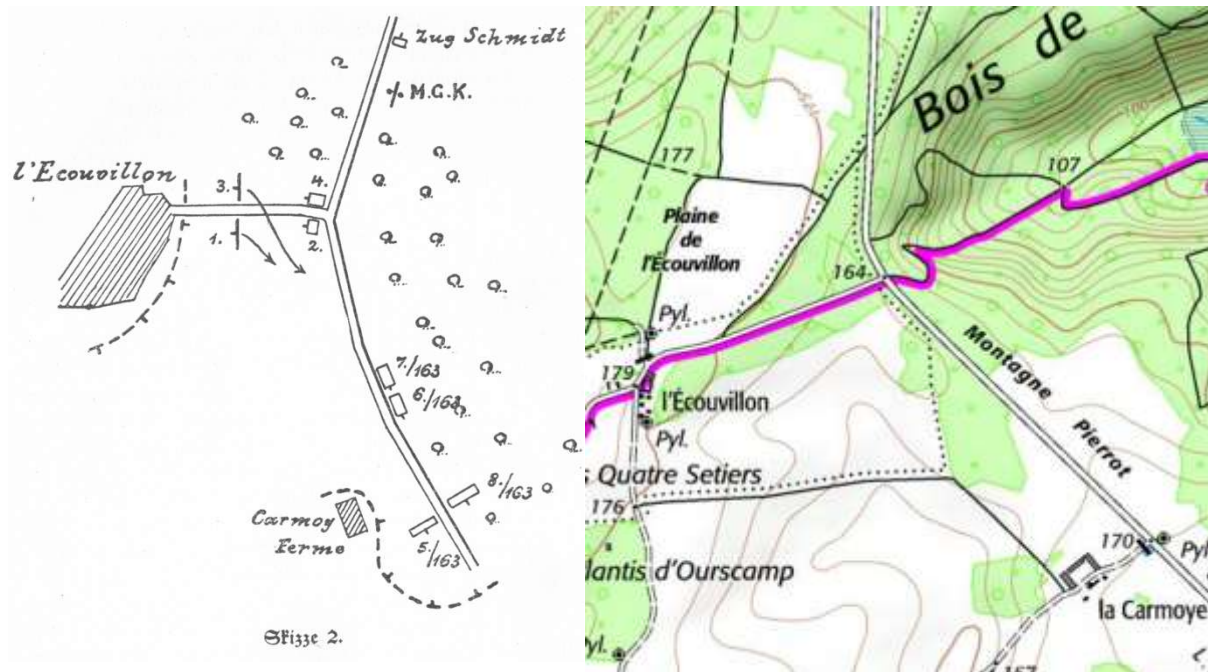
Den 14.9 fortsatte marchen over Clary, Estrées til Vernand, Marteville, Villéque og Attigny. Her blev vi for sidste gang i lang tid i indkvarteret i bygninger. Der skulle gå lang tid før vi igen lå i lukkede kvarterer. Vi følte alle, at der lå store begivenheder foran os og håbede, at det ville blive os forundt at bidrage afgørende til krigen og på kort tid bringe vores modstander til nederlag. Det er godt, at mennesker ikke kan se ind i fremtiden! Kun få af de kammerater, der var forsamlet her, vendte i 1918 sunde tilbage til hjemstavnen. Endnu skulle store gerninger udrettes og uhørte anstrengelser ydes. I fire lange år måtte vi tilbringe på fransk jord, hvor tusinder af os ville finde vores grav. Måtte den ånd og det offermod, der dengang besjælede den tyske soldat i alle enheder, snart igen blive fælles værdi for vores folk.

Den 15. september om morgenen samledes divisionen ved Beauvois. Regiment Lübeck [IR 162] blev som højre sikring sendt over Matigny, Yoyennes, Compièux mod Ercheu. 17. Reserve-Division med I.R. 163 som forspids marcherede over Foreste, Douilly, Offoy mod Esmery-Hallon. Snart fik kavaleriet føling med fjenden, der havde besat udgangen fra Esmery-Hallon. Da vi nærmede os, rømmede fjenden imidlertid området. Marchen havde hidtil været meget anstrengende, og dagligt tilbagelagde vi over 50 km. Der var alligevel ingen fodskader hos os. Den 14. så vi for første gang en virkelig slagmark. Vi marcherede nemlig over slagmarken ved St.Quentin, hvor i august Armee Kluck havde givet englænderne et ødelæggende nederlag. Væltede vogne, ødelagte automobiler, efterladt artilleri-ammunition, udbændte huse og mange friske grave bevidnede de hårde kampe, der havde fundet sted her. På slagmarken marcherede vi for første gang i fjendeland forbi vores kommanderende general, Exzellenz von Boehn. Vi lærte han snart at kende og værdsætte.

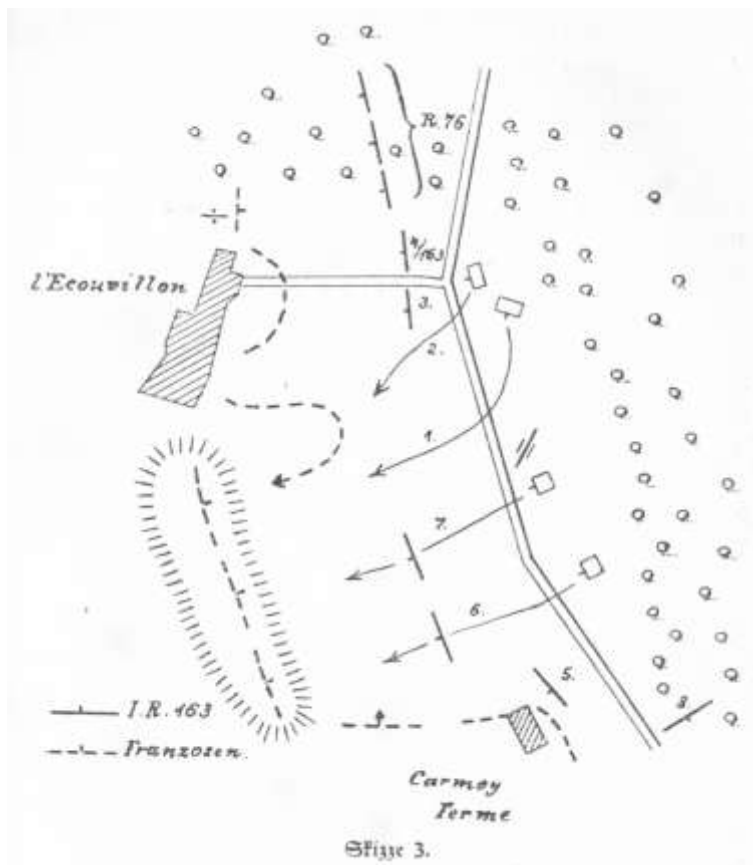
Efter en times middagspause fortsatte marchen over Flavy-le-Meldeux, Frétois-le-Chateau, Catigny, Lagny. Det var tydeligt at mærke, at fjenden var nær. Artilleriet kunne høres. Forspidsen stødte pludseligt på fjenden. Afsiddet fransk kavaleri med en styrke på omkring et regiment fastholdt sydvest for Pflessis-Cacheleux.

Forspidsen, II. Bataljon, blev foldet ud og M.G. kompagniet og et batteri bragt frem. De to forreste kompagnier, 5. og 8., gik frem øst for landevejen og gik i stilling omkring 800 meter fra fjenden. Fjenden blev lagt under ild fra infanteri og maskingeværer. Det franske kavaleri sad op og forsvandt i gallop i dækning (Se skitse 1).

Syd for Plessis-Chacheleux blev der udgivet befaling til hvil og til placeringen af forposter. Bivuaker blev hurtigt indrettet og forpost-kompagnierne gik i stilling, da der kom ordre fra korps om videre march, der gik over Dives, Thiescourt. I.R. 163 indtog L'Ecouvillon.

Divisionen marcherer over Orval, Dreslincourt i retning Ribécourt; Detachement v. Dernen (Kommandør 33 Reserve-Brigade) I og II/163, II og III/Reserve-I.R. 75, I/Reserve-Husaren-Regiment 6, 3. og 4. Reserve-Feld-Artillerie-Regiment 17 støder senere frem mod Elincourt. (Skitse 3)

Den 16. september 0600 blev fra vejgaflen observeret, at et fjendtligt infanterikompagni fra sydkanten af l'Escouvillon gik frem i østlig retning. 3. Kompagni kunne med ild trænge det tilbage. På ordre fra Regimentet gjorde I. Bataillon, primært 3. og 4. Kompagni, klar til angreb i sydvestlig retning. Kort efter iværksættelse udviklede kampen sig på afstande af 300-400 meters afstand. 4. Kompagni kom under flankeld fra skoven nord for l'Escouvillon og kompagniføreren – Hauptmann Möbes – Leutnant Lang, Leutnant d.R. Schulz og Offz.Stellvertreter Roggenkamp blev såret. Vizefeldwebel d. R. Baas overtog kommandoen, bragte kompagniet i en gunstig stilling, og da han selv blev hårdt såret, råbte han anstrengt: "Karle gør jeres pligt, vær tapper, jeg kan ikke mere!" Kompagniet havde allerede 9 døde og 37 sårede. Ved 3. Kompagni faldt den tapre Vizefeldwebel Johns. Unteroffizier Kahrs og Musketier Stürz fra 3. Kompanie hentede trods kraftig beskydning ammunition fra den i gallop fremsendte ammunitionsvogn.

II. Bataillon sendt 0530 6. og 5. kompagni frem mod Carnmoy Ferme. 5. Kompagni mod gården, 6. nord herfor. 7. Kompagni blev snart efter indsat nord for 6. Kmp, mens 8. Kmp. sikrede mod sydøst.

5. og 6. Kompagnis angreb var meget dyr. Det blev gennemført som på øvelsespladsen: først en kort ildåbning, så en række spring. Da General von Dernen så, at en deling fra 6. Kompagni ikke gik med frem, sendte han regiments adjutanten frem til kompagniet for at finde årsagen til, at delingen blev liggende. Først da blev det erkendt, at de der liggende alle enten var døde eller sårede! Under store vanskeligheder lykkedes det artilleriet at bringe to pjecer i stilling i skovkanten, hvorfra de under kommando af Hauptmann der R. Schrader, rettede sin ild mod de fjendtlige stillinger. Kl. 0700 angreb II. og III./Reserve-Infanterie-Regiment 76 på højre fløj. 2. Kompagni havde under angreb særlig store tab til franskmænd, der havde sat sig fast i træerne; de blev i sidste ende skudt ned. Hauptmann Roller blev såret i armen.

Kl. 0830 kunne fjendens tilbagetrækning tydeligt mærkes. Bataljonerne forberedte en storm og kl. 0900 var l'Ecoville og Carmoy Ferme på vores hænder. 1. Kompagni tog 15, 6. Kmp. 56 og 5. Kmp 30 krigsfanger fra de franske 30 og 38 Linje-Regimenter.

Kl. 1100 samlede Detachment von Dernen sig med Res.I.R. 76 nord og I.R. 163 syd for l'Ecurvillon. Sikringsled blev trukket frem, skyttegrave etableret og så blev feltkøkkenet med middagsmad sendt frem. De sårede blev bragt til en forbindeplads i Thiescourt.

Kl. 1130 meldte Kavaleriet, at fjendtligt afsiddet kavaleri holdt Højde 166 nordøst for Elincourt besat. Oberstleutnant Jahn sendte herefter et blandet kompagni under Lt. Nissen og en M.G. deling under Lt. Herzer af sted for at fordrive fjenden. Maskingeværerne åbnede ild fra skovkanten. Hvert gevær afgav 700 skud. Kompagni Nissen var indsat til højre og venstre for maskingeværerne. I mellemtiden var Detachment v. Dernen afmarcheret og var kl. 1215 på vej mod Elincourt i rækkefølge Reserve-I.R. 76, artilleri, I.R. 163. Leutnant Herzer, der forud var stødt frem mod Elincourt, erkendte, at denne var stærkt besat med fjendtligt infanteri. Exzellens von Dernen indsatte II/Res.I.R. 76 ind til højre for Deling Herzer. Fjenden ydede ved Elincourt hårdnakket modstand. Sergeant Luckmann fra M.G. kompagniet faldt, Leutnant Herzer blev såret. Så blev hele M.G-Kompagniet indsat, da det var observeret, at en fjendtlig bataljon var drejet af langs en markvej nord for vejen Elincourt – l'Ecurvillon i Bois de Thiescourt. Mod denne blev III/Res.76 indsat. Kl. 1330 blev I/163 foldet ud til venstre for III/Res.76. 1. og 3. Kompagni var forrest, 2. og 4. i anden linje. Terrænet var meget vanskeligt for føringen, da det var meget uoverskueligt og skovbevokset. Kompagnierne gjorde klar til angreb på Elincourt. Fjenden skød med infanterie-maskingeværer og artilleri kraftigt mod de angribende skytter. Dele af I. Bataillon trængte ind i Elincourt.

De måtte trækkes tilbage, da de var kommet langt foran de øvrige og havde mistet forbindelse.

6. Kompagni blev indsat på begge sider af landevejen for at rense bevoksningen for muligt skjulte franskmænd. De kom straks under kraft artilleriild og trak sig tilbage mod vest til en lavning. 5. og 7. Kmp var i første omgang dækning for artilleriet, senere fik 5. Kompagni frem i retning af vejknækket, mens 7. Kmp sluttede sig til II/Res.76. Kun Deling Keiper fra 7. blev til dækning af artilleriet. Hauptmann Walther 7. Kmp faldt dødeligt såret i spidsen for sine folk. 8. Kompagni blev som regimentets sidste indsat sammen med 6. Kmp. Under angrebet faldt i front den tapre, altid friske Hauptmann Busse. Også chefen for M.G.K. – Hauptmann Clamann – blev hårdt såret.

Omkring kl. 16 var angrebet gået i stå 300 meter øst for Elincourt; man afventede at III/Res.76 skulle gribe ind fra nord. Regimentskommandør Oberstleutnant Jahn befandt sig på dette tidspunkt på markvej a), som var en genvej fra vejknækket. Regimentsadjutanten, Oberleutnant Albrecht, blev sendt tilbage for at trække regimentets køretøjer nærmere. M.G. Kompagniets køretøjer og de andre vogne var på grund af artilleriilden spredt ret meget eller ladet tilbage. De skulle tætte på før stormen på Elincourt. Angrebsretning blev kirketårnet i Elincourt. Kompagnierne gjorde klar til storm. (Skitse 4 – GPS: 49 31.503 N 2 49.807 E).

Hvil før Antwerpen

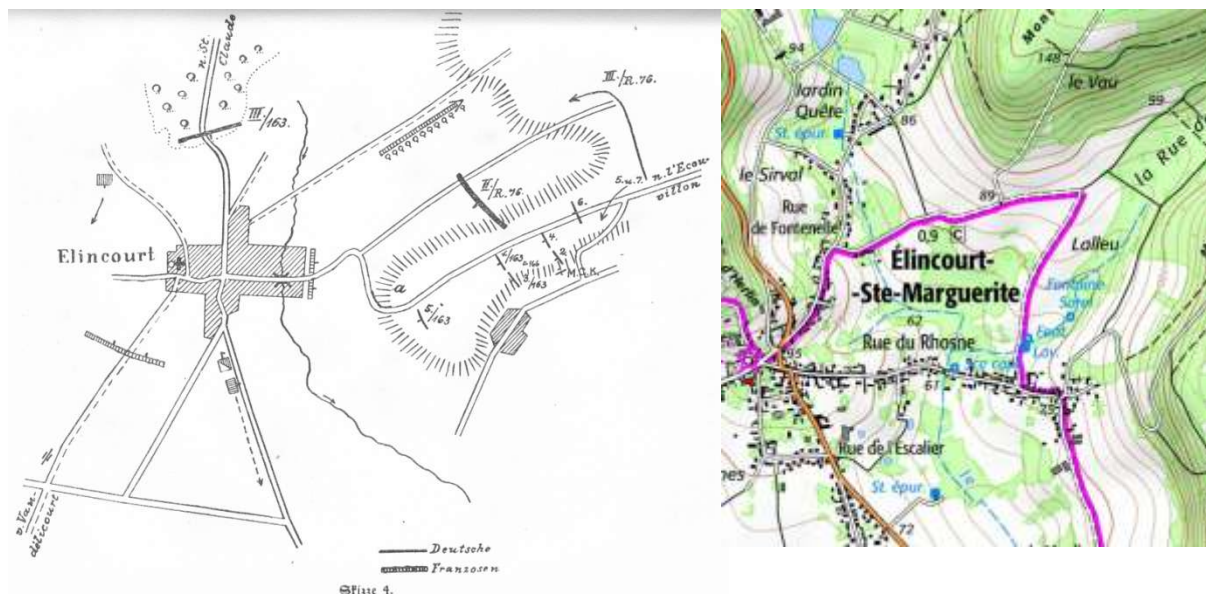
Autoval højder ved Ribécourt

Indgang til Laucourt

Ruiner i Laucourt

Oberleutnant Jahn sluttede sig til de forreste skytter, som kl. 1700 stormede landsbyen. Han var kun omgivet af nogle få soldater fra Res.76, da han i forhaven til en slotsagtig bygning blev ramt i halsen af et geværskud. Han døde heltedøden for sit fædreland. Da hans stab fandt ham, lå han med et udtryk af energi, friskhed og varme, de soldateregenskaber, som alle, der kendte ham, havde lært at værdsætte. Hans sidste hvilested er nu ved kirken i Elincourt. Vi er stolte af ham, som var et lysende eksempel på fædrelandskærlighed og tapperhed. Ingen der kendte ham, vil glemme ham.

I landsbyen fandt vi pludselig og uventet dele af III. Bataillon, som vi formodede stadig var underlagt 7. Kavallerie-Division. III. Bataillon havde den 13. september i St. Aubert fået ordre til at slutte sig til 7. Kavallerie-Division. Efter at have modtaget 100.000 patroner fra de to andre bataljoner og havde fordelt fem nødrationer til hver mand, fulgte 1415 afmarch mod Cambrai, hvor bataljonen ankom kl. 1730. Kl. 2130 kørte den herfra til Peronne. Her kunne losning imidlertid ikke lade sig gøre, der banegården ikke havde nogen anvendelig losserampe. Bataljonschefen beordrede derfor toget til at fortsætte til Chaulnes, hvor bataljonen ankom kl. 0340 om morgenen. Motorkører Meyer I fra 9. Kompagni var sendt forud for at optage forbindelse med 7. Kavallerie-Division. Divisionen beordrede fremmarch til Roye, hvor bataljonen ankom den 14. september kl. 1300. I Roye blev de modtaget af Divisionskommandøren – Generalleutnant von Seydebreck. Da tre fjendtlige kavaleridivisioner med stærk artilleri var meldt på vej, startede bataljonen kl. 1330 march mod Biâtre, hvor den gik i beredskab. Kl. 1750 kom bataljonen under MG-ild fra landsbyen, som ikke blev gengældt. Da der fra fjendens side intet skete, blev 9. og 11. Kompagni sendt til Effoy og 10. og 12. til Buny. I disse landsbyer gik bataljonen i kvarter og forposter udstillet. Ved 10. Kompagni var to mand blevet såret.

Den 15. september 0800 indtog bataljonen en sikringsstilling på højderne vest for Buny, men kl. 10 fortsatte marchen mod Cressy, hvor der var meldinger om fjendtlige skyttegrave. Bataljonen gik udfoldet frem, men fandt hele området fri for fjender. Herefter blev der spist i Crassy. Kl. 1700 blev der marcheret videre mod Beaulieu-les-Fontaines, hvor bataljonen gik i kvarter. 10. Kompagni sikrede Candor og 11. Ecuville. Den 16. september kl. 0515 blev der brudt op fra Beaulieu til landevejen Moyon – Roye og marcheret mod Avricourt. Herfra blev der drejet mod syd, da der var meldinger om fjende i nærheden. Udfoldet gik det herefter gennem skoven vest for Candor mod Walny og herfra over la Potière – Teffée mod Lassigny. Her blev der holdt en halv times hvil. Kl. 1200 fik det videre mod Eilincourt. Kl. 1300 foldede bataljonen ud i Westrand, 1 km nord for St.Claude og angreb den stærkt besatte skovkant nord for Elincourt.

Under meget hårde kampe blev skovkanten renset og fjenden kastet tilbage. I den næsten uigennemtrængelige skov var føring fuldstændig umuligt, og hver man måtte klare sig selv. Forbindelse internt i bataljonen var generelt ophørt. Nærkampene i skoven var forbitrede. Endeligt lykkedes det at kaste fjenden ud af skoven og ud af Elincourt. Fire franske officerer, 132 underofficerer og soldater fra det franske 139 Reserve-Regiment blev taget til fange. Egne tab var store: Leutnant d.R. Arnould 11. Kmp var død, Hauptmann Schüssling 11 Kmp. dødeligt såret, ligesådan Leutnant Palm 12. 51 tapre underofficerer og soldater var faldet, 81 såret og 44 savnet.

Lt.d.R. Westmann, fører af 10/163, Leutnant v. Lemcke fra 9., Lt. Plagemann fra 10. var såret. Bataljonsadjutant, Lt Hampe og Lt.d.R. Rusch var savnet.

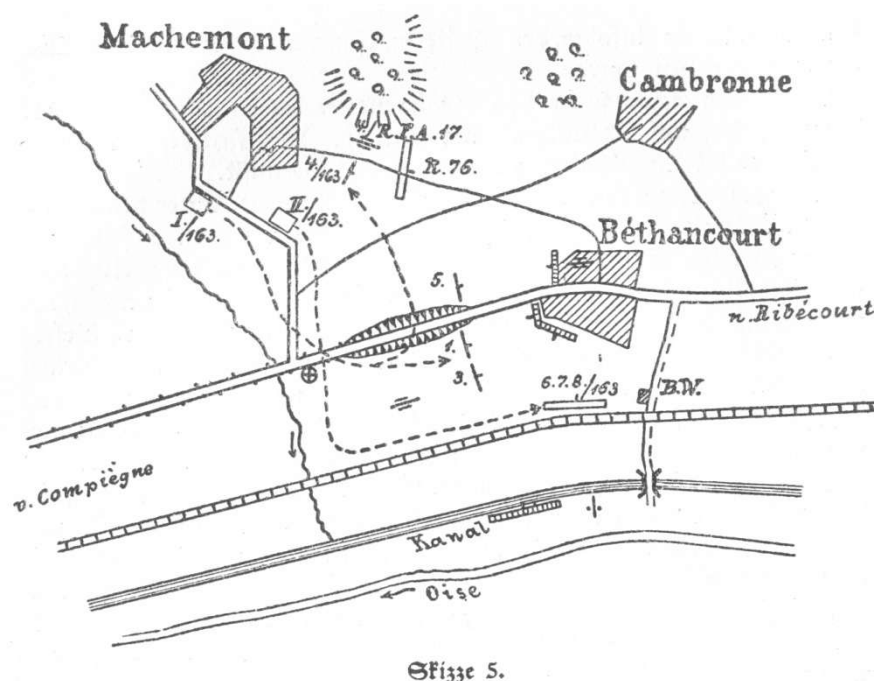
Da bataljonen nåede sydkanten af skoven så den landsbyen Elincourt foran sig, og regimentets hårde kampe. Den angreb øjeblikkeligt og trængte sammen med andre dele af regimentet og Res.I.R. 76 ind i Eilencourt. Fjenden flygtede mod vest. Kl. 1930 hvilede alle, dødrætte efter ophidselsen, i det erobrede Eilencourt og vest for landsbyen. Overalt herskede dyb stilhed. Kun på forbindepladsen i Elincourt herskede stor travlhed. Her arbejdede sanitetspersonel under ledelse af Stabsarzt d.R. Dr. Horze og Oberarzt d.R. Dr. Petersen på højtryk. Vi tænker med taknemmelighed på disse trofaste mænd, som med utrættelig pligtsomhed arbejdede dag og nat for at forbinde sår og lindre smerte. Det gjorde et enormt arbejde. De kunne ikke foreløbig fortsætte marchen, da ikke alle sårede kunne transporteres væk. Til støtte måtte hvert regiment afgive en sanitetsofficer og tre sanitetsunderofficerer, der blev tilbage. Alle faldt to dage senere i fransk krigsfangenskab som følge af, at Elincourt måtte opgives da hæren svingede mod sydvest.

I disse dage havde regimentet mistet: 5 officerer, 113 underofficerer og soldater var døde, 19 officerer, 327 underofficerer og soldater såret, 262 savnet.

Den 17. september overgik III. Bataillon igen under kommando af 7. Kavallerie-Division. Detachment v. Dernen fortsatte 0700 marchen mod Compiègne over Marez-sur-Marz – Mélincoque. Først Res.I.R. 76, så artilleri og sidst I og II/163 under Major von Rauch. Kort efter gav Division ordre til ændring af marchretning, da stærke fjendtlige styrker var meldt fra sydlig retning. Samtidig blev der beordret udfoldelse: I/Res. 76 til højre, III/Res. 76 til venstre for landevejen. I/163 under Hauptmann Roller fulgte til højre og II/163 skråt til venstre. Før denne befaling nåede enhederne var I. Bataillon sydvest for Marez blevet indvolveret i en kamp med franskmænd øst for Vandélicourt. Udfoldet med 3., 1 og 4. Kompagni fremme og 2. Kompagni i anden linje, lykkedes det imidlertid bataljonen uden større vanskeligheder at afbryde kampen. 4. Kompagni måtte overtage beskyttelsen af et batteri, der var kørt frem mod Marez og her kom i en vanskelig situation. I det hele taget var bataljonens situation ubehagelig, da det delvist sumpede moseterræn var vanskeligt at passere.

Til alt held lykkedes det bataljonen at finde vej ud. På grund af at den franske infanteriild fik højt, formodede man, at skytterne sad i træerne. Dette var imidlertid ikke tilfælde; franskmændene skød blot dårligt.

Som Detachmentet havde passeret landsbyen Chévincourt, kom den under infanteriild fra skovområdet øst for landsbyen. De fjendtlige skytter blev dog fortrængt af Res. 76. I Machemont blev der udfoldet til kamp mod Cambronne. Denne var meldt besat, hvad også galt Béthancourt. II. og III./Res. 76 gik kl. 10 frem langs begge vejsider mod Cambronne. II/163 fulgte til højre i anden linje, I/163 til højre i tredje. Artilleriet gik i beredskabsstilling nordøst for Marchemont. Den generelle orientering af linjen var hermed mod sydøst. Imidlertid stod fjenden, som vi senere fandt ud af, langs en linje Béthancourt – Cambronne. Det blev derfor nødvendigt med et sving til venstre, hvorved enhederne blev stærkt sammenblandede. (Skitse 5 – GPS: 49 29.886 N 2 53.987 E).

II. Bataillon svingede mod Béthancourt med 6. Kompagnis højre fløj langs jernbanedæmningen. 5. Kompagni rensede i første omgang husene i Machemont for fjenden, og kæmpede herefter i rammerne af Res. 76 mod nordkanten af Béthancourt. I/163 blev indsat til venstre for II/163 for at lukket hullet mellem vores II. og Res.76. Den rykkede med 1. og 3. Kompagni frem syd for landevejen Compiègne – Béthancourt. I begyndelsen blev der kun skudt fra fjendtligt infanteri i Béthancourt, senere også var det skovområde, der lå nord for landsbyen. Kompagnierne fik frisk og tappert frem og gengælde kun i ringe grad ilden, da fjenden ikke kunne erkendes. Til støtte blev 3. Batterie/Res.F.A. 17 placeret tæt bag infanteriet. På grund af den stigende kraftige fjendtlige infanteri-ild var et frontalt angreb for kostbar. Derfor gik II. Bataillon (uden 5. Kompagni) frem langs banedæmningen for at erobre kanten af landsbyen fra syd. Som II. Bataillon i gruppekolonne gik frem langs jernbanedæmningen kom den pludseligt fra højre flanke under maskingeværild fra de mange kanalbåde. Bataljonen kastede sig øjeblikkeligt ned og nåede i kryb frem til haverne i den sydlige del af Béthancourt. Her samledes den og trængte i storm ind i landsbyen, der nu også blev angret fra nord. Også 1. og 3. Kompagni trængte samtidig ind i vestkanten. Herunder blev Hauptmann Trowitz og Leutnant Reiper hårdt såret. I landsbyen mødte Regimentet i første omgang hård modstand. På hovedgaden var der en stærk barrikade. Også denne blev stormet og modstanderen trængt tilbage over Kanalen og Oise. En deling fra 6. Kompagni under Leutnant d.R. Köster erobrede trods kraftig ild fra Oise gården nordøst [sydøst] for Béthancourt ved kanalen. M.G. Kompagniet under Lt. Hertog var i første omgang til disposition for Exzellenz von Dernen. Den beskød fra vejrydset øst for Machemont mod et fransk artilleribatteri nord for Béthancourt og nedkæmpede dette fuldstændigt. Senere blev det sendt tilbage for at støtte 2. og 4. kompagni mod Machemont. De kom imidlertid ikke til indsats her. 4. Kompagni var forblevet i østkanten af Machemont for at beskytte artilleriet. Den sendte en deling ind i landsbyen, hvor Res. 76 kamptræn blev beskudt. Også 2. Kompagni deltog i rensning af Machemont.

Kompagniet var i første omgang blevet sendt i nordlig retning for at afvise svagere fjendtlige kræfter. Under udførelsen af denne opgave blev kompagniføreren, Leutnant Schmidt, såret. Feldwebel Wilcken overtog kommandoen. Kompagniet trængte ind i landsbyen, kastede franskmændene ud og spændte herefter fangne franskmænd for feltkøkkenet, hvis heste var blevet skudt, for at bringe dette ud af kampzonen. Kl. 1315 var landsbyen Béthancourt på vores hænder.

Da 17. Reserve-Division befandt sig i hårde kampe i skovområderne nord for Dreslincourt, svingede Detachment v. Dernen som hjælp mod Ribécourt. 4. Kompagni under Lt. Hedicke fulgte som bagtrop. De sårede måtte nødtvunget efterlades i Béthancourt. Desværre faldt de om aftenen i hænderne på de tilbagevendende franskmænd. Regimentet nåede Ribécourt i silende regn. Feltkøkkenet blev trukket frem og de trætte soldater forplejet. Da indkvartering omkring kl. 1400 skulle til at fordeles, hørtes tung artilleriild fra Dreslincourt. Detachmentet blev alarmeret og gjort klar mellem kirkegården og teglværket. Lt. Hertog red i retning af artilleriilden for at fastslå, om ilden var fjendens eller vores egen. Spændingen udløstes hurtigt. Adjudanten ved I/163, Lt. Köhler, kunne meddele, at 17. Res.-Division var på vej fra Attiche. Denne nyhed skabte stor glæde blandt de udmattede og overanstrengte soldater. Nu kunne de endeligt komme i hvil. Dagen havde igen kostet 10 døde, 96 sårede og 15 savnede.

Den 18. september kl. 0800 stod 81. Infanterie-Brigade, som vi igen tilhørte, klar til afmarch nordvest for Ribécourt, i dækning for artilleriild. Kl. 12 var der afmarch. Vores brigade skulle over Cambronne og 33 Reserve-I.B. over Béthancourt rykke mod sydvest. Fjendtligt artilleri vanskeliggjorde gennemmarchen af Ribécourt. Terræn var for marchen meget vanskeligt og Ribécourt kunne ikke omgås. Mod øst lå kanalen og mod vest en stejl, skovbevokset højde. Ribécourt blev imidlertid passeret uden tab. I. Bataljon i spids foldede ud med 2. og 1. Kompagni mod Cambronne og 3. og 4. Kompagni i anden linje. Herefter fulgte II. Bataillon. En patrulje fra 2. Kompagni under Offizier-Stellvertreter Gloe kunne fastslå, at Cambronne ikke var besat af fjenden. Brigaden fortsatte, og 1530 var byen indtaget. VI kom her under ild fra husene ved Behancourt. Det lykkedes ikke 33 Res.I.B. at generobre Béthancourt. Der var meldinger om så stærke fjendtlige styrker på anmarch, at også vores 81. I.B. måtte tilbage. II. Bataljon besatte højderne foran Autoval, I. Bataljon den langstrakte højderyg nordøst herfor med forbindelse ved Ferme Atiche. II. Bataljon lå snart efter under kraftig artilleriild. Det uigennemsigtige skovområde forhindrede ethvert udsyn. Derfor gik bataljonen omkring 200 meter tilbage for at undgå unødvendige tab. Regimentsstaben befandt sig i Ribécourt. Det var dem umuligt herfra at komme i forbindelse med II. Bataljon. Det var begyndt at regne kraftigt og ordonnanser for vild. Efter mange forsøg at nå igennem lykkedes det endeligt Regimentsadjudanten sammen med Unteroffizier Johannsen I og Gefreiter Heins II at bane sig vej til bataljonen. I alle disse vanskelige situationer fremhævede Gefreiter Steiper fra Neumünster sig som ordonnans.

Kampe langs Oise

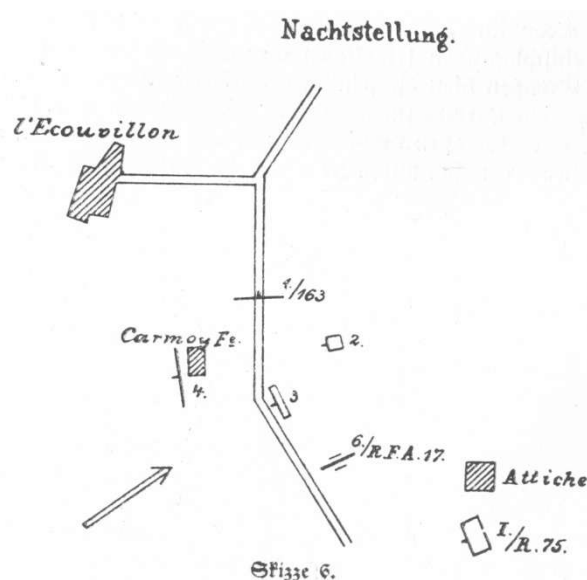
Den 19. september fik I. Bataillon ordre til, sammen med 3./Res.Husaren 6, 6./Res.F.A. 17 og M.G.K. at rykke mod Ecouvillon for igen at sætte sig i besiddelse af denne. Hauptmann Roller, som blev såret den 16.9, gik til fods med armen i bind i spidsen for sin bataljon. Artilleriet lagde ild over fjendtligt infanteri ved Ferme Carmoy, som kl. 1115 blev sikret af 4. Kompagni. Det lykkedes ikke at sikre selve L'Eschouvillon.

II. Bataillon var trukket fra højderne til landevejen for at forpleje. Feltkøkkenet kunne ikke køre op på bakken. Som bataljonen var ved at indtage dens gamle stillinger, indtraf meldinger om, at en fjendtlig kolonne af regimentsstørrelse var under anmarch. Kl. 1300 startede en voldsom artilleribeskydning af bataljonen. Da der i stillingen ikke var nogen skudfelter og alt observation var umuligt, blev bataljonen igen trukket ud til vejen. På dette tidspunkt indgik ordre fra Division om tilbagegang til Dreslincourt. To tunge pjecer fra Garde-Artillerie blev hængende i den tunge lerjord. Det lykkedes 7. Kompagni under Oberleutnant d.R. Jürgensen at få bragt dem med tilbage.

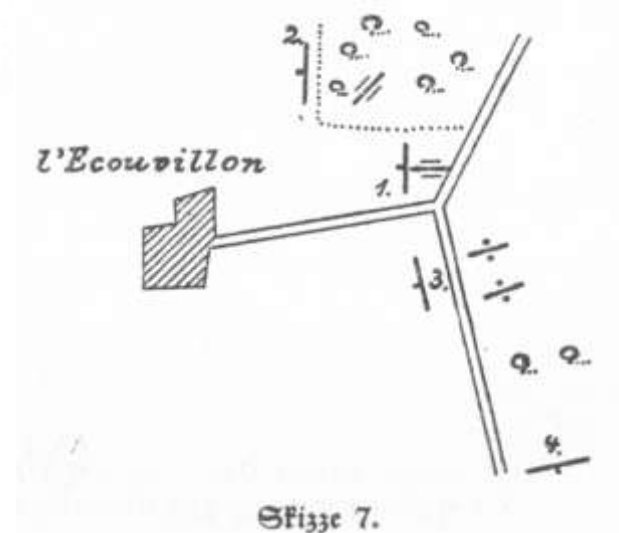
Dreslincourt blev besat og skyttegrave anlagt i byens vestlige udkant.

Ved I. Bataillon indløb en ordre kl. 1420: "Alt tilbage til Dreslincourt. Fjendtlig kolonne på vej fra Cambronne!". På denne marcherede Hauptmann Roller med bataljonen til vejgaflen 1½ km nord for le Hamel.

Kl. 1730 befalede Divisionen: "Detachment von Rauch (Major von Rauch havde igen overtaget kommandoen over I/163) besætter l'Ecouvillon. March over Attiche til Carmoy-Ferme. Carmoy-Ferme blev besat. Da det var begyndt at blive mørkt, forblev bataljonen her. Placeringerne fremgår af Skitse 6 (GPS 49 32.290 N 2 53.129 E). I løbet af natten kom fjendtlige patruljer og mindre enheder fra sydvest frem til bataljonen. Alle blev afvist.

Den 20. september befalede Divisionen, at I/163 ved l'Ecouvillon, II/163 ved Dreslincourt og III/163 skulle underlægges 4. Bayerischen Brigade. Major von Rauch placerede bataljonen øst og nordøst for l'Ecouvillon, da en besættelse af gården på grund af den konstante artilleribeskydning syntes uhensigtsmæssig. Også vejen var hele tiden under fjendtligt artilleri, så anvendelsen af køretøjer var umulig. Igen forhindrede de tætte skove bevægelser udenfor vejene. Hauptmann Roller overtog igen kommandoen over bataljonen, mens Major von Rauch igen vendte tilbage til Regimentet. (Bataljonens stilling se skitse 7).

Om eftermiddagen den 20. september ankom chefen for III. Bataillon, Oberstleutnant Kutscha, fra Lassigny til Thiescourt, hvor han endegyldigt overtog føringen af Regimentet efter vores faldne kommandør.

For II. Bataillon skete der intet særlig de næste dage. Det var imidlertid for os starten på et arbejde, der snart skulle blive af afgørende betydning for os og den samlede hær på Vestfronten! Kompagnierne havde som sikkerhed mod fjenden folde ud og spredt sig. Skyttelinjen lå omkring 400 meter vest for Dreslincourt og ventede på den indkommende fjende, da befalingen kom: "Spaderne frem, grav jer ned!" Langsomt skred det uvante arbejde frem. Alle var tilfreds, da en skyttegrav for liggende skytte var udgravet og følte sig i sikkerhed i den.

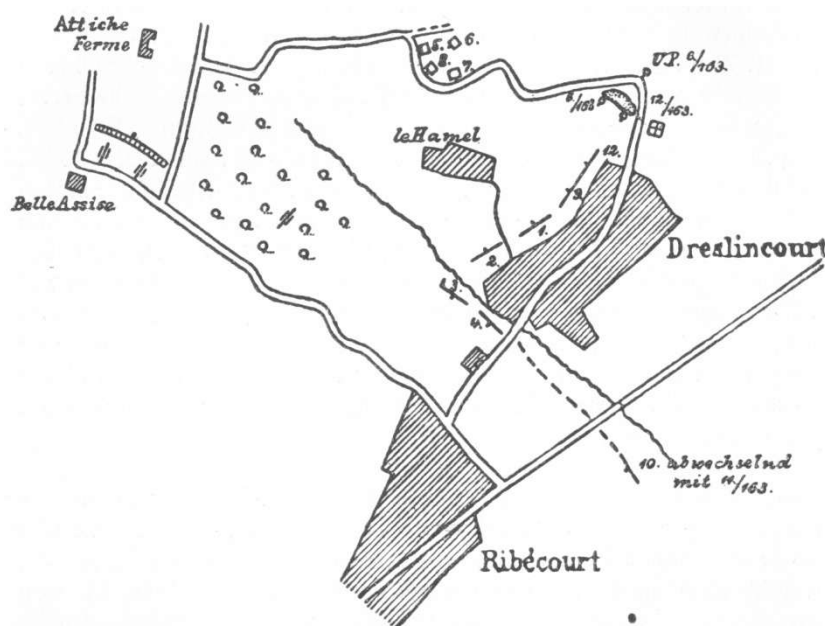
Ordet "Skyttegrav" sagde os slet intet. Den enorme betydning af ordren "Grav ned" fandt vi først ud af senere, da fronten stivnede og da krigeriske handlinger i årevis bestod i at holde ud og i at kæmpe i og om skyttegrave. Endnu troede man med en skyttegrav for liggende skytte og en overdækning af en dør, dækket af jord som dækningsanlæg [understand], havde skabt noget særligt beskyttende. Hvad skyttegravskrigen endnu skulle bringe os, kunne ingen i sin vildeste fantasi endnu forestille sig.

I. Bataillon lå i sin stilling stadig under kraftig artilleri, der specielt gik ud over 4. Kompagni. Fjendtligt infanteri forsøgte at omgå bataljonens venstre fløj. Dette blev forhindret af 2. Kompagni, Res.76. Det af Division tildelte 4. Bateria kunne på grund af det uvejsomme terræn ikke finde en skydestilling. Bataljonen grave sig nu også ned. Et arbejde, der i dette stenfyldte terræn var overordentlig svær. Der blev gravet for liggende skytte – der kun gav ringe beskyttelse mod fjendtlig artilleriild. Den fjendtlige infanteriild hørte aldrig op. Indtil den 25. september angreb fjenden dagligt og ofte også om natten. Med rolig fasthed og bataljonens tapperhed lykkedes det at afvise disse med overlegne styrker gennemførte angreb. To pjecer under Leutnant Rehfeld, der var gravet ned i forreste stilling, ydede herunder stor hjælp. 3 officerer og 91 mand mistede livet under disse opslidende kampe. Den 26. september blev den afløst af i/162 og forblev indtil 27. september i hvil i Cannectancourt.

Om aftenen den 16. september gik III. Bataillon i hvil i Elincourt. Også denne bataljon havde haft store tab. Lts. Hampe og Lt.d.R. Rauch, der var meldt savnede, var kommet væk fra bataljonen under kampene i skoven, og hade sluttet sig til II. Bataillon, hvor de havde deltaget i angrebet på Béthancourt. Den 23. september vendte de begge tilbage til deres bataljon, hvor de var formodet gået tabt, og blev hjerteligt modtaget af deres kammerater. Den 17. september marcherede mod nord til omegnen af Margny. Natten blev tilbragt i Lassigny med 12. Kompagni i Plessis-de-Roye. Den 18. blev der igen marcheret til Elincourt.

Kl. 0530 var der opbrud, så gik det igen tilbage mod St.Claude, herfra til Plesses-Chacheleur. 11. Kompagni fortsatte til Diveres for at sikre mod syd. Om aftenen kl. 1830 nåede bataljonen igen til Lassigny. Disse evige frem- og tilbagemarcher var overordentlig trættende og enerverende. Kavallerie-divisionen skiftede hele tiden område og måtte hele tiden undvige den fjendtlige overmagt. Dette medførte naturligvis en uafbrud marcheren rundt for III. Bataillon. Om morgenen den 19. september blev den underlagt 4. Bayerischen Infanterie-Brigade. Denne beordrede bataljonen at forsvare Lassigny mod en fra vest indkommende fjendtlig kavaleri-division. Bataljonen foldede ud i kanten af landsbyen og indrettede denne til forsvar. Den eftermiddag anmodede Herzog Robert von Württemberg, chef for en kavaleri-brigade, bataljonen om at rykke frem mod Roye-sur-Marz. Under kommando af Hauptmann von Seeler iværksatte bataljonen udfoldet, men blev igen beordret tilbage til Lassigny, da der var meldinger om indkommende fjendtligt infanteri. Kl. 1615 dukkede fjendtlige skytter i hvide bukser op fra Canny-sur-Marz og rykkede frem mod Lassigny. 9. og 12./163 åbnede ild sammen bayerisk artilleri på 800 meters afstand, hvorefter fjenden standsede fremrykningen og svagt skød igen. Som det blev mørkt ophørte skydningen. Den 21. september 0600 angreb fjendtlig infanteri endnu engang. De rykkede frem mod 10. Kompagni, som åbnede ild på 500 meter. Fjenden, Zouaven og Turkos, blev standset af ilden, der blev forstærket af et bayerisk M.G. Kompagni. Fjenden havde tilsyneladende til hensigt at erobre Lassigny, da den hele tiden indsatte mere infanteri fra nord, og det fjendtlige artilleri beskød byen og især 10. Kompagni. Gradvis blev den fjendtlige ild svagere. Den flammede endnu engang kraftig op om aftenen, og forstummede så fuldstændig. Kraftig regn havde været en stærk gene for bataljonens kamp, men landsbyen blev fastholdt. Tabene havde denne dag været store: 13 døde og 47 sårede. Bataljonen blev i sin stilling i løbet af natten og blev kl. 0400 om morgenen den 22. september afløst af I. Bay. I.R. 15 og rykkede over Dives – Larbroye til Dreslincourt, hvor den kom under kommando af Regiment Lübeck [I.R. 162]. Den følgende dag blev bataljonen reorganiseret i tre kompagnier. 9. Kmp. under Hauptmann Schrader, 10/11. Kmp. under Lt.d.R. Kreuder og 12. Kmp under Hauptmann von Seeler. Denne dag ankom også forplejning til Elincourt, som under kommando af Lt. Hampe havde sluttet sig til II. Battalion. Lt. Hampe var som bataljons-adjudant den 16. september af Oberstleutnant blevet sendt til 9. Kompagni. Da han returnerede fandt han ingen i det vilde skovområde. Han greb et gevær, samlede forsprængte omkring sig og greb med disse ind i Regimentets hårde kampe ved Elincourt. Gennem beslutsomhed og omtanke reddede han mangan en kammerat fra døden eller fangenskab. Den 26. september blev regimentet igen samlet. Hauptmann Moebes blev udnævnt til kommandør for III. Bataillon. Regimentsstaben og I. Bataillon lå i Cannec-

tancourt, II. Bataillon i stilling nord for Dreslincourt, hvor den fortræffeligt var underbragt i store huler, der af franskmændene blev anvendt til dyrkning af champignon. III. Bataillon fastholdt Dreslincourt. Foran fronten var der temmelig rolig, dog kunne fjenden ikke lide, at der – udenfor fuld dækning – blev lavet forstærkningsarbejder på vores stilling. Da fjenden også med artilleri skød efter enkelt køretøjer, kunne feltkøkkenet, som var placeret i Chiry, først efter kl. 20 bringes frem. Vejret klarede op. Løvet på træerne begyndte at få farve; det hele

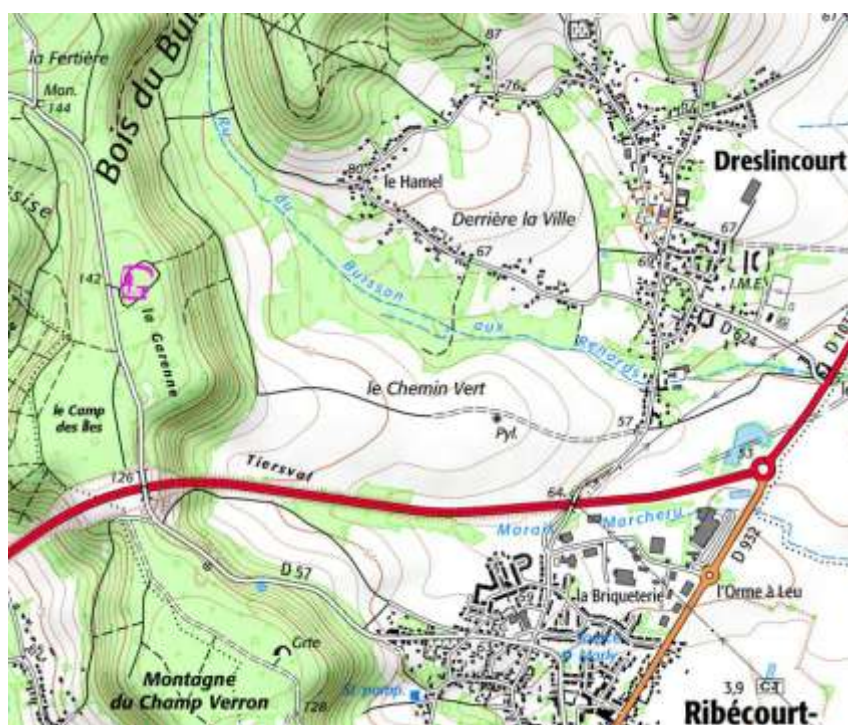
Skizze 8.

udviste et pragtfuldt landskabsbillede. Den 28.9 ankom I. Bataillon til Dreslincourt, hvor den blev underbragt i kældre i byens nordlige del. Husene var bygget af massive sten, og man regnede med at man i kældrene var fuldstændig skudsikker. Stenene var imidlertid så bløde, at selv et gevær-projektil slog igennem. Den 29. blev III. Bataillon angrebet af en kraftig fjendtlig patrulje, som uden problemer kunne afvises. Den 1. oktober blev også I. Bataillon sendt frem i forreste linje, og begyndte øjeblikkeligt med udbygning af stillingen. Regimentets opstilling, se Skitse 8 (GPS: 49 31.620 N 2 55.587 E)

Tiden fra 1. til 7. oktober blev brugt til kontinuerligt skansearbejde, so fjenden forsøgte at forstyrre med artilleri- og infanteribeskydninger. Ham gennemførte også enkelte mindre angreb, der imidlertid ikke nåede frem til vore stillinger. En livlig patruljeaktivitet fra vores side viste, hvor fremragende friske og tapper vores mænd fungerede. Det bakkede og skovbevoksede terræn var til den slags operationer meget velegnet. Desværre medførte disse patruljer foruden fortræffelige resultater, også tab.

Det fjendtlige artilleri skød efter selv enkeltpersoner i forterænet. Specielt fortjener indsatsen fra patruljefører Unteroffizier Termulke, Fuhlerndorf, Dinz fra 1. Kompanie und Mellmann fra 9. Kompanie at blive fremhævet. Mellmanns patrulje fra 9. Kmp

trængte med en gruppe frem mod le Hamel. Efter at have fastslået, hvor det fjendtlige artilleri befandt sig, kom de tilbage. På grund af artilleriild faldt 4 mand og 3 blev såret. Unteroffizier Mellmann, der selv var blandt de sårede, forbandt på trods af smerterne to kammerater og bragte dem tilbage i skyttegraven. Den tapre Unteroffi-

zier Fuhlendorf blev hårdt såret den 4. oktober. Patruljen var ikke i stand til at bringe man med tilbage. Da man eftersøgte ham, fandt man ham død og fuldstændig udplyndret. De ”ridderlige” franskmænd havde røvet hans ting. Fortræffelige patruljer blev også gennemført af Vizefeldwebel Langhof fra 5. Kmp, Gefreiter Seesch fra 5. Kmp, Musketier Kubiak fra 7. Kmp., Reservist Wiese fra 8. Kmp og mange andre.

Med kampene ved l’Ecouvillon den 15. september begyndte for os ”Slaget om Noyon”, der har fået verdenshistorisk betydning. Det bragte tilbagetrækningen fra Marne til afslutning. Elincourt, Béthancourt, Ribécourt, Dreslincourt blev delafsnit i dette store slag, hvor IX. Reserve-Corps under sin jernhårde kommanderende General von Goehn, overvandt to franske armekorps – det 13. og det 4. – og forhindrede en omgåelse af højre fløj af Armee Kluck. Vi fik først lidt efter lidt at vide, hvad vi havde udrettet og hvilken succes vi havde haft.

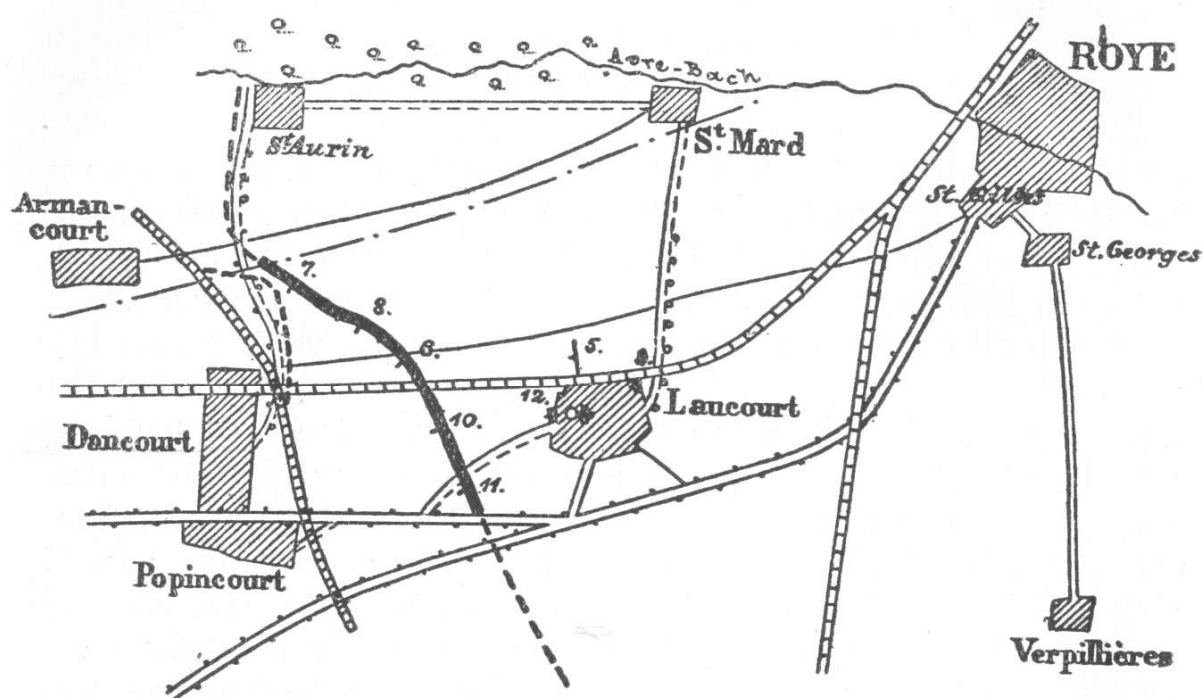
Slaget om Moyon var forbi. Bølgerne efter kampen svandt ud ved os. Fra syd drønedes kanonerne ved Tracy-le-Mont og Tracy-le-Cal. Her lå IX. Armeekorps i hårde kampe med de fremstormende franskmænd. Specielt om aftenen dvælede fores øjne ofte ved det brændende Tracy-le-Mont og varme ønsker for vores hårdt pressede landsmænd fyldte os.

Den 8. oktober indgik ordre til afløsning, der skulle føre os til en anden del af Picardiet. Vi blev afløst af Füsilier-Regiment Königin Nr. 86

Bataljonerne marcherede til regimentets samlerum, der befandt sig omkring 800 meter nord for Lagny langs landevejen Moyon-Roye, og ankom her mellem kl. 0100 og 0500. Major von Rettberg, der var blevet såret ved Louvain, havde igen overtaget sin II. Bataillon. Hauptmann Ritter blev udnævnt til kommandør for III. Bataillon. Bivuakpladsen ved Lagny var en våd kløvermark, så det i kulden og fugten ikke var muligt at tænke på søvn. Først da solen stod op blev det varmere og man kunne få en kort søvn. Kl. 1000 var der afmarch. Kort efter indgik en Divisions-befaling om et angreb på en fjende, der stod langs en linje Armancourt-Popincourt. 33. Reserve-Brigade over St.Gilles, Armancourt, Marquevillers på højre fløj, 81. Brigade på venstre over Roiglise-Popincourt-Erivillers. Under fremmarchen drønedes kanonerne uophørligt på vores venstre flanke. II. Armeekorps lå med front mod vest i hårde kampe ved Amy. Pludseligt blev der gjort holdt, og kommandørerne kaldt frem. Alle var yderst spændte og afventede, hvad der måtte skulle ske. Men i stedet for den ventede ordre til angreb kom ordre til, at enhederne skulle rykke i kvarter. Det planlagte angreb var aflyst da 18. Reserve-Division indstillede angrebet på Echelle og det tunge artilleri ikke længere havde tilstrækkeligt ammunition til rådighed. Den 10. oktober glædede vi os over en almindelig hviledag, der blev anvendt til istandsættelse af våben og beklædning. For anden gang under krigen modtog enkelte soldater i Regimentet Eisener Kreuz II. De første medaljer var uddelt den 21. september.

Stillingskampe ved Laucourt

Den 11. oktober rykkede Regimentet igen frem i anden linje bag 33. Reserve-Brigade, som holdt linjen St.Aurin Laucourt, Beuvraignes, Crapeaumesnil. Regimentsstab, I. og III. Bataillon med M.G.K. kom til Verplières, II. Bataillon til Margny-sur-Cérises. Næppe var Regimentet gået i bivuak under tag og gået til ro før alarmen lød kl. 0230. Fra retning af Beuvraignes trængte lyder af infanteri- og artilleriild igennem. Regimentet blev formeret og stod klar til indgreb, men der skete imidlertid intet. Det viste sig senere, at ven og fjenden i blinde havde beskudt hinanden. Alligevel havde skyderiet i det mindste det resultat, at det fjendtlige infanteri forlod dens stillinger. Denne dag forlod vores respekterede Major von Rettberg os for at overtage kommandoen over Regiment Lübeck [I.R. 162]. Som nu kommandør for II. Bataillon blev Hauptmann Moebes udnævnt. Den følgende dag skete intet bemærkelsesværdigt. Den 12. fik Regimentet ordre til at afløse Res.I.R. 75 i afsnit Laucourt den følgende nat. Førerne begav sig til dette regiment for at overtage stillingen. I. og III. Bataljon, samt M.G.K. blev herefter trukket frem til Laucourt via Roye og St.Gilles. Vi havde endnu ingen erfaring med en sådan afløsning. Der blev rykket frem temmelig larmende, der lød høje kommandoråb, vognene raslede. Der herskede almindelig larm som gjorde fjenden opmærksom, og udløste en heftig infanteri- og artilleriild mod Laucourt, der dog kun forårsagede ringe skade, da det var kulsort og det regnede kraftigt. March ud i stillingen var meget vanskelig. Den tunge lerjord klæbede til støvlerne; desuden var området tilsået med sukkerroer. Først sidst på natten var stillingen indtaget. Den bestod for det meste af skyttehuller og få sammenhængende skyttegrave. Som solen gik op var der ikke meget at se af fjenden. Også det fjendtlige infanteri og artilleri forholdt sig

Skizze 9.

temmelig rolig. Vi kikkede på terrænet foran os, hvor vi i et år skulle arbejde og kæmpe. Foran os lå landsbyerne Dancourt og Popincourt. De lå i fjendeland og forblev det, så længe vi var der.

Som den var ved indrykningen forblev stillingen også i året 1915, og da vi igen forlod den, var den os lige så fortrolig som den hjemlige eksercerplads. Bag os lå byen Roye med dens gamle agtværdige katedral, som senere fuldstændigt blev sønderskudt af fjenden. Roye blev vores faste garnison. Her lå i første omgang reservebataljonen. Forstaden St. Gilles rummede det store- og kamptrænet, regimentets skrivestue og også sygestuen

blev placeret her. Hyppigt blev der i kirken i St.Gilles afholdt gudstjenester og kirkekoncerter. Roye selv blev kun i ringe omfang beskudt af fjendtligt artilleri. Indbyggerne var venlige og vandt vores respekt for den ro, hvormed de tog de hårde tider. Tit blev en indbygger såret, men "C'est la guerre" var den eneste klage, man hørte fra dem. Siden indmarchen i Belgien havde Regimentet hidtil haft tab på 193 døde og 680 sårede. (Regimentets opstilling, se Skitse 9. Laucourt GPS: 49 40.445 N 2 45.49 E).

Fronten i vest var nu stivnet overalt. Skyttegravskrigen skulle fængsle os i fire år. I fire lange år holdt vi fast, uanset hvor store anstrengelser vore fjender gjorde. Hvad det betød kan kun den bedømme, der havde set slagmarkerne i vest.

Der blev arbejdet flittigt på skyttegravene, og snart var de udbygget til stående skytte og forsynet med rigelige dækningsrum. Disse blev så godt som det kunne lade sig gøre overdækket. Hveden på markerne fandt vej til dækningsrummene. Desværre kom der med halmen også mange mus med ind, der senere blev fortrængt af de ækle rotter, der optrådte i utrolige masser. Rotteplagen blev vi aldrig mere kvit. Om natten vrimlede stillingerne med disse dyr, der mæskede sig på vores brød.

Den 16. oktober ankom de første omfattende transport af »Liebesgaben« fra garnisonen i Neumünster: skjorter, undertøj og tobak var højst velkommende gaven, som ofte var vedlagt hilsener og opmærksomheder, som blev gengældt af de taknemmelige modtagere.

Den 17. oktober modtog Regimentet de første personelstatninger, bestående af 15 officerer og 750 mand. Med disse fik regimentet en styrke på 64 officerer og 2.746 underofficerer og soldater. Også Jernkors blev igen uddelt, herunder et til vores faldne Regiments-kommandør, Oberstleutnant Jahn.

Med hjælp fra pionerer, der frem for alt lagde hindringer foran vores front, blev der nu dagligt på forstærkning af skyttegravene, og med anlæggelsen af forbindelsesgrav frem til de forreste grave. Den fjendtlige artilleri beskød hovedsageligt den forreste grav, så vedligeholdelsen af graven kostede megen tid og arbejde. For at undgå støj blev landsbygaderne i Laucourt dækket med halm. Vogne, der om aftenen kom fra St.Giles, måtte også omvikle hjulene med strå. Forbindelsesgraven, der var fastlagt af Hauptmann Schrader fra 9./163, var allerede 19. oktober $\frac{3}{4}$ færdig i mands-dybde. I. Bataillon afløste denne dag III. Afløsningen gik glat. Til venstre, foran II. Bataillon, arbejdede fjenden sig nærmere vores stilling; dette kunne lade sig gøre, da der foran vores front lå roemarker, der gav god dækning. Efter at vores artilleri havde erkendt det franske forehavende, blev de drevet tilbage med ild. Fjendtlige patruljer kom nu ind på 2-300 meters afstand af vore grav. Franskmandene blev hele tiden dristigere, da vi kun skød nogle få.

Den 22. oktober blev bataljons-adjutanterne afløst og erstattet af løjtnanter fra kavaleriet. Lt. Köhler fik 3. Kompagni, Lt. Hampe 11. Kmp og Lt.a.D. Behn 7. Kompagni. Hauptmann von Seeler fra 12. Kompagni blev forsat til M.G. Kompagniet. Han blev i 12. afløst af Lt.d.R. Dagers. Den 24. oktober blev II. afløst af III. Bataillon.

De næste dage blev anvendt til skansearbejde. Gravene blev yderligere uddybede og gjort bredere, og siderne forsynet med faskiner for at forhindre dem i at skride sammen. For at sløre forløbet af forbindelsesgraven blev den opkastede jord beplantet.

Brønde blev fordelt mellem bataljonerne til forsyning med vand. Ved disse gik det hver aften muntert til, når kogekar skulle vaskes, for at kunne modtage mad fra feltkøkkenerne. Sådan fik oktober måned til ende. Stillingerne på fløjene blev noget udvidet. Der var hele tiden to bataljoner i forreste linje og en i hvil. Disse bataljoner i hvil afløste efter tre dage, så tiden i skyttegraven var seks dage, fulgt af en tredages periode i hvil. M.G. Kompagniet havde seks våben indsat, vogne og heste og reservemandskab var placeret på en gård i den østlige udkant af Laucourt, den såkaldte "Sanitätshof". Her var også forbindepladsen placeret. Overfor i M.Bonivards gård var regimentsstaben indkvarteret.

Generelt var vores kampaktiviteter ringe; om formiddagen skød fjenden overhovedet ikke, om eftermiddagen begyndte artilleriilden, som så igen tav i timevis, for hen under aften igen at vågne til live. Efter at fjenden havde sendt sin aftenhilsen begyndte transporterne af forstærkningsmaterialer og forplejning til fronten. Det meste af denne trafik gik over åbent terræn og selv vogne fra M.G.Kompagniet kørte med firespand træstammer og sten frem, ubekymret over den spredte fjendtlige infanteriild. Erfaringerne viste, at dækningsanlæggene løb fuld af vand under regnvejr, da overdækningen af jord lod vand sive igennem. Derfor blev tagpap indbygget til tætning, hvorved denne gene blev bragt ud af verden. Desværre blev dette tagpap nedbrudt, og man blev tvunget til i stedet at anvende bølgeblik.

Under regnvejr blev passage af løbe- og skyttegrave yderst besværlig, da støvlerne blev hængende i den bløde jord. Man forsøgte derfor at anvende bundter af grene som underlag. Dette viste sig imidlertid upraktisk, da grenene blev trådt ned i lerjorden. Opretstående grene fik i mørket soldaterne til at snuble, der med mange eder og højlydte protester lod deres ærgrelser komme til udtryk. Man forsøgte sig herefter med brolægning, men det

gik heller ikke godt. For det første var der ikke tilstrækkeligt med anvendelige sten, dernæst lod sten ikke vandet løbet i gennem, så store vandpytter i dagevis blev resultatet, og endeligt var sten meget glatte. Endeligt fandt man på at anvende træriste, der på enhver måde viste sig velegnede.

Stemningen var god. Der blev snart dannet små skyttegravsorkestre, der med de mest simple midler kunne frembringe støj, der endda kunne genkendes som melodier. Træk- og mundharmonikaer dukkede op, og flere af musikerne viste sig at være regelrette virtuoser. Sangforeninger blev dannet og sørgede for opmuntring og tidsfordriv. Der lå stor fortryllelse og megen poesi i dette skyttegravsliv, hvor trofasthed, fædrelandskærlighed, tapperhed, godt humør og pligtfølelse bandt medlemmer af alle klasser og erhverv sammen i et ædelt kammeratskab.

Flere gange fløj Zeppeliner ved nattetid på vej til angreb på Paris ind over stillingen. Soldaterne havde fået deres navne at vide, og man kunne tydeligt høre den stille snurren af deres propeller. Gode ønsker om en lykkelig hjemkomst steg op fra gravene i nattens mørke til vores kammerater der oppe i luften, og alle tyske mænd åndede lette op, når de hørte dem komme tilbage.

Regelmæssigt modtog man post og aviser. Af disse var "Münchener Jugend" særlig velkommen, da de med deres kønne billeder leverede pragtfuld udsmykning til dækningsanlæggene. Den 5. november blev Hauptmann Koller afkommanderet som bataljonschef til Reserve-I.R. 84. Omkring kl. 2300 begyndte et skyderi foran højre fløj af R.I.R. 76, der lå til venstre bag os til venstre for II. Batallion. I begyndelsen var den flakkende, men spredte sig så til højre, og varede med flere afbrydelser og stigninger i intensitet i omkring 1½ time. Kampen udviklede sig på grund af en stærk fjendtlig patrulje, der foran II. Bataljon i retning fra Popincourt-Tilloloy stødte på en af vore patruljer. En kraftig tåge, der trods måneskin kun gav en sigtbarhed på omkring 15 meter, gav anledning til den forkerte slutning, at fjenden havde til hensigt at angribe. Derfor blev der åbnet ild, da fjenden blev erkendt. Fjendtligt artilleri beskød samtidig landsbyen Laucourt med middeltung kaliber. Der skete ingen skade. Det hele var megen larm for ingenting. Efter sammenstødet fortsatte vores patrulje i fortærrænet, hvor der blev fundet enkelte døde franskmænd.

Den 7. november blev det kendt, at Graf Spee med sin krydser eskadre havde fundet et søslag ved Corronel ud for den chilenske kyst. På ordre fra regiment trådte kamp-bataljonerne kl. 1300 an på brystværnet og udbragte et trefoldigt hurra for sejren. Resultatet var uventet komisk. I de høje sukkerroer i fortærrænet befandt sig talrige franske poster og patruljer. Som de første hurraråb lød, kom de på benene og styrtede, så hurtigt de kunne og med flagrende jakker, tilbage i deres skyttegrave. De blev fulgt af en høj latter.

Oberärzte Dr. Hotze og Dr. Petersen, der ved Elincourt var faldet i fransk fangenskab, vendte tilbage til regimentet. De fortalte, hvor uanstændigt og uværdigt, de var blevet behandlet af „Franzmann“. Indtil krigen sluttede forstummede aldrig disse bebrejdelser mod den store kulturnation, der så ofte tager ord som "ridderlighed" og "menneskerettigheder" i deres mund.

Forbindelsesgraven, der nu var helt færdig, blev navngivet "der Schradergang" efter den pålidelige chef for 9. kompagni for at sikre en bedre og hurtigere orientering. Senere kom der en "Siegesalle" en "Schützengang" og en "krumme Gasse". Gefreite Blase og Kriegsfreiwillige Behrens fra 6. Kompagni bragte de første indfangne franske soldater ind.

Den 11. november var en dag i spænding: om eftermiddagen havde tre fjendtlige fly nedkastet flyveblade, hvori der blev opfordret til faneflugt under henvisning til, at tyskere i fransk fangenskab blev behandlet og forplejet upåklagelig. Den gang grinede alle om disse plumpe midler, som fjenden arbejdede med.

Sidst på aftenen kom der melding om, at en fjendtlig kolonne med enkelte køretøjer med en marchlængde på omkring 7 km var på vej mod Dancourt. Alle var i kampberedskab i den månelyse, stormende nat, men intet angreb fulgte. Vores artilleri beskød herefter den følgende morgen den fjendtlige skyttegrav overfor højre fløj-kompagni – 10. Den fjendtlige linje danner her et knæk, der gik tæt ind mod vores stilling, og blev kaldt „heißer Punkt“. Der blev meldt om yderligere fjendtlige bataljoner under anmarch. 7. Kompagni indrettede sig derfor til forsvar i sydkanten af Laucourt. Alle var kampberedte da Regimentet havde meddelt: "Med sikkerhed forventes et fjendtligt angreb".

Der var stor spænding, for i skyttegraven kunne man se lyssignaler sendt fra Roze sendt i retning af fjenden. Regimentet var kampklar. Det fjendtlige artilleri var kraftigere end normalt. Det rettede sig hovedsageligt mod området om Laucourt kirketårn. Der skete imidlertid intet. Den 16. november begyndte det at regne kraftigt. Graven var fuld af vand. Heldigvis løb det hurtigt væk, for den 18. begyndte det at fryse. Den 19. slog en granat ned i den gård, hvor I. Bataillons kommandostation var placeret. Der var midt under en ordreudgivelse. Bataljons-adjutant, Leutnant von Woyna og Musketier Vogel blev hårdt såret. Lt. Krienitz blev adjutant ved I. Bataljon. Den 20. november blev vi vaccineret første gang mod Tyfus. Denne beskyttelse viste sig store værdi. Vi blev hermed forskånet for alle de alvorlige epidemier, der under tidligere krige havde kostet talløse mennesker livet.

Om aftenen så vi igen lyssignaler sendt fra Roye. Man fastlagde retningen, som viste sig at være præstegården i Roye, og da dette blev undersøgt, fandt man præsten påklædt i seng.

Den 23. november var en mindeværdig dag for os. Vi stiftede denne dag bekendtskab med en påtrængende ledsager, der skulle følge os hele krigen igennem – det var den almindelige kropslus. Disse ækle kreaturer, som vi blev ramt af, ødelagde i virkeligheden vores tilværelse. De formerede sig med uhyggelig hastighed, forpestede dækningsanlæg og indkvarteringer, og tvang føringen til at indrette aflusningsanstalter. Den første handling under hvil var altid ”aflusning”. Hver eneste orlovssoldat måtte først opsøge en af disse anstalter, før han kunne påbegynde sin rejse. I begyndelsen vidste man endnu ikke, hvilken plager, der forestod den renligheds vante tysker. Man håned dem, der blev ramt af lus indtil latteren forstummede, når man selv blev luset.

Beskydningen af Laucourt tog til, og næsten alle huse i den nordlige del var ødelagte. Det blev derfor nødvendigt at bringe III. Bataillons reserve-kompagni – efter udvidelse af afsnittet var det nødvendigt at anvende alle tre bataljoner i fronten – (se skitse 10) ud af kældrene og anbringe dem i et nyt dækningsanlæg bag Sani-tåtschhof. Da man endnu ikke var begyndt at grave minegange, blev et dækningsanlæg udgravet, dækket med træstammer og overdækket med jord.

Den 28. november sendte alle tre patruljer bataljoner stærke patruljer mod fjenden. De beviste, at den blomstrende offensiv ånd endnu ikke var rustet væk. Hos III. Bataillon bestod patruljer fra 9. og 11. Kompagni kun af frivillige. De gik, da det blev mørkt, frem mod fjendens stilling. Patruljen fra 9. trængte ind bag den fjendtlige skyttegrav, hvor de skød eller stak franskmændene i et dækningsanlæg.

Under denne patrulje kan særligt fremhæves Unteroffizier Mester, Gefr. Ricken, Reservist Volk og Lehmbecker, Kriegsfreiwilliger Jessen, Musk. Kirchgässner, Gefr. d. R. Holm og Reservisterne Helbig og Folz. Ulykkeligtvis blev Gefreiter Holm hårdt såret og savnedes ved patruljens tilbagekomst. Også Reservisterne Selbig og Folz blev såret, men kunne trods fjendens pres bringes med tilbage. 11. Kompagnis patrulje stødte ind i en tæt bemandet skyttegrav. Da et angreb syntes udsigtsløs, vendte den på ordre fra kompagniføreren tilbage. Med sit store initiativ udmærkede Unteroffizier Mey sig i særlig grad.

Ved I. Bataillon gik Offizier-Stellvertreter Gloe 2/163 kl. 0400 alene frem og gravede sig ned på en lille bakke foran Popincourt. Hele dagen blev han liggende her for at observere mod fjenden. Den følgende nat sneg han sig ind i landsbyen og slog fast, at den fjendtlige stilling ikke var omgivet af pigtrådshindringer. Han gjorde værdifulde observationer. Om morgenen den 29. november vendte han velbeholdent tilbage.

Desværre skete der ved 1. Kompagni en alvorlig ulykke. Den returnerende patrulje ((Unteroffizier Cordes, Unteroffizier Sudat og Kriegsfreiwilliger Bertram) ramte en af vore egne udlagte trædeminer. På trods af advarende råb fra en lyttepatrulje kunne uheldet ikke undgås, minen eksploderede. Cordes blev hårdt og de to andre lettere såret.

Ved II. Bataljon fik Lt.d.R. Beyer med 36 frivillige og 8. Pionieren under Unteroffizier Werm ordre til at fjerne en fransk underofficerspost i den lille skov langs Laucourt-Tilloloy landevejen og opklarer mod den fjendtlige stilling. Under en beskyttende artilleriild gik enheden frem, trængte igennem pigtrådshindringen på vestsiden og erobrede posten. Fire krigsfanger fra den franske 104. Linje-Regiment blev taget og fire andre dræbt. Franskmændene hævned denne episode ved hele dagen igennem at skyde salver mod vore skyttegrave og mod Laucourt.

Den 1. december udtalte den kommanderende General von Boehn sin anerkendelse til alle deltagere og overrakte Offiziersstellvertreter Gloe E.K. I, mens en stor del af de øvrige modtog E.K. II. Sundhedstilstanden stadig god. Der blev anlagt vaskerum bagved og hvilekvartererne gjort beboelige. Der blev også sørget for desinfektion af latinerne i skyttegravene, men de praktisk indstillede frontsoldater anvendte den ikke den spiritus, der blev leveret til desinfektion af hænderne, til dette meget nyttige sanitære formål, men i stedet til opvarmning af maden. Den leverede mad fra baglandet blev ikke leveret varm, og soldaterne gav derfor gerne afkald på alt andet for at få maden varmet. Den 4. december tilbragte Patrulje Angermann fra 3. Kompagni 24 timer foran fjenden.

Natten mellem den 10. og 11. december gennemførte Lt. Schulze fra 5. Kompagni en dristig patrulje for at fjerne en fjendtlig post. Leutnant d.R. Hieronymus vom Reserve-F.A. 17 sluttede sig frivilligt til patruljen. Succesen var stor. Fjenden blev løbet over ende, to franskmænd fra 315. Regiment taget til fange og tre andre dræbt. Under denne kække handling blev den hårdt sårede Kriegsfreiwillige Schneider fra 5. bragt med tilbage af den brave Gefr. Schmidt. Reservist Jacob, Unteroffizier Richter, Gefr. Unruh, Reservist Sommerfeld og Kriegsfreiwilligen Schneider, Scharper og Bickel bidrog meget til denne succes ved deres tapperhed. Foran III. Bataillons front lå en gammel fransk skyttegrav, hvor der stadig var mange lig. De var faldet under kampene i oktober. Franskmændene bekymrede sig ikke om deres døde kammerater, så vi gravede den ned og bragte deres våben med tilbage. Store mængder af ”Liebesgaben” til den forestående julefest ankom og blev modtaget med stor glæde. Det var rørende at se, at selv fattige fruer ofrede deres varme undertøj for at gøre vores situation tålelig.

Vi tænker med glæde på denne offervillighed blandt det tyske folk. Det gjorde vores ophold i de våde, kolde grave lettere at udholde.

Der blev hele tiden arbejdet videre på stillingen. Under den faglige ledelse af Lt.d.R. Jürgensen blev der efterhånden formeret vores fortræffelige konstruktionskompagni til støtte for kompagnierne. Det hjalp, hvor det kunne. Intet arbejde var for vanskeligt, og det fik en stor andel i regimentets forsvarsanlæg og underbringelse. For de trofaste, mest ældre medlemmer af »Baukompagnie« - konstruktionskompagniet – var der kun få pauser. En del arbejde fremme, en del bag Laucourt med at fremstille hindringer, faskiner og træriste. En særlig anerkendelse må også gå til det utrættelige sanitetspersonel ved Regimentet. Vi oplevede aldrig, at en af regimentets ”Sanitäter” svigtede. Under ledelse af Regimentslæge Dr. Paysen, sammen med de andre læger i regimentet, var den lægelige omsorg mønsterværdig. Tusinder af kammerater tænker med taknemmelighed og ærbødighed på disse konstant hjælpsomme, venlige mænd.

Også medlemmerne af telefon-delingen må specielt omtales. De holdt ud i i alle vanskelige, tit fortvivlede situationer, utrættelig og uforfærdet. Ubekymret af død og risiko udlagde de forbindelser, splejsede overskudte ledninger og fulgte ofte med stormgrupper under angreb.

Ligeså pligtopfyldende var fører, køre og kokke ved feltkøkkenet. Heller ikke de har nogen sinde svigtet, og udførte urokkeligt deres vanskelige, ansvarsfulde tjeneste. Det var til alle tider på rigtige sted til rigtige tid og hele tiden parate til at gøre det bedste for deres kammerater.

Mange betalte deres pligtro med livet, og for mange kostede det deres sundhed. Vizefeldwebel Brennecke mistede et ben under transport af forplejning til fronten. Så længe der er overlevende frontkæmpere vil alle disse tapre mænd blive husket med taknemmelighed.

Den 17. december 1914 blev det ledvogterhus på strækningen Roye-Meditier, som blev anvendt af III. Bataljons stab, ødelagt af artilleri. Samtidig blev der lagt kraftig fjendtlig artilleri- og infanteriild over Laucourt og frontlinjen. Herefter fulgte et angreb på de fremskudte poster på regimentets venstre fløj. Det trængte ind i den lille skov, men blev på grund af Unteroffizier Kabel's indsats igen kastet ud. Den 19. december blev regimentet pludseligt afløst i afsnittet. Afløsningen kom fuldstændig uventet. Vi havde håbet på at kunne tilbringe julen i disse stillinger, da de fleste julegaver allerede var ankommet, og sammen med de mange ”Liebesgaben”, der også var kommet, ville det blive svært at få dem bragt med. Afløsningen skete i ro og orden. Inden kl. 0700 havde I.R. 117 overtaget stillingen.

Afmarchen skete i silende regn. I kompagnikolonnen gik det over St.Gilles, Roye, Roiglise, le Pavé til Beaulieu-Ecuivilly. Under marchen modtog Lt. Schulze og Unteroffizier Schmidt deres E.K. I. i Roiglise. Marchen blev gennemført uden problemer, men det gjorde et ejendommeligt indtryk at se kompagnierne, hvor hver enkelt mand medbragt en pakke eller en papkasse. En bar sin pakke i hånden, en anden på tornysteret. Den silende regn opblødte papkasserne, hvor gaverne, der var pakket ind med kærlig hånd, tog skade. Det gode humør blev dog ikke ødelagt af alt dette, heller ikke den sammenpressede indkvartering i Beaulieu. Efter lang tids søgen fandt alle dog til sidst med lidt god vilje et kvarter. Den 20. december var hviledag, som efter den lange 12 måneder periode i skyttegravene var meget velkommen. Vores brigade-kommandør, Oberst von Lewinski, forlod os her. Han var udnævnt til kommandør for en Gardebrigade. Han skilte sig kun ugerne fra os, da vi under hans ledelse med ære havde opfyldt kravene. Også vi så nødtigt denne tapre og imødekommende foresatte forsvinde.

Den 21. december gik marchen mod den nye stilling videre. Ved Bussy samledes brigaden med artilleriet og med 4./Pionier-Bataillon 9. Marchen fortsatte over Genevry til landevejen Ham-Noyon, hvor vi marcherede forbi hans Exzellens von Boehn. Generalen, som ellers kunne få øje på enhver fejl, lod tropperne, der alle var belæsset som en julemand, venligt defilerer forbi.

I Noyon blev der i silende regn forplejet i den daværende Dragon-kaserne og hvilet ud til kl. 1600. For alle dem, der deltog, er denne pause forblevet som en glædelig erindring.

Stillingskampe ved Cannectancourt

(GPS:49 33.427 N 2 54.289 E)

Kl. 1600 blev der rykket ud og I. Bataillon marcherede direkte over Chiry til le Hamel i den nye stilling. II. Bataillon til Cannectancourt og III. til Ville, hvor også den store bagage var placeret. M.G. Kompagniet blev i

første omgang i Noyon. Den 22. rykkede II. og III. Bataillon ind i stillingen. III. besatte stillingen ved l'Hoermont, II. indtog stillingen overfor l'Ecouvillon-Carmoy Ferme. Regimentsstaben tog til Orval. Stillingen var vidunderlig dygtigt anlagt. For det meste lå den i skov eller i skovkanten. Skyttegravene var for det meste smalle og meget dybe. Det havde været et stort arbejde at udgrave den, da der måtte hakkes ned i klippe. Dækningsrum var rumlige, men havde desværre ingen vandtæt lag i overdækningen, så vand dryppede hele tiden igennem. Hindringerne foran fronten var meget omfattende. Vi fandt stillingen generelt en forbedring i forhold til forholdene overfor Laucourt. Fjenden forholdt sig almindeligvis meget rolig. Kun den såkaldte "Spinne" var genstand for mere beskydning end de øvrige grave.

Den 24. december 1914 blev udnævnelsen af den nye brigade-kommandør, General von Wichmann, offentliggjort. Først og fremmest blev der arbejdet på forbedringer af stillingen. Gravene blev gjort bredere og dækningsrummenes lofter forsynet med tagpap. Til indkvartering af reserve-kompagnier og -delinger var der rigelig plads i de store huler bag fronten. De blev med indbygningen af senge og borde gjort meget beboelige. Da de var fuldstændige skudsikre, var et ophold i dem behagelig og muliggjorde fuldstændig hvile. Kun opvarmning af hulerne gav problemer, da røgen ikke forsvandt.

Ved juletid blev det meget koldt og snevejr satte ind, så det forstærkede julestemningen. Fjenden skød overheadet ikke juleaften, så i den store hule og i dækningsrummene kunne juletræerne blinke og julesalmerne lyde gennem den herlige snedækkede skov. Også de snedækkede grave med døde kammerater fra I. Bataljon fra septemberkampene langs landevejen Thiescourt-Dreslincourt blev julesmykket. Det var også gribende, da enkelte kammerater med gode sangstemmer lod vore vores gamle, skønne julesalmer og "ich hatt' einen Kameraden" lyde i den natstille skov ved siden af disse grave. Kun posterne ved brystværnet stod pligttopfyldende og holdt vagt.

I de næste dage var det en stor fornøjelse fra vores kampstillinger at se det herlige syn af et skønt, vinterligt landskab, hvor det rene snedække skjulte alle krigens ødelæggelser. Den hidtidige regiments-adjutant, Hauptmann Albrecht, blev afløst af Lt. Hampe. Hauptmann Albrecht overtog 30. december 1914 føringen af 11. Kompagni.

Året 1914 gik til ende. I kompagnierne blev der holdt mindre nytårsfester. Der blev talt mange alvorlige ord over den forgangne svære tid og Fædrelandets nød, men frem for alt gik tankerne til de mange kære kammerater, der havde måttet finde heltedøden. Vi kunne med stolthed kikke tilbage på den svundne krigstid. Regimentet havde været med til at skabe et stort stykke ærefuld historie i dette for Fædrelandet så betydningsfulde år 1914. Med de bedste forsæt, og med de hjerteligste ønsker for vores hårdtprøvede Fædreland, så vi året 1915 i møde.

1915

Januar begyndte med regnvejr. Med det begyndende bedre vejr var virkningen af det dårlige vejr på dækningsrummene undervurderet. Derfor styrtede mange dækningsrum sammen. Først den 6. januar ankom noget bølgeblik. Til beskyttelse af gravbesætningerne blev der kun anvendt stålmembraner, der i første omgang blev indbygget ved I. Bataillon. Den 6. januar fik Lt. Marten, 11. Kompagni, ordre til med en patrulje på 14 mand at trænge frem i retning af Carmoy Ferme for at fastslå, hvilket regiment, der lå overfor os. I tæt mørke og silende regn drog patruljen af sted. Den nåede ind i den fjendtlige grav, hvor det øjeblikkeligt udviklede sig til et kraftigt håndgemæng med flanke våben. Dengang fandtes der ikke håndgranater, så kampen måtte gennemføres med bajonetter og knive. Under denne kamp udmærkede sig i særlig grad Unteroffizier Feldmann ved usædvanlig tapperhed og energi. Patruljen havde løst sin opgave med bravour. Den havde slået fast, at det var det franske 86 Linje-Regiment, der holdt stillingen overfor os. Da patruljen nåede tilbage, manglede Fähnrich Seyken. Han var først ankommet hjemmefra dagen i forvejen og havde meldt sig frivilligt til patruljen. Fefr. Sueck fandt heltedøden. Den dygtighed, hvormed patruljen havde løst sin opgave, fandt højeste anerkendelse. Lt Marten og Unteroffizier Feldmann modtog et E.K. I. De fleste øvrige deltagere blev udmærket med E.K. II. Episoden gjorde fjenden yderst nervøs, og det fjendtlige infanteri skød uafbrudt om natten. Om dagen blev Cannectancourt meget beskudt af fjendtligt artilleri. Vores artilleri svarede øjeblikkeligt igen. Specielt fremstod 3. Batteri, Reserve-F.A. 17 sig ved deres hurtige gengældelse af ilden. Dette havde det resultat, at den fjendtlige ild ophørte. Den fjendtlige artilleriild begyndte for det meste kl. 1600. Man fik derfor i dækning og tab blev så vidt muligt undgået.

Slaget ved Soissons

Den 7. januar indgik ordre til, at II. Bataillon skulle underlægge III. Armee-Korps og erstattet af I/R.I.R. 53. Den 9. januar kl. 0715 begyndte afløsningen, som skete glat. Bataljonen samlede sig i Passel og marcherede hertil til Moyon, hvor den gik i kvarter. De 10. januar kl. 0830 marcherede bataljonen til Apilly, hvorfra de blev transporteret til Landricourt med jernbanen. Kl. 1300 ankom de og marcherede straks videre til Quincy-Basse, hvor den gik i kvarter. Her formerede den med I/I.R. 85, III/Res.I.R. 86 og M.G.K./I.R. 75 et regiment, der kom under kommando af Major Ricelot fra R.I.R. 90. Kl. 1730 var bataljonen marchklar i landsbyen. Kl. 2230 blev marchberedskab ændret til højeste alarmberedskab. I det fjerne kunne man høre kanontorden, men ellers forløb natten rolig. Den 11. januar kl. 0530 marcherede bataljonen fra Quincy-Basse til Terny-Sorny, hvor den del blev indkvarteret i landsbyen, dels i nogle nærliggende huler.

Kl. 2300 blev bataljonen alarmeret og marcherede til Clamécý, hvor den skulle mødes med en skansedeling. Denne var imidlertid ikke disponibel. Bataljonen var derfor tvunget til at grave sig ned med de små feltspader, som i den tunge lerjord gav store problemer. Kl. 0700 den 12. januar var skyttegrav for stående skytte færdig. Den lå 100 meter nord for I.R. 52 linje. Bataljonen havde ordre til kl. 1200 at støtte I.R. 52 angreb på Soissons ved en samtidig fremrykning. Højre fløjkompagni skulle gå frem ad landevejen Terny-Sorny - Soissons. 6. Kompagni under Hauptmann Klug rykkede som forstærkning af I.R. 52 frem i forreste linje. Efter indtagelse af den franske stilling skulle dele af højre fløjkompagni – 8./163 under Oberlt. Friedrich svinge mod vest for at støtte R.I.R. 72 angreb.

Stormen startede kl. 1200. Bataljonen styrtede ud af graven, hen over den tidligere 52'er stilling, og nåede samtidig med dette regiment den franske stilling, der i en kort, hård kamp blev erobret. Bataljonskommandøren, Hauptmann Moebes, blev dødeligt såret under stormen. Da også Hauptmann Klug blev alvorligt såret, overtog Oberlt. Friedrich føringen af bataljonen. I mellemtiden var I./I.R. 85 nået frem som forstærkning. Nu blev også den anden, tredje og fjerde franske skyttegrav erobret. På dette tidspunkt svingede en deling fra 8./163 og en deling fra I.R. 85 mod vest og tog et skovstykke under ild, hvorfra der blev rettet en kontinuerlig maskingeværdild mod angrebets flanke. Offizierstellvertreter Carstens fandt tre grupper fra 8. Kompagni i en fransk forbindelsesgrav, der førte ind i denne lille skov. De trængte ind i skoven og tog et stort antal fanger. 5., 6., 7. og to delinger fra 8. Kompagni fortsatte deres angreb og indtog den sidste franske skyttegrav. De tog her og i nogle af de nærliggende huler 730 krigsfanger og erobrede 4 maskingeværer og en minekaster. De gravede sig ned i disse stillinger og forstærkedes af M.G.-Kompagniet fra I.R. 75. Kl. 1500 blev R.I.R. 72 angreb mærkbar. Kompagnierne angreb endnu engang og nåede omkring kl. 1700 de franske skyttegrave på den nordlige Aisne-skråning og gravede sig ned her. Først og fremmest 5. Kompagni under Lt.d.R. Knabjohann holdt den fjendtlige stilling. Den var under kraftig fransk artilleriild, der kostede kompagniet store tab. Bataljonen forblev i stillingen indtil den 13. januar kl. 0300, og blev så afløst af dele af I.R. 85 og R.I.R. 86. Kl. 0600 nåede den Verny, hvor den fik ordre til at stille sig til disposition for 5. Division i Margival. Kl. 1300 fik bataljonen til opgave at gå i beredskabsrum i slutten lige vest for le Pont [Rouge]. Herfra blev de kl. 1600 sendt til Braye, hvor de ankom 1730. Her gik den i alarmkvarter. Den 14. januar kl. 1130 beordrede chefen for 9. Infanterie-Brigade, at bataljonen skulle marchere til Cuny til støtte for 3. Jäger-Regiment. 5. og 6. Kompagni blev kl. 1445 med en deling Jäger indsat i storm på en lille skov 800 meter øst for Cuny. Angrebet gik glat.

Den lille skov blev erobret, mange krigsfanger indfanget og et maskingevær erobret.

Bataljonen havde i disse dage ydet en stor indsats. Resultaterne var store, men det samme var tabene. Den tapre kommandør, Hauptmann Moebes dødeligt såret. Adjudant, Lt.d.R. Brockmann faldet. Også Lt.d.R. van der Smissen, Lt.d.R. Kerkau, Lt.d.R. Rieverts og Lt.a.D. Behn havde fundet heldedøden. Med den 104 underofficerer og soldater. Lt.d.R. Köster og Lt. Schulz var hårdt såret. Lettere såret var Lt. Schulze, v. Lemcke og Lt.d.R. Jürgensen og med dem 220 tapre underofficerer og soldater. 28 var savnet. Det samlede tabstal var 365 hoveder. Den 12., 13 og 14. januar hører til regimentshistoriens mindetage. I strålende storm nåede II. Bataljon dens udpegede mål, føringen var strålende og udførelsen var strålende. I trofasthed tænker vi på de døde fra Soissons.

Den 15. januar rykkede bataljonen fra Braye tilbage til Margival og herfra som reserve i hulerne ved La Terrière-Ferme. Bataljonen kom ikke igen til indsats. Den følgende dag blev den frigjort fra III. Armeekorps kommando og gik i bykvarter i Margival. Den næste dag marcherede den tilbage til Quincy-Basse. Den 18. bragte jernbanen bataljonen fra Landricourt tilbage til Moyon. Før afrejsen fra Landricourt holdt den kommanderende General for III. A.K. – General der Infanterie v. Lossow – en tale, hvori han på vegne af H.M. Kejseren udtrykte en tak for den fremragende indsats, og udbragte et Hurra for den Øverste Krigsherre og for Hæren. På banegården i Moyon fandt en festlig modtagelse sted. Brigade-kommandøren – General v. Wichmann – modtog os og

takkede bataljonen i Fædrelandets navn for dens heldedåd. Bataljonen kom herefter i kvarter i Moyon og udhvi-lede efter strabadserne i denne kønne, venlige lille by. Den 20. januar samlede Exzellenz von Boehn bataljonen på markedspladsen – kun 4 officerer og 563 mand kunne træde an – og uddelte et stort antal Jernkors i anlednin-gen af Soissons. Oberlt. Friedrich modtog E.K. I. Indtil den 24. januar nød bataljonen de skønne hviledage. Den 25. gik det igen til Cannetancourt for igen at indtage den gamle stilling. Da bataljonen nåede nordkanten af Orval blev den budt velkommen Regiments-kommandøren, Oberstleutnant Kutscha og alle tjenestefrie officerer og marcherede så gennem en æresport med inskriptionen: ”Hurra for den tapre, sejrsrige II. Bataillon” ud i stil-lingen. Afløsningen gik glat. Til ny kommandør blev Hauptmann Koller udnævnt.

Stillingskampe ved Cannetancourt

De to øvrige bataljoner havde i mellemtiden ikke oplevet noget særligt. Der herskede ro i stillingen, der dog dagligt blev forstyrret af den øredøvende larm var vores Ringkanoner af ældre model, der var opstillet ved Cannetancourt. På grund af den store spektakel under brug blev døbt „Bauernschreck“.

To episoder, der kunne have medført en forfærdelig ulykke, udviklede sig med guds hjælp lykkeligvis ikke for de deltagende. 11. Kompagnis feltkøkken stod ved middagstid på en bro midt i landsbyen Cannetancourt. Madafhenterne havde samlet sig omkring den for at få fyldt kogekarrene. Pludseligt landede en granat under et højt hyl under broen. Alle stødte ind i hinanden for at komme i dækning – men granaten eksploderede ikke, og efter et stykke tid kunne alle igen under latter samles ved Gulaschkanonen. Officererne i kompagniet havde til møde samlet sig i førerens – Hauptmann Albrechts – kvarter, da en granat-fuldtræffer ramte taget på huset, slog igennem loftet ind i værelset og videre gennem væggen ud på gaden, hvor den eksploderede uden at anrette nogen skade. Enhver med krigserfaring kan sandsynligvis fortælle som sådanne mirakler, der vel mere er tilfæl-de.

Den 27. januar fejrede kompagniet i hvil Kejserens fødselsdag i Cannetancourt så festligt, som det efter om-stændighederne kunne lade sig gøre. Om formiddagen fandt en parade sted foran Regimentskommandøren på en åben plads øst for Orval. Fanerne blev for sidste gang rullet ud og kommandøren udbragte et trefoldigt hurra for den Øverste Krigsherre. Fjenden, der formentlig havde en anelse om sådanne festligheder, lagde en anden åben plads i nærheden under kraftig artilleriild. Skaden var kun begrænset, selvom et vinfad, som 8. Kompagni havde anskaffet sig til festen, til deres store ærgrelse, forblødte.

Der var et herligt, klart frostvejr, og bjergene frembød et vidunderligt syn over det RIGE land. Slotte og kir-ketårne hævede sig over egnen. Vi følte os rigtig godt tilpas i disse skønne omgivelser, som vi desværre nu måtte forlade. Den 28. kom der ordre til at vores Division igen skulle afløse enheden fra Hessen ved Roye. Vi blev hun få dage her. Artilleriet indledte afløsningen og den 5. februar overdrog vi stillingen til R.I.R. 55 og Res. Jäger 10. Der blev bevilget en hviledag til os, så blev Regimentsstaben og II/163 indkvarteret i Beaulieu-les-Fontaines, I/163 med 3. og 4. Kompagni i Avricourt, 1. og 2. Kmp. i Ecuville, III/163 i Margny.

Stillingskampe ved Laucourt

Den 7. februar afløste I. og III. Bataillon og M.G.K. IR 117 i stillingen ved Laucourt uden episoder. Fjendens passivitet var desto mere uforståelig, da vores kammerater i IR 117 lavede så megen larm som næsten mulig. Vogne raslede, råb og kommandoer gjaldede i Laucourt, ugeneret blev der tænd cigarer, transportvogne blev belæsset under eder og skrigeri, endda holdt automobiler med tændte forlygter i landsbyen med front mod fjen-den. II. Bataljon forblev i første omgang i Beaulieu og flyttede så som Divisions-reserve til Ercheu. Den store bagage kom til Champien, kamptrænet og M.G. Kompagniets køretøjer til St. Gilles.

Stillingen blev overdraget til os i fortræffelig forfatning. Gravene var meget fint udbygget, antallet af dæk-ningsrum forøget og forstærket, og også hindringen foran fronten var meget stærkt udvidet.

Vores Divisions-kommandør overdrog den 15. februar kommandoen til Generalmajor v. Hoeppner. General Schwarte overtog kommandoen over et stort hovedkvarter. Føringen af 5. Kompagni overgik til Lt.d.R. Rusch, 6. Kompagni til Lt. Krienitz, mens Lt. Ouodbach, Train-Abt. 9 blev adjutant ved III. Bataljon.

III. Bataillon overtog højre fløj af stillingen – med to kompagnier i front og to kompagnier i reserve i Laucourt. I. Bataillon, der overtog venstre afsnit havde fire kompagnier i forreste linje.

Måneden forløb generelt roligt. Det fjendtlige artilleri skød meget mod sukkerfabrikken i den vestlige udkant af St.Gilles, mens landsbyen selv næsten ikke blev beskudt. Her som i Roye var der alle former for adspredelse; der var mulighed for bad og for aflusning. Også enkelte værtshuse og godt indrettede kantiner bragte afveksling i det ensformige liv. Navnlig Kaffee ”Hiddek” kunne glæde sig over en livlig interesse. Den pragtfulde katedral i Roye blev systematisk skød i ruiner af fjenden; vi afholdt vore gudstjenester i St. Gilles kirke, foranstaltet af sangbegavede kammerater.

Vores sårede blev overført til Reserve-Feld-Lazarett A i Omencourt, hvor også de på lazarettet døde kammerater blev begravet. Den store bagage var i mellemtiden flyttet til Ercheu. Denne store landsby gjorde et meget venligt indtryk. Kvartererne var gode og indbyggerne imødekommende.

Afløsningen af bataljonerne i forreste linje skete efter samme metode som under den første indsats i denne stilling. De ældre Ringkanoner var fulgt efter os og havde gravet sig ned langs jernbanedæmningen Roye-Montdidier. De støttede os overordentligt flittig, ganske ubekymret over den kraftige ild, de selv modtog. Overhovedet var vores forhold til artilleriet det taknemmelige bedste. Flyaktiviteten på begge sider var endnu ringe. Vi fandt imidlertid vores flyveres virksomhed yderst god, da de fotografisk fastholdt de fjendtlige stillinger, så vi til enhver tid var godt orienteret om ændringer i den franske front.

Marts begyndte som februar sluttede – der herskede ro i stillingen. Bataljonerne var nu 14 dage i stillingen og herefter 7 dage i hvil i Ercheu. Alle husker med glæde disse hvileperioder. Efter den nødvendige vedligeholdelse af sagerne blev der ekserceret og dyrket megen sport. Specielt velgørende var, at man kunne sove igennem om natten og gå omkrig i fritiden, uden hensyntagen til omkringflyvende granater. Kanontordenen lød fra fronten, og man kunne tydeligt se de opstigende lyskugler.

I et stykke tid var vi blevet udrustet med håndgranater. Først var disse gule sprængladninger bundet fast til et stykke træ, men så modtog vi kuglehåndgranater. Først så vi med mistro på disse ting; vi anede endnu ikke, hvilken betydning dette våben skulle få for os. Daglig blev der øvet håndgranatkast. Også uddannelsen af erstatningspersonel blev givet meget opmærksomhed. I hver hvileperiode blev der gennemført skoleskydninger. Fra midten af februar kom de unge rekrutter til et Rekrut-depotet i Libermont, under kommando af Hauptmann Albrecht.

Den 7. marts kom ordre til opstilling af 13. og 14. Kompagni. Disse kompagnier blev formeret den 9. marts: 13. Kmp, dannet af 1. til 6. Kompagni, blev tildelt II. Bataljon, mens 14. – med mandskab fra 7.-13. Kompagni – blev tildelt III. Bataljon. 13. Kompagni kom under kommando af Lt.d.R. Janzen, 14. Kompagni af Lt. Benz fra I.R. 162. Nyskabelsen medførte mange smerter. Soldater måtte forlade deres gamle kompagnier, hvori de havde gennemlevet så mange vanskelige tider og havde knyttet fast bånd gennem de fælles krigsoplevelser. Venskabsbånd blev revet over, men som ægte soldater fandt kammeraterne i de nye kompagnier sammen, som i de gamle kompagnier, med samme troskab, fædrelandskærlighed og tapperhed.

Den 16. marts fandt en parade sted for H.M. Kejseren på området mellem Fretoy-le-Chateau – Champagne og Beaulieu. M.H. udtalte sin tak til IX. Res.-Corps for den ”brillante” opførsel foran fjenden. Exzellenz v. Boehn svarede, i det han roste soldaterne. Når H.M. befalede at angribe, ville der ikke være andre muligheder end ”fremad, koste, hvad det koste må”.

Paraden blev fulgt af en forbimarch foran H.M., hvorefter Unteroffizier Starken 6.Kmp, Wehrmann Söhren 6. Kmp und Musketier Günther 3. Kmp modtog E.K. II personligt af H.M. sammen med flere andre.

Man begyndte nu at vaccinere os, både mod kolera og mod tyfus. Uanset for ubehagelige disse vaccinationer – specielt mod tyfus – end måtte være, var succesen hos os, som i hele den tyske hær, strålende. Vi blev forskånet for de dødbringende epidemier, der tidligere var krigsføringens skræk. Det gode helsemiddel Bolus Alba, der blev fordelt i sækkevis og indtaget i kopvis, forhindrede også udbredelsen af dysenteri.

I stillingen var der særligt farlige afsnit, de såkaldte ”Schießbude” på højre fløj, og den venstre fløjafsnit langs landevejen Roye-Tilloloy, hvor det fjendtlige artilleri var specielt ubehagelig. Derfor var også tabene større i disse afsnit, end langs andre dele. Dette forhindrede imidlertid ikke mandskabet i at være i lige så godt humør og være lige så flittige i arbejdet som alle andre. Hindringer var nu næsten overalt op til 30 meter bredde. Også de fremskudte lytteposter var sikrede af stærke hindringer. Fjendens hindringer var lige så omfattende. Derfor kunne de patruljer, der skulle fastslå, hvilke regimenter der lå overfor os, kun gennemføres med de største van-

skeligheder. På ordre fra 81. Brigade blev der gennemført et ildoverfald med infanteri og artilleri mod den fjendtlige stilling. Fjenden svarede livligt igen og skyderiet varede hele natten.

Den 22 hørte man kl. 2030 larm fra den franske stilling. Man opfattede syngen, trommer og skrålen og råbene ”Grande victoire, l’Allemande kaput”. Det lød som råbene kom fra berusede. Fra 2. Kompagni på højre fløj, blev der med en grammofontragt forespurgt, hvorfor franskmændene var så lystige. Svarerne var uforståelige. Derfor gik ved middagstid, Reservist Behring uden våben og uden regimentsmærker frem mod den franske stilling, efter at han havde annonceret sin kommen over grammofontragten. Han mødte en sovende fransk most, men en anden fortalte ham, at hans oberst havde foræret dem et fad vin, fordi de den 13., hvor ikke en havde forladt vores skyttegrav, tappert havde afvist et angreb. Vores ildoverfald var vel givet ham et chok! Et herligt forårsvej sluttede måneden, hvor der ikke skete yderligere af betydning.

Luseplagen blev værre. Grupper af mænd, der drog mod Champien til aflusning, var en daglig foreteelse. Vi havde også rigeligt af mus og rotter i stillingen som i Raucourt. De formerede sig uhyre og voksede ud til pragt-eksemplarer, som fredstidsbefolkningen ikke gjorde sig begreb om.

Forbindelse med fjenden var generelt forbudt. I enkelte tilfælde fandt det dog alligevel sted. Eksempelvis fastgjorde franskmændene avisudsnit over Przymysl fæstningens fald på en poppel, og vi lagde billeder af vores krigsfangeleje i et posthul.

Lyskugler og lysraketter blev nu hyppigere anvendt. Franskmændene var imidlertid med dette sikringsmiddel os langt overlegen. Vores lyskugler begyndte at lyse, så snart det havde forladt løbet på signalpistolen, hvorimod de franske først blev lyse efter nogle sekunders forløb. Herefter strålede et klart lys over vore stillinger, der kun gradvist slukkedes. Lyskuglen svævede i sin skærm i luften, og først efter at være slukket, faldt den til jorden. Den langsomme oplysning havde imidlertid den ulempe for franskmændene, at vi hurtigt kunne kastes os ned i dækning.

Stemningen var udmærket i det dejlige vejr. Alle forsøgte af bedste evne at indrette sig bekvemt. Foran indgangene til dækningsrum, de indvendig var dekoreret med postkort og ungdomsbilleder, opstod små haveanlæg. Primula og andre forårsblomster blev plantet, og tomme hylstre og blindgængere blev sat sammen til små mindesmærker. I enkelte afsnit var der sågar en barber-salon komplet med reglementeret skumbækken hængt op over indgangen. Spøgefulde advarselsskilte dukkede op overalt med inskriptioner som: ”anlægget står under publikums beskyttelse” eller ”plukning af blomster, betrædning af græsset og unødvendig skydning med artilleri er strengt forbudt”.

Da dækningsrum imidlertid ofte blev gennembrudt, befalede Division, at der skulle bygges kraftigere anlæg, som blev kendt som ”Divisions-Unterstände” – Divisions dækningsrum. Disse gav den nødvendige beskyttelse, men tog ganske vist 6 dage at færdiggøre en sådan. Først måtte der udgraves et dybt hul, så blev disse afdækket med træstammer på kryds og tværs, dækket af et lag af sten og endeligt med et tykt lag af jord. Materialer til dette blev om natten med vogne transporteret ud til de forreste stillinger. Laucourt blev indrettet til hårdnakket forsvar, og en forbindelsesgrav, den såkaldte ”Brigadegang” anlagt fra Roy til Laucourt.

Den 18. april skete en forfærdelig ulykke. Lt.d.R. Rehse, 10. Kompagni, var i et dækningsrum ved at instruerer mandskab i indretning og anvendelse af Diskus-håndgranaten. Pludseligt eksploderede granaten og rev begge hænder af den tapre officer og gjorde ham blind. Så sent som den 19. havde den pligtro mand fået tildelt Jernkorset. Det var med dyb beklagelse, at vi så ham forsvinde. Han havde hele tiden været et forbillede for alle soldater.

Den 20. april tog vi afsked med vores hidtidige kommandør – Oberstleutnant Kutscha – efter at han allerede en tid havde været syg. Han overgik til Armeen. Hans efterfølger blev Oberstleutnant Sick, hidtidige chef for I.R. 46. Med ham ankom en fører, hvis navn er en uadskillelig del af regimentets historie. Han skulle føre regimentet fra sejr til sejr og succes til succes. Den 27. april ankom han og overtog kommandoen.

I maj steg det fjendtlige artilleri aktivitet. Franskmændene beskød selv enkelt fodgængere eller cyklister på landevejen Roye – Laucourt med artilleri. Nyttigheden af ”Brigadegang” viste sig nu, da transport frem og tilbage til fronten dag og nat kunne ske uden afbrydelse.

Den 4. juni kom et voldsomt tordenvej med skybrud ind over os. Skyttegravene forvandlede til rivende floder, dækningsrum blev oversvømmet, især de dybt liggende Divisions-dækningsrum. Brug af faskiner kendte man endnu ikke. Ikke forankrede træriste blev skyllet væk, gravvægge styrtede sammen og ammunitionsdepoter druknede. Men dette naturfænomen kunne ikke ødelægge det gode humør. Trafikken gik videre med bare ben, og snart var dækningsrum tømte og de øvrigt opståede skader udbedrede.

Vores patruljer havde fastslået, at sorte franskmænd nu lå overfor os. Rigtigheden af disse blev bevist af en Turko, der løb over. Den 12. maj faldt Lt. Hertog (Siegfried), der sad på en stol bag Sanitätshof og soled sig. Et granatnedslag i nærheden sårede den unge, tapre officer dødeligt.

Den 15. maj forlod begge de nyopstillede kompagnier – 13. og 14. – os. De blev sammen med de to tilsvarende kompagnier fra Regiment Lübeck [I.R. 162] samlet i en ny bataljon og overgik som Hær-reserve. De kom senere til at danne en bataljon i I.R. 187. 13. Kompagni blev overtaget af Lt.d.R. Schröder.

R.I.R. 75 kom tilbage fra Elsass, hvor de havde deltaget i de hårde kampe om Hartmannsweilerkopf. Den blev sat ind mellem vores stilling og Beauvraiges. Herved blev Regimentets stilling noget smallere. Flyaktiviteten på dette tid var meget aktiv.

Natten mellem 29. og 30. maj blev II. planmæssigt afløst i stillingen af I. Bataillon. Bataljonen gik i hvil i Ercheu og nød der rigtig hvileperioden i et herligt sommervejr. Pludseligt den 6. juni kl. 1415 fik den ordre til at gå i alarmberedskab.

Slaget ved Moulin-sous-Touvent

[GPS: 49 27.382 N 3 4.297 E]

Bataljonen blev hurtigt alarmeret og på kort tid var alle forberedelser truffet. Allerede kl. 1700 stod bataljonen forsamlet ved Roiglise. Hen mod kl. 18 ankom en lang kolonne af automobiler. Køretøjerne blev læsset og kl. 1830 satte kolonne i gang i et herligt vejr mod Blérancourt. 5., 7. og 8. Kompagni ankom her mellem kl. 2200 og 2300, mens 6. først ankom kl. 0100. Den var undervejs blevet forsinket af et uheld. Allerede under turen til Blérancourt kunne man høre vedvarende kanontorden, og alle stillede det spørgsmål, hvad der egentlig var los. I Blérancourt blev det fortalt, at franskmændene ved Moulin-sous-Touvent havde gennembrudt Regiment „Königin“ [Füsiliér-Regiment 86]. Kl. 2330 befalede 18. Division et angreb kl. 0300 til generobring af den tabte stilling. Denne befaling kom ikke til udførelse, da bataljonen først ankom til Moulin omkring kl. 0500 og kunne ikke være ankommet tidligere. Bataljonen blev trukket frem til en slugt nord for Moulin, men kom her under en kraftig og virkningsfuld artilleriild. Derfor blev 5. og 8. Kompagni trukket tilbage til stenhulen ved Moulin, mens 7. Kompagni blev placeret i dækningsrum i den såkaldte Fort Dauber. I løbet af den 7. juni fortsatte den fjendtlige artilleri med samme styrke, og da vores artilleri næsten overhovedet ikke svarede igen, var et angreb ikke muligt. Hen mod aften afløste 6. og 7. Kompagni Regiment „Königin“s 6. og 7. Kompagni, hvis højre fløj mod nord begrænsedes af gennembrudsstedet. 8. Kompagni blev ligeledes indsat, skråt bagved ved den forbindelsesgrav der ned Glücksburger Weg. Da der ikke var nogen dækningsrum, måtte mandskabet grave små huller for at få en nødtørfert dækning mod den kraftige fjendtlige artilleri- og minekasterild. Særligt ubehageligt var den flankerende, bagvedliggende ild.

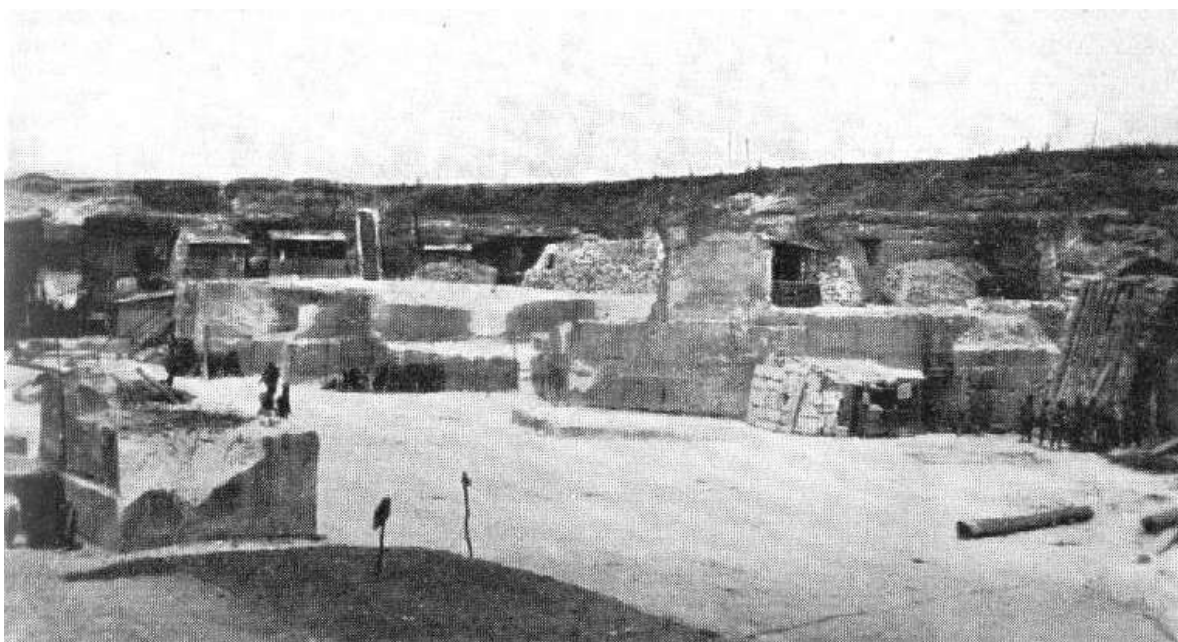
Mellem den 7. og 14. juni lå bataljonen under livlig, i perioder meget kraftig, uafbrudt artilleri- og ganske specielt minekaster ild. Bortset fra gensidige indsatser med håndgranater blev der ikke gennemført angreb. Efter utilstrækkelig artilleri forberedelse fra vores side, blev et angreb gennemført den 14. juni, hvori bataljonen imidlertid ikke var umiddelbart involveret. Det led dog meget under den overlegne beskydning fra det fjendtlige artilleri.

Angrebet lykkedes kun på den nordlige fløj af gennembrudsstedet. 31 IR og Leibgrenadier længere mod syd måtte igen opgive den delvist generobrede grav på grund af et ødelæggende artilleri, og vende tilbage til den gamle stilling.

Det frontale angreb blev støttet af 8. Kompagni gennem en mod nord fremskudt håndgranatgruppe. Det lykkedes os at erobre noget terræn. Angrebet mislykkedes først og fremmest fordi enheder fandt vores gamle modstandslinje stærkt besat og udbygget. Vores artilleri havde godt nok lagt fjendens artilleri under ild, hvorimod den forreste infanteri-skyttegrav, som var mål for angrebet, dårligt blev lagt under ild.

Sidst på eftermiddagen den 15. juni nåede den fjendtlige artilleriild karakter af en stormforberedelse. Den udmattede 8. Kompagni blev afløst af 5. Kompagni. Under denne afløsning faldt den tapre kommandør for 8. Kompagni, den altid muntre og for sine folk altid omsorgsfulde Lt.d.R. Rusch.

Den 16. juni kl. 0330 startede en trommeild, hvorunder vores II. Bataillon led meget. Fjenden infanteriangreb rettedes imidlertid længere mod nord. Franskmændene blev slået tilbage og mistede 5 officerer og 300 mand som krigsfanger. Kl. 1600 gentog franskmændene angrebet efter endnu en artilleriforberedelse, men igen uden resultat.

Stenbrud ved Moulin-sous-Touvent

Oberleutnant d.R. Jürgensen kontrollerer lastningen af II/163 til Moulin-sous-Touvent

Fosse 6 ved Angres, i baggrunden Giesslerhøjder

Foden af Giesslerhøjder, i baggrunden Givenchy-en-Gohelle

Den 18. juni blev bataljonen afløst af III/IR 64. 5. og 7. Kompagni blev placeret i stenhulen ved Moulin, mens 6. og 8. Kompagni som reserve for det nordlige naboafsnit blev underbragt i det såkaldte "Gene-sungsheim" dækningsrum.

Den 19. juni indtog 5. Kompagni den gamle stilling ved "Glücksburger Weg". 7. Kompagni afløste 8./Grenadier-Regiment 8 i den nordlig tilstødende grav.

I de sidste dage var artilleribeskydningen aftaget en smule, hvorimod ilden fra minekastere fortsatte med uformindsket kraft. Det var meget vanskeligt at forstærke og udbygge skyttegraven. For det første manglede materialer, for det andet forhindrede ildoverfald fra fjenden et planmæssigt arbejde.

På grund af placeringen af mandskabet i små, fugtige jordhuller, dukkede efter få dage bekymringsvækkende tilfælde af svær diarree. Det var ikke muligt at skaffe afhjælpning. Desuden var hele bataljonen kraftigt angrebet af lus. Indtil den 23. juni havde bataljonen et samlet tab på 20 døde, 19 hårdt-, 38 let sårede, 78 lazaretsyge og 38 på sygestue.

Den 23. juni begyndte det at regne. Også den 24. regnede det. Opholdet i de våde, opblødte stillinger uden dækningsrum tømte fuldstændigt soldaternes kræfter. Den 25. var 7. Kompagni i den grad udmattet og svækket af sygdom, at den måtte afløses af 6. Kompagni. Endeligt den 25. kom afløsningen. Bataljon Seyfert (I.R. 85) overtog stillingen og bataljonen kunne afmarcherer bag fronten. Bataillonsstab og 7. kom i kvarter i Mondescourt-la Brételle, 6. og 8. Kompagnier i Brétigny og 5. Kompagni i Quiercy. Bataljonen var til disposition for Armekorpsen. Afløsningen skete uden episoder.

Endnu engang havde II. Bataillon holdt Regimentets omdømme højt og høstet ny ære. Som ved Soissons havde den også her næsten ydet det overmenneskelige. Hver eneste mand i bataljonen så fuld af tillid på dens kommandør, Hauptmann Roller, denne uovertrufne tapre, retfærdige, omsorgsfulde og utrættelige officer. I det efterhånden indsatte gode vejr kom bataljonen sig hurtigt, ikke mindst da den i Apilly og Cuce fik lejlighed til at bade og blive afluset. Antallet af syge svandt hurtigt ind. Den 5. juli vendte bataljonen tilbage til IX Reserve-Corps. Den blev med automobiler transporteret til Ognolles, hvor de blev indkvarteret som Divisions Reserve. Indkvarteringen var her dårlig. Husene i landsbyen var forfaldne og tagene dårligt vandtætte. Heldigvis var dette ikke det store problem i det gode vejr. Den 7. juli blev bataljonen modtaget af General v. Boehn, som efter en tale uddelte et stort antal jernkors. I Orgnolles var Hauptmann Roller bykommandant. Med sædvanlig effektivitet gik han i gang med at bringe høhøsten i hus. Hertil blev alle landsbyens gamle og unge damer udkommanderet.

Stillingskamp ved Laucourt

Mens II. Bataljon gennemlevede denne svære tid ved Moulin, var begge de øvrige bataljoner ivrigt i gang med at udbygge den gamle stilling. Dækningsrum blev yderligere udbygget, landsbyforsvaret af Laucourt yderligere forstærket. Der blev etableret køkken i landsbyen for at skåne feltkøkkenet og kanten etablerede udsalg i skyttegraven. Mellem stillingerne blev græsset slået og hø indsamlet. Der herskede fortsat en livlig patruljeaktivitet, og alle kompagnier disponerede over et stort antal koldblodige og erfarne patruljeførere, hvoraf Unteroffizier Grossmann, 10. Kompagni, specielt bør fremhæves på grund af hans værdifulde opklaringer.

Franskmændenes aktiviteter var ligesom vore – de arbejdede og høstede. De havde skiftet uniform. De røde busker og kepi var forsvundet, og i stedet bar de nye dueblå uniformer. Højt på himmelen i retning af Popincourt hang daglig en fransk lænkeballon, der ledede artilleriets ild. Man kunne tydeligt observere, hvor god forbindelse der var mellem ballonen og artilleriet. Skød vores artilleri uden at forårsage skader, tav fjenden, men i alle andre tilfælde svarede franskmændene øjeblikkeligt igen.

I juli skiftede Divisionen igen kommandør. Generalleutnant v. Hoepfner, den senere chef for luftstridskræfterne, blev udnævnt til stabschef ved 2. Armee. Med han byttede Generalmajor v. Zieten.

Et beklageligt uheld ramte 6. Kompagni. Den tapre Unteroffizier Clodius faldt for egen ild, som han over åbent terræn ville bringe håndgranater ud til en lyttepost. Han blev flere gange råbt an af posten, men svarede desværre ikke på disse. Kompagniet var dybt berørt af denne vellidte kammerats død. Den 20. juli blev Hauptmann Schrader fra 9. Kompagni udnævnt til chef for I. Bataillon.

I området nord for Arras gennemførte franskmændene i denne periode kraftige angreb. Vores enheder havde under disse store tab, men kunne fastholde stillingen. Man måtte regne med, at der snart indløbe anmodninger om erstatninger eller forstærkninger af de her kampsvækkede enheder. Denne formodning blev bekræftet med en

divisionsbefaling, der den 22. juli kl. 2300 tilgik Regimentet. Ifølge befalingen var vores Regimentsstab nu Korps Reserve, og at i tilfælde af en afgivelse, skulle Oberstleutnant Sick, Oberleutnant Hampe, Vizefeldwebel Kiesow og Unteroffizier d.R. Blunck afgå. Der skulle herefter etableres en ny Regimentsstab med Major Ritter og Oberleutnant Quodbach.

Desværre gjorde tabet af officerer ved andre troppedele sig også mærkbar. På ordre fra foresatte myndighed blev derfor forskellige officerer forsat til andre enheder, blandt andet de pålidelige kompagniførere, Oberleutnant d.R. Kreuder fra 2. og Rapp fra 4. kompagni, der blev forsat til 85 Reserve-Brigade. Også den årelange chef for 1. Kompagni, Hauptmann Becker, en ægte, retlinet preussisk officer, forlod regimentet for at overtage kommandoen over en Landwehr-Infanterie-Bataillon.

Den fjendtlige flyaktivitet var til tider ret kraftig. De franske fly fløj tæt hen over vore stillinger og over Laucourt. De blev i stadig kraftigere grad beskydt af vores artilleri. Dette var ret forstyrrende for trafikken i Laucourt og for arbejdet i materiel-depotet, da temperingsrør og sprængstykker fløj rundt overalt. Der eksisterede endnu ingen luftværnskanoner. Artilleriet forsøgte at afhjælpe dette ved at fastgøre en almindelig feltkanon til et liggende vejrhjul, og rundt om hjulet gravede en grav, så lavettens svans ikke forhindrede, at røret kunne løftes højt. En sådan "luftværnskanon" blev indbygget i "Schradergang". I stillingen havde man gravet brønde: en i "Schradergang" og en anden i stilling syd for banelinjen Roye-Montdidier.

Disse brønde var meget dybe og gav meget fint, klart vand. Stillingskompagnierne var nu i stand til, hurtigt og tit at hente vand. Det var meget behageligt, da de vedvarende vandtransporter fra Laucourt til stilling var udmattende og udsatte mandskabet for unødigt fare.

Det varme julivejr bragte hyppigt kraftige tordenvejr. Et særligt kraftigt uvejr med kraftig regn ramte den 25. juli. Endnu engang løb gravene fulde af vand, men denne gang var dækningsrum sikret med faskiner. Divisionsdækningsrummene havde på alle måder bevist deres værdi. En fuldræffer rettede ikke længere nogen skade.

Stillingen var efterhånden fortrinlig udbygget. De triste erfaringer, som II. Bataillon havde gjort ved Moulin, var forvandlet til noget nyttigt. Det var også blevet selv den dovneste klar, at det var bedre – som Hauptmann Roller udlagde det – at arbejde sig halvt til døde, end at være helt død. Det var en fornøjelse af gå gennem stillingen, der blev holdt pinlig ren. Vægge var beklædt med fasciner, skyttebanketter lavet af tømmer. Nicher af træ til patroner og håndgranater var indsat i gravvæggene. På snitpunkter i gravene var der vejvisere. Vigepladser var indrettet i rigelige mængder. Ved indgangen til parken i Laucourt var der endda et stort mindesmærke fremstillet af granathylstre.

Bataljonernes afløsning kunne ske ved dagslys. Enhederne kunne fuldstændigt i dækning bringes frem gennem løbegravene "Brigade", "Schrader" og "Holsteinerang". Selv ikke de fjendtlige lænkeballoner, der dagligt hang på himmelen, kunne ikke se ned i de dybe løbegrave.

To nye kampmidler var nu dukket op: gas og minekastere. Vores stilling havde endnu ikke stiftet bekendtskab miner, men man hørte konstant i Beauvraignes, at de landede i Res. 76'ernes stilling. Vores minekastere var i starten ret primitive. Den bestod af en tønne, hvortil der var fastgjort en lang føringsplade. I løbet af krigen udviklede sig efterhånden vores fremragende og driftssikre skydende minekaster.

Gassens farlighed blev uophørligt foreholdt mandskabet. Der blev afholdt gaskurser, hvor deltagerne blev gjort bekendt med forholdsregler. Gasmasker eksisterede endnu ikke. I stillingen blev flasker med en væske udlagt i nærheden af posterne. I tilfælde af et gasangreb skulle man med væsken imprægnere et lommetørklæde eller vagtkugler og holde det foran næsen. Vi oplevede imidlertid ingen gasangreb i denne stilling.

Artilleriilden var nu heftigere. Laucourt og Roye lå under beskydning på alle tidspunkter af døgnet. Tilsyneladende blev skydningen ledet af observatører i kirketårne i Marquevillers. Den tyske føring befalede derfor dette kirketårn ødelagt. Til dette formål gravede man en 13 cm kanon ned i omegnen af St.Aurin. Enheder var underrettede om denne skydning, og på mange steder indfandt sig folk, der ville følge den interessante skydning. Til alles glæde styrtede kirketårnet sammen efter det tredje skud.

Vores Ringkanoner havde placeret deres observatører i rådhusårnet i Roye. Fjenden beskød det meget, men det lykkedes dem ikke at ramme det smalle tårn.

Desværre måtte reserve-kompagniet i St.Gilles dagligt afgive en officer og 40 mand til skansearbejde i St.Mard. Her skulle også etableres en trafikgrav til Regiment 162. Dette arbejde, som ganske vist var presserende nødvendig, havde stor indflydelse på enhedens mulighed for hvil.

Skydeuddannelse hos erstatningspersonellet var ikke tilstrækkeligt til at opfylde de høje krav til en soldat, som skulle besætte en lyttepost, og her i særlig grad var afhængig af en hurtig og sikker anvendelse af geværet. Det blev derfor beordret, at både de i Roye og de i Orgnolles og Ercheu placerede kompagnier skulle gennemføre skydeuddannelse. Dette skete på skydebaner i Carrepuis og Libermont.

Den 17. august tog Hauptmann Schrader syg på orlov, og i hans sted overtog Hauptmann d.R. Weede fra R.I.R. 75 kommandoen over I. Bataillon, som han med forbilledlig troskab og hengivenhed indtil han i april 1918 led helledøden. Han gav med sin tapperhed, dygtighed og pligttroskab et lysende eksempel. Alle husker med glæde denne alvorlige mand, som han – utænkeligt uden sin lommebog – velvillig og venlig sørgede for sin bataljon.

Den 31. august blev der i Roiglise afholdt en sørgehøjtidelighed for Hauptmann v. Sobbe, der var faldet ved Res.I.R. 75. Under skansearbejde med sit kompagni, som han ledede i åbent terræn, faldt han til et geværskud.

Det franske infanteri gravede systematisk løbegrave (sappen) frem mod os, som de herefter forband på tværs for på den måde at etablere en nu skyttegrav. Gradvist kom de os hele tiden nærmere. Dag og nat arbejdede franskmændene sig systematisk på at bringe deres stillinger frem uden hensyntagen til den artilleriild, de modtog fra os. Vores søstervåben støttede os godt. Altid var de parate til at opfylde vores ønsker, og det gode forhold mellem 163 og 17 Reserve-Artillerie-Regiment varede hele krigen. Observations- og forbindelsesofficerer fra artilleriet var hele tiden aktive foran i graven, hvor de bestræbte sig på at lette vores svære gravkampe. Ændrede sig et eller anden i den fjendtlige stilling, kom straks kommandører og battereførere frem for at orientere sig om de nye mål, og for at indskyde batterierne mod disse.

Det var os en særlig glæde, når den kommanderende general v. Boehn besøgte regimentet. Han, der var soldat fra hoved til tå, havde forståelse for alt hvad der angik os. Hans ros var inspirerende, hans påtale tungtvejende. Han så gerne, når den, han talte til, gav et friskt, muntert svar. Friskhed og munterhed var overhovedet kendetegnende for vores Regiment og forblev sådan helt til det sidste. Hvor megen spøg og lystighed blev ikke bedrevet af tropperne hvil? Hvem tænker ikke gerne på det lystige soldater-cirkus hos Res.76'erne, der med sine forestillinger og spøg glædede hvile-bataljonerne? Hvem husker ikke gerne på det lystige musikkapel fra II. Bataljon, når de holdt koncert i Laucourt? Hvem grinede ikke over 10. Kompagnis „Schießbudenmarsch“? Hvem kunne blive rigtig vred på den letsindige og dog tapre Musketier Ungehüm, når hans misgerninger blev kendt i Regimentet? Og så vores fremragende Regiments-musik – hvem var ikke grebet, når de ved en åben grav for vores kære, faldne kammerater spillede: „ich hatt' einen Kameraden“, eller gav en herlig kirkekoncert, og i hvilekvartererne underholdt os på lystig vis. De ydede meget og gav mange noget i tiden i gravene eller i stillingen.

Den 28. august arbejdede Gefreiter Max Wehner fra 12. Kompagni sig tæt ind på den franske stilling. I løbet af natten kravlede han op i et træ og gemte sig i kronen. Her blev han siddende hele den følgende dag, hvorfra han havde indsigt i den fjendtlige grav og kunne observere franskmændene under deres arbejde. For denne dristige handling modtog Wehner den følgende dag et Jernkors personligt af General v. Boehn, der til dette formål kom frem til fronten.

Wehner var en usædvanlig erfaren patruljemand, som også engang hentede en fransk fane, som fjenden havde plantet på sin hindring, og overdrog den til sit kompagni.

I begyndelsen af september blev der ved II. Bataillon i Orgnolles afholdt en stor sportsfest, der i det herlige vejr forløb glimrende. Der blev ydet fortræffelige resultater i alle mulige sportsgrene. Et terrænridt for officerer afsluttede bataljonens dejlige hvileperiode.

III. Bataljon fejrede årsdagen i Elincourt på samme måde. Den 16. september tog Lt.d.R. Deharde og Sergeant Unruh på patrulje for at forberede et overrumplings angreb på franskmændene. Fjenden havde gravet en løbegrav frem på „Minenhügel“ foran Irrgarten-stillingen. Denne løbegrav ville 5. Kompagni tage fra franskmændene i et overrumplende angreb og kaste til igen. Daharde og Sergeant Unruh krøb tæt ind mod løbegraven. Det lykkedes dem at klippe sig igennem pigtråden, der som beskyttelse af det fjendtlige arbejde var trukket i lav højde. Som de krøb videre, fandt de sig pludseligt foran et fjendtligt skydeskår. De blev opdaget og beskudt. Lt. Deharde faldt ramt i hoved og bryst. Selvom fjenden kun var to-tre skridt væk, undlod Unruh ikke at tage den faldnes ur, pung og vielsesring. Herunder blev han selv ramt af skud gennem begge kinder og led et stor blodtab. Det lykkedes ham kun at kravle nogle få skridt tilbage, så havde han ikke flere kræfter. Fra denne ulykkelige situation blev han bjerget af Musketier Hertwig. Også Musketier, Müller I, Reservist Heldt und Sanitäts-Unteroffizier Bott hjalp med at bringe Unruh i sikkerhed. De blev selv såret under denne kammeratlige hjælp. Må der aldrig idet tyske folk mangle mænd som Lt. Deharde!

Den 28. september kl. 1930 blev der beordret marchberedskab for korps-reserven (Regimentsstaben), og kl. 0230 rykkede staben til banegården i Nesle, hvorfra de blev transporteret videre. Føringen af Regimentet overtog Hauptmann Albrecht. Lt. v. Lemcke, II. Batallion blev adjutant.

Den 17. september blev IX Reserve-Corps flyttet fra I. til II. Armee under General der Infanterie von Below.

De første dage af oktober forløb rolig. En rigtig efterårsstemning herskede over området. Løvet på træerne skiftede farve og træfuglene havde forladt os. I sommerperioden havde vi så ofte glæde os over, hvordan sang-

fuglene ubekymret over alle fare byggede reder i husruiner og træer, hvordan lærken steg op i luften og svalerne søgte næring over vores skyttegrave. Krigens alvor og skræk gjorde intet indtryk på disse små dyr. Også for os var det snart tid til at trække videre.

Det er en gammel erfaring fra krigen, at befalinger, der er af afgørende betydning for tropperne, omhyggeligt holdes hemmelige, men alligevel viste sin skygger gennem de såkaldte "lokumsrygter" [Latrinenparolen]. Sådan var det også hos os. Det svirrede med rygter om, at IX. Res. Corps ikke ret meget længere ville blive i stillingen. En bekræftelse på denne efterretning ankom imidlertid ikke foreløbig. Den vanlige virksomhed herskede i graven. 10. Kompagni udsendte 6. oktober en opklaringspatrulje under Lt. Kaiser. Lt. Kaiser og hans 6 mand trængte ind i den franske skyttegrav og kom her i en heftig nærkamp med besætningen, hvorunder de gav tab til franskmændene. Gefreiter Ungethüm blev ramt i ansigtet af en geværkolbe. De øvrige deltagere i patruljen vendte uskadede tilbage til kompagniet. Som forberedelse til denne patrulje havde Lt. Kaiser dagen før tilbragt to timer i den fjendtlige skyttegrav uden at være bemærket af modstanderen – en helt modig handling.

Den 10. oktober fik bataljonerne som strengt hemmeligt underretning om, at en frigørelse fra deres stillinger var meget sandsynlig. Materialer til udbygning af stillingen blev ikke mere leveret, nyanlæggelser måtte ikke længere foretages, kun vedligeholdelse af graven blev gjort pligtig. Oprindeligt skulle vi afløses af XIII Corps, så skulle Regiment "Elisabeth" [Garde-Grenadier-Regiment 3] komme, og endeligt skete afløsningen med Regiment "Augusta" [Garde-Grenadier-Regiment 4]. Men før afløsningen fandt sted besluttede vi, at alle i stillingen begravede kammerater skulle samles på samme sted. 7. Kompagni udførte det nødvendige arbejde med kærlighed og omsorg, og den 21. oktober kl. 0900 fandt en opløftende højtidelighed sted, hvor Divisionspræst Wessel foretog jordpåkastelsen for 31 døde kammerater på kirkegården i Laucourt. Regimentskommandøren tog med nogle få, varme ord afsked med de faldne, og vemodig hvilede vores blikke på de blomster og kransesmykkede heltegrave. Forskellige kammerater hviler ved kirken i Laucourt og på kirkegården i Roye på landevejen mod Carrepuis. De døde fra feltlazarettet blev begravet på kirkegården i Omencourt.

Den 20. oktober fulgte afløsningen af hele Regimentet af Garde-Grenadier-Regiment 4. Med stor tilfredshed overtog disse fortræffelige gardetropper den i den grad godt udbyggede stilling. Vi forlod imidlertid med vemod området, hvor vi havde tilbragt næsten et år. Hvor vi havde følt os godt tilpas, og hvor vi havde frembragt et fortræffeligt fæstningsværk. Kl. 1800 havde den sidste 163'er forladt stillingen; bataljonerne marcherede til deres tildelte landsbykvarterer. Regimentsstab og I. kom til Fréniches, II. til Frétoy le Château og Rezavoine, III, og M.G.K. til Flavy-le-Meldeux og Rouvrel. Vejret var meget fint, så vi rigtigt kunne nyde de bevilgede hviledage i gode kvarterer og i herlige omgivelser. Spørgsmålet om, hvor vi nu skulle hen, fulgte os alle. Vi håbede at komme ud af den evige ensformighed i skyttegraven, og endeligt se noget andet end Frankrig, også engang at lære andre fronter at kende med deres krigsførelse.

Stillingskampe i Artois

Den 25. oktober 1915 forlod vi det skønne Picardie med dens herlige skove, gamle byer og hyggelige landsbyer. Hvorhen gik det? Ingen kunne give et svar. Tidligt om morgenen startede bataljonerne marchen til indladebanegården Ailly, henholdsvis Babeuf. Det var en fornøjelse i det pragtfulde efterårsvejr af marcherer gennem det yndige område. Ingen fjende generede os, ingen fjendtlige fly lod sig se. I løbet af eftermiddagen blev der trådt an til togrejse på banegårdene. Herfra gik det over Chauny, Laon til Hirson; her steg forventningen til det højeste. Som toget kørte ind på banegården var alle vinduer besat. Alle ville se om det gik videre mod øst, eller drejede vi af mod nord eller syd? Langsomt rullede toget ud af banegården og efter blokposten rullede toget videre – mod nord. Altså sandsynlige retning Lorettohøjder, hvorom der i uger havde været hårde kampe. Aulnoy – Valenciennes – Douai blev passeret, så gik det videre til endestationen, og som dårligt varsel så vi, hvordan det kønne vejr gjorde plads til en silende regn.

II. Bataljon blev losset i Hénin-Liétard, I. og III. i Drocourt, Regimentsstab og M.G.K. i Pont-de-la-Deule. Straks gik det i et forfærdeligt regnvejr, i dyb skidt og for de sidst ankomne i buldrende mørke, videre til landsbykvarterne. Regimentsstab, I. og II. kom til Courcelles, III. Bataljon og M.G.K. til Dourges.

På Giesslerhøjden

Krateret „Liederlich“ ved Hulluch

Aspern-Straße

Avion

Uafbrudt hele natten og de følgende dage lød kanontorden fra vestlig retning. Uafbrudt steg lyskugler op. Som det blev lyst, og man kunne tage omgivelserne i øjesyn, så vi for første gang de enorme sorte slaggebjerge og kulminerne (der her kaldes Fosse). Overalt ragede høje skorstene op. De små byer var mest arbejderkolonier med ens huse. Landet var fladt og plant, kun mod vest steg terrænet kuperet op mod Loretto-højden. Her så vi for første gang den bakke, hvis besiddelse skulle få sammenhæng med Frankrigs skæbne. Den dannede en langstrakt højderyg, hvis sydlige del var nøgen og stejlt skrånende, mens den nordlige var dækket af skov. Man kunne intet se af det berømte kapel. På den ubevoksede del kunne man med kikkert tydeligt se skyttegravene. Kvartererne var gode og indbyggerne venlige. I tre dage blev vi her, hvor vi samme med Regiment 162 dannede korpsreserve, og derfor hele tiden måtte være forberedt på en alarmering. Den kom ikke. Dagene blev derfor anvendt til at gøre tøjet i stand og gennemfører øvelser i håndgranatkast.

I kvartererne levede vi som i fredstid. Fjenden beskød ikke området, og vi var også forskånet for flyvebomber. Kun den konstante kanontorden dag og nat viste, at vi befandt os i nærheden af store kamphandlinger. Vi befandt os umiddelbart bag slagmarkerne øst for Loretto-højderne og i omegnen af Loos.

Generalkommandoen gjorde os indtrængende opmærksom på situationens alvor. Vores stillinger måtte under alle omstændigheder fastholdes. Skulle det lykkes fjenden at erobre det kuperede terræn, hvis højeste punkt var den såkaldte Giessler-Højde og tage Angres skoven, havde han sikret de sidste bakker foran Douai. Dermed beherskede han alle artilleri observationssteder, og en indrykning i det vigtige kulområde ved Lens ville være gjort lettere for ham. Det var derfor IX. Reserve-Corps opgave, under alle omstændigheder at forhindre dette, og det var ikke let. Der måtte derfor eftertrykkeligt arbejdes på en udbygning af den forreste stilling. Til bygning af dækningsrum var der kun ringe mængder af materialer til rådighed. Der kunne kun leveres afstivningstræ til minerammer. Under hvil skulle enhederne hele tiden øve sig i håndgranatkast. Med den korte afstand mellem de to fronter blev håndgranaten til hovedvåben. Lykkedes det fjenden at trænge ind i den forreste skyttegrav, der ubetinget måtte fastholdes, skulle han omgående kastes ud igen. For dette var Regiments-kommandøren personlig ansvarlig.

Den 27. oktober blev artilleribeskydningen endnu stærkere og udviklede sig den 28. mellem Kl. 0400 og 0600 til en trommeild. Alle var forberedt på alarmering. Dette gjorde vores situation som korpsreserve meget ubehagelig.

Den 29. oktober blev brigaden om aftenen langt længere frem. Brigadestaben kom til Fouquières, Regimentet til Sallaumines og Méricourt-Corons. M.G.-Kompagniet og 6. Kompagni gik til Moyelles-sous-Lens. Underbringelsen var nogenlunde. Befolkningen havde delvist forladt byerne og mange huse stod tomme. Man begyndte øjeblikkeligt med bygning og fremskaffelse af senge, og efter kort tid var kvartererne indrettet beboelige. Opvarmning leverede minen i Billy-Montigny. Regimentet fik til opgave at etablere en anden linje fra jernbanen Eleu-Lens og vest- og sydkanten af Fabariusberge. Der skulle desuden udgraves en forbindelsesgrav mellem slagteriet i vestkanten af Avion til la Coulette. Arbejdet blev straks påbegyndt. Der blev hovedsageligt arbejdet om natten. Al rygning var forbudt. Det var imidlertid helt ufarligt, da fjenden slet ikke kunne se os.

Den 31. oplevede de kompagnier, der på skansearbejde ved Fabariusberge, et pragtfuldt skuespil. Efter en kraftig artilleriforberedelse angreb bayriske enheder i retning af Vimy over en bredde på 1000 meter. Den brød ind i den fjendtlige stilling ved første forsøg. Fem gange forsøgte franskmændene voldsomme modangreb, som alle mislykkedes.

Det var det første angreb vi havde fået at se siden oktoberdagene i 1914. Det var meget interessant at se, at den tyske spærreild begyndte umiddelbart efter at røde lyskugler var sendt op, og at ilden lå godt. Det gav tilskuerne en tiltro til den kommende tid.

I hele november måned var Regimentet beskæftiget med at udføre den stillede opgave. Det gav store problemer når det regnede, da den tunge lerjord gjorde gravearbejde i vådt vejr næsten umulig. Gudskelov klarede vejret snart op. På Fabariusberge lå grundvandet umiddelbart under jordoverfladen, og piblede frem efter nogle få skadestik, fyldte den udgravede løbegrav og forhindrede bygningen af dækningsrum. Trods omhyggeligt arbejde blev de påbegyndte dækningsrum ganske enkelt til vandhuller i løbet af nogle få dage. Regimentet så sig tvunget til at opstille et afvandings-kommando. Alligevel lykkedes det ikke at tørlægge stillingen. Det var umuligt at opsamle det udsivende vand. Enkelte dele af graven blev hele tiden oversvømmet, uanset om bunden var stenfuld eller leret, og derfor skred arbejdet kun langsomt frem. Tøjet led meget under det forfærdelige smuds.

I. Bataillon blev den 4. november underlagt Reserve-I.R. 84 som "graver-bataljon" og kom i kvarter i Avion. 1. Kompagni støttede Reserve-Jäger-Bataillon 9 med jordarbejder.

Fjenden havde i første omgang ikke været opmærksomme på skansearbejdet, men begyndte så at belægge Fabariusberg med schrapnell-ild, der ved én lejlighed desværre kostede større tab.

Soldaterne fik hver dag leveret en portion Rom, Arrac eller Cognac for efter en udmattende arbejdsnat igen at få lidt livskraft i kroppen. Hyppigt brugte feltkøkkenet denne til at brygge Punch, som både blev fundet nyttig og tiltalende. Afholdenhed kan af mange i fredstid og bag fronten synes glædelig og gavnlige for sundheden. Man kan imidlertid roligt give en udmattet frontsoldat alkohol i passende mængder. Han lever op og finder varme, og det skader bestemt ikke stærke mennesker.

Takket være General-Kommandoets omhu var nu pioneremateriel disponibel i rigelige mængder. Det var derfor muligt at færdiggøre en hel række dækningsrum – såkaldte „Stramme Hunde“ – i opholdsgraven.

Efterårstågen begyndte nu at lægge sig. Der var os ved arbejdet meget velkommen, da det muliggjorde skansearbejde om dagen, og det anstrengte mandskab kunne få en ordentlig nats søvn. Ikke skansende kompagnier havde hvil, men måtte eksercere og kastede flittigt med håndgranater. I kirken i Méricourt var der hyppige gudstjenester og kirkekoncerter.

Deltagelse i gudstjenester var frivillig, men alligevel gik enheder hele tiden samlet i kirke. Alle havde vel behov for i disse tider at være i dialog med Gud, og finde åndelig udvikling og inspiration i den utrættelige Præst Wessel's prædiken.

Vores kommanderende generals energi skaffede os hurtigt alle former for bekvemmeligheder. Der blev anlagt badeanstalter og indrettet et bibliotek, kort sagt, blev alt, hvad soldaterne krævede af fysisk og åndelig føde og pleje.

Regimentets officerer blev pålagt pligt til at orientere sig i en stilling. Derfor gik dagligt en officer fra hvert kompagni på orienteringsbesøg i en bestemt stilling.

Tæt bag vores kvarterer lå kulminen Courrières, hvor der den 10. marts 1906 skete en forfærdelig mineulykke. I redningen af de indespærrede deltog den gang tyske minearbejdere fra Ruhrområdet. Ved deres store ihærdighed og grænseløse offervillighed høstede de dengang Frankrigs anerkendelse og tak – men det var nu for længe gået i glemmebogen!

Med december begyndte igen en periode af meget dårlig vejr, hvor regnen ødelagde store dele af det, der var opnået.

Den 4. december kom der ordre til at indstille arbejdet. 18. Reserve-Division, der lå i stillingen, skulle afløses af vores division. Der blev givet Regimentet endnu tre fulde hviledage, så skulle vi igen begynde krigen i skyttegravene.

Den 8. december gik Regimentet i stilling. Den afløste Reserve-Regiment 84 på Giessler-højden. III. Bataillon gik i forreste linje, II. i beredskabsstilling og I. blev som reserve i Avion. Skyttegraven befandt sig i en næsten ubeskrivelig tilstand, overalt var der vand og slam. Venstre fløj var næsten fuldstændig forsumpet, kun den højre fløj var en smule bedre – her lå stillingen i sandjord. Der var næsten ingen dækningsrum. I indgangen til ”den stramme Hund” sad soldater på trappetrinnene. At lægge sig ned for at sove var udelukket. Med vemod tænkte vi på vores skønne stilling ved Laucourt. Noget sådan som dette havde vi holdt for umulig.

Forbindelsesgraven til stillingen var fuldstændig forsumpet og ubrugelig. Der var steder, hvor man bogstaveligt vadede i slam og vand til brystet. Også passage over åbent terræn krævede yderste kraft. Man sank dyb ned i mudder, gled og kunne kun med stort besvær komme fremad. Hertil kom at hele mellemterrænet var oversået med granatkratere, der alle var fyldt til randen med vad og dannede utallige små damme. Ve den, der faldt i! Træer ragede som triste, splintrede stumper op af dette månelandskab.

Soldaterne syede sig overtræksbukser af sandsække. Disse sandsække blev leveret i alle regnbuens farver, så der opstod et farverigt billede, når flere soldater kom til syne samtidig på vej i stilling. Når de kom tilbage var de imidlertid alle ens påklædt – et fingerdybt lagt af mudder dækkede jakker, bukser og støvler. Fjendens infanteri forholdt sig rolig. Det sad vel i skidt til halsen ligesom os.

Foran vores front lå endnu forskellige døde fra de foregående hårde kampe. De blev alle bjærget. Under dette arbejde trådte den ofte nævnte Ungethüm frem igen, som på grund af tapperhed var blevet udnævnt til Unteroffizier.

Den forreste bataljon var i den grad optaget af arbejdet i stillingen, at det blev beordret, at beredskabsbataljonen skulle anvendes til afhentning af forplejning og til materiel-transport. Beredskabsbataljonen var placeret i den såkaldte ”Burglager” langs banelinjen Lens-Fosse 6 og i Angres Kreuz. I første omgang syntes det alt for ambitiøs, men da man så, hvilke vanskeligheder, der skulle overvindes, havde man gerne indsat det dobbelte antal folk. Forplejning til bataljonen i forreste linje blev efter mørkefald bragt til Givenchy med en feltbane, hvorfra bærere bragte den og samtidig post det sidste stykke. Det var et ganske overordentligt vanskeligt arbejde. Bærerne sank ned i mudder og samtidig lå Givenchy under kraftig artilleriild. Om morgenen kl. 0400 blev der endnu engang bragt kaffe, brød og snaps frem i første linje. Der gik timer med dette før bærerne igen kunne vende tilbage til deres kompagnier.

Sammenligner man situationen ved nattetid med tidligere ved Laucourt, viser det sig, at omkostningerne ved belysning næsten udelukkende blev betalt af os. Franskmændene afskød kun enkelte af deres letgenkendelige raket-lyskugler, mens der fra vores grav næsten uden afbrud blev sendt hvide lys til himmels. Det fjendtlige artilleri skød specielt meget mod det forsumpede venstre fløjafsnit "G". Dette var overordentlig ubehageligt, da der næsten ikke fandtes dækningsrum, der kunne give beskyttelse.

Afsnittets besætning søgte beskyttelse mod beskydningen ved at trykke sig til brystværnet, der var bygget af utallige sandsække. I denne stilling krævede tiden i skyttegraven i det hele taget en stor grad af fysisk og mental kraft. Man kunne ikke engang sætte sig ordentlig tilrette for at hvile ud, og søvn i liggende stilling var en umulighed. Fødder og ben på soldaterne var konstant våde, og man kan i dag næppe forestille sig, hvad mennesker måtte udholde. Men det blev udholdt og hverken det dårlige vejr eller stillingens elendighed formåede at ødelægge det gode humør.

Forholdene hos fjenden var endnu ret uklare. For at skaffe sig et mere klart billede, udsendte føreren for 6. Kompagni, Oberlt. Staubinger, en patrulje under Lt. Wigand til opklaring af den fjendtlige stilling. Lt. Wigand blev ledsaget af Unteroffizier d.R. Lunau und Gefr. d. R. Lange. Den fjendtlige stilig lå højere end vores, og var anlagt på en måde, at den var skjult for vore blikke af en bakkekam. Patruljen krøb frem og nåede den fjendtlige hindring, da pludseligt vores eget tunge artilleri beskød området. Unteroffizier Lunau blev såret af en granatsplint. Patruljen vendte om. Efter 20 minutter indstillede vores artilleri skydningen. Leutnant Wigand gik endnu engang frem og nåede frem til det fjendtlige brystværn. Her så patruljen to franskmænd tæt på, mens to andre stod noget dybere. Patrulje blev parate på brystværnet, hvorfor franskmændene ikke vovede at stikke hovedet op, og skød derfor fra graven alt for højt. Nu trak Wigands to ledsagere sig langsomt tilbage over åbent terræn, hvorunder de hele tiden blev beskudt. Lt. Wigand blev tilbage ved brystværnet med våben klar, og forhindrede derved, at de to franskmænd kunne skyde. Han blev her i måske 3 til 4 minutter og dækkede de to andres tilbagetrækning. Talrige skud fra andre poster gik alle forbi. Da ledsagerne var i sikkerhed, trak Lt. Wigand sig langsomt tilbage, men holdt hele tiden front mod fjenden og var hele tiden parat til at tage posten under beskydning. Som ved et mirakel lykkedes det ham at komme tilbage i graven. Nu blev der fra fjenden sendt røde lyskugler op, og fransk artilleri satte ind, uden at anrette skader. Også kompagniførerens modige adfærd skal nævnes. Oberlt. Stauding lå under hele episoden foran kompagniets stilling i en sandgrube, hvorfra han var parat til at komme de tre tapre mænd til undsætning. Lt. Wigand modtog for sin modige indsats og koldblodighed et E.K. I.

Vores artilleri forstyrrede fjenden dag og nat. Hos infanteriet var det noget anderledes. Mellem det franske infanteri og os herskede om formiddagene "borgfred". Ganske vist kom det ikke til forbrødringsfester, men det var en stille overenskomst, at der ikke blev skudt under afløsning. Afløste tyske og franske soldater kravlede op af deres grave uden at blive beskudt og begav sig herefter bagud. Også den indkommende afløsning kom over åbent terræn frem til graven uden at blive beskudt. Det var måske en uholdbar situation, men det ville ikke ellers have været muligt at nå ud i stillingen, eller tilbage herfra, uden store tab. Forbindelsesgravene var på denne årstid forvandlet til dybe åer med hurtigt strømmende vand. Dette ændrede sig i sagens natur, som det lykkedes os at dræne gravene og indlægge træriste, så det igen var muligt at komme frem og tilbage i dækning. Herefter blev borgfreden ophævet og der herskede hos os igen krigens fulde alvor.

Efter at en fuldt træffer havde ramt i et hus i Angres Kreuz, hvor en beredskabsstyrke fra 7. Kompagni var underbragt, og hvor kælderloftet trods alle forstærkninger var styrtet sammen, blev der på højtryk arbejdet på et dækningsrum i banedæmningen, hvor kompagniet kunne beskyttes mod yderligere tab.

Julefesten forløb stille. Så godt det lod sig gøre blev der ved beredskabs- og hvile bataljonerne festet i fællesskab. Juletræer blev fremskaffet og under juletræerne lød vores gamle, skønne julesalmer, mens vore tanker gik til de kære derhjemme. I stillingen var det roligt. Nytårsnat var der ret livligt i stillingen og på klokkeslaget 24 herskede et sandt fyrværkeri. Også i Avion blev det nye år hilset velkommen med skud. For at styre disse tossestreger blev Regimentet alarmeret, og på korteste tid stod kompagnierne opmarcheret fuld orden. Året 1915 kom til sin slutning. Vi kunne med stolthed og taknemmelighed tænke tilbage på den forgangne tid og fortrøstningsfulde gik vi ind i det nye år.

1916

Året 1916 begyndte i første omgang rolig. Vejret var nogenlunde og tjenesten i graven og i kvartererne bag fronten velordnet som altid. Fjenden skød nu mere end før på Avion og specielt ofte mod Fosse 4 i Lens, hvor en Pioner-park var placeret. Foruden artilleriet dukkede nu på begge sider hele tiden flere og tungere minekastere op. Franske vingeminer og vores tunge miner medførte forfærdelige brag på Giessler-højderne. Jorden rystede under eksplosionerne af disse tunge granater. Når en sådan tung fransk mine slog ned i vores stilling, steg en tyk, sort røg meter højt i vejret. Også lettere miner sendte fjenden i rigelig antal ind i vores stilling. Minekasterne var imidlertid ikke for infanteristerne så farlig som artilleriet. På grund af minernes lange flyvetid og den støj, de lavede i luften, var man i stand til at søge i dækning. De gamle, erfarne gravkrigere, var i stand til med temmelig sikkerhed at forudse minernes nedslagssted og derfor til at undgå dette sted.

Den 15. januar mærkede man for første gang i stillingen den uhyggelige jordrysten, som resultat af udløsningen af en underjordisk sprængning hos venstre naboenhed – første bayriske Armeekorps.

VI havde endnu ikke stiftet bekendtskab med denne modbydelige form for krigsførelse, og vi troede, at den del af Vimy-ryggen, hvor sprængningen fandt sted, var en impassabel sump. Vi anså enhver form for tunnelbygning for udelukket på grund af de meget store vandmængder i jorden. Miner og tunge granat frembragte hele tiden nye vandfyldte kratere. Alligevel lykkedes det afvandingskommandoer ved strengt arbejde og omhyggelig anlæg, og ved overalt at anlægge drækanaler, at skabe forbedringer. Ganske vist var gravene stadig beskidte, men man kunne dog passere gennem hele stillingen, hvor til man kun kunne komme tørskoet via en plankedækket grav. Yderligere sandsække blev hele tiden bragt frem til yderligere forstærkning af brystværnet. Bois de Givenchy var næsten en hån af et navn: det var et kraterfyldt sumpområde, hvorfra enkelte knækkede træstumper uden krone stak op. Landsbyen Givenchy-en-Gohelle var en øde ruinhob og i midten af ruinerne var den kønne gotiske kirke stadig synlig. I stillingen var der to grusgrave, der mod fjendesiden havde stejle sider. Her var ophold naturligvis til at holde ud og arbejdet lettere, men der måtte udvises forsigtighed under bevægelser, da fjenden naturligvis skød meget herind.

Gik man fra Avion til stillingen så man Giessler-højderne mod vest hæve sig over terrænet. Man kunne tydeligt se vores skyttegrave og trafikgrave. I næsten samme retning lå Loretto-højden, der var 20 meter højere end Giessler. Vejen til stillingen gik forbi slagteriet. Man passerede la Coulotte og Avion elektricitetsværk. Til højre så man byen Lens med dens kønne, spidse kirketårn. Man gik så nord om Fabariusberge til Salburg, hvor Kamptruppen-Kommandeur havde sin kommandostation. Herfra måtte man så godt det kunne lade sig gøre, finde vej fremad. Løbegraverne, der førte frem, hed "Schachtgang" og "Hauptgang", og på venstre fløj "Hamburger Gang". Der gik en dal frem til midten af stillingen, kaldt "Kuhlsenke".

Fra tid til anden skød fjenden med gasgranater. Gassen bredte sig med en ejendommelig sødlig, modbydelig lugt. Vi havde endnu ikke været udsat for gas, og det blev derfor påbudt, at alle, der gik ud i stillingen, skulle medbringe en gasmaske. Tilpasning og vedligeholdelse af gaskasker fik meget stor opmærksomhed. Under alle hvileperioder blev maskens tilpasning og lufttæthed afprøvet i et gaskammer. Særlige briller til nærsynede med stænger af gummibånd blev fordelt, og fuldskæg måtte ikke anlægges i skyttegraven, for at det ikke skulle ødelægge lufttætheden. Mange en mand lod kun ugerne sit flotte fuldskæg falde, men nød kender ingen regler.

Håndgranater og geværgranater blev nu indført i kamptropperne i store mængder. Soldaterne fik snart stor erfaring med anvendelsen af disse kampmidler. Navnlig med geværgranater lykkedes det tit at skore en fuldræffer i den fjendtlige skyttegrav. Også med håndgranater nåede enkelte en så stor behændighed, at de kunne få håndgranaten til at sprænge i luften. Der blev nu generelt kun anvendt stavhåndgranater.

Ved bataljonerne blev der nyoprettet stillinger som Observations-officer. Disse observations-officerer skulle være opmærksom på alt af betydning, der skete hos fjenden og i egen stilling, og udfærdige en skriftlig beretning om de gjort observationer ved afslutning af hver indsats.

Også artilleriet og minekasterne havde til stadighed observations-officerer fremme. Disse var over telefon i stand til at videregive pludseligt opståede mål til batterierne, henholdsvis minekasterne. Til hurtig orientering var kort over stillingen opdelt i plankvadrater. Dukkede der som eksempel et mål op, lød det ganske enkelt: "plan-kvadrat X på det og det sted skansende infanteri". Så kunne kanoner og minekastere meget hurtigt rette deres ild på disse punkter. Også placeringen af spærreild blev ofte afprøvet, og specielt de lyssignaler, der var indført for at anmode om spærreskydninger. Røde lys betød spærreild, grøn betyd "læg ild længere frem". Senere blev der indført hyppige ændringer i anvendelsen af lyssignaler, for fjenden havde hurtigt opdaget betydningen af vores lyssignaler, og forsøgte ved at opsende samme type signaler, at vildlede vores artilleri og minekastere.

Den 7. januar vendte Oberstleutnant Sick tilbage efter en tremåneders afkommandering, og overtog igen føringen af Regimentet. Adjudant og resten af staben vendt 10. januar tilbage til Avion.

Oplevelser ved Regiment »Sick«

29. oktober til slutningen af december 1915

Efter at de franske og engelske gennembrudsforsøg, som General Joffre havde haft så store forhåbninger til, i slutningen af september 1915 ved Loos og på højderne Givenchy-Vimy – var bragt til standsning af de tyske troppers tapperhed, blev der til afløsning af de udmattede enheder, hurtigt sammensat regimente fra andre fronter og smidt til Artois. Fra IX Reserve-Corps blev der af I.R. 86, III/Res.I.R. 31, III/I.R. 163 og M.G.K./84 sammenstillet et regiment, hvis føring blev overtaget af staben/I.R. 163 under dens kommandør, Oberstleutnant Sick. Afgang fulgte fra banegården i Nesle den 29. september kl. 0230. Regimentet dannede sammen med Regiment Leibrock (Bayern) og Regiment von Frankenberg (Reserve-Regiment 99) Division von Harz. Mens de to sidstnævnte Regimente blev indsat til afløsning af 12. I.D. i linjen Roclincourt – Thélus (nord for Arras), blev Regiment Sick stillet til disposition for Gardekorpset og placeret som reserve nord for Vimy. Den 29., henholdsvis den 30. september lå III/163 og I.R. 86 langs banedæmningen nord for Vimy og III/Res. 31 i Achéville som reserve. Senere blev I.R. 86 stillet til disposition for 11. I.D. og skansede om natten ved la Folie, mens III/162 og III/Res. 31 blev sat i beredskab langs banedæmningen. Forskellige franske angreb blev afvist af 11. I.D. og 1. Garde-I.D.

Fra 4-6 oktober blev så III/162 og I.R. 86 indsat i forreste linje, og deltog med hæder i forsvaret mod de franske angreb.

Den 7. oktober blev Regiment Sick på ordre fra General-Kommandoet igen stillet til disposition for Division von Harz, efter at denne havde givet regimentet ”største anerkendelse” for den fremragende holdning i en vanskelig situation. Det blev indsat længere mod syd mellem Regiment Leibrock og Regiment von Falkenberg vest for vejen Lens-Arras overfor Ecurie (Labyrinth). Regimentsstabens blev placeret i Oppy, kommandostationen i Thélus i det eneste uskadede, på lang afstand synlige røde hus. Den 9. oktober afløste Oberstleutnant Sick staben fra Res.99.

Regimentets stilling var i ubeskrivelig tilstand. Skyttegraven var delvist kastet til og ødelagt af fjendtlig ild, delvist styrtet sammen og med et knædybt mudder, og det var uhyre svært at komme ud i stillingen. Træriste kendte man ikke, dækningsrum var først lige påbegyndt. Skyttegravene lå på steder kun 15-20 meter fra hinanden - på enkelte steder var ven og fjende i virkeligheden kun adskilt af en barrikade af sandsække. Med dette fulgte den en gensidig kamp med håndgranater, mens den franske beskydning med minekastere aldrig hørte op.

Den 11. oktober var en ond dag. Som divisions-reserven i fuldt dagslys rykkede over åbent terræn fra Villervall i stillingen ved Thélus, åbnede fjenden øjeblikkeligt en voldsom til over Thélus og omgivelser. Specielt rettede fjenden ilden mod regimentets kommandostation, som to 38-cm marinekanoner beskød i timevis. Lufttrykket var så voldsomt, at samtlige døre og vinduer blev trykket ind, og et proviantmagasin 10 meter derfra gik op i lys luge.

Under en sådan beskydning kunne telefonforbindelserne ikke opretholdes, og regimentets kommandostation blev dagen efter flyttet til Villerval. Den kontinuerlige heftige artilleribeskydning fortsatte i hele oktober frem til slutningen af november, suppleret af ødelæggende sprængninger. Først efter at det modige bayerische Pionier-Kompagnie 2 under dens handlekraftige fører, Lt. Knorr, begyndte at grave minegange i hele stillingen for at kunne aflytte fjendens forsøg på at føre minegange frem, indtraf nogenlunde to. Tropperne skulle herefter ikke leve under det voldsomme nervepres, som de voldsomme sprængninger forårsagede.

For at forbedre stillingen og for at vise franskmændene, at den tyske offensivånd trods alle anstrengelser, endnu ikke var ødelagt, gennemførte III/I.R. 31 den 14. november et stormangreb med stor dygtighed. Angrebet resulterede i erobringen af dele af den fjendtlige stilling, der øjeblikkeligt blev udbygget, og holdt stand mod forskellige modangreb.

Bortset fra enkelte franske angreb på ”Hörner-Sappe” og ”Gabel-Sappe” og enkelte sprængninger fra undergrunden, forløb november rolig. Vedvarende regn forvandlede skytte- og trafikgrave til et sådant morads af mudder, at soldater bogstaveligt mistede deres støvler, der blev siddende fast.

Hos franskmændene, der jo som bekendt ikke kunne lide regnvejr, indtrådte en tvivlsom kamptræthed. Næsten daglig ankom overløber, som fortalte, at endnu mange af kammeraterne gerne ville følge, men at overvågningen fra officerer og underofficerer var for skarp. Første Juledag blev bataljonerne trukket ud af fronten.

Exzellenz v. Harz udtalte i en meget ærende befaling sin fulde anerkendelse af Regimentet for ”fremragende præstation, holdning, orden og disciplin under de tre måneders allervanskeligste skyttegravsliv”.

Regimentsstaben forlagde til Douai til en velfortjent hvileperiode.

Stillingskamp i Artois

Den 26. januar 1916 beskød fjenden med tungt artilleri heftigt byen Avion, specielt området omkring ”Blücherplatz”, hvor stab og mange dele af beredskabsbataljonerne var placeret. En tung granat slog ned i III. Bataillons kontor netop som der blev afholdt befalingsudgivelse. Den trofaste Vizefeldwebel Luchterhand fra 12. og Musketier Neuhaus fra 10. Kompagni faldt, mens bataljonsskriver, Sergeant Wedel, Feldwebel Roll 9., Feldwebel Schneeberg 11., Landsturmmann Gleiss 10. og Musketier Rehren 1. Kompagni blev såret. Bortfald af disse dygtige funktions-underofficerer var et hårdt slag for bataljonen. Gudskelov kom de hurtigt igen til hæfterne og overtog deres ansvarsfulde tjeneste.

Den 23. januar blev Offiziersstellvertreter Kwascyk, 10. Kompagni, dødeligt såret af en granat under tilbagegang fra stillingen. Han døde nogle få dage senere på et lazaret. Denne mands død, som var usædvanlig modig, energisk og omgængelig soldat, hensatte alle, der kendte ham, i dyb sort. Kwascyk var en helt usædvanlig felt-soldat, der ikke kendte til udmattelse og alle steder gav sit fulde. Han hviler på kirtegården i Heide i.H.

Den 28. januar blev der formeret fire taktiske bataljoner. Til chef for IV. Bataillon blev udnævnt Hauptmann Albrecht. Adjudant var Lt. Pufpaff. Bataljonen bestod af 1., 5 og 9. Kompagni. Administrativt og disciplinært forblev de tre kompagnier under deres oprindelige bataljoner.

Besættelsen af stillingen fulgte efterfølgende regler: tre kompagnier besatte forreste linje i afsnit D, E og F. Tre kompagnier lå i beredskab i ”Nordlager”, ”Burglager”, ”Südlager” og på Fabariusberg.

Reserve-bataljonen lå med to kompagnier i Avion og et kompagni i den tidligere nævnte banedæmning. Bataljonen i hvil havde kvarterer i Sallaumines. Der var placeret i afsnikskommandør på Salburg, med kommandoen over de seks kompagnier i forreste linje og i beredskab. Afløsning skete hver 4. dag.

28. januar angreb bayrerne til venstre for os endnu engang med succes; omkring kl. 1800 fik vi at vide, at den fjendtlige første grav var taget, og at der var erobret 260 fanger og 5 maskingeværer. Vi blev inddraget i angreb på den måde, at fjenden denne dag beskød Sallaumines med tungt artilleri og specielt lagde sin ild over vejen Sallaumines – Billy-Montigny. Under denne beskydning blev en underofficer og to mand såret. Tre heste blev slået ihjel og mere eller mindre såret. To pakvogne, en levnedsmiddelvogn og tre feltkøkkener blev beskadiget. 9. Kompagnis feltkøkken blev så beskadiget, at det ikke længere kunne anvendes. Den Store Bagage blev herefter flyttet til Moyelle-Godault.

Den 6. februar fastslog en patrulje fra 6. Kompagni under Vizefeldwebel Fischer, at den fjendtlige førte grav var stærkt ødelagt og kun besat med nogle få poster. Den franske hovedstilling lå bag en bakke, og kunne derfor ikke observeres. Observation af artilleriets nedslag over denne stilling var umulig fra vores graven, men vores tapre artilleri hjalp derved, at de placerede observatører på tårnet ved Fosse 6. At dette var temmelig ubehagelig for franskmændene beviser den kraftige beskydning, de rettede mod tårnet.

Der blev gjort et stort arbejde med stillingen. Hvilke besværligheder og hvilken arbejdsindsats, det kostede at fjerne det forfærdelige mudder, ses bedst af, at Regimentet i perioder som arbejdsstyrke kunne disponere over Res.-Jäger-Bataillon 9, III/Reserve-I.R. 75, II/Reserve-I.R. 86 og 2./Reserve I.R. 86. Under den evindelige regn og frygtelige opblødte jord kunne man næppe se, at arbejdet skred frem. Hele strækninger af det, der en hel dag var blevet arbejdet hård på, var næste dag fuldstændig styrtet sammen. Alligevel var alle disse genvordigheder ikke i stand til at ødelægge den gode stemning og det gode helbred.

Vi havde nu udholdt 16 måneders stillingskrig. Vi havde arbejdet hårdt, men ingen virkelig fremskridt i krigen var ikke os bekendt. Det var tydeligt for en, at alle fremskridt på andre fronter, hvor store de end måtte være, ikke ville bringe fred. Kun England og Frankrigs nederlag ville bringe en ende på krigen.

Dette kunne kun lykkes på Vestfronten. I 1915 havde der været hårde kampe om Loretto-højden, om Loos, om Hulluch og la Basseé. Overalt havde fjenden forsøgt at sprænge muren. Nok var det lykkedes dem her og der

at trænge ind, men alle disse kampe bragte ingen afgørelse. I sidste ende var fjenden overalt blevet trængt tilbage med en blodig næse. Division efter division var blevet indsat, trommeild havde i dagevis bearbejdet de tyske stillinger. Et haglvejr af jern var regnet ned over vore grave i Champagne og i Artois og både fra himlen og fra jordens dybde havde flammende ild nået vore stillinger. Det syntes, som helvede selv var sluppet løs på os for med sit gloende åndedræt at ødelægge alt levende. I dagevis var store landområder dækket af røg og ild. Selv den uhyggelige drønen af kanoner trængte ved vestenvind ind over den tyske grænse. Angreb fjenden blev han modtaget af en kugleregns fra de overlevende maskingeværer. Håndgranater fløj imod ham, kastet fra kraftige næver på stålsatte mænd. Angrebet forvandlede sig til sidst i enkeltkampe til fjende var udmattet. Krigens karakter i 1915 på Vestfronten var bestemt af tyskernes bestræbelser på at holde ud med underlegne kræfter, og søge en afgørelse i øst.

Modstanderne rustede for den store forårsoffensiv, som skulle indlede sommerfelttoget 1916! I begyndelsen af februar begyndte det at sne. Let frost fik sneen til at blive liggende. Der herskede overalt stilhed for stormen! Frostvejret blev budt velkommen. Gravene blev passable, træriste gjorde det muligt at gå gennem trafikgravene. Sandsæk blev lagt på sandsæk, og stillingen forstærket så godt, det kunne lade sig gøre. Ammunitions- og maddepoter blev lagt frem. På forskellige steder i stillingen blev der plantet små pløkke med numre, så man hurtigt kunne stedfæste et bestemt punkt i stillingen, da disse numre var indført på kortene. Den 11. januar kom det første urovarsel af det kommende uvejr. Det kæmpestore ammunitionsdepot ved Lille, der rummede ammunition til en hel Armee og specielt mange tunge minekastergranater, sprang af ukendte årsager i luften. Fjenden må have haft en hånd med i dette for det var svært at erstatte dette tab af ammunition. Det ændrede imidlertid ikke på vores sindsro. Vi så med fortrøstning de kommende begivenheder i møde.

I begyndelsen af februar kom der ordre til omhyggeligt at opklare den fjendtlige stilling. Resultaterne af denne opklaring blev sammenlignet med luftbilleder og resulterede i fremstillingen af et præcist kort over den fjendtlige stilling.

Regiment 163 fik til opgave omkring midten af februar måned fra fjenden at erobre en del af den fjendtlige stilling på højderne øst for Souches bækken - altså den højeste del af Giessler-højderne.

Stormen på Giessler-højden

Det var absolut nødvendigt at sikre højden, da den beherskede vores stilling ved at ligge højere. Det terræn, hvor vore tropper lå i stilling eller i hvilekvarter, adgangsveje, endda dele af batteristillingerne kunne observeres herfra. Det var derfor taktisk ubetinget nødvendigt, at få kontrol over disse vigtige stillinger. Fjenden havde godt nok en fremragende observation fra Loretto-højderne, men det var på stor afstand. Man kunne lettere på afstand finde dækning for denne observation i de mange terrænsænkninger, end på den nærmere liggende Giessler-højde.

I det snedækkede landskab hævdede Loretto-højden sig i hele sin skønhed, men forsigtighed var påbudt ved enhver bevægelse udenfor gravene, for fra bakken kunne fjenden se helt til banelinjen Lille-Douai.

Den 11. februar blev føreren for 6. Kompagni, Oberleutnant Staudinger, forsat til Tyrker-afdelingen, og den 17. blev II. Bataljon hårdt ramt, da dens kommandør blev hårdt såret. Hauptmann Koller, der i Sandgrube I i bataljonens stilling overværede indskydningen af en minekaster, blev hårdt såret i hoved og ryggen af et granatnedslag.

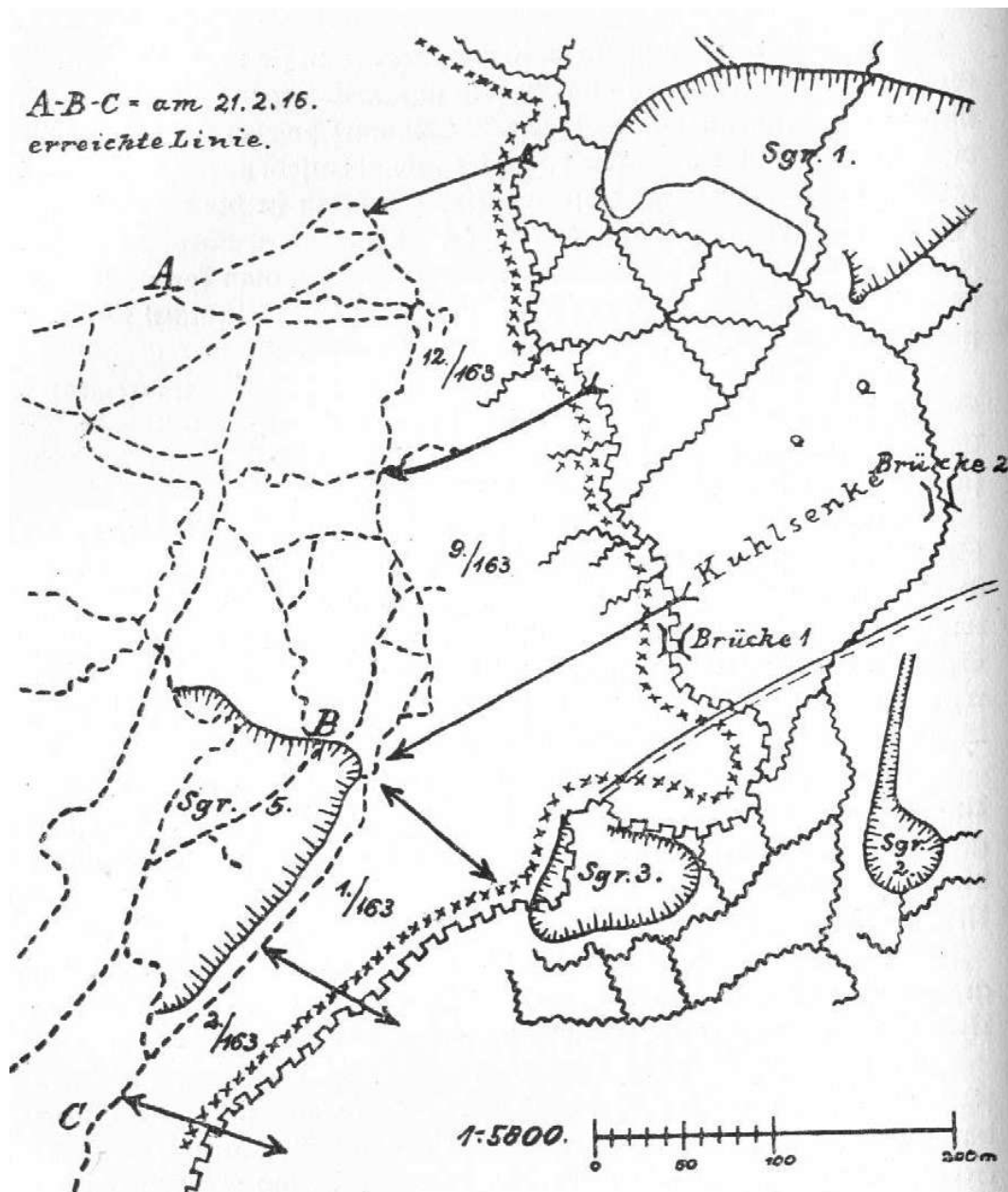
I en korpsbetaling fra 19. februar modtog den tapre Unteroffizier Ungethüm et E.K.I efter at have deltaget i 35 og med stor dristighed ved højlys dag den 6. februar at være trængt helt frem til det fjendtlige brystværk og returneret med en særlig vigtig observation.

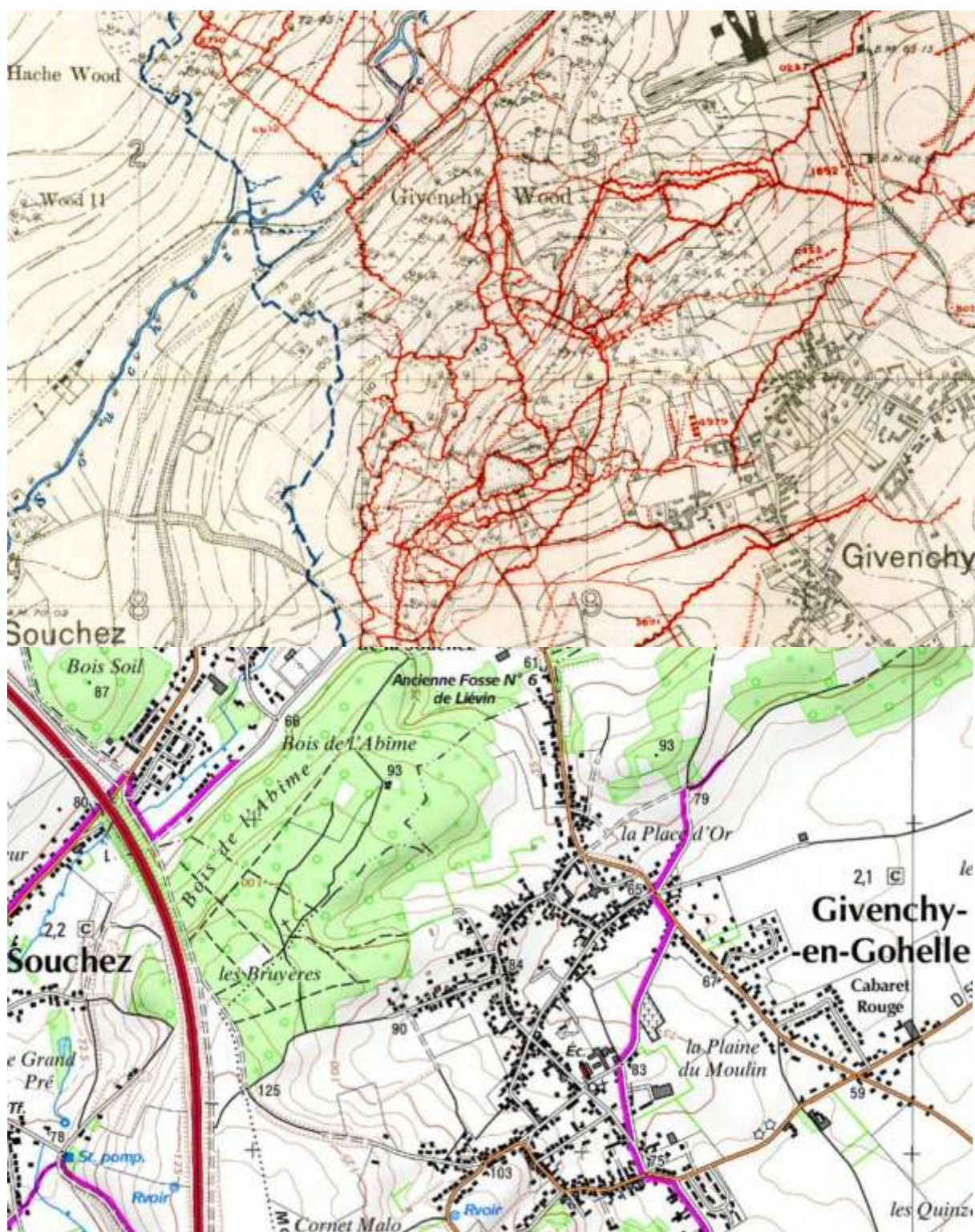
I mellemtiden fortsatte i alt stilhed forberedelserne til angrebet mod højdestillingen foran os. I alt ubemærket indskød Artilleri og minekastere sig.

Ammunition blev bragt frem i rigelige mængder. Førstehjælpsdækninger blev udrustet med det nødvendige Sanitets-materiel. Hvile-bataljonen indøvede stormangreb på øvelsespladsen ved Avion, telefonforbindelser blev afprøvet. Ved nattetid blev der skåret passager i hindringer foran vores stilling, og igen blev lukket med spanske ryttere, der hurtigt kunne fjernes. Nu var alt omhyggeligt forberedt, og alle så frem til stormen med spænding, der for første gang samlet skulle bringe Regimentet ud af graven. Alle så med ro på foretagendet, der havde fået kendeordet "Hamburg".

Befalingen til stormen lød:

1. Den 21. 2. 1916 sætter Regimentet kl. 1800 sig i besiddelse af de fjendtlige stillinger A, B, C (se skitse 11). Den erobrede stilling skal fastholdes, udbygges og forbindes med vores hidtidige forreste grav.
2. Fra kl. 1400 til 1745 virkningsskydning med artilleri og minekastere. Kl. 1745 fremlægges ilden og angrebsbølgerne opstilles. Kl. 1800 storm efter de indstillede ure. Tegn gives af venstre storm-kompagni i nordafsnittet.
3. Angrebet opdeles i Nordafsnit (A til B) og i Sydafsnit (B til C).
Leder af det samlede angreb: Kommandøren for 81. I.B. (Generalmajor von Wichmann).
Leder af infanteri angrebet: Kommandøren for I.R. 163 (Oberstleutnant Sick).
4. Nordafsnit: Kommander Major Ritter.
Enheder: III/163, I/Res.Pi. 9, 2/M.G., 8/163.
5. Sydafsnit: Kommander Hauptmann d.R. Weede.
Enheder: I/163, 2/Pi. 19, 2/M.G.K. 6/163.

Stormkompagnierne i første bølge var 9. (Oberleutnant v. Lemcke), 12. (Oberleutnant Heidicke) i Nordafsnittet, og 1. (Lt. Krientz) og 2. (Lt.d.R. de Lahr I) i Sydafsnittet. De to øvrige kompagnier i hver bataljon fulgte som forbindelses- og bærerenheder. De skulle forbinde den erobrede fjendtlige stilling bagud til den gamle stilling, og bringe dæknings- og hindremateriel, samt ammunition med frem. 6. Kompagni var i reserve for 1. Batail-

lon, 8. Kompagni reserve for III. Bataillon. Stab II var med 5. og 7. Kompagni Regimentsreserve. Regimentsstaben befandt sig i kommandostationen ved Banedæmningen Avion-Fosse 6, kommandostationen for Nordafsnittet i Forbindelsesgrav 4 og for Sydafsnittet i Sandgrube 3.

Tidligt om morgenen den 21. februar var alle deltagende enheder i stormen nået frem i den forreste grav. Alle var parat til at gå i gang. Officerer var denne gang præcist påklædt som mandskabet. Alle bar den skyggeløse felthue og alle var bevæbnet med gevær. Felt- og fodartilleri afprøvede i løbet af formiddagen placeringen af deres ild, mens minekastere af alle kalibre begyndte deres virkningsskydninger mod de fjendtlige hindringer. Virkningen af de tunge minekastere var fra starten frygtelig. Jorden skælvede uophørligt under deres kraftige eksplosioner. Fjenden forholdt sig rolig om formiddagen. Kl. 1400 begyndte vores artilleris skydninger, først roligt, så hele tiden kraftigere. I et jævnt tempo fløj granaterne med et blødt "hui" hen over vores grav. Fjenden besvarede hurtigt ilden, og rettede hovedsageligt ilden mod Sandgrube 1 og 3, der blev specielt hårdt ramt af tunge granater. Kl. 1745 begyndte opstillingen af stormbølgerne, der generelt gik glat. Kun 2. Kompagni på venstre fløj havde tab. Artilleriilden blev lagt frem kl. 1755, og samtidig stormede kompagnierne ud af graven. Stormen begyndte 5 minutter for tidlig, og takket være denne omstændighed havde alle tre angrebsbølger passerer gennem det område, hvor den franske spærreild begyndt at lande kl. 1800. Fløjobservatør Hauptmann Albrecht, der opholdt sig i en lang Sappe i R.I.R. 76 afsnit, og Lt.d.R. Mackenthun, der opholdt sig på Fariusberge, meldte umiddelbart efter starten på stormen, at de første bølger i Nordafsnittet havde overskredet den forreste fjendtlige grav, at Sydafsnittet havde nået vestkanten af Sandgrube 5, og at franskmændene i store grupper flygtede bagud.

Førerne for stormkompagnierne fik hurtigt fastlagt den linie, der skulle udgraves i den nye stilling, og tropperne begyndte at grave. Enkelte enheder lod sig imidlertid ikke stoppe, men stormede utrætteligt videre frem og nåede ind i det fjendtlige artilleri linje. Det var svært at få dem tilbage, da de ville have pjecerne med tilbage og fastholde det vundne terræn.

Den forreste fjendtlige grav var som sådan ikke mere genkendelig. Vores artilleri og minekastere havde fuldstændig jævnet den med jorden og hindringerne var fuldstændig ødelagte. Forbindelse indenfor Regimentet og til venstre med Regiment Lübeck [I.R. 162], som havde deltaget i stormen med et kompagni, var etableret overalt. Med R.I.R. 76 til højre var forbindelsen oprettet kl. 2100.

Som forbindelsesenheder begyndte 3. og 11. Kompagnier øjeblikkeligt udgravning af de allerede rekognoscerede forbindelsesgrave tilbage til den oprindelige stilling. Som bæreenheder skaffede 4. og 10. Kompagnier uafbrudt materialer frem. Under dette udmærkede Gefreiter Katz I sig. Utrætteligt bar han håndgranater frem selvom han var meget nærsynet, og havde svært ved i mørket at finde vej gennem Sandgrube 1, der lå under kraftig beskydning. Vores artilleri ledede deres ild på fortræffelig måde, og forlagde deres ild så hurtigt efter afskydning af grønne signalpatroner, af de enheder, der var trængt for langt frem, ikke blev ramt af egen ild.

På grund af mørket og den gasmur, vores artilleri havde lagt foran Loretto-højden, var den fjendtlige observation gjort umuligt. Det var fuldstændig i vildrede over, hvor vores forreste linje befandt sig, og skød derfor i blinde mod vores gamle grave og mod det bagved liggende område. Den erobrede stilling blev slet ikke ramt, så her kunne vores folk uforstyrret arbejde videre. Bæreenhederne måtte derimod kæmpe med store vanskeligheder under transporterne, men den fjendtlige ild standsede ikke vores tapre folk. Utrætteligt løb de frem og tilbage for at løse deres vanskelige opgave. Tropperne befandt sig i en vidunderlig stemning, fast besluttet på endnu i løbet af natten at udbygge den nye stilling til fuldstændig forsvarsmæssig stand.

Ved at udnytte de sidste kræfter, og takket være en handlekraftig støtte fra begge pioner-kompagnier, lykkedes det ikke kun at etablere en gennemgående skyttegrav i en dybde af 1,80 meter, men også dækninger på op til fire minerammer i dybden. På trods af de på steder lange afstande – op til 200 meter – blev også de fire trafikgrave så langt færdig, at en dækket trafik allerede var muligt den 22. februar om morgenen.

I løbet af natten blev der fortsat taget fanger, der blev hentet frem fra de delvist ødelagte dækningsrum. Det fjendtlige infanteri var så rystet af artilleri- og minekaster forberedelsen, at de ikke gjorde nævneværdig modstand under stormen, men overgav sig i store flokke.

Fra kl. 1930 beskød et tungt fjendtligt batteri fra retning af Loos uden ophør Sandgrube 1 og området omkring. Omkring hvert minut fulgte et skud, og på grund af dette blev trafikken til forbindepladsen, som befandt sig her, og hvor Oberarzt Dr. Schnlitt utrætteligt arbejdede, og til materielparken, meget vanskelig.

For de arme sårede, der under store smerter på forbindepladsen ventede på lægelig hjælp, var det nervepirrende hele tiden af mærke rystelserne fra nedslagene af de tunge granater i nærheden. Også for de allerede behandlede var det meget foruroligende, at de på grund af den store risiko foreløbig ikke kunne transporteres væk. Sanitetspersonellets indsats her som overalt, var ud over alt prisværdighed. De ydede deres uselviske indsats for

at bringe hjælp til over 160 sårede, der skulle forbindes og endda nogle opereres. På I. Bataillons forbindeplads var Stabsarzt Dr. Hesse og Oberarzt Dockhorn på samme, uselviske pligtopfyldende i gang.

43 underofficerer og soldater havde på denne dag givet deres liv for Fædrelandet. Deres lig blev bragt tilbage og den 25. februar højtideligt begravet i Avion.

Af krigsfanger havde Regimentet taget 6 officerer, herunder to kaptajner, og 255 mand fra Linjeregimenterne 405 og 407. 4 maskingeværer, mange geværer og store mængder ammunition blev erobret.

Stormen over det månelandskab, der var skabt af granaterne, og den sump, der var skabt af vedvarende regn og tø - et antal soldater havde mistet deres støvler i muddret - var gennemført til en fuldstændig succes som følge af soldaternes eksplosive fremdrift og førernes omtanke.

Regimentet kunne være stolt af denne dag. Dagen ved Giessler-højden kunne ærefuldt slutte sig til dagene ved Elincourt, Soissons og Moulin-sous-Touvent. Den måde, hvormed begge bataljoner havde gennemført angrebet, var fremragende. Opgaven var strålende løst.

Også artilleriet havde en stor andel i succesen. De havde på fortræffelig måde samarbejdet og hengivenhed støttet os. Den store omhyggelighed, hvormed artilleriet og minekasterne havde skud, mødte overalt stor anerkendelse. Også vores trofaste kammerater i pionererne havde utrætteligt støttet os. Om natten lykkedes det endeligt, trods den fjendtlige beskydning, at få overført de sårede til Reserve-Feld-Lazarett 44 i Hénin-Liétard.

Giessler-højden var nu fast på vore hænder. Vi var ude af vores modbydelige hidtidige stilling, hvor man kun under største anstrengelser kunne leve og heroppefra ustandseligt blev beskudt af fjendtlige infanteri og artilleri. Nede fra piplede vandet ud af hver eneste revne i jorden, og forvandlede terrænet til et bundløst ælte. Granathullerne blev ved hver eneste regnbyge til endnu en vandreservoir, der oversvømmede vores trafikgrave. Kun med meget professionelt anlagt drænanlæg kunne vandet nogenlunde bringes væk, men svigtede et sådant anlæg, stod besætningen i vand og ælte til maven. Gik flere personer bag hinanden, blev der dannet et sådant pløre, at en fremkommelighed var umulig.

Egentligt var en sådan på dette tidspunkt i virkeligheden umulig. Gudskelov havde der imidlertid i midten af februar været nogle få varme dage, hvor i det mindste overfladen af terrænet var tørret noget. Den moralske kraft hos franskmændene var i disse dage fuldstændigt brudt. De lod sig for det meste føre bort uden modstand.

Vi var nu blevet herrer over terrænet vest for Souchez. Vi kunne nu se langt ind i det fjendtlige bagland, stillingen var tør og let at forsvare. Selvtillid og tiltro til vore kræfter og vores føring var forstærket og befæstet.

Den 21. februar 1916 vil stå med stolthed i erindringen hos alle 163'ere. Stormen på Giessler-højden hører for altid med til vores Regiments historie.

Nu gældte det om at fastholde det, vi havde erobret. Det var frem for alt nødvendig at udbygge stillingen korrekt. Trafikgraven måtte uddybes, og der måtte anlægges et tilstrækkeligt antal dækningsrum. Alt blev sat i gang med største energi. Arbejdet blev lettet af, at det den 22. februar begyndte at sne, og det usigtbare vejr gjorde enhver observation fra fjendens side umulig. De befandt sig i det hele taget i fuldstændig uklarhed over forløbet af vores forreste linje, ikke mindst fordi det ikke var muligt for fly at komme på vingerne. Det franske artilleri skød imidlertid livlig, og lagde konstant ild over vores tidligere forreste linje og over bagterrænet.

Den 22. om aftenen blev stormkompagnierne afløst af II. Bataillon. 7. og 8. Kompagni besatte den nordlige og 5. og 6. Kompagni det sydlige afsnit. 9. og 12. Kompagni blev som Regimentsreserve placeret i Nordlager, 1. som beredskab i Burglager, 2. placeredes på banedæmningen. Heller ikke den dag blev vores forreste stilling beskudt. Det fjendtlige infanteri byggede foran dens nye stilling en stærk hindring, og indrettede sig til forsvar på den vestlige skråning af bakken.

Hvil i Douai

Den 24. februar blev III. Bataillon afløst af I/Reserve-I.R. 75 og kom i kvarter i Avion og Sallaumines.

Den 25. blev II. Bataillon afløst og overtog i første omgang III. Bataillons kvarterer, efter at denne med tog var overført fra Billy-Montigny til Douai. Her blev bataljonen indkvarteret kasernen Caux Quartier. Den 26. fulgte II. Bataljon efter og den 27. februar I. Bataillon. II. Bataillon blev også placeret på kasernen, mens I. kom i borgerkvarter.

Douai er en stor by med kønne bygninger og kirker, et herligt rådhus med et højt klokketårn, et museum, et teater og ikke at forglemme med gode tyske værtshuse, hvor der blev udskænket fortræffeligt bajersk øl, og en

god Restaurant "Palmier", ligesom en biograf sørgede for en opvarmning af livsmodet. Byen var omgivet af en bred boulevard, hvor der lå en rummelig badeanstalt. Udsigten til at kunne blive her i ugevis, var for os meget tiltalende. Vi var Hær-reserve og kunne derfor rigtigt nyde roen, da en alarm ikke kunne forventes foreløbig. Der blev ekserceret hver dag og udrustningen bragt i orden. I øvrigt havde vi meget ro og fritid. Erstatningspersonel ankom, så bataljonerne igen kunne bringes op på en kampstyrke på 800 mand.

Da vi rykkede ind i Douai lå den gamle, kønne stad i sne, men snart indtraf tøvejr. Det blev snart tøvejr, det blev hele tiden varmere, og man kunne virkelig nyde byen og den nærmeste omegns skønhed. Efter 1½ års krigstid var det ejendommeligt opmuntrende, igen at gå på brosten og fortove, og om aftenen at kunne nyde teaterets kunst.

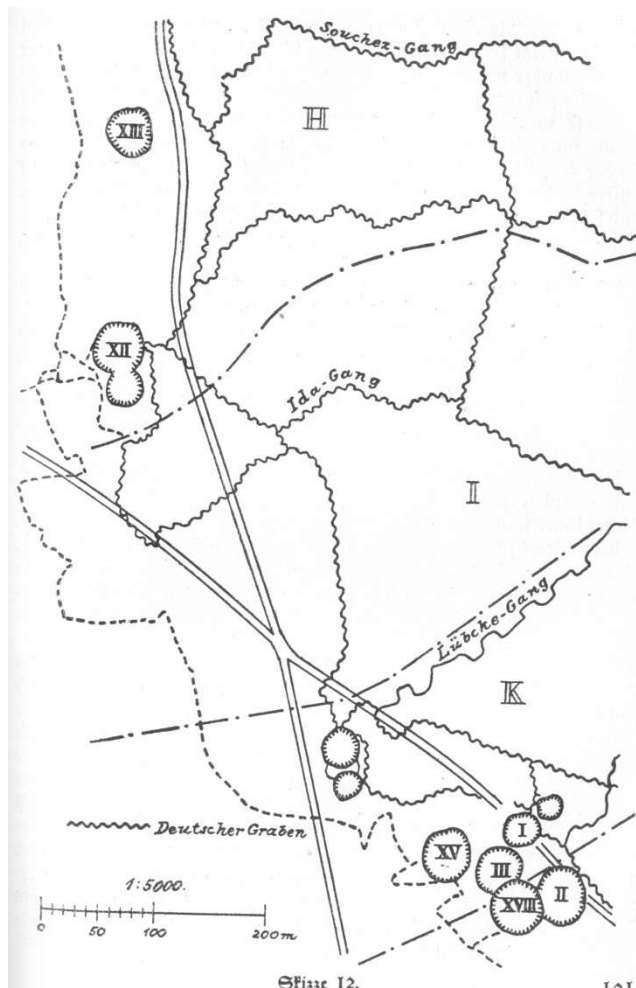
Den 5. marts talte den kommanderende General von Boehn til Regimentet på kasernegården, hvor han udtalte sin store anerkendelse og uddelte et stort antal jernkors. Også den øverstkommanderende, H.M. Kronprinz Rupprecht af Bayern samlede regimentet og udtalte sin højeste anerkendelse for stormen den 21. og for vores hidtidige indsats i krigen.

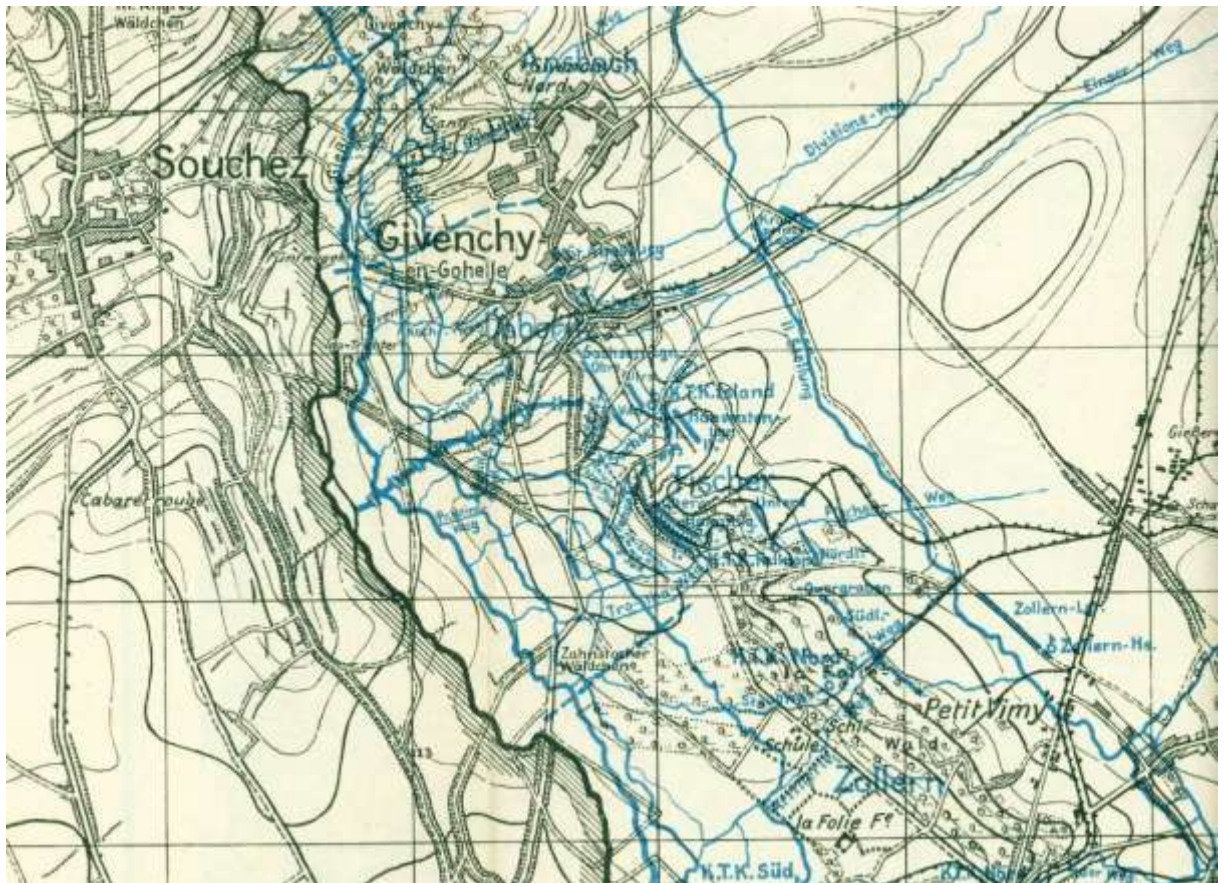
Vi levede her som i fredstid. Kun den vedvarende, fjerne buldren af kanontorden fra fronten og de opstigende lyskugler på den vestlige aftenhimmel mindede os om den barske virkelighed. Tiden fløj af sted og fire uger var hurtigt forbi. Så råbte den ubarmhjertige nødvendighed os tilbage til fronten.

Stillingskampe på Vimy-højden

I midten af marts indløb afløsningsordren, og den 23. marts om eftermiddagen begyndte afløsningen af Regiment Lübeck [I.R. 162]. III. Bataillon drog af sted som den første til Billy-Montigny og marcherede herfra over Sallaumines til Avion, hvor der blev modtaget kaffe, og videre over la Coulotte til Givenchy-en-Gohelle, hvorfra det gik ud i forreste grav. Kl. 0130 var afløsningen afsluttet uden episoder. Afsnittet var væsentligt bedre end den tidligere, som lå til højre. De forreste afsnit blev benævnt "H", "I" og "K". (Skitse 12). 9., 10. og 11. Kompagni rykkede ind i forreste linje, 12. bagved i anden grav. Afsnitskommandøren lå i Kronprinzenlager. Som fjende havde i englændere overfor os. For første gang under krigen krydsede vi klinger med dem. Forskellen i kampmåde mellem englændere og franskmænd gjorde sig hurtigt mærkbar. Dette viste sig især i den engelske skydeprocedure. Franskmændene var i deres artilleriskydning fuldstændig uberegnelig. De beskød uregelmæssigt spredt over terrænet, beskød med schrapnells vores stillinger med uregelmæssige mellemrum dag og nat. Englænderne derimod var for det meste rolige om formiddagen, og deres ild kun rettet mod særlig markante punkter som vejkryds, enkelte huse, baneviadukter eller udgange fra landsbyer.

Det nu indtrådte tøvejr og den hyppige regn bragte nu også vores nye stilling i en dårlig tilstand. Smeltevandet trykkede hele sektioner ind, sandsækkene, der blev anvendt til opbygning af brystværn, rådne hurtigt og måtte hyppigt ud-

skiftes.

Den 24. overtog II. Bataillon beredskabsstillingen i Kronprinzenlager, mens I. den 26. marts nåede Sallaumines i hvil.

Fordelingen af bataljoner og kompagnier var fastlagt, og som allerede nævnt med tre kompagnier i front og et kompagni bag i Afsnit H og I som anden linje.

Beredskabs-bataljonen havde et kompagni i Givenchy, et kompagni i Kronprinzenlager og to kompagnier som regiments-reserve i Avion. Hvile-bataljonen var Divisions-reserve i Sallaumines, hvor den lå i kvarter. Af-løsning skete bagfra til front.

Fjenden forholdt sig i første omgang rolig. Stillingen blev kun svagt beskudt. Kun den øde ruinhob Givenchy blev hyppigt beskudt. Som i den gamle stilling var terrænet mellem gravene og landsbyerne også her dækket af granatkratere. På afstand så disse kratere ud som hvide punkter mellem gravene, der fremstod som hvide striber. Under det lerholdige øverste jordlag var undergrunden en fast, hvid blød kalksten. Denne kalksten blev i dækningsrummene anvendt til fremstillingen af mange små, pæne genstande som brevvægte og askebægere, ofte dekoreret med jernkors, som blev sendt hjem som minder. I mange hjem kan man vel stadig finde sådanne erindringsstykker.

Det var lettere at nå frem i denne stilling end i den gamle. På højre fløj førte "Souches-", i midten "Lübecke-" og på venstre fløj "Preussengang" frem. På landevejen fra Givenchy efter det såkaldte "fümfwegekreuz" gik endda en tipvognsbane til højre fløj af vores stilling, selvom den kun kunne anvendes med forsigtighed, da fjenden naturligt ofte beskød den. Alligevel var det muligt med denne at bringe materialer til dækningsrum og pig-tråd til hindringer frem i stillingen. Om dagen var det utilrådelig at bevæge sig på denne vej, da også her hele området lå under observation fra Loretto-højden mod nordvest.

Også i denne stilling blev der fastlagt mange nummererede punkter for at sikre en hurtig forståelse mellem alle de forskellige tjenestemyndigheder.

I Avion og Sallaumines, der næsten totalt var rømmet af civilbefolkningen, blev kvartererne hurtigt gjort beboelige. II. og III. Bataillon indrettede sig i en mineralvandsfabrik med hyggelige værtshuse og en kantine, der i området søgte at finde flest mulige levnedsmidler og forfriskninger. Dette skete i så tilstrækkelige mængder, at soldater på orlov kunne tage levnedsmiddelpakker med til deres pårørende, hvilke derhjemme blev glædeligt modtaget. Der blev også indrettet et særligt postrum, hvorfra Regimentets postunderofficer hurtigt kunne behandle den ind- og udgående post.

Til højre for os lå Reserve-Infanterie-Regiment 75 og til venstre Reserve-Infanterie-Regiment 86.

I hele marts måned var det engelske artilleri rolig, og kun indsatsen af minekastere var ret livlig. Også de engelske flyvere var i godt vejr aktive i luften hele dagen. Da Regimentet igen ved månedsskiftet modtog personel-erstatninger kunne det bringes op på fuld krigsstyrke.

Gik man gennem stillingen kunne man se flere små indgange til miner, der med dens ringe størrelse skilte sig ud fra dækningsrummene. I disse smalle tunneler arbejdede prionerne dag og nat, utrættelig blev sække af jord gravet ud og spredt bag stillingen. Snart rejste små tuer sig som tegn på, at de underjordiske gange var trængt langt frem. Undrende så vi i første omgang på dette arbejde. Vi havde endnu ikke lært dem at kende, og håbede, at der i anvendelsen af disse gange og en tilsvarende fjendtlig brug, ikke var forberedt en ubehagelig overraskelse for os. Pionerne gjorde os imidlertid opmærksom på den alvorlige fare, der var for vores stilling. Fjenden arbejdede sig under jorden frem mod os, for at sprænge stillingen i luften. For at forhindre dette, udgravede Pionerne fra Kompagni 268 deres tunneler. De kunne tydeligt under jorden høre englændernes arbejde. Uhyggeligt forplantede lyden af gravearbejde sig hurtigt i jorden. Risikoen for at blive begravet levende rykkede ind på os. Men vores pionerer arbejdede og overvågede situationen i smalle tunneler. Så lang tid fjenden arbejdede, var der ingen direkte fare. Anderledes var det, hvis de blev stille. Så måtte man formode, at fjenden havde klargjort deres tunnel til sprængning og højeste forsigtighed var påbudt. Små fintfølende apparater var indbygget i vores tunneler, og registrerede enhver rystelse i de engelske gange. Disse oplysninger blev overført tilbage til Pioner-kommandørens kommandostation, og gjorde denne i stand til at træffe de nødvendige modforholdsregler.

Så pludseligt den 2. april om aftenen rystede jorden pludseligt som under et jordskælv. Navnlig kompagniet i Afsnit K mærkede tydeligt rystelserne. Englænderne havde udløst en mine i 9. Reserve-Jäger's afsnit. Hvad var det sket derovre? – En rasende artilleriild satte pludseligt ind, og man kunne også tydeligt skelne bragene fra håndgranater. Hele området lyste op som dagslys. Der blev kæmpet hårdt hos jægerne. Ved os var der fortsat ro – men hvor længe?

Den 5. april styrtede indgangen til dækningsrummet i "I" sammen på grund af en kraftig fjendtlig mine. Besætningen på 12 mand kunne først efter et besværlig og langvarigt arbejde graves ud igen.

Den 7. april rystede jorde for første gang også hos os – uden at der blev observeret skader i stillingen. Heftigt fjendtligt artilleri satte ind mod den første og anden grav i Afsnit "I", men der opstod ingen skader. Da den fjendtlige beskydning ophørte, kunne man fastslå, at der i afsnittet var udløst en underjordisk sprængning til ødelæggelse af af vore tunneler, uden at have efterladt sig spor på overfladen.

I mellemtiden var 6 køkkener blevet placeret i landsbyen Givenchy, hvor også kældrene til beredskabskompagniet var blevet forstærket, så de var skudsikre. Placeringen af køkkener i Givenchy gjorde det muligt, at forpleje frontkompagnerne med varm mad. Det var en ejendommelig oplevelse at gå gennem ruinerne af den fuldstændigt sammenskudte landsby, og så pludseligt så røgen stige op af små skorstene i ruinhobene, samtidig med at lugten af mad trængte ud gennem små åbninger. Også en telefoncentral var placeret i landsbyen, hvorfra de sorte telefontråde spredte sig i alle retninger.

Det fjendtlige artilleri og minekasterild var den 11. april særlig heftig. Fjendens minekastere ramte præcist, og graven på grænsen mellem "H" og "I" blev fuldstændig ødelagt. Et dækningsrum, der lå 18 trin dybt og var dækket af 6 meter jord, fik fem fuldtreffere og til sidst gennemskudt. Trærammerne var fuldstændig ødelagte selvom alle granat- og minekratere natten i forvejen var blevet fyldt med sten. Der opstod gudskelov ingen tab, da det var muligt for besætningen at slippe ud i det fri gennem en anden udgang.

Vore haubitser og minekastere gengælde på rigelig vis mod de engelske stillinger. En aften ved mørkefald fulgte endnu en kraftig rystelse, der også kunne mærkes i alle dækningsrum i anden linje. Vores tunnel 11 var blevet sprængt af englænderne, hvorved en tapper pioner blev begravet. Før og efter sprængningen skød fjenden overordentlig heftig med minekastere og geværgranater. Denne gang var der ingen tab på vores side.

Takket være glimrende arbejde fra vores observationsofficerer, Lts.d.R. Mackenthun, Knutzen og Leutnant v. Lemcke II, og fra vores artilleri-observationsofficer, var det muligt at fastslå den fjendtlige minekasteres stilling. De 3.000 granater og mange miner, som vore minekastere sendte mod den fjendtlige stilling, bragte fjendens minekastere til tavshed og til stillingsskifte.

Den 14. april udløste vi for første gang i Minegang 10a en sprængning til ødelæggelse af en fjendtlig minegang. Englænderne bar delvist flade stålhelme eller huer med mærke i metal eller en del også kasket. Vi derimod bar alle felthuer som hovedbeklædning.

Ved dagslys så man kun lidt til det fjendtlige infanteri og kun en sjælden gang kunne man se de karakteristiske engelske hovedbeklædninger mod himlen. Der var alligevel farlig for os at se op over brystværnet.

Også selvom man ikke så nogen englænder, piftede der ikke desto mindre pludseligt kugler om ørene på os. De engelske skarpskytter rettede deres geværild ved hjælp af skyttegravsspejle mod ethvert mål, der dukkede op i vores stilling. Vi havde også sådanne spejle, alligevel var der hos os mange tapre folk, der ubekymret over alle fare observerede hen over brystværnet, og desværre også tit betalte deres dristighed med sår eller død. Spejlene var desuden tit ubrugelige, når de blev våde i dårligt vejr. Desuden havde de kun et meget begrænset synsfelt, så observation over brystværnet kunne ikke undværes.

Om natten til den 18. april hørte man hos 9. Kompagni i afsnit "I" lyden af arbejde og banken i den fjendtlige hindring. I lyset af lyskugler så man omkring 50 englændere, der fuldstændigt var iklædt sandsække. Kun når de bevægede sig, kunne man se at mennesker arbejdede der. Når de stod stille, kunne man overhovedet ikke erkende dem. På ordre fra kompagniføreren blev der placeret maskingeværer på forskellige steder. Stille blev ammunition lagt parat, og så blev det område, hvori englænderne arbejdede, kraftigt oplyst. Maskingeværerne åbnede en heftig ild mod fjenden. Ilden må have haft effekt, for man hørte tydeligt skrig og eder, og man så flere sårede ligge i hindringen, som imidlertid senere blev bjerget af fjenden.

Efter ildoverfaldet blev det stille i stillingen. Der faldt ikke et skud. Posterne stod ved brystværnet og observerede mod fjenden, stille gik den vagthavende delingsfører gennem graven og der var blevet stille i dækningsrummene. Lysene var slukkede og ingen støj ødelagde roen i denne lune forårsnat. Så fulgte kl. 2330 en stum rumlen. Jorden rystede og på højre fløj af det venstre naboregiment, Reserve 86 og foran midten af Afsnit "K" hævede jorden sig og en blodrød flamme skød i vejret. Jord og sten blev slynget mod himlen og da jordmasserne kom ned igen blev stikgange 1 og 2, den forreste grav på højre fløj af "K" og en strækning på 20 meter fuldstændig tildækket. Foran fronten på 86'erne havde fjenden forregnet sig med hensyn til afstanden, og i stedet for at skade os, havde de sprængt en del af deres egen grav i luften. Formentlig skulle der foran vores stilling kun være sket en tunnelødelæggelse. Jordlaget over den engelske mine var måske ikke kraftig nok, for der opstod ingen egentlig krater.

Desværre havde 11. Kompagni, der holdt denne stilling, tab. Tre kære kammerater: Unteroffizier d.R. Rotenburg, Musketier Winkelmann og Wehrmann Kohling, døde, da de blev begravet under de nedstyrtende jordmasser.

Den 20. april kl. 1900 skred vi til vores første sprængning. Under ledelse af Oberleutnant Jesse havde Pionierkompagnie 268 gravet vores Minegang 12 så langt frem, at nu håbede ordentligt at kunne ramme englænderne. Hele kasser med sprængmidler var bragt derned, sprængladningerne behørigt fordæmmet og alle tændsystemer forberedt. Vi så frem til virkningen af denne sprængning med store forventninger. For at få fjenden til at besætte den forreste grav med størst mulig besætning, blev der ½ time forud kastet håndgranater fra 11. Kompagni mod fjenden. Og ganske rigtig faldt ”Tommy” for denne krigslist og besatte stillingen for at kunne afvise det formodede angreb. Præcist kl. 1940 blev minen tændt og stedet sprang i luften. Hvilket grusomt billede! Først hævede jorden sig, dannede en hvælving, brød sammen og sendt så en enorm flammesøjle op fra undergrunden som et vulkanudbrud. Enorme mængder af jord og sten blev slynget op og faldt så sammen og dannede foran vores front et mørkt hul – et krater på omkring 50 meter i diameter og 10 meters dybde. Den engelske grav var styrtet sammen over en længde på omkring 50 meter. Man kunne høre stønnen og jamren – 1.850 kg [37 Zentner] sprængmidler havde gjort deres pligt. Oberleutnant Jesse havde beregnet afstanden fortræffeligt. Kun fjenden blev ramt, mens hos os selv hindringerne forblev fuldstændig uberørt. Alt dette havde kun taget nogle få minutter. Før og efter sprængningen skød vores artilleri og minekastere uden pause. Ilden lå meget fin. Modstanderen svarede kun svag mod Givenchy og trafikgravene.

Den 21. april faldt Lt.d.R. Wendemut fra Reserve-Feltartillerie-Regiment 18, der som artilleri-observationsofficer i Regimentets afsnit med særlig dygtighed havde opnået store resultater. Han faldt til et geværskud som han kikkede ned i det nye krater, der den foregående aften var opstået foran vores front. Den følgende morgen begyndte et regnvejr, der gjorde oprydningen i 11. Kompagnis grav meget vanskelig.

Den 22. april gik II. Bataillon i stilling. 6. Kompagni besatte vestkanten af det gamle krater og udlagde en midlertidig hindring ved det nyopståede krater III (se skitse 12).

Begge de tunge minekastere Pollux og Hans var nu indbygget i vores stilling. De hjalp os uendeligt og forårsagede megen skade på fjenden.

Det fjendtlige artilleri søgte utrætteligt efter dem. De havde også opdaget det område, hvori de var placeret, og beskød det dagligt på det kraftigste. Den pligtopfyldende besætning betjente sig imidlertid ubekymret over de her omflyvende tunge granater, og sendte stadig deres egne tunge granater mod den fjendtlige stilling. Hvad det ikke lykkedes for fjenden, forårsagede en rørsprængning, som den 22. april ødelagde Hans.

Den 26. april gav Regimentet ordre til I. Bataillon som kampbataljon til at sætte sig i besiddelse af vestkanten på Krater III og udbygge denne til forsvar. Opgaven blev pålagt 3. Kompagni under Oberleutnant Köhler, der var placeret i Afsnit ”R”. Oberleutnant Köhler begyndte øjeblikkeligt med forberedelserne ved at skyde en grav frem til krateret. Dette var meget vanskeligt, men med mandskabets iver og gode vilje lykkedes det at nå frem til krateret. 11. Kompagni, som havde præcis kendskab til denne stilling, bidrog ved at fremskaffe forsvarsmateriel som beskyttelsesskjolde, pigtråd, sandsække og håndgranater til forberedelsen. Kl. 1800 var alt parat. En deling fra kompagniet under Lt.d.R. Wohlers skulle gennemføre operationen. Kl. 1900 satte Leutnant Wohlers sine folk i gang. Forsigtigt kravlede de frem mod krateret, de nåede det og uset af fjenden, op på vestkanten, som de besatte med det samme. Den dristige og godt udtænkte operation var gennemført uden tab. Kraterstillingen blev ikke i løbet af natten væsentligt forstyrret af fjenden og kunne derfor udbygges med rykdækninger og beskyttelsesskjolde. Der blev udlagt hurtig hindringer foran krateret. Der var også tænkt på en forbindelsesgrav til det nye krater ved Reserve 86, og denne etableret i løbet af natten med undtagelse af 15 meter. Krateret blev besat med to grupper.

Den 29. april anførte Lt.d.R. Wohlers en patrulje på tre mand for at opklarer den fjendtlige grav. Patruljen trængte dristigt ind i den engelske stilling uden at blive opdaget. De opdagede i den engelske grav indgange til minegange og vendte med de vigtige oplysninger uskadt tilbage til kompagniet. Oberleutnant Köhler beordrede disse minegange sprængt. Denne opgave blev med ganske usædvanlig beslutsomhed gennemført den følgende aften af pionerer under anførsel af Reservist Nicolai fra 3. Kompagni – en usædvanlig modig og fornuftig mand. Sprængningen blev gennemført uden at vi havde tab.

Den 2. maj blev den i hele Regimentet kendte og ofte omtalte Unteroffizier Ungethüm hårdt såret af en minekaster. Med ham forsvandt en mand, hvor hvem ordet ”frygt” ikke fandtes, og for hvem begrebet kammeratskab var så hellig, at han hver eneste gang, det var nødvendigt, satte hele sin person ind for kom en kammerat til hjælp.

Samme dag sendte 10. Kompagni Unteroffizier Grossmann og Gefreiten Scheel kl. 2230 frem for at opklarer den fjendtlige stilling. De kravlede under vores egen hindring og kravlede frem som indianere på krigsstien. De havde heldet med sig og nåede den engelske stilling, hvor de gjorde værdifulde observationer. Efter at have gemt sig i et krater hele natten, og herfra observeret mod englænderne, nåede de næste morgen kl. 0930 tilbage til deres kompagni, hvor der herskede stor bekymring for begge de modige mænd. Deres held havde holdt ved.

Under englændernes artilleribeskydninger blev det fastslået, at fjenden nu brugte en tung kaliber. Dens nedslag var gevaldig, og store mængder af knivskarpe sprængstykker fløjtede rundt i et stort område. Ved eksplosionerne af disse granater opstod en stor sort sky. Braget var anderledes end ved de hidtidige anvendte kalibre. Det var en meget kort og skarp, og lød på afstand som "ratsch". Det var derfor, at disse granater senere kom til at hedde "Ratsch-granater". Kaliberen var formentlig 18 eller 22 cm, men det kunne ikke med sikkerhed fastslås, da blindgængere aldrig forekom med disse granater.

Om morgenen den 3. maj blev det konstateret, at fjenden havde besat sin første grav kraftigere end normalt. Samtidig svævede mange engelske fly i luften, og fjenden begyndte snart at beskyde Krater III og trafikgangen "Souchez-Gang" med middeltung og tung artilleri. Over middag blev det roligt. Fra kl. 1600 blev afsnit "H" og "I" kraftigt beskudt og den fjendtlige beskydning forstærkede sig kl. 1800. Også området mellem første og tre grav mellem "H" og "I" blev belagt med schrapnells og tidstemperede granater. Kl. 1815 slog pludseligt en meget tung granat ned i nærheden af Souchez-Gang, og lavede et kæmpestort krater. Herefter fulgte med regelmæssige mellemrum på to minutter samme tunge nedslag, der kom fra omegnen af Loos, og rettede sig mod begge de nævnte afsnit. Som vi senere kunne fastslå efter fund af dele af granaten, havde fjenden indsat en 38-cm pjece. Uden diskussion havde disse granater gennemskudt dækningsrummene, men det lykkedes ikke fjenden at ramme en.

Kompagnierne var alarmerede og kampberedte. Kl. 1830 tav den fjendtlige ild. I et kvarter herskede fuldstændig ro. Så kl. 1845 blev stilheden brudt af to korte efter hinanden følgende, kraftige rystelser, og to enorme ildsøjler steg op. Fjenden havde udløst to miner. Vore gravbesætninger afskød øjeblikkeligt røde lyskugler og præcist begyndte vores spærreild - de to bataljoner stod kampberedt ved brystværnet.

Der fulgte imidlertid intet fjendtligt angreb. Som sten og jord igen havde lagt sig viste der sig et stort krater foran henholdsvis "H" og "I", der imidlertid ikke havde nået vores forreste grav. Begge lå omkring 20 meter foran vores stilling. Ikke engang hindringen var beskadiget. Samtidig med sprængningen begyndte en engelsk minekaster og artilleri spærreild. Tungt artilleri beskød Givenchy og Kronprinzenlager. Skyderiet varede med samme styrke til kl. 2115, aftog herefter og ophørte totalt omkring kl. 2300. Fjenden havde intet opnået. Vi sørgede over 6 døde og 6 sårede, herunder føreren for 8. Kompagni, Lt.d.R. de Lahr II, en stor statelig officer, der med omtanke og tapperhed havde ført sit kompagni, og hvis store ro under alle kampe havde haft en god indvirkning på hans soldater. Han blev bragt tilbage med kraftige hovedskader. På hjemstavnen befriede døden ham for svære lidelser. Otte mand fra 8. kompagni blev delvist mast, delvist bedøvet.

Krateret foran "S" fik nummeret XIII, foran "I" nummeret XII.

Som roen igen var indtrådt næste morgen så besætningerne med forbavselse på kraterne fra 38'eren. De var så store, som vi aldrig før havde set. Pjecen må have været opstillet ved Bully-Grenay.

Den 4. maj kl. 1800 udløste fjenden pludseligt et kraftigt ildoverfald med minekastere mod vores stilling. Flere fuldræffere ramte forreste grav. Under dække af denne ild lykkedes det englænderne at besætte østkanten af Krater XII. Mellem kl. 2200 og 2400 angreb han tre gange 8. Kompagni, og tre gange blev angrebet slået tilbage. Kl. 0330 gik så 8. Kompagni til angreb, og kastede under hårde kampe englænderne ud af kraterets østside, hvis vestside lå i den engelske stilling. Under disse kampe faldt den muntre, tapre Lt.d.R. Schmitz fra 8. Kompagni. 5. Kompagni i afsnit "H" og 8. i Afsnit "I" havde en vanskelig dag bag sig. Fjenden havde intet opnået og vores stilling var uændret. Tropperne var rolige og kampivrige, men dagen havde kostet os 3 døde og 5 sårede.

Den 5. maj var ild aktiviteterne på begge sider forholdsvis ringe. Der blev arbejdet kraftigt i den fjendtlige grav foran "H" og "I". Kl. 1600 begyndte pludseligt igen en kraftig beskydning med artilleri og minekastere, hvor også den tunge 38-cm igen deltog. Mens den tidligere havde skudt fra højre flanke, kom ilden nu fra den venstre. Kl. 2115 blev en særlig kraftig ild pludseligt lagt over Givenchy og skråningen af Vimy-højden ved vores venstre nabo-regiment.

Fremme var det endnu roligt. Kl. 2120 angreb fjenden overraskende Krater III, XII og XIII. Hovedangrebet ramte imidlertid mod R.I.R. 86. 5. og 8. Kompagni afviste flere svage angreb på deres stillinger, hvorimod 7. Kompagni uden problemer forsvarede sig med et kraftigt angreb. Fjenden havde tilsyneladende planlagt et angreb af stort omfang. Afvist overalt, trak de sig igen tilbage til deres egen grav.

Ved 7. Kompagni blev Lt.d.R. Meyer og to mand i en fremskudt stilling foran "K" begravet af en mine. Alle tre døde heltedøden.

Den 6. maj blev Lt. Scharff i Krater XII dødeligt såret af et skud i hovedet. Den følgende dag døde denne friske, tapre officer på lazarett.

Den 9. maj befalede Regimentet en sprængning af Minegang 11 foran Afsnit "K". I. Bataillon fik ordre til, straks efter den kl. 2145 udløste sprængning, at besætte vestkanten af det nyopståede krater, skabe forbindelse til

Krater III og etablerer en løbegrav til den fremskudte stilling foran "K". Opgaven blev tildelt 2. Kompagni under Leutnants d.R. Kessler. Stormgruppen førte Lt.d.R. Hellweg og bestod af en Vizefeldwebel, 3 underofficerer og 38 mand.

I modsætning til tidligere angreb, skulle vores artilleri denne gang ikke skyde, men i stedet først åbne ild på anmodning. Signal til udløsning af ilden skulle være afskydningen af to hvide dobbelt-kugle lysraketter. Kl. 2130 var minen klar til sprængning. Kasse efter kasse med sprængstoffer var dagen i gennem bragt frem. Efter ladningen at dømme, ville der opstå et meget stort krater. Kl. 2140 blev den fremskudte grav i "K" og Krater III rømmet. Kl. 2145 fulgte sprængningen. Jorden gik i stykker og afslørede en mærkværdig høj, næsten kugleformet ildsøjle.

Umiddelbart efter sprængningen startede vores angreb. Det nye krater lå imidlertid temmelig langt nordvest foran Krater III, og gav vanskeligheder for besættelsen af vestkanten, forstærket af, at det nye kraters sider næsten var lodrette. Ikke desto mindre lykkedes det Lt.d.R. Hellweg med 8 mand at sikre foden af vestkanten. Resten af stormgruppen gled ned ad skråningen, kurrede ned i krateret og blev begravet af jordskred. To mand blev nede i krateret gjort kampdygtigt af gasser. Det lykkedes senere at bjerge disse mænd og holde dem i live med førstehjælp.

Gruppe, der klamrede sig fast til vestkanten, blev angrebet med håndgranater fra fjendens fremskudte grav, der næsten nåede krateret. Begrænset i deres bevægelser af de vanskelige terrænforhold, forsøgte at forsvare sig med håndgranater, men det lykkedes ikke. Lt.d.R. Hellweg blev såret flere steder af granatsplinter. Også resten af gruppen blev gjort ukampdygtige og gled ned i dybet.

Under den utrætteligt arbejdende og rolige kompagnifører blev der gjort flere forsøg på at fastholde grebet over kraterets vestkant gennem indsættelsen af yderligere dele af kompagniet. Dette mislykkedes, da modstanderen også med et maskingevær holdt vestkanten af det nye krater, der fik nummer XV, under konstant ild. Gruppen måtte derfor trækkes tilbage. Besættelsen af østkanten blev fastholdt.

Fjenden angreb nu besætningen i Krater III, der umiddelbart efter sprængningen igen havde indtaget deres stillinger. Disse angreb blev afvist. Krater III og IX blev forbundet med en løbegrav. På samme måde blev Krater XIII forbundet med den fremskudte del af "K".

Kl. 2100 måtte der anmodes om spærreild på grund af de fortsatte engelske angreb. Ilden kom øjeblikkelig. Vores haubitser beskød den anden og tredje engelske grav. Det fjendtlige artilleri skød med let og middeltung artilleri mod vore stillinger, og særligt kraftigt mod Souchezgang. Først omkring kl. 2340 herskede ro.

Vores tab var store. Vizefeldwebel d.R. Köster, Sergeant Tidemann, Unteroffizier Schabra og 5 Mand var blevet begravet af jordmasser. I alt gik 2 officerer, 1 Vizefeldwebel, 4 underofficerer og 21 Mand tabt for Regimentet.

Vores folk havde forholdt og kæmpet på fortræffelig måde. Alle deltagende kompagnier, 3., 11. og 12, samt M.G. Scharfschützentrupp 71, der havde bragt materialer og ammunition frem, havde ydet deres bedste af pligtfølelse og dødsforagt, hvilket bekræftes af tabstallene.

Den følgende dag herskede ro på begge sider. Den 11. maj blev I. Bataillon afløst af III. og overgik til et velfortjent hvil i Sallaumines. III. Bataillons stab havde under beredskabet i Avion haft store tab. Et nedslag af en tung granat den 10. maj kl. 2000 direkte foran stabskvarteret på Blücherplatz var fem mand af staben blevet hårdt såret.

Den 11. maj modtog Unteroffizier Grossmann sin velfortjente anerkendelse, da den kommanderende general, Exz. von Boehn, overrakte ham E.K. I for hans udviste tapperhed under 50 patruljer. Den ugen Gefreiter Scheel modtog særlig ros for sin tapre, energiske indsats.

Frem til den 15. maj skete intet af betydning. III. Bataillon blev denne dag afløst af II. Også efter afløsningen var der forholdsvis rolig. Kl. 2215 begyndte en let artilleriild, der ikke blev tillagt særlig betydning. Kl. 2240 rystede Vimy-højden, som det aldrig før var sket. Der måtte være udløst flere sprængninger. Bakken var i flere sekunder indhyllet i flammer og røg. Det drejede sig om tre engelske miner, der var blevet udløst; den nordligste foran Afsnit "K", de øvrige foran R.I.R. 86.

Allerede kl. 2200 havde Afsnits-kommandøren, Hauptmann Niemeyer, fået melding om, at lytteposten i den forreste grav havde fornemmelse af, at englænderne havde til hensigt at foretage en sprængning foran Regimentet og dens venstre nabo. Omstændigheder lod formode, at modstanderen ville sprænge fra Minegang 7 og 8 foran Afsnit "K", der var besat af 6. Kompagni. På denne baggrund lod kompagniføreren, Lt.d.R. Krüger, håndgranat-grupper under Lt.d.R. Suhren gå i beredskab på højre fløj af sit afsnit. Netop som mandskabet var på vej hertil, fulgte udløsningen af den engelske mine. Det nye krater lå mellem vore Krater II og III og dannede med disse et eneste stort krater, da vestkanten af II og nordkanten af III var trykket ind. Ved sprængningen blev besætningen i Krater III begravet. Kun 2 mand, der havde opholdt sig på østkanten, dukkede senere op. Lufttrykket

af sprængningen var så enorm, at Musketier Todt fra 6. Kompagni, der stod på venstre fløj, blev slynget langt væk. Han led imidlertid ingen større skade. Blandt de faldne var desværre de tapre Vizefeldwebel Fischer og Unteroffizier Eck og blandt de begravede Vizefeldwebel Hilmers og Unteroffizier Tusch.

Straks efter sprængningen besatte Lt.d.R. Suhren og hans håndgranat-grupper vestkanten af Krater III, og fastholdt den i første omgang på trods af at Krater II på vest og østside var besat af englænderne. Så angreb fjenden overraskende vestsiden af Krater III med håndgranater. Hele besætningen faldt eller blev såret. Det lykkedes den sårede Lt. Suhren at komme tilbage. For 6. Kompagni i "K" var det umuligt at generobre vestkanten i et lynangreb, og den begrænsede sig derfor til af alle kræfter at indrettet østkanten til forsvar. Fjenden beskød den kontinuerlig med let og tung artilleri, ligesom med minekastere og maskingeværer. Fra en fremskud grav kastedes uophørligt med håndgranater. Der var derfor ikke kompagniet andre valg, end at overlade vestkanten på Krater III og østkanten af Krater XV til fjenden. Krater II blev fastholdt af Reserve 86. Vores tab denne dag var store: 5 døde, 7 begravede og 23 sårede.

De fortsatte minesprængninger ødelagde på langt sigt soldaternes nerver. Poster i den forreste grav og besætninger i dækningsrum var hele tiden i fare for at blive levende begravede. Selvom natten var nok så rolig, herskede hos alle den uhyggelige tanke om, i næste sekund at lide en forfærdende, grusom død. Man stod værgeløs der foran og magtesløs mod de forfærdelige sprængninger. Der var mulighed for beskyttelse mod alle andre kampmidler, men mod denne form for krigsførelse nytte ingen tapperhed eller større forsigtighed. Enhver flugt eller undvigelse af nyttesløs. En sådan sprængning dukkede op som lyn fra en klar himmel eller som en pludselig indtræffende naturkatastrofe. Der måtte ske en forandring. De engelske minegange på Vimy-højden måtte falde i vore hænder. Hele højderyggen, besat af Regimenterne 173, Reserve 86, Jäger-Bataillon 9 og 5. Garde-Regiment, kunne kun fastholdes, hvis vores stilling blev bragt helt frem til den engelske. Det var på denne baggrund af General-Kommando IX. Reserve-Korps, 17. Reserve-Division i forening med 5. Garde-Regiment, forberedte et angreb på den fjendtlige stilling.

Som afløser for Generalmajor von Zeiten, som var på orlov, havde den berømte miltærforfatter og tidligere Generalquartiermester [forsyningsansvarlig] i Obesten Heeresleitung, Generalleutnant Freiherr von Freytag-Lorringhoven overtaget kommandoen over 17. Reserve-Division.

Forberedelserne begyndte med en indgående sondering fra Observations-officererne. Vores flyvere fotograferede de fjendtlige linjer, og ved hjælp af disse luftfotos blev der fremstillet fremragende kort over den engelske stilling. Ustandseligt rullede kraftige lastbiler til Givenchy med alle typer af ammunition for at opfylde de her etablerede ammunitionsdepoter. Angrebsafsnit blev præcist fastlagt og stormåbninger skåret i hindringerne. I trafikgraven "Kochgang" blev der bygget en rummelig dækning, der skulle anvendes som forbindeplads. Dag og nat arbejdede hvile-bataljoner på dette. Hele artilleriet indskød sig på ny omhyggeligt, og signalet til anmodning om spærreild ændret. Englænderne havde med det signal, vi hidtil havde anvendt, fået vores artilleri til uden grund at udløse en spærreild.

Alle vores angrebsforberedelser måtte under alle omstændigheder holdes skjult for fjenden. Derfor blev flere ballon- og luftværnskanoner, delvist monteret på lastbiler, bragt frem til fores stilling, for herfra at forhindre fjendtlige fly i at komme ind over vores stilling. Også kampeskadriller i luften blev indsat, og kunne med held fordrive alle nærmende fjendtlige fly.

Der blev pålagt vores telefoncentraler største forsigtighed. Ingen telefonsamtale omkring vores angreb, måtte ske via ledninger.

Ved stabene blev der udarbejdet angrebsbefalinger for operationen. Da alle forberedelser var foretaget, og alt hvad der var menneskelig muligt var foretaget for at sikre en succesfuld gennemførelse, blev den 21. maj fastsat til angrebet. Stålerningerne skulle denne dag kastes kl. 2145

Der var endnu et par dages tid. Der herskede stilhed for stormen! Krigsguderne var os nådige, for vejret, der tidligere havde været meget vekslende, klarede op. Strålende solskin lå hele dagen over området og nætterne klare og varme. Trods alle forgangne anstrengelser og alle overstående fare og kampe, var stemningen hos tropperne fortræffelig. Alle så med fortrøstning frem til stormen, og håbede på det samme lette forløb som eksempelvis 21. februar. Men det skulle blive anderledes. Hårde kampe og uhørte anstrengelser lå foran os. Englænderne var en anderledes fjende end franskmændene. Den 20. maj indløb befalingen til angrebet. Alt var parat. Det blev stillet os i udsigt, straks efter stormen at blive afløst, og for at komme til kræfter at blive sendt til en køn egn langt bag fronten. Også dette Også dette højnede stemningen og kampberedskabet.

Stormen på Vimy-højden

(Unternehmen Schleswig-Holstein)

21. maj 1916

Det samlede angreb blev ledet af føreren for 17. Reserve-Division, Generalleutnant Freiherr von Freytag-Lorringhoven. Til angrebet var fronten opdelt i 3 afsnit:

- a) Nordafsnit: Kommandør: Oberstleutnant Sick.
Enheder: I.R. 163 (minus en bataljon), M.G. Sch. Schützen Trupp 71, Pionier-Kompagnie 268
- b) Midterafsnit: Kommandør: Oberst von Wurmb.
Enheder: R.I.R. 86, Reserve-Jäger-Bn. 9
- c) Sydafsnit: Kommandør: Kommandør, 5. Garde-Regiment
Enheder: 5. Garde-Regiment pp

Nordafsnittet var organiseret på følgende måde: Stormkommandør: Hauptmann d.R. Weede. Tropper: I/163, 5/163, 8/163, Pi.Kmp 268, 5 M.G. fra M.G. Sch.Schütz. Tr. 71, 7 M.G. fra M.G.K. 163. Reserve for stormkommandøren var 8/163 i tredje grav.

Regiments-Reserve: Fører: Hauptmann Niemeyer. Tropper: Stab II/163, 6/163 i Givenchy, 7/163 og 2/M.G.-Kmp i Kronprinzenlager.

Brigade-Reserve: fører: Major von Grawert fra R.I.R. 86 (i stedet for fører for R.I.R. Major Ritter). Tropper: stab III/163, 9. og 10./163 i la Coulotte-stillingen bed elektricitetsværket, 11. og 12./163 i alarmberedskab i Sal-laumines.

Klargøringen af enheder var planmæssigt afsluttet om morgen den 21. maj kl. 0530. Kl. 1700 blev tunnel 9 og 10 med held sprængt. Kl. 1615 havde man endnu kunnet høre fjenden aktiv i dens tunneler, som blev ødelagte ved sprængningen.

Kl. 1740 begyndte virkningsskydningen med vores artilleri og minekastere, samt begyndte at etablere en gasmur foran det fjendtlige artilleri. Utrolige mængder af gasammunition blev sendt mod de fjendtlige batteriområder. Gassen syntes at virke godt, da det fjendtlige artilleri i første omgang blev svagere. Desværre ændrede vindretningen sig. Vinden sprang om mod sydvest og drev gas tilbage til vores grav, hvor den blev mærket meget ubehagelig. Øjnene løb i vand og det smagte af klor. Imidlertid gav gassen ingen skader. Det fjendtlige artilleri besvarede nu livligt vores tilsyneladende godt liggende artilleri. Den beskød vores grave og forbindelsesveje. Omkring kl. 1900 mindskedes den fjendtlige ild indtil kl. 2135, hvor den igen satte ind med stor heftighed.

Specielt generende var et fjendtligt batteri, der skød fra nordlig retning fra Bully-Grenay mod Afsnit "H" og trafikgravene.

Stormenhederne var rettidig parate, og med bankende hjerter ventede man nu på angrebet. Præcist kl. 2146 styrtede vores kompagnier op af graven, og allerede fire minutter senere blev hvide lyskugler sendt op som signal på, at den fjendtlige grav var nået. Angrebets forløb i de enkelte kompagni afsnit var følgende:

1. afsnit "H" (5./163). Med fremlæggelsen af artilleriilden rykkede den første bølge frem. Den kom øjeblikkeligt under ild fra artilleri og minekastere, og fra Krater XII kraftig infanteri- og maskingeværild, som allerede kostede ikke uvæsentlige tab. Fjenden, hvis grav lå omkring 150 meter væk, ydede energisk modstand, da vores virkningsskydning kun i ringe omfang havde beskadiget den fjendtlige grav og hindring. Alligevel stormede vores tapre folk videre. Med besvær blev den fjendtlige hindring overvundet og den fjendtlige grav herefter nået. Lt.d.R. Hilmers sprang som den første ned i grave med sine folk lige bag. Under den nu følgende forbitrede nærkamp blev englænderne overfældet og flygtede gennem forbindelsesgravene til den anden linje, hvorfra de heftigt beskød stormtropperne. 5. Kompagni var stærkt svække. Den havde graven på faste hænder, men kunne ikke opnå tilslutning. Derfor indsatte Hauptmann Weede en deling af 8. Kompagni som forstærkning, som etablerede forbindelse med 4. kompagni, der var stormet frem fra Afsnit "I". Herunder udmærkede sig specielt Vizefeldwebel Dechow og Thieme fra 8. Den erobrede stilling blev hurtigt udbygget, men fjenden indsatte ingen modangreb.
2. Afsnit "I" (4/163). Kompagniet stillede sig parat til storm 6 minutter før virkningsskydningen sluttede. Som befalet stormede første bølge frem, fulgt med kort afstand af anden og tredje bølge. Næppe havde stormtropperne forladt graven og nået vores egen hindring, før de blev mødt af en kraftig infanteri- og

maskingeværild fra højre flanke, hvorunder de første tab opstod. Herunder blev kompagniføreren, Lt.d.R. Schulz, hårdt såret. Den stærke fjendtlige ild var dog ikke i stand til at standse 4. kompagni, der hurtigt nåede den fjendtlige hindring, som kun i ringe grad var beskadiget. Den blev imidlertid overvundet under anvendelse af pigtrådssakse. Fjenden, der urokkeligt besatte deres grav, blev nu angrebet med håndgranater. Kompagniet trængte ind i den fjendtlige grav, hvor de under heftige, blodige nærkampe kastede englænderne tilbage med store tab.

Kl. 2115 var graven på vore hænder. Den var overhovedet ikke blevet beskadiget af vores artilleri- og mineild. Den blev øjeblikkeligt indrettet til forsvar. Allerede i løbet af natten gennemførte fjenden tre energiske modangreb. Det første nåede tæt ind på vores nye grav. Det lykkedes endda en engelsk officer at spring ind i graven, hvor han øjeblikkeligt blev nedkæmpet. Under det tredje angreb trængte fjenden ind på højre fløj. Lt.d.R. Rottgardt fik øjeblikkeligt fast besluttet til modangreb sammen med nogle få folk og fordrev englænderne med håndgranater. Desværre faldt den tapre officer under dette. I stillingen blev der erobret to maskingeværer og en mængde ammunition.

3. Afsnit "K" (3/163). De første stormbølger stillede sig kl. 2141 parate. Til den befalede tid begyndte stormen med anden og tredje bølge i hver 50 meters afstand. Den fjendtlige artilleriild lå for højt og for langt, og skabte ingen forhindring for stormtropperne. I dette område havde vores artilleri virket bedre. Terrænet var fuldstændigt revet op af granater og miner. Den fjendtlige forreste grav kunne ikke mere genkendes, så kompagnierne stormede videre og nåede først efter flere hundrede en nogenlunde intakt engelsk grav. 5 meter før denne grav blev kompagniføreren, den forbilledlig tapre, ligefremme og ungdomsfriske Oberleutnant Köhler, der stormede frem i spidsen for sit kompagni kun bevæbnet med en lille stok, hårdt såret. Lt.d.R. Marpmann overtog kommandoen og besatte den vundne grav. Han erkendte imidlertid hurtigt, at der hverken var forbindelse med Reserve 86 til venstre eller 4/163 til højre, og at vores artilleri desuden beskød stillingen fordi han var trængt for langt frem. De lyskugler, 4. Kompagni sendte op, fik ham til at indse, at dette kompagni lå omkring 150 meter længere tilbage. Han gik derfor omkring 150 meter tilbage. Han var dårligt nået i stilling før han indså, at den engelske grav, foran hvilken den sårede Oberleutnant Köhler stadig lå, blev besat af en større engelsk infanteristyrke. Venstre fløjdeling under Lt.d.R. Wohlers var heller ikke gået med tilbage, da den havde fået forbindelse til Reserve-86. Lt Marpmann rykkede derfor igen frem, forjagede det fjendtlige infanteri, der flugtagtig trak sig tilbage, besatte graven og begyndte at udbygge den. Ved at afskyde grønne lyskugler kunne vores artilleriild lægges frem. Nabokompagniet fra Reserve-86 bad om at stilling blev fastholdt, da de selv var kommet for langt frem, og med hensyn til deres egen forhold endnu afventede en beslutning.

Særligt vanskeligt viste sig tilslutningen til højre, da 4. Kompagni lå omkring 150 meter tilbage. 3. Kompagni drejede derfor højre fløj flankerende tilbage. Afstanden var imidlertid for stor, så Hauptmann Weede indsatte en deling fra 8. Kompagni.

I løbet af natten blev der her som ved de øvrige kompagnier arbejdet på fuld kraft for at udbygge gravene og etablerer pigtrådshindringer. Dækningsrum blev etableret og stikgrave (sappen) udgravet. En af disse blev angrebet flere gange i løbet af natten, men Lt. Wohlers afslog alle fjendens forsøg på at komme tættere på med håndgranater.

Hen mod morgen måtte arbejdet afbrydes, da fjenden med anvendelse af gasgranater, sendt en gassky ind over linjen. Gasmasker måtte en kort periode anlægges.

Kl. 0445 angreb englænderne i to tætte bølger flankeringsstillingen i retning af 4. Kompagni. Angrebet nåede ind på 10 meter fra vores linje, men brød så sammen på hele angrebsfronten under store tab til vores infanteri- og maskingeværild. Samme skæbne fik et andet angreb, som startede kl. 0515. Da ammunitionen var sluppet op, anvendte vores folk til forsvar under dette angreb engelske håndgranater og geværer. Af den indsatte fjendtlige styrke, der mindst var på et kompagni, nåede kun nogle få tilbage. Vores tab var to døde.

Under flugten fra den erobrede stilling havde englænderne efterladt sig mange udrustningsgenstande. Der blev fundet overfrakker, gummistøvler og patrontasker. Desuden blev 2 maskingeværer, tusinder af håndgranater, omkring 50.000 patroner og talrige geværer erobret.

Stormtropperne havde på strålende måde løst deres opgaver. De havde gennemført stormen med stor tapperhed og hver eneste modangreb var afslået.

Opgaven havde uden sammenligning været vanskeligere end, den Regimentet havde løst den 21. februar. Artilleriforberedelsen havde ikke haft den fulde virkning som dengang, og kompagnierne var flere gange stødt på uskadte hindringer og grave. Desuden var englænderne langt mere standhaftig, end franskmændene, der dengang

aldrig indlod sig på nærkampe. Foruden stormtropperne havde også bærere og forbindelseskompagnierne til fulde udfyldt deres roller.

Vores granatkaster-afdeling havde fået opgaven at holde de to kratere XII og XIII under ild under stormen og efterfølgende. Til dette formål var to minekaster bragt i stilling – Minekaster 1 i Souches-Gang, med Krater XIII som mål, og Minekaster 2 i Lübeck-Gang, med Krater XII som mål. Begge minekaster stod under kommando af føreren af 5. Kompagni, Lt.d.R. Daffau.

Minekaster 1 begyndte dens skydning 5 minutter før stormen. Minekaster 2 skulle først begynde en halv time senere for ikke at bringe en udsendt officers-patrulje fra Pionier-Kompagnie 268 i fare. Minekasterne måtte flere gange skifte stilling, da deres hidtidige blev sammenskudt af fjendtligt artilleri, men også disse tapre 163'ere skød utrættelig, ubekymret over den kraftige artilleriild. Da Minekaster 2 i Lübeck-Gang med hele dens besætning blev begravet af jord, var minekasteren efter kort tid igen stand til at genoptage dens skydning. Begge minekaster skød imidlertid kun mod Krater XIII for ikke at bringe det foranliggende infanteri i fare.

Ved dag gry den 22. maj var kompagnierne placeret i stillingen som følger:

- a) Nye stilling i Afsnit "H": 1 deling 5. Kompagni, 1 deling 8. Kompagni; Afsnit "I": 4. Kompagni, 2 delinger 8. Kompagni, 2 maskingeværer. Afsnit "K": 3. Kompagni, 1 deling 8. Kompagni, 2 maskingeværer.
- b) Gamle stilling, forreste grav: 3 delinger 5. Kompagni, 4 grupper R.I.R. 75, I/1. Kompagni, Kompagni 2.
- c) Tredje grav: 6. Kompagni, 1 deling 7. Kompagni. Resten af 7. Kompagni i Kronprinzenlager.

9. Kompagni, der hidtil havde været brigade-reserve i anden linje, blev på anmodning stillet til disposition for Regimentet og trukket frem i Kronprinzenlager. Stab III og 10. kompagni lå i la Coulotte-stillingen, 11. og 12. Kompagni i Sallaumines.

Den 22. maj holdt fjenden vores bageste grave under en til tider heftig ild. Skydningen begyndte allerede ved dag gry og varede ved hele dagen. Den vestlige ende af Koch-Gang og Givenchy blev hyppigt beskudt med tungt artilleri. Om eftermiddagen begyndte også en godt rettet ild mod vores gamle forreste grav, specielt stillinger, forbindelsesgrave og kratere i i Afsnit "K". Ilden kom hovedsageligt flankerende fra nordlig retning.

Sidst på eftermiddagen indskød fjenden sig på Afsnit "I", specielt løbegangen mellem den gamle første og den nye grav.

Kl. 1845 blev det fra Afsnit "K" observeret, at fjenden forberedte sig til et angreb. Dette blev gjort umuligt af vores spærreild og af ilden fra infanteri og maskingeværer.

Infanteri-kabelledningerne til telefonforbindelserne havde klaret sig udmærket, og der opstod ingen forstyrrelser. Sammen med stormtropperne, løb også vores storm-telefonfolk med frem, og udrullede hele tiden kabler under stormen. Forbindelserne blev hurtigt og dygtigt udlagt, og efter kort tid var telefonforbindelserne til den forreste linje oprettet. Mandskabet i vores telefon-afdeling udførte deres vanskelige arbejde uden pause og med stor pligttroskab. Så snart en ledning blev revet over, var linje-troppen på plettet for at udbedre skaden. Også båreholdene havde under dette angreb endnu engang forvaltet deres vanskelige arbejde på forbilledlig vis. Ubekymret gik de under ild over åbent terræn, for at bjærge de sårede. De sårede blev lagt på teltduge, da bårer ikke kunne anvendes i skyttegravene. Teltdugene blev fastgjort til store stænger, og på den måde foregik transporten til forbindepladsen. Det var ofte under store vanskeligheder at nå frem hertil. De kunne ikke så let søge dækning og måtte ofte gå en stor omvej for at nå deres mål. Når de havde afleveret deres sårede, blev stængerne taget på skuldrene og så gik det tilbage i den kraftige beskydning til fornyet indsats. Mange af dem mistede livet under udøvelse af deres tjeneste. Alle medlemmer af vores Regiment må give dem det skudsmål, at de, der på armen bar det røde kors, under hele krigen gjorde deres pligt til det yderste - - de havde det ofte vanskeligere end de kæmpede tropper, da der blev stillet enorme krav til deres nerver. Desuden stillede deres indsats også overordentlige krav til deres fysiske formåen.

Forplejningen af tropperne fungerede strålende. Den 21. maj blev alle enheder forplejet med varm mad og kaffe, den 22. maj blev varm mad bragt frem af 7. Kompagni. Desuden var rigeligt med mineralvand oplagt i stillingen, og der blev udleveret en halv flaske rødvin per mand.

Vores bytte efter stormen beløb sig til 4 maskingeværer, 5 minekaster, talrige geværer og store mængder ammunition. Af fanger blev der taget 5 officerer og 44 mand fra City of London Regiment. Tabene hos fjenden var store. Foran og i vores grave lå 240 døde englændere, men også vi måtte beklage tabet af mange kammerater: 1 officer og 43 mand faldet, 4 officerer og 108 mand såret. 11 mand savnedes.

Den første vanskelige del af arbejdet var gjort. Stillingen var indtaget. Den mere vanskelige opgave, at fastholde stillingen, skulle til at begynde.

Sidst på aftenen og først på natten til 22. maj blev stormtropperne afløst af III. Bataillon. Afsnit "H" blev besat med 9. Kompagni, "I" af 10. og "K" af 11. Kompagni. Det lykkedes kun kompagnierne under store vanskeligheder at komme i stilling, da den fjendtlige ild især lå over forbindelsesgravene og den gamle grav, mens den nyerobrede stilling kun i ringe omfang blev beskudt. Sidst på eftermiddagen den 23. steg den fjendtlige artilleri til trommeild og omkring kl. 2100 bemærkede posterne i Afsnit "I" og "K" kraftige bevægelser i den fjendtlige grav. Kompagnierne gjorde klar til kamp og kl. 2200 iværksatte englænderne så et angreb. Med hjælp fra en korrekt indsat spærreild lykkedes det at standse angrebet foran "K". Også enkelte englændere, der nåede frem foran Afsnit "H", blev standset af infanteriild. Maskingeværerne i "H" kunne, da der ikke viste sig flere fjender i dette afsnit, indsættes flankerende mod angrebet på Afsnit "I".

Omkring kl. 2200 angreb englænderne mod "I" i to bølger. Den første blev afvist, mens den anden, der fulgte umiddelbar efter, på højre og i midten trængte ind i vores stilling. Besætningen forsvarede sig helttemodigt under ledelse af den unge, tapre Lt. Kaiser med håndgranater. Lt. Kaiser faldt hurtigt, men folkene i 10. kompagni kæmpede videre efter deres føres død. Især Musketier Sandermann og Reimers, som desværre hurtigt faldt, udmærkede sig under dette. Kampene bølgede frem og tilbage, hårdt mod hårdt og mand mod mand. Overmagten truede med at overvælde vores svage besætning, men uafbrudt kastede vores folk deres håndgranater, hvis eksplosioner et kort øjeblik oplyste den grufulde kamp. Mere og mere pressede englænderne vores folk tilbage. Maskingevær 2 blev ødelagt af en minekaster fuldtræffer og mandskabet faldt. Modstanden blev svagere, men da nøden var størst indtraf hjælp i form af en deling fra 11. Kompagni under Lt.d.R. Bohs. Delingen styrtede sig øjeblikkeligt mod fjenden, og det lykkedes den at standse fjendens fremgang, og efter bitre nærkampe også at rense graven for englændere. Kun i en Sappe holdt et antal fjender stadig ud. Den tilbagegående fjende blev forfulgt med ild og også flankerende beskudt af maskingevær 3. Unteroffizier Grossmann og Musketier Karstens steg op på brystværnet og kastede håndgranater efter den vigende fjende. Fjenden forsøgte endnu engang at angribe, men de tapre underofficerer Grossmann og Timm forhindrede dette ved at kaste håndgranater. Fremrykkende fjendtlige forstærkninger kunne beskydes i flanken af venstre fløjdeling under Fähnrich Henning og kastes tilbage. Graven var nu fri for fjender med undtagelse af den yderste højre fløj, hvor fjenden trods konstant generen fra sappe-besætningen stadig holdt ud. Sappen var fuldstændig omringet af englændere, og besætningen under Lt.d.R. Ahrens afskåret fra hovedgraven. Folkene forsvarede sig med håndgranater og geværild, opildnet af Lt. Ahrens, og modstod alle fjendtlige angreb indtil undsætning.

Lt. Ahrens var såret i højre hånd og overarm, men forblev indtil daggry i graven og førte 10. Kompagni i løbet af natten med sædvanlig handlekraft.

For endeligt at rense stillingen for englændere og for at undsætte sappe-besætningen, blev endnu en deling fra 11. Kompagni indsat. Under føring af Lt.d.R. Störtenbecker lykkedes det delingen at kaste fjenden ud af graven og befri sappe-besætningen. På anmodning fra Lt. Störtenbecker sendte 9. Kompagni to grupper under Fahnenjunker Rogge til besættelse af Sappen. I mellemtiden havde 3. Kompagni sendt delingen under Lt.d.R. Wohlers til Afsnit "I" for at fremskaffe håndgranater og ammunition. Lt. Wohlers og hans deling greb øjeblikkeligt ind i kampen og hjalp med at kaste fjenden tilbage, men Wohlers fandt i spidsen for sine folk heldedøden. Yderligere tre angreb blev standset af vores spærreild.

Også i Afsnit "K" angreb fjenden 11. Kompagni. Angrebet var imidlertid ikke så energisk som ved "I". Angrebet brød sammen under infanteri- og maskingeværild. Kun et enkelt sted nåede englænderne ind på kasteafstand af graven, hvor han blev tvunget til flugt med håndgranater. Under forsvaret udmærkede sig Gefreiter Holst og Grieneisen sig især for deres tapperhed. De steg op på brystværnet og kastede med stor dygtighed håndgranat efter Håndgranat mod fjenden, der vendte om og hurtigt tog flugten. Et andet engelsk angreb vendte om inden det nåede kasteafstand. Den tilbagegående fjende kom under en godt virkende flankerende ild fra højre fløjdeling under Fähnrich Greve og kostede store tab.

Af de to maskingeværer 4 og 5, der var indsat i dette afsnit, faldt Gevær 4 ud i begyndelsen af angrebet da det blev begravet. Det blev dog igen gjort klar og deltog i forsvaret, hvorunder Schütze Kronsinski efter tabet af tre af mandskabet udmærkede sig ved sin koldblodighed og tapperhed. Som eneste tilbageblevne ved maskingeværet betjente han det alene under hele angrebet.

De endnu efterfølgende angreb blev afvist med spærreskydninger. Omkring kl. 0400 blev det igen roligt. Kun det tunge engelske artilleri skød videre til eftermiddagen den 24. maj.

Angrebet på Afsnit "I" var overordentlig kraftig og energisk. Tilsyneladende ville fjenden igen have rådighed over dens minestilling. Takket være tapperheden hos 10. og de tililende delinger fra 3. og 11. Kompagni mislykkedes de. Stillingen var ubetinget blevet forsvaret og fastholdt på vore hænder.

Vores offer havde været store: 43 tapre 163'ere havde betalt deres trofasthed med heldedøden, blandt andet også den ungdommelige, tapre og altid muntre Lt.d.R. Brautlecht fra 9. Kompagni. De hårde kampe havde desuden kostet 102 sårede. Fjendens tab må have været meget store. Talrige døde englændere lå i vores stilling.

Den følgende formiddag var det roligt i forhold til de forgangne dages ild. Denne ro blev brugt til at bringe de sårede væk og til at bjærge ligene af vore faldne kammerater. På forbindepladsen herskede stor travlhed. Ustandseligt susede ambulancer bagud til Feldlazarett Hénin-Liétard. I Kronprinzenlager blev vores faldne kammerater lagt i kiste og kørt til kirkegården i Sallaumines.

Dagene fra 21. til 24. maj bør for alle 163'ere holdes i stolt erindring!

Vi havde været særlig stolt over stormen på Giessler-højden, forbi vi for første gang, som samlet Regiment, var kravlet op af skyttegraven, og i første storm havde kastet fjenden tilbage. Stormen på Vimy-højden betød imidlertid mere, da stormtropperne mødte næsten ubeskadigede fjendtlige grave og hindringer. Artilleriets og minekasternes virkningsskydning var betydelig ringere, og modstanderen betydeligt sejere i forsvar og energiske i angreb end franskmændene den 21. februar. Trods alt dette, var det samme opnået, endda i modstand ydet mere end under februar-stormen. Dette er sikkert: majdagene 1916 viste bedrifter som Regimentet kan være stolt over, og på Regimentshistoriens æresblad må der gøres et særligt Notat: 21. til 24. maj 1916.

Også de øvrige enheder, der bidrog til stormen, kan på samme måde notere sig en succes. Den samlede Vimy-højderyg var på tyske hænder.

Hvil nordøst for Douai

Så indløb ordenen til afløsning. R.I.R. 76 forkommando ankom i stillingen for at tage over. Den 27. blev II. Bataillon med jernbane transporteret fra Billy-Montigny til Waziers ved Douai, den 28. fulgte de to øvrige bataljoner til Raches og Pont-de-la-Deule. Før vi forlod dette blodbestænkte område for ikke mere at vende tilbage, begravde vi højtideligt vores faldne helte på heltekirkegården i Sallaumines. Et herligt, varmt solskin lå over området, Loretto-højden hævde sig klart på den vestlige himmel som vi stod ved de åbne grave med vores døde kammerater. Divisionspræsten Wessel fandt gribende ord, og med fugtige øjne kastede vi de tre sidste håndfulde jord på kisterne med vores kære døde.

Ingen, der har overværet en sådan højtidelighed, glemmer aldrig det indtryk, det gør i hjerterne på enhver soldat under afspilning af visen „ich hatt einen Kameraden“. Endnu et sidste blik på gravene, så gik det videre mod den vidunderlige hvileperiode og de gode kvarterer. Det ligger ikke til soldater at hænge med hovedet. Snart var dagene med nød og anstrengelser glemt, og vi nød i fulde åndedrag den herlige hvileperiode.

Indkvarteringen var strålende og befolkningen venlige.

Regimentsstab, 3. og 4. Kompagni samt M.G.K. kom til Frais-Marais, stab I. med 1. og 2. Kompagni til Raches, II. Bataillon til Waziers, III. Bataillon til Pont-de-la-Deule. Vidunderligere dage til rekreation begyndte for os. Vejret var varmt og skønt, og de fjendtlige fly lod sig ikke se i dette område. De første dage gik med reparation og vedligeholdelse af tøj og udrustning. Om formiddagen var der korte, stram tjeneste, om eftermiddagen blev der dyrket alle former for sport og den øvrige tid gik med søvn og gåture. Der var udflugter til det af velkendte Douai, hvortil vi også blev lokket af gode værtshuse. Teatre og biografer var velbesøgt. Det primære var imidlertid, at en stor del nu kunne tage på orlov i hjemstavnen. Glade vandrede orlovssoldaterne om morgenen fra kvartererne til banegården i Douai, hvorfra de blev bragt til Lille. Her stod D-Tog parat til turen hjem. Vi oplevede formentlig i disse kvarterer den bedste tid under krigen. Stemningen nåede et højdepunkt, da vi i begyndelsen af juni fik nyheden om vores flådesejr i Skagerrak. Vi så fornøjet og sejrssikker på fremtiden.

De maskingeværer, vi havde erobret den 21. maj, blev nu brugt til at uddanne vores folk i deres brug.

Desværre var glæden for I. og II. Bataillon ikke uden skygger, da der kom ordre til at begge bataljoner skulle stilles til disposition som arbejdsstyrke for enheder i forreste stilling. I. Bataillon blev underlagt Regiment 162 og II. underlagt R.I.R. 6. I. Bataillon blev indkvarteret i Sallaumines og II. i Billy-Montigny og Avion. Denne tjeneste blev organiseret på den måde, at tre kompagnier hele tiden skansede, mens et blev i hvil.

Den 7. juni begyndte det efter et kraftigt tordenvejr at regne kraftigt. I stedet for solskin silede det ned i dagevis. Den 10. juni regnede det så meget, at alt skansearbejde måtte indstilles. Også Pinsesøndag den 11. juni regnede det ubarmhertigt videre. På denne dag tildelte den kommanderende general et E.K. I til Lt.d.R. Hilmers og E.K. II til 48 underofficerer og soldater.

Da regnen fortsatte uafbrudt var det umuligt at tørre tøj og støvler, som i løbet af natten fuldstændigt blev gennemblødt. Når kompagnierne kom tilbage efter en nats hårdt arbejde, blev der hurtigt spist og så sovet indtil middag. Om eftermiddagen gik det i biograf, der blev spillet kegler eller læst, og hvor det overhovedet var muligt spillet lang- eller fodbold. Skyttegrafs-orkesteret blev igen oprettet efter anskaffelse af mundharmonikaer og triangler, kort sat, der sket alt det, der kunne opretholde den gode stemning.

Den 15. juni marcherede III. Bataillon til Douai, hvor de sammen med Reserve-Jäger-Bataillon 9 og to Garder-bataljoner langs gaderne mellem banegården til hans kvarter dannede espalier for den øverstkommanderende. Kl. 0900 ankom S.M. Kejseren til Douai banegård for at aflægge besøg hos Kronprins Rupprecht af Bayern. Langsomt kørte den Allershøjeste Krigsherre forbi kompagnierne, der hilste med et trefoldigt hurra. Ved middagstid forlod kejseren igen Douai og bataljonen marcherede som i fredstid med spillende regimentsmusik i spidsen tilbage til Pont-de-la-Deule.

Den 16. juni vendte I. Bataillon tilbage til sine hvilekvarterer, mens II. Bataillon for sidste gang skansede natten mellem den 17. og 18. juni. I den sidste arbejdsnat havde 6. Kompagni udgravet deres kammerater Vizefeldwebel Hilmers, Unteroffizier Tusch og Musketier Thomsen, som den 15. maj blev begravet af minen i Krater III. Det var her ægte kammeratskab, der kom til udtryk. I tæt mørke, i silende regn og under risiko for selv at blive ramt, lykkedes det de tapre mænd at bjerge ligene. De blev den følgende dag begravet med deres faldne brødre i Sallaumines. Begravelsen fandt sted kl. 1500. Den gejstlige, Lt.d.R. Schlee fra Heide i.H., gav med gribende ord udtryk for sine tanker. Kun den, der havde kæmpet skulder ved skulder med de kammerater, som i dag blev begravet, kan udtale de ord. Bataljonen kørte herefter til Point-de-la-Deule og marcherede herfra tilbage til dens gamle kvarterer i Waziers. Regimentet var nu igen samlet i Hærreserve.

Den 20. juni bad en underofficer og 7 mand fra 6. Kompagni om tilladelse til at måtte udgrave de endnu i Krater III begravede medlemmer af kompagniet. Anmodningen, der var udtryk for stor og smukt kammeratskab, blev med glæde imødekommet. Desværre måtte de vende tilbage med uforrettet sag.

Den 26. juni gennemførte man i Douai den højtidelige hjemførelse af den døde Fliegerleutnant Immelmann. Lt. Immelmann var vores kæreste og dengang Tysklands folkeejede flyver. Den 19. juni kl. 2200 styrtede han ned ved Sallaumines. Et uheld afsluttede hans helte løbebane. Ubesejret sænkede han sig til fædrelandets store smerte, i sin tidlige grav.

Under hviletiden hørte man fra fronten den gamle bekendte og vante støj fra kanonerne. Vi havde i den grad vænnet os til denne støj, at vi overhovedet ikke skænkede den en tanke. Vi vidste, at det lød farligt i det fjerne, hvad det i virkeligheden også var.

Imidlertid øgede denne rumlen sig den 21. juni til en uhyre styrke. I formiddagstimerne satte den pludselig ind og fortsatte uformindsket. Dag og nat buldrede det som et kraftigt, fjernt tordenvejr. Allerede dagen efter fik vi underretning om, at fjenden havde lagt store afsnit af Somme-fronten under trommeild. Det var os klar, at vores dage i hvil nu var talte. Efter et sådan rasende bombardement, der nu allerede havde varet i dage og nætter, ville der med sikkerhed følge et storangreb. At vi, som hærreserve, ville komme til at spille en rolle var indlysende. Da nu også også blev indført den meget lidt elskede orlovsspærre, forventede vi en snarlig alarmeringsbefaling. Fra 26. juni annonceret den endnu voldsomme artilleriaktivitet mere og mere tydeligt en fjendtlig storoffensiv, og vores håb om at blive taget ud af reserve og igen komme i stilling, svandt hele tiden. Hellere kæmpe fremme under de hårdeste kampe, end at blive indsat på steder, hvor fjenden var trængt igennem. Heller selv yde modstand, end at blive brugt som lappeløsning på sprængte dele af fronten. Den 26. juni kl. 2230 bragte et hastesignal fra A.O.K. alt uvished til afslutning. Regimentet var i alarmberedskab, og skulle den 29. juni kl. 0500 være marchklar til indladning på jernbane.

Den svære, tabsgivende brydekamp begyndte.

Slaget om Somme (1. indsats)

Sommer og efterårsmånederne 1916 betød for Tyskland en krise af uoverskuelige dimensioner. Der blev angrebet voldsomt på alle fronter. Italienerne angreb kontinuerlig ved Isonzo-fronten, Rusland pressede den tysk-østrigske front med voldsomme angreb, ved Verdun havde vores hær mistet strømme af blod. "Helvede ved Verdun" slugte uhyre masser af mennesker og materiel, uafbrudt bølgede kampen om fæstningen og udslettede vores bedste kræfter. I hjemstavnen stillede en dårlig kartoffelhøst uhyre krav til befolkningens evne til at holde

ud. Trist kikkede man vinterens i møde. Der manglede kul, og denne mangel i forbindelse med de svigtende råstoffer, syntes at sende krigs-industrien mod en uafvendelig katastrofe. Manglen på ammunition på alle fronter ramte ømtåleligt slagkraften af vores hær midt under hårde kampe. Alle havde en fornemmelse af, at det ikke kunne blive ved med at gå på den måde. Det var livsnødvendigt for Fædrelandet, at der skete et skift i situationen. I denne nød blev der kort efter begyndelsen på Somme-offensiven tilkaldt to mænd i spidsen for hæren, som med overmenneskelig kraft tog den enorme opgave at bringe vores hær og folk gennem alle farer og skær i deres faste hænder. Generalfeldmarschall von Hindenburg blev chef for generalstaben i den Øverste Hærledelse, og General Ludendorf første Generalquartiermeister. Man mærkede med det samme en forvandling i føringen. Gennem en række indsamlingsinitiativer sikrede Hindenburg ammunitions arbejdernes livsophold, så produktionen af ammunition efter dette initiativ steg ganske betydeligt.

Allerede fra slutningen af maj bemærkede vi de ivrige fælles engelske og franske forberedelser på begge sider af Somme. Overalt skød fjenden sig ind med talrige batterier af alle kalibre. Der herskede stor aktivitet i luften. Vores flyvere blev forhindret i at overskride den fjendtlige linie af en enorm overmagt af fjendtlige flystridskræfter. Efter indskydningen af artilleriet startede virkningsskydningen, der hele tiden forstærkedes indtil den 21. juni havde nået et niveau af trommeild. Med frygtelig slag ramte modstanderen vores forreste stilling, og snart var vores Somme-front dag og nat dækket med ild og røg. Vores grave var efter kort tid ikke længere genkendelige. Hindringer var ødelagt. Landsbyer og gårde bag fronten blev lagt i ruiner, og vores batterier blev så kraftigt beskudt, at de ikke længere var i stand til at yde effektiv støtte til vores betrængte infanteri. Mange batterier faldt for denne ødelæggelse.

Den 1. juli kl. 1030 blev denne frygtelige beskydning langs linjen Gommecourt – Vermandovillers lagt frem over den anden linje. Slaget om Somme var begyndt.

Den 29. juni om formiddagen fulgte ordren til Regimentets forskydning. I. Bataillon kørte kl. 1230 fra Raches, II. Bataillon fulgte kl. 1300 fra Douai, III. Bataillon kl. 1330 fra Pont-de-la-Deule, mens Regimentsstab og M.G. kompagni kl. 1400 forlod banegården i Douai. Alle havde kurs mod Cambrai-Boyeselles.

Regimentet var i en fortrinlig forfatning, uddannelse, udrustning og moral var udmærket. Under turen herskede i alle enheder en glad, forhåbningsfuld stemning. Der lød lystige soldatersange og skyttegravskapellet lod deres musik klinge – med godt humør kørte Regimentet mod fjenden.

I Croisilles blev Regimentet udlosset og gik her i kvarter med undtagelse af I. Bataillon, der marcherede videre til St. Leger. Regimentet var Korps-reserve under I. Bayerische Armee-Korps under kommando af General der Infanterie von Fassbender. Befalinger modtog regimentet via 111 Infanterie-Division.

Vores Store Bagage havde den 29. juni forladt vores dejlige hvilekvarter og nåede 30. juni efter landevejsmarch frem til Regimentet. I. Bataljon kom til St.Leger, II. og III. Bataillon til Bullecourt.

Regimentets underbringelse var skrækkelig, selv i den store landsby Croisilles var belægningsen tæt.

Den 1. juli kl. 1040 indløb følgende befaling fra 1. Bay. A.K.: ”Regimentet samles i St.Leger. II og III/163 afmarcherer kl. 1130 fra Croisilles og ankommer kl. 1200 i St.Leger”. Bataljonerne blev alarmeret og efter kort tid stod de marchklare og til befalet tid nåede de St.Leger.

Kl. 1200 stod vores stolte Regiment samlet i byens slotspark. For sidste gang stod alle kammeraterne, der havde oplevet så meget sammen, skulder ved skulder. Vemodigt gled blikket fra de foresatte hen over den tapre skare, af hvem så mange snart skulle gå til den Store Armee. Geværerne blev sat sammen og rastet under de gamle træer. Feltkøkkener kom frem og middagsmaden indtaget.

Kl. 1730 blev der befalet: ”en bataljon af regimentet skal straks sættes i march til 52. I.D. Bataljonen bliver transporteret på lastbil. Til en forbindelsesofficer, der straks skal melde sig hos 52. I.D. i Bihucourt, står et køretøj parat ved slottet i St.Leger”.

Til transporten af bataljonen var 30 lastbiler nødvendig. Der blev sat op på køretøjerne og kl. 1900 forlod den sidste lastbil St.Leger. Turen gik over Ervillers og Gomiécourt til Achiet-le-Grand og den herliggende Pionierhovedpark. Bataljonsstaben, Major Ritter, Adjudant Lt. Reithinger og bataljonslægen Stabsarzt d.R. Dr. Paysen, kørte i forvejen, og fik i kælderen under Bihucourt slottet ordret til med bataljonen at marcherer over Achiet-le-Petit til Pusieux-au-Mont, og her stille sig til rådighed for R.I.R. 15.

Den Store Bagage var i mellemtiden dirigeret til Favreuil. I. og II. Bataillon aftrådte, men stadig i alarmberedskab kl. 1800, til deres kvarterer. I. Bataljons Store Bagage blev sendt til Bullecourt.

Efter at Stab III. havde nået Achiet-le-Petit begav den sig til fods til Pusieux-au-Mont og meldte sig her til kommandøren af R.I.R. 15. Denne placerede bataljonen i anden linje på begge sider af landevejen Pusieux-Serre.

III. Bataljon kom allerede under turen under artilleriild. Det lykkedes det imidlertid at nå Achiet-le-Grand. Her blev der udleveret håndgranater og marcheret videre mod Pusieux. Kl. 2200 havde kompagnierne indtaget deres anviste stillinger. Kl. 2300 måtte 10. og 12. Kompagni besætte en mellemstilling, bringe mad ud til de

kæmpende enheder og stille sig til disposition for I.R. 170. Transporten af mad ud i de forreste stillinger, der lå under kraftig beskydning, var meget svær. Først efter kl. 0300 nåede folkene tilbage til deres kompagnier. 10. Kompagni mistede under transporten 4 døde og 6 sårede. Kl. 2200 blev Stabsarzt Dr. Paysen, mens han arbejdede på forbindepladsen i Pusieux, alvorligt såret af et granatnedslag i nærheden. Vi var meget kedede af at skulle skilles fra ham, da han havde gjort Regimentet store tjenester. Mangen en kammerat havde i hans hænder fået den lægelige hjælp.

Der var kraftig artilleri hele natten. Vejen Pusieux – Achiet-le-Petit lå til stadighed under ild, og det var derfor ikke muligt at bringe feltkøkkener frem fra Favreuil, hvor de var placeret. Der var imidlertid udlagt depoter af levnedsmidler, så bataljonen led ingen nød. Pusieux-au-Mont var en dejlig, venlig landsby, som befolkningen formentlig først flugtartig havde forladt, da trommeilden satte ind. De havde i hvert fald efterladt store dele af deres indbo. Også mange køer og høns strejfede rundt i landsbyen. Det lykkedes nogle soldater at indfange et fedt svin i landsbyen. Under en masse lystigheder blev det kraftigt modstrittende dyr bragt gennem gravene til slagtebænken.

Den 2. juli blev begge kompagnier i mellemstillingen (10. og 12.) på ordre fra Division igen trukket tilbage til anden linje. Der var ingen tab under dette. Denne dag var det 9. og 11. Kompagni, der bragte ammunition og mad frem i forreste linje.

Den 3. juli arbejdede kompagnierne på deres stilling, byggede dækningsrum og indrettede køkkener, og bar om aftenen ammunition og levnedsmidler. Den 4. juli forløb rolig. Kl. 1900 indløb følgende befaling: ”bataljonen står til disposition for XIV. Reserve-Korps. Kompagnierne stiller mellem kl. 2100 og 2200 i Achiet-le-Petit til opsugning på lastbiler”. Kl. 0015 var bataljonen opsiddet. Afmarchen viste sig ret besværlig. I det dybe mørke var den forreste lastbil kørt forkert i landsbyen. Der opstod stor forvirring, og da der ikke kunne anvendes nogen form for lys, lykkedes det kun med besvær at bringe kolonnen ind på den rigtige marchvej. Det var en bitterkold nat. Tæt sammenpresset sad folkene og lod sig i timevis gennemryste af de ødelagte veje. Turen gik over Bihucourt – Bapaume til Beaulencourt. Her skulle der modtages nye ordre. Det var imidlertid ikke let at få befaling. Efter megen møje og lang tids venten meldte en Ordonnanz-Offizier sig endeligt i telefonen, der henviste bataljonen til 185 Infanterie-Brigade i Bazentin-le-Petit. Bataljonen startede marchen over Geudecourt – Eaucourt-l’Abbaye til Martinpuich, og søgte her forbindelse til den nævnte brigade. Ganske uventet fandt bataljonen i dette område sin egen regimentsstab og kom under dennes kommando.

Som III. Bataillon den 1. juli var afgået mod Achiet-le-Grand, var regimentsstaben og de øvrige bataljoner rykket tilbage i de gamle kvarterer, og havde her i alarmberedskab afventet nye befalinger.

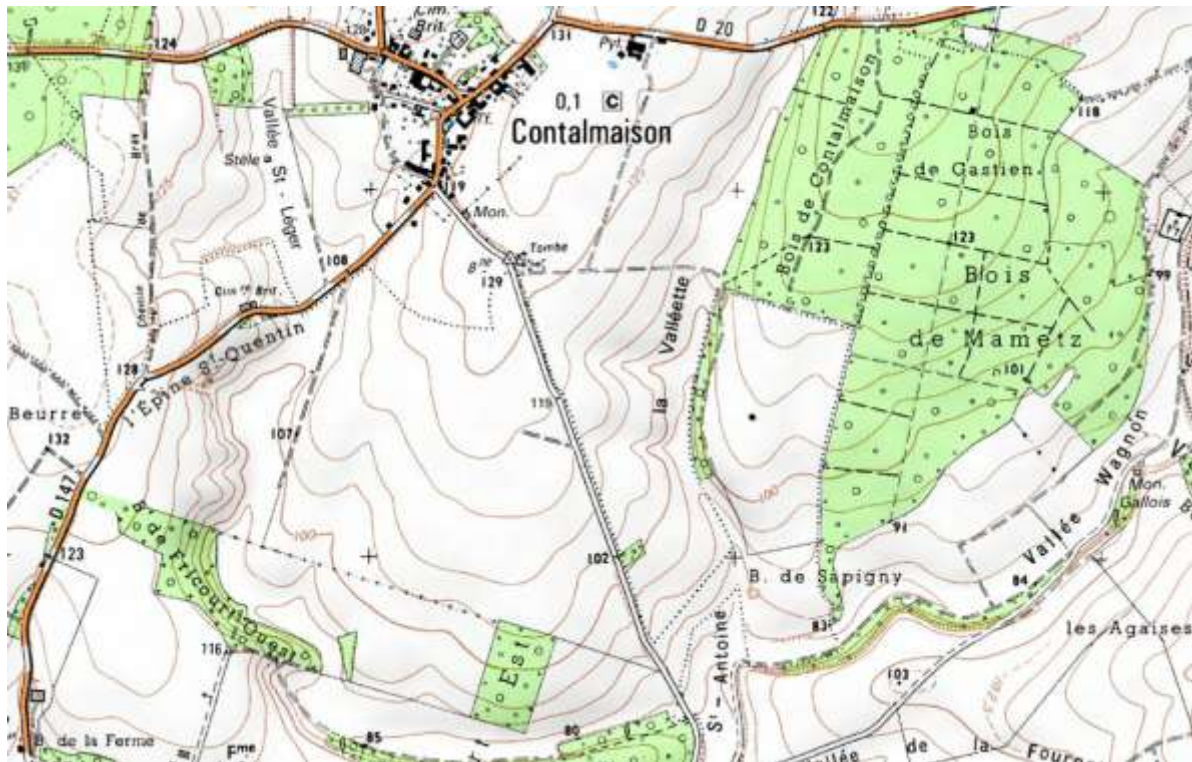
Den 2. juli kl. 1615 blev begge bataljoner i Croisilles alarmeret og marcherede til St.Leger. Kl. 1830 blev staben og begge bataljoner med lastbiler bragt til Beaulencourt via Vaux og Frémicourt. Oberstleutnant Sick og hans adjutant fortsatte med det samme til le Transloy (7 km sydøst for Bapaume). Regimentet var underlagt 28. Reserve I.D. (XIV. Reserve-Korps, 2 Armee). Division befalede:

”Regiment forskyder til Flers. Telefon besættes. Håndgranater modtages. Regimentskommandøren melder sig ved Brigaden den 7. kl. 0500. Bataljoner rykker 0400 i anden stilling til skansning. Regimentet stilles til disposition af Generalmajor von Völkersamb (56 Reserve-Infanterie-Brigade). Kommandostation i skoven ved Bazentin-le-Petit. Førere er fire pionerer, der i Flers melder sig til Regiment. Regimentet modtager i Flers langs redskaber og indsættes i udbygningen af anden stilling”.

I og II/163 nåede omkring kl. 2300 til Flers. Regimentskommandøren meldte sig som befalede på Divisionens kommandostation, som var bemannet af kommandøren for 185 I.B., Oberst Maerker. Denne var Regimentet nu underlagt.

I. Bataillon under Hauptmann d.R. Weede afgik kl. 0445 fra Flers under vejvisning af to pionerer. Den nåede frem til vejen Bapaume-Albert omkring 1 km øst for Pozières, hvor den afløste dele af 28 og Reserve-Regiment 110. Den begyndte straks med udbygning af stilling og anlæggelsen af dækningsrum, der her næsten ikke eksisterede. Arbejdet blev rimeligt forskånet for fjendtligt artilleri under arbejdet med forreste grav i anden linje. Vores artilleriild var påfaldende svag. Kl. 1720 modtog bataljonen ordre til efter mørkefald at rykke ind i en af 185 I.B. nærmere beskrevet stilling, der strakte sig fra vejen Colmalmaison – Fricourt til sydspidsen af Mameitez-skoven. Bataljonen skulle holde en stilling på 2,6 km længde. Til støtte fik bataljonen tilgang af 9/186. Bataljonen placerede kompagnierne fra venstre i følgende rækkefølge: 1/163, 9/186, 2/163, 4/1632 og 3/163.

Marchen ind i stillingen var yderst anstrengende. Foruden den feltmæssige oppakning måtte flest mulige håndgranater og træ til dækningsrum slæbes med. Desuden var graven sumpet og lå konstant under artilleri. Først omkring kl. 0500 havde alle kompagnier nået deres afsnit.

Af den meget lange stilling var 600 meter endnu ikke gravet, mens de gravede dele på stedet kun var 1 meter dybe, nogle endda kun knædybe, uden dækningsrum og i stort omfang stærkt beskadiget af artilleri.

Om formiddagen var himmelen overskyet og om eftermiddagen regnede det uafbrudt. Graven blev fyldt med vand og mudder, så arbejdet og trafik i den blev alvorligt hæmmet. Dækninger forvandlede sig til vandhuller og mistede dermed deres betydning som dækning. I et vist omfang styrtede de også sammen.

Bataljonen placerede tre maskingeværer i 1. og 2. Kompagnis afsnit. Tre andre blev placeret syd for en sænkning i den vestlige kant af Mamez-skovens sydkant. Selvom flere af dem blev sat ud af spillet den fjendtlige artilleriild, tilføjede disse maskingeværer senere englænderne betragtelige tab. Særlig anerkendelse fortjener mandskabet på maskingeværer i 3. Kompagnis afsnit. De flere gange begravede våben blev igen bragt i orden og effektivt indsat mod de angribende englændere.

Hele bataljonsafsnittet blev delt i to dele af den såkaldte Schrapnell-sænkning. I den nordlige del lå fire kompagnier, mens 3. Kompagni besatte den sydligste. Den nævnte sænkning lå konstant under kraftig beskydning, så en forbindelse mellem kompagnierne næsten var umulig.

I begyndelsen var fjenden ikke særlig synlig. Kun 4. Deling fra 3. Kompagni stødte under afløsning i sydspidsen af Mamez-skoven på en 20 mand stor engelsk styrke, der her holdt en sappe besat. Delingen fordrev fjenden med håndgranater. Forstærkninger, der ilde til, blev virksomt beskudt af kompagniets højre fløj, og tvunget til tilbagetrækning efter af to grupper fra den tilstødende 12/Bay. I.R. 16 foretog et flankangreb.

II. Bataljon under Hauptmann Niemeyer nåede kl. 0200 frem til Beaulencourt. Herfra marcherede den med det samme til Flers, hvor den modtog håndgranater, og med to pionerer som vejvisere, over Bazentin-le-Petit frem til den stik vest for byen liggende anden linje. Af bataljonen var kun 6. og 8. Kompagni og en del af 5. Kompagni kampklare i stillingen. Resten var blevet tilbage på grund af nedbrud af en lastbil. Bataljonen besatte anden linje, men blev så trukket frem i forreste linje, hvor den måtte overtage hele afsnittet. Det var for bataljonen en vanskelig opgave, da besættelsen var så tynd, at en udbygning af stillingen, hvorpå kompagnierne skulle arbejde, var udelukket. Regimentets kommandostation lå i første grav af anden linje, stik syd for vejen mellem Martinpuich og Contalmaison.

Om formiddagen den 4. juli bemærkede 3. og 4. Kompagni en livlig trafik af fjendtlige kræfter, specielt i lavningen foran vores front og i en lille skov øst for sænkningen. 4. Kompagni meldte, at englænderne samlede sine tropper i dette skovstykke og bag det, og at et maskingevær var bragt i stilling i kanten. Skovstykke lå omkring 150 meter foran venstre fløj af kompagniet. Så bragte fjenden to pjecer og nogle minekastere i stilling. Vores artilleri skød på anmodning via regimentsstaben mod skoven. Først lå skuddene for kort, så blev gode

træffere observeret, der også tvang fjenderne udenfor skoven på flugt. Vores artilleri skød rystende lidt, formentligt begrundet i mangel på ammunition og artilleriets manglende styrke.

Det engelske artilleri havde siden kl. 0700 belagt hele Regimentsafsnittet med en heftig ild, der fra kl. 0900 steg til et nyt højdepunkt. Herefter fulgte et kvarter med meget kraftig maskingevær- og infanteriild, der specielt ramte 4. Kompagnis afsnit. Under denne opstod allerede de første tab. Regimentet sendte 6. Kompagni som forstærkning, men kun to grupper nåede frem. Resten af kompagniet rykkede ind i Mametz-skoven i støtte til 3. Kompagni.

Ved middagstid lettede den engelske beskydning af stillingen, men allerede kl. 1500 blev beskydningen, navnlig i 4. Kompagnis afsnit, igen meget kraftig og kostede betydelige tab. Den kraftige regn, der nu var begyndt, fyldte graven med mudder og tvang besætningen ud af dækninger, så de blev et let mål for de fjendtlige maskingeværer. Trods alle vanskeligheder, der steg til grænsen af det menneskelig mulige, blev der holdt ud. Den urystelige Unteroffizier Stahmer for gennem stillingen og holdt overalt forbindelserne vedlige. På trods af alle anmodninger skød vores eget artilleri så godt som slet ikke. Det fjendtlige artilleri var derfor fuldstændig fri til kl. 2000 at lægge hele Regimentsafsnittet under den voldsomste ild, der på dette tidspunkt var steget til en trommeild. Lynene, bragene, drønene, granaternes eksplosioner, hyl og fløjten var nerveødelæggende. Jord, sten og røg hvirvlede op i luften. Tabene sted i vore rækker på grund af sår og sammenstyrtninger. Endnu kl. 2230 havde 4. kompagni stillingen tyndt, men jævnt besat. Alle 12 til 15 skridt stod en mand, men som følge af de stigende tab, mørket og de uvejsomme grave efter den kraftige regn, gik forbindelsen i kompagniet i stykker, så kl. 0200, efter afslutning af trommeilden, kunne englænderne, der angreb i tætte stormbølger mod 4. Kompagnis afsnit, trænge ind i stillingen. De havde imidlertid betydelige tab på grund af de maskingeværer, der var sat i stilling i Mametz-skoven, og herfra lod deres "tack-tack" lyde regelmæssigt.

Alle forsøg på at få støtte fra eget artilleri ved at afskyde lyskugler, slog fejl. Mandskabets modstandskraft var stærkt nedsat. af de sidste dages anstrengelser og afsavn, af de store tab, de sjælelige indtryk, den manglende artilleristøtte og af bevidstheden om egen svaghed overfor fjendens overmagt. Ganske vist sendte Hauptmann Weede 3. Deling fra 6. Kompagni under Sergeant Stühr til hjælp, men denne fandt allerede englænderne i 4. Kompagnis grav, da de nåede frem, og vendte derfor tilbage til 3. Kompagni, som de var underlagt.

Englænderne rullede nu graven op til begge sider af deres indbrudssted, men trængte samtidig videre frem. Derved truedes 4. og 2. Kompagni med omringelse. En del af 4. blev faktisk omringet og taget til fange, herunder også kompagniføreren, Lt. Tiedt, der trofast havde holdt ud sammen med sit kompagni. Det lykkedes imidlertid denne tapre officer, sammen med nogle resolute mænd at udnytte et ubevogtet øjeblik til flugt.

2. Kompagni faldt på ordre tilbage til anden linje for at undgå en tilsvarende skæbne. Da linjen var tilstrækkelig bemanded, blev kompagniet sendt videre til Flers.

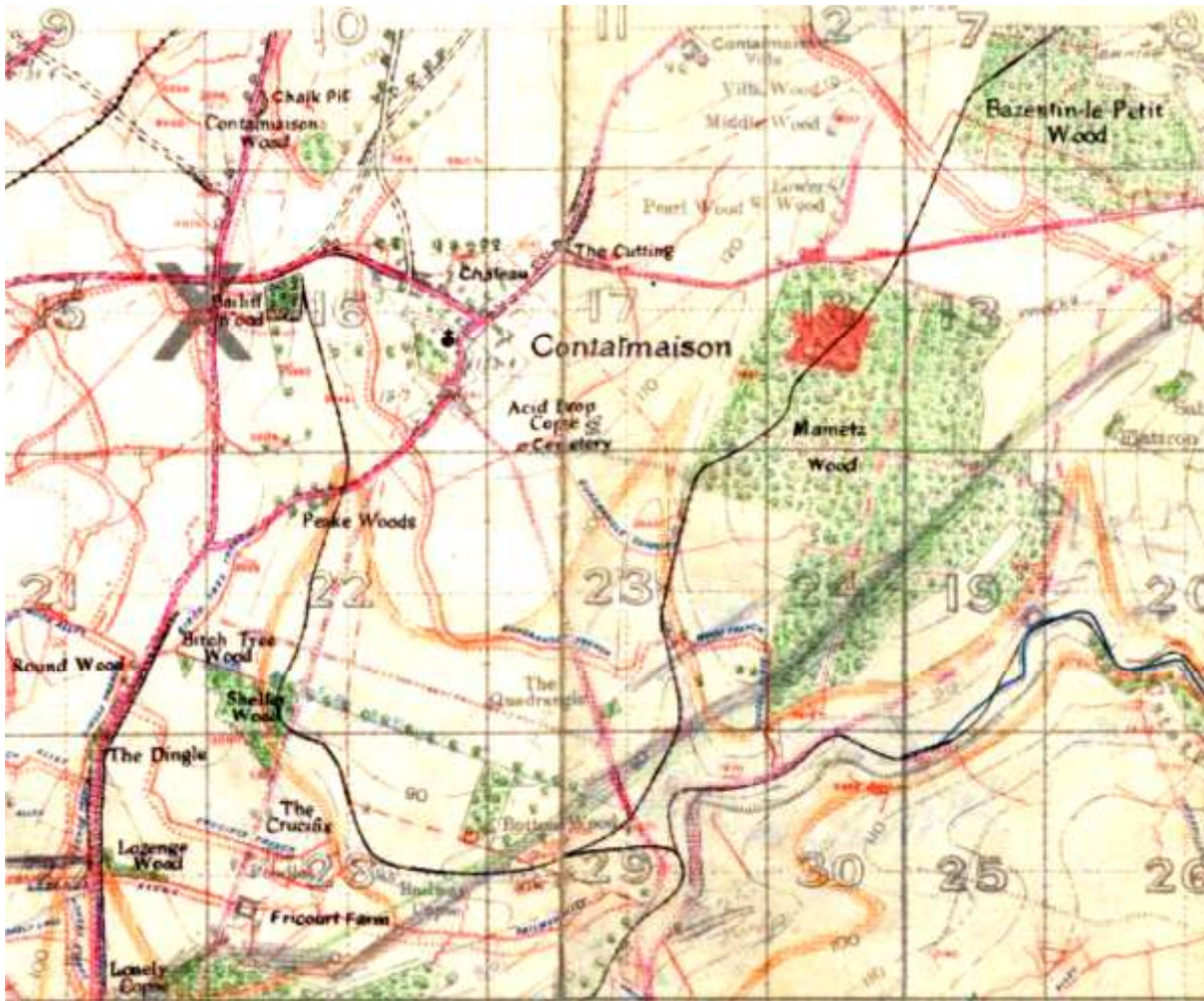
II. Bataillon havde ved middagstid den 4. juli afgivet 6. Kompagni til forstærkning af I. Bataillon. 5. og 7. Kompagni, der i mellemtiden var ankommet, blev trukket frem og underlagt Bay. I.R. 16. De blev indsat i anden linje, der gik langs Mametz-skovens sydkant mod øst. De bar hele tiden ammunition og materialer frem.

Det engelske artilleri øgedes, og den første og anden stilling blev regelmæssigt bombarderet med de tungeste kalibre. Nerverne blev sat på en alvorlig prøve. Prøven blev stadig større, som enkelte soldater kom tilbage fra fronten, og som normalt i sådanne tilfælde, medbragte de vildeste historier. De talte om total udslættelse og om, at de ustoppelige englændere ville komme. Gudskelov lod kompagnierne sig ikke vildfare. De holdt fortsat roligt ud, og stod efter kort tid tappert fast sammen med de tilbagekomne.

Kamp i en mørk, regnfuld nat under opbydelse af så megen ammunition og materiel, er vel det voldsomste, de menneskelige nerver kan blive udsat for. I dagslys kan man hurtigt komme sig over et øjebliks svaghed. Soldaten kan se sine kammerater, sine førere og den svage kan støtte sig til den stærke. Om natten er alle henvist til sig selv. I mørke virker hver oplevelse direkte på mennesket. fjenden står pludseligt foran ham, man ser ham ikke komme. Han forekommer stærkere, end her i virkeligheden er; i mørket er alle alene. Sidemanden, føreren synes ham uopnåelig langt væk.

III. Bataillon ankom omkring kl. 0500 til Martinpuich. I første omgang gik de til ro i kældrene. Folkene faldt øjeblikkeligt i dyb søvn, da de i fire dage kun havde haft ringe nattero. Kl. 1200 indløb befalingen fra 185. Brigade: "Bataljonen afløser i anden linje sydvest Bazentin-le-Petit ved mørkefald II./Lehr-Infanterie-Regiment. Førere stiller II./L.I.R.

Kl. 1500 sendte hvert kompagni en officer og fire mand frem til overtagelse af stillingen. Kl. 1700 indløb nye ordre: "Bataljonen afgår øjeblikkeligt til anden linje for kl. 2000 at afløse II./L.I.R. i forreste linje". Denne befaling blev ikke udført på grund af klart vejr og stor fjendtlig flyaktivitet. Kl. 1815 befaled brigaden:

”En bataljon Grenadier-Regiment 9 skal i aften generobre den af Regiment 163 holdte og af englænderne erobrede stilling. Stormen begynder kl. 2245, samtidig med fremlægning af spærreilinden mod den angrebne grav. Under stormen vil III/163 samles i Grossherzog-Graben. Umiddelbart efter vellykket storm rykker bataljonen frem, og etablerer en ny stilling med start ved vejen Contalmaison-Fricourt, hvor den skæres af jernbanen 280 meter sydvest for landsbyen Contalmaison. I.R. 163 besætter denne stilling, der forlænges mod sydøst til brigadegrænsen, og som skal holdes. Jeg gør udtrykkelig opmærksom på den altovervejende vigtighed af, at disse stillinger bliver besat”

Stab III/163 begav sig straks af sted. Kompagnierne skulle komme efter kl. 2000. Med undtagelse af 12. Kompagni, nåede de den befalede stilling. Turen gennem Grossherzog-Graben var nogenlunde indtil ca. på højde med regimentets kommandostation, herfra var den i en ubeskrivelig tilstand. Den var fyldt med knædyb slam og var desuden fuld af lig. På højde med kommandostationen blev 10. Kompagni af Regimentskommandøren befaleet til at slutte sig til II. Bataillon, og drejede af mod Mametz-skoven. Herved mistede 12. Kompagni kontakt til III. Bataljon. Grenadier-Regimentet gennemførte ikke stormen, da vores artilleri ikke mere var i stand til at gennemføre en spærreskydning. Det var fuldstændig skudt i stykker og resten var uden ammunition. 9. og 10. Kompagni nåede uhindret af fjenden den befalede linje og begyndte at grave sig ned. 12. Kompagni, der havde mistet forbindelsen og i det tætte mørke ikke kunne genoprette den, forblev i første omgang i anden linje, og rykkede ved dag gry gennem den grusomme, spærrede Grossherzog-Grav frem til bataljonens højre fløj. De kunne kun med besvær grave sig ned, da det i mellemtiden var blevet lyst.

Kraftig artilleriild lå allerede tidligt på morgenen over stillingen. Fly kredsede meget lavt og beskød kompagnierne med maskingeværer, og kostede tab.

Som det blev lyst viste der sig et grusomt billede for bataljonen. Terrænet var oversået med døde og sårede. Der lå umåede mængder af materiel omkring. Vore sygebærere begyndte øjeblikkeligt med borttransport af de sårede til forbindepladsen i kælderen under Chateau Contalmaison. Denne var i den grad oversvømmet af sårede, at lægerne blev hindret i deres arbejde. Derfor blev sygebærerne beordret til, i den kraftige beskydning, at transportere en stor del af de sårede væk. Der var endda en ambulance, der med fuld fart kørte ind i dette helvede, blev lastet og så igen i rasende far kørte bagud. Desværre blev identiteten på denne modige kører ikke fastslået.

9. og 10. Kompagni havde gravet sig godt ned og fandt nogen beskyttelse mod den rasende beskydning, der blev ledet af fly. 12. Kompagni, der havde forskanset sig i Grossherzog-Graben vest for Contalmaison, blev opdaget og lagt under voldsom ild. Den tapre, friske og utrættelige bataljons observationsofficer, Lt.d.R. Josten, fandt helledøden, som han forsøgte at hjælpe mandskabet videre i den bundløse ælte.

Da føling med det fjendtlige infanteri var ophørt, sendte kompagniet patruljer frem for at opklare mod fjendens forhold. Samtidig blev der søgt forbindelse til højre til II/Grenadier-Regiment 9. Mellem denne og 12. Kompagni var der et hul på omkring 200 meter, der kun var besat af enkelte poster. Det var ikke muligt at lukke hullet, da den fjendtlige artilleribeskydning var for kraftig. I mellemtiden havde 12. Kompagni haft så store tab, at den med to delinger blev trukket tilbage til sydkanten af Contalmaison. Kompagniføreren, Oberleutnant Heddicke, var hårdt såret og hans efterfølger, Lt.d.R. von Alten faldet. Bataljonen befalede, at stillingen efter mørkefald skulle tilbageerobres. 12. Kompagni, der under var underlagt Lt.d.R. Brüggemann, og dele af 8., der nu var nået frem, kastede faktisk i løbet af natten den indtrængte fjende tilbage.

Ved I. Bataillon havde på højre fløj 3. Kompagni, hvortil dele af 6. var tilgået, afvist tre engelske angreb. De to første blev totalt afvist. Under det tredje blev to grupper, der på højre fløj var udfoldet i den lille firkantede skov syd for 4. Kompagnis stilling, omgået og for størstedelen nedkæmpet. Resten faldt tilbage til skovkanten. 9/186 havde sluttet sig til 2. Kompagnis tilbagegang. 1. Kompagni blev forskånet for engelske angreb. Det var skilt fra venstre nabokompagni af en lille højderyg. Det begyndte nu under ledelse af dens ungdommelige kompagnifører, Lt. Ruge, at etablere en 400 meter lang forbindelsesgrav til sydvestkanten af Contalmaison. Herunder havde den betydelige tab til artilleri. Ikke desto mindre lykkedes det inden daggrø at grave 250 meter i en dybde af omkring 1½ meter.

I første omgang blev det ikke bemærket, at englænderne den foregående aften var trængt ind i den foranliggende grav, og havde besat denne. På højre fløj af kompagniet omkring 250 meter foran vores stilling stod fortsat et maskingevær fra 190 I.R., og skød uafbrudt mod fjenden. Lt. Meyer blev med sin deling sendt frem for at sikre maskingeværet mod et truende angreb fra højre flanke. Kort efter trængte englænderne ind, men blev af delingen trængt tilbage i den gamle grav med håndgranater. Her efterlod englænderne, der medførte et maskingevær, døde og hårdt sårede samt flere sække med håndgranater og M.G. ammunition.

Maskingeværet skød virksomt videre mod de skyttelinjer, der dukkede op over bakken syd for Fricourt og forhindrede herved yderligere fremgang. Kl. 0900 blev Deling Meyer afløst og vendte tilbage til Kompagniet. Afløsningen, en deling fra Lehr-I.R., og maskingeværer forhold en halv time senere deres stilling, da der tilsyneladende forestod et større fjendtligt angreb.

Beskydningen af kompagniet forstærkede sig hele tiden. Ved middagstid blev Lt. Melchior såret. Lt. Ruge fastslog nu at den den venstre bagvedliggende grav, der dagen i forvejen havde været besat af 2. Kompagni, nu var besat af fjenden. Kompagniet var dermed omringet til alle sider og dækket af trommeild. Alligevel blev graven fastholdt. Først efter mørkefald var det muligt at bringe de mange sårede fra kompagniet og fra 190 tilbage til Contalmaison. Kl. 0030 gik Lt. Ruge med kompagniet tilbage til Flers, hvor folkene, der siden den 3. juli hverken havde spist eller drukket, udmattet faldt i søvn, mange uden først at have drukket den kaffe, der stod parat til dem.

II. Bataljon modtog 0445 ordre til at generobre den tabte stilling. Bataljonen havde til sin disposition 5., 7. og dele af 8. Kompagni. Resten af 8. Kompagni havde ordre til at afhente infanteri-ammunition og håndgranater, samt til at losse bataljonens Patronvogn, der var kørt frem til landsbyen, og bringe denne ammunition frem i anden linje.

Bataljonens stab begav sig frem til I. Bataillons stab i Mametz-skoven for at få oplysninger om stillingen. Efter indgående vurdering af situationen, blev kompagnierne trukket frem. Kl. 0700 nåede 7. Kompagni frem som det første. Det kom præcist i rette tid til at støtte den pressede 3. Kompagni. Englænderne var trængt ind i dette kompagnis afsnit, der fra sydspidsen af Mametz-skoven gik mod vest. De blev af to delinger fra 7 under Lt.d.R. Roggenkamp kastet ud igen med håndgranater. 7. Kompagni holdt herefter dele af stillingen besat. Med korte mellemrum ankom de øvrige dele af bataljonen og indsat i modangrebet. 5. og en del af 8. rykkede frem gennem Schrapnell-slugten i retning af 4. Kompagnis oprindelige stilling, der hvor vejen Contalmaison-Mametz skærer den gamle linje. På dette sted ligger terrænet meget dyb, og derfor kunne englænderne, der lå betydeligt højere,

kontinuerligt bestryge det med maskingeværer. Det lykkedes alligevel at få tilslutning til 9. Grenadier, men den svage styrke kunne umuligt tilbageerobre stillingen, der tidligere blev holdt af fem kompagnier. Derfor beordrede Hauptmann Niemeyer, at en tværstilling der gik fra Grossherzog-Gang, skulle besættes. Hermed var den for os yderst vigtige Schrapnell-slugt dækket mod vest, og en uopdaget fjendtlig indtrængning i denne sækning gjort umulig.

Alligevel gennemførte de svækkede dele af II. Bataljon, hvortil resten af 7. Kompagni havde sluttet sig til, endnu tre håndgranat-angreb, der også på steder havde succes. I betragtning af bataljonens svaghed kunne disse imidlertid ikke udnyttes.

Den 5. juli om aftenen, efter at 3. og 7. Kompagnis stillingen flere gange var blevet angrebet, afløste Stab II staben af I. Bataillon og overtog dermed kommandoen over afsnittet.

6. juli begyndte rolig. Da 3. og 7. Kompagni havde haft store tab, blev en deling under Lt. Sievers fra 8. fordelt over hele linjen. Til venstre lå nu III/Lehr I.R., der havde afløst 16. Bay.I.R. Omkring middagstid begyndte trommeild over II. Bataillons linje. Ustandseligt slog granater af alle kalibre ned. Røg lå over hele bataljonens stilling. Under det forfærdelige spektakel var det umuligt at trænge igennem selv med signalhorn. Alligevel holdt kompagniet tappert ud, og da den frygtelige beskydning blev fulgt af infanteri angreb, blev det standset med geværild og håndgranater 30 meter foran fronten. Det engelske infanteri faldt tilbage.

Vores artilleri blandede sig overhovedet ikke mere i disse kampe. Den stille piben, når egne granater fløj hen over stillingen, og fortalte infanteriet, at dets søstervåben støttede dem, havde længe ikke været tilstede. Tværtimod hvæssede og drønedes det derovre fra, og bragte død og fordærvelse over vore rækker.

Efter angrebet var slået tilbage, begyndte trommeilden igen. Et nyt infanteri angreb kom ikke. 10. Kompagni, der var stillet til disposition for bataljonen, ankom i første omgang med kun to delinger. Disse afløste 3. Kompagni i stillingen. Resten af 10. Kompagni afløste kl. 1900 de dele af 7. og 8. Kompagni, der var trukket tilbage i anden linje.

Hos III. Bataljon steg den fjendtlige artilleriild, der allerede den 6. og natten til den 7. juli havde været kraftig, efterhånden til en trommeild. Omkring 0300 forlagde fjenden ilden og angreb langs hele linjen. Kompagnierne og maskingeværerne åbnede ild. Fjenden faldt langs hele linjen tilbage til deres stormstillinger. Vores folk havde i stort omfang forladt graven og skød stående eller knælende fra brystværnet. En engelsk styrke, der rykkede frem fra Schrapnell-slugten for at omgå venstre fløj af 11. Kompagni, blev trængt tilbage i et modstød med en halvdeling under den kompetente Vizefeldwebel Vogelsang. Det lykkedes heller ikke fjenden at sætte sig fast i Grossherzog-graven. Hullet mellem vores højre fløj og 9. Grenadier blev lukket af et kompagni fra Lehr-regimentet.

Indtil omkring 0700 herskede ro, så begyndte trommeilden igen. Fjenden angreb i flere bølger. Angrebet var især kraftigt mod 9. og 11. Kompagni. Endnu engang forsøgte englænderne via Schrapnell-slugten at omgå 11. Kompagni. Venstre fløjdeling fra 11. under Lt.d.R. Boss, sprang ud af graven og tog fjenden, der ankom i sluttet trop, under ild. Der opstod forvirring hos englænderne, de faldt tilbage under store tab. Enkelte englændere skød mod delingen under tilbagegangen. Herved faldt den tapre fører Lt. Boss. Det var takket være dennes omtanke og beslutsomhed, at 11. Kompagnis stilling ikke kom i fare. Også langs fronten på afsnittet blev angrebene afvist. Endnu engang stod folkene på brystværnet eller skød knælende.

På højre fløj af 12. Kompagni lykkedes det englænderne at trænge ind i den meget tyndt besatte stilling, og presse både 12. og kompagniet fra Lehr-Regimentet tilbage. 12. og højre fløj af 9. bøjede fronten tilbage mod nord og forsøgte med flankerende ild at fordrive fjenden.

Så ankom til rette tid 1. Kompagni under Lt. Ruge. Han gik straks til angreb, hvorunder den purunge Lt. Rige II faldt langt foran sit kompagni.

Også dele af 3. Kompagni under Lt.d.R. Richter kom til hjælp. De foldede ud ved 12. Kompagni. 1. Kompagni forlængede nu 12. til højre. Omkring 2300 angreb englænderne endnu engang. 9 og 11. Kompagni afviste uden problemer angrebet, men presset var kraftigere mod sydvest og sydøst kanten af Contalmaison. På trods af flankerende ild fra 9. Kompagni trængte fjenden længere frem. I sidste ende blev de dog efter beskydning fra 9, 12 og 1. Kompagni tvunget til at vige. Også efter afvisning af disse angreb fortsatte den kraftige fjendtlige artilleri mod den forreste linje.

Flere gange dukkede englænderne op af deres grave, men vendte imidlertid tilbage til deres stillinger efter den første infanteriild.

Også denne gang kunne en mindre fjendtlig enhed trænge ind hos 12. Kompagni, hvorfra de beskød ryggen på 9. Med blanke våben blev denne styrke trængt ud af stillingen. Yderligere fjendtlige forsøg på at nærme sig bataljonen gennem den gamle grav, der førte ind i vores stilling, blev forhindret.

Under disse kampe mistede 3. Kompagni sin tapre kompagnifører, Lt.d.R. Richter, der faldt i spidsen for sine folk.

Den 8. juli mellem kl. 0500 og 0800 blev resterne af kompagnierne afløst af tre kompagnier fra R.I.R. 122. Afløsningen skete uden tab.

En stor del af folkene havde i en uge ikke spist varm mad og siden den 6. juli ikke haft mere at drikke. Søvn var overhovedet ikke kommet på tale, men alligevel havde de på strålende måde opfyldt deres pligt. Tre officerer og 48 mand var herunder faldet, mens 8 officerer og 206 mand var såret. 19 var forsvundet.

Kompagnierne marcherede til Beaulencourt og Villers-au-Flos, hvor også Regimentets Store Bagage var placeret.

Som allerede nævnt havde I. Bataillon med 1. og 3. Kompagni kæmpet sammen med II. Bataillon ved Mametz-skoven. Resten af 2. og 4. Kompagni besatte 6. juli den anden linje fra vejen Albert-Bapaume til 150 meter syd for feltbanen. Begge bataljoner var hermed delvist trukket tilbage i anden linje, hvor de fra højre var fordelt med 4., 2., 1., 3., hertil sluttede sig 6., 8., 5 og 7. Kompagni. 10. Kompagni og dele af 7. under Lt.d.R. Dessau besatte endnu den forreste linje.

8. Kompagni blev om eftermiddagen 6. juli stillet til disposition for III. Bataillon. Den 7. juli blev 3. Kompagni og om eftermiddagen 1. Kompagni indsat i støtte til III. Bataljon. Begge kompagnier fik, da Grossherzog-Gang lå under voldsomt, fjendtlige artilleriild, over åbent terræn i skyttelinjer. Begge ydede III. Bataillon stor hjælp. Begge havde både i udholdenhed og under angreb yde fremragende tjeneste. Begge kompagnifører faldt i spidsen af deres kompagnier helledøden.

Om natten fra 7. til 8. juli blev I. Bataillon afløst af III/186. Den gik i bivuak under tag i Beaulencourt. Bataljonens tab havde været store: 2 officerer og 53 mand var faldet, 7 officerer og 304 mand såret og 62 var savnede.

Også her var borttransporten af de sårede yderst vanskelig. Forbindepladsen i Mametz-skoven var overfyldt med sårede. Forbindepladsen lå ved bataljonens kommandostation. For kommandøren var dette ganske usædvanligt hårdt ved nerverne. Under største anstrengelser lykkedes det at bjærge de sårede.

Oberarzt Dr. Schlitt i Contalmaison og Assistentenartzt Dockhorn i Mametz-skoven fortsatte i dagvis utrætteligt deres lægelige indsats og forbandt utallige sårede. Gennem deres omsorg blev mangan en kammerat holdt i live. Sygehjælpernes indsats er hævet over alt lovprisning. Under den voldsomste beskydning ydede de førstehjælp til de sårede, utrætteligt søgte de efter sårede, og var den tilbage under den forfærdelige ild. For dem var der ingen søgn, ingen hvil. Trods sult, tørst og udmattelse fortsatte de ubetinget deres vanskelige opgave. Under borttransport af en såret faldt den tapre Krankenträger Würzburg.

Ved II. Bataillon startede om morgenen den 7. juli en trommeild med største heftighed. Omkring kl. 0400 døde den en, men havde kostet så store tab, at en forstærkning af stillingen var nødvendig. En deling fra 16. Bayern forstærkede 10. Kompagni. Denne forstærkning var imidlertid ikke tilstrækkelig, og Hauptmann Niemeyer trak derfor tre delinger fra anden linje og sendte dem frem. Folkene var først aftenen i forvejen blevet afløst og var nu totalt udmattede. Alligevel gik de uden at klage frem i stillingen. Kl. 0900 startede trommeilden igen og fortsatte indtil kl. 1300. Under dække af denne ild forsøgte fjenden tre gange at løbe bataljonen over ende. Det lykkedes dem ikke. Under angrebet beskød fjenden særlig heftigt mod Mametz-skoven. Træer væltede og grene knækket af så en passage af skoven blev umulig. Eftermiddagen forløb rolig, og også om natten skete intet væsentligt.

Den 8. juli kl. 0500 ankom II/R.I.R. 122 til afløsning. Efter overdragelse af stillingen samlede II. Bataillon sig i Beaulencourt. Bataljonens tab var 1 officer og 24 mand faldet, 124 mand såret og 6 mand savnet.

Regimentet var den 1. juli rykket ind med en kampstyrke på 65 officerer og 2.957 mand. På en uge havde den mistet 7 officerer og 137 mand døde, 33 officerer og 728 mand såret og 88 mand savnet. De samlede tab var altså 933 mand, og med III. Batallions tab ved Puseieux-au-Mont var det samlede tab løbet op på over 1.000 mand.

Den 9. juli marcherede bataljonerne i hvilekvarterer. Regimentsstab og II. Bataljon blev underbragt i Beugny, I. og III. Bataljon i Frémicourt. Den Store Bagage blev ved bataljonerne. Om aftenen den 9. var det samlede Regiment i hvil, da også de sidste maskingeværer, der først senere blev afløst, den aften nåede frem.

Regimentet blev underlagt 185 I.D.

Den 10. juli var der hvil, der først og fremmest blev brugt til at få sovet ud. Våben måtte vedligeholdes og ammunition fordeles. Man gik om aftenen tidligt i seng, men hvilet kom ikke til at være længe. Den 11. juli kl. 0030 indløb alarmerne. På kort tid stod Regimentet marchklare.

Fra Armegruppe Stein var følgende telefonsignal indløbet:

”Regimentet skal straks alarmeres. Regimentet marcherer til le Sars, 6 km sydvest for Bapaume, og besætter her som standselinje den tredje linje på begge sider af vejen.

Regimentsstaben begav sig kl. 0130 i biler frem for at opklarer stillingen. Bataljonerne begyndte marchen og nåede mellem 0430 og 0500 inklusiv M.G. K. frem til le Sars.

III. Bataillon besatte stillingen nord for landevejen, I. Bataljon syd herfor. II. Bataljon forblev i le Sars og syd herfor.

Arbejdet med udbygning af stillingen begyndte med det samme. Der var rigeligt med håndværktøj og materialer til dækningsrum i Pionerparken i le Sars. Under arbejdet indtil kl. 1330 følgende ordre fra Armeegruppe Stein:

”I.R. 163 tager kvarter i Warlencourt, Ligny-Thilloy og Thilloy. Den står til disposition for Armeegruppen. Opgave: udbygning af tredje stilling 1 km på begge sider af landevejen ved le Sars under tilsyn af Division Burkhardt (10. B.I.D.) og reorganisering af enhederne. I den tredje stilling var hele tiden være en bataljon beskæftiget”

Regimentet rykkede straks til Ligny-Thilloy og gik i kvarter. Der var meget fyldt op i denne landsby, hvor der var placeret stabe og lazaretter. Der var dag og nat en kraftig trafik på gaderne, så der om natten ikke var til at finde rigtig ro. Alligevel var man glad for atter at have tag over hovedet og regelmæssigt at kunne spise. Frem for alt var det dejligt igen at have mulighed for at strække sig ordentligt ud for uforstyrret at sove.

Den 12. juli modtog Regimentet fra de øvrige regimente under 9. Reserve-Korps 9 løjtnanter som erstatning, mens 7 Vizefeldwebel blev forfremmet til Leutnants d.R. Desuden ankom fra Ersatz-Bataillon endnu 1.000 mand personelerstatning, inklusiv 56 underofficerer. Den samlede erstatning blev fordelt på kompagnierne, og der blev samtidig befalet, at disse folk ved alarm ikke rykkede med, men i stedet skulle blive tilbage ved Kamptrænet for at gennemgå den feltuddannelse, som endnu manglede kraftigt.

Der blev uophørligt arbejdet på stillingen indtil den 14. juli. På denne dag blev Regimentet kl. 1430 igen alarmeret og underlagt 3. Garde-Division, som igen tildelte det til 6. Garde-Infanterie-Brigade. Kl. 1645 begav Regimentsstaben sig til Flers. Bataljoner og M.G.K. fulgte efter, og nåede omkring kl. 1900 frem hertil.

I. Bataillon besatte efter mørkefald Foureaux-stillingen i en frontbredde på 1.200 meter. Graven var overalt 1,70 meter dyb og havde gode hindringer i front. Kompagnierne udskilte hver en reserve-delning, der gravede sig ned i en stilling 100 meter bag kompagniet. Bataljonen havde til højre forbindelse til III/L.R. 55 og til venstre med III/163, der holdt stillingen mellem vejene Flers-Longueval og Flers-Ginchy. Denne bataljon havde igen til venstre forbindelse til I/190. III. Bataljon befandt sig ved alarmeringen vest for le Sars under skansearbejde. Den blev hentet tilbage og marcherede direkte til Flers. Desværre havde denne bataljon ved indrykning i stillingen 6 sårede.

I stillingen begyndte begge bataljoner med det samme med bygningen af dækninger, der fuldstændig manglede. De blev under dette arbejde kun i ringe grad forstyrret af fjendtligt artilleri.

II. Bataillon blev straks efter ankomsten til Flers som reserve stillet til rådighed for II/26, som kæmpede ved Longueval. Bataljonschefen fra 26 indsatte 8. kompagni som forstærkning mellem 6/26 og 8/27 i Delville-skoven med front mod syd. Under stillingsindtagelse blev kompagnifører Lt. Wigand, der indtil kort forinden havde været Regimentets Ordonnanzoffizier, hårdt såret, og Lt.d.R. Sievers overtog kommandoen. Opgaven mod øst at få tilslutning lykkedes for kompagniet. De fik forbindelse med de her liggende dele af Regimenterne 23 og 72. Begge lå øst for skoven. Forbindelsen blev imidlertid snart revet over igen, da kompagniet på venstre fløj måtte falde tilbage mod nord for ikke at blive omringet. For at dække flanken blev også 5. Kompagni under Lt.d.R. Daffau sent frem og lagt i beredskab nordøst for Delville skov.

Mod vest havde 5. kompagni forbindelse til 3. Garde-Infanterie-Divisions Rekrut-depot og mod øst til Regiment 23, senere Regiment 107.

I mellemtiden var 6. og 7. Kompagni under Leutnants d.R. Krüger og Roggenkampf, også trukket frem med opgaven på højre fløj at forstærke II/16 og skabe forbindelse med I. og III/26 i Foureaux-skoven. Her var der et hul på omkring 700 meter. Kompagnierne kunne imidlertid ikke lukke dette store hul, hvorfor et kompagni fra Rekrut-depotet blev indsat til en forlængelse af linjen. Meget uheldigt led kompagnierne betydelige tab i døde og sårede på grund af eget tungt artilleri foruden den fjendtlige.

Natten mellem den 14 og 15. juli forløb relativt roligt.

Ved daggrø fastslog en patrulje fra 5. Kompagni, at en meget stærk fjendtlig styrke havde forskanset sig i Delville skov. Der var lykkedes englænderne via den ubesatte østkant af skoven at sætte sig fast i nordkanten, og her sætte fire maskingeværer i stilling. Disse beherskede vejen Flers-Longueval. Under Lt.d.R. Krohn fik 9. Kompagni til opgave, at rense nordkanten af Delville-skoven for englændere. Allerede under fremrykningen led kompagniet betydelige tab. Lt.d.R. Bahr overtog kommandoen efter den sårede Lt.d.R. Krohn. Kompagniet var kun delvist i stand til at løse opgaven, da der om den fjendtlige styrke ikke handlede om en enkelt modstandsre-

de, men en særdeles kraftig engelsk styrke på mindst et kompagni. Desuden havde skoven en så tæt underskov, at det var ekstremt vanskeligt at trænge igennem. 9. Kompagni angreb. Under den hårde kamp faldt den tapre kompagnifører, den strålende soldat Lt.d.R. Bahr. Da en storm var udsigtsløs, forblev kompagniet indtil aften liggende i terrænet. Det blev herefter forstærket med dele af I.R. 153, og sammen lykkedes det i mørket af rulle den fjendtlige stilling op.

I natten blev mindre engelske håndgranatangreb afvist i Delville-skoven. Der lå imidlertid over hele afsnittet en så kraftig fjendtlig artilleriild, at der ikke kunne blive tale om en udbygning af stillingen.

I. Bataillon kunne uhindrede denne dag fortsætte arbejdet på deres afsnit. Til beskyttelse af arbejdet blev patruljer skudt frem. I den tredje stilling bag Foureaux-linjen blev R.I.R. 99 indsat i løbet af natten. Også med denne enhed blev der etableret forbindelse.

I løbet af formiddagen blev 5./I.R. 72 trukket ind i linjen, men den blev imidlertid hurtigt sendt som forstærkning frem i første linje. L.R.55 til højre blev afløst af 9. Grenadier-Regiment.

Ved III. Bataillon blev den fjendtlige artilleriild forstærket ved dagry. Fjendtlige fly i stort antal krydsede over Delville-skoven og vore stillinger. Om eftermiddag omkring kl. 1600 indløb meldinger om de hårdt tabsgivende kampe hos 9. Kompagni. For at skabe klarhed over situationen blev en officerspatrulje sendt frem fra 11. Kompagni. Denne fastslog, at Delville-skoven var stærkt besat af fjenden. Fjenden var trængt næsten frem til østkanten, men imidlertid igen trængt tilbage herfra ad I.R. 153.

Efter hårde kampe, hvor de havde forsvaret sig fremragende, var 9. Kompagni trukket omkring 400 meter tilbage. De havde imidlertid kl. 2245, forstærket af dele af 153'er, igen besat skovens nordvestkant. De dele af 9. Kompagni, der var tilgået I.R. 152, forblev foreløbig ved dette regiment. Resten af kompagniet blev sammenlagt med 10. under Oberleutnant d.R. Westmann.

Erstatningsmandskabet i Ligny-Thilloy og den Store Bagage i Beaugny blev forlagt til Barastre. Den 16. juli skete der ved III. Bataillon intet væsentlig. De afkommanderede dele af 9. Kompagni kom igen tilbage til bataljonen. Unteroffizier Sonka og Walter havde sammen med Unteroffizier Müller og Gefreiter Landgraf, da der ikke længere havde været noget for dem at lave, samlet deres folk omkring sig og gået tilbage til bataljonen.

Om eftermiddagen begyndte det at regne. Det var for os kun glædeligt, da det holdt de besværlige fjendtlige flyvere væk. En deling fra Musketen-Bataillon I med 7 lette [danske] Madsen-maskingeværer og 31 mand blev i løbet af dagen indsat hos I. Bataillon. Vi så med undren på disse oldnordiske udseende våben. Vi havde desværre ikke lejlighed til at se virkningen af disse våben under kamp.

Artilleriilden var hele dagen meget kraftig. Fra kl. 1900 indskød det fjendtlige artilleri sig mod bataljonernes stilling. Talrige tunge granater lavede på markerne deres store kratere, men skader anrettede de ikke, da fjenden manglede observationsmuligheder.

Ved II. Bataillon forløb formiddagen den 16. juli rolig. 5. Kompagni var gået tilbage, da 153 havde overtaget deres opgave. Formiddagen blev brugt til at bringe de sårede tilbage og til at sørge for forplejning til soldaterne. Under en såredetransport faldt den brave Gefreiter Sieck fra 8. Kompagni.

5. kompagni blev sammenlagt med 6. og 7., da begge disse kompagnier havde haft betydelige tab. Hele tiden lå en kraftig artilleriild over stillingen. Omkring middagstid startede på højre fløj af 8. Kompagni en trommeild med minekastere. Efter en halv time gik fjenden, under dække af den kraftige røg og støvudvikling over til angreb. Holdningen hos vores folk var udmærket. De lod fjenden på højre fløj i underskoven komme meget tæt på, og skød dem så sammen umiddelbart foran stillingen. Under dette udmærkede Unteroffizier d.R. Andersen og Pinnau sig med deres omtanke, ro og humør. Under angrebet blev Lt.d.R. Eberhardt dødeligt såret. Kl. 2030 gennemførte englænderne et heftigt ildoverfald på Foureaux og Delville-skoven, og lagde samtidig vejen Flers-Longueval under tung artilleri.

For II. Bataillon var disse dage specielt vanskelige. Kompagnierne fik stillet ekstremt vanskelige opgaver, som stillede uhyre krav til nerver og fysik. Samtidig krævede det også hos deres førere usædvanlige lederegenskaber, tapperhed og omtanke. På grund af sår eller død skiftede føringen af næsten alle kompagnier, men alligevel holdt man ud, frygtelig udmattede og næsten ude af stand til at slukke tørsten. I disse vanskelige dage havde de forholdt sig på en måde, der ikke kan overgås.

Oberstleutnant Sick kunne sende sin 163'ere derhen, hvor det var nødvendigt. Aldrig havde den svigtet. Den havde udholdt det mest vanskelige med en udholdenhed, der var eksemplarisk. Andre regimenter blev afløst, I.R. 163 måtte blive. Vores 17. Reserve-Division stod stadig foran Arras. De divisioner, vi blev underlagt, kom og gik – vi måtte blive og hele tiden tildelt de nyindkomne. Med hver nye Division måtte vi kæmpe videre og holde ud. Vi havde kæmpet under ni forskellige divisioner: 52 (III/163), 111, 28 Reserve, 1183, 3 Garde, 185, 10 Bay. Reserve 8 og 5. Division.

Forsvarsløs var regimentet genstand for den frygtelige fjendtlige artilleriild af alle kalibre i de forskellige stillinger. Utallige fjendtlige angreb havde det afvist. Hele tiden var der frivillige til de vanskeligste og mest risikable opgaver. Hvad ordonnanserne ydede på deres turen, er udenfor al lovprisning. Den fysiske og sjælelige udfordring under kampen mod den materielle og menneskelige overmagt var så utrolig, at man i dag må bøje sig i beundring for hver eneste mands indsats. At fremhæve en enkelt handling er umulig. Antallet af tapre gerninger er for mange. Unteroffizier Quandt og Mundt gav deres folk et strålende forbillede gennem ro og koldblodighed. Musketier Siedenstrang, Ganz og Radloff meldte sig frivilligt til at hente vand i Flers til deres fuldstændig udmattede kammerater. Kun Siedenstrang vendte tilbage med vand. Begge de øvrige døde heltedøden under udførelse af denne kærlighedstjeneste til deres kammerater.

Under gennemførelsen af en frivillig patruljering faldt Lt. Karutrz.

Om aftenen den 16. juli kl. 2230 skød det fjendtlige artilleri med alle kalibre mod vores forreste stilling, men angrebet, der fulgte denne ildforberedelse og blev gennemført med stærke kræfter, blev afvist over hele linjen.

Om natten 17. – 18. juli blev II. Bataljon afløst af I, og besatte i stedet Foureux-stillingen. Begge bataljoner forblev i stilling indtil 23. juli og led meget under artilleriilden, hvorimod de ikke mere blev angrebet af infanteri. Også hos III. Bataillon, øst for Delvisse-skoven, var forholdene de samme.

I mellemtiden var vores 17. Reserve-Division overflyttet fra Arras, hvorfor alle tre bataljoner den 23. juli kunne afløses. II. Bataillon forblev endnu en dag i Flers stillingen. Den 24. var alle tre bataljoner så samlet i hvil i le Mesnil-en-Arrouaise. Men til et regiment var denne landsby for lille og indkvarteringsforholdene for små. Derfor blev I. Bataillon den 26. juli flyttet til Ytres. Den Store Bagage blev sendt til Neuville-Bourjonval. Regimentet var reserve for Gruppe Boehn, der den 25. juli kl. 0800 havde overtaget kommandoen.

Siden indsats den 10. juli havde Regimentet haft følgende tab: 5 officerer faldet, 9 såret – 68 underofficerer og soldater faldet, 298 såret og 43 mand savnet.

I hvileperioden blev erstatningspersonel fordelt på kompagnierne og forberedelser til en ny indsættelse truffet. Da divisionen nu lå i stilling, kunne vi ikke regne med en længere hvilepause bag fronten.

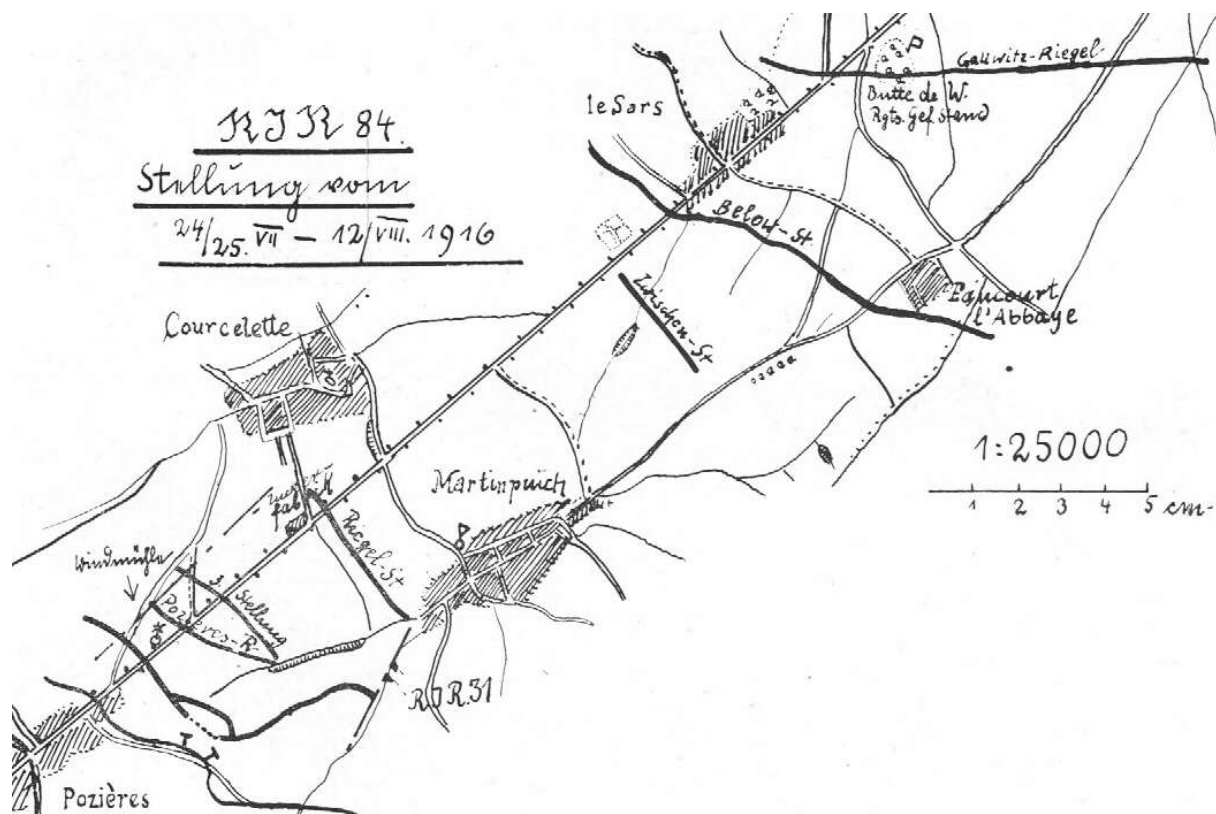
Det unge erstatningspersonel blev trænet i håndgranatkast og de gamle krigere opbyggede deres fysiske og moral med megen søvn og afslapning i solen.

Hvem der nu så Regimentet bag fronten kunne ikke forestille sig, hvilke skrækelige svære oplevelser, det havde været igennem. Ingen hang med hovedet, alle var som før i godt humør.

Den 28. juli blev Regimentet Armee-reserve under 1. Armee (General Fritz von Below) og stillet til rådighed for Gruppe Boehn til konstruktion af en reservestilling. I. Bataillon skulle ikke komme til at fryde sig over hvil i ret lang tid. Den 30. juli blev den alarmeret, og 1315 lastet på lastbiler. Turen gik til Beaulencourt, hvor bataljonen skulle ligge i beredskab for Gruppe Boehn. Efter en times kørsel var den fremme og gik i kvarter i landsbyens østlige del. Geværerne var sat sammen, og man gjorde det sig bekvemt i skyggen af træerne. Pludseligt slog en tung granat ned midt blandt det fredeligt hvilende 4. Kompagni. Der fulgte et frygteligt bragt, alt faldt fra hinanden. Nedslaget kostede frygtelige tab: 11 mand lå død og 32 mand hårdt såret.

Da Beaulencourt aldrig tidligere var blevet beskudt, skyldtes denne sørgelige episode formentlig, at den fjendtlige observation, uanset om det var flyvere eller en af de talrige lænkeballoner, havde opdaget bataljoner under transporten. Vejen til Beaulencourt var meget støvet, og den lange kolonne af lastbiler havde naturligvis skabt en sådan støvsky, at den umuligt kunne skjules for fjenden, specielt, da transporten netop skete ved middagstid. Den fjendtlige luftobservation var i det hele taget meget farlig for os. I forskellig højde stod dusinvis af lænkeballoner på den vestlige himmel, og talrige fly beskyttede disse balloner mod at blive skudt ned. I begyndelsen af indsatsen havde vi også enkelte balloner oppe, men de blev en efter en ødelagt. De fjendtlige fly fløj hen over vore balloner, og nedkastede ødelæggelsesmidler, så de styrtede ned i et flammehav. Ballonerne begyndte med det samme at brænde. Man så observatørerne springe ud med faldskærm. Mange af vore balloner så vi blive ødelagt på denne måde og falde til jorden.

Efter katastrofen, som havde ramt 4. Kompagni, blev bataljonen flyttet til en anden bivueringsplads. Hauptmann d.R. Weede opsøgte nu 10. I.B., som bataljonen var underlagt, for at forhøre sig om situationen. Bataljonen lå i alarmberedskab indtil den 31. juli kl. 1900, fik så ordre til at besætte tredje linje. Forbindelse til højre var Alversleben-Graven, til venstre vejen mellem Lesbeufs og Guinchy. Patruljer til opklaring af stillingen blev med det samme sendt afsted. Kompagnierne afmarcherede med 15 minutters afstand kort efter, så de mellem kl. 0300 og 0400 passerede pionerparken i nærheden af Lesbeufs. Herfra blev forstærkningstræ og pigtråd medbragt. Stillingen blev fra højre mod venstre besat med 1, 2., 3., og 4. Kompagni. Frem til den 3. august skansede bataljonen i denne stilling, og skabte i dette tidsrum et fast forsvarsværk. Ganske vist skød det fjendtlige artilleri stødt dag og nat, men det lykkedes ikke at ramme graven. Om natten transporterede bataljonen også materialer frem i første linje.

Om natten fra 3. til 4. august blev bataljonen afløst af III/125 og kom i landsbykvarter i Villers-au-Flos som Armee-Gruppen reserve. Det kom imidlertid ikke til hvil. Den 5. august blev den trukket frem til Ligny-Thilloy. Kompagnierne afmarcherede igen med et kvarters mellemrum, så det sidste ankom kl. 1635. I byen blev bataljonen placeret i barakker, der var opstillet syd for kirken og skjult for observation af træer.

Efter at der var etableret telefonforbindelse til 35. R.I.B., blev Hauptmann Weede beordret hertil. Han fik her befaling til at begive sig frem for at rekognoscere et sandsynlig angrebsterren. For I. Bataljon var området nord for vejen mellem Martinpuich og Pozières. Bataljonen blev underlagt kommandøren for R.I.R. 84, Oberst Balthasar. Den skulle på ordre herfra angribe sammen med I/63. I/63 skulle angribe til højre, I/163 til venstre med tilslutning på begge fløje til R.I.R. 31. Kompagnierne blev trukket frem, ammunitionsvognen tømt og bataljonen midlertidigt placeret i Gallwitz-Riegel. Kommandør og kompagnichefer begav frem til Underafsnitskommandøren fra R.I.R. 84, Hauptmann Becker. Her skulle ordren til angreb modtages og etableres forbindelse til kommandøren for I/63. En angrebsordre forelå endnu ikke, så begge kommandøren enedes om en fælles handlingsplan. Hauptmann Weede befalede bataljonen i forreste linje 3. Kompagni til højre og 1. til venstre. Alle kompagnier formeres i tre bølger, hver bølge i delingsstyrke. Som umiddelbar forstærkning (4. bølge) fulgte stormkompagniet med en deling fra 3. og 1. kompagni. Den fjerde deling var reserve. Første og anden bølge blev forstærket af fire grupper pionerer, og på venstre fløj af første bølge blev fire flammekastere indsat.

Kl. 1215 indløb angrebsbefalingen fra 18. R.I.D. Da divisionsbefalingen var næsten identisk med bataljonskommandørernes beslutninger, blev der ikke foretaget nogen ændring. Eneste nye var, at 3 maskingeværer fra M.G. Scharfschützentrupp 127 blev tildelt 4. bølge.

Som kompagnierne den 6. august kl. 0330 blev trukket frem i udgangsstillingen, ankom en officer fra R.I.R. 84 med ordren til, at I/163 skulle overtaget I/63 afsnit, da denne ikke var nået frem til fastsatte tid. Hauptmann Weede meldte herefter til R.84, at han anmodede om forstærkninger, og at angrebet ikke med sikkerhed kunne iværksættes kl. 0430. 1. og 3. Kompagni blev trukket ud af deres afsnit og i stedet indsat i I/63 afsnit. Næppe var begge kompagnier ankommet til det nye område, før to kompagnier fra 63 ankom og foldede ud til angreb. Begge vore kompagnier blev herefter trukket tilbage til den oprindelige opstilling.

Allerede før udgangsstillingen skulle uhyre vanskeligheder overvindes. Marchen frem krævede anvendelse af stor fysisk kraft, da terrænet var vanskeligt passabelt. Det var bakket og oversået med dybe kratere. Mørket og enkelte træstumper vanskeliggjorde det yderligere og mangen en soldat faldt ned i et krater. Den fjendtlige artilleri lå konstant over området og vanskeliggjorde bataljonens bevægelser. Til alle disse vanskeligheder kom så også, at vores eget artilleri skød for kort.

De tunge tyske haubitser ramte bag Pozières-Riegel. Alligevel lykkedes det at nå stormlinjen.

Angrebet begyndte kl. 0430. Som én stormede den tapre I. Bataillon op af graven. Føreren af venstre fløj-kompagni kom for langt mod venstre da han blev fejlagtigt tog lysskåret fra et eksploderende lager af lysammunition for synet af flammekastere. Han stødte til sidst på R.I.R. 31 stilling. Herfra svingede han mod højre, og det lykkedes ham til venstre at omgå det fjendtlige målafsnit og trænge ind i graven. 4. Kompagni stormede frem. Kompagniføreren, Lt.d.R. Kessler, blev allerede i stormlinjen hårdt såret: også Lt.d.R. Lutter faldt ud på grund af alvorlige sår. På trods af dette stormede kompagniet videre og besatte en stilling, som de formede var målet. Det var det imidlertid ikke, men en kort før målet liggende grav. Samtidig med I/163 var også I/63 gået hurtigt frem. Her, som foran vores stilling, flygtede englænderne. To australiere blev taget til fange. Der blev etableret forbindelse bagud til Pozières-Riegel. Desværre var angreb til højre for landevejen ikke kommet med frem, og der var derfor risiko for en flankering. Derfor var forbindelse til Pozières-Riegel ubetinget nødvendig. De dele af angrebsstyrke, som ikke umiddelbart skulle følge stormenhederne, blev samlet dels i Pozières-Riegel, dels i en 150 meter bagved liggende tidligere artilleristilling.

Flammekasterne kom let ikke til indsats. Dels var apparaterne skudt i stykker, delvist også eksploderet.

I mørket var de angribende enheder blevet stærkt blandede. Lt.d.R. Elsner overtog kommandoen over styrken i den erobrede grav, mens chefen for 1. Kompagni, Lt. Krientz tog kommando over Pozières-Riegel. Styrken i reservestillingen blev ført af Lt. Chüden. For at undgå en for stor sammenklumpning af tropper, blev Lt. Krientz med to delinger trukket tilbage i Reservestillingen. Lt. Chüden overtog kommandoen over Pozières-Riegel.

Den erobrede stilling kunne dårligt genkendes som en sådan. Den var fuldstændig skudt sønder og sammen. I de tidlige morgentimer var der rimeligt roligt og brugt af kompagnierne til at grave sig ned. De havde næppe fundet nødtørftig dækning før fjenden kl. 1000 begyndte at beskyde den erobrede grav med tungt artilleri. Ilden var usædvanlig præcis og steg frem til middag i yderste heftighed. Besætningen led store tab, og måtte kl. 1415 trækkes tilbage til R.31 linje.

Bataljonen stillede nu en deling parat, der skulle forstærke dele af Kompagni Elsner. Lt. Elsner fik ordre til, så snart som muligt igen at indtage stillingen. Skulle imidlertid modstanderen forsøge at generobre graven, skulle han eftertrykkeligt modsætte sig dette.

I mellemtiden begyndte fjenden imidlertid at sammenskyde gravene på højre fløj af R.I.R. 31. Dette regiment havde herunder så store tab, at det var tvunget til at gå tilbage. Dermed forsvandt grundlaget for en tilbageerobring af den om morgenen besatte grav. Bataljonen måtte lade sig nøje med af alle kræfter at holde Pozières-Riegel.

På dette tidspunkt var også det højre kompagniafsnit i bataljonen kommet under trommeild. Uophørlig slog granat efter granat ned i stillingen. Hele tiden måtte besætningen vige ud. Der opstod store tab, og da fjenden kl. 1700 angreb, trak de få endnu uskadede folk sig efter kraftig modstand tilbage til Pozières-Riegel. Den forladte stilling lignede en kæmpe svamp med utallige huller, hvor imellem der var mere eller mindre tydelige små forhøjninger. Af graven var der ikke mere at se.

Pozières-Riegel'en selv lå hele dagen under den kraftigst tænkelige ild. Alligevel blev den fastholdt, om end under store tab. Hauptmann Weede havde frem til eftermiddagen omorganiseret enhederne, og så vidt muligt samlet alle dele af 163 i det venstre afsnit, under kommando af Lt. Meyer. Bagved lå som reserve andre reorganiserede dele under Lt. Chüden. I Riegel-stillingen lå to delinger under Lt. Krienitz.

I løbet af aftenen blev Lt. Meyer levende begravet. Lt.d.R. Bensien overtog kommandoen, men faldt kort efter overtagelsen.

Tabet af R.I.R. 31 højre fløjstilling gjorde det nødvendigt med en forbindelse mellem Pozières-Riegel og den endnu bestående del af R.31 grav. Til etablering af en forbindelsesgrav ankom om natten til 7. august 50 pionerer fra 2/Pi. 9. Desuden blev begge delinger under Lt. Krientz indsat til at lukke hullet. Med undtagelse af ca. 100 meter nåede man i løbet af natten at etablere forbindelsen på trods af den stadig voldsomme beskydning. Lt. Krientz, der fra en lille forhøjning ledte sine folks arbejde, faldt til et fjendtligt infanteriskud, der kom fra et nærliggende granatkrater. Forbilledlig i tapperhed, omsorg, pligtro og altid i godt humør er den erindring, der vil leve videre hos hans folk og hans kammerater.

Langs det endnu ikke udgravede strækning blev forbindelsen til R.I.R. 31 sikret gennem besættelsen af en række granatkratere. Endnu samme aften blev 63'erne trukket ud, hvorfor endnu en reorganisering blev nødvendig. Der blev etableret to afsnit: højre afsnit mellem hulvejen til Martinpuich og 150 meter til højre herfor under Lt. Chüden, venstre afsnit fra hulvej til forbindelse med R. 3 under Lt.d.R. Elsner. Samtidig skiftede besætningen i Pozières-Riegel med den fra reservestillingen. Ved midnat var denne reorganisering tilendebragt. Den fjendtlige artilleriild var igen meget kraftig. Stillingen led meget, kun på venstre fløj var der en smule roligere. Kl. 2200 blev Lt. Chüden såret. Lt.d.R. Tiedt overtog kommandoen. Kort tid efter blev også han hårdt såret, hvorefter Lt.d.R. Elsner overtog hele afsnittet, støttet af de tapre Vizefeldwebeln: Schöttler 2., Wolf og Clausen 1. Kl. 0200 blev Lt. Elsner, denne fortræffelige fører, to gange begravet og sat ud af spillet. Den netop ankomne Lt. von Lemcke II overtog kommandoen over afsnittet.

I løbet af natten skulle det sidste stykke grav til R.31 gøres færdig med hjælp fra pionerer. Det hele var imidlertid forgæves. Den fjendtlige artilleriild var for kraftig. Den voldsomme beskydning varede hele natten og først om dagen blev den en smule lettere. Fjenden ville for enhver pris forhindre, at arbejdet fortsatte. Den 8. august indlagde fjenden en pause i beskydningen, men i stedet skød nu vores eget artilleri for kort. Flere træffere ramte Pozières-Riegel. Episoden gjorde stemningen meget mismodig, da der trods alle anstrengelser ikke kom nogen ændring i denne for kort liggende beskydning. Det lykkedes dog den 31. at gøre graven færdig.

Om natten til 9. august blev bataljonen endeligt afløst af I/139. Afløsningen var afsluttet kl. 0400. Bataljonen marcherede herefter til Bus, hvor den gik i bivak. Næste dag marcherede den videre til Vélou, hvorfra den med jernbane blev transporteret til Marcoing og herfra gik i kvarter i Rumilly. Det var for bataljonen en sand velsignelse at marchere ad den skønne vej fra Bus til Vélou. Terrænet var stærkt bakket og gav en herlig udsigt. Intet kunne bekymre bataljonen under marchen. Havde det ikke været for den fjerne, uafbrudte buldren, kunne man tro, at der var fred. Bataljonens gode ånd og stemning blev tydeligt markeret af de fornøjelige marchsange, som den tapre skare, trods de uhørte anstrengelser og tab i de forgangne dage, lod lyde undervejs. Forrest red kommandøren på sin erobrede franske fuldblod. Uophørligt studerede Hauptmann Weede kortene og sammenlignede dem ned naturen. Hans ansigt udtrykte herunder den samme fornemme ro, som under de voldsomste, grusomme kampdage.

De to øvrige bataljoner var siden 28. juli til disposition for Gruppe Boehn til udbygning af de bagved liggende stillinger. III. Bataljon blev derefter underlagt 17. Reserve-Division. Regimentsstab og II. Bataljon blev trukket til Bus, hvor også alle kompagniers 4. deling var placeret som reserve. De kom ikke i stilling.

Fra den 28. skansede begge bataljoner på skift i Gallwitz-Rigel, vest for Lesboeufs-Gueduecourt. Dette arbejde varede kun tre dage, så III. Bataljon den 31. juli blev indsat som besætning i Gallwitz-Rigel vest for Fuedecourt. Gallwitz-Riegel bestod af en forstærket skyttegrav uden dækningsrum. Stillingen blev kun ringe beskudt, så der ingen tab at beklage. Også forplejning af varm mad til soldaterne var mulig. Den 3. august ændrede krigssituationen sig endnu engang for os. Denne dag blev Regimentet (uden I. Bataillon) også taktisk underlagt vores 17. Reserve-Division, og indsat i forreste linje af Divisionsafsnittet i Foureaux-skoven. Samtidig blev Regimentet tildelt M.G.-Scharfschützen-Trupp 150

Om eftermiddagen den 3. august fik III. Bataillon ordre til at afløse I.R. 76 i forreste linje. Afløsningen begyndte den 4. august kl. 0200. Kompagnierne begav sig med stor afstand mod fronten. Den varme sommernat var mørk men stjerneklar. Det fjendtlige artilleri var relativt ringe. 10., 11. og 12. Kompagni besatte forreste linje, 9. blev placeret i Faureaux-Riegel øst for skoven, mens 5. Kompagni som Afsnits-reserve lå i reservestillingen. M.G. K. blev indsat i forreste linje, med kun to maskingeværer i Foureaux-Riegel. Da kompagnierne var tæt bag deres stillinger begyndte den fjendtlige artilleriild, der hovedsageligt lå over de bageste områder. Afløsningen gik glat uden større tab. Da det blev lyst var alle i stilling. Graven var smal og omkring 1,5 meter dyb. Mange steder var den sønderskudt, navnlig på venstre fløj hos 12. Kompagni, der lå udenfor skoven, og på højre fløj af Foureaux-Riegel. Der var ingen dækningsrum i hele stillingen. Meget ubehagelig og belastende var den modbydelige lugt af rådne lig, som kom ud af Foureaux-skoven. I skoven lå utallige engelske liv, som det var umuligt at begrave. Denne stank i forbindelse med den grusomme flueplage, gjorde et ophold i stillingen overordentlig modbydelig. Forbindelsen til højre med R. 76 og til venstre med R. 75 var hele tiden opretholdt.

Bataljonen havde befalet, at kompagnierne kun måtte have en styrke på 130 geværer i stillingen. Resten skulle forblive i den gamle Gallwitz-Stilling og anvendes til transport af mad og ammunition. Hver mand medbragte fem nødrationer i stillingen og 3 til 4 flasker mineralvand. II. Bataljon besatte med 6. og 8. Kompagnier første grav af Below-stillingen og med 7. Kompagni i anden.

Med daggry satte begyndte en livlig aktivitet i luften. Enhver bevægelse i graven var umulig. Stillingen lå hele tiden under schrapnell og granatild af alle kalibre. Navnlig skød en 24-cm pjece med de ret så hadede "ratschen" eksplosioner mod venstre fløj af 12. Kompagni og mod Foureaux-Riegel stillingen, hvis højre fløj (9. Kompagni) fuldstændig blev jævnet med jorden og måtte rømmes.

Beskydningen fortsatte uformindsket om natten 4.-5. august. Alligevel fortsatte kompagnierne utrætteligt med at udbedre skaderne på stillingen. 4./Pionier 9, der altid dukkede op i nødens stund, assisterede navnlig 12. Kompagni, da graven her på steder ikke var passabel.

Den 5. august var billedet det samme. Uafbrudt beskød fjenden med sit artilleri. Kl. 2130 startede pludseligt en meget kraftig minekaster ild mod forreste linje. Dette ildoverfald varede en halv time, så stormede det engelske infanteri pludseligt frem fra deres grave i angreb. Den øjeblikkeligt påkaldte spærreild begyndte øjeblikkeligt og lå godt – det var R.F.A.R. 17, der skød. Sammen med maskingeværild tvang den englænderne tilbage i deres grav. Kun på venstre fløj af 11. Kompagni fastholdt nogle englænder to gamle artilleri-dækninger. De blev fordrevet med håndgranater, og stillingen herefter besat med en underofficers-post. Lt. Jenz lod disse stillinger forbinde med kompagniets stilling med en stikgrav.

Den 4. august overtog Lt.d.R. Arens kommandoen over 10. Kompagni, da kompagniføreren, Oberleutnant d.R. Westmann blev hårdt såret af et brystskud. Føreren for 9. Kompagni, Oberleutnant von Lemcke blev begravet under jord. For ham overtog Lt.d.R. Andraue kommandoen.

Den 5. august blev der uddelt stålhjelme i forreste linje. Desværre var der ikke nok til hele besætningen, og mærkeligt nok faldt netop den, der under fordelingen ingen fik: kriegsfreiwillige Störtenbecker blev ramt i hovedet. Stålhjelmene havde på grund af dens form en tiltalende form, og blev båret med glæde på trods af dens betydelige vægt. Den forhindrede under alle omstændigheder mange hovedskader.

Den fjendtlige artilleri fortsatte til omkring midnat, så blev der roligt. Denne ro blev brugt til udbedring af stillingen og pionerer trak pigtråd foran forreste grav. Også først på morgenen den 6. var der roligt. Tæt tåge lå over stillingen. Som tågen forsvandt ved middagstid begyndte den sædvanlige artilleriild, ledet af fly. Omkring kl. 2200 dukkede englænderne pludseligt op i skyttelinjer foran 12. Kompagni for at udgrave en ny stilling. Kompagniføreren, Lt.d.R. Langbehn, tog dette ilde op og lod håndgranater kaste og geværgranater afskyde mod fjenden. Fjenden gik efter dette omkring 50 meter længere tilbage og forsøgte igen at grave sig ned. Først da vores maskingeværer rettede deres ild mod dem, forsvandt de helt. Efter omkring en time dukkede de op igen. Nu blev kompagniføreren sur! Røde lyskugler blev sendt op, spærreilden satte ind og englænderne forlagde til sidst deres stilling tilbage.

I dagslys var naturligvis alt trafik i stillingen umulig. Derfor blev forplejning bragt frem om natten. Feltkøkkener kørte frem til vejkrydset Ligny - Fleres og Eaucourt-l'Abbaye – Gueudecourt – det berømte Punkt 110.

Her stod kampkompagniernes afgivne folk klar til at modtage maden, som de herefter bar ud til deres kompagnier.

For førerne af feltkøkkener var det slet ikke så let, midt om natten at få bragt deres køretøjer frem. For det meste kendte de ikke området, hvilket stillede store krav til deres orienteringsevner. Vejene lå hyppigt under kraftig beskydning og var netop om natten var de fyldt med kraftig trafik. Ammunitionskolonner kørte frem og tilbage, Lastbiler med materiel og ambulancer, der kørte på vejene frem og tilbage uden lys udsatte de hestetruckene køkken-køretøjer for farer. Men alle vanskeligheder til trods har kuske og førere, og heller ikke kokkene, aldrig svigtet. Altid var de punktlig på stedet, selv når dagregn havde gjort vejene bundløse, og krævede uhyre anstrengelser for de arme, overanstrengte og senere også dårligt forplejede trækheste.

Sårede blev i teltduge bragt til sanitets-dækningen ved Afsnits-kommandørens stade, hvorfra de af Sanitäts-Kompagni blev båret til Punkt 110. Her lå et opsamlingspunkt for ambulancerne.

Om natten fra 5. til 6. august blev II. Bataljon kl. 0300 afløst af III. Afløsningen forløb trods kraftig beskydning uden problemer. Bataljonen blev placeret i Below-stillingen med 10., 11. og 12. Kompagni. 9. Kompagni byggede med 5.

II. Bataillon besatte stillingen med 8. Kompagni til højre, herefter 7. og til venstre 6. Kompagni. 5. Kompagni lå i Foureaux-Riegel stillingen. Bataljonen måtte lide under den samme voldsomme fjendtlige artilleribeskydning. Dag og nat slog granater af alle kalibre ned i terrænet, men infanteriangreb fulgte ikke mere. For at vildlede flyverne blev kvas og grønne grene lagt over graven. Dette viste sig udmærket, for flyene blev ført bag lyset, hvad man tydeligt kunne se under de nu upræcise indskydninger.

Endnu mere end III., måtte bataljonen lide under den uudholdelige stang af forrådnelse. Det var vindstille, og den kraftige varme fremskyndede forrådnelsen. Så vidt det lod sig fastslå, tilhørte de døde englændere i skoven en enhed, der i Sydvestafrika havde kæmpet mod vores beskyttelsestropper.

Foureaux-skoven var fuldstændig ødelagt. Trækroner og grene lå overalt, og træstubbe ragede trist op af dette virvar. Allerede en gang havde bataljonen set denne skov. Det var 3. juli, da bataljonen passerede skoven på vej mod Bazentin. Dengang var skoven grøn med tæt underskov og med kønne, slanke, kraftige træer. Ved denne skov havde fjenden ramt hovedet mod en mur. De angreb ikke mere. I stedet forsøgte han at sikre den ved omringelse. Derfor rettedes den fjendtlige ild specielt mod naboafsnittene. 6. Kompagni, der lå med venstre fløj udenfor skoven, kom derfor under betydeligt mere ild, end de andre dele af bataljonen. Den kamperfarne kompagnifører, Lt.d.R. Krüger, forstod det gennem dygtig forskydning af venstre fløjdeling at undgå større tab.

Om natten fra 9. til 10. august blev bataljonen afløst af II/134. Afløsningen blev gennemført uden tab. Bataljonen marcherede til Bus, gik her i bivouak under tag og kørte endnu same dag fra Vêlu til Marcoing og nåede herfra Rumilly, hvor den gik i kvarter.

III. Bataillon blev samme nat afløst af III/134, og kom i første omgang i kvarter i Beaulencourt. Denne landsby lå imidlertid under kraftig beskydning, så bataljonen flyttede til Villers-au-Flos. I mellemtiden var også Gruppe Boehn blevet afløst af General-Kommando XIX A.K., der nu som Gruppe Laffert overtog kommandoen. Denne forblev bataljonen underlagt indtil 13. august, for at fortsætte udbygningen af Gallwitz-Riegel. Den 14. blev bataljonen frigivet. Den overnattede i Bus, og skulle herfra marchere til Marcoing. Undervejs mødte de heldigvis et tomt tog, der blev standset og hvormed de nåede kvartererne i Marcoing.

Den 15. august fulgte den Regimentet i 6. Armees etappeområde, hvor der forude syntes mulighed for hvil og rekreation efter den første indsats ved Somme.

Et begreb om det enorme ammunitionsforbrug på Somme giver en sammenfatning fra R.F.A.R. 17. Regimentet skød i løbet af slaget 280.000 skud, i modsætning til, at det samlede tyske artilleri under krigen 1870/71 skød 362.000 skud. Den 24. juli skød Regimentet 22.000 skud. Under slaget ved Sedan i 1870 havde hele Maas-Armeens artilleri skudt 24.600 skud, mens III. Armee skød 11.918 skud. Når der kom hyppige klager over vores eget artilleris skyden for kort, man man tage med i betragtning, hvilke ekstraordinære belastninger besætningerne og artilleri materialet blev udsat for under storkamp. Vores artilleris præstation, som det kæmpede mod fjendens overvældende overmagt, fortjener vores ubetinget anerkendelse og ros.

I tiden fra 1. juli til 14. august havde Regimentet tab i døde på 14 officerer og 269 underofficerer og mænd. 51 officerer og 1.364 underofficerer og mænd var blevet såret og 199 mand var savnet.

Hvil i 6. Armee Etappeområde

Hvor anderledes så Regimentet ikke ud ved udrykning, end det havde gjort ved indrykning i slaget. Halvanden måned havde forandret Regimentets udseende. Meget var blevet anderledes, nye mennesker var rykket ind i rækkerne, men Regimentets ånd var forblevet den samme.

Regimentsstab og I. Bataillon marcherede den 11. august til Cambrai-Annexe, hvorfra turen med tog gik til Valenciennes. Efter et kort ophold gik det videre til hvilekvartererne. M.G.-Kompagniet og den Store Bagage måtte tilbagelægge hele turen til fods. Regimentsstab, 1. og 2. Kompagni kom til Sebourg. Stab I. og 3. og 4. Kompagni til Eth. II. Bataljon kom med stab, 6. og 8. Kompagni til Wagnies-le-Grand, 5. til Bry og 7. til Jenvain. III. Bataillon kom til Curgies med stab, 9. og 10. Kompagni, mens 11. og 12. fandt kvarterer i Préseau.

Der var et herligt sommervejr, kvartererne var gennemgående gode, så hvileperiode behørigt kunne nydes. Enhederne blev sammensvejet med det ny indfundne erstatningspersonel. I uddannelsesgraven, som blev udgravet ved hver indkvartering, blev skyttegravskamp indøvet. Disciplinen blev genetableret ved kort, stram eksercits. De fuldstændig sønderlåede og beskidte uniformer og de beskadigede våben blev sat i stand. Efter kort tid kunne man ikke længere se på Regimentet, hvad det havde været igennem. Den herlige hvileperiode, den gode forplejning og den tilstrækkelige søvn udslettede på frontkæmpernes ansigter alle spor efter overanstrengelser.

Den 18. august samlede den kommanderende General von Boehn 17. Reserve-Division ved Wagnies-le-Petit og udtalte her sin særlige anerkendelse for dagene under indsatsen på Somme. Han nævnte særlig rosende vores tapre I. Bataillon, og fordelte et stort antal Jernkors til mandskabet. Ved denne lejlighed trådte vores musikkors endnu engang frem med piber og trommer, der under den årelange skyttegravskrig langsomt havde samlet støv. De var fremragende og efter deres klingende musik marcherede Kompagnierne efter paraden hjemad mod kvartererne som i de gamle skønne fredstider. Stolte og opløftede marcherede tropperne tilbage. Stolte over, hvad de havde ydet og opløftede af anerkendelsen i sænkningen fra vores ærede kommanderende general, som hver enkelt af dem vidste, stod vores skønne Regiment specielt nær. Han forstod fuldt og helt at vurdere infanteriets indsats, og derfor havde hans ros en særlig vægt. Heller ikke Divisions-kommandøren, General von Zieten og brigade-kommandøren, Oberst von Beczwarzowsky, var karrige med deres anerkendelse.

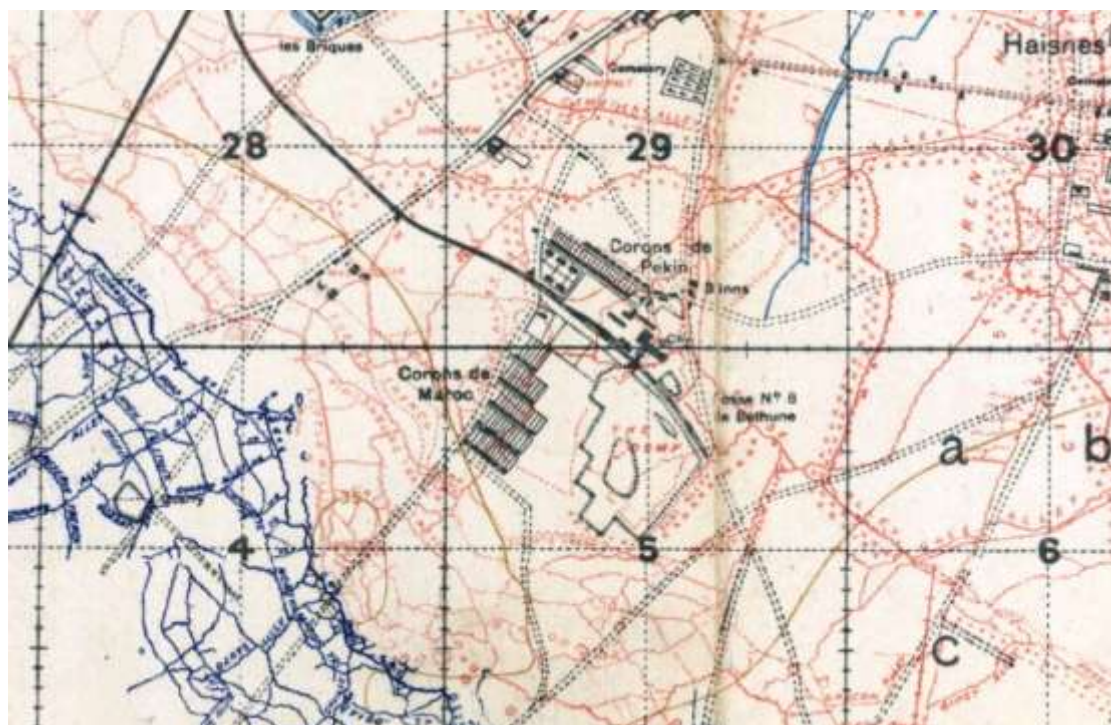
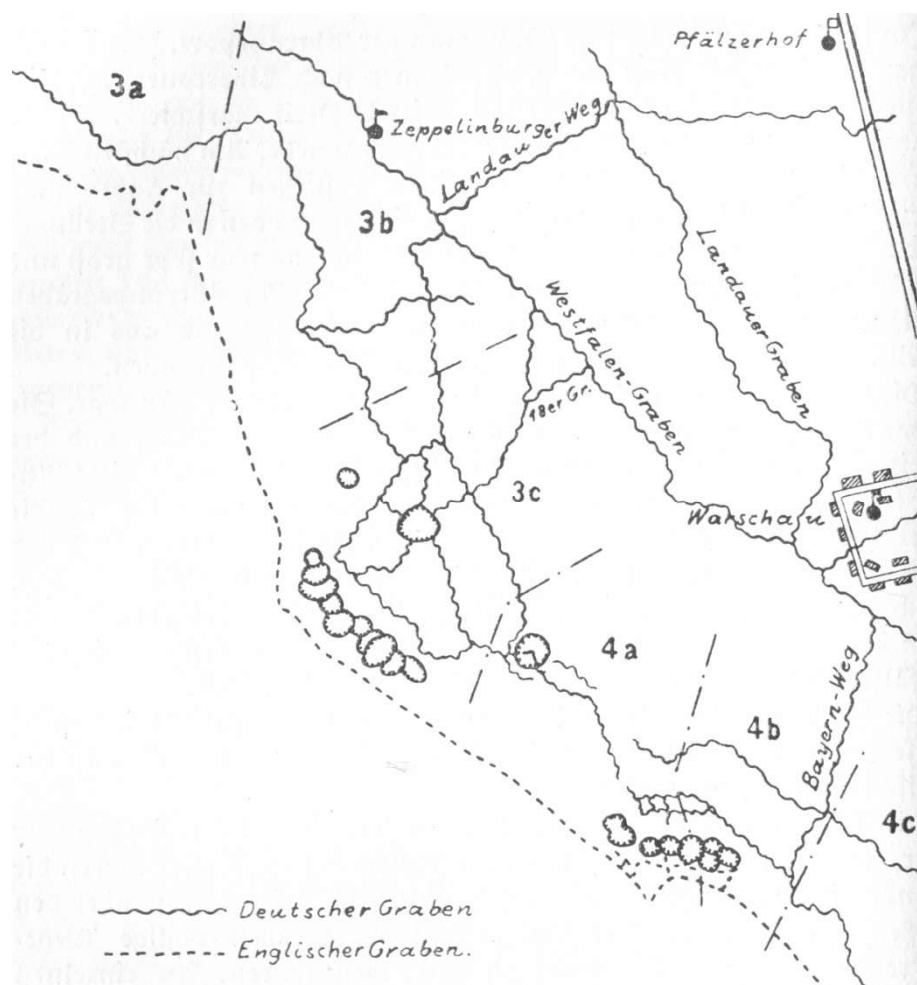
Som kampmiddel havde den giftige gas hele tiden steget i betydning, og med udviklende med dette altødelæggende kampmiddel, måtte også forsvarsforanstaltningerne have øget opmærksomhed. Gasmasken var betydeligt forbedret, og havde nu en filtrator, der kunne skrues på og dermed kunne udskiftes. Maskerne blev fornyet og tilpasset under tilsyn af gasbeskyttelses-officerer, som var uddannet under specialkurser, og afprøvet for fuldstændig tæthed i et gaskammer.

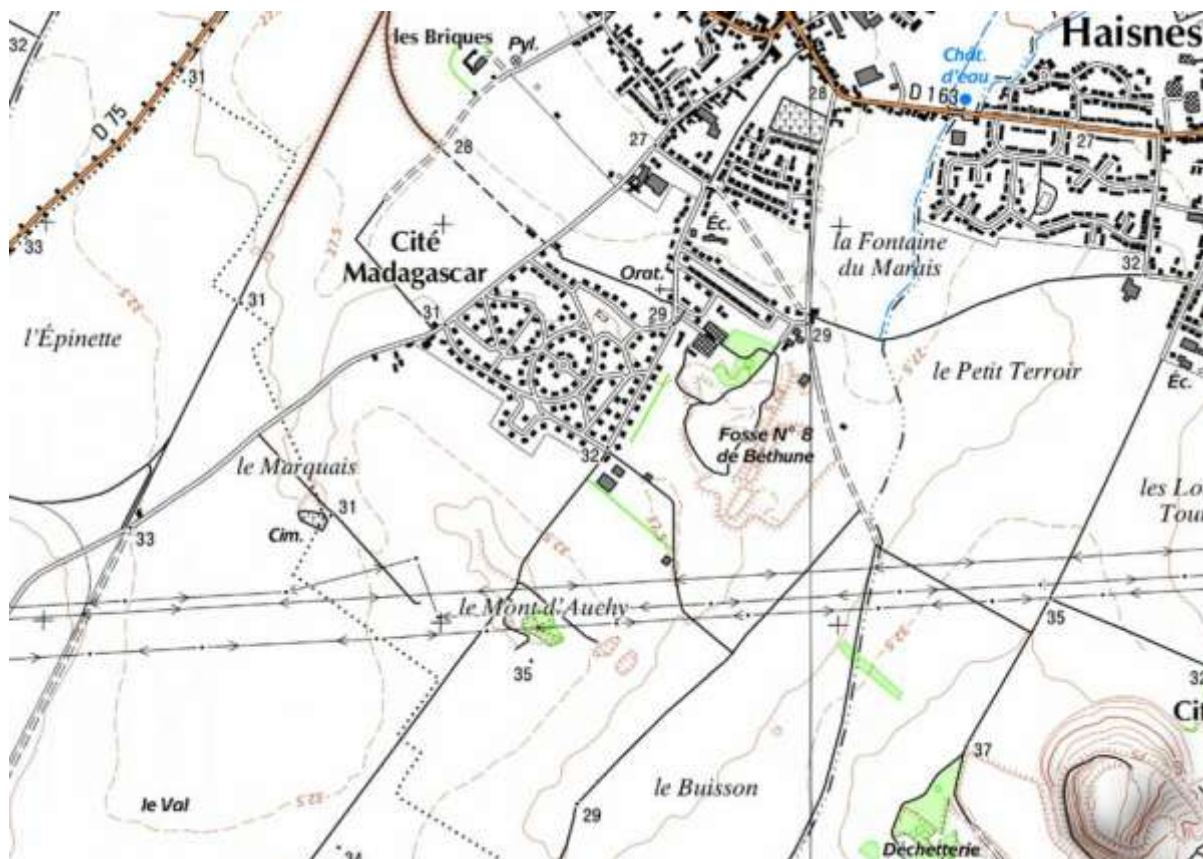
Orlovs forbuddet blev ophævet, og orlov til hjemmet givet i det omfang, situationen tillod. Fra banegården i Valenciennes påbegyndte orlovssoldaterne deres hjemrejse, og mangan en, der så længe havde levet i gravene eller dækningsrummet i selskab med rotter og utøj, var allerede i tankerne derhjemme, når de på banegården så D-toget køre. I banegårdens ventesal herskede travlhed som i fredstid. Man kunne her forfriske sig med en udmærket bajersk øl. Valenciennes blev også opsøgt af mange, der ville beundre denne kønne bys seværdigheder, eller for en billig penge købe nogle af de verdensberømte kniplinger. Man mærkede intet til krigen. Kun helt sjældent ved kraftig vestvind trængte fra lang afstand den fjerne regelmæssige buldren fra slagne derovre. Der var ingen besøg fra fjendtlige fly.

Stillingskampe ved Hulluch

Imidlertid skulle hvileperioden i disse skønne omgivelser ikke komme til at være længe. Allerede den 22. august blev det befalet, af IX. Reserve-Korps i stillingen Hulluch skulle afløse 2. Bay. A.K. Vores regiment skulle afløse 18. Bay. I.R. Regimentet blev sammen med Reserve-Infanterie-Regimenter 75 og 76 underlagt 33. Reserve-Brigade.

Transporten begyndte om natten 23. til 24. august med I. Bataillon først. Turen gik fra Valenciennes til Libercourt, nord for Douai. Herfra blev der marcheret til Wagnies-le-Petit, hvor bataljonen blev underbragt for natten. Næste dag kørte man fra Libercourt igen med tog til Meurchin. Herfra gik det til fods frem i stillingen.

(50 29.563 N 2 47.927 E)

Marchen var meget anstrengende, afstanden meget stor og den i zik-zak anlagte trafikgrav forlængede afstanden betydeligt. Til turen fra Meurchin til stillingen brugte enheder over tre timer.

Stillingen lå syd[øst] for Haines [Haisnes], som var totalt skudt i ruiner. Den bestod af en forrest grav, en mellemstilling og en anden linje. Samtlige grave var forbundet med meget dybe forbindelsesgrave. Hovedtrafikåre til stillingen var Rupprechtsgraben. Denne nåede man gennem "Rupprechtstor", som lå på landevejen Meurchin-Wingels. Man kunne ligeledes nå stillingen via Landauerweg, Kaiser- und Holzgraben. Regimentets kommandostation hed "Pfälzer Hof" og lå på landevejen Haines-Hulluch.

Stillingen var besat med to bataljoner fremme. Disse havde hver tre kompagnier fremme og en i mellemstillingen.

Graven var meget dyb, men påfaldende smal. Jorden var løs, grov kalkbund, der let kom til ruchen. Derfor var de op til to meter høje vægge afstivet med blik. Dette havde imidlertid den store ulempe, at graven ved en fuldt træffer, fuldstændig blev spærret, og kun med stor besvær igen kunne ryddes. På enkelte steder var siderne også beklædt med brædder.

Dækningsrummene var ikke særlig dybe, ofte hus 18 trin, men gennemgående kun anlagt med en indgang, hvilket jo bekendt bragte stor risiko med sig.

Højre Bataljons afsnit, hvor kommandostationen hed "Zeppelinburg" var inddelt i 3a, b og c, mens venstre var inddelt i 4a, b og c. Venstre bataljons kommandostation hed "Warschau". Bataljonen i hvil lå i Carvin.

Tilslutning til højre var R.I.R. 76, der havde sin stilling i den såkaldte "Hohenzollernwerk". Dette var et stort slaggebjerg, der var befæstet og til stadighed lå under kraftig beskydning af fjendtlige minekastere. Højre fløj af 76 nåede la Basse-kanalen ved La Basse. Til venstre havde til forbindelse til R.I.R. 75. Fjenden havde et tæt net af skyttegrave omkring 100 – 150 meter foran os. Kun i Afsnit 4a, hvor der også lå forskellige sprængningskratere, var fjenden stillinger tættere på fronten.

Terrænet var overskueligt, men dækket med mange store slaggebjerge i nærheden af kulminerne. På vores side lå disse bjerge længere bag fronten end på fjendens. Fjenden havde derfor fra disse bjerge en fremragende observation og indsigt over vores stilling. Derfor var forsigtighed ved trafik bag fronten påbudt. I vores forreste

stilling lå et stort krater "Liederlich", der af os var indrettet til forsvar. Det fjendtlige artilleri skød mindre kraftigt end vi hidtil havde været vandt til. Fjenden havde formodentlig også flyttet den største del af deres artilleri til Somme. Derimod var den fjendtlige minekaster ild ganske overordentlig kraftig. De fjendtlige minekastere var også meget præcist indskudt. De opnåede meget ofte fuldræffere i den forreste grav.

Den 25. august måtte Regimentet stille 190 mand til 6. Bay.Mineur-Kompagnie og 10 mand til Pionier-Kompagnie 268. Også i denne stilling hørte krig under jorden til dagsordenen.

Den 26. august blev de senere så gennembrøvede, fortræffelige Bau-Kompagnier, [bygnings-/konstruktions] opstillet. Grundstammen bestod af en Vizefeldwebel, 6 underofficerer og 50 mand. Som fører blev Oberleutnant d.R. Jürgensen udnævnt, der med sit kompagni ydede Regimentet overordentlig god tjeneste. Uanset om kompagnikøkkener skulle indbygges, lægges skinner til tipvognsspor, indrettes kvarterer, etableres afvandingsgrave eller opføres betonkonstruktioner: aldrig svigtede dette kompagni. Uanset om de var i ildområdet eller ej, om det var dag eller nat. Alt hvad der blev forlangt, blev udført. Altid var de parate til at hjælpe og flittige. Derfor nød de også høj anseelse af alle i Regimentet.

Den 29. august måtte regimentet øge ansvarsområdet med to kompagni-afsnit til venstre. Afsnit 4a blev tildelt højre fløj bataljon. Dette ændrede imidlertid ikke besætningsstyrken. Enhederne var 6 dage i linjen og 3 dage i hvil i Carvin. Den afløsende bataljon blev transporteret med bane til Meurchin. Toget blev på banegården og kørte så den afløste bataljon tilbage til Carvin.

August sluttede med et kraftigt regnvejr, der begyndte den 31. kl. 1700. I to timer regnede det som under skybrud. Gravene stod under vand og dækningsrummene løb fulde. På forskellige steder styrtede gravvæggene sammen. Ved mørkefald måtte et hastigt arbejde begynde, for med skolen og øsen at udbedre de anrettede skader. Fjenden forstyrrede dette arbejde med en besværlig maskingeværild.

Den 1. september sprængte fjenden pludseligt den i I. Bataillon afsnit liggende tunnel "Tannenbergr". Ved denne ødelæggelse, der ikke anrettede nævneværdige skader på vores stilling, måtte 8 tapre pionerer lade livet. Sedan-dagen blev indledt med engelske flyveres betydelige bombenedkastninger over mellemstillingen. Store skader opstod imidlertid ikke. Omkring kl. 1400 gennemførte fjenden pludseligt et heftigt ildoverfald mod højre bataljonsafsnit. Under denne skydning fulgte en tunnel sprængning, der ikke rettede skader i vores stilling, men kun foran, hvor tunnelen havde ligget, skete en mindre jordsænkning. Sidst på eftermiddag eksploderede et ammunitionsdepot i Landauer-Graben efter en fjendtlig fuldræffer. Kort før kl. 2200 lavede fjenden endnu en tunnelsprængning i Afsnit 3c. Der opstod gudskelov ingen nævneværdige skader på vores stilling. Ingen kom til skade, hvorimod englænderne havde forårsaget omfattende skader på deres egen stilling.

I Carvin var bataljonen i hvil godt underbragt. Kvartererne var rene, dog var belægningen noget tæt. På markedspladsen spillede hver eftermiddag vores Regimentsmusik under overværelse af det meste af bataljonen. Dukkede fjendtlige flyvere op, hvad der ofte skete, forsvandt alle i hast og markedspladsen lå død hen. Forsvandt flyene, kravlede alle grinende frem fra deres dækning, og den glade aktivitet under promenadekoncerten fortsatte.

Desværre måtte hvert kompagni afgive 16 mand til Reserve-Regimenterne 31 og 84. Af dette mandskab, der kom fra hele armekorpsen, blev et nyt regiment "X" opstillet. Det formeredes i Carvin og fik senere nummeret 394. Også flere officerer fra vores Regiment måtte skifte enhed.

Fjenden skød stadig forholdsvis kun lidt med sit artilleri, men anvendtes oftest minekastere til forstyrrelse. Infanterioperationer fandt næste ikke sted. De få gange fjenden forlod sin grav, nyttede det ham ikke, og han blev relativt let igen fordrevet.

En minesprængning, som vi foretog i "Paul" tunnelen, skete uden at fjenden reagerede, han hævnede sig ikke engang med ild. Ved en fjendtlig minesprængning døde Pionier Scharff heltedøden. Han var først kort tid forinden blevet forsat fra Regimentet til Pionier-Kompagnie 340.

Det blev nødvendigt at få fastslået, hvilke enheder, der lå overfor os. Til dette formål gennemførte Unteroffizier Scheel med Fähnrich vom Hövel og Musketier Ralf fra 10. Kompagni en frivillig patrulje. Dette lykkedes de tre at nå ind i den engelske grav og dræbe 3 englændere. Da de døde imidlertid ikke bar nogen form for identifikation, og de kom under pres, måtte patruljen med held vende tilbage til vores grav.

R.I.R. 75 til venstre for os blev trukket ud, og i stedet blev den nyformerede I.R. 294 indsat. Reserve 75, som vi havde kæmpet sammen med skulder ved skulder, forlod korpsen, og vi så dem ikke igen.

Den 15. september fik Regimentet tildelt 12 granatkastere. For at betjene dem, blev et minekasterkompagni formeret under Lt.d.R. Meyer, der imidlertid ikke foreløbig blev indsat. Vi følte os nu hjemme i stillingen. Alt gik sin vante gang, men den 27. september ankom afløsningen. Infanterie-Regiment 245 fra 54 I.D. afløste os om natten mellem 27. og 28. september. For anden gang gik det mod Somme.

Slaget om Somme (2. indsats)

Afløsningen af Regimentet fra Haines-stillingen skete uden episoder. Vi var i den grad indstillet på hurtige afløsninger, at overdragelsen kunne gennemføres med største hurtighed. Tidligt om morgenen den 28. september var bataljoner og M.G.K. samlet i Carvin. På gaderne herskede stor travlhed. på markedspladsen og foran kvartererne stod pakvogne klar til læsning, kommandokontorerne pakkede deres papirer sammen, håndværkerne afsluttede deres arbejde, skomagerhammer og symaskiner forvandt i rummelige vogne, feltkøkkerne dampede, Regimentsmusikken pakkede deres instrumenter, Telefonforbindelser blev nedtaget eller overdraget, kvarterne blev gjort rene, Sager blev sat i stand og appeller afholdt. Dem, der intet havde at lave, gik rundt i gaderne eller drak i kantinen endnu et afskedskrus. Kort fortalt herskede der dette ubehagelige, afskyelige virvar, som kendetegnede et regiments forskydning. På banegården var de første transporttog allerede ankommet. Alene af deres sammensætning kunne man genkende, at det var bestemt til transport af kamptropper.

II. Bataillon var den første. Fra kl. 1100 blev dens køretøjer og heste lastet. Så steg bataljonen på toget. Luftværns-maskingeværer blev placeret på åbne godsvogne. Det udsete personel tog plads ved regimentskøretøjerne, og så forlod toget langsomt banegården i sydlig retning mod Douai. Turen gik frem til Gouzeaucourt, en stor landsby mellem Peronne og Cambrai. Her blev losset, og herefter overgået til landsbykvarterer. Med tre timers mellemrum fulgte bataljonerne og til sidst Regimentsstab og M.G.K. Om natten var det koldt og meget efterårsagtig. Fronten nærhed gjorde sig stærk gældende. Af den konstante buldren udskilte sig lyden af nedslag af tunge kalibre. Uafbrudt steg hvide lyskugler op på den vestlige himmel, ind i mellem også farvede, og så tordnede vores eget artilleri som en orkan gennem natten. Mellem de lyse lyskugler så man også luftsprængninger af artillerigranater. Den skingre lyd af de frem- og tilbagesusende sanitetskøretøjer gjorde os opmærksomme på det frygtelige, rasende slag. Hvad ville de næste dage bringe os? – det var vel spørgsmålet, alle stillede sig.

Den 29. rykkede Regimentet til Equancourt. Som vi rykkede ind, forlod de sidste beboere stedet med deres få usle ejendele på kærre eller banevogne. Regimentet blev nødtørftigt underbragt i lader.

Den store bagage forblev i Gouzeaucourt.

Regimentsstaben begav sig til le Mesnil-en-Arrouaise, for her at modtage befaling. De fik ordre til, at regimentet i natten 29. til 30. skulle afløse Res.Reg. 235 og 236 i forreste stilling vest for Sailly-Saillisel. Kampbataljon blev II., III. kom i beredskab, mens I. Bataillon forblev i hvil i Equancourt.

Regimentsafsnittet var smalt, kun 300 til 400 meter bred. I forreste stilling lå kun et kompagni. Da der her imidlertid ikke var nogen grav, lå folkene i skyttehuller og granatkratere. Dækningsrum og hindringer manglede. Stillingen hed Quer-Riegel.

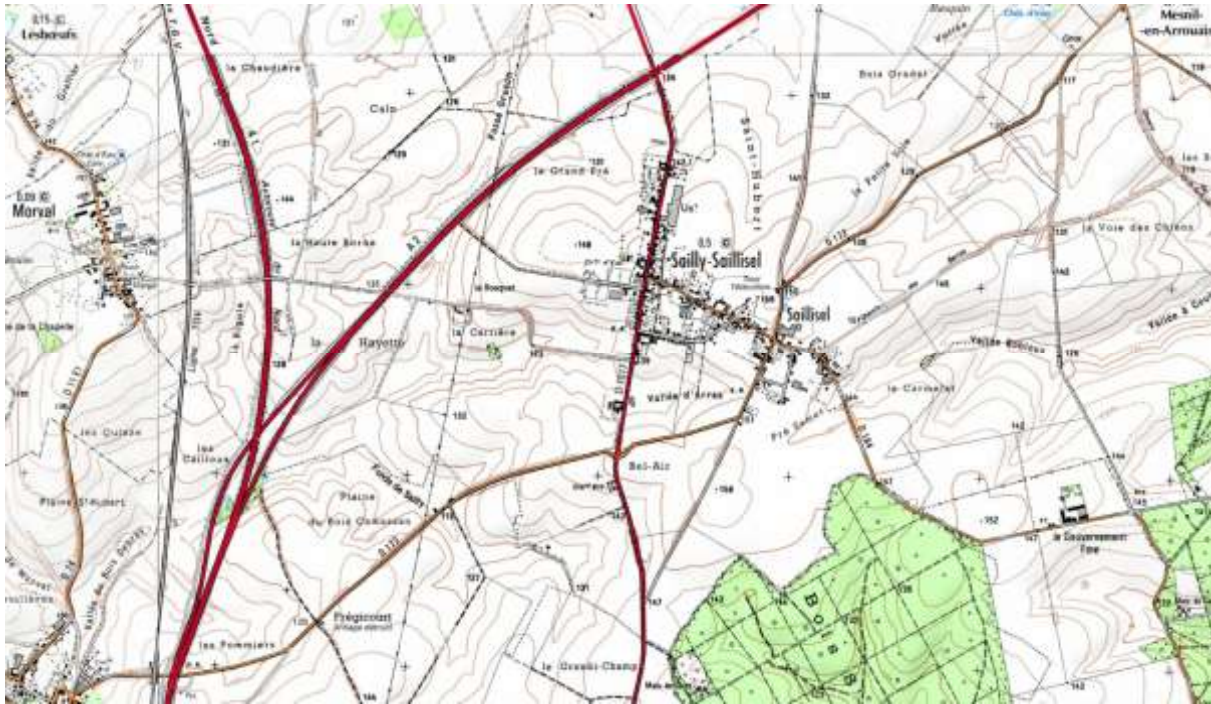
Bag lå den anden stilling, den såkaldte Busse-Riegel. Her var graven antydnet, men dækningsrum og hindringer manglede. Den tredje stilling, Sailly-Stellung, havde en god udbygget grav, men også uden dækningsrum og med kun en svag hindring foran fronten.

I le Mesnil-Riegel, vest for le Mesnil, lå beredskabs-bataljonen. I denne stilling var der enkelte påbegyndte dækninger og en kraftig hindring. Terrænet steg kraftigt fra Beredskabsstillingen til tæt øst for Sailly, så steg det endnu stejlere og på bakken lå begge landsbyer Sailly-Saillisel. Husene i begge landsbyer var fuldstændig skudt i stykker og dannede kun en stor stenhub. Nord og syd for landsbyerne ragede høje popler op. Begge landsbyer lå under en frygtelig ild. Med regelmæssige mellemrum slog selv de allertungeste granater ned i byen. Røgen fra de eksploderende granater blandede sig med den rødlige støv fra ruinerne, så man kunne sige, at der til stadighed lå en rødlig sky over disse ulykkelige landsbyer, og i dette helvede måtte II. Bataillon til afløsning.

På denne skråning stod vores felt- og tunge artilleri. Synet af vores artilleri vakte forbløffelse. Det havde gravet sig ned i området i talrige batteristillinger og uafsladeligt så man vores pjecer skyde. Hvor anderledes var det nu i forhold til, da vi for første gang kom til Somme. Den gang havde vi været anvist til os selv, nu havde vi tilstrækkelig støtte.

Afløsningen gik gudskelov glat. Natten var fuldstændig rolig, og man havde en fornemmelse af, at franskmændene, der nu lå overfor os, også gennemførte afløsning, da de franske divisioner nu i fire dage havde angrebet uafbrudt.

Fjendens energiske forsøg på yderligere at udvide tidligere succes syd for Sailly ved Rancourt og Bouchavesnes i retning af Bois-St.Pierre-Vaast, gjorde regimentets venstre fløj særlig udsat.

(50 1.682 N 2 54.928 E)

De næste dage lå en tæt efterårståge over stillingen, så disse dage forløb relativt rolige. Kun vejen Le Mesnil-Sailly lå konstant under ild. Granater havde fuldstændig revet vejens stenlag op og kraterer af forskellige størrelser dækkede den. Træer var knækkede, kronerne var nødtørftigt skubbet til side. Rådnende døde heste og ødelagte vogne lå langs begge sider af vejen i et vildt roderi.

Mens det lette og middeltunge franske artilleri tav, slog 38-cm granater med korte mellemrum ustandselig ned i Sully.

Den 1. oktober begyndte de franske angreb på ny. De rettede sig hovedsageligt mod nabo-divisionen til venstre – 15 I.D.. Snart angreb de imidlertid på venstre del af naboregimentet, I.R. 162 og til sidst også vores 5. Kompagni under Lt.d.R. Immendorf, der besatte Quer-Riegel. Hele dagen kastede franskmændene granat efter granat mod vores stilling. Uafbrudt bragede, susede og fløjtede det over 5. Kompagni. Kl. 1800 angreb fjenden tilsyneladende efter at angrebet havde givet franskmændene nogen resultat i 15 I.D. område. Mod vores front og mod 162'erne var der tilsyneladende kun tale om sekundære angreb. Efter kort infanteri- og maskingeværild gik fjenden tilbage mod Morval. I Busse-Riegel modtog 6. Kompagni forholdsvis ringe artilleriild, hvorimod det gik ud over 76 i Sully-stillingen. Den forreste stilling som sådan syntes ikke franskmændene bekendt. Den blev heller ikke afsløret for fjenden af besætningens rolige opførsel.

Under angrebet lagde franskmændene en meget stærk spærreskydning langs nord og østkanten af Sully. Også vores artilleri skød kraftigt. Den gensidige kraftige beskydning fortsatte også 2. oktober med samme heftighed. Det fjendtlige infanteri lod sig denne dag ikke se eller høre.

Om natten 2. til 3. oktober blev II. afløst af III. Bataillon. Quer-Riegel blev besat af 9. Kompagni. Igen lå en meget kraftig ild over hele afsnittet, der sidst på eftermiddagen øgedes til trommeild, og som også fortsatte hele natten. Regnen silede uafbrudt ned, men alligevel fortsatte artilleriet også den 4. oktober med uformindsket kraft.

Om natten var begge regimentet til venstre, I.R. 160 og 162, trukket tilbage fra Quer-Riegel til Busse-Riegel. 162 havde imidlertid ladet nogle mindre elementer forblive fremme, hvorfor venstre fløj af 9. Kompagni, der hidtil havde haft front mod nordvest, trækkes tilbage og nu fik front mod sydvest. Fløjen hang dermed i luften, men havde både dag og nat forbindelse med Regiment Lübeck [I.R. 162] i Busse-Riegel med udsendte patruljer. 9. Kompagni stilling måtte under alle omstændigheder holdes, da fjenden, hvis de indtog den, ville kunne se ind over vore bagområder.

10. Kompagni besatte Busse-Riegel, 11. og 12. Sully-Stellung. På trods af den kraftige beskydning lykkedes det 11. at hente lysammunition og håndgranater frem, mens Bau-Kompagniet bragte afstivningstræ frem i forreste linje.

Et eksempel på den fornemste heltemodige pligttroskab og urystelig tjenesteopfattelse, gav den sidste bykommandant i Sailly-Sallisel. Han forlod ikke stedet, som han i roligere tid havde fået kommandoen over. Denne ældre herre levede i en eller anden kælder. Gud ved, hvem der skaffede ham mad. Han stod for det meste i udkanten i sit halvt ødelagte jordhul, og hilste på hver enkelt frontsoldat, der hastede gennem Sailly. Dem, der kom nærmest, gav han hånden og hver gang en flaske mineralvand. Selv så han forsulten ud, men afviste kategorisk at forlade det ham betroede sted, Hans navn og hans videre skæbne er desværre forblevet ukendt. Måtte der fortsat ikke mangle mænd med en sådan pligttroskab!

Den 5. oktober gik som den 4, blot mindskedes ilden over vore forreste grave, hvorimod den forstærkedes mod landsbyer og bagområder.

Denne dag vendte vores rekreative, hårdt sårede Hauptmann Koller tilbage til Regimentet, hvor han på sin gamle friske og handlekraftige måde igen overtog sin II. Bataillon. Hans stedfortræder, Hauptmann Niemeyer, måtte nu desværre forlade Regimentet. Vi så ham kun ugerne forlade os. I den periode, han havde været tilknyttet, Han havde gennem sin tapperhed, sin ubegrænsede velvilje og hans hele tjenesteopfattelse vundet almindelig respekt. Han havde på strålende måde ført II. Bataljon gennem svære tider.

Om natten 5. – 6. oktober kom I. Bataillon frem og III. kom igen i beredskab. II. Bataillon overgik til det midlertidigt formerede Regiment Ritter (under Major Ritter III/163).

Føringen af III. Bataillon blev overtaget af Hauptmann Albrecht. Regiment Ritter bestod af I/162, II/163 og en tredje bataljon fra et fremmed regiment, der imidlertid ikke indtrådte, da det ikke var kampdueligt. I/162 blev ført af den kendt tapre Major Dziobek, der med hånden i slynge med sædvanlig omtanke og handlekraft førte sin bataljon, og i samarbejde med Hauptmann Roller hjalp med at løse opgaven at holde stillingen mellem Sailly og Pierre-Vaast skoven, trods konstante hårde kampe og tab, indtil afløsning. Dette regiment løste uden vaklen sin opgave.

Siden tidligt morgen den 6. oktober lå en meget voldsom ild over 163'ernes forreste stilling, over Sailly-Saillisel og beredskabsgraven. Ilden steg til trommeild, men et fjendtligt infanteriangreb fulgte ikke hos os.

1. Kompagni blev alarmeret af dens fører, og efter kort tid havde folkene i glimrende humør besat stillingen. Infanterie-Regiment 162 var hårdt presset af angreb, hvorfor kompagniet fik ordre til at støtte regimentet af alle kræfter, og specielt at sikre dens venstre fløj. Forbindelsen til bataljonskommandostationen ved vejen Sailly-Rocquigny var vanskelig, da alle signalmidler som telefon, blinklampe og ordonnanshunde svigtede. Husarer fra Reserve-Husaren-Regiment 6 red i strakt galop gennem ildmuren, og opretholdt forbindelsen mellem Regimentsstaben i le Mesnil og kamptroppe-kommandøren. Ind i mellem fungerede også telefonforbindelsen, da linjegrupper hele tiden var i bevægelse, men alle deres anstrengelser var nytteløse, da kablerne hele tiden blev skudt i stykker.

I mellemtiden fik I/163 af tilbagetrækkende folk fra 12./162 at vide, at Regiment Lübecks forreste linje måtte lægges tilbage som følge af den voldsomste stigende indsats af fjendtligt artilleri

Kl. 2300 befalede Regimentet, at 4. Kompagni den 7. oktober kl. 0500 skulle afløse venstre fløj-kompagni af beredskabsbataljonen på den til højre liggende I.R. 394. Desuden skulle fra dette regiment også overtages et kompagni-område til højre. Afløsningen af kompagniet fra I.R. 294 blev gennemført i mørket af 10. Kompagni. Regiment 294 blev trukket ud for at blive indsat på venstre fløj af 17. R.I.D. Regiment Lübeck [I.R. 162]afsnit blev overtaget af R.I.R. 84.

Forbindelsen mellem kamptroppe-kommandøren og kompagnierne i forreste linje blev sikret gennem en stafet kæde. Denne kæde, hvis medlemmer lå i granatkratere, blev hyppigt forsprængt, men fandt hele tiden samme igen og gjorde det muligt, at bringe befalinger frem og meldinger tilbage.

Vores egen spærreild, specielt fra feltartilleriet, lå meget fin. Ved det tunge artilleri kom det dog engang i mellem til for korte skud. Om natten den 7. oktober fortsatte denne ild, der hovedsageligt ramte vores forreste kompagnier, mens beredskabet slap billigere.

4. Kompagni havde før kl. 0745 afløst 7/394 i beredskabet. Den fjendtlige artilleriild steg til yderste voldsomhed, og denne dag primært mod vore forreste kompagnier, hvis stilling trods alt forsigtighed var blevet erkendt. En ødelæggende flankeld rettede sig mod disse arme kompagnier. Også 3. Kompagni led under ild fra alle kalibre. Beredskabsgravene blev ligeledes beskudt med alle kræfter og alle kalibre. Landsbyen Sailly lignede en vulkan. Det røde teglstøv rejste sig fra ruinhoben efter hvert nedslag af tunge granater. Det fjendtlige artilleri hamrede utrætteligt mod nordsiden af landsbyen. Denne frygtelige ild varede indtil kl. 1600.

3. Kompagni havde forgæves forsøgt at genskabe forbindelsen til 12./162, der var gået tabt dagen før. Der var ingen anden mulighed end at sørge for tilstrækkelig flankedækning. For at undgå den næsten ødelæggende ild, havde 1. Kompagni ved midnatstid trukket en deling længere frem. 2. Kompagni holdt stafetkæden til 3. Kompagni i gang.

1. Kompagni havde tidligt på morgenen taget 5 fanger, 4 infanterister fra det franske infanteriregiment 355 og en jæger fra Jægerbataljon 55. Disse enheder var tre dage tidligere ankommet fra Champagne. De fortalte samstemmende, at der 7. oktober, altså i dag, skulle angribes her og ikke langt herfra. Oberstleutnant Sick blev øjeblikkeligt underrettet om dette. Hos fjenden blev der fastslået en livlig infanteritrafik. Regimentet gav derfor ordre til forhøjet opmærksomhed, især da franske fanger havde forudsat et storangreb til kl. 1600. Man kunne observere talrige franskmænd i en sænkning syd for Morval. De bevægede sig temmelig ugenert i åbent terræn, men blev dog igen fordrevet med infanteriild.

Frem til kl. 1600 skød det fjendtlige artilleri i samme rasende tempo, så blev ilden svagere. Kl. 1700 anmodede forreste linje om spærreild, som øjeblikkeligt blev iværksat. På grund af, at hele linjen var indhyllet i ild og røg, var det ikke muligt at se, hvad der skete. Vores artilleri skød uafbrudt spærreskydninger. Meldinger fra fronten nåede ikke tilbage. Så ankom kl. 1750 Vizewachtmeister Berghammer fra 8. Bay. Fuß-Artillerie-Regiment, som havde haft sin artilleri-observationspost på Højde 128 vest for Saily, for at give melding hos Hauptmann Weede: fjenden havde overløbet Busse-Riegel, og var nået vejen Morval-Saily. Fra Combles-Morval var styrker på vej. Hauptmann Weede beordrede derfor 2. og 4. Kompagni til med det samme at udsende en stærk sikring, opklare forterrænet og om nødvendigt iværksætte et modstød. En melding om udviklingen af denne handling fra forreste linje nåede ikke frem. Sammen med observatører fra Gruppe Schütte fra Fuss-A.K. 20, der bragte meldinger om, at angreb på R.I.R. 76 og mod Regiment 394 var afvist, ilede Berghammer til til nærmeste batteristilling, for at foranledige, at indbrudsrummet øjeblikkeligt blev lagt under ild.

Hauptmann Weede anmodede nu om forstærkning af et kompagni fra le Mesnil-stillingen. 12. Kompagni blev straks sendt af sted. Regimentet meddelte samtidig, at 6./R.I.R. 84 var løbet over ende af fjenden, og af der i øjeblikket blev kæmpet i vestkanten af landsbyen

Kl. 2320 meldte 2. Kompagni, at de havde fastslået, at fjenden lå delvist i Busse-Riegel, delvist foran denne. Derimod var Højde 128, inklusiv dens vestskråning og sænkningen vest for højen var fri for fjender.

Omkring midnat nåede 12. Kompagni frem. Den fik ordre til at indtage R.1 stillingen i anden linje, afgive en deling til forstærkning af 2. Kompagni, og efter at 2. Kompagni var rykket ud, at besætte R.1 stillingen i første linje. Forstærket af en deling fra 12., skulle 2. Kompagni lukke et hul, der var opstået på venstre fløj af Regiment 394. På grund af de opståede kamphandlinger var dette regiment ikke blevet afløst.

Der var ingen meldinger fra 1. og 3. Kompagni, og disse skulle aldrig komme. Efter oplysninger fra artilleri-observatører og fra mandskab, der på højre fløj af 1. Kompagni havde været i gang med at evakuerer sårede, var fjenden først trængt gennem ved 6./R.I.R. 84, og herefter drejet ind i Regimentets afsnit. Det var endnu lykkedes 3. Kompagni at gennemføre et modstød for at hjælpe det hårdt trængte 1. Kompagni. Men angrebet af overlegne kræfter fra Morval, fra flanke og fra ryggen ved Saily, blev kompagnierne under deres førere, Leutnant Brohmann, Wilda, Lt.d.R. Fahlbusch og den fra Pozières-Riegel så kendte Lt.d.R. Elsner, nedkæmpet i et tappert forsvar.

De sejrige storm-kompagnier fra Giessler- og Vimy-højene havde den 7. oktober uden at vige for overmagten, kæmpet til den bitre ende.

Til erstatning for den fremtrukne 12. Kompagni blev 9. indsat i le Mesnil-stillingen.

Den 8. oktober kl. 0400 ankom 1. Bataillons fjerde delinger, der var blevet tilbage i Equancourt. 4. Kompagnis deling sluttede sig til sit kompagni, mens de tre andre besatte R.1 stillingen. 9. Kompagni blev trukket frem i Saily-Westriegel. 2. Kompagni var ikke i stand til som befalet at lukket hullet. Selv forsøg på at krybe frem mislykkedes under den kraftige fjendtlige spærreild. Kun en officers-patrulje med Lt. Greve, Lt.d.R. Hoffschildt og Rusch, nåede frem og kom tilbage med værdifulde oplysninger. Først omkring kl. 2100 lykkedes det endeligt 2. at lukke det opståede hul. Omkring kl. 2200 foldede Lt.d.R. Langbehn med dele af sit 12. Kompagni ud i den fremskudte stilling. Der var forbindelse på højre fløj, mens den venstre blev sikret gennem poster. At det ikke lykkedes fjenden at trænge ind i landsbyen Saily skyldtes Lt.d.R. Petersen, der forhindrede dette med sin deling, fortræffeligt støttet af maskingeværer.

Om natten fra 8. til 9. oktober begyndte afløsningen af vores totalt udmattede Regiment med I.R. 28. I første omgang blev kompagnierne i første linje trukket ud. Desværre forsinkedes afløsningen, da ikke alle dele af 28'erne nåede frem til aftalt tid på grund af mangel på befordringsmidler. Af samme grund forblev 1 og 3. Kompagniers reservedelinger tilbage i R.1-Stillingen. Endeligt blev alle afløst, og den 10. oktober kunne Regimentet med begge sine Bataljoner samles til hvil i Equancourt. Desværre blev der kun bevilget Regimentet kort tid, så skulle den igen frem i kampen for at afløse Regiment Ritter, der også havde lidt under hårde kampe, men havde fastholdt bakkestillingen med fast hånd. Var det lykkedes fjenden at trænge dette regiment tilbage, ville det tunge artilleri bag dens front være gået tabt, eller i det mindste alvorlig truet. Imidlertid blev en afløsning af dette regiment ikke mere nødvendigt. Det blev sparet for endnu en indsættelse ved fronten, da hele 17. R.I.D. fra nat-

ten 12. til 13. oktober begyndte at blive afløst. 10. og 12. Kompagni, hver forstærket med en deling fra 11., blev endnu i en dag stillet til rådighed for R.I.R. 76 som besætning på R.1-stillingen øst for Sallisel. Den 13. skansede kompagnierne med kvarter i Equancourt endnu på et forsvar af landsbyen, men den 14. gik turen væk fra dette område, der engang havde været dejligt og frugtbar, men hurtigt var blevet forvandlet til en ødemark.

Hver eneste mand havde under disse kampe ydet en overordentlig indsats. Allerede under indrykningen mod Saily blev der stillet store krav til nerverne på den enkelte, da vejen le Mesnil – Saily og Etricourt – Mannancourt – Sallisel hele tiden var lagt under en sådan beskydning, at kompagnierne kun i mindre grupper kunne støde frem. Det var næppe muligt at gå gennem terrænet, da dette betød en krydsning af artilleri-linjen, der dag og nat lå under den kraftigste beskydning. Desuden var hele området oversået med kratere. Det var vejene godt nok også, men da bevægelser for det meste skete om natten, var det her ikke muligt at fare vild, da alle vejene var kranset af træer. Endeligt kunne man også på de belagte om end ødelagte veje, komme hurtigere frem end over det tunge, opblødte terræn mellem vejene. Ammunition måtte bæres frem. En levering af kaffe og brød var ikke altid mulig. Derfor medbragte de indkommende forstærkninger kaffe og brød og mest mulig mineralvand og kødkonserves. Fødevarer blev udleveret i et forplejningsdepot i le Mesnil. Indretningen af dette depot havde haft en velsignet virkning. Det var næsten umuligt at bringe ammunition og materialer frem med hestevogn. Enten blev hestene slået ihjel og vognene herefter efterladt stående langs vejen, eller kuskene lossede materialerne af på vejen og stak af. Regimentet havde afgivet en officer, der havde ansvaret for genforsyningen. Det nødvendige materiel blev herefter båret frem til Saily af Bau-kompagniet. Dette svigtede aldrig.

Blinksignal-forbindelser til fronten var meget god, men ikke altid anvendelig på grund af den hyppigt opståede tåge. Det var umuligt at anvende telefon, da ledninger hele tiden blev skudt over. I disse periode anvendte Regimentet Husar-patroljer frem til Kamptrøppe-kommandøren. Disse husarer red med beundringsværdig dygtighed. Kom de ind i et ildområde, blev der fortsat i hurtigste gangart. Før Saily afventede de nedslaget af de tunge granater, så gik det ind i landsbyen. En Husar sad af, mens den anden holdt de opskræmte heste. Dette sted ved gadekæret, hvor hestene for det meste blev efterladt, er vel forblevet i gysende erindring hos hver eneste af de daværende husarer. Når ordre afgivet og meldinger modtaget, gik det i strakt galop tilbage til Regimentet. På den måde ydede disse husarer også en ganske overordentlig indsats. Selv under trommeild kom en befaling og et svar fra le Mesnil til Saily og tilbage på blot 35 minutter.

Borttransport af sårede fra le Mesnil lod sig let gennemføres. Det var langt vanskeligere at transportere de sårede fra forreste linje til Saily eller herfra til le Mesnil.

Patroljerne fra Sanitets-kompagniet måtte ikke komme længere frem end Saily. Herfra assisterede de bataljoner med tildeling af delinger til transport af sårede, da de få sygepasserede ved enheder trods udfoldelse af alle kræfter slet ikke rækkede. Evakueringen af sårede fra forreste linje fortsatte selv under de hårdeste kampe. Foruden forsøget på at holde dem i live, var det også nødvendigt at bringe de arme tilbage, da deres stønne, skrig og langsomme død for soldaterne var mere nervenedslidende end alt andet.

Helt særligt var vores maskingevær-kompagni trådt frem i disse dage. Mandskabet viste her en pligtfornemelse, der ikke kunne overgås. De var jo for det meste henvist til sig selv. Med største tapperhed og omtanke støttede de det pressede infanteri. Ofte blev våben dækket med jord eller beskadiget, men hele tiden igen sat i stand. Var blot en enkelt mand i stand til at kæmpe, skød geværet videre. Også ved denne lejlighed bekræftede de, at et godt placeret maskingevær kan bringe et fjendtligt angreb til standsning.

George Queri har billedlig og gribende beskrevet en ordonnans under dette slag, hvor masser af materiel blev sat ind mod den menneskelige vilje og kraft, hvor krigsguden med jernhånd skilte korn fra avner, hvor den enkelte mand hævdede sig over massen, som under forgangne tiders slag, hvor mænd uden nerver foretog handlinger, der syntes overmenneskelige.

Ordonnansen er Gefreiter Schönaus fra Kiel, kampordonnans ved 7. Kompagni:

”Telefon – ikke en ledning er forblevet intakt. Man må signalere med lyssignaler... Men lyskuglerne er begravet under jord. To tunge fjendtlige granater har på samme tid slynget store mængder nord ned i den tunnel, der fører til lageret af raketter; det vil koste et par dages arbejde igen at grave den fri. Gefreiter Schönaus vil hente lyspatroner. Den første del af opgaven er at vente og lure. I godt fem minutter studerer og analyserer han granaternes nedslag, om der ikke er en regelmæssige huller i dette dødsgardin, som man kan slippe igennem. Uha, så man kan tage de første skide 100 meter. Gik godt, meget godt! Og nu lurer i granathullet og igen suser splinterne omkring (ikke hovedet for højt op!). Hvor er det muligt at komme videre. Så op igen. Kroppen ruller fra et granathul til det næste som en langt bølge, så hvirvler splinterne igen en håndsbredde over. Endnu et granathul og igen et – det var næsten gået galt – skidtet slog ned meget tæt på. Så kan man igen lave et par rigtige spring. Et lille pust og så igen observation. Nu lidt mere til siden til det fjerde krater på højre hånd. Derovre 200 meter væk var så allerede landsbyen Saily – eller i det mindste en mængde ruiner med alle slag dækninger, som man der

har megen brug for – overalt fejler maskingeværild frem og tilbage og også skytteild – mon hvor højt? Endnu engang samme fremgangsmåde, kuglerne fløjter, nogle lidt højere. Nu må man kravle, boom! – den satans tinsteg slog vel nok ned tæt på – helt udenfor program, denne granat! Vente, vente om dette vil fortsætte. Ikke? Godt – så af sted mod landsbyen. Det brænder, ulmer, stinker, revner og smuldre overalt. Men man kan her gemme sig for geværskud og komme en smule frem. så over åbent terræn – galop. Her falder granaterne ikke mere så tæt. Kommandostation for II/163 – puste ud. Den første del af opgaven er løst! Nu mangler den svære, at komme tilbage: kompagniet skal gøre sig klar til afløsning! – heldig dag: kom uskadt tilbage gennem alle djævelierne.

Ja. Gefreiter Schönau, bare dagen havde været til ende – kan du gøre det én gang til, igen til kommandostationen og tilbage. Give tilbagemeldingen og bringe det afløsende kompagni med frem? Det måske en smule for meget at forlange, Gefreiter Schönau, og også at forlange en smule for meget af soldaterheldet, men i guds navn skal det gøres – Tror du, det går? ”Ja, så må det vel gå!” Endnu engang frem og tilbage. Heldet varer ved! På ny går det ud i granatkraterne, på ny overladt til sin snarrådighed – og sin stjerne. Der er det, der er målet! Alle er allerede feltmæssig klar. Det kan gå løs med det samme. Det er han nu også glad for, jo før de kommer af sted, jo før går det tilbage i hvilekvarter, som ved gud er velfortjent!

Som en lods går han foran. Hans marchform er ordre og tegn. Man adlyder ham gerne – man føler, at han har ret i det hele. Turen gennem disse klipper er smal og fyldt med alle fare.

Han er som når sten skriger, dyr hyler og orkanen brøler. Han skal lokke alle mørke tanker ud af sindet.

Så er der en der viger ud, forvirret, betaget, og sig sig pludseligt skilt fra kammeraterne af den frygtelige lyd af granater. En knuger sig til et krater, og viger hele tiden tilbage for granaterne, der tryllebinder ham.

Det hagler igen i rækkerne – kammerater skriger op, marken er fuld af blod!

Afløsning – og så endnu engang ad djævlens vej. Heldet varer ved. Schönau bliver skyttegravslods i ordets egentlige forstand med sin forfærdende koldblodighed.

Bataljonsstaben vil føres gennem ilden af ham – godt! Men så bryder undervejs et helvede løs: ildoverfald. Tre dusin hylene, brølen og bragen. På et splitsekund må hver på egen hånd finde redningen. Hvorhen man søger betyder forskellen på livet eller døden.

Faren viger, flytter sig og er væk. Gefreiter Schönau stikker hovedet op af krateret, langsomt, halvt bedøvet, og tørre snavs af pande og baghoved for at samle sine tanker og komme tilbage til arbejdet. Så samles sig gruppen igen og marchen i det uvisse fortsætter.

Fra et eller andet sted lyder en stønnen. Schönau lytter efter steder og kikker på sin bataljonskommandør, Major von Bongé: ”Kik efter, Gefreiter!”.

Og han søger manden og finder ham – et ben er revet af, det var lige sket i helvedessekunderne. Forbindepakke rives op i midten og lægges på, det virker som en strik. Han afprøver holdbarheden – den sårede ser op fra sin benstump og det flydende blod: ”Hurtig, kammerat, hjælp, hjælp!” – ”Nu koldt blod, sådan, ser du, langsom, nu er det kun halvt så slemt.” Og nu flyder blodet kun i dråber. – ”Der ser du, Kammerat, hvor godt der er nu”. – Hjælp mig væk, kammerat!”. ”Det kan jeg ikke, du er også hjulpet for nu – hej, der kommer afløsningen – menneske, hvor har du held, de tager dig med!”

Sådanne ordonnanser havde Regimentet gudskelov mange.

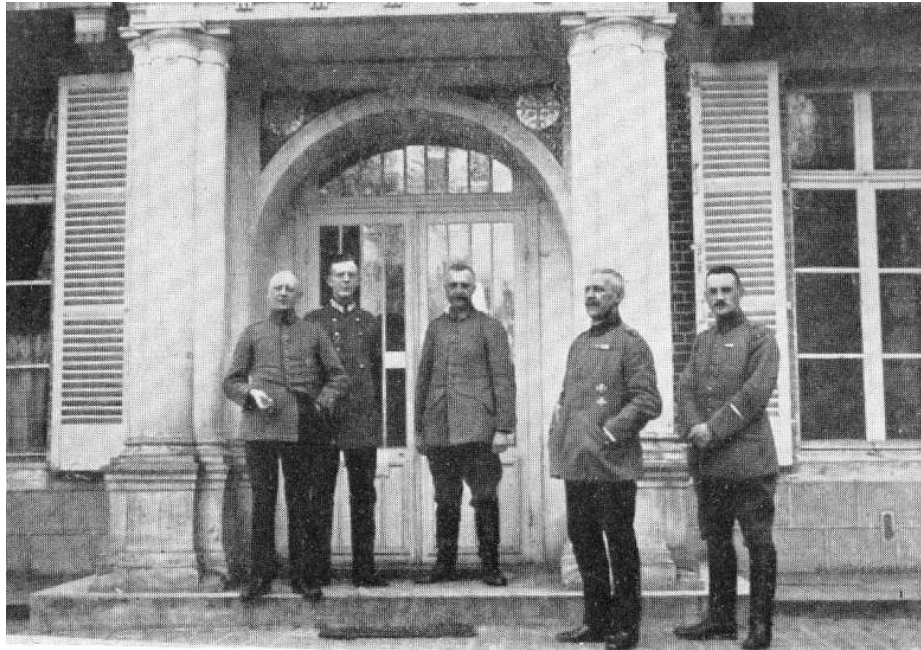
Mænd, der uden at betænke sig, overalt satte deres liv ind når det krævedes. Alle foresatte ved, hvad han og tropperne kunne takke ordonnanserne for. Mange betalte deres indsats med livet. For dem var der kun et svar: også når det syntes, som skulle de udrette det umulige, var svaret altid: ”Javel!”

For os var Somme-slaget afsluttet.

Regimentet havde som beskrevet i vores gennemprøvede eksercer-reglement kæmpet og holdt ud, fuldt ud bevist om det store ansvar, det havde overtaget. Det havde som tysk infanteri ”båret hovedvægten af kampene, og havde bragt store ofre, derfor skulle også den største hæder tildeles”.

Endnu engang havde Regimentet blødt kraftig under slag. 1 officer (Lt.d.R. Lindner) og 94 underofficerer og soldater var faldet, 1 officer og 318 underofficerer og soldater var såret, mens 4 officerer og 233 underofficerer og mænd var savnede. Af disse var vel de fleste døde eller sårede. I alt havde Regimentet mistet 645 mand. Lægger man hertil tabene under den første indsats på Somme, havde Regimentet samlet mistet 71 officerer og 2.177 underofficerer og soldater.

Slaget rasede videre. Skridt for skridt forsvarede tyskerne deres stillinger. Indtil slutningen af oktober havde 90 fjendtlige divisioner angrebet, 4.000 fjendtlige pjecer havde afskudt 26 millioner granater af alle kalibre og forvandlet den frodige Somme-region til en ødemark. Sailly faldt til sidst på fjendens hænder, mens Pierre-Vaast-skoven blev fastholdt.

Oberleutn. d.R.
Knabjohann,
Ordon.-Offizier,
später Reg.-Adj.

Leutn. d.R.
Schaver,
Gas-Offizier

Regimentsstab
Stabs- u. Regim.
Arzt
Dr. Joachims

Oberstleutn. Sick,
Kommandeur

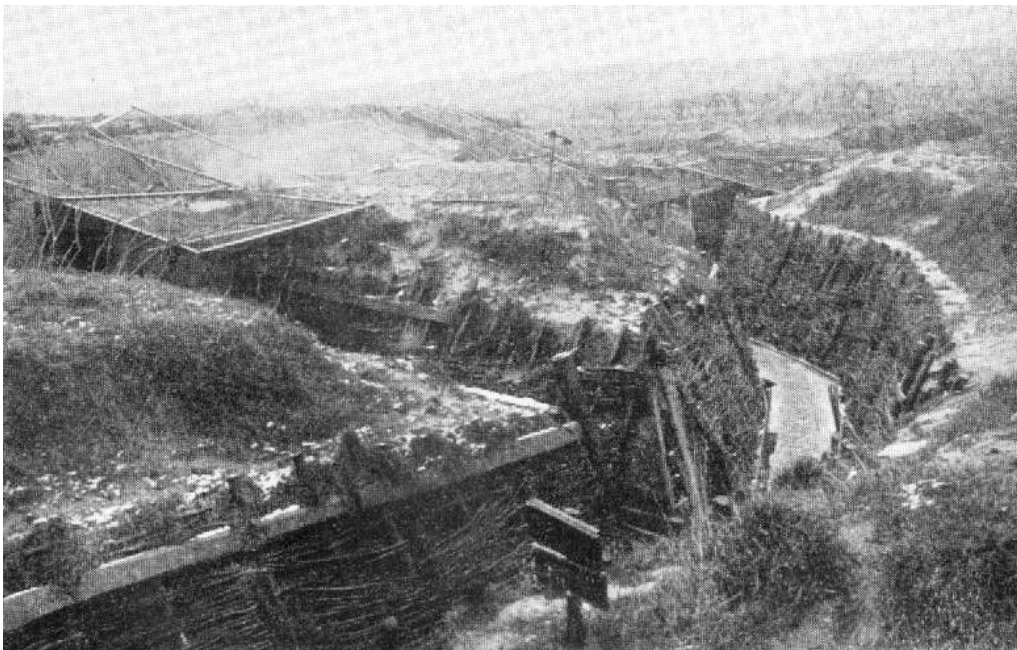
Oberleutn. Hampe,
Reg.-Adj.

Stab II/163 in der Sommeschlacht
Hauptmann Niemeyer

Moorslede

Frenzenberg

Mod slutningen af året gik den store fjendtlige offensiv over i blodige enkeltkampe indtil de gik i stå i vinter-slam, sne og is.

Vi havde ikke mere med det at gøre!

Den 14. oktober forlod vi Somme-regionen, dette bloddrukne sted, hvor vi havde efterladt vore bedste. Endnu i lang tid hørte vi på marchen den uhyggelige torden fra slaget, som uophørligt fulgte os kilometervis. Dybt ind i land marcherede vi forbi fladbane pjecer, som belagde de fjendtlige marchveje med dens tunge granater. Vi kom forbi enorme ammunitions- og pionerdepoter, og i de fleste større steder så vi fra enkelte store bygninger den hvide fane med det røde genevekers veje. Hyppigt under marchen lød det ”Hold til højre”, så susede ambulancer med de arme sårede forbi os, og med dyb medfølelse fulgte vi dem med blikket. Som gode soldater hang ingen med hovedet. Trods alle de vanskeligheder, vi havde gennemlevet, var stemningen god. Snart lød lystige sange; der hvor der endnu var musikere tilstede, lød rommer og piber, ja selv enkelte mundharmonika bragte med dens svage lyde soldaterne i ”fælles trit”.

Hvordan så så tropperne ud? Forrevet, dækket af snavs, ubarberede og uvaskede og med stålhelme fastgjort til tornyster, sådan drog de af sted. For en soldat var det et opløftende syn. Det var en fryd at se så stridbare tropper. Ranke tyske mænd med lysende øjne, sønner af alle stande, fast forbrødret og tæt forbundet i et trofast kammeratskab.

Ordet ”helte” havde præget hjemstavnen. Her gjorde ingen krav på denne titel. ”Frontsoldat” var her den æresbetegnelse, soldaterne lagde vægt på. At have tjent Fædrelandet ved ”fronten”, var kilde til stolthed hos pårørende til vores Regiment. Lad dem bare kalde sig Garde eller Livregiment. Lad dem bære snore og duske; hvad de kunne, kunne også vi. De bedste var regimentet jævnbyrdig. Det havde 59 dage på Somme bevist.

Marchen gik over la Terrière, hvor der blev overnattet, videre til Clary og Montigny syd for Caudry. På den dejlige, brede landevej marcherede man godt. I flot tempo kom man dertil, og med høje tilråb blev der hilst på de forud sendte kvarters forkommando.

Den 15. oktober var Regimentet samlet i hvil i Clary og Montiny. Også II. Bataillon og 12. Kompagni var i mellemtiden blevet afløst, og var den 14. på lastbiler transporteret frem til hvilekvarteret.

Allerede den følgende dag var alle skader på våben og uniformer udbedret så godt de lod sig gøre. Ingen kunne mere se, hvad de havde været igennem. Alle nød roen, kun frisøren havde feberagtig travlt. Allerede næste dag kunne vi stille op til parade sammen med Regiment Lübeck [I.R. 162] i den nordlige udkant af Clary. Her rettede General von Boehn sin anerkendelse til begge regimenter for den under slaget udviste tapperhed og fordelte et stort antal Jernkors.

Denne dag forlod os endegyldigt Hauptmann Albrecht, der var udnævnt til kommandør for I/R.I.R. 75. Han havde som Regiments adjutant i 1914 gjort regimentet fortræffelig tjeneste, og havde som kompagni- og bataljonsfører erhvervet sig et renommé af tapperhed og utrættelig omsorg for sine folk.

De dejlige dage i hvil kom ikke til at vare længe. Allerede den 17. oktober, to dage senere, befalede hærledelsen, at vi skulle indsættes på et andet af Vestfrontens brændpunkter, Flandern.

Stillingskampe ved Verlorenhoek

Som altid var målet for rejsen hemmelig. Turen mod det ukendte var begyndt. Endnu engang håbede vi inderst inde på at kunne skifte krigsskueplads, for en gang skyld at komme mod syd eller øst. Vi havde fået nok af den evige kværnende skyttegravskrig. Vi ville også en gang ud af grave og kratere, og deltage i bevægelseskrigens sejre. Men vores forhåbninger blev dybt skuffede. Som for et år siden mødeså vi igen med spænding ankomsten til Hirson. Som vi langsomt kørte gennem banegården, var der hoveder i alle vinduer, der spændt fulgte kørselsretningen, og da man så lokomotivet endnu engang svinge mod nord, fik den spændte atmosfære luft gennem utallige eder. Hovederne forsvandt fra vinduerne, og snart hørte man igen muntre sange fra vognene. Man havde hurtigt affundet sig med den nye situation. Turen gik videre og videre, Frankrigs grænse blev overskredet, og snart skiftede landskabet fuldstændig karakter. Vi var ankommet til Belgien, hvor der så ud som én stor have. Vi kørte til omegnen af Ingelmunster. På banegården i Waereghen øst for Ingelmunster, standsede toget og bataljonerne marcherede herfra til der indkvarteringer.

Regimentsstab, I/163 og M.G.K. kom til Waeken, II/163 til Denterghem og III/163 til Markeghem og Ouselghem. Kvartererne var gode og rene, landsbyerne rummelige. Der herskede her en langt højere og finere kul-

tur end i det nordlige Frankrig. Befolkningen her i Vestflandern var venlige, og ikke så tilbageholdende som den franske. Også forståelsen med dem var langt lettere. Enkelte talte nogen tysk, mens de fleste var i stand til at forstå vores plattysk. Vores Slesvig-holstenere lærte meget hurtigt at kunne forstå de flanderske piger.

Krigen havde heller ikke udpint landet så meget som på fransk område. Der var stadig mulighed for alle mulige indkøb. Grønsager, kød og æg var rigelig, så folk på orlov, der nu efter at forbuddet mod orlov var ophævet, igen kunne rejse hjem, var i stand til at tage levnedsmidler med, til stor glæde for de pårørende derhjemme, hvor det allerede var blevet meget knapt med mad.

Alle disse forhold, sammen med det gode vejr, virker altid opmuntrende på soldaterne, og da også den sundhedsmæssige tilstand ikke manglede noget, var stemningen udmærket - man hengav sig til at nyde roen og det skønne efterårsvejr.

Risikoen for spionage var stor i Belgien. Derfor blev det befaleet at regimentsmærker skulle bæres tildækket og afmærkninger på køretøjer skulle fjernes. Numre på skulderplader blev herefter syet til, og man troede hermed at have gjort det nødvendige for at sikre en hemmeligholdelse. Hemmelighedskrammerier ligger imidlertid ikke til den tyske folkekarakter. Snart gik befalingen i glemmebogen og numrene dukkede op igen. Fjenden var langt mere forsigtig end vi. Som eksempel var det hos englænderne meget svært at fastslå identiteten på en troppeenhed. I stedet for numre bar englænderne farvede cirkler, rektangler eller trekanten på skuldrene, og i huen aftagelige metalmærker. Også i brugen af telefon var vi ret uforsigtige. Igen og igen måtte enhederne gøres opmærksom på, at man ikke måtte overdrage hemmeligheder via telefon. Alligevel skete det ret ofte af sorgløshed, og for en stor del også af ligegyldighed. Aflytning af telefonsamtaler forårsagede store skader for os.

Den 20. oktober stod repræsentanter for Regimentet i parade for den allerhøjeste krigsherre ved Sonnencourt. Hele 9. Reserve-Korps var repræsenteret og det samme var Garde-Reserve-Korps. H.M. Kejseren udtalte sin særlige anerkendelse for indsatsen under Somme-slaget og fordelte et antal Jernkors. Efter uddelingen var der forbimarch.

”En soldat har på jord ingen blivende kvarter” – sandheden i disse digter ord var for os særlig rigtige. Præcist fem dage havde vi været i hvil, og så var det allerede slut. Den 22. indløb befaling til afløsning. Det gik endnu engang frem i fronten. Vores Armeekorps skulle den følgende dag afløse Garde-Reservekorps. Vogne blev læsset, tornystre pakket, en sidste gang kunne man strække sig rigtig ud i kvarteret, så gik det igen frem. Om natten til 23. oktober kørte III. Bataillon med bane fra Aerseele til Zonnebeke og marcherede herfra frem i stillingens Afsnit VI. Stillingen strakte sig fra den såkaldte ”Panamakanal” til jernbanelinjen Roulers-Ypres, og var inddelt i fire kompagniafsnit W, X, Y og Z. Den bestod af to forreste grave, der ikke var særlig dybe, da den høje grundvandsstand forhindrede en uddybning af gravene.

Brystværn var skabt med opstabling af sandsække. Dækninger var lavet af betonsten, der imidlertid ikke kunne holde stand mod tungt artilleri. De dækninger, der var lavet i stikgravene kunne måske holde til et stenkast. Ethvert pistolskud ville gå direkte gennem tagene.

Der var to trafikgrave frem til stillingen, de begge var godt anlagte. Man kunne komme tørskoet frem. Under træristene i bunden var der etableret en afvandsgrav. Desuden var der på forskellige steder bygget beskyttelses blændere over graven. Disse forhindrede, at de britiske skarpskytter kunne beskyde gravene med geværild. Den nordlige trafikgrav hed Aspern- og den sydlige Hindenburg-Strasse. Selve stillingen var godt sikret. En anden linje nord-syd lå vest for Frezenberg, parallel med den forreste. Frezenberg selv var stærkt udbygget.

=====

Disse befæstningsanlæg blev kaldt ”Scharnhorst”. Yderligere lå øst for anden linje de to befæstningerne ”Wittenberg” og ”Brandenburg”. Mellemterrænet var særlig sikret efter erfaringerne fra Somme-slaget. Her var forskellige modstandspunkter, såkaldte ”Wida” [Widerstandsnest] indrettet og besat med maskingeværer. Som Wida egnede sig specielt de forskellige små gårde i afsnittet. De hed: Haanebeek-Gut, Rübenhaus, Hindenburg-Gut, Lause-Gut, Stroh-Gut, Kaffee-Gut og Lindenhof. Fjenden måtte altså, efter at være trængt gennem første linje, nedkæmpe alle disse modstandspunkter, før de kunne iværksætte angreb på Frezenberg-stillingen. Sikringen af stillingen var altså meget væsentligt forstærket mod det, vi hidtil havde lært. Yderligere var også forsvarsmulighederne i den forreste linje for os lettet derigennem, at også minegange var gravet frem.

Disse minegange lå meget dybt. Det var naturligt umuligt på grund af grundvandet at grave minegange i de øverste jordlag. Derfor blev der først gravet skakte gennem de uanvendelige jordlag, og først fra disse gravet tunneler. For at tunnelerne ikke skulle løbe fuld af vand, blev der indbygget pumpeanlæg. De dannede naturligvis et velkomment mål for det fjendtlige artilleri.

Mens vi lå her kom det ikke til sprængninger fra vores side. Mellemterrænet var ganske vist ikke sumpet, men alligevel vanskelig passabel, da ethvert krater på kort tid blev fyldt med vand, så området var dækket af utallige små damme. Overfladen var marsk land, hvor græsdekken for langt den største del var forsvundet. Dette

var meget ubehageligt, for ved vådt vejr, som for det meste herskede her i Flandern, opstod et sådan søle, at støvler under passage af området bogstaveligt blev suget fast. Derfor havde man, for at forbedre denne tilstand, anlagt de såkaldte ”plankeveje”. Disse gik fra Ostermorgen-Gut til Aspenstrasse graven. Plankerne hævdede sig naturligt over terrænet, og var derfor især genstand for beskydning. Også tilkørselsvejene for levnedsmidler til feltkøkkener var anlagt med et lag af planker, da det ellers ikke ville have været muligt at nå frem med heste og vogn.

I forreste linje lå gårdene Verlorenhoek, Muldengut, Schmiedegut og foran linjen Tabaks-Schuppen. Alle disse var naturligvis med undtagelse af fundamentet, fuldstændigt sammenskudte og dårligt synlige.

K.T.K. (Kamptroppe-kommandør) befandt sig i dækningen ”Wolfszahn”, B.T.K. (Beredskabstroppe-kommandør) i ”Wittenberg”. Regimentsstab og bataljonen i hvil var placeret i Morslede.

Et tipvognsspor gik langs afsnittets bagkant. Med denne blev materialer bragt frem til stillingen. Mellem skinnerne var der udlagt planker, så de også kunne anvendes til fodtransporter til fronten.

I den lille skønne, vestflanderske by Morslede havde hvert kompagni deres egne hvilekvarterer, så man kunne indrette dem hyggeligt. Indbyggerne havde forladt stedet. Næsten alle huse var i en ulastelig tilstand, kun gaden mod banegården havde lidt stærkt under artilleriild.

Alle havde en seng i kvarteret. Køkken og kantiner var indrettet, på markedspladsen tilbød en god boghandel lejlighedsvis bøger til salg, selv en biograf manglede ikke. På markedspladsen afholdt vores Regimentsmusik dagligt koncerter. De timer, vi tilbragte i Morslede under vores næsten fem måneders ophold, var blandt de bedste i de fire krigsår. Fjenden beskød højst banegårdsområdet og heller ikke flyvebomber generede os meget.

I kanten kunne man få næste alt, hvad en soldat begærede. Sukker var en særlig tillokkende artikel. Bataljonerne slagtede grise, og kødet kunne købes til en billig penge af orlovssoldaterne. Enkelte kompagnier indrettede sågar røgerier. Hvile-bataljonerne havde her god til til rekreation. Daglig var der korte perioder med stram eksorcist. Resten af dagen stod til mandskabets disposition.

I det store kloster var der indrettet et lazaret. En køn anlagt kirkegård blev sidste hvilested for vores faldne kammerater.

To kompagnier fra M.G. Scharfschützentrupp 3, 4. Armee, var tildelt II. Bataljon. Vores eget M.G. Kompagni kunne alene ikke besætte både forreste linje og de mange ”Widas”. Vest for Morslede lå den velkendte, senere så hårdt omkæmpede Passchendaele. Til højre for os lå Regiment 162 og til venstre Regiment 362. Forplejning blev i første omgang kørt frem på vogn til i Zonnebeke, hvorfra det blev båret af soldater frem i stillingen. Kaffe blev lavet i den anden linje.

Foran fronten lå det gamle, af englænderne besatte Ypres. De hvide ruiner rejste sig højt; man kunne tydeligt se den kønne katedral og ruinerne af tøjhuset. Det var et vidunderligt billede, når ruinerne af Ypres tegnede sig skarpt mod den nedgående sol på den vestlige aftenhimmel. Den 23. oktober afløste M.G.K. samtidig med III. Bataljon i stillingen. Det overtog i første omgang samtlige maskingeværstillinger.

Regimentsstaben og I. Bataljon ankom den 24. oktober om formiddagen til Morslede. Bataljonen fortsatte imidlertid videre til Zonnebeke, hvor den afløste Garde-Grenadiere i beredskab. Kl. 0730 overtog Oberstleutnant Sick kommandoen over afsnittet. 1. og 3. Kompagni var indtil dette tidspunkt ikke kunne bringes op på fuld styrke, hvor begge kompagnier i første omgang blev sammenlagt under kommando af Lt.d.R. Roggenkamp.

Den 25. nåede II. Bataljon Morslede, hvor det gik i hvilekvarter.

I løbet af dagene var artilleriet på begge sider relativt roligt. Der blev kun gennemført få ildoverfald. Ved en sådan lejlighed fik to betondækninger fuldræffere. Da der ikke skete skader herved steg besætningernes tiltro til konstruktionen.

Samtidig med vores ankom blev vejret dårligt og regnfuldt. Den disede luft gjorde observationer vanskelige. Derfor var artilleriets indsats yderst ringe. Om natten derimod beskød fjenden kontinuerligt tilgangsvejene med maskingeværer. Vores maskingeværer svarede igen, og knalderiet standsede først ved daggry. Fjendtlige fly lod sig slet ikke se.

Afløsning fandt sted hver femte dag. Bataljonen i hvil gik i beredskab, beredskabet afløste kampbataljonen og denne marcherede herefter til hvil i Morslede.

Under turen ud i stillingen kunne man føle sig hensat til Schleswig-Holstein. Hele området havde karakter af marsken som den, der findes derhjemme på vestkysten. På steder var der endda gærder. Man kunne se langt og man kunne se mange møller. Også hele måden at opbygge landet lignede hjemstavnen. Det gik forbi den ødelagte landsby Broodseinde. Kun ukrudts dækkede ruiner viste, at der engang her havde ligget en driftig by. Foran landsbyen lå forfaldne og overbevoksede skyttegrave, der i årene 1914 og maj 1915 havde rummet vores ungdommelige tropper. Sporene efter de hårde kampe var stadig tydeligt at se. To store kirkegårde lå på hver sin side af vejen med benene af faldne tyske krigere. De var smukt vedligeholdte. Navnlig gjorde den nord for vejen

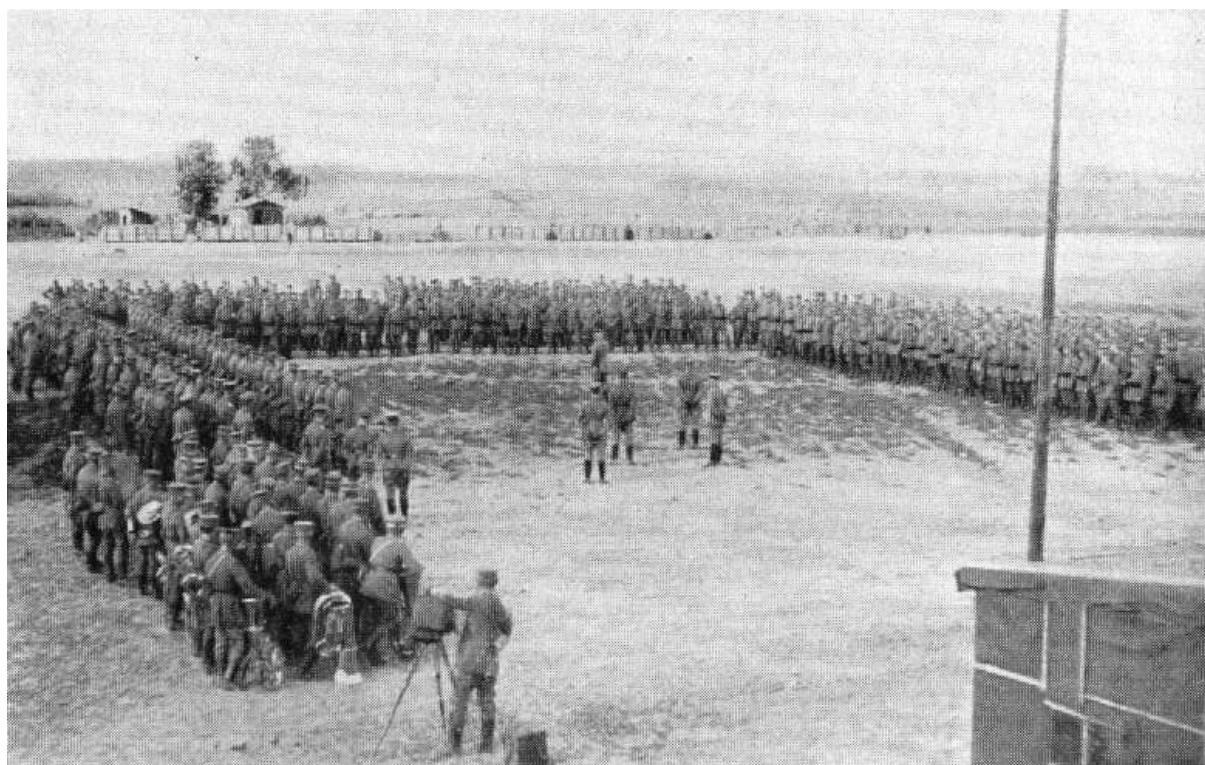
K.T.K. i stenbrud på Voiry-Notre-Dame

Vert-skoven

Monchy-le-Preux

Oberst Sick taler til III/163 i Bellonne

liggende Jäger-kirkegård et særlig velplejet indtryk. På hver heltegrav stod et kors af hvid birketræ. Talrige jægere havde her fundet deres sidste hvilested.

Den store by Zonnebeke så trøstesløs ud. Ganske vist var husene for største del stadig hele, men tagene var uden teglsten og tomme døre og vinduer stirrede mod en. Alle former for husgeråd lå strøet omkring, haverne var ét vildnis, træerne var knækkede. Den skønne gamle gotiske kirke lå i støv og ruiner. Kun de gotiske vindusbuer og kirkeportalen stod endnu som stumme anklager mod den brutale ødelæggelse. Også det kønne slot lå i ruiner. Alle trædele var væk, vinduerne ødelagte, vejen til slottet groet til og slots søen fyldt ned ragelse af enhver slags. Hele Zonnebeke var et stilhedens og ødelæggelsens plet.

I den vestlige kant i retning af Ypres lå forbindepladsen og pionerdepotet. Lige bag skæringspunktet mellem jernbanen og vejen fik plankevejen mod nord ind i stillingen. Ve den, der her forsøgte at gå tværs af terrænet. I dette område var der overalt udspændt snubletråde. Mangen en, der forsøgte at skyde genvej, måtte bøde for sin ubetænksomhed. Han snublede over den usynlige tråd, styrtede, og bar han på materialer, måtte han bandende samle det op - for kort tid efter igen at falde. For at føje spot til skade måtte han også tåle den højlydte latter, der fra de på sikker vej gående kammerater forfulgte sådan en ulykkesfugl. Det var slet ikke let igen at komme ud af dette for fjenden impassable gjorde terræn.

Den første afløsning fandt sted den 27. oktober. Med kun tre kompagnier måtte I. Bataillon forstærkes i første linje af 5. Kompagni.

I beredskab var kompagnierne således fordelt: et i Wittenberg, et i Brandenburg, et i Stroh- und Quergut og et i Scharnhorst i støttepunkt Frezenberg. Kun her var besætningen underbragt i gode dækningsrum. Overalt lå beredskabet i trædækninger, der kun var splintsikre og desuden var befolket af et utal af rotter. Desuden var disse dækningsrum fuld af lus. Det var umuligt at komme disse udyr til livs. Om natten løb de fede rotter hen over de sovende soldaters ansigter. Hvad de kunne finde af madvarer, blev ædt op. Man måtte derfor hænge brødet op i loftet ved hjælp af snore. En af hovedbeskæftigelserne under beredskab var jagten på lus.

Den 28. oktober blev der ved hver bataljon opstillet et maskingevær-kompagni med hver 6 geværer. Den hidtidige chef for M.G.-kompagniet, Hauptmann Langerfeldt, indtrådte som M.G.-officer ved regimentsstaben. Fører for 1. M.G.K. blev Lt. Wenz, 2. M.G.K. Lt.d.R. Foerster og for 3. M.G.K. Lt.d.R. Schulze.

For at underbringe enheder skudsikkert, blev der arbejdet feberagtigt på betondækninger. Til dette arbejde blev Pionier-Kompagnie Schade indsat. Dette var imidlertid ikke alene i stand til at møde den store udfordring. Derfor måtte der desværre daglig stilles et antal folk fra regimentet til disposition for arbejdet. Med denne assistance gik bygningen af betondækninger rimelig hurtig. Det var nødvendigt at arbejde hårdt, hvis man skulle nå at blive færdig med sådanne konstruktioner inden frosten satte ind. Bau-kompagniet, som var underbragt i Mau-erhofe ved Zonnebeke, assisterede med sædvanlig flittighed under vedligeholdelsen af stillingen. Især måtte de hjælpe med dræningen. Var en af drækanalerne stoppet til, dannedes der øjeblikkelig hele søer. Bau-kompagniet havde derfor meget at lave med at holde de talrige afløbsgrave i orden. Spørgsmålet om dræning skulle snart udvikle sig til en ren plage for alle førere.

Den 1. november havde fjenden tilsyneladende haft en afløsning. Der begyndte en langt mere ihærdig patruljeaktivitet, hans artilleri skød mere livlig end tidligere og hans flyvere var igen i luften. Den næste dag begyndte han også at bruge minekastere. Denne dag ankom også vores trofaste våbenbror, 17. Reserve-Artillerie-Regiment. Det begyndte med det samme ivrigt med indskydningen, desværre uden først at underrette infanteriet. Dette medførte alle former for ubehageligheder, da fjenden svarede på indskydningen med en usædvanlig kraftig beskydning af vores forreste linje. Stillingen led meget under denne ild, og kompagnier måtte efterfølgende arbejde i dagevis for igen at sætte den nogenlunde i stand.

Tre pålidelige Somme-krigere, Lt.d.R. Petersen, Vizefeldwebel Aecker og Gefreiter Schönau modtog et E.K. I af den kommanderende general som en velfortjente anerkendelse af den tapperhed, som de ved enhver lejlighed, og specielt langs Somme, havde udvist. Også mange andre fik ved denne lejlighed deres belønning for deres indsats under slaget.

Den 4. november gik det i afsnittet ret livlig til. Allerede tidligt på formiddagen beskød det fjendtlige artilleri vores forreste linje og beredskabsgraven. Med uregelmæssige mellemrum fortsatte den beskydning til over middag. Om eftermiddagen var det i første omgang roligt. Kl. 1620 forstærkedes den engelske ild, og rettede sig især mod Afsnit "Y", der blev ramt af omkring 200 granater af alle kalibre. Denne ild beskadigede stillingen kraftigt og kostede os desværre også tab. Fjenden udvidede derefter deres skydning også til Afsnit "W". Hele stykker af graven styrtede sammen efter fuldræffere. Arbejdet i sølet var ikke let, da de fleste sandsække var revet i stykker. Spader kunne ikke anvendes. Det var nødvendigt med håndkraft igen at få lagt sandsækkene, hvorfra pløret løb frit. Fjenden forstyrrede konstant dette arbejde gennem artilleri- og M.G. ild, så hele natten og det meste af den følgende dag måtte bruges for at bringe stillingen i nogenlunde forsvarsmæssig stand.

Formiddagen den 6. november begyndte rolig, men næppe havde kompagnierne spist til middag før beskydningen kl. 1330 begyndte igen. Ilden var denne gang rettet mod Afsnit "Y", som blev holdt af 7. Kompagni. For at undgå tab, havde kompagniføreren, Lt.d.R. Wächter beordret rømning af den særligt sønderskudte del af graven. Mellem kl. 0203 og 0207 var der fuldstændig ro. Denne korte tid udnyttede fjenden, en større engelsk patrulje til at krydse den rømmede del af graven til omkring 100 meter bag vores forreste linje. Den havde rullet et hvidt bånd ud efter sig som ledesnor. En anden engelsk patrulje på omkring to grupper var samtidig gået frem mod den nordlige, og en tilsvarende mod den sydlige fløj af kompagniafsnittet. Begge var nået frem til kanten af graven. Bag disse patruljer, der tilsyneladende havde til formål at tage fanger, lå endnu en fjendtlig reserve- eller opfangspatrulje. Da kompagniet opdagede fjendens indtrængen, styrtede de fra alle sider ind på ham med håndgranater. Forrest den tapre Lt. Wächter sammen med Unteroffizier Rönfeldt, ordonnansen Fischer og oppasseren Lehniger. De tre sidstnævnte lod ikke fjenden i ro før han sidste helt og holdent var smidt ud igen. Fjenden efterlod sig tre geværer med påsat bajonet, en sæk med håndgranater, en kølle og to pigtrådssakse i vores stilling. Ved Muldengut blev der fundet to tromler med hvidt bånd. Målet, at tage fanger, opnåede fjenden ikke; ingen manglede i kompagniet.

Den 10. november var de tre maskingevær-kompagnier så langt fremme med deres opstilling, at Scharfschützen-Kompagnierne kunne frigøres. Hver bataljon havde nu sit eget, slagkraftige fulde M.G.K., som blev en fast bestanddel af bataljonen.

For at udnytte de erfaringer, den hidtidige skyttegravskrig havde frembragt, til nytte for tropperne, og for at uddanne dem til deres vanskelige tjeneste, blev der på befaling af korps opstillet et Lehr-Kompagni ved Regimentet. Hver Bataljon afgav hertil en deling på tre grupper. Kompagnier blev underbragt i Morslede, og kom under kommando af den erfarne, kampprøvede Lt.d.R. Roggenkamp.

De øvede daglig i en øvelsesgrav, og da enheden for største delen bestod af gamle skyttegravskrigere, der hundrede af gange havde set fjenden i øjnene, kunne Lt. Roggenkamp allerede efter en uge lade disse stormtropper inspicere af den kommanderende general. Ved denne inspektion deltog alle armekorpsets stabe. Den forløb i den grad fremragende og inspirerende, at Exzellenz von Boehn efterfølgende kunne udtale sit håb om, at det ville blive muligt at uddanne alle hans armekorps soldater på lignende måde.

To dage senere var General von Boehn igen ved Regimentet, denne gang for at overrække et E.K. I til en glimrende soldat, som på grund af sin tapperhed var udnævnt til Unteroffizier: Gefreiter Will, 5. Kompagni, for sin strålende indsats som Kompagni-ordonnans under Somme-Slaget

Indtil den 14. november havde fjenden ladet området bag den anden linje være i fred. Denne dag skød han for første gang med tungt artilleri mod bakken ved Broodseinde. Englænderne havde i nogle dage trukket en del af sine maskingeværer, som blev anvendt til beskydning af vore stillinger, langt tilbage. Dette var meget ubehageligt for os, for på den måde var det ham nu muligt, med den højere skudbane, at nå vores trafikgrave med ild. Dette havde ikke tidligere været muligt på grund af den noget fladere skudbane, og de anlagte blændere over graven. Med denne skydning på lang afstand opnåede englænderne at gøre trafik i gravene, navnlig omkring afhentning af mad, meget risikabel.

Vores patruljer var hele tiden ret aktive, og havde opmuntrende resultater. En patrulje under Lt. Schwarz, 4. Kompagni, nåede den 14. november den fjendtlige grav. Det lykkedes ham at bringe to englændere, der tilhørte II. Bataillon, Lancaster Fusiliers, med tilbage. Den unge Lt. Schwarz' resultat var desto mere anerkendelsesværdigt, da dagen før englænderne med en 12 mand stærk patrulje havde forsøgt at tage fanger hos os, men uden resultat, men tværtimod hurtigt måtte vende tilbage til egen grav.

Beredskabsbataljonen måtte yde et stort arbejde hos Pionier-Kompagni Schade. Op til 30 grupper måtte bataljonen stille daglig for at hjælpe med at blande beton, slæbe materiale, udbedre skinner, arbejde på bagved liggende hindringer eller for at skanse i Albrecht- og Wilhelm-stillingerne i anden og tredje kampzone, der forløb øst for Zonnebeke. Desuden blev dækningsrum forbedret og forladte dækninger retableret. Under hensyn til den kommende kolde årstid blev ovne indbygget i alle underbringelser.

Den 21. november forlod Hauptmann Koller, denne jernmand, som hans II. Bataillon med stolthed og ærefrygt ser tilbage på, Regimentet, for at overtage II/R.I.R. 84. I april 1917 fandt han under kampene i Siegfriedstillingen heltedøden i spidsen for denne. Navnet "Koller" vil for altid være forbundet med II/163. Hans heltemod, hans sikre føring under slaget ved Noyon, ved Laucourt, Moulin-sous-Touvent, langs Somme og i Flandern bliver aldrig glemt. Tankerne om denne uforlignelig tapre officer vil leve videre i Regimentet, så længe der eksisterer en 163er. Utrættelig omsorg for sine undergivne, ubegrænset pligtroskab og uselvisk opofring i tjeneste for Fædrelandet, det var rettesnorene i hans liv. Han var billedet på en frontsoldat. Han hviler i den hjemlige jord på kirkegården i Oldenwort ved Tönning.

Dem 24. gennemførte den rutinerede patruljefører, Vizefeldwebel Grossmann, sammen med Unteroffizier Heise og Musketier Stichbahn fra 10. Kompagni, et stød mod fjenden. I den mørke nat gik de frem mod den engelske stilling. Som indianere sneg sig frem. Endeligt opdagede de en engelsk post. Uden betænkning gik de tre tapre mænd i flæsket på englænderne. Efter en kort kamp flygtede fjenden, men to blev taget til fange. De tilhørte I./Kings Own Royal Lancaster Regiment. Tre mod syv, det kendetegnede Grossmann; han spurgte aldrig, hvor stærk fjenden var, kun – hvor er fjenden.

Den 29. november rettede fjenden til afveksling opmærksomheden mod det højre fløjafsnit ”W”.

Kl. 1600 indledte pludseligt en heftig maskingeværlid et kraftigt artilleri- og minekaster bombardement af afsnittet. Fuldræffere beskadigede stærkt graven og stikgrav W1. 1. Kompagni forlod på ordre fra Lt.d.R. Roggenkamp den forreste grav, mens det tunge maskingevær 9 blev flyttet til den venstre fløj, hvorfra den kunne beskyde en angribende fjende i flanken. Kompagniet selv besatte anden grav, alle i fuld dækning med undtagelse af nogle få poster langs brystværnet, der konstant stirrede på den overliggende fjendtlige infanteristilling. Som den fjendtlige artilleri standsede, stormede englænderne frem fra deres grav. Et fløjt og kompagniet var fremme ved brystværnet, hvor en velrettet ild modtog den stormende fjende. Samtidig begyndte M.G. 6 at skyde. Fjenden veg ud mod nord og nåede frem foran 9/162, hvor de på samme måde blev mødt af en velkomsthilsen af stål, og til sidst blev tvunget tilbage til deres egen stilling.

Den 2. december var betonkøkkenet i Ostermorgengut [GPS: 50 52.228 N 2 57.698 E] færdig, og blev med det samme taget i brug af kampbataljonens kompagnier.

Det var et virkeligt vidunderbyggeri. Den kunne dårligt ses fra fjendesiden, den var rummelig, lys og gjorde et tiltalende, rent indtryk – og alligevel var den fuldstændig skudsikker. Selv under den voldsomste beskydning under de kraftigste kamphandlinger røg det bag fronten stadig fra skorstenene og simrede i kedlerne. For soldaterne betød denne indretning en uhyre lettelse. Nu gav det god, varm mad og frisk kaffe.

Beredskabsbataljonen fik sin forplejning fra Morslede, hvorfra det blev kørt frem.

Indretningen af kantiner i stillingen blev ligeledes modtaget med tak. Der var sørget for tobak, cigarer, cigaretter, snaps og konserver. Smør, æg, fedtstoffer og sukkervarer kunne købes, og man kunne også sikre sig vin til en billig pris. I dækningerne glødede de små ovne. Dagene fordrev man med at spille Skat og Doppelkopf. Imidlertid kunne beredskabsbataljonen ikke klage over noget at lave. Da i mellemtiden frosten var sat ind, og dyb sne dækkede stillingen, lå betonstøberiet stille en tid.

På grund af havets nærhed var der hyppige skift i vejret. Frost, regn, solskin og snestorme skiftede med hinanden, og ind i mellem dækkede en tæt tåge hele landet. Den der tror, at tåge begrænsede alle krigeriske handlinger, tager fejl. Når tågen blev så tæt, at sigtbarheden blev kraftigt indskrænket, blev der indført ”Tågeberedskab” med natbesættelse af graven for at undgå en overrumpling fra fjendtligt infanteri. Regnede det, trodsede sølet i stillingen enhver beskrivelse. Selv det at gå på træriste og planker var anstrengende, da på grund af de mange lerede støvler, træet blev så glat, at man hele tiden gled.

Den 13. december kunne der mærkes en jordrystelse, der tydede på en mine- eller tunnelsprængning. Der blev i alle kompagni-afsnit omhyggeligt holdt udkik efter en eventuel sænkning i jorde, men intet var at se. Det blev i sidste ende konstateret, at en meget kraftig minekaster granat havde forårsaget rystelsen. Den var slået ned i Afsnit ”W”, 30 meter bag kompagniførerens dækning, og havde her efterladt et krater på 10 meter i diameter og 5 meters dybde.

Den 6. december blev felttoget mod det troløse rumænske folk afsluttet ved indtagelsen af Bukarest. Man fik forhåbningen om, at en afslutning af krigen nu nærmede sig. Vi i vest havde alle den klippefaste overbevisning, at det aldrig ville lykkedes fjenden at gennembryde vores front. Den 12. december blev så et kejserlig dekret udsendt:

Til den Tyske Hær!
Soldater!

Med en følelse af sejr, som i gennem jeres tapperhed har tilkæmpet jer, har jeg og Herskerne af de trofastblivende stater, gjort fjenden et fredstilbud. Om det dermed knyttede mål kan nås, er stadig uvis. Jeg fortsætter, med Guds hjælp, at stå fast og besejre fjenden!

Sign. Wilhelm I.R.

Der gik en glad ophidselse gennem tropperne. Overalt blev dekretet ivrigt diskuteret, men alle knyttede kun ringe håb på dets resultater. Vi vidste, at Entente-magterne ved overenskomst havde bundet sig til en besejring af centralmagterne, der ved hjælp af den grusomme, umenneskelige hungerblokade skulle opnås. Derfor var der

ingen skuffelse, da et afslag på tilbuddet indtraf den 30. december. Der måtte kæmpes videre. Våbnene måtte endegyldigt afgøre sejr eller nederlag. Med denne overbevisning begyndte vi det nye år.

Den 23. december forstærkedes den fjendtlige ild kl. 0600 pludseligt til en rasende trommeild. Under den velprøvede, krigserfarne Oberleutnant d.R. Westemann, veg ud, og da fjenden i omkring kompagnistyrke stormede frem i angreb og trængte ind i det rømmede område, gik han med 10. Kompagni i flæsket på dem med håndgranater og blankvåben. Det udviklede sig til en blodig nærkamp, mand mod mand. Helt fremme kæmpede den gamle, og i alle situationer rolige og overordentlig tapre Unteroffizier d.L. Timm, sammen med den unge, dygtige Unteroffizier Scheel, Gefreiter Stöver og Musketier Lindemann, Völkers og Hauptmann. Til sidst blev englænderne løbet over ende. De flygtede tilbage, og efter lod sig en hårdt såret og tre døde. Andre sårede tog de med tilbage. I stillingen efterlod englænderne sig et antal geværer og sprængladninger, hvormed de formodentlig ville sprænge vore dækninger. Så snart englænderne forlod stillingen, blev der med røde lyskugler påkaldt spærreskydning, der straks satte ind og ramte den tilbagegående fjende.

Vores stilling så grim ud. Den var helt sunket sammen i mudder og søle. Man kunne ikke længere genkende en grav. Hele området lignede ælte, der var rørt grundigt sammen. Kun med besvær kunne man bane sig vej, som man sprang fra det ene faste punkt til det næste. Da det snart blev lyst, kunne der ikke blive tale om en udbedring af stillingen. Først som det blev mørkt igen kunne man nødtørftigt genskabe graven. 12 mand fra den tapre 10. Kompagni blev såret under kampen.

Juleaften forløb uforstyrret i stillingen. Da graven delvist var rømmet, blev julen fejret i dækningerne i lyset fra de små juletræer. De små ovne, optændt med kul, udsendte en behagelig varme. Der lød julesange, og de små pakker, som de kære derhjemme havde sendt, blev fordelt. Heller ikke de, som julemanden havde glemt, gik tomhændet derfra; alle delte gerne med kammeraterne. Udenfor silede regnen ned over betondækningerne. I det forfærdende pløre stod posterne, indhyllet i overfrakker, og lod ikke øjnene glide fra den fjendtlige stilling. Skytterne ved maskingevæerne spejdede med anspændt opmærksomhed i lyset af de talrigt afskudte lysraketter mod den fjendtlige stilling - intet kunne forstyrre disse trofaste vagters opmærksomhed. Den tilsynsførende gik langsom med lypistol i hånden frem og tilbage gennem pløret, og afskød fra tid til anden pistolen. For dem begyndte juleaften først efter afløsning.

I beredskabet var det lettere at fejre jul. Kun det mest nødvendige arbejde blev udført før alle fandt sammen til den glade fest. Når man ikke kunne være sammen i familiens kreds, var der intet bedre end at fejre højtiden med kammeraterne, som man var forbundet til i liv og død, på hvem man kunne stole til det sidste.

Bataljonen i hvil begyndte festen i Morslede. På et overfyldt bord stod de "Liebesgaben" som byen Bremen havde skænket os.

Også det flittige Bau-Kompagni lod denne aften arbejdet hvile. De var samlet i Mauerhofe, og deres julesange klingede i den stille nat langt ind i afsnittet.

Nytårsaften drøuede kanonerne i usædvanlig styrke og krævede til sidst også to menneskeliv. Den tapre fører for 4. Kompagni, Lt.d.R. Hoffschmidt, døde heldedøden kort før udløbet af det skæbnerige, blodige og vanskelige år "1916".

1917

Det nye år begyndte generelt roligt. Vejret var i begyndelsen af januar trist og regnfuld. Midt på måneden blev det koldt, og i den sidste tredjedel herskede stærk frost og klar sigtbarhed. Landskabet så herlig ud i rim-frost, og det var en pragtfuld udsigt man havde fra Frezenberg mod Ypres.

Artilleriaktiviteten på begge sider var efterhånden meget kraftig. Om formiddagen skød i hovedsagen vores artilleri. På grund af solens stilling havde de en god observation. Alle fjendtlige mål lå godt oplyst. Slog granater ned i tårnet til katedralen i Ypres steg støvskyer højt til vejrs. Alligevel vaklede tårnet ikke. Den var indrettet til observation og gjort skudsikker med beton. Englænderne var i denne tid helt rolig. Først om eftermiddagen, når solen sank i vest, kom de til live. Nu havde de god observation, og skød derfor kraftigt. Især rettedes det tunge artilleri mod baglandet, hvor det forstyrrede arbejdet på de bagvedliggende stillinger. Til udbygning af disse stillinger blev 6./I.R. 25 den 10. januar underlagt regimentet.

Denne dag tydede en kraftig fjendtlig skydning på et angreb. Uophørligt regnede granaterne ned over vores forreste stilling i Afsnit "W" og "K", over Verlorenhoek, kommandostationen Wolfzahn og "Wida" Rübenhaus. Også naboafsnittet under 162'erne lå under samme voldsomme ild. De to K.T.K. tog forbindelse med hinanden over telefon for at diskutere situationen. Kort efter angreb fjenden Regiment "Lübeck", men fik sig en blodig tud. Hos os skete intet. Ud over ødelæggelserne i stillingen havde vi ingen tab at beklage.

Den 14. blev Pionier-Kompani Schade afløst og overgik delvist til Regiment.

På denne tid vrimlede det med fly i luften, og hyppigt var vi vidne til luftkampe. Vi så mange fly styrtede brændende ned. Vi kikkede forventningsfuld efter afmærkningen, og kunne vi på det nedstyrtende fly genkende den blå-hvid-røde kokarde, herskede der jubel i stillingen. Vore luftværns-maskingeværer satte ind hver gang fjendtlige fly fløj ind over stillingen. For at gøre deres træfning bedre, var disse maskingeværer forsynet med luftværns sigtemidler. Forhåbentlig har vi med disse opnået træffere, men desværre kunne vi observere nogen. Det var formentlig vanskeligt for vore maskingeværer at bringe et fly til nedstyrtning. De havde under alle omstændigheder ikke flere succeser end Flak-kanonerne (Fliegerabwehr-Kanonen).

Den 27. markerede III. Bataillon i Morslede vores Allerhøjeste Krigsherres fødselsdag efter gammel soldaterskik med en parade. Under paradeopstillingen på markedspladsen holdt Herr Oberstleutnant Sick en fyndig tale, hvori han opfordrede os til fortsat trofast at holde ud, og af alle kræfter bidrage til, at dette år ville bringe vores Fædreland den længe ønskede, ærefulde fred. Et trefoldigt hurra for H.M. Kejseren afsluttede talen. Under lyden af vores gamle, kønne Regiments-Parademarch defilerede Bataljonen herefter i gruppokolonne for Regimentskommandøren.

Den 29. januar blev Regimentets minekaster-afdeling nedlagt og i stedet blev der ved hver bataljon opstillet en nyt. Som chef for 1. Afdeling blev Lt.d.R. Sievers, for 2. Lt.d.R. Hellwegen og for 3. Lt. Rotte udnævnt. Den tidligere chef for regimentsafdelingen, Lt.d.R. Meyer, tiltrådte som Minekaster-officer ved Regimentsstaben.

Granatkasterne blev overført til minekasterkompagnierne. Ved hvert kompagni blev desuden 12 mand uddannet på lette Minekastere, så ethvert udfald af mandskab ved minekasterne til enhver tid kunne dækkes ind. Dette nye tiltag beviste til fulde sin værdi.

Den 30. januar indløb befaling fra 17. R.D. om, at vi skulle overdrage stillingen til 185 Infanterie-Division. I vores sted trådte I.R. 65. I tiden mellem 31. januar og 2. februar skulle afløsningen finde sted. Allerede den følgende dag forskød I. Bataillon med tog til Maldeghem øst for Brügge. Inden vi imidlertid endegyldigt kunne forlade stillingen, blev der gennemført endnu en kampopklaring mod fjenden med det formål at tage fanger.

Operationen havde kodeordet "Kiel" og blev gennemført af de to unge løjtnanter Schwarz og vom Hövel. Også artilleriet, vores minekastere og Minenwerfer-Abteilung 217 under Lt.d.R. Grelck, deltog i foretagendet med spærreskydninger.

Stormgruppen på 46 mand blev opdelt i to grupper, hver under en af de to løjtnanter. Når opgaven var løst, skulle begge officerer afskyde lyskugler med sole, og på dette tegn skulle alle deltagere så hurtigt som muligt returnere til egen stilling.

Den 1. februar startede "filmen" som vores ærede kommandør udtrykte det. Kl. 0545 lagde stormgrupperne sig parat i deres udgangsstillinger 50 meter foran egen forreste grav. Kl. 0600 startede artilleri og minekastere ødelæggelsen af den fjendtlige hindring. Ilden lå godt. Efter 6 minutter lagdes ilden frem. Samtidig styrtede vores tapre folk frem med håndgranater parate i hænderne. Det lykkedes med det samme at nå den fjendtlige stilling, da hindringer var så godt som ødelagt. Alligevel gav den problemer, da ikke alle tråde var skudt over, og

desuden var trukket meget højt. Graven blev herefter trevlet op fra nord og syd. 4 englænder blev fanget, mens 1, der tappert gjorde modstand, blev nedkæmpet. Resten flygtede bagud. Af disse blev endnu to skudt. Nu var det tid! Lyssignalerne blev afskudt og enheden gik tilbage. Under tilbagegangen blev en af fangerne såret. Efter afskydning af en grøn og rød lyskugle indstillede vores artilleri go minekastere deres ild.

Dårligt var vores folk kommet i sikkerhed før en planløs engelsk spærreild startede. Den lå foran og bag vores forreste grav, men ingen kom til skade. Vores lette minekastere – 4 i alt – havde på 19 minutter skudt 524 granater. Da de havde ramt godt, kan man betegne resultatet af deres skydning som fremragende. Af vores folk var kun en alvorligt såret, mens en, der 100 meter foran vores stilling, var stoppet op for at trække vejret, sandsynligvis blev ramt af den engelske spærreild. Han forblev savnet.

Indsatsen fra underofficererne og soldaterne, der alle havde meldt sig frivilligt, er hævet over alt ros. Begge officerer forlod som de sidste den fjendtlige stilling. Særligt fortjener den handlekraftige Unteroffizier Kaiser, 8. Kompagni, som med tre mand fik den hårdt sårede Musketier Krause, 8. Kmp. med tilbage, efter at denne var blevet ramt kort før den fjendtlige grav. Fangerne var fra den engelske 39. Division. Begge officerer kunne med stolthed afgive melding: ”Opgave løst!”.

Nu kunne afløsningen gennemføres og forløb uden nogen forstyrrelse eller episoder.

Hvil øst for Brügge

Den 1. februar blev III. Bataillon med jernbane transporteret til Brügge og herfra marcherede stab og 9. Kompagni til St.Croix. 10., 11., 12 og 3. Minenwerfer-Abteilung til Syseele, 3. M.G.K. til Maele, øst for Brügge. II. Bataillon kørte også til Maldegheem med jernbane, hvor de sammen med Regimentsstab og I. Bataljon fandt gode kvarterer.

Der herskede stærk frost og sne dækkede det flamske landskab. Kulden var meget generende, da der i kvartererne ikke var opvarmningsmuligheder og eller ikke kunne skaffes fra Bykommandanturen. Kulden virkede særlig ubehagelig, da de fleste enetages flamske huse har gulve, lavet af røde teglsten, og man som følge heraf altid havde kolde fødder.

Mens bataljonerne forsøgte at indrette sig i deres nye kvarterer, så godt det kunne lade sig gøre, var Bau-Kompagni blevet overført til Regiment 65, og forblevet i den gamle stilling for at arbejde videre på udbygningen.

Som følge af de uopvarmede kvarterer blev mange af mandskabet forkølede. Man forsøgte at modvirke dette ved uddeling af alkohol, hvad der navnlig for det unge mandskab ikke ligefrem var godt. Endeligt lykkedes det Regimentet at fremskaffe opvarmningsmateriel til kompagnierne om end i begrænset omfang. Til de gener, kulden frembragte, kom nu mangel på petroleum. På trods af det hele følte vi os alligevel godt tilpas på denne egn. Ved siden af øksers og kampøvelser, var der rigelig tid til rådighed til at hvile ud og tage på udflugt til den gamle, skønne Brügge eller til Ostende. Mange fra Regimentet opsøgte disse steder. Navnlig Brügge tilbød med sine mange seværdigheder stor inspiration. Desuden var denne bys værtshuse rigeligt forsynet med alt, hvad der hører til livets glæder. Man kunne for en billig penge spise og drikke godt, sågar østers kunne man købe. Heller ikke i forretningerne var der mangel på vare. Mange benyttede lejligheden til at sende pakker med skønne minder hjem til pårørende.

Mens vores gamle stilling ved Verlorenhoek med sit sørgelig, dystre indtryk, de ødelagte gårde og landsbyer, de uplejede, overgroede marker og den totale mangel på beboere gjorde mennesker melankolske, var området her elskeligt. Det gjorde et hollandsk indtryk. Overalt ragede tårne op fra slotte og kirker, og midt blandt de mange huse i Brügge knejsede det pragtfulde klokketårn, hvorfra det kejserlige krigsflag vejede øverst oppe.

Dette smukke syn havde en stimulerende virkning på enhver naturelsker.

Den 7. februar forlod os vores gamle, højtærede kommanderende general, Exzellenz von Boehn.

Han var udnævnt til chef for Armee-Abteilung C. Han havde ført os til Frankrig i 1914 og tilhørte os med hele sit hjerte. Det var med dyb beklagelse, vi så ham forsvinde. Han forstod sine tropper og dem ham. Han sørgede som en far for os. Alle kendte ham. Når man talte om ham, blev han af den almindelige soldat blot omtalt som ”Max”. Det var ikke nedsættende, men tværtimod den højeste anerkendelse og en antydning af, hvor tæt vi alle stod. Under hans ledelse havde IX. Reserve-Korps opnået ære og værdighed. Han hørte til de bedste førere i hæren. Også han havde det svært ved at skilles fra os. Hans efterfølger blev Generalleutnant Kühne.

Bataljonerne søgte i denne tid at vække og forstærke den gensidige forståelse for infanteriets våben gennem fælles øvelser med Minekaster-afdeling og M.G. kompagnierne. Gennem det fælles arbejde var bataljonerne snart sammensvejsede i et ubrydeligt fællesskab, og ved udleveringen af lette maskingeværer (I.M.G.), blev enhedernes kampkraft betydeligt forstærket. Der blev dagligt øvet med disse nye våben, og et meget stort antal soldater uddannet i brugen af dette fremragende kampmiddel.

Da III. Bataillon var underbragt meget langt fra de øvrige bataljoner, blev den 7. februar flyttet til Gedelem. Kun 3. M.W.-Afdeling forblev i Syseele.

Den 20. februar skød vores minekaster-afdeling med skarp på Maeleveld ved Brügg under overværelse af divisions-chefen, General von Reuter. Træfningen var rigtig god. Sammen med en kamp-øvelse udført af II. og III. Bataljon bragte denne skydning fuld anerkendelse fra divisionskommandøren.

Stillingskampe ved Verlorenhoek

Fire lange uger var vi på denne skønne egn. Hvilet var for Regimentet af uvurderlig værdi. I fire lange uger havde vi intet hørt til fjenden, ikke hørt et skud. Så kaldte en befaling den 22. februar os tilbage til fjenden. Vi kom endnu engang tilbage i det gamle Afsnit VI foran Ypres, hvor vi havde ligget før hvileperioden. Den 24. var afløsning afsluttet. Den 25. om morgenen overtog Oberstleutnant Sick kommandoen over afsnittet. Alt var endnu ved det gamle. Skyttegravskrigen gik videre ad de gamle spor, og intet særligt skete i resten af februar.

Den 2. marts blev der ved hvert Regiment opstillet et telegraf-kompagni [Nachrichten-Kompanie – N.N.A.]. Lt.d.R. Scharper overtog kommandoen over vores N.N.A. Det var direkte underlagt Regimentet og bestod af samtlige telefonfolk og lyssignalister. Disse blev fordelt over hele regimentet.

Den 8. marts afviste 10. Kompagni en stærk fjendtlig patrulje, og frem til den 17. marts så vi fire fjendtlige fly blive skudt ned. Derudover var der ingen episoder. Artilleriaktiviteten holdt sig indenfor de sædvanlige grænser.

Den 19. marts gennemførte vi med succes et overraskelsesangreb mod den engelske stilling for at tage fanger. Operationen fik dækningsnavnet ”Heide”. Den blev anført af Lt. von Hövel, Lt.d.R. Sasse og 40 frivillige. Styrken blev opdelt i to: den nordlige under von Hövel og den sydlige under Sasse. Da det blev mørkt kravlede styrken gennem hindringen. Kl. 0525 lå de klar. 5 minutter startede Artilleri og minekastere, der med alt kraft i 5 minutter skulle bombardere den fjendtlige hindring. Desværre lå ilden noget for kort. Kl. 0535 stormede begge patruljer frem mod den fjendtlige grav. Foran den fjendtlige hindring, der kun delvist var ødelagt, lå der en omkring 2 meter bred grav. Det lykkedes ikke at springe over den, da man i mørket ikke kunne finde ordentlig afsæt, og heller ikke ordentligt kunne bedømme dens bredde. Derfor faldt alle i graven, og kun med besvær kom de op igen. Fast besluttet på at nå målet, lykkedes det imidlertid begge enheder at trænge ind i den fjendtlige grav. Denne var stærkt besat. Englænderne sad i et dækningsrum eller i posthuller og overgav sig for det meste uden modstand. Enkelte flygtede bagud, andre, der satte sig til modværge, blev nedkæmpet. 5 englændere, der forsøgte at gribe ind, blev afvist af Unteroffizier Schöttler. Lt. Sasse og Musketier Pieper faldt under passagen af hindringen. To mand blev såret. De sårede blev på en bære, der blev fundet i den engelske grav, bragt med tilbage. De aftalte fler-stjerne lyskugler blev afskudt, og alle deltagere returnerede til egen grav. De medbragte 11 usårede og 2 sårede englændere fra 9. Kings Liverpool Regiment under 55. Division. Som sidedækning under dette angreb var Vizefeldwebel Scheel fra 10. Kompagni med 5 mand stødt frem langs vejen Zonnebeke – Ypres. Også han vendte tilbage efter opsendelse af signalet.

Tidligt på formiddagen den 19., omkring kl. 0700, rykkede Lt. von Hövel med sin enhed og fangerne ind i Morslede. Til lyden af marchen „Friedericus Rex“ marcherede enheden i parademarch forbi regimentschefen. Glæden over succesen blev dog noget overskygget over taget af Lt.d.R. Sasse og Musketier Peiper. Den hårdt sårede Unteroffizier Landgraf forlod før indmarchen sin bære, og humpede med strålende øjne forbi sin kommandør. Dette opløftende syn vil hos alle, der overværede det, forblive uforglemmelig.

Vinteren gik mod sin afslutning, foråret nærmede sig. Endnu lå vores stilling under dyb sne, men allerede nu begyndte de første tegn at vise sig på, at Ententen i dette forår med store slag ville fremtvinge en afgørelse af krigen

Den 11. februar faldt Kut el Amara og den 11. marts rykkede englænderne ind i Bagdad. Den tyrkiske hær havde mistet sin gamle slagkraft og evne til at yde modstand. Vi var derfor tvunget til, også at gribe ind i Asien. En ny Hærgruppe-kommando i "Palestina" blev opstillet under General von Falkenhayn, og tropper sendt dertil.

I marts var i Rusland den gamle Zar-trone brudt sammen. Revolutionen havde fejlet Zaren og hans regering, som hældte til en fred, til side. Den russiske hær var mør, så den Øverste Hærledelse kunne trække tropper fra øst til vest og udskifte udkæmpede divisioner fra vest med friske fra øst. Vi anede på dette tidspunkt intet om dette, vi håbede på en aflastning, da evnen til at føre krig var stærkt nedsat. Vores generelle situation syntes at være væsentligt forbedret. Den forstærkede ubådskrig forårsagede enorme tab for fjendestaterne. For englænderne var situation ret kritisk.

Amerika, som siden krigens begyndelse under ledelse af sin tysk fjendtlig præsident Wilson, aldrig havde forholdt sig neutral i forhold til os, som havde støttet vores utallige fjender med våben og ammunition, som hensynsløst havde udnyttet sin pengemagt mod os ved kreditgivning til fjenden, det Amerika, som vi siden dens opstående altid have levet venligt med og som vi havde støttet under dens uafhængighedskrig, gik som resultat af en uhyrlig hetz mod Tyskland i ord og billeder den 5. april ind i krigen mod os.

Vores Øverste Hærledelse havde allerede fra midten af januar begyndt en tilbagetrækning og forkortelse af fronten til "Siegfried-stillingen". Denne var i midten af marts afsluttet.

Fjenden fulgte kun tøvende efter gennem det ødelagte land, og først i slutningen af marts nåede de frem foran vores nye stilling. Fjenden valgte at slå til i hver ende af Siegfried-stillingen, ved Scarpe og ved Aisne - ved Scarpe englænderne, ved Aisne franskmændene. Her begyndte det materielslag, hvis voldsomhed og kraft satte alle hidtidige oplevelser i skyggen. Først skulle den tyske stilling ødelægges, og så skulle en ildvalse bane vejen for det angribende infanteri „la cigarette à la bouche“ (med cigaretten i munden), som General Nivelles udtrykte det. Men det skulle blive anderledes!

Forårsslag ved Arras

Den 27. marts udsendte chefen for XI. Reserve-Korps, Generalleutnant Dieffenbach, følgende dagsbefaling:

IX. Reserve-Korps har modtaget befaling om at besætte et andet afsnit af Vestfronten, efter at den sin hidtidige stilling, gennem iver og meget hensigtsmæssig arbejde, vel har gjort den uindtagelig. For dette selvopofrende arbejde til gav for vores store patriotiske mål, udtaler jeg til alle medlemmer af IX. Reserve-Korps og alle dens kommandosteder min fuldeste anerkendelse.

Det kan vel forventes, at vi i den nye stilling endnu engang bliver stillet på alvorlige opgaver. IX. Reserve-Korps kan anse dette kald som et tegn på tillid fra vores Øverste Krigsherre, og jeg tvivler ikke på, at I vil bestræbe jer på atter at bekræfte Arme-korpsets gamle hæder, som I i så mange kampe strålende har bevist. Med Guds hjælp vil det på denne måde lykkes os at bidrage til den endelige sejr for vores Fædreland.

Samtidig med denne dagsbefaling ankom I.R. 65 til afløsning, og den følgende dag begyndte transporten med mål i Frankrig! Med undtage af I/163 blev alle dele af Regimentet transporteret fra Morslede. I. Bataillon marcherede til Iseghem og fulgte den 31. marts. Turen gik over Roulers, Lille, Douai til Vitry-en-Artois, sydvest for Douai. Herfra fulgte march over Pelves til Monchy-le-Preux. Det stolte Monchy var en vidunderlig højt liggende plet, hvorfra man kunne se langt i alle kompassets retninger. Mod vest så man den store, delvist ødelagte by Arras. Kirketårnet ragede, selvom det var temmelig ødelagt, højt op over husene. For mange kilometer kunne man se ud over det skønne land Artois. På trods af fjendens nærhed var Monchy næsten ikke ødelagt, kun kirken lå i ruiner. I den østlige udkant lå et stort, kønt slot i en velplejet park. I byen var der forskellige store bygninger, der tilsyneladende tilhørte landbesidderne. På markedspladsen stod det massivt byggede Mairie – rådhuset. I den nordvestlige udkant lå en moderne villa – "Villa Barbara" – der på grund af sin hvide farve skilte sig ud fra de ellers mørke huse i byen. I denne havde Regimentsstaben fundet indkvartering. Lige ved siden af villaen lå en betondækning, foran hvilken der på den røde jord var lavet et hvide "8". Denne var underbringelse af korpsets telefoncentral. På vestsiden på vejen mod Wancourt stod et højt, på lang afstand synligt krusefiks.

Midt i landsbyen lå der en meget dyb, minebygget dækning. En del af indbyggerne var stadig i deres huse. Talrige børn legede i landsby gaderne. Den Store Bagage blev placeret i Noyelles-sous-Bellonne

Vi afløste det saksiske Reserve-I.R. 102, der hidtil havde besat Afsnit "E" i Siegfried-stillingen. Sakserne fortalte, at der generelt var ro i stillingen. Monchy, der udgjorde et fortræffeligt mål for fjenden, blev i virkeligheden ikke beskydt. De tvivlede imidlertid på, at denne ro ville fortsætte, da det fjendtlige artilleri i de sidste dage flere gange havde indskudt sig på markante punkter i terrænet. Operation "Alberich", som tilbagetrækningen til Siegfried-stillingen var blevet kaldt, var kun tøvende blevet fulgt op af englænderne, og de lå stadig ret langt væk.

Afløsningen begyndte 31. marts. Der herskede allerede forårsvejr og dagen igennem skinnede solen over hele det kønne område. II. Bataillon gik i første omgang i stilling vest for Neuville-Vitasse, mens III. Bataillon den 31. afløste i forreste linje, så der nu lå to bataljoner ved siden af hinanden. Hver bataljon lå med to kompagnier i forreste, et i anden og et i tredje grav. I. Bataillon, der i mellemtiden var indtruffet, kom i hvil i Monchy.

Fjendens forhold var endnu fuldstændig uklare. Derfor blev der med det samme udsendt opklaringspatruljer. På venstre fløj af regimentets stilling var englænderne fortsat så langt væk, at der måtte etableres en fremskudt Feltvagt-stilling vest for Neuville. Vores patruljer fastslog om natten 31. marts til 1. april, at fjenden var fulgt med frem til den tidligere linjes anden grav.

Allerede fra starten af april måned øgede den fjendtlige artilleriaktivitet. Primært var det med hjælp fra flyobservatører i form af indskydning mod vore batteristillinger. Også indskydning mod de forskellige skyttegravslinjer var tydelig. Så snart ilden lå rigtigt, ophørte skydningen straks.

Dag for dag blev det livligere i afsnittet. Vores patruljer ydede fremragende arbejde. Den 2. april indbragte Vizefeldwebel Scheer fra 10. Kompagni med sin patrulje en korporal fra 17. Kings Liverpool Regiment, 30 engelske division, som var taget til fange nord for Vindmøllehøjen. De britiske forberedelser blev hyppigt i den grad generet af ild fra patruljer, at fjenden måtte trække sig tilbage.

De engelske flyvere var usædvanlige dristige. De fløj tæt hen over vore stillinger og beskød selv enkelt soldater med deres maskingeværer. Den fremskudte feltvagt på Vindmøllehøjen blev angrebet af omkring 30 englændere, der dog med tab måtte trække sig tilbage.

Den 4. april fangede Vizefeldwebel Barkmann en engelsk officer 60 meter foran vores stilling. Denne officer var tilsyneladende under opklaring og tilhørte 14. Division.

Denne dag blev Regimentet taktisk organiseret på en anden måde. III. Bataillon besatte forreste linje, I. blev beredskabsbataljon og II. forblev i hvil i Monchy.

Nu forstærkede det fjendtlige artilleri hele tiden dens skydninger. Indskydningen var afsluttet, og man gik nu over til virkningsskydninger mod vore stillinger. Primært rettedes ilden mod feltvagten på Møllehøjen. Uafbrudt slog granaterne ned og vanskeliggjorde den lille styrkes observationer og tilværelse på det kraftigste. På enkelte tidspunkter lå feltvagten bogstaveligt under et haglvejr. Den 6. april mente fjenden, at feltvagten var tilstrækkeligt rystet og angreb for at nedkæmpe den. De havde imidlertid ikke taget højde for dens tapre fører, Vizefeldwebel Feldmann fra 11. Kompagni. Med håndgranater og maskingeværid blev fjenden slået tilbage. Han efterlod sig en såret fange i vore hænder.

I mellemtiden rykkede 18. R.D. ind til venstre for os og udvidede sig til højre. Dermed blev vores Regimentsafsnit mindre. Forreste linje blev nu kun besat med to kompagnier.

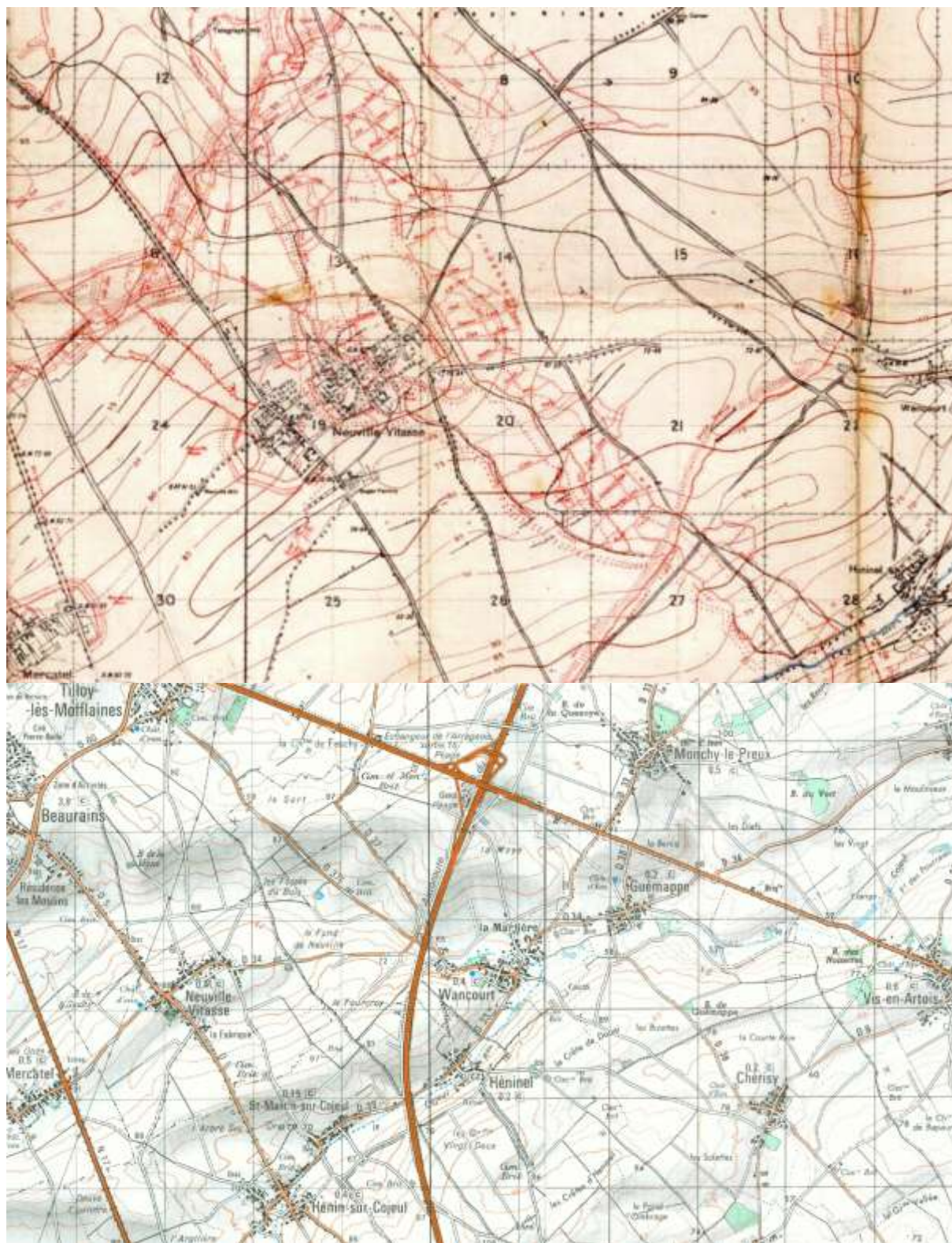
Den 7. april begyndte en usædvanlig kraftig aktivitet i luften. Der fandt flere luftkampe sted, hvorunder flere fjendtlige fly blev skudt ned. Nu lagde fjenden også byen Monchy under kraftig artilleriild. Derfor blev Kamptrænets heste og køretøjer, der havde været placeret her, trukket til Hamblain-les-Prés. Også indbyggerne var tvunget til at forlade stedet.

Kvinder og børn, ja selv kunstschatte fra slottet, blev af os "barbarer" med lastbiler bragt i sikkerhed i Douai.

Uophørligt slog granaterne ned i landsbyen. Huse styrtede sammen. Det skønne slot blev på kort tid alvorligt beskadiget. Speciel kraftig var beskydningen af 11 I.D., der lå til højre ved siden af os. Med alle kalibre bearbejdede englænderne deres artilleri stillinger. Situationen blev hele tiden mere anspændt. Alt tydede i retning af at voldsomme begivenheder nærmede sig.

Hos 11 I.D. steg den fjendtlige artilleriild snart til en ødelæggelsesild. Om eftermiddagen blev det roligt. Pludseligt kl. 2000 startede en voldsom trommeild mod vores grave og også Monchy blev kraftig beskydt. Dette varede i en time, så blev det igen stille indtil midnat. Endnu engang trommede fjenden i en time, så igen stilhed.

Midt på natten angreb fjenden pludseligt feltvagten på Vindmølle højen. Kraftige engelske styrker dukkede op langs vejen Neuville-Mercatel og rykkede frem mod feltvagten. De var dårligt kommet inden for synsvidde før vagten åbnede ild. Med nogle folk fra 12. Kompagni rykkede Vizefeldwebel d.R. Apt til assistance. Angrebet blev afvist. Endnu fire gange angreb englænderne den tapre Apt og hans lille skare. Hver gang blev de afvist. Håndgranat efter håndgranat susede mod fjenden indtil den sidste var kastet. Så gik den 10 mand stærke feltvagt

med Apt i spidsen til angreb med geværkolber på den 80 mand stærke styrke. Englændere blev nedkæmpet og tre indbragt som fanger. De tilhørte 1. London Regiment, Royal Fusiliers.

Denne lille skares præstation var hævet over enhver lovprisning. En Slesvig-holstener mod 8 englændere! Regimentskommandøren, Oberstleutnant Sick, udtalte sin højeste anerkendelse til alle involverede. Bedriften viste, hvad målbevidsthed, sikker føring og en selvopofrende indsats fra den enkelte formår at yde, selv overfor en talmæssig overlegen fjende.

Derhjemme lød Påskeklokken! For os var der ingen "glædelig Påske", for os begyndte det frygtelige, blodige forårsslag ved Arras!

Slaget blev indledt med en usædvanlig kraftig beskydning af hele området. Uophørligt tordnede kanoner, utallige jordfontæner sprang op af jorden. Med et bragt brast jernet, jorden sitrede under slagene, som den blev udsat for. Huse sank i ruiner, træer blev forvandlet til pindebrænde, mennesker og materiel rystede. Anspændtheden lyste i alle ansigter; alle følge: nu nærmer dommen sig, nu nærmer stormen sig. Kommer den vores vej? Sønderknuser den os? Eller vil den blive brudt mod vores modstandskraft? Nu drejede det sig om at samle alle kræfter. Ledet fra fly rettedes det fjendtlige tunge artilleri mod vore batterier, der snart lå under ild og røg. Men vores gæve artillerister skydte upåvirket videre, ubekymret over tab og udfald af materiel - men de havde kun lidt ammunition. Denne mangel måtte føre til en katastrofe, når det fjendtlige infanteriangreb fulgte.

Undervejs var lyd- og lyspejle tropperne i gang, for at fastslå de fjendtlige batteriers placering. Disse folks frygtløshed var beundringsværdig, som de under den kraftige ild udførte deres vigtige arbejde. Resultatet af deres målinger var, at fjenden disponerede over så store mængder af artilleri, at vores eget ikke i det fjerneste var stor nok til at imødegå det. Det stod klar, at infanteriet måtte yde en overmenneskelig indsats, hvis de bare tilnærmelsesvis skulle opveje denne talmæssige overlegenhed. Englænderne rådede over en sådan mængde af materiel, at det lod Somme-slaget langt bag sig. Fjenden søgte en afgørelse på krigen her hos os.

Beskydningen blev hver dag kraftigere. Vores egne batterier blev svagere under denne ild. Mange pjecer var allerede før begyndelsen på det egentlige slag, sat ud af spillet. Der var batterier, der kun rådede over en enkelt anvendelig pjece. 2. Batteri fra R.F.A. 17 var fuldstændigt ødelagt. 600 24-cm granater havde gjort den kampduelig. Genforsyningen med ammunition svigtede, så allerede før slaget startede, var der ved artilleriet opstået en næsten katastrofal situation. Infanteriet var næsten udelukkende henvist til sig selv.

Også for infanteriets stillinger var virkningen af den fjendtlige beskydning i de første aprildage ødelæggende. Den kraftige pigtrådshindring blev fra 3. april belagt med tidstemperede granater og kraftigt beskadiget. Intet stykke skyttegrav, ingen veje, ingen opdaget dækning undgik kraftig beskydning. Graven blev langsomt jævnet med jorden. Dækningsrum styrtede mange gange sammen. K.T.K. kommandostationen lå under en særlig voldsom beskydning, siden den 6. april om aftenen den blev ramt af et nedstyrtende engelsk fly.

De fjendtlige fly beherskede luften tilbage til artilleriets linje. De gik ned i laveste højde og beskød vore grave med deres maskingeværer.

Forbindelsen til vores artilleri var dårligt nok tilstede. Vores telefonledninger blev skudt i stykker, og vores forgængere havde ikke tænkt på at nedgrave kabler til stillingen. Blinksignaler kunne ikke anvendes, da signalposterne ikke eksisterede. Det var derfor ikke muligt at rette vores artilleris opmærksomhed mod pludseligt opståede mål.

Fra den 3. april lå vores stilling 20 timer dagligt under denne vanvittige ild. De længste ildpauser varede knap en time. Den fjendtlige ild havde allerede to gange nået et omfang af trommeild, og der var allerede opstået alvorlige tab ved kompagnierne.

8. april var Påskesøndag. Denne dag var ilden knap så kraftig. Også den nat var den svagere.

Det begyndte at blive Påskemorgen. Som det kl. 0530 begyndte at skumre, begyndte på et sekund en trommeild af rasende kraft. Så langt øjet rakte kun ild og røg. Bragt og drøn fyldte luften, som man selv med den vildeste fantasi kan gøre sig forestilling om. Om vores eget artilleri skød endnu, kunne intet menneske fastslå. Den fjendtlige ild var netop af en så uhyre heftighed, at man kun kunne fornemme en helt regelmæssig drønen og buldren. Selv nedslag tæt på kunne ikke længere opfattes i dette helvedes spektakel.

På højre begrænsning af Regimentet udbrød der en stærk osende brand i den forreste stilling, der forhindrede forsvarets udsyn. Alt udsyn til højre var umulig. Af denne røg dukkede pludseligt fem uhyre frem, der i et jævnt, men temmelig hurtigt tempo bevægede sig frem mod højre fløj. Det var de første kampvogne, vi så. Den psykologiske virkning af disse uhyre fik blodet til at stivne i årerne på forsvarerne. Skydende rykkede kampvognene frem mod vores højre fløj og overvandt uden besvær alle ujævnheder i terrænet. Der blev åbnet ild med geværer og maskingeværer, der blev kastet håndgranater mod dem, men kampvognene forblev usårlige. Umiddelbart bag dem trængte fjenden frem i store masser og løb R1 og R2 graven over ende. Besætningen, der forsvarede sig til det yderste, blev overvældet af den uhyre overmagt. En stor del faldt, resten blev taget til fange.

Fjenden fortsatte i bataljonsramme med at gå flankerende frem mod Neuville-Vitasse i fire følger. En bitter kamp med 11. Kompagni under Lt. Jenz, varede i ca. 10 minutter. Man kunne høre håndgranat eksploderer og geværskud. Kl. 10 var vores modstand i Neuville brudt. K.T.K., Oberleutnant d.R. Westmann, gav 4. Kompagni i R.2 ordre til at holde K.2 og under anvendelse af Pionierweg at spærre til højre. Denne stilling blev ved middagstid taget af fjenden. Resten af 4. Kompagni under Lt.d.R. Mackenthun, trak sig tilbage til R.3 graven. Oberleutnant Westmann underrettede B.T.K., Major d.R. Weede, om situationen, og bad om en deling til forstærkning, der skulle hjælpe med forsvaret af bataljons-kommandostationen. Major Weede satte 10. Kompagni i march. Denne skulle med to delinger besætte beskyttelsesstillingen foran artilleriet, og med den tredje forstærke den kæmpende bataljonsstab. Oberleutnant Westmann havde besat kommandostationen med sin stab, og lå i kamp med den fremtrængende fjende. Stabens stilling kunne imidlertid ikke fastholdes i længden. Ganske vist var fjenden forbavset over den megen aktivitet i den forskansede kommandostation, men samlede nu en større styrke i K 2 graven indtil den var vokset til to bataljoner. Herefter lod han kommandostationen skyde stormmøden med let artilleri. Fly dannede et godt målepunkt. Så gik englænderne frem i spring, overskred K.3 graven og begyndte så at udflanke bataljonsstaben til højre. Alle i staben havde gevær ved kind og bibragte den fremstormende fjende tab.

Da fjenden endnu var omkring 200 meter væk, beordrede Oberleutnant Westmann tilbagetrækning. Halvdelen af staben, under føring af Bataljons-adjudanten Lt. Reithinger, skulle ad nærmeste vej vende tilbage til B.T.K. Under denne tilbagetrækning blev Lt. Reithinger, mens han som en rigtig kammerat ydede en såret hjælp, selv hårdt såret. Han blev liggende og faldt i engelsk fangenskab. Også bataljonslægen, Dr. Kümmell, som at tage hensyn til faren, hjalp de sårede. Under udøvelse af sin lægegerning, blev han taget til fange. Han reddede ikke sig selv, men blev til det sidste hos de sårede.

Oberleutnant Westmann gik med den anden halvdel af staben 10. Kompagni i møde, for at standse dens fremmarch. Han mødte kompagniet og indsatte den deling, der var bestemt til forsvaret af K.T.K., i stedet i beskyttelsesstillingen foran artilleriet. Begge de øvrige delinger blev ført til B.T.K., hvor de sluttede sig den sammenskrabede styrke – omkring 50 mand – som var her var samlet af Major Weede. Sammen standsede de fjendens fremrykning. For ikke at blive omgået, blev kompagniet herefter trukket tilbage til Monchy-Riegel.

Signalforbindelsen mellem Regiment og K.T.K. var kun muligt med ordonnanser. Alle andre signalmidler havde svigtet. Men også ordonnanserne kunne kun med yderste vanskelighed nå frem og tilbage. En ordonnans eksempelvis brugte seks timer for at nå fra Neuville-Vitasse til K.T.K., en strækning på 1.600 meter i luftlinje. Disse tapre folk måtte krybe fra krater til krater, eller springe og så vente, til der igen var en mulighed i grangraben at komme videre frem. Det tog tit halve timer før det var muligt, blot at komme nogle få meter længere frem til et andet krater.

Omkring kl. 1300 blev K 2 graven rømmet for alle dele af Regimentet, da også det til venstre for os indsatte R.I.R. 31 var trængt tilbage i R 3 graven. Vores 1. Kompagni under Lt.d.R. Scheve, holdt K 3 graven med forbindelse til R.31'erne. Til venstre var der ingen forbindelse. Her blev en deling pionerer indsat som spærring. 1. Kompagni afviste flere frontalangreb.

Fra kl. 1300 pressede fjenden med hele tiden nye styrker fra højre mod den åbne flanke. I tætte skyttelinjer, formeret i dybden, angreb han langs begge sider af hovedvejen Cambrai-Arras, også med kampvogne.

Omkring kl. 1500 lykkedes det med en meget fin liggende infanteri- og maskingeværild at bringe fjenden til standsning. Mod disse hele tiden omgående fjende blev artilleri-beskyttelsesstillingen mellem pioner-parken og vejen mellem Wancourt og Tilloy, delvist besat med Bau-kompagniet. En gruppe fra Pioner-kompagniet holdt Neuville-graven fri. Oppassere og ordonnanser besatte artilleri-beskyttelseslinjen syd for Pioner-parken og selve parkområdet.

Fjenden led store tab under hans gentagende fremstød, specielt fordi han ubegribelig samlede sig under vores ild. Han trak sig så tilbage, og satte sig fast i en linje omkring 800 meter foran Monchy-Riegel.

Bortset fra en ringer forstyrrelsesild, forholdt han sig temmelig rolig. Denne ro blev brugt til at bringe ammunition fra til 1. Kompagni.

Kl. 1900 iværksatte fjenden et nyt angreb fra denne nye linje – omkring 800 meter vest for Monchy-Riegel. Den rettidige erkendte storm blev lagt under en livlig ild. Flere fjendtlige stormkæder blev bogstaveligt majet ned af vore maskingeværer. Det lykkedes kun små fjendtlige grupper at nå frem til Württemberger Graben. Alle andre steder blev han slået tilbage. Disse angreb blev godt støttet af fjendtlige fly. De kredsede omkring og beskød vore rækker. Den fjendtlige artilleriild var derimod svag og planløs.

Ved mørkefald, omkring kl. 2000, gik 1. Kompagni tilbage til Monchy-Riegel. Presset fra nord blev hele tiden kraftigere, og også R.31 var gået tilbage. Lt. Scheve indså desuden, at fjenden havde nået Neuville-

Nordgraben, altså i ryggen på 1. Kompagni. Stillingen var derfor ikke længere til at holde. Kompagniføreren beordrede en rømning. En befaling fra Major Weede, om organisering af stillingen, var undervejs.

Kl. 2100 havde kompagniet igen forbindelse med R.31. På samme tid nåede Regimentsbefalingen frem til Major Weede. Man skulle trække sig tilbage til Monchy-Riegel, men om muligt fastholde pionerparkområdet.

Fjenden forholdt sig roligt. Sandsynligvis blev de stærkt medtagne angrebsdivisioner afløst af nye.

Lad os nu følge det enkelte kompagnis skæbne under dette morderiske slag.

3. Kompagni under Lt. Chüden holdt forpostgraven mellem Vindmølle-bakken og vestsiden af Neuville-Vitasse. Kompagniet må under artilleriforberedelsen før angrebet have udholdt det mest ubeskrivelige. Det fjendtlige angreb rettede sig i første omgang mod dem. Heltemodigt kæmpede kompagniet mod englænderne med deres fører i spidsen. Overmagten var imidlertid for stor og det gik derfor til grunde. De fleste døde heltedøden, herunder også Lt. Chüden, denne velprøvede kriger fra Somme-slaget. For anden gang indenfor et halv år var vores glimrende 3. Kompagni blevet totalt udslettet.

11. og 12. Kompagni var med 5 maskingeværer og 4 minekastere placeret i K 1 Graven. Denne stilling blev på samme måde som forpostgraven voldsomt beskudt, og store tab var allerede indtrådt før fjenden angreb fra nord. Kompagnierne blev ramt i flanken og delvist også i ryggen. Tre kampvogne, der standsede mellem K 1 og K 3 graven, beskød gravene flankerende. Næsten samtidig med flankeangrebet, iværksattes også et frontalangreb støttet af 6 kampvogne. En kampvogn blev standset af vores artilleri, hvorefter besætningen forlod den med deres maskingeværer, gik i stilling og begyndte at beskyde gravbesætningen fra ryggen. Der udviklede sig en voldsom nærkamp. Kampen varede i 10 minutter før Lt. Pries fra 12. og Lt. Jenz fra 11. kompagni gik under med deres kompagnier. Lige til det sidste deltog de brave maskingeværer og minekastere under Lt. Kalepski tappert. Lt. Kalepski faldt, kun gå lykkedes det at undslippe. Kl. 1000 var Neuville på engelske hænder.

Erindringen om de døde fra Neuville-Vitasse vil for altid forblive levende hos os. De kæmpede og holdt ud i en umulig stilling lige til det sidste.

2. Kompagni (Lt.d.R. Kessler) og 4. Kompagni (Lt.d.R. Mackenthun) besatte K 2 graven. Beskydningen var så kraftig, at der måtte regnes med et storangreb. Derfor lod begge kompagnifører kompagnierne gøre klar til kamp. De 6 M.G. i terrænet mellem K 1 og K 2 graven og de 3 M.G. i K 2 graven gjorde sig klar. Kl. 0720 var alt klar til kamp. Major Weede havde i mellemtiden konstateret, at Neuville-Vitasse var faldet på engelske hænder. Han påkaldte artilleriild over byen for at forberede et muligt modangreb. Kort efter susede også de første af vore granater ned i byen. Omkring kl. 0730 åbnede begge kompagnier infanteri- og M.G.-ild mod den fremgående fjende. Kl. 0800 nærmede fem kampvogne sig sænkningen på højre fløj af 2. Kompagni. Kort efter dukkede endnu en kampvogn op i hulvejen mellem Neuville og Wancourt og kl. 0900 endnu en syvende fra Neuville. Efter opsendelsen af signalkugler begyndte en i situationen fuldstændig utilstrækkelig ild fra vores artilleri. Formentlig ledet fra lænkeballoner, lykkedes det artilleriet på forholdsvis kort tid at ødelægge en kampvogn og bringe to andre til standsning. De blev stående omkring 30 skridt fra vores stilling. De øvrige kampvogne kørte herefter lidt tilbage og beskød herfra begge kompagnier med maskingevær. Kampvognen i hulvejen kørte frem til østkanten af landsbyen Neuville, hvor besætningen forlod den med deres maskingeværer og fik i stilling. Kampvognen selv væltede. Det fjendtlige infanteri, der nærmede sig K.2 Graven i tætte skyttelinjer, blev i første omgang standset af ild, men i det højre naboafsnit vandt englænderne terræn via en sænkning, og snart derefter, omkring kl. 0830, nåede de K 2 graven. På dette tidspunkt afskød de tre røde lyskugler, formentlig til orientering for deres flyvere.

Kl. 0945 lykkedes det englænderne at trænge frem til Pionierweg. På dette svingede 2. Kompagni højre fløj tilbage, og kunne fra beskyde fjenden i flanken. Også et M.G. kunne fra Bayernweg overskyde ind i sænkningen og bremse den her fremgående fjende.

Der blev anmodet om virkningsskydning mod den i og omkring Neuville stående fjende. Den var måske nok svag, men lå meget fint.

I mellemtiden trængte fjenden frem til højre over bakken mod tredje grav, og tog herfra den af 2. Kompagni holdte del af K.2 graven under ild.

Også kampvognene foran kompagnierne beskød heftigt begge kompagniers stilling sammen med den infanteristyrke, der trængte frem fra Neuville. Talrige meget lavtgående engelske fly rettede deres M.G.-ild mod gravbesætningen og forårsagede tab. Egne fly var desværre ikke i området. Foran fronten kørte fjendtligt artilleri i stilling, og snart begyndte disse at tildænge begge kompagnier med granater.

Kl. 1200 var fjenden i nord trængt så langt frem, at de truede den af begge kompagnier fastholdte stilling fra ryggen. Til venstre ved R.I.R. 31 blev K 3 stadig fastholdt. Situationen for de to kompagnier blev stadig mere vanskelig. Ammunitionen til M.G.'erne var forbrugt, og store tab havde stærkt svækket begge kompagnier. Ud-sigt til undsættelse gennem modangreb var ikke mere tilstede. Den omgående engelske bevægelse mod højre

fortsatte. Derfor besluttede begge kompagniførere sig til at slå sig igennem bagud. For at muliggøre tilbagetrækningen fastholdt 2. Kompagni indtil kl. 1230 Turner-Graven flankerende mod sækningen, og trak sig så tilbage mod K.3 graven, og siden, da også denne blev truet på højre fløj, tilbage gennem Neuville-Nordgraven til Pionerparken. Kompagnierne havde meget store tab under passagen af Neuville vejen frem til K.T.K.. Denne vej blev kontinuerligt holdt under fjendtlig M.G.-ild.

4. Kompagni trak sig med en deling under Vizefeldwebel Richter tilbage til 1. Kompagni i K 3 Graven. Resten af kompagniet forsøgte at nå Pioner-parkområdet, men den hurtigt eftersættende fjende ramte denne del med overmagt i flanken. En kort, blodig nærkamp opstod. Den tapre Lt. Schwarz faldt, og med ham den største del af hans folk. En lille rest blev ført bort som krigsfanger.

Kl. 1300 var situationen sådan, at 1. Kompagni fastholdt K 3 linjen med forbindelse til venstre med R.I.R. 31. Den højre flanke blev sikret i Neuville-Nordgraven ved blokering. Flere gange blev fjendens forsøg på at løbe 1. Kompagni over ende, uden større problemer afvist.

I B.T.K. var hele denne udvikling blevet observeret. Major Weede placerede derfor omkring kl. 1200 mod den højre, stadig mere omgående fjendtlige, dele af Bau-kompagniet i artilleri-beskyttelsesstillingen mellem Pioner-parkområdet og vejen Wancourt-Tilloy. En stødgruppe fra Pionierkompagni 340 holdt Neuville-Nordgraven fri. Oppassere og ordonnanser besatte Pioner-parken og artilleri-beskyttelsesstillingen der, hvor Pionerparken munder ud med front mod Württemberger Weg. Yderligere blev underofficersposter placeret foran og til venstre.

Fra kl. 1300 pressede englænderne med stadig større styrke mod den åbne flanke til højre. De blev lagt under en heftig skytteild fra de svage kræfter, der stod til rådighed for Major Weede. Ilden lå meget fint. Det lykkedes omkring kl. 1500 at bringe fjenden til standsning. Under den gentagende fremstød led han store tab, specielt fordi han også her klumpede sammen under ild. Senere faldt englænderne tilbage til K.T.K. højden.

I den nu opstående pause, der kun ind i mellem blev brudt af forstyrrelsesild, reorganiserede Major Weede den svage styrke, han endnu rådede over. Lt.d.R. var såret. Tilbage var kun løjtnanterne Mackenthun, Feulgen und Scheve. Hver af de tre officerer overtog et kampafsnit.

Oplysninger eller ordre bagfra nåede ikke bataljonen i første omgang.

II. Bataljon blev den 5. april i Brigade-reserve flyttet fra den beskudte Monchy til Hamblain. Den 9. april blev den alarmeret af brigaden. Bataljonen skulle rykke til skovstykkerne Bois de Cronière og Bois du Sart, og her holde sig disponible for brigaden. Den blev tildelt tre Kavaleri M.G.. Kl. 0900 indsatte brigaden bataljonen. 5. Kompagni under Lt.d.R. Hansen I skulle besætte Monchy-Riegel, og under alle omstændigheder holde denne. Højre fløj lå 150 meter syd for vejen Arras-Cambrai, venstre fløj på divisionsgrænsen. Kl. 1200 var kompagnierne, dygtigt ført frem gennem den voldsomme beskydning, uden tab fremme i stillingen. Tilslutning til højre var 6/163, til venstre 9/163.

Kl. 1400 koncentrerede fjenden sig i sækningen nord for Neuville, og gik herfra frem i tætte skyttelinjer – formeret i dybden – nord og syd for vejen Arras-Cambrai. Der blev allerede på lang afstand åbnet infanteri- og M.G.-ild mod dem. Herved opstod der forvirring i de angribende masser – angrebet gik i stå. Englænderne nåede frem til Artilleri-beskyttelsesstillingen. Her satte han talrige maskingeværer i stilling, som kontinuerligt lagde Monchy-Riegel under ild. Vi gengældte ilden livlig. Også de få pjecer, der hos os endnu kunne sættes ind, deltog i denne ildkamp.

Omkring kl. 1600 indtraf imidlertid hos os en alvorlig mangel på ammunition, Enkelte M.G. var allerede løbet tør og Infanteri-pjecerne havde højst 30 patroner pr. enhed. Så dukkede der pludseligt en engelsk kampvogn op, der syd for vejen Arras-Cambrai kørte frem mod Monchy-Riegel. Det lykkedes den at nå frem til brystværnet på 1. grav, hvor den beskød besætningen med M.G. og revolverkanon. Der var ingen håndgranater på stedet, og i Monchy-Riegel var der ikke oplagt håndgranat depoter, så besætningen måtte vige ud til 2. Grav. Kampvognen fulgte efter og nåede rygværnet på 2. grav. Herpå veg besætningen tilbage i 1. Grav. Også kampvognen fulgte efter. Den blev imidlertid holdende 100 foran pigtrådshindringen, og indstillede mærkeligt nok sin skydning. Den var hele tiden belagt med infanteri- og M.G.-ild, men udvendig kunne der ikke erkendes skader. Den blev stående på dette sted hele natten, og først omkring kl. 0400 forsvandt den i retning Tilloy.

Omkring kl. 2000 forsøgte det fjendtlige infanteri endnu et angreb, men vores M.G. og infanteriild standsede det.

I løbet af natten blev Monchy-Riegel kraftigt beskadiget af en kraftig artilleriild. I timevis holdt det engelske artilleri denne stilling under beskydning.

6. Kompagni under Lt.d.R. Arens blev først indsat lidt senere. Det skulle gå venstre om Monchy, og ligeledes besætte Monchy-Riegel med tilslutning til 5. Kompagni. Der blev rykket frem i gruppeorden, og stillingen blev nået uden tab på trods af den konstante fjendtlige beskydning af bagterrænet. Kompagniet ankom lige netop i

rette tid til at lægge de angribende skyttelinjer under en virkningsfuld infanteri- og M.G.-ild. For bedre at kunne ramme, beordrede Lt. Arens at kompagniet skulle klatre ud af graven og stående eller knælende beskyde fjenden. Med denne skydning blev den angribende fjende godt ramt. Det var tydeligt at se, hvordan de enkelte englændere faldt om. Også vores artilleriild, så svag som den var, lå godt. Efter at det fjendtlige angreb var stoppet op, besatte kompagniet igen graven. Omkring kl. 1800 slog en granat ned tæt ved den tapre kompagnifører, Lt. Arens. Han døde heldedøden. Hans død betød for kompagniet et forfærdeligt tab. Med omsorg og tapperhed havde han ført 6. Kompagni. Hele tiden havde han stået sammen med sine folk. En let død afsluttede hans heltelebebane.

Vizefeldwebel Uecker overtog kommandoen over kompagniet. I Monchy-Riegel befandt sig også dele af Reserve 76. Enhederne var under tilbagetrækningen foran kampvognene blevet stærkt blandede. Det var derfor nødvendigt med en reorganisering.

Som det blev mørkt rykkede en kampvogn endnu engang frem mod Monchy-Riegel langs hovedvejen. Det nåede frem foran hindringen, hvorfra den lagde graven under M.G. og kanonild. Unteroffizier Walter løb frem til nærmeste batteri. Desværre havde denne ikke mere ammunition. Et af de andre batterier kunne hjælpe. Den sendte en pjece frem til omkring 100 meter bag den 1. Grav. Den tog kampvognen under ild, men kunne imidlertid ikke ramme. Kampvognen forsøgte nu at rulle graven fra venstre. Gravbesætningen veg behændigt ud gennem stikgravene. Efter et stykke tid havde kampvognen skudt sig tom og blev stående omkring 200 meter foran stillingen. Kl. 0330 dampede den tilbage mod Tilly. Det var den samme kampvogn, der også havde generet 5. Kompagni.

7. Kompagni under Leutnant Paupass skulle rygge ind bag Monchy-Riegel med venstre fløj omkring regimentsgrænsen. Her lå en grusgrav, hvor kompagniet skulle tage opstilling.

Regimentskommandøren, der fandt Monchy-Riegel for tyndt besat, beordrede kompagniet frem hertil. Det var for kompagniet meget vanskeligt at nå frem, da den måtte passere en meget kraftig spærre- og M.G. ildzone. Lt.d.R. Oehley gik som første frem med to delinger udfoldet. Den nåede Monchy-Riegel netop som englænderne indsatte et kraftigt angreb. Nu indsatte Lt. Puspas også den tredje deling. Som angrebet var afvist, og englænderne fra den nåede linje rettede en rasende M.G. ild mod Monchy-Riegel, faldt den tapre Lt. Oehley til M.G. ild. Til venstre for 7. Kompagni lå dele af 10. og 9./163.

8. Kompagni under Lt.d.R. Petersen skulle grave sig ned bag højre fløj af 5. Kompagni for at sikre højre flanke, hvor fjenden mod 11 I.D. havde opnået betydelige resultater. Lt. Petersen førte kompagniet nord om Monchy og grave sig ned på højderne mellem Monchy og Feuchy med venstre fløj omkring 300 meter fra Monchy. Til højre lå 11./162, til venstre 4./Pi.9.

Natten mellem 9. og 10. april forløb forholdsvis roligt hos alle regimentets dele. Som det blev lyst fortsatte kampene imidlertid.

Major Weede fik i løbet af natten melding om, at R.I.R. 31 havde forladt Artilleri-beskyttelsesstillingen og var gået tilbage til Monchy-Riegel. En fastholdelse af Pionier-parkområdet var nu umuligt, hvorfor Major Weede beordrede alle tilbage til Monchy-Riegel. Her blev forbindelsen til R.I.R. 31 genoprettet.

Omkring kl. 0400 fik Oberstleutnant Sick fra R.I.R. 76 melding om, at 11. Divisions infanteri havde forladt Monchy-Riegel og var faldet tilbage til en linje sydkant Rouex – nordvest hjørne Monchy, og at fjenden havde besat Højde 102. Oberstleutnant Sick beordrede på dette at alle enheder skulle falde tilbage fra Monchy-Riegel og indtage Monchy-landsbystillingen

Denne stilling var om natten 9. til 10. april blevet udgravet af dele af I.R. 162, pionerer og dele af R.I.R. 76.

II. Bataillon havde som ovenfor beskrevet holdt Monchy-Riegel i hele Divisionsbredden, og var sammenblandet med dele af alle Divisions enheder. Tilbagetrækningen til landsbystillingen blev gennemført i snefygning og usigtbart vejr uden indblanding fra fjenden, og var afsluttet ved dag gry.

Som det blev lyst trommede fjenden hele formiddagen mod den tomme Monchy-Riegel. Så godt det lod sig gøre blev enhederne reorganiseret. 8. Kompagni forblev foreløbig hos Regiment Lübeck [I.R. 162]. Resterne af vores Regiment lå mellem i midten af vestkant Monchy og vejen Arras-Cambrai. Eftermiddagen forløb rolig. Denne ro blev brugt til en forstærkning af stillingen. Fra kl. 18 til 20 rettede fjenden en kraftig artilleriild mod den nu erkendte stilling. Efter beskydningen fulgte et infanteriangreb, der imidlertid blev afvist.

Om natten til 11. april fortsatte englænderne en usvækket artilleriild. I løbet af natten blev de dele af brigaden, der lå vest for Monchy, afløst af I./Bay. I.R. 17.

Uafbrudt slog granater af alle kalibre ned i Monchy. Den driftige landsby var efterhånden kun en sørgelig ruinhob. Et kraftigt lysskær lå hele natten over landsbyen, der brændte i alle ender og kanter. Det var klar, at nu drejede det sig om Monchy. Omkring kl. 0500 om morgenen den 11. april iværksatte det engelske infanteri deres storm. I uhyre masser væltede de frem. Ubekymret over tab stormede det engelske infanteri frem mod vores

rasende infanteri- og M.G.-ild. Kampvogne assisterede, der under deres kørsel spyttede deres ild mod vores stillinger, og sådan lykkedes det fjenden at trænge ind i Monchy. Vore tropper måtte falde tilbage, vejen Monchy-Wancourt blev fastholdt indtil fjenden fra den højtliggende sydkanten af landsbyen flankerede stillingen.

Vores folk forsøgte med håndgranater og M.G. at værges sig mod kampvognene, men i første omgang uden succes. Fjenden skød livligt med kanoner og M.G. fra disse vogne. Men det område, disse uhyre i første omgang kunne vinde, var begrænset. På grund af indsats fra kommandøren for R.F.A. 17, Major Meinzen, rådede vores artilleri nu over tilstrækkeligt ammunition til at lægge disse uhyre under ild. Hurtigt blev den første kampvogn, der rykkede frem ad vejen Wancourt-Monchy, ramt. Den væltede og brød i brand. En anden kampvogn standse- de kort før vejkrydset Monchy-Guemappe og skød herfra kraftigt mod vores skytter.

Dette blev Lt. Hansen I for meget. Han stormede frem med sit 5. Kompagni, en bayrisk løjtnant lod sig rive med sammen med sine folk, og alle angreb kampvognen med håndgranater. Dens højre bælte blev ødelagt. Herefter satte en kanon fra 7./R.F.A. 17 kampvognen fuldstændigt ude af spillet. En fuldtæffer fik dens benzintank til at eksplodere. Besætningen forsøgte at komme ud af det brændende køretøj, men blev forhindret af infanteri- ild og brændte op.

Omkring kl. 0800 trak 5. Kompagni efter at være truet af omringelse, sig tilbage mod Vis-en-Artois. Også resterne af 6. Kompagni sluttede sig til. 7. Kompagni, der endnu fastholdt stillingen med omkring 1½ deling, blev angrebet af fem kampvogne. Lt. Puspass sendte en ordonnans til artilleriet, som herefter på ordre fra Hauptmann Waltfried, tog kampvognene under ild. Oberleutnant Kolster, R.F.A. 17, gik i trav frem med en kanon og en ammunitionsvogn, ødelagte to kampvogne. Også de tre øvrige blev på kort tid bragt til standsning.

Så angreb det engelske infanteri igen massivt. De blev med infanteri- og artilleriild bogstaveligt mejet ned.

Ubegribeligt dukkede engelsk kavaleri nu op foran Monchy, hvor de kom under kraftig artilleriild. Også 8. Kompagni tog med succes kavaleriet under ild.

8. Kompagni havde i deres afsnit opbygget modstandspunkter, og fortræffeligt udbygget deres stilling til for- svar. Som de kl. 0530 blev angrebet, sprang de skydende ud af dækning, og afviste angrebet skulder til skulder med 11./162. Som det lykkedes fjenden at trænge gennem 17. Bay. og ind i Monchy, lod Leutnant Petersen to maskingeværer vende med front mod Monchy. Også halvdelen af kompagniet skiftede stilling og skød mod landsbyen. Vore skytter skød på det kraftigste i ryggen på de fremstormende englændere og mod dem, der var trængt ind i Monchy. Så begyndte vores eget artilleri, der formodentlig havde fået melding om, at også 8. Kom- pagni var gået tilbage, at beskyde disse stillinger.

Det var nu umuligt at holde fast på dette sted. Kompagniet gik tilbage og indtog en ny stilling. Også herfra holdt den tapre 8. Kompagni fjenden fuldstændig i skak. Infanteri, der rykkede frem fra Monchy, blev nedkæm- pet. Kavaleri, der med en styrke på omkring 300 ryttere, rykkede frem, blev fuldstændig skudt sønder og sam- men. Kun få ryttere undslap.

Regimentet befalede en tilbagetrækning i retning af Bois du Vert [Bois Duverds]. Her blev der til beskyttelse af artilleriet oprettet en ny stilling fra skovstykket sydvest for Bois-du-Vert til Guemappe. Denne linje holdt dele af Württemberg-Regiment 121 imidlertid allerede besat. Derfor blev resterne af Regimentet fuldstændigt trukket ud, og af disse formeret en bataljon under Hauptmann Becker. Denne blev med det samme sat i gang med at etablere en ny stilling i linjen Biaches – Pelves med front mod Rouex.

Om aftenen den 11. april samledes Regimentet ved Hamblain og marcherede herfra til Déchy, hvor de den 12. april kl. 1300 ankom. Også 8. Kompagni nåede denne dag tilbage til Regiment.

Det blodige slag havde for os fundet sin afslutning. Regimentet havde bestået sin prøve og på sædvanlig vis høstet hæder og ære. Fædrelandet måtte beklage store tab. 5 officerer (Lt.d.R. Ahrens, Oehley, Lots, Kaltschmitt, Schwarz, Greve) var faldet sammen med 38 underofficerer og soldater. Blandt disse var den unge Schell, 10. Kompagni, der på grund af sin tapperhed overfor fjenden havde fået tildelt E.K. I, og trods sin unge alder kaldet til som Vizefeldwebel, at fører langt ældre kammerater. Han var en af de mænd, hvis sjælekraft holdt stand mod den frygtelige ild og som risikerede sit liv ved en hver lejlighed, uanset om det drejede sig om angreb eller for- svar. Hans opfattelse af kammeratskab for forbilledlig. I tankerne hos alle dem, der kendte ham, vil han leve videre som idealbilledet af en tysk soldat.

Såret var 10 officerer, underunder Major d.R. Weede, 186 underofficerer og soldater. Vi savnede imidlertid 12 officerer og 644 underofficerer og soldater. I alt 896 mand på tre dage!

Det store antal af savnede officerer, underofficerer og soldater tilhørte alle dele af Regimentet. Et stort antal måtte som død, begravet eller såret efterlades til fjenden. Under de voldsomme nærkampe var det rent ud umu- ligt at lave en præcis optægnelse over tabene.

Det var overmenneskeligt, hvad vores folk i disse dage havde ydet. Hjælpeløst stod de overfor den ødelæg- gende virkning af materiellet. Alligevel holdt de ud. Den fysiske og psykiske udfordring var så uhyrlig som

aldrig tidligere under denne krig. Også når der ikke syntes nogen udvej fra dette forfærdende virvar, havde vores folk ikke svigtet, men holdt ud.

Vi havde i vinteren i Flandern utrætteligt arbejdet på vores stilling, og havde håbet, som belønning for vores slid, at kunne få lov til at se fjenden under angreb løbe panden mod en mur. Nu måtte vi overtage fuldstændig ufærdige stillinger. Den første og anden grav lå 800 meter fra hinanden, så modangreb var umulig at gennemføre. En organisation i dybden kunne overhovedet ikke lade sig gøre. Forberedelserne til signalformidling var direkte dilettantisk. Til oplægning af ammunitions og lysammunition var så godt som intet sket. Beskyttelsen i luften var fuldstændig utilstrækkelig. Vores artilleri løb hurtigt ud for ammunition. Uden beskyttelse var vi prisgivet den fjendtlige overmagt i artilleri. Kun den utrættelige indsats fra kommandøren for R.F.A. 17, Major Meitzen, kan vi takke for, at der senere var tilstrækkelig ammunition til rådighed.

Infanterikampen havde vist, at det tyske infanteri i en bevægelseskrig er det engelske langt overlegen. Det engelske infanteri var tilsyneladende kun så lang tid brugbart, hvor det drejede sig om en planmæssig direkte fremgang, og det skulle besættes en stilling, hvor det engelske artilleri allerede havde udslettet den tyske besætning.

Hvad Regimentet havde ydet i tapperhed, udholdenhed og hengivenhed, er umulig for en forfatter at beskrive. Dagene ved Arras havde endnu engang bevist, at den gamle 163'er ånd stadig levede, selvom de gamle kæmper for størstedelen allerede i lang tid havde hvilet under det grønne græs.

Det unge erstatningspersonel havde imidlertid ydet det samme. Dagene ved Arras, med dens kampe mod overmagt i mennesker, mod gas og panservogne, og frem for alt mod en artillerimasse, som hidtil ikke havde været kendt i verdenshistorien, havde efterladt vore dejlige, stolte Regiment meget medtaget. Håbet om, at dette forfærdende slag, endeligt måtte bringe en ærefuld fred, ansprede endnu engang til ny handlekraft.

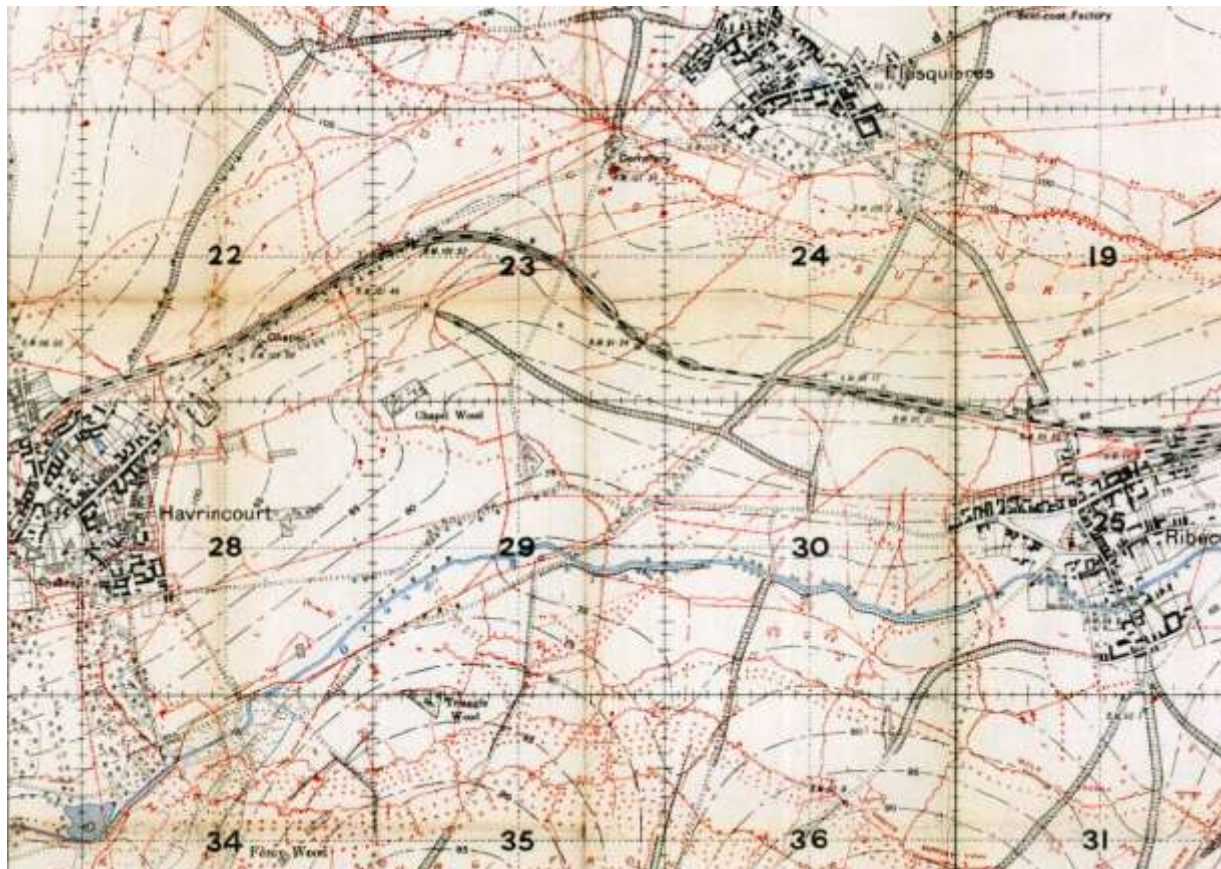
Hvil i 2. Armee område

Den 13. april marcherede Regimentet fra Déchy, øst for Douai for at nå dens hvilekvarterer. Regimentsstaben, N.M.A. (Telegraf-afdelingen) og I/163 til Hornaing, II. og III. Bataillon til Selesmes. Den 14. blev der hvilet efter anstrengelserne. Den følgende dag gik det videre til 2. Armees område. Det var en fornøjelse efter alle anstrengelser under slaget, at kunne få luft for sit dårlige humør. Gode veje førte gennem det kønne, bakkede landskab. Landsbyerne gjorde et venligt, vedligeholdet indtryk. Ved middagstid nåede Regimentsstaben, I. og II. Bataillon og N.M.A. Haussy, III. Bataillon St. Python, nord for Solesmes. Vi blev her natten over, og den 16. april nåede vi de endelige hvilekvarterer, der lå i den såkaldte "Kanalgruppe" ansvarsområde. Denne Gruppe stod under kommando af den kommanderende general for VI. Reserve-Korps, Exzellenz von dem Borne, vores forhenværende Regimentschef, der ved sin fortræffelige anvisninger allerede i fredstid havde bragt vores Regiment op på et højt uddannelsesniveau.

Kvartererne var ikke noget særligt. Området var måske nok køn, men beboerne fattige. Husene i landsbyerne var små og beskedne. Man lå ret tæt, men hvad gjorde det, når man kan hvile og rekreere sig?

Regimentsstab, I. Bataillon og N.M.A. var placeret i Honnechy, II. Bataillon i St. Bénin, 9., 10. og 12. Kompagni i Escaufourt, 10. og 3. M.G.K. i la Haie-Meneresse, der i folkemunde blev kaldt „Pot de chambre de la France“, og ganske godt beskrev kvartererne. Alle stederne lå sydvest for le Cateau. Vi blev her i hvil indtil den 24. april. I fulde 8 dage så vi ingen skyttegrav, hørte intet skyderi, kunne igen sætte vores kluns i orden. Vi levede som Etappesoldaterne og tilbragte tiden så godt og så dejligt som det på nogen måde var muligt. Den 16. den måned skete der et skift i kommandoen over Divisionen. den hidtidige kommandør, General von Reuter, blev forsat til hærens officerer, og i stedet overtog Generalmajor von Murius, den hidtidige chef for 7. Kavallerie-Division, kommandoen og forblev chef resten af krigen.

Den 22. hilste General von dem Borne på dem, der havde været under hans kommando i Neumünster. Han udtrykte sin store glæde over det gode renommé, Regimentet havde, og var som gammel 163er stolt over den indsats og den anerkendelse, hans gamle Regiment havde fået.

Stillingskampe i Afsnit „D“

Den 25. april sluttede desværre de korte hviledage. 17. R.D. skulle afløse 4. Ersatz-Division i Afsnit "D" i Siegfried-stillingen. Kl. 0800 kørte Regimentsstaben, I. Bataillon og N.M.A. fra banegården i Honnechy til Cambrai. Herfra gik marchen til Cantaing. Den følgende dag begyndte afløsningen af I.R. 362. I. Bataillon gik i beredskab. 1. og 4. Kompagni besatte anden Grav i første linje, hvor de blev underlagt K.T.K. 2. Kompagni besatte det såkaldte "anklammereungspunkt" [ankerpunkt] bag anden grav. 3. Kompagni besatte mellemstillingen ved Flesquières.

II. Bataillon ankom denne dag til Cantaing og afløste 27. april kampbataljonen. Et kompagni af kampbataljonen lå som forpost i stillingen, de tre andre i første grav.

Midt i stillingen lå landsbyen Havrincourt med sit vidunderlige slot, der var omgivet af en pragtfuld park. Gennem denne park fik vores grave. Regimentet var det midterste i divisionen. Til højre lå R.I.R. 76 og til venstre I.R. 1162. Fjenden var englændere.

Første grav var godt udbygget. Foran lå en kraftig hindring. Anden Grav var nogenlunde, men hindringen dårlig. Stikgrave mellem de to linjer manglede for det meste.

Dækningsrum og indgange til disse var i fornødent antal tilstede i den første grav. I den nordlige halvdel af anden grav manglede de imidlertid. At gå disse bygget var det vigtigste arbejde, der skulle sættes i værk. Fra Flesquières gik den endnu ikke færdige anden stilling. Konstruktionen af modstandspunkter blev øjeblikkeligt påbegyndt. Vanskelighederne i stillingen bestod i leveringen af materialer, da der endnu ikke fandtes et tip-vognsspor. Derfor begyndte Bau-kompagniet med det samme med at lægge skinner.

Fjendtlige fly og artilleri var ikke særlig aktiv. Det engelske infanteri – det var 40. Engelske Division overfor os – begrænsede sig mest til arbejde på egen stilling. III. Bataillon nåede Cantaing den 27. april, hvor den forblev som bataljon i hvil. 28. overtog Oberstleutnant Sick kommandoen over afsnittet. Regimentets kommandostation befandt sig i hulvejen stik vest for Flesquières. N.M.A. dele af minekaster-afdelingen og de uundværlige ma-

skingeværer kom i kvarter i Provville. Regimentsstab og trænet lå i Noyelles-sur-l'Escaut. Forplejning blev kørt frem til Havrincourt.

Forbruget af ammunition var meget lille. Indtil månedsskiftet beskænkede begge sidens artilleri til afgivelse af enkelte forstyrrelsesskud.

I det herlige, varme forårsvejr var sundstilstanden rimelig tilfredsstillende. Til fremskyndelse af arbejdet blev Regimentet forstærket med 4. Kompagni fra Armierungs-Bataillon 81.

Den 1. maj indskød vores artilleri deres spærreskydninger. For ikke at udsætte forposterne for risiko, blev de under skydningen trukket tilbage. Dette blev bemærket af englænderne, og benyttede lejligheden til at sende en stærk patrulje frem gennem den sydlige kant af Havrincourt slotspark.

Straks efter afslutningen på vores skydninger gik de frem, men vores poster havde alligevel opdaget dem. Så snart de kom tættere på, blev de fordrevet med infanteriild.

Den 2. maj blev tjeneste som regimentskommandør organiseret på den måde, at der altid kun var en kommandør tilstede i kommandostationen som vagthavende regimentskommandør. De to øvrige kommandører befandt sig i hvilekvarter, for ikke unødigt at komplicerer kommandoforholdet i en så rolig stilling.

Fjenden havde efterhånden fået sig indrettet i dens stillinger. Hans artilleri kom lidt efter lidt frem bag hans afsnit. Vi kunne tydeligt mærke dette, da de nyankomne batterier med hjælp af fly og lænkeballoner begyndte indskydning. Ved Trescault gravede han sig ivrig og så ugeneret ned, at vores batterier måtte fordrive ham. Dette tog englænderne imidlertid meget ilde op. Som hævn begyndte de heftigt at beskyde Havrincourt, navnlig sukkerfabrikken og banegården. Det lykkedes ham imidlertid ikke at anrette skader.

Den 10. maj kl. 0100 angreb fjenden pludseligt med ca. 20 mand 10. Kompagnis feltvagt. Feltvagten åbnede ild mod den angribende fjende, der herefter trak sig springvis tilbage, satte et M.G. i stilling og begyndte rasende at beskyde feltvagten. Da de mærkede, at dette ikke gjorde indtryk på besætningen, trak de sig tilbage til egen grav. Vores feltvagt havde ingen tab, men på engelsk side kunne man tydeligt høre de sårede jamren.

Den 12. maj modtog vi den overraskende nyhed, at vores dage i denne skønne stilling var talte, og at afløsning allerede var på vej. Füsilier-Regiment "Königin" [F.R. 86] ankom og allerede dagen efter begyndte afløsningen. Vi beklagede dette meget. Et så fredelig, rolig afsnit havde vi ikke haft siden tiden ved Laucourt. Men hvad hjalp vores banden, vi måtte videre. Vi havde altid forsøgt at udnytte alle vores erfaringer fra de store slag i 1915 og 1916 under byggeriet af vore stillinger. Nu frygtede vi, at vi endnu engang skulle komme til et frontafsnit, hvor vi skulle bøde for vores forgængeres undladelsessynder.

Ved Arras havde vi anlagt dejlige køkkenhaver bag fronten. Derimod var der ikke etableret underjordiske ledninger. Vi kunne uden at overdrive sige, for os kom altid forsvarsanlæg i første linje. Eder hører nu engang til soldatererhvervet. Vi havde aldrig kun arbejdet for os selv. Helheden var altid i vores fokus.

Hvil syd for Douai

Afløsningen skete glat frem til 15. maj. Inden vi afmarcherede, blev flere huse ved sukkerfabrikken i Havrincourt sprængt, da englænderne formodede, at de blev anvendt til artilleriobservation og derfor beskød dem meget. Efter sprængningen gennemrystede han de opståede ruiner med mange granater.

For os var det nu igen tid til at fortsætte. I. Bataillon marcherede 14. maj kl. 0400 til Cambrai, hvorfra de med jernbane blev bragt til Somain. Herfra gik det i march videre til Fénain. Her var de indtil den 18. i kvarter. II. Bataillon nåede ligeledes over Cambrai og Somain til sit kvarter i Erre. Hertil ankom også III. Bataillon den 15. maj. Regimentsstaben blev underbragt i Fénain. Belægningen var temmelig tæt. Ved afmarchen fra Cantaing måtte man desværre også medbringe de mange lus, da netop på afrejsedagen, aflusningsanstalten ikke var i drift.

Vejret var på dette tidspunkt rigtig herlig. Der var kun tjeneste i hvilekvartererne. Erstatningsmandskab ankom. De blev i en kort, intens tjeneste gjort bekendt med forholdene under den bevægelige skyttegravskrig. Kast med håndgranater blev gennemført som sportsgren. Der var folk, der var blevet så fortrolige med våbnet, at de med stor sikkerhed kunne anvende dem til luftsprængninger. "21, 22" – hvor mange gange har de mon talt. Regimentet var til sidst så godt uddannet, at der dårligt mere kom til uheld.

Den 16. talte den nye kommanderende general, Exzellenz Dieffenbach, for første gang til Regimentet. Han havde lunende ord til anerkendelse for vores indsats ved Arras og gav udtryk for det håb, at 163 under fornyet indsats ville gøre sin pligt på samme sædvanlige måde.

Den 19. maj satte vi os på ny i bevægelse. Bataljonerne kørte fra Somain til Cantin og marcherede herfra i de nye kvarterer. Regimentsstab og I. Bataillon til Estrés, II. til Arleux, III. til Hamel, syd for Douai. Den Store Bagage for alle bataljoner kom til Bugnycourt.

17. R.D. var Udryknings-division for Gruppe Arras. Den skulle på storkampdage gribe ind, der hvor det var nødvendigt, og ved fjendtlige succeser gennemfører modangreb. Disse modangreb skulle automatisk gennemføres, og særlige stødtropper angribe det fjendtlige fremstød i flanken for at bringe det til standsning.

Forsvaret skulle altså ikke længere være stedbundet, men bevægeligt med kraftige angreb. Denne nye kampmåde havde på fortræffelig måde vist sin værdi, hvilket de senere succeser understregede.

Et gammelt ordsprog siger: ”Man bliver aldrig udlært!”. Og selvom man tidligere sagde: ”Krigskunsten er foranderlig”, forblev den i fredstid alligevel gennem lang tid i de samme rammer. Frontsoldaten i verdenskrigen måtte derimod hele tiden forandre sig. Hver ændring i kampsituationen, hver ændring i materiellet, havde indflydelse på taktikken. Alt det fredstidsmæssig blev hurtigt forældet. Anstændige tropper bag fronten fandt sig ikke længere i alt fra Politi-underofficererne, ingen respektabel underofficer blev bag de angribende enheder. Hvem der virkelige ville trykke sig, kunne gøre det på trods af alle Politi-underofficerer.

Hvad der var rigtig i 1914, kunne ikke mere anvendes i 1915. 1916 bragte en helt ny taktik, som i 1917 igen var den forkerte, og i 1918 ændrede den sig endnu engang.

Kompagniførerne var sjælen i kampene. Af deres indsats, deres omtanke og deres vilje afhang soldaternes skæbne. Stod der, hvad der gudskelov var tilfældet ved vores Regiment, bag en ganske overordentlig god kompagniføring, en klar, sikker og målbevidst føring af Regimentet, som vi havde, da var der taget godt hånd om soldaterne.

Tillid til føringen og respekt for førerne gav soldaterne den indre stabilitet, de havde brug for, til under kampe og slag at yde, hvad Fædrelandet var berettiget til at forlange af dem. Når dertil kom en bataljonsføring, der gav kompagnierne den nødvendige opbakning, var Regimentet smedet tæt sammen.

Denne indre styrke i Regimentet, den enkelte mands handlinger, hans fremragende tapperhed, hans ubetingede pålidelighed, sammenarbejdet ved alle tjenestesteder, samlede alle trådene i det komplicerede apparat, et regiment udgør, i hænderne på dets kommandør. Dette blev til fulde anerkendt af vore foresatte helt op til den øverste person, vores Øverste Krigsherre. Det fandt udtryk heri, at H.M. Kejseren personligt under en parade i Fénain den 22. maj overrakte vores Regimentskommandør, Oberstleutnant Sick, medaljen ”Pour le mérite”

I Regimentsbefalingen i anledning af tildelingen af denne udmærkelse, lød det:

H.M. Kejseren har den 22. 5. 17 overrakt mig ordenen ”Pour le mérite”. Jeg ser i denne mig tildelte allerhøjeste udmærkelse en ny, og denne gang usædvanlig hædersbevisning af hele Regimentet. Det er ikke min fortjeneste alene. Hver enkelt har gennem pligtro og tapperhed i kamp bidraget til den anseelse, Regimentet nyder. For dette udtaler jeg min oprigtige tak til Regimentet.

H.M. tog afsked med ordene: ”Hils Deres skønne Regiment fra mig”. Idet jeg videregiver denne kejserlige hilsen forventer jeg, at vi også i fremtiden vil vise os værdige til anerkendelsen.

Sign. Sick
Oberstleutnant und Rgts.Kdr.

Den 24. samlede Oberstleutnant Sick regimentet ved Hamel, takkede det endnu engang personligt og modtog en forbimarch.

Stillingskampe i Vert-Wald

Indtil den 4. juni forblev vi i hvil i disse kvarterer. Vi kunne nå at fejre Pinse i det pragtfulde vejr. Men dagene gik hurtigt. Foruden den daglige tjeneste i kompagnierne, måtte bataljonerne på skift også skanse i Wotan I stillingen ved Sailly-en-Ostrevant

Så kaldte en befaling os tilbage til fronten. Om natten fra 5. til 6. juni afløste I. Bataillon med tre kompagnier – 2., 3 og 4. og 9/162 – en bataljon fra I.R. 128. 1. Kompagni var frem til den 7. juni underlagt R.I.R. 128.

Afløsningen var meget vanskelig. Den var først afsluttet kl. 0215. Terrænet, som havde set 8 uger tidligere under slaget ved Arras, bar endnu sporene efter den voldsomme artillerikamp, som fandt sted her. Der var kraterområder, hvor krater lå ved krater. Landsbyerne var nu ruinhobe. Umiddelbart bag stillingen lå Vert-skoven, der var en bakke med træstumper og store krater. Den lignede en kæmpesvamp. Mod nordvest lå ruinerne af Monchy, og i den bageste del af vores afsnit lå den store landsby Boiry-Notre-Dame som en øde stenhob, hvoraf kun den stadige stående krypt på den kønne kirke ragede sørgeligt op.

Der var slet ikke tale om en egentlig stilling. Hele kampbataljonen lå i granathuller langs den linje, der til sidst var blevet holdt. Ubevægelig måtte folkene ligge i hullerne, for ikke at afsløre sig for de fjendtlige fly. Sådan lå de i dagevis i disse huller under åben himmel, uden beskyttelse mod vejret eller granaterne. Dette krævede en fysisk og psykisk kraft, der gik til grænsen af det menneskelige mulige. En lille trøst var det, at det hos englænderne ikke var bedre. Enhver bevægelse i kraterne, enhver uforsigtig blottelse af hovedet var forbundet med den største livsfare.

Det var især vanskeligt at forsyne linjen med forplejning. Folkene i linjen havde gerne nøjedes med den såkaldte "sommer-forplejning", d.v.s. havde medbragt rationer ["eisernen portionen"]. Dette var imidlertid ikke fornuftig set fra en sundhedsmæssig synsvinkel. Folkene måtte udholde disse uhyrlige anstrengelser uden varm mad. Først måtte feltkøkkenerne fremskaffe maden under kolossale vanskeligheder. Så snart de havde forladt vejen Sailly-Hamblain, måtte køkkenerne køre gennem kraterlandskabet, hvor vognene hvert øjeblik kunne vælte. Kun om natten var trafik til stillingerne mulig, så i mørket måtte en mand hele tiden få foran for at forhindre, at hestene styrtede i et krater. Det sidste stykke måtte kompagnierne bære forplejningerne, hvilket i sig selv var en gevaldig opgave at løse. Så snart de nåede området ved Vert-skoven, kom de ind i skudområdet, hvor det til stadighed herskede "tyk luft".

Den 7. juni placerede 1. M.G.K. to våben i forreste og yderligere fire i bagterrænet.

Beredskabsbataljonen var med tre kompagnier også underlagt K.T.K. Et lå i Boiry-Riegel, et i Rohart Nord og et i Vert-Südriegel. Ingen steder var der dækningsrum, og i Rohart og Vert-Südriegel kun flyverdekninger og skytehuller. Kompagniet underlagt B.T.K. var rimeligt skudsikker underbragt i en påbegyndt nedgravet dækning.

Den 7. juni afløste II. Bataillon i beredskab, mens III. Bataillon gik i hvilekvarter i Bellonne.

Først og fremmest var det nødvendigt at få fastlagt det præcise forløb af den forreste linje. Dette skete med hjælp fra fly. Det fly, der havde til opgave at fotograferer stillingen, afskød en raket. På dette signal udlagde soldaterne farvede duge i bunden af kraterne. Flyet fotograferede herefter fra oven. På den måde opnåede man et præcist billede af vore kampstillinger, og et stillingskort kunne herefter udfærdiges.

Specielt skydningen med lette og tunge minekastere som englænderne betænkte den forreste linje med, var ubehageligt for kampkompagnierne. Også K.T.K. dækning i en grusgrav vest for Boiry lå kontinuerligt under kraftig artilleriild. 38-cm skibskanoner sendte dens tunge brisantgranater hertil. Trafikken med ordonnanser var herunder i stadig fare. Også transporten af sårede og sanitets-dækningen i Boiry var til stadighed i stor risiko.

Bataljonerne skiftede hver tredje dag. Tæt ved Regimentets kommandostation på skråningen mellem Sailly og Hamblain lå hovedblinkstationen på en kæmpehøj, den såkaldte "Pilz" (GPS: 50 16.627 N 2 58.489 E). Denne lå under megen fjendtlig ild, da to tunge kanoner havde deres ildstilling i umiddelbar nærhed. Disse skød langt ind i fjendens bagland, og må have været meget ubehagelig for fjenden, der hele tiden forsøgte at sætte dem ud af spillet, hvad ikke lykkedes ham. For regimentet var tilstedeværelse af disse to pjecer meget generende, da alt trafik til regimentets kommandostation og til stillingerne gik forbi disse ildstillinger.

Til højre for os lå Regiment Lübeck [I.R. 162] og til venstre R.I.R. 76. Hele regimentsafsnittet lå dag og nat under kraftig artilleri- og minekasterild, der specielt rettede sig mod Vert-skoven. Den ragede højt op over terrænet, og var et fremragende observationspunkt. Denne observation forsøgte fjenden at forhindre gennem kraftig beskydning. Den gjorde det også mere besværlig for observationsofficererne, som indskød batterier eller minekastere. Hurtigst muligt efter endt skydning forlod de dette farlige sted.

Regimentet havde placeret tre minekastere til spærreildsopgaver fremme i sydøst kanten af Vert-skoven, og en fjerde omkring 100 meter øst herfor til luftværn [?]. Disse minekastere støttede kamptropperne på fortræffelig vis. De blev hurtigt lokaliseret af fjenden, og blev tid til anden i den grad beskudt, at besætningen måtte vige ud. Hvis fjenden imidlertid angreb eller der i øvrigt dukkede et lønnende mål op, betjente disse brave folk, ubekymret over enhver beskydning, deres våben og støttede infanteriet, det bedste de kunne.

Vejret var meget varmt, og mandskabet led meget under tørst. Solen brændte på de varme uniformer. Dem, der søgte ly for solen under en teltbane, kunne dårligt ånde i den indelukkede luft.

Det engelske infanteri forholdt sig for det meste roligt, også infanteriindsatsen var meget ringe. Med den korte afstand til fjenden var også patruljeaktiviteter udelukket.

Den 9. juni var beskydningen af vores afsnit betydelig. Et kompagni modtog alene over 500 granater og 180 miner. Også den følgende dag fortsatte den kraftige ild. Om natten lagde englænderne gas over stillingen og den syd herfor gående landevej. Den 10. juni faldt den forsigtige og afholdte fører for 3. M.W. Abteilung, Lt.d.R. Krohn som hans enhed blev kraftigt beskudt af artilleri. Også den tapre fører for 7. Kompagni, Lt. Puspaff, blev under den kraftige beskydning alvorligt såret. Beskydningen blev til sidst så voldsom, at man forventede et angreb; 5. og 6. Kompagni modtog omkring 300 granater, 7. Kompagni omkring 3.000, foruden 100 kugle-, 60 flaske- og 20 lette miner. Et angreb fulgte imidlertid ikke.

Straks efter denne beskydning afløste III. og II. Bataillon i stillingen.

Den 12. juni gik et meget kraftigt tordenvejr og voldsomt regnvejr over området. Kraterne løb fuld af vand. Den tunge lerjord gjorde ethvert ophold i kraterne næsten uudholdelig. Bukser og rakker var til sidst dækket af et panser af mudder.

Under den tredage lange indsats havde II. Bataillon mistet 41 mand, herunder 14 døde. Det var et held, at der ikke eksisterede en gennemgående grav. Ellers ville vi have mistet endnu flere kammerater.

Den 14. juni begyndte pludseligt kl. 0800 en trommeild mod 162'ernes afsnit til højre for os, og den nordlige halvdel af vores stilling. Den lå hovedsageligt over den forreste linje, og over sænkningen mellem Bois du Vert og den grusgrav, hvor K.T.K. havde sin kommandostation. Under dække af denne ild stormede englænderne den fuldstændig ødelagte linje, og pressede en del af 162 og trefjerdedel af 9. Kompagni, der lå på vores højre fløj, tilbage. Hos 162'erne lykkedes det at trænge frem til den såkaldte "Termitenhügel", der i de engelske hærberetninger oftest bliver benævnt som "Infantry Hill". 9. Kompagni måtte svinge dens front tilbage i nordøstlig retning. Ilden var så kraftig, kom overraskende, og havde en sådan voldsomhed, at det forhindrede stødkompagnierne i at gennemføre det automatiske modangreb. Først efter nogen tid kunne opklaringspatruljer fastslå, hvor fjenden var trængt igennem, og hvad han havde opnået.

Modangreb og generobring af det tabte blev befaleet af Brigaden. Regimentet indsatte i første omgang to kompagnier, 11. og 4.. 11. Kompagni skulle sammen med den del af 9. Kompagni, der var blevet stående, tilbagerebre den gamle forreste linje. 4. Kompagni skulle sikre mod nordvest og overtage forbindelsen til I.R. 162.

Angrebet blev fastsat til kl. 1830. Denne tid var imidlertid vurderet for kort, og derfor lykkedes angrebet kun til dels. 11. Kompagni nåede ganske vist det befalede mål, men vandt imidlertid her ingen kontakt mod nord til 4. Kompagni, og måtte derfor trække dens højre fløj tilbage, der blev liggende omkring 100 meter vest for midten af Bois du Vert uden forbindelse mod nord. Herfra var der et hul, da 4. Kompagni ikke havde nået dens mål. I løbet af natten blev forbindelsen til 2/162 øst for Bois du Vert genoprettet. Vest for skoven kunne linien ikke lukkes helt. Der blev dog opnået en løs kontakt til naboregimentet gennem sideværts udsendte patruljer.

11. og 4. Kompagnis storm blev i en sådan grad udsat for flankerende engelsk M.G. og artilleriild, at der allerede før det nåede rundt om Vert-skovens sydvesthjørne, opstod store tab.

Da føreren for 9. Lt. Hilbrunner og for 11., Lt.d.R. Hansen II, blev såret, overtog Lt.d.L. Schuldt kommandoen over 9. og 11. Kompagnis sikringslinje.

Før angrebet blev 2. Kompagni trukket frem til Vert-Süd og 3. Kompagni sat i beredskab i sænkningen ved Regimentets kommandostation. Bau-kompagniet lå som reserve ved skrænten. Den store bule, der var opstået i vores forreste linje på grund af englændernes succes, blev opkaldt "Engländersack" [englænder-sækken].

=====

Den 15. befalede Divisionen endnu et modangreb med artilleriforberedelse, og med støtte fra en bayersk stødtrop under Lt. Schefer fra Sturmabteilung 6. Angrebet var fastsat til den 16. juni kl. 0330. I løbet af natten lagde vores artilleri kontinuerlig forstyrrelsesild over det engelske fremspring vest for Bois du Vert. Til befålet tid startede vores trommeild mod de engelske stillinger, men vores ild var for svag. Den øjeblikkeligt indsatte engelske spærreild var langt kraftigere. Til angrebet var 10. Kompagni under Lt.d.L. Schult klargjort. På dens højre fløj stod to stormgrupper – hver på en underofficer og 7 mand, og bag disse 2. Kompagni med ordre til, ubetinget at følge stormtropperne, der ved afslutning af trommeilden skulle rulle de gamle tyske stillinger op frem til kontaktpunktet med stormtropperne fra 162 I.R. En gruppe stormtropper var også tildelt 2. Kompagni.

Som stormen begyndte, rykkede den tildelte stormgruppe hos 2. Kompagni ikke frem. Alligevel startede kompagniet angrebet. Kompagniføreren, Lt.d.R. Rusch, blev med det samme alvorligt såret. Vizefeldwebel Proppe samlede kompagniet og gik frem. Stormgruppen fulgte efter. Det lykkedes kompagniet i den morderiske ild at nå frem tæt på den engelske stilling. Den fik imidlertid så store tab, navnlig i midten af kompagniet, at den tapre Vizefeldwebel Proppe, der med 10 uforfærdede mænd var kommet langt foran de øvrige, blev afskåret. Alene i det forfærdende fjendtlige artilleri og M.G. ild, og med fjendtlig overmagt foran og ved siden af sig, måtte Proppe til sidst tungt om hjertet, falde tilbage i udgangsstillingen.

De tildelte stormgrupper under Kompagni Schult gik frem, da vores artilleriforberedelse sluttede. En gruppe faldt ud straks efter starten ud på grund af en fuldræffer fra artilleriet. Kort efter blev føreren af den anden alvorligt såret. Trods disse tab fortsatte denne for kompagniet vigtige spydspids, deres angreb. Det kom dog efter kun ringe fremgang til standsning i den fjendtlige spærreild. Højre fløj nåede under stormen, uden at have forbindelse til højre, forbi enkelte britiske skyttehuller, hvorfra de øjeblikkeligt blev beskydt fra ryggen. Kompagniets højre fløj måtte derfor bues tilbage. Som Lt. Schult i morgendæmringen så Vizefeldwebel Proppe falde tilbage, trak han sit eget kompagni tilbage i en linje med højre fløj fra sydspidsen af Bois du Vert, og med kontakt til den ikke angribende del af bataljonen til venstre. Da med denne nye linje forterrænet vest for Vert-skoven var truet, blev et maskingevær og tre dobbeltposter fra 8. Kompagni, der lå indgrebsklare lige øst for foden af Bois du Vert, trukket frem til bakkens krene. I løbet af dagen blev endnu to lette maskingeværer indsat på kreten.

Bataljonen i hvil blev under kampene trukket frem til Saily og Tortequenne.

Vores angreb var mislykkedes. Den øjeblikkelige og frem for alt øjeblikkeligt rigtigt liggende engelske spærreild, kunne lede tankerne hen på, at fjenden havde aflyttet en uforsigtig ført telefonsamtale.

Nordafsnittet til højre for os var i mellemtiden blevet overtaget af R.I.R. 76. Den 18. juni besluttede dette regiment at fjerne "Englænder-sækken". Fra os deltog 5. og 8. Kompagni. Operationen fik kodebetegnelsen "Morgenstunde". Stormen lykkedes fuldkommen. Det lykkedes også vores to kompagnier at presse fjenden ud og lægge vores stilling frem.

Det var vanskeligere at lukke hullet til højre. Mellem os og R.76 var der et bredt hul. Det lykkedes først at lukke det om natten til 20. juni. Observationsofficeren fra vores I. Bataillon, Lt.d.R. Kähler, førte personligt og dygtigt 11./R.I.R. 76 den sikre vej frem og lukkede det farlige hul.

Forplejningen af kampbataljonen blev stadig mere vanskelig. Transporten af mad til kampzonen var overordentlig farlig, da den fjendtlige artilleriild egentlig aldrig ophørte. Under dette udførte Bau-kompagniet endnu engang et fortræffeligt arbejde. De sørgede for, at alle i forreste linje fik deres varme mad. Derimod var det umuligt at bringe den nødvendige mængde drikkevand frem til de stærkt tørstende frontkæmpere i den tropiske hede.

Fra solopgang til solnedgang brændte solen i kraterne, hvor folkene lå uden skygge så lang tid det var lyst. Denne hede varede frem til den 29. juni, så bragte et tordenvejr en tid lang afkøling, men også regn. Regnen gjorde terrænet bundløs. Disse vejrforandringer kostede Regimentet mange mavesyge. Regimentets kampkraft led meget herunder. Selvom mange af folkene var alvorlig mavesyge, ville de under ingen omstændigheder melde sig syge. Det er ubeskriveligt, hvilken pligtforfølelse der må være frembragt selv med en nedsat legemskraft. De kunne ved dagslys ikke følge deres trang, da enhver bevægelse ud af krateret betød den sikre død, og de kunne heller ikke vente til det blev mørkt; og så skete, hvad der måtte ske. At melde sig syg af maveonde havde nu engang for de agtværdige frontsoldater en dårlig bismag.

I den sidste tredjedel af juni måned blev der for infanteriet i stillingen betydeligt roligere. Fjenden beskæftigede sig intenst med at etablere hindringer og de udgravede tilsyneladende dækningsrum. Derfor behøvede man i en længere periode ikke at regne med større kamphandlinger. Aktiviteten i luften var dog stadig omfattende. På trods af den fjendtlige overlegenhed i fly, der langt oversteg vores, bekæmpede vore fly den fjendtlige med stor dygtighed. I dette hævdede sig infanteriflyvere fra vores Division sig i særlig grad. Han ankom i godt vejr daglig hver morgen, fløj - ofte gennem M.G.- og artilleriild - i lav højde over linjen, og beskød den fjendtlige grav med maskingeværer.

Den 4. juli skød fjenden pludselig kl. 0330 røde lyskugler op på vores højre fløj, der med det samme udløste en kraftig fjendtlig artilleri, minekaster og M.G.-ild, og fra vores side en ødelæggelsesskydning. Denne kraftige beskydning varede omkring ½ time. Hele Vert-skoven var et ildsprudlende bjerg. Vi blev ikke angrebet af englænderne, hvorimod omkring 100 mand rykkede frem mod R.76, der imidlertid blodigt blev afvist.

En fange, der gjorde et meget umilitærisk indtryk og med det samme svarede på alle spørgsmål – hvad der normalt ikke var tilfældet med englænderne – blev indbragt. Han fortalte, at angrebet havde haft til formål at indbringe fanger og fastlægge forløbet af vores stillinger. Dette mål nåede englænderne imidlertid ikke.

Den 7. juli inspicerede chefen for Gruppe Arras, General von Moser, sammen med alle tjenestefri officerer ved Divisionen, II. Bataljon under skyttegravskamp i Bellonne. Præstationen gav stor anerkendelse.

Den 11. juli var en hædersdag for vores brigaderegiment, R.I.R. 76. Efter artilleri- og minekaster forberedelse, hvori også vores Regiment deltog med 6 minekastere, angreb Hamburgerne. De rensede den sidste rests af englændersækken i en hurtig storm, generobrede den gamle tyske stilling og tog 21 fanger. Som svar på dette gennemførte fjenden en timelang heftig beskydning af Vert-skoven og stillingerne vest herfor.

Flere engelske flyvemaskiner blev bragt til styrt, dels under luftkamp, dels af Flak (luftværnskanoner).

Tidligt på morgenen den 17. juli begyndte Vert-skoven pludseligt igen at springe op i ild. Fra hundrede kratre steg ild, røg og støv op, og i røgen lyste vores blodrøde signaler til spærreild. Få øjeblikke senere skød alle vore batterier, og sendte en haglbyge af jern mod fjenden og dækkede omkring 400 fremstormende englænder med ild og os - overøsed dem under frygtelige brag med løsrevne, ubarmhjertige stålsplinter. Fjenden styrtede og brød sammen, navnlig da også engelsk artilleri slog ned i egne rækker. Enkelte tapre englænder stormede videre. De blev afvist i et modstød med håndgranater. To fanger blev taget. De fortalte, at målet for angrebet havde været "Infantry Hill" – af os kaldt Termitenhügel.

General von Matius skrev i en Divisionsbefaling, at englænderne ikke havde nået sit angrebsmål, men i stedet blev afvist med store tab, der kunne tilskrives det kraftige forsvar fra 10., 11. og 12. Kompagni R.I.R. 76 og 11. Kompagni I.R. 163.

Samme dag havde vi et ejendommeligt, skønt skuespil. I tiden mellem 0800 og 0830 skød vores i hele verden berømte og af fjenden så frygtede 42 cm mørser, Bertha", 6 granater mod Monchy. Indstillingen befandt sig i omegnen af Dury. Herfra sendte hun sine enorme granater mod det af os fra Arras-slaget så kendte store ruinhøb. Ved nedslagene af granaterne i Monchy så man kæmpe jordfontainer stige op, og først herefter nåede det dumpe knald af detonationen over til os. Desværre blev det dybe dækningsrum i landsbyen ikke ramt. Skuddene gik næsten alle ned i den tidligere have, hvor de lavede regelrette små søer, men ikke skadede fjenden. Hvad den moralske virkning var, kunne vi naturligvis ikke fornemme. Den 19. juli startede endnu engang en rasende beskydning af vore stillinger, der fortsatte i en ½ time. Vores artilleri svarede med tilsvarende styrke. Det var en sand helvedeskoncert; et fjendtligt angreb fulgte imidlertid ikke.

Stillingskampe foran Monchy

Om natten den 25. til 26. juli skiftede Regimentet stilling og afløste I.R. 125 i Afsnit "B". Vi overtog dermed den stilling, Regimentet havde haft, da det blev trukket ud af Arras-slaget.

Her var terrænet meget bakket. Bakkerne var for det meste dækket af skove og krat. De vigtigste var Sart- og Cronière skoven. De gav et god, naturlig skjul mod fjendens observationer. Foran kunne man se Monchy og Pelves ligge. I april havde begge landsbyer stadig eksisteret. Nu var de brudt sammen i en sørgelig ruinhob. I resterne af Monchy kunne man endnu tydeligt genkende de hvide mure af Villa Barbara, hvor Regimentsstaben før slaget havde været placeret. Det kønne store slot med tinder og tårne i landsbyen østkant var forsvundet. 4 km bag fronten lå Hamblain, hvor Regimentets hvile-bataljon, før slaget var i kvarter. Den var nu totalt ødelagt. Alle indbyggere var væk. Intet levende væsen husede det mere. Kun et tungt haubits batteri havde gravet sig ned i ruinerne.

Stillingen selv var ret middelmådig. I den forreste linje var der en næsten gennemgående skyttegrav, kun i midten var der et hul. Dækningsrum eksisterede næsten ikke. En tynd række pigtråd gjorde det ud for hindring. En anden linje eksisterede ikke. Der manglede ligeledes adgangs- og forbindelsesgrave. Beredskabsbataljonen lå med dens kompagnier i Pelves- henholdsvis Nordriegel med et kompagni i Sart-Graven eller i Südriegel på østkanten af Sart-skoven.

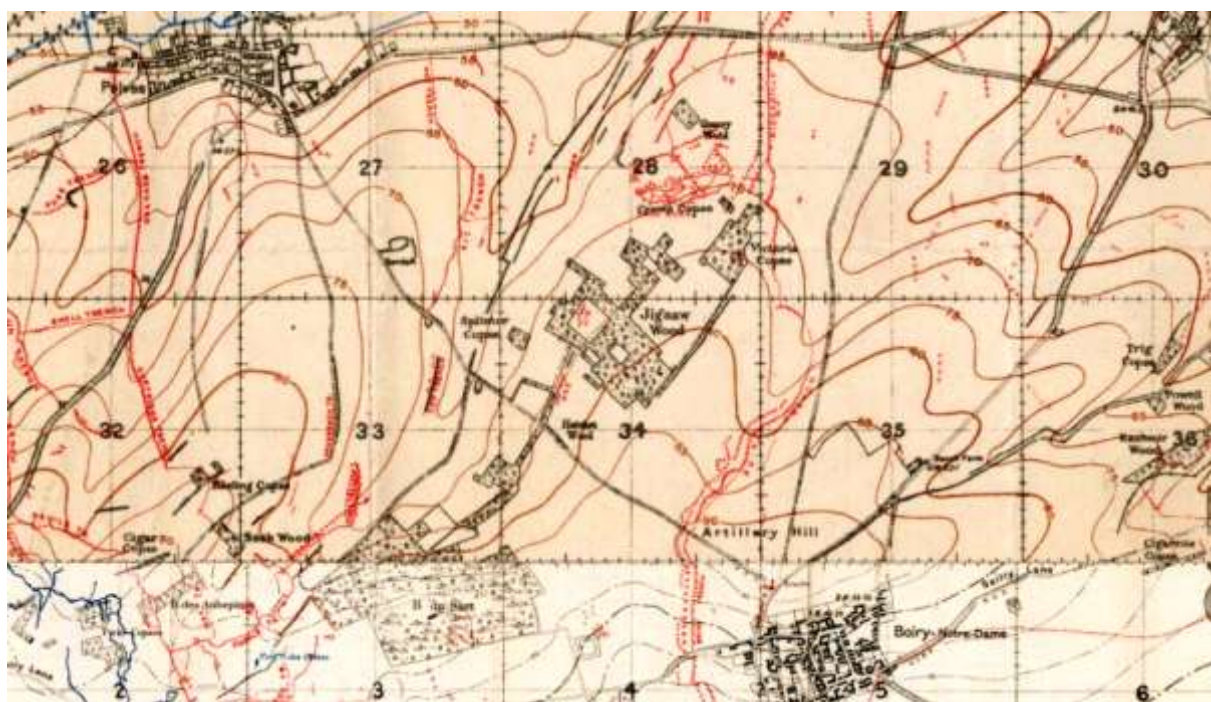
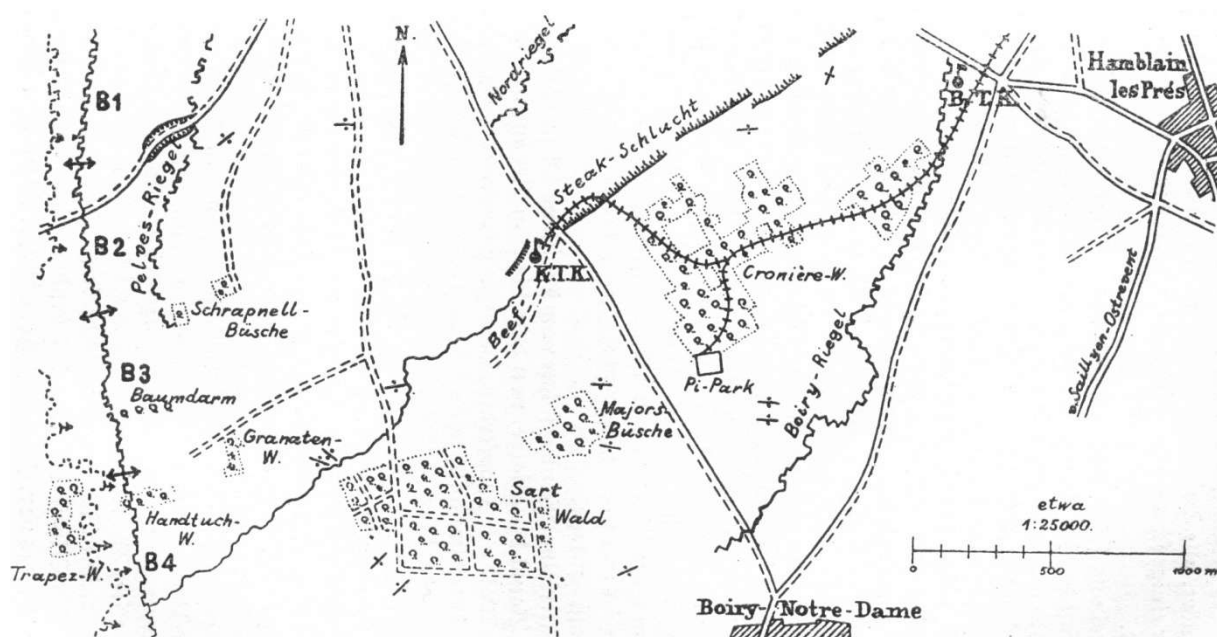
Et kompagni lå i Boiry-Riegel. Alle beredskabskompagnierne var organiseret i dybden. 3 M.G. var indsat i forreste linje og 15 indsat i beredskabszonen. Ved placeringen af alle våben, var indpasningen i terrænet taget med i betragtning for at opnå en god ildvirkning. Også dækningsmulighederne i beredskabszonen var middelmådige, men enkelte dækninger var dog allerede gjort færdige. Under konstruktionen af dækningsrum gav den meget høje grundvandsstand mange vanskeligheder. Dette var primært tilfældet ved Sart-skoven og i venstre fløjkompanis afsnit. Her nåede man allerede grundvandet ved monteringen af den tredje mineramme.

Tilførslen af materiel skete fra divisionens pionerparkområde Courchelette ad kanalen til Biache. Herfra gik det til Regimentets Pionerpark i Cronière-skoven med trækheste. Det sidste stykke til R.T.K. dækningsrum gennem den slugt, som kaldtes Beefsteak-Schlucht, skete med bærere.

Udbygningen af stillingen blev iværksat fra den første dag med alle disponible kræfter.

To kanoner fra Infanterie-Batterie 11 stod i skjul langs nordkanten af Cronière-skoven. Disse var beregnet på at beskyde en indtrængende fjende. Derudover måtte de ikke skyde for ikke at afsløre deres stilling.

Forplejningen af kampbataljonen bestod af den såkaldte "Sommer-forplejning". Til en fire dages periode i stillingen medbragte hver mand to dobbeltportioner dåsekød. Kaffe, brød og ligeledes post og pakker blev hver nat bragt frem. Køkkenvognen og feltkøkkener kørte efter mørkefald frem til køkken-holdepladsen i vestkanten af Cronière-skoven. Herfra modtog beredskabsbataljonen deres varme mad.

Både i umiddelbar nærhed af K.T.K. (Kampftruppen-Kommandeur) og B.T.K. (Bereitschaftstruppen-Kommandeur) var der placeret sanitets-dækninger. Begge dækninger var bemandede med de respektive batajons-læger. Regimentets sundhedstilstand var ikke god. De mange mavesyge svækkede tropperne. Skyld heri var hovedsageligt det vekslende vejr. Snart herskede der tropisk hede, snart kold regn og vind.

Allerede dagen efter afløsningen gjorde englænderne sig bemærket. Den 27. juli kl. 2345 blev hele den forreste linje i to timer beskyttet med artilleri. Herefter blev ilden forlagt til beredskabszonen, og angreb med omkring

60 mand rettet mod 9. Kompagni på højre fløj. Det lykkedes englænderne at trænge ind i vores grave, men et øjeblikkeligt gennemført modangreb kastede dem ud igen. Herunder blev der taget en fange, der tilhørte Great Briain Regiment. Hos 10. kompagni, hvor angreb også fulgte, blev fjenden straks afvist.

Den kraftige beskydning og angrebet kostede os imidlertid store tab. 9 mand faldt, 27 blev såret og 4 savnedes. De fire savnede var taget til fange. Dette blev meldt af en, som den følgende dag havde held til at slå sig tilbage til eget kompagni.

Bataljon i hvil var placeret i Bellone. Her var de godt indkvarteret i rummelige barakker. Fjenden beskød aldrig området. Kompagnierne havde tid til at dyrke sport og hvile ud. Med feltbane kørte kompagnierne i hver hvileperiode til Lewarde for at bade og blive afluset. Gik det tilbage i stillingen, så blev feltbanen igen anvendt. To tog bragte bataljonen til Sailly-en-Ostrevant, herfra gik det på bagsiden af højderyggene langs skrænten, hvor tidligere vores reservekompagni lå, til Pilz og forbi de tunge kanoner til Hamblein. Herfra gik hvert kompagni den direkte vej ud i stillingen, idet man så vidt muligt undgik den næsten konstant gasfyldte Beefsteak-slugt. Nødtørftigt indrettede man sig her. Med feltspaden blev der kradset et hul i den forreste kraterside, hvor oppakning blev stuvet. Dem, der ikke måtte på post, forsøgte så at beskytte sig mod vejrliget med overfrakke og teltbaner

Den 28. blev følgende signal fra H.M. Kejseren bekendtgjort for tropperne:

Vendt tilbage fra slagmarkerne i Galizien, hvor vores tropper i fulde storm, har vundet laurbær og har opnået succes efter succes, tænker jeg med taknemmeligt hjerte på de uforglemmelige bedrifter af min Vestarmee, som med offervilje og sej udholdenhed afviste fjenden, og hvis angrebsglade ånd, der igen i gårdsdagens dagsbefaling blev bragt vidnesbyrd. Specielt tænker jeg på de tapre tropper i Flandern, der nu i ugevis ligger under den kraftigsten artilleriild, og uforfærdet imødeser den kommende storm. Min tillid, som hele Fædrelandets, er hos dem, der forsvarer landets grænser mod en verden af fjender. Gud med os!

Sign. Wilhelm I.K.

Om natten 1. til 2. august blev II. Bataillon afløst af I., men kun 3 kompagnier kom i hvil. 8. Kompagni forblev i dens afsnit B 4, forstærket af en deling fra 6. Kompagni under Lt.d.R. Hennings.

Om aftenen den 2. skulle I.R. 162 gennemføre et angreb mod den såkaldte "Oesen-grav". I dette angreb skulle være 4. Kompagni deltage. Oesen-graven skulle tages fra englænderne.

Kl. 1900 begyndte artilleriforberedelsen med vores artilleri og minekastere. I tre timer hamrede vores granater ned over målet for angrebet. Desværre havde skydningen ikke den ønskede virkning. Indskydningen havde fundet sted i et tørt vindstille vejr, men denne aften regnede det, og en kraftig vestvind havde en meget dårlig indflydelse på skudbanerne. De fleste skud lå for kort. Desværre var det ved stormens begyndelse kl. 2200 endnu så lyst, at de fremstormende tropper blev erkendt af englænderne, der lagde dem under en kraftig infanteri- og M.G. ild.

4. Kompagni under Lt.d.R. Meckenthun og en stødtrop fra II. Bataillon, forstærket med 3 flammekastere, under Lt.d.R. Neve stormede beslutsomt frem. 4. trængte ind i den fjendtlige stilling, tog 6 englændere til fange og erobrede et Lewis-M.G. Fangerne tilhørte den 12. engelske Division. Den erobrede stilling måtte herefter afspærres mod syd indtil det lykkedes at opnå kontakt til 9/162. Stødtroppens angreb rettede sig mod en lille, smal skov, der hed "Trapez-skoven". Lt.d.R. Neve indsatte tre stødgrupper mod denne. Hver gruppe var tildelt en underofficer og nogle fol med flammekastere. Allerede under artilleriskydningen blev en flammekaster ødelagt og en anden tildækket med jord. Som denne blev gravet fri igen, var det tid til storm. De tre grupper krøb i første omgang frem og trængte igennem vores hindringer. Straks de havde passeret hindringen kom de under kraftig M.G.-ild fra skoven. Omkring 30 meter foran den fjendtlige stilling gik det ikke mere, da ilden var for kraftig. Sammen med Musketier Winter II fra 5. og Hopmann fra 7. kravlede Lt. Neve tæt ind på skoven, hvor de imidlertid stødte på en så stærk besætning, at en indtrængen i skoven var umulig. Lt. Neve gav tegn til tilbagetrækning, da nu også den sidste flammekaster var ødelagt. Under største vanskeligheder og tab nåede stormtroppen tilbage til egen grav.

Den 3. august var der i løbet af dagen forholdsmæssigt roligt. Om aftenen blev den fjendtlige artilleriild livligere. Kl. 0100 angreb englænderne den erobrede del af Stilling B 4 og den nordlige del af 162'ernes stilling. I et dumdristigt, overlegent håndgranatangreb det forstærkede 8. Kompagnis stilling til vaklen. Da stillingen ikke længere havde forbindelse til venstre, besluttede kompagniføreren Lt.d.R. Petersen, sig til at rømme de fremskudte stillinger. Den forbindelsesgrav, der forbandt vores gamle første grav med den erobrede fra 2. august, blev udbygget til en længde af 30 meter. Så blev 8. afløst af 4. Kompagni.

Afsnit B 3 havde i løbet af dagen i den grad ligget under kraftig minekasterild, at store dele af graven nord Handtusch-skov på det nærmeste var jævnet med jorden. Besætningen forventede derfor et angreb, og bad om forstærkning. Et M.G. blev flyttet frem, men der skete imidlertid intet.

Også den 5. rettede fjenden hovedsageligt deres ild mod B 3 stillingen.

Vores patruljeaktivitet var på trods af den kraftige beskydning ret omfattende. Forholdene hos fjenden kunne derfor med temmelig stor præcision fastlægges. Patruljerne observerede, at englænderne ivrigt befæstede den såkaldte "Totengraven" syd for vejen Monchy-Pelves. Vore minekastere viste med succes denne fjendtlige aktivitet deres interesse.

I løbet af natten blev I. Bataillon afløst af III. Afløsningen skete nu i omvendt rækkefølge. Først var bataljonen i stilling, så i beredskab og endeligt i hvil.

Da der i Handtuch-skoven mellem B 3 og B 4 manglede en grav, gennemgravede 1. Kompagni i løbet af nætterne 6. og 7. august skoven, og forbandt de to afsnit med en 1,20 meter dyb grav. Den 8. streg den fjendtlige beskydning til en gevaldig styrke. Vores grave led kraftigt, navnlig blev venstre fløj af B 4 alvorlig beskadiget. Ilden var så kraftig, at 12. Kompagni midlertidigt måtte udvige til højre og venstre. Fjenden flyttede derefter sin ild i den gode sigtbarhed mod vores batteristillinger og mellemterrænet. Herunder indsatte de hovedsageligt tungt artilleri.

Allerede kl. 1030 var K.T.K., Oberleutnant d.R. Westmann af den opfattelse, at situationen tilspidsede sig mod et angreb. Også det tilstødende Afsnit D, der blev holdt af det württembergske I.R. 126, lå under kraftig ild. Kl. 1100 fløj to engelske fly i omkring 100 meters højde ind over stilling, Hamblain, Sailly og Regimentets kommandostation, og gennemførte så et succesfuldt angreb på vores lænkeballon. Præcist kl. 1200 forstærkede englænderne deres ild mod vores forreste linje til trommeild. I omkring et kvarter lå hele den forreste stilling dækket af ild og røg. Bedøvende brag og brøl rystede luften. Så blev det stille. Under hele perioden skød vores artilleri heftigt.

Omkring kl. 1500 iværksatte englænderne på ny trommeild, hvilket fik 12. Kompagni til at påkalde spærreild, hvilket også øjeblikkeligt satte ind.

Nu alarmerede Divisionen sin divisions-reserve, to bataljoner fra 162 I.R.. Brigade-reserven, vores II. Bataljon, blev trukket frem til Sailly.

Kl. 1830 løb en engelsk soldat fra Suffolk-Regimentet – 12. Division – over ved 12. Kompagni. Denne fortalte, at der ville komme et angreb kl. 2000 engelsk tid – kl. 2100 efter vores tid - gennemføres af 3 bataljoner på hver 300 mand fra tre forskellige engelske regimenter.

Kl. 2000 påkaldte K.T.K. ødelæggelsesild. Uafbrudt susede vores granater ned over de engelske stillinger. Det engelske artilleri svarede i første omgang ikke igen. Kl. 2045 begyndte så på en gang de stormforberedende engelske trommeild på de to Afsnit B og C. Fra den forreste linje steg grønne lyskugler op og udløste vores spærreild. Vores artilleri skød glimrende.

Præcis kl. 2100 brød det fjendtlige infanteri i stor styrke frem i angreb. I tætte bølger stormede englænderne frem. Foran højre fløj af D 4 (12. Kompagni) brød angrebet øjeblikkeligt sammen under M.G. og infanteriild. På venstre fløj af kompagniet var graven på grund af den uhyggelige artilleriild rømmet over en strækning på omkring 100 meter. I dette hul trængte englænderne ind, men så snart det var fastslået, stormede den tapre underofficer Kaczmarek med sine folk fra 12. Kompagni frem, og kastede med håndgranater fjenden ud af graven igen. Flammekasteren, som englænderne havde bragt med, kunne ikke bruges. Ved Handtuch-skoven blev der ikke angrebet. Den lå hele tiden under den kraftigste artilleriild. Her holdt den unge krigsfrivillige Heinemann fra 12. Kompagni forbindelsen til B 3. Gang på gang løb denne unge, dristige soldat frem og tilbage i graven for at forbindelsen ikke skulle gå tabt.

I Afsnittene B 1, 2 og 3 havde det ligeledes været nødvendigt at vige ud på grund af den ødelæggende engelske ild. Kort før kl. 2100 blev graven imidlertid hensynsløst besat, så fjenden overalt måtte løbe ind i infanteriild. De lette maskingeværer, der på grund af deres større bevægelighed, hurtigt kunne bringes i stilling, tilføjede de stormende englændere ødelæggende tab. Under blodige ofre lykkedes det "Tommy" at nå frem til vores hindring. I B 3 lykkedes det enkelte englændere at trænge ind i vores grav. En øjeblikkeligt indsat stødtrop under Lt.d.R. Rabe nedkæmpede dem. 11. Kompagni havde den vanskeligste opgave at forsvare et 600 meter bredt afsnit. 10 mand var forsvundet på grund af sammenstyrtning, og kun lidt over 50 mand var disponibel. Alligevel lykkedes det kompagniet at trænge fjenden tilbage til pigtrådshindringen. Bataljonen gav imidlertid ikke den her liggende fjende noget pusterum. Først 10., så 9. og umiddelbart herefter også den tynde linje af 11. Kompagni forlod under "Hurrah" deres grav, og styrtede sig i nærkamp mod de fuldstændig forbløffede englændere. Kun få fjender undslap. Resten lå døde eller sårede i terrænet. Antallet af tab var betydelig og i overensstemmelse med angrebets styrke.

Til venstre ved Regiment 126 var fjenden trængt ind, og truede venstre fløj af vores 12. Kompagni. Kompagnifører, Lt.d.R. Barkmann, gik herfor med de to Vizefeldwebel Simon und Klemm til angreb mod den indtrængte fjende. De pressede med håndgranater fjenden ud af den nærmeste del af graven op til B 4. Under tilbagegang til eget kompagni, blev han alvorligt såret. Under 12. Kompagnis angreb faldt den i mange kampe pålidelige, almindeligt afholdte og tapre Vizefeldwebel Kröger.

Mandskabets holdning var pragtfuld. Det unge erstatningspersonel havde kæmpe med en tapperhed og et gå-på mod som de første krigsfrivillige. Blandt de kæmpende trådte specielt frem: Vizefw. Bauers, 10., Lt.d.R. Rabe 11., Lt. og Kompagnifører Andrae, 9., Lt.d.R. Barkmann 12., Unteroffizier Raczmarek 12., Unteroffizier Wittorf 9., Gefreiter Boie 9., Musketier Wittlich og Vzfw. Timm 10., Unteroffizier Büttner 10., Schütze Teegen 3/M.G.K., Unteroffizier Käsemodel 10., Unteroffizier Steinfeld 11, Lt.d.R. Saasa 11. En optegning af alle handlinger fra alle tapre lader sig ikke gøre.

Blandt de ordonnanser, som utrætteligt gjorde deres vanskelige arbejde, og som med usammenlignelig behændighed fandt vej gennem terrænet og den rasende ild var Gefreiterne Stoltenberg, Wittorf, Sass, Nicolai og Lorenzen fra bataljonsstabene og Musketierne Krauss og Simon.

Koordinationen mellem alle våben var god. Artilleri og minekaster skød kontinuerligt, og dens skud lå godt. M.G.'erne, der navnlig havde store udfald på grund af artilleri, virkede handlekraftigt med. N.M.A. (Nachrichtenmittel-Abteilung – telegrafbataljonen) opretholdt med fuld energi forbindelserne til alle sider. Alle kompagnier og selvstændige delinger blev gjort bekendt med med alle trufne forholdsregler af dristige ordonnanser, der gjorde turene gennem det kraftigste artilleri og endda M.G. ild. Flere gange under kampe måtte disse ordonnanser tage turen frem og tilbage til de enkelte enheder.

De dele af 1. og 3. Kompagni, der var indsat helt fremme, gjorde det fremragende og støttede bataljonen på enhver måde.

Moralen før og efter angrebet var udmærket. Dagen havde imidlertid kostet os store tab: 20 kammerater var faldet, 4 officerer og 44 mand var såret og 10 var savnet.

Stillingen var blevet holdt uden at vakle, og var fast på vore hænder. 9. august var endnu en hædersdag for vores Regiment, som vi med stolthed kan tænke tilbage på.

Den alarmerede II. Bataillon var kl. 2100 ankommet til Sailly som regimentsreserve. Efter kampens afslutning, og efter at artilleriilden var aftaget noget, rykkede bataljonen ind i stilling og afløste den udmattede III. Bataillon, som nu overtog beredskabsstillingen. Afløsningen forløb glat. Stillingen befandt sig i en tilstand der svarede til den blodige kamp. Den forreste grav havde navnlig i Afsnit B 3 og B 4 lidt hårdt. Handtuch-skoven var et øde månelandskab, som man dårligt kunne passerer. I Afsnit B 3 var 6 tunnelgange styrtet sammen. 9 begravede fra 11. kompagni befandt sig i en af de dybe gange. 7. Kompagni begyndte straks at grave dem ud. Det lykkedes. 2 underofficerer blev reddet og 2 døde bjærget. De øvrige seks tapre soldater sov den evige søvn på stedet, hvor de havde mødt helledøden. Meget arbejde ventede bataljonerne, hvis stillingen igen bare tilnærmelsesværdigt skulle bringes tilbage i forsvarsmæssig stand. Alle satte hele sin arbejdsstyrke ind. Alle vidste, at det drejede sig om liv eller død. Derfor blev der på kort tid skabt overordentlig meget.

I løbet af eftermiddagen den 10. august lagde englænderne Beefsteak-slugten under gasgranater. Vi havde imidlertid mistet skrækken for gas. Gasmaskerne blev anlagt, og alle fortsatte deres arbejde. Overalt i stillingen var spaderne i brug, spidshakkerne blev svunget og materialer slæbt frem. Kun posterne stod ubevægelige ved brystværnet uden at tage øjnene fra den fjendtlige stilling, hvor man tydeligt kunne se lyset glimte i de gravspejle, englænderne brugte til observation.

Efter mørkefald fik patruljer fra 5. og 8. Kompagni frem for at afsøge forterrænet. De fastslog, at området foran stillingen var dækket med ligene af faldne englænder. En hårdtsåret engelsk korporal fra 2. Essex-Regiment, 4. Division, blev hentet ind fra pigtrådshindringen. Blandt de papirer, der blev taget fra ham, var også en "fransk order".

Den aften lyste himmelen pludseligt op i et kæmpe ildskær i fjendens bagland. To store eksplosioner blev observeret. Tilsyneladende var et ammunitionsdepot sprunget i luften.

Om natterne var det ret lyt. Man kunne tydeligt bag den engelske front høre lokomotivers fløjten og togenes rullen, knaldene fra biler og råb og eder.

Det blev fundet ret ubehageligt, at fjenden nu også om natten lagde gas over Beefsteak-slugten. Dette var for mennesker jo ikke særlig skadelig, de var beskyttet af maskiner. De arme heste, der trak materieltvognene, var imidlertid langt værre faren.

Som beskyttelse fik de hængt foderposer om halsen, der hele tiden blev holdt våde. Det virkede ganske godt. Dyrene kom for det meste ud af den farlige slugt uden at have taget skade.

Frem til den 13. august om aftenen havde II. Bataillon med flittigt arbejde igen sat stillingen så meget i stand, at trafik indenfor kompagniafsnittene kunne finde sted i dagslys. Desværre regnede det nu hele tiden, så transporter af materiel til den forreste linje nu var særlig vanskelig. Ingen lægmand kan gøre sig nogen forestilling om, hvad det hedder, i nattens mørke, gennem opblødt jord i kraterlandskabet, at skulle slæbe materialer frem. Foruden den fysiske anstrengelse, påvirkede også den personlige risiko soldaterne. Tæt på stillingerne kunne der stadig komme pludselige ildoverfald fra de engelske M.G. eller artilleri.

Da råstoffer i hjemlandet begyndte at blive en mangelvare, fik tropperne ordre til at indsamle alt af værdi i stillingen og bringe det tilbage. Da også en kontant belønning for afleveret materiale blev stillet i udsigt, begyndte en ivrig indsamlingsaktivitet, der også bragte gode resultater. Kasseforvaltningen i II. Bataillon var eksempelvis i stand til på kort tid til bataljonen at udbetale over 1.700 Mark.

Efter udsagn fra fanger skulle et stort engelsk angreb være planlagt til den 15. august. Derfor traf I. Bataillon, der på dette tidspunkt holdt stillingen, alle forholdsregler til et kraftigt forsvar. Imidlertid forløb de følgende dage roligt, intet skete. Kun nu og da bragede det i stillingen eller i luften, af og til knallede et M.G., ind i mellem fløj et geværskud over stillingen, lejlighedsvis lød gasalarmens gongong, og tid til anden snurrede en propel. Alt dette kaldte man en rolig dag. Alle, der havde noget at gøre i mellemstillingen, fik med hue og uden seletøj, var bevæbnet med en tyk stok, men lod sit våben blive i dækningen. Kun var gasmasken hele tiden en uerskellig ledsager.

Den 16. august stillede III. Bataillon op på øksercerpladsen i Bellonne for i paradeopstilling med musik på højre fløj for at modtage Divisionskommandøren, General von Mutius. General von Mutius rettede en hjertelig anerkendelse til bataljonen, der 9. august så tappert havde modstået englændernes voldsomme storm. Han uddelte et stort antal Jernkors, og lod så bataljonen delingsvis marcherer forbi. Sådant en parademarch efter vores Regimentsmusik bragte alle deltagere stor glæde. Så snart vores gamle, kønne armeemarch tonede frem, som vi så ofte havde marcheret til, rykkede det i knoglerne. I stram march gik det forbi, benene fløj højt og så gik det glad tilbage til barakken.

Den næste dag betød det endnu engang af pakke tingene sammen for igen at rykke ind i skyttegravene. Uanset om stillingen var nok så rolig, ville det for en eller anden betyde, at den sidste time ville rende ud i gravperioden, eller true med et smertefuldt sår. Den ene indsats fulgte efter den anden fulgte, og spørgsmålet, hvor lang tid denne trummerum nok ville varer, hvilede på alle sjæle. Tjenesten fremme var ualmindelig alvorlig og vanskelig. Krigen stillede uendelig mange eller store krav til den psykiske og moralske kraft hos det enkelte menneske.

Posterne i graven holdt ud i den mørkeste nat eller tætteste tåge. Med sviende øjne forsøgte de at trænge gennem mørket eller tågen. Med spidse øre lyttede de hele tiden; forsøgte at genkende hver eneste lyd, opfange den mindste klirren af hindringens pigtråd uden at lade sig aflede af lydene fra egen stilling. De veg ud for den lydløst indkommende mine, kastede sig hurtigt ned for den nedslående granat eller trykkede sig for den højt i luften eksploderende sprænggranat. Alt dette kan virke meget nedbrydende på nervesystemet, men for mange gjorde det dårligt et indtryk. Disse nervestærke mænd var ryggraden i tropperne. På disse har mange ængstelige holdt sig oppe.

Hvem, af dem, der ikke selv så det, kan overhovedet bedømme, hvad den enkelte infanterist har ydet? Hvem har dag og nat måttet udholde så meget som frontsoldaten? Hvem har til stadighed været i livsfare, som mændene forret i stillingen? Hvem, der ikke selv har oplevet det, kan vurdere, hvad det vil sige at slæbe materiel?

I den sorteste nat herskede i Pioner-parken kraftig liv. I lyset af lommelygter bliver der læsset tung last på skuldrene, så af sted. Den bomstærke ved siden af den svagelige yngling, der kun lige er kommet ud af skolen, og endnu kun kort tid før, havde fået straf for at ryge en cigaret. Åndens arbejdere ved siden af dem, der var vandt til at bære blytunge laster. Så var alle færdige og det gik fremad gennem nat og tåge. Det er svært for den lille svækling at følge med den store og stærke. De indånder den fugtige natteluft. Pludseligt stopper kolonnen – en er snublet og har tabt sin store last på hælene af manden foran – stille banden bliver lasten samlet op. Ikke engang den svage glød af en cigar viser vejen. Videre, hele tiden videre over ujævnheder, over stok og sten går turen – de svage stønner, det går ikke længere – altså stop – pusterum. Så videre! Vejen synes endeløs frem til beredskabet – Gudskelov, der ligger B-kompagniet. Nu kun omkring ½ time, så er de i mål. Det går fremad! Pas på! – sump – man hører det lave råk. Den forreste er allerede faldet i. Han bliver hjulpet ud af den lerede jord, men støvlen støvlen bliver hængende. Men videre må de. Sved løber af panden, skjorten klæber til kroppen, gispende pumper de svages bryst, men videre, hele tiden videre. Så hvæser det – med en dumpt knald sprænger foran granater! Gas! Gas! Alle kaster lasten væk. Alle holder vejret, mens beholderen bliver revet op. Huen af hovedet og masken på. Så en dyb indånding, men det er svært – kun begrænset trænger lugten gennem filtrator indsatsen. En ubærlig hede udvikler sig i masken, så videre! Møjsommelig bliver byrden igen samlet op, så igen

fremad. Kun med besvær trækker man vejret i masken. Pulsen dunker, lungerne pumper på højeste gear, tindinger dunker, hovedet trykker – videre, hele tiden videre. Så råber føreren: maske af! – Gudskelov, dyb åndedræt. Grådig trækker lungerne den kolde natteluft ind. Det går videre, knæene ryster, hænderne brænder, skuldrene smerter. Lasten flyttes fra en skulder til den anden – hele tiden fremad! Nu er man tæt på fronten. Susende stiger en lysrakete højt – alle kaster sig ned – så strålende lys. Enhver bevægelse udløser hos fjenden M.G.-ild. Langsomt slukker raketten. Så videre! Hurtigt bliver lasten kastet op på skulderen, og langsomt rettes ryggen hvor tungt er det, hvor smertefuld er det! Så videre! Efter det skarpe lys virker mørket dobbelt så tung. Tavs og rolig går føreren foran. Han føler med en stok – pas på! – et krater – venstre udenom. Hvor surt er hver omvej, men videre, hele tiden videre. Der slår en granat med et brag og et brøl ned tæt ved. En skriger op, en anden bliver tilbage og hjælper - de andre fortsætter. – Endeligt, gudskelov graven! Hurtigt kastes alt ned, men stille! Så igen tilbage til Pioner-parken. En time tager marchen. Så igen afhente en ny last - igen frem og igen tilbage, og ofte hele fire gange. Hele tiden frem til fronten. Anstrengelsen er grænseløs. Men det drejer sig om de kæmpende kammeraters liv! Det tyske folk bøjer sig i ærbødighed for sådanne soldater og knægte, for hvem der kun var én ledestjerne, tanken om ”pligten”.

Hvem, der ikke selv har prøvet at være fremme, kan vurdere, hvad dette ord ”fremme” betyder? Beredskab var for frontsoldaten ikke fremme, på trods af, at de lå langt foran feltartilleriet. Her kunne man til dels bevæge sig ugeneret omkring. Men så manden helt fremme i den fremskudte sappe! Geværet hele tiden klar til skud i sammenkrampede hænder, håndgranat lagt parat til kast ved siden af. Fra alle sider – fra oven og fra neden – truede døden. Ventilationskullerne i stålhelmen er stoppet til, så den forbandede susen ikke skulle forhindre høreevnen - derfor den konstante hede på hovedet. Og alligevel var der folk, som udholdt dette i årevis. Ser man i fredstid disse folk, ofte er de svagelige og blege, må man bøje sig i ærbødighed og forbavselse for det umenneskeligt store, som menneskets vilje og sjælekraft ydede.

Den 21. august kom kl. 0600 et kraftigt overfald med gasminer blandet med brisantgranater langs Afsnittene B 1, 2 og 3. Gasminerne faldt faldt omkring 70 meter bag den forreste grav og udviklede en lyslilla røg. Da det var helt vindstille, lå gassen en time i stillingen, men forårsagede imidlertid ingen skade, da maskerne i rette tid blev anlagt.

K.T.K., Oberleutnant d.R. Wetmann, påkaldte ødelæggelsesild fra artilleriet. Omkring 50 granater blev lagt over den anden og tredje fjendtlige grav.

Kort før daggry den 22. august forsøgte Unteroffizier Baranowski og Musketier Weigelt fra 8. Kompagni at fange en fjendtlig Sappe-post. De krøb frem til Trapez-skoven, og blev her, hele dagen liggende i et krater foran den engelske stilling. Fjenden havde imidlertid beskyttet sine poster med meget stærke pigtrådshindringer. En passage af skoven, for at komme i ryggen på Sappen, var umulig på grund af den tætte underskov. Derfor vendte begge ved daggry tilbage til deres kompagni. Forsøget blev dog ikke opgivet. Om natten 24. til 25. rykkede Baranowski endnu engang frem med 4 mand fra 8. Kompagni og Unteroffizier Schröder med 4 mand fra 7. Kompagni mod den fjendtlige stilling. Baranowski forfulgte stædigt sin plan. Selvom han var såret, forsøgte han at nå den fjendtlige grav, men hindringen var for kraftig. Også Vizefeldwebel Panje og patrulje måtte den følgende nat vende tilbage med uforrettet sag. Fjenden var blevet meget opmærksom og havde bogstaveligt spundet sig ind i pigtråd. I denne periode regnede det uophørligt. Tropperne led meget under dette. Der gik ikke længe før intet menneske havde en tør trevl på kroppen. Der var ingen muligheder for at tørre tøjet. I dette våde vejr hjalp teltpanor ikke mere. De fik en gruelig kulde til at brede sig. Man krøb våd sammen i kaninhullene og frøs. Støvlerne var flere kilo tungere af mudder, kaffen nåede kold frem, og der var ingen mulighed for at varme den op. Så tæt på fjenden var enhver bevægelse umulig. De usædvanlig rolige engelske skarpskytter viste sig aldrig, men observerede uophørligt via spejle. Der var heller ikke mange muligheder for at sove. Udmattet faldt soldaterne godt nok i søvn, men kun for kort efter igen at blive vækket af den ubærlige kulde. Timerne sneglede sig afsted, tiden i stillingen syntes at vare en evighed. De arme sårede måtte blive liggende der, hvor de var blevet såret. Med besværlig krøb sygehjælperen frem med sin forbindstaske. Som en reddende engel dukkede han op, forbandt og hjalp så godt han kunne. Derefter blev den arme lagt et sted, hvor der var mest mulig beskyttelse mod det vådkolde vejr. Først efter at det var blevet mørkt, og den teltpane, hvorpå han lå, fuldstændig var gennemblødt af beskidt vand, var det muligt at bære ham tilbage. Man bandt teltpanelen til en lang stang, og så gik det bagud over det forfærdelige ujævne terræn. Langsomt og sikkert banede vores fremragende saniteter vej til forbindepladsen. Der hjalp en læge. Lykkelig var den sårede, der var nået hertil. Der var imidlertid stadig en lang vej at tilbagelægge før den sårede endeligt kunne få en omsorgsfuld pleje på et lazaret. Alle sårede fik, hvor det overhovedet var muligt, straks en indsprøjtning med tetanus-serum for at undgå den forfærdende sårstivkrampe. Gennem disse indsprøjtninger er utallige menneskeliv blevet reddet.

Stillingskampe i Afsnit ”D“

(kort og skitse s. 123 og 125)

August sluttede generelt rolig. Den sidste indløb totalt uventet ordren til endnu engang at flytte til et andet afsnit. Vores Division blev afløst af 38 I.D. og overtog i stedet 236 I.D. stilling. I vores afsnit ankom 95 I.R. og vi afløste 459 I.R. i Afsnit ”D”. Inden 3. september var alle dele af Regimentet indsat i det nye afsnit.

Vi kendte stillingen. De tre kompagniafsnit D 1, 2 og 3 havde vi allerede i juni besat, og her oplevet alvorlige dage. Nu var Afsnit D 4 kommet til, der med sin venstre flanke nåede Cojeul-vandløbet.

I modsætning til de hårde blodige dage i juni var afsnittet nu påfaldende rolig. Det fjendtlige artilleri var betydelig svagere end dengang. Det var vel for størstedelen flyttet til Flandern for at deltage i de store slag, der udspillede sig her.

To godt udbyggede, og af os på kort tid fuldførte, trafikgrave - ”Sick-” og ”Ritter-Gang” - førte frem til den dybe, godt forsvarsindrettede første grav. Derfor var det også ved dagslys muligt beskyttet at nå frem til stillingen og til i stillingen at kunne bevæge sig. Der var ingen dækningsrum fremme, men i de bagvedliggende stillinger var de meget fine. Forholdene i B-stillingen ved Pelves var det endnu bedre, alene derfor, at K-Bataljonen kunne forplejes med varm mad. Af samme grund faldt antallet af mavetilfælde fra den gamle stilling betydeligt på kort tid.

Den uhindrede trafik blev fundet som en sand forløsning. I næsten et kvart år havde K-Bataljonen kun ligget i kratere eller ganske små, flade grave. Her kunne man sig helt anderledes indrette sig.

Kamp-bataljonen må med 4 kompagnier i front i Afsnit D 1 til D 4. Hvert kompagni havde udskilt en stødtrop, der lå omkring 100 meter bag respektive kompagni. Beredskabsbataljonen lå med et kompagni i henholdsvis Schiller-graben og Rohart-Riegel, med et i K-Stød Afsnit og i Rohart-Südriegel og et i Muldengraben. Hvilke bataljonen lå i Ecluse, hvortil Regimentsstaben også var overført fra Gouy.

Bau-kompagniet forblev i dens gamle kvarterer i Sailly. I sukkerfabrikken i Vis havde vi en udmærket observationspost for artilleri og infanteri.

L’Ecluse var en stor, venlig bebyggelse i tillokkende omgivelser. Sensée-Kanalen gik tæt forbi. Den nærliggende mose (marais) var et strålende syd med dens mange træklynger og højt voksende siv spredt i det blanke vand.

Hvilke-bataljonen var i første omgang dårlige. I barakkerne var der hverken senge eller borde, men dette fik Bau-kompagniet snart ændret, så de hvilende kompagnier nu fandt behagelige kvarterer. Barakkerne var af træ. For at gøre dem beboelige i vinteren, blev der lagt en stenmur udenpå trævæggene.

Kampaktiviteten i afsnittet var ret ringe. Den gode underbringelsen, den varme forplejning og en stærk patruljeaktivitet opfriskede de angrebsivrige i Regimentet. De regnfulde augustvejr blev fulgt af en herligt, tørt efterårsvejr. Da belastningen af at være fremme, ikke var overvældende, befalede Regimentet en 8-dages afløsningsturnus i rækkefølge: hvil, kamp, beredskab, hvil.

For kampbataljonen gik tiden frem til den 13. september roligt. De to siders artilleri og minekastere udvekslede kun gå skud. For det meste var det roligt i Afsnittet. Vores i Afsnit ”B” overanstrengte mandskab følte sig meget godt tilpas. Man håbede rigtig længe at kunne nyde denne rekreationstid. Så om eftermiddagen den 14. september ændrede billedet sig. Englænderne blev nervøse. Fly dukkede op og kredsede over vores stilling, og mellem kl. 1600 og 1700 landede pludseligt 300 kugle- og flaskeminer på D 1 og D 2. Tilsyneladende skete dette fordi vores artilleri og minekastere i højre nabodivision havde gennemført en sammenfaldende virknings-skydning mod den engelske grav. Fjenden tog dette meget ilde op, og med den idylliske ro i vores afsnit var det foreløbig forbi.

15. september begyndte først igen rolig. Kl. 1700 skød englænderne så pludselig helt vild med granater mod det venstre naboafsnit under Reserve-76. Kort tid efter meldte vores observationsofficer fra sukkerfabrikken i Vis, at R.76 stillinger var dækket af en kraftig røg – formentlig gassky. Der kunne høres kraftig MG-ild og eksplosionen af håndgranater. På vores egen Afsnit blev der kun skudt ganske lidt.

Vores I. Bataillon, der som Divisions-reseve lå i hvil i l’Eschluse, og om aftenen skulle afløse III. i forreste linje, blev kl. 1735 alarmeret og trukket frem til Etaing. Kort efter rykkede bataljonen syngende af sted. I landsbyen Etaing blev geværerne sat sammen, og forventningsfuld imødeså man ordren til indgriben, men intet skete. Kl. 2000 blev bataljonen givet fri. Det kunne ikke lønne sig at vende tilbage til l’Ecluse, så man fordrev tiden så godt man kunne i Etaing, og kl. 2300 gik det så frem til afløsning i stillingen.

Røgen over R.76'erne var opstået af røggranater, der var kastet frem gennem pigtrådshindringen. I den opståede kraftige røg havde fjenden så kastet gasminer, og var så med en stærk patrulje gået frem mod R.76, som den havde givet tab.

Næste dag advarede Brigaden om, at yderligere angreb kunne forventes. Efter oplysninger fra agenter ville fjenden angribe ved Lens; divisionen forblev i forhøjet kampberedskab. Senere kom følgende signal fra A.O.K. 6:

Ifølge pålidelige efterretninger skal der om morgenen 16. august regnet med et fjendtligt angreb langs hele hæren front. Regiments-kommandørerne befinder sig fra kl. 0400 i deres kommandostationer. Alle opklaringsorganer har pligt til have skarpeste opmærksomhed. Fra daggry vil der være fly i luften over fjenden i alle Gruppen!

Fra kl. 0400 var Regimentet kampberedt. Præcis en time senere skød fjenden en salve på omkring 10 flaske-miner ned i Afsnit D 4, som var besat af 4. Kompagni under Lt.d.R. Mackenthun. Minerne ramte næste alle direkte ned i forreste grav. Deres øjeblikkelige eksplosion skabte en yderst kraftig gasudvikling. Gassen blev under et meget kraftigt tryk øjeblikkeligt spredt ned i dækningsrummene og gled desuden som en tyk, hvid, uigennemsigtig sky hen over graven. Efter to minutter fulgte en anden salve, der også næsten fuldstændig lå i første grav. I tiden mellem de to salver lå stillingen under schrapnell-ild. Så snart gassen begyndte at udvikle sig, slog posterne "Gasalarm" på gongongerne. Alt personel på tjeneste stod gasparat med gasmasken på brystet. Trykket fra eksplosionerne var imidlertid, som resultat af de mange fuldtreffere i graven, så kraftig, at det trykkede brystkasserne sammen på mandskabet, der derfor desværre var tvunget til at trække vejret. Desuden var kompagniet iført stålhelmet på hovedet. De var tvunget til først at tage denne af for at kunne anlægge maske. Mange havde derfor allerede indåndet gas, trods alle instruktion om først at ånde, når gasmasken sad sikker på. Det var jo en kendt ulempe, at stålhelmet forhindrede en hurtig anlæggelse af masken. Trods alle øvelser i hvileperioder, varede det alligevel flere sekunder før masken sad forskriftsmæssig. Desuden overraskede de lynhurtigt liggende salver de fleste folk. Der var desværre ingen mulighed for hurtigt nok at kunne undgå den udviklede gas. Fjenden havde arbejdet behændigt. Det havde ikke skortet på opmærksomhed i afsnittet. Trods en kraftig patruljeaktivitet navnlig i D 4 var der ikke blevet bemærket noget tegn på et kommende overfald.

Alle gassyge blev med det samme lagt ned, men trods al omsorg, var det for mange allerede for sent. Efter kort tid døde 18 mand, mens 38, herunder 1 officer, var syge af gasforgiftning. De syge blev bragt på lazaret, her døde yderligere 12 mand af den alvorlige forgiftning. Udfald af 56 mand svækkede 4. Kompagnis kampkraft så meget, at 10. og 12. måtte stille erstatningspersonel. Efter overfaldet fulgte intet fjendtligt infanteriangreb, kun det engelske artilleri skød i løbet af aftenen og natten meget livligt. I løbet af natten herskede der en kraftig trafik med vogne tæt bag den fjendtlige stilling. Man hørte tydelig banken, som når man med en hammer slår på en jernstang. Da nu også R.76 meddelte, at fjenden tilsyneladende byggede gasflasker ind, sendte 4 K kompagniet med det samme patruljer ud for at opklare. Alle meldte, at der ikke kunne observeres tegn på en sådan indbygning. Masseanvendelsen af gasflasker var et af de farligste kampmidler. Et stort antal af sådanne projektiler blev fra kort afstand sendt mod stillingen, hvor de ved eksplosion udviklede en sådan gassky, at hele kampafsnittet på meget kort tid var belagt med gas.

I de følgende dage lå både stillingen og beredskabet under kraftig artilleriild. Disse ildoverfald var altid blandet med gasgranater, så gasmasker altid måtte bæres, så de øjeblikkeligt var parate.

Den 22. september gennemførte fjenden en kamp-opklaring mod højre naboregiment I.R. 96. Under den kraftige artilleriforbereelse blev også den højre del af vores stilling kraftig inddraget. Dette var for os særlig ubehageligt, da netop samtidig en patrulje fra I. Bataillon forsøgte at tage fanger i den tæt på fronten liggende fjendtlige sappe "Daniel". Vores folk måtte falde tilbage.

Den 24. september gentog Lt.d.R. Apt forsøget, men fandt sappen ubesat. Fjenden havde imidlertid efterladt sig en avis og et brev. Brevet var først afstemplet de sidste dage, og det kunne derfor fastslås, at den 12. engelske Division stadig var vores fjende, og at regimentet Royal West Kent lå overfor os.

Den 25. havde engelske fly Etaing som mål for bombenedkastning. De tunge flybomber slog bragende ned i landsbyen uden dog at ramme noget menneske. Større resultat havde det engelske artilleri, der med en middeltung granat ramte et dækningsrum, der lå 12 rammer under jorden, og trykkede det ind. 9 mand af besætningen omkom.

Desværre kunne både vores artilleri eller minekastere kun yderst sjældent anvende gasammunition, da der for det meste herskede vestvinde, der ville drive gasskyerne tilbage mod vore egne stillinger. Vores vejprofeter, som vindobservatørerne blev kaldt, kunne endeligt den 25. fastslå, at der herskede en svag østvind. Denne gunstige tilstand blev nu udnyttet, og fra kl. 0400 til 0500 blev den fjendtlige stilling behørig belagt med gasgrana-

ter. Imidlertid drejede vinden under skyderiet. Der kom nu en vestvind, der langsomt drej den dannede morderiske gassky tilbage mod vores front. Da der stadig var meget mørkt, kunne de i baglandet arbejdende folk ikke se gassen. De bemærkede den først, da de kunne opfatte den sødlige, ækle lugt. Gasmasker blev hurtigt anlagt, men enkelte havde allerede indåndet så meget af giften, at de blev syge.

Ensformig gik dagene i den evige monotoni af skyttegravskrigen. Langsomt gik tiden for dem, der var i stillingen, men lynhurtigt for bataljonen i hvil. De var 8 dage i l'Ecluse. Dårligt havde man fået sig rigtig indlevet, så råbte den ubønhørlig skæbne soldaten tilbage til fronten. Lige så alvorlig som situationen var langs fronten, så dejlig var den i hvileperioden. L'Ecluse tilbød uendeligt mange muligheder for at komme til hægterne. Der var en biograf, som til stadighed var fyldt til sidste plads. Om så den spillede film var nok så dum, var alle glade for endnu engang at kunne grine af hele hjertet. Frontsoldaten var helt igennem et taknemmeligt publikum. Det vakte stor jubel, når der på lærredet vises kampbilleder, som forestillede livet i graven, og hvor de tilbage i etapen blev fremstillet som tykke, fode etapemænd. Med høje grin fulgte man de krigeriske handlinger, der intet havde med virkeligheden at gøre. Der var heller ikke sådanne fede førere, som hele tiden med kikkert i hånd med fingeren pegede i retning af fjenden. På samme måde som disse fede helte blev vist, løb en lige så fed fjenden hurtigt væk. Der er en jammer, at de træffende og vittige plattyske tilråb fra vores virkelige frontsoldater ikke kunne fremvises for vores hjemlige publikum.

Den skønne, venlige egn, lokkede til gåture eller til spil. Om eftermiddage så man overalt på de skyggefulde plæner sovende i drejlstøj, fra barakkerne lød sang eller musik, igen på andre steder hørte man uafbrudt lyden af spark til en fodbold. Mange sad i kantinen med en øl og en cigar. En sådan fuldkommen nydelse af tid var kun mulig under krig, hvor de overanstrengte, plagede menneskelige kroppe og sjæle på en harmløs måde blev genopbygges. Til gudstjenester, der stadig var frivillige, deltog i virkeligheden alle. Den lille, nøgne landsbykirke i l'Ecluse var besat til sidste plads, og den højtidelige stemning sås i ansigterne på alle deltagende. Det var også næsten en gudstjeneste, når kraftige mandestemmer i korsang ledsaget af regimentsmusikken sang vores herlige kirkesalmer.

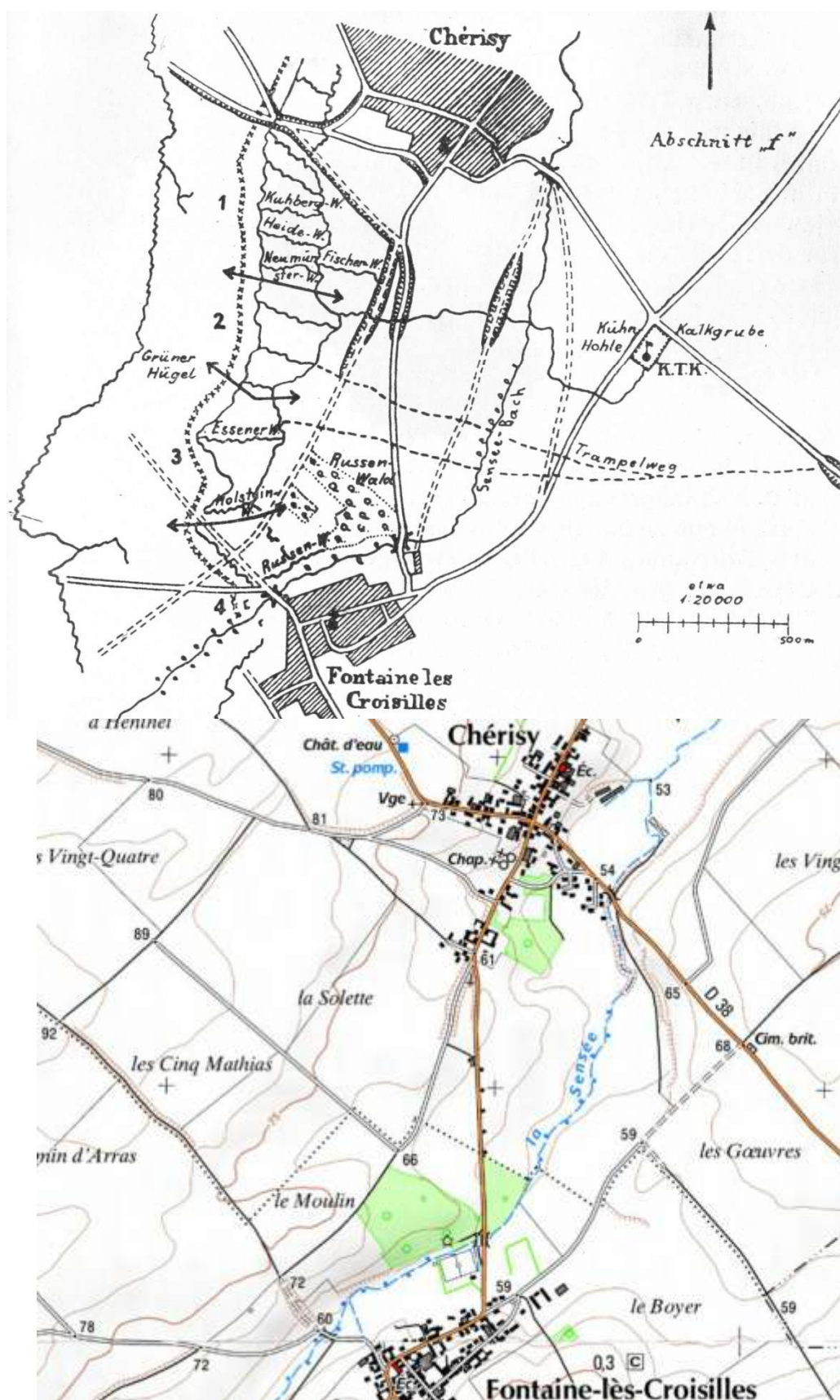
Også de strengt forbudte fisketure til mosen eller Sensée-kanalen blev gennemført. Lykkelig var den, der blot fangede den mindste fisk. Det betød for ham et virkeligt festmåltid og en herlig afveksling på et tidspunkt, hvor oksekød i egen saft altid stod på spisekortet.

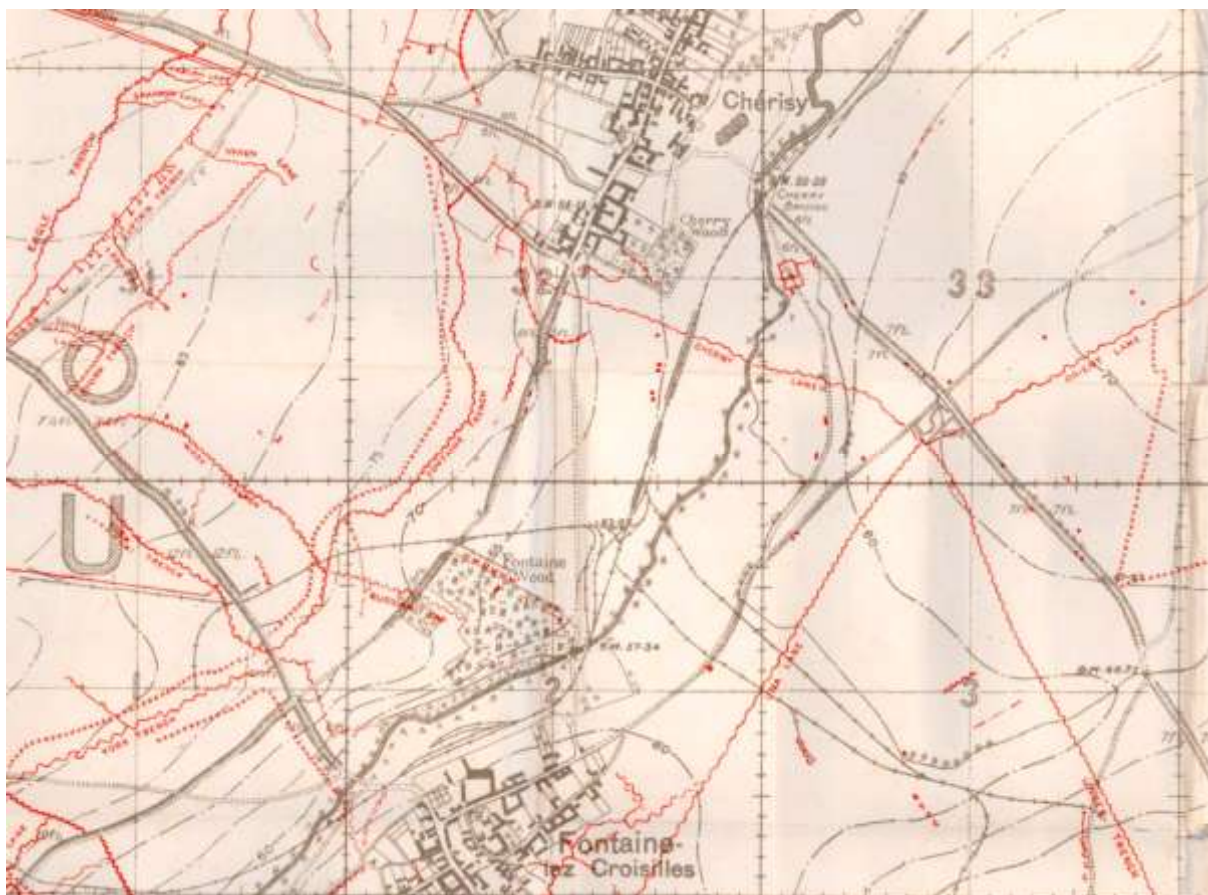
II. Bataljon organiserede en stor sportsfest, hvor der foruden alle sportsgrene også finder et travløb sted. Som ridedyr blev anvendt små æsler, som regimentet havde fået tildelt som bæredyr. Det var ikke let, at tumle dem. Enten var de overhovedet ikke til at bringe til at gå eller løbe, eller også drejede de ind mellem publikum eller smed deres ryttere af i en stor bue. Det var livsbekræftende at se alle disse glade ansigter, hvor der ofte lå et oprigtigt barnlig eller, hos de ældre mænd, et underfundisk skær, som de med pibe i mund og hånden i lommen kikkede på det lystige skuespil. Få dage senere udstrålede disse ansigter igen bitter alvor og jernhård energi. Hver gang man vendte tilbage til hvilekvartererne, manglede nogle af disse trofaste ansigter.

Alt for ofte måtte man om eftermiddagen tage vejen til Estrées til den herliggende kirkegård. Det drejede som om at vise en falden kammerat den sidste ære. Vejen gik over Tortequenne. En sørgelig skæbne ville, at en granat en dag slog ned i et ligfølge. Midt i landsbyen rev den ubarmhjertige død flere af dem væk, mens flere andre blev såret.

Stillingskampe i Afsnit "F"

Den 27. september kl. 1900 fik III. Bataillon, der netop var kommet i hvil, pludseligt ordre til at gøre sig klar til march. På kort tid var kompagnierne i deres kvarterer klar til afmarch. Ordremodtagere begav sig til Regiment, og her blev det meddelt, at bataljonen skulle afløse en beredskabs-bataljon i Afsnit "F" mellem Chérisy og Fontaine, mens 22 R.D. blev trukket ud af dets afsnit. En ny division skulle ikke indsættes, derimod skulle 17 R.D. og 38 I.D. sprede sig, så de også kunne besætte Afsnit "F". Kompagniafsnittene D 1, D 2 og en tredjedel af D 3 overtog I.R. 96, resten af D 3 og D 4 skulle dækkes af I.R. 162. Afløsningen skulle allerede finde sted den følgende nat. Kl. 2230 satte bataljonen i march mod den nye stilling og overtog øjeblikkeligt beredskabsstillingen. De besatte forskellige punkter: 9. Kompagni lå syd for Chérisy, 10. Kompagni Russenwald, 11. Kompagni et kalkbrud og blev benævnt "Hang-kompagnie" [skrånings-kompagniet], mens 12. Kompagni lå i Hendecourt Riegel.

Den følgende nat blev III. Bataljon kampbataljon, I. rykkede ind som beredskabsbataljon, mens II. forblev i l'Ecluse som reservebataljon sammen med Regimentsstaben. Den Store Bagage rykkede fra Roucourt til Arleux.

Af beredskabet blev kompagnierne i Cherisy og Russenwald underlagt K.T.K.

Afløsningen gik glat. Det nye afsnit var i nord begrænset af den sydlige kant af Chérisy og i syd af Fontaine. En dækket adgang til den forreste stilling var i dagslys ikke muligt, da der ikke var gravet nogen trafikgrav. Dette var yderst betænkelig, da hele terrænet næsten overalt kunne observeres af fjenden. Næsten alle punkter i stillingen kunne ses fra den os så farlige landsby Monchy. Herfra havde englænderne en fremragende udsigt til langt ind bag vores front.

Kampbataljonen lå med fire kompagnier i forreste linje, F 1 til 4. Graven var i rimelig god stand. Den forreste var gennemgående og omkring 1,50 meter dyb, men havde ingen skyttebanket. Hindringen var omkring 3 meter bred. På højre fløj var der ingen dækninger, i midten enkelte betonkonstruktioner, mens der på venstre fløj i en hulvej, der gik ca. 20 meter bag den forreste grav, var enkelte underjordiske dækningsrum. Den anden grav var ikke særlig dyb, men her var der enkelte gode dækningsrum.

Forterrænet var ikke særlig ødelagt af beskydning. Terrænet mellem Kamp- og beredskabsbataljon havde mange kratere, og navnlig i nærheden af Chérisy var området kraftigt beskudt.

Forbindelsen til K.T.K. var meget dårlig, da man måtte passere åbent terræn, og dette ikke gav nogen dækning. Så snart nogen viste sig, blev han beskudt af skarpskytter, M.G., ja sågar artilleri. På grund af dette blev der øjeblikkeligt påbegyndt udgravning af en trafikgrav til forreste linje. Hvorfor vores forgænger ikke havde gjort dette, er os uforståelig. Kampbataljonen var tildelt brevduer, så det ikke var nødvendigt i dagslys at sende folk gennem det åbne terræn.

Ved kampbataljonen var 11 M.G. og ved beredskabsbataljonen 10 M.G. indsat. I Afsnit F 4 lå granatkasterne, og over hele afsnittet var 10 minekastere fordelt. Sidstnævnte havde vist sig fortræffelige. Lige så snart de var skudt ind, støttede de kompagnierne på enhver måde, og havde tilføjet fjenden mange skader.

Transporten af materiel var meget vanskelig, da kun to kompagnier var til rådighed og meget materiel skulle flyttes.

Chérisy-kompagniet havde den kampopgave, at indsætte et modangreb i tilfælde af fjendtligt indbrud i F 1 eller F 2. Kompagniet i Russen-wald havde tilsvarende opgave i F 3 og F4.

”Hang” kompagniet var fordelt med en deling i ”Höhn-Höhle”, en deling i en ”Wida” øst herfor og en deling ved det gamle pioner-parkområde. De var som kompagniet i Hendercourt-Riegel sikkerhedsbesætninger, der i tilfælde af et større fjendtligt angreb skulle besætte skråningen vest for ”Höhn-Höhle” og Riegel-stillingen.

Materialer blev fra Récourt med en feltbane med benzin-lokomotiver bragt til Regimentets Pioner-park.

l’Ecluse var i mellemtiden blev ret ubehagelig. Dagligt dukkede fjendtlige fly op hen under aften, ofte i hele eskadriller, og kastede deres bragende bomber over landsbyen eller nærmeste omegn. Uroen skyldtes formentlig, at de fjendtlige fly havde opdaget nogle tunge pjecer, der uden tildækning havde stået foran værkstedet i l’Ecluse.

Dagene gik i den gamle gænge. Nogle gange mere, nogle gange mindre ild; nogle gange kastede fjenden mange miner, nogle gange tvang gas os til at anlægge masker. Patruljer kravlede frem mod fjenden, beredskabet slæbte og gravede. Morgen og aftenmeldinger gik via den altid knevrende telefon. Alt var, som vi gennem år og dag var vænnet til. Jorden drak også her vores blod. Mange kære kammerater faldt, mange blev såret. Selv papirkrigen fortsatte. Daglig ankom mappen med de mange papirer, der skulle underskrives, til kommandøren. Selv de plagede kompagniførere sad daglig i deres dårligt oplyste dækninger ved skæret et stearinlys, eller i dagslys i deres kaninhul, og ordnede skriftlig arbejde. Ordonnanser, der bragte disse undeskiftsmapper, bragte også post og aviser med frem, og fortalte de seneste rygter, som verserede i baglandet. Her vidste man altid mere end fremme i fronten.

Det kompagni, der lå i Russenwald, var delvist underbragt i en stor betonklods, dels i et nedgravet dækningsrum, der imidlertid endnu ikke var færdig. Den store betonbunker [GPS: 50 13.348 N 2 54.531 E] var dårligt tildækket og synlig lang væk. Af samme grund tiltrak sig kraftigt fjendtlig artilleriild.

Den 8. oktober var den fjendtlige ild særlig intens omkring bunkeren. Skud efter skud faldt. På alle sider slog tunge granater ned. Efter at omkring 500 granater var faldet i umiddelbar nærhed, trængte et skud pludseligt fra siden ind i konstruktionen og eksploderede. Omkring 150 håndgranater, 200 lyspatroner og nogle tusind skud S-ammunition eksploderede. Ved denne eksplosion blev 7 mand fra 8. Kompagni dræbt. 9 mand blev såret og 19 blev syge af den røg, eksplosionen udviklede. Gudskelov ko de sig hurtigt igen. Også andre 9 blev lettere såret.

Fra B.T.K. kommandostation havde man en fremragende udsigt. I nord i retning af Sensée-området så man Vis-en-Artois, Haucourt-Rémy, på den anden side Coujeul-åen så man den endnu grønne Sart-skov og vest herfor bakkefæstningen Monchy. Mod vest lå Croisilles og bagud kunne man tydeligt se kirketårnene i Dury og Ecourt-St-Quentin. Man kunne for kilometer følge de høje italienske popler langs landevejen Arras-Cambrai. Den 15. nærmede flere fjendtlige 8-mands patruljer sig Afsnit F 3. 11. Kompagni afviste dem med håndgranater. En såret skotsk højtlænder, sergent ved 6 Royal Highland Regiment, blev som fange indbragt af kompagniet.

Den 16. oktober skød fjenden meget livligt med alle våben mod vores forreste linje. Da også den forgangne nat havde været meget urolig, og fjenden havde sendt mange miner ind over kompagnierne i F 2 og F 3, vurderede K.T.K. situationen som meget spændt. Han befalede kampberedskab. Stødgrupperne blev alarmeret, så de kunne gribe øjeblikkeligt ind. Også det stort antal fjendtlige fly, der hele tiden i meget lav højde fløj ind over stillingen, antydede noget usædvanligt. Risikoen for, at fjenden igen arbejdede med gas, var nærliggende. Derfor beordrede Oberleutnant Westmann hele afsnittet i højeste gasberedskab. Alle i stillingen bar gasmaskerne i en rem på brystet.

Efter at det var blevet helt mørkt og flyaktiviteten var ophørt, var englænderne i første omgang som sædvanlig meget rolig. Fra kl. 2000 skød han sin daglige forstyrrelsesild mod det bageste område.

Kl. 2145 lød der fra fjenden en voldsom detonation. Øjeblikkeligt lød i hele stillingen gongongen – Gasalarm! Venstre fløjkompagni, 9. Kompagni, troede i første omgang på en sprængning, hvorfor udsendte kompagniføreren, Lt.d.R. Damaschke, patruljer fra begge grave i sit afsnit for at få konstateret, hvad der virkeligt skete. Så kom imidlertid allerede de første miner i store mængder susende, og slog ned på højre fløj og i midten af 9. Kompagni. De udsendte patruljer vendte straks tilbage, og bragte allerede de første gassyge til forbindepladsen.

Alle mand havde, så snart detonationen lød, hevet hjelmen af og anlagt gasmaske, men alligevel var gasudviklingen sket endnu hurtigere. Det var en stor ulykke for kompagniet, at fjenden havde opnået flere fuldtreffere. Vores folk stod øjeblikkeligt i den tætteste gassky. En mine, der gik ned i den forreste grav umiddelbart foran indgangen til en dækningstunnel, tømte dens indhold i indgangen, så hele tunnelen meget hurtigt blev gasfyldt. Den meget omhyggelige og koldblodigt handlende kompagnifører havde truffet alle forholdsregler for at forebygge en ulykke. Alt, hvad der var nødvendigt til gasbeskyttelse, blev øjeblikkeligt gennemført. Men ulykken

Chérisy

Betondækningsrum ved Polderhoek
Luftfoto af månelandskabet med betondækninger i tidligere skov

Træsti ved Polderhoek

Månelandskab i Flandern

var allerede sket. En officer, Lt.d.R. Mehring, og 6 mand var døde, 22 gassyge. Disse blev med assistancepersonnel, der blev sendt frem fra baglandet, båret til forbindepladsen.

Hidtil var det ved hver gasangreb lykkedes fjenden at sende fuldræffere ind i gravene og foran dækningsrummene. Derved opstod en så koncentreret virkning, at beskyttelse var så godt som umulig. Gasskyen var så tæt, at det fuldstændig trængte gennem uniformerne. Gasmaskerne måtte derfor beholdes på gennem en længere periode for at forhindre yderligere ulykke. Minen var 19,5 fosgen-mine. Erfaringer havde vist, at man måtte dække indgangene til dækningsrum, så indtrængen af gas blev forhindret. Almindelige tæpper og lagener var ikke tilstrækkelig, så naturtæpper [Torfdecken] blev leveret, som gassen ikke kunne trænge igennem. Desuden blev afskærmning anbragt foran øverste trin, så miner ikke kunne rulle ned i dækningen. Var ovne tændt i dækningsrummet, var risikoen for gas mindre, da den varme luft steg mod oversiden og gav et så kraftig træk, at den ligeledes varme gas havde svært ved at trænge ind. Tildækningen viste sig meget effektivt, og forhindre mange ulykker. Vores gasmasker beskyttede hele tiden mod Blå- (arsen) og Grøn-kors (klor) gas. Mod Gul-kors (Senepsgas) var der imidlertid intet middel. Gassen virkede morderisk, og var måske den mest modbydelige og grusomste våben i denne krig. Hvor den ramte jorden, virkede den i dagevis og åd sig igennem uniformerne, og virkede altid dødeligt på de ramte. Blev et fjendtligt batteri beskudt med Gul-Kors, tav det hurtigt, og besætningen forlod dette område af sikker død. For stormtropper var det meget farlig at passerer sådanne forladte batterier.

Vi var langt foran fjenden i fremstilling af krigsgas, men vi har måske ikke tilstrækkeligt hensynsløst udnyttet vores fordel.

Fjendens kampaktiviteter forstærkedes i den sidste tredjedel af måneden, både med hensyn til artilleri og med en omfattende engelsk patruljeaktivitet. Dette udløste en større årvågenhed hos os. Det lykkedes 7. Kompagni om natten 19. til 20. oktober at afskærer føreren af en engelsk patrulje og indbringe ham som fange. Manden havde fjernet alle kendetegn fra sin uniform, for at forhindre genkendelse, men havde puttet alt det fjernede i lommerne. Desuden medbragte han en lommebog, der gav værdifulde oplysninger om fjenden. Det blev fastslået, at 51. skotske Division nu lå som fjende overfor. Manden tilhørte Royal-Highlanders, The Black Witch Regiment [Black Watch].

Et slemt efterårsvejr satte nu ind. Storm og regn reducerede kampaktiviteterne til et minimum. Den 27. gennemførte fjenden et gasmine-overfald på Fontaine. Gassen skadede ikke os, men gled tilbage mod fjenden.

Vores patruljer fastslog, at englænderne om natterne arbejdede meget kraftig, navnlig på afsnittet foran F 2. Man kunne tydeligt høre banken og hamring. For at forstyrre dette arbejde, anmodede K.T.K. om beskyddning af området med vore haubits-batterier. Dette skete om eftermiddagen den 28. oktober. Den velrettede ild lå meget fin, da mange nedslag lå umiddelbar i den engelske grav. Man kunne tydeligt se hvordan træriste og træstumper ved nedslagene fløj i luften. Fjenden hævnedes sig de følgende dage. Allerede meget tidligt på morgen beskød han livligt stillingen og beredskabet. Omkring kl. 1800 landede igen et stort antal gasminer i Afsnit F 1, 3 og 4. Samtidig slog tunge granater og tjæreminer ned, der udviklede en utrolig røgsky. Tyk, sort kvalmende røg lå i lang tid over stillingen. Umiddelbart efter røgskyndingen skød vores artilleri spærreild, men fjenden angreb ikke. Takket være den gode gas-disciplin var gastabene små. Derimod havde II. Bataljon flere tab til det fjendtlige artilleri: 3 døde og 5 sårede.

Den 2. november forløb dagen for kamp-bataljonen temmelig rolig. Som det blev mørkt, indtog kompagnierne natberedskab, d.v.s. halvdelen af kompagniet var kampklar, mens den anden halvdel sov i dækningerne. Dyb ro og fred lå over hele området. Fra den engelske grav kunne man høre fløjten og sang. Pludseligt kl. 2200 fulgte foran F 4, hvor 12. Kompagni under Lt.d.R. Langbehn lå, et ejendommeligt dumpt brag. Samtidig kunne der mærkes en gevaldig rystelse i jorden. Lt. Langbehn lod øjeblikkeligt slå gasalarm. Hjelme fløj af og gasmasker anlagt, og kort derefter fløj gasminer ned i slugten omkring Sensée-åen i nærheden af de her stående poster. Fem minutter senere kom en salve på omkring 50 gasgranater, der sprang i luften i omkring 5 meters højde. Samtidig skød fjenden kontinuerligt med ordinære granater og schrapnells, samt med sine maskingeværer. Den lette vest vind drev gassen langs slugten. Vi havde ingen tab – efter 10 minutter kunne maskerne igen aflægges.

Den 3. november dukkede pludseligt en meget sjælden gæst op hos hvile-bataljonen i l'Ecluse. Ved middagstid kørte et medlem af Rigsdagen op foran barakken. Rigsdagsmedlemmet havde besøgt artilleribeskyttelsesstillingen ved Hendecourt, og efter at have spist middag ved Bau-kompagniets feltkøkken i Dury, ankom han hos os. Efter at have inspiceret hvilekvartererne, kørte han tilfreds igen videre.

Sundhedstilstanden forbedrede sig dag for dag trods det dårlige vejr. Mavetilfældene hørte til sidst helt op. Dette lå formentlig i, at der nu kunne leveres betydeligt flere kartofler. Hver mand modtog nu 500 gram om dagen. Hermed kunne der indføres en større afveksling i forplejningen. Tørrede grønsager – dörrgemüse – også kaldt Hindernispfähle eller Drahtverhau – afvekslende med byggrryn – Pensionsreis – var som middagsmad ikke

ligefrem skattet. Navnlig var Pensionsreis, kogt i vand med en pæn, blålig farve, næsten ikke til at få ned, når det ikke blev spist helt varmt.

Mens rigsdagsmedlemmet opholdt sig ved hvile-bataljonen, bragede det i stillingen. Tunge granater slog ned i graven omkring K.T.K. kommandostation. Omring 1.000 brisantgranater og mange gasgranater pløjede her terrænet op. En gasgranat gennemslog det dækningsrum, hvor bataljonens ordonnanser, Gefreiter Wittorf og Peiper, befandt sig. Begge døde heldedøden af gasforgiftning. De var fremragende soldater, der lykkeligt havde overlevet manganen en storm. Wittorf havde været ordonnans ved batajonsstaben siden krigens begyndelse. Han var en mand uden frygt og laster, altid venlig og behagelig, med et mod, der ikke kunne overgås, og en trofast støtte for sin kommandør. Ved siden af hinanden som i livet, ligger begge disse kære kammerater og lystige mennesker på kirkegården ved Estrées. Også den tapre Offiziersstellvertreter Timm, 10. Kompagni, den faste støtte for sine omgivelser, blev såret.

Indtil den 12. november holdt Regimentet trofast vagt i afsnittet. Forholdene forblev de samme. Der blev rettet mange miner, specielt mod Chérisy-kompagniet, og der var også fra tid til anden gas. Nogen særlig episode opstod imidlertid ikke. Denne dag blev vores afløsning bekendtgjort. Det gik til afveksling endnu engang til Flandern. III. Bataillon var først til at forskyde. I Cantain blev der steget på tog, der herefter rullede mod nord. Sidst på natten nåede man banegården i Mouscronne. Herfra gik det til fods videre til Swevegern, sydøst for Kortrijk, hvor den gik i kvarter.

Stillingskampe ved Polderhoek

Den 13. november blev begge de to øvrige bataljoner i K- og B-zonen afløst af I.R. 164 og tilbragte natten i l'Ecluse. Den 15. om aftenen forskød II. Bataillon. Den marcherede først til Récourt, hvorfra det med feltbane gik til Cantain, hvorfra den ved midnatstid med ordinær tog kørte til Muscronne. Tidligt om morgenen den 16. nåede den indkvarteringen i Swevegern. På samme måde nåede også I. Bataillon hertil. Den ankom 12 timer senere.

Swevegern var en stor, dejlig landsby, hvor Regimentet for det meste kunne underbringes i enkeltkvarterer. Vores håb om at komme i hvil, blev imidlertid slemt skuffet. For os var der ingen hvil. Allerede den følgende dag, 17. november gik det tilbage i stilling.

17. R.D. tilhørte Gruppe Witschaete, der stod under kommando af vores kommanderende general, General-leutnant Dieffenbach. Den blev indsat i Afsnit Moorseele på højre fløj af Gruppen. Til venstre lå 18. R.D. i Afsnit Zillebeeke, til højre lå 36. I.D. Bag fronten lå endnu to indgrebs-divisoner parat. Divisionens afsnit strakte sig fra Becelare til lige nord for Geluvelt. Vi besatte det midterste regimentsafsnit og lå mellem R.I.R. 76 til højre og I.R. 162 til venstre. Vores afsnit strakte sig fra et punkt 100 meter syd for Reutel-åen til "Tankstrasse" [N.8] som dannede sydlige begrænsning på Polderhoek slotspark. Stillingen var vanskelig at forsvare, og var i den grad forfærdelig, som vi endnu aldrig havde oplevet det. Den lå relativt højt på en bakkekam, og det var derfor overordentligt vigtigt. Den skulle under alle omstændigheder holdes, da man fra Polderhoek højderne kunne se kilometervis ind i baglandet. Kom fjenden i besiddelse af disse højder, kunne vi næppe fastholde hele afsnittet tilbage til Dadizeele.

Hidtil havde 7 I.D. holdt stillingen. Vores division skulle veksle mellem stillings- og indgrebsdivision. Udsiftningen skulle ske hver 6. dag. Under stillingsperioden skulle der indenfor Regimentet ikke ske afløsning. De bagved liggende bataljoner var ikke hvile-, men derimod reserve-bataljoner.

Den 17. november gik III. Bataillon som kampbataljon frem i stilling. Vejen i stilling var ubeskrivelig. Vi havde dog i vores lange stillingsliv oplevet meget, og virkelig set rædselsfulde adgangsveje, men hvad Regimentet fandt her, oversteg i utilgængelighed, i pløre og mudder, i kratere og træstumper, alt hvad vi hidtil havde troet muligt. Frem til B.T.K. gik det endda. Herfra måtte man få i enkeltkolonne gennem et sump- og kraterlandskab, som var så forfærdelig, at man overhovedet ikke kan forestille sig. Af en smal sti, delvist af vaklende spang, delvis markeret med hvide bånd, gik det frem mod stillingen. Ve den, der kom væk fra stien – han var redningsløs fortabt. Hvad en transport af sårede betød her, og hvad det ville sige at bære tungt materiel, kan ganske enkelt ikke beskrives. Vi havde et års tid tidligere også ligget i Flandern, blot nogle få kilometer nord herfor. Dengang havde vi en nogenlunde grav, beton-dækninger, sågar en feltbane gik frem. Her så det helt anderledes ud. Her havde offensiven været og delvist endnu i gang.

III. Bataljon, som var marcheret fra Swevegum til Kortrijk, og herfra med jernbane var transporteret til Ledeghem, gik om natten 17. til 18. november i stilling, for at afløse I.R. 165 kampbataljon. Lykkeligvis nåede bataljonen frem. Tre Kompagni lå i forreste linje, fra højre mod venstre 10., 11. og 12. Kompagni. 9. Kompagni lå forskudt bag venstre fløj af 12. på Polderhoek højden. K.T.K. kommandostation var placeret i kælderen under Polderhoek slottet, 100 meter bag forreste linje. Kompagnierne lå i granatkratere, der til dels var dækket med bølgeblikbuere, dels af planker. Kraterne var til tider fyldt af knæhøjt vand. Forbindelsen til højre mod R.76 var et næsten uigennemtrængelig sumpområde. Patruljer kunne kun ved nattetid under ubeskrivelige vanskeligheder nå frem.

I kælderen under slottet befandt sig foruden K.T.K. staben og en telefoncentral også en forbindeplads.

Forplejning blev båret frem af madbærere. Med det våde vejr og de uhyre belastninger, der måtte kræves af den menneskelige krops modstandskraft, var det ubetinget nødvendigt, at kompagnierne fik varm mad og alkohol. Disse transporter krævede af bæreholdene de sidste kræfter, stor omtanke og tapperhed, da den smalle sti til stillingen navnlig om natten lå under spredt infanteri- og MG-skydninger. Det var et sandt mirakel, at III. Bataljon i den mørke nat og det ukendte terræn uden episoder kunne afløse.

Den 18. november kl. 1100 skulle begge to sidste bataljoner sammen transporteres med jernbane til Ledeghem. Som de ankom til banegården var der imidlertid intet tog at se nogen steder. Endeligt kl. 1600 ankom toget, og kl. 17 kunne bataljoner køre af sted. I aftenens løb afløste II. Bataillon 165'erne i beredskab.

6. Kompagni var det såkaldt fremskudte kompagni på østskråningen af Polderhoek-højden. Den var underlagt K.T.K. 5., 7 og 8. Kompagni blev underbragt i jord og bølgeblik hytter eller murede ruiner i nærheden af B.T.K.

Samme nat afløste også I. Bataillon reserve-bataljonen. Denne bataljon lå med tre kompagnier, 2., 3 og 4. i vestkanten af Dadizeele på vejen Dadizeele-Terhand. Underbringelsen for tre kompagnier var lader og gårde, de for det meste var sønderskudte. 1. Kompagni var underlagt B.T.K. og lå i jordhytter og husruiner 1 km øst for B.T.K.

Den 19. november var hele Regimentet med alle elementer, inklusiv M.G. kompagnierne, indsat. Da I.R. 165 hidtil ikke havde anvendt minekastere, befalede Regiment, at 4 minekastere med det samme skulle bringes i stilling, og opklares for placeringen af yderligere mine- og granatkastere.

I afsnittet var der, da Regimentet havde fået tildelt to M.G.-Scharfschützen-Kompanien, hele 80 M.G. indsat. Desuden var der ved B.T.K. underlagt en deling nærkampskanoner, der havde deres ildstilling i husrester syd for Becelare. Kanonerne skød normalt ikke, men tjeneste som værn med kampvogne eller skydninger på tæt hold, i tilfælde af at fjenden skulle gennembryde den forreste linje.

B.T.K. var placeret i en dækning syd for Becelare. Det var en stor betonklods, med 1½ meter tykt loft og mure. I denne var placeret: kommandør, adjutant, ordonnansofficer, fører for M.G.K., A.V.O (Artillerie-Verbindungs-Offizier), lægen, en radiostation, brevdueslag, telefoncentral og omkring 20 ordonnanser og oppassere.

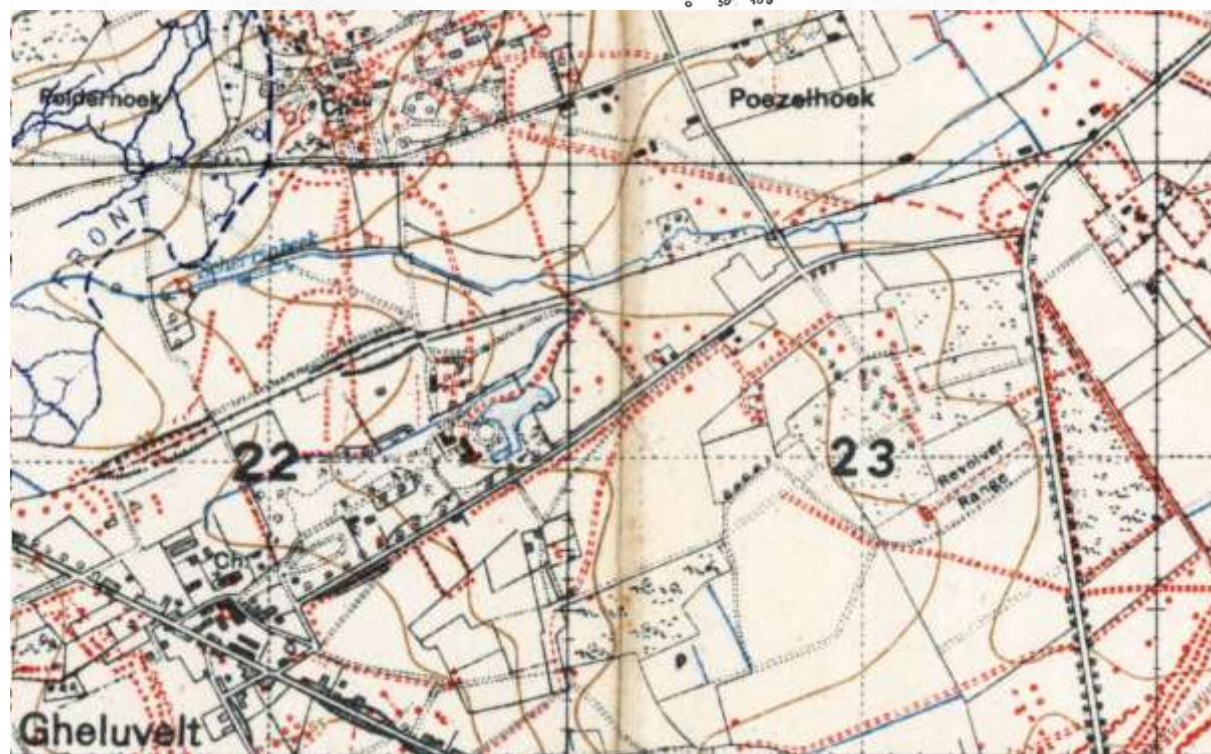
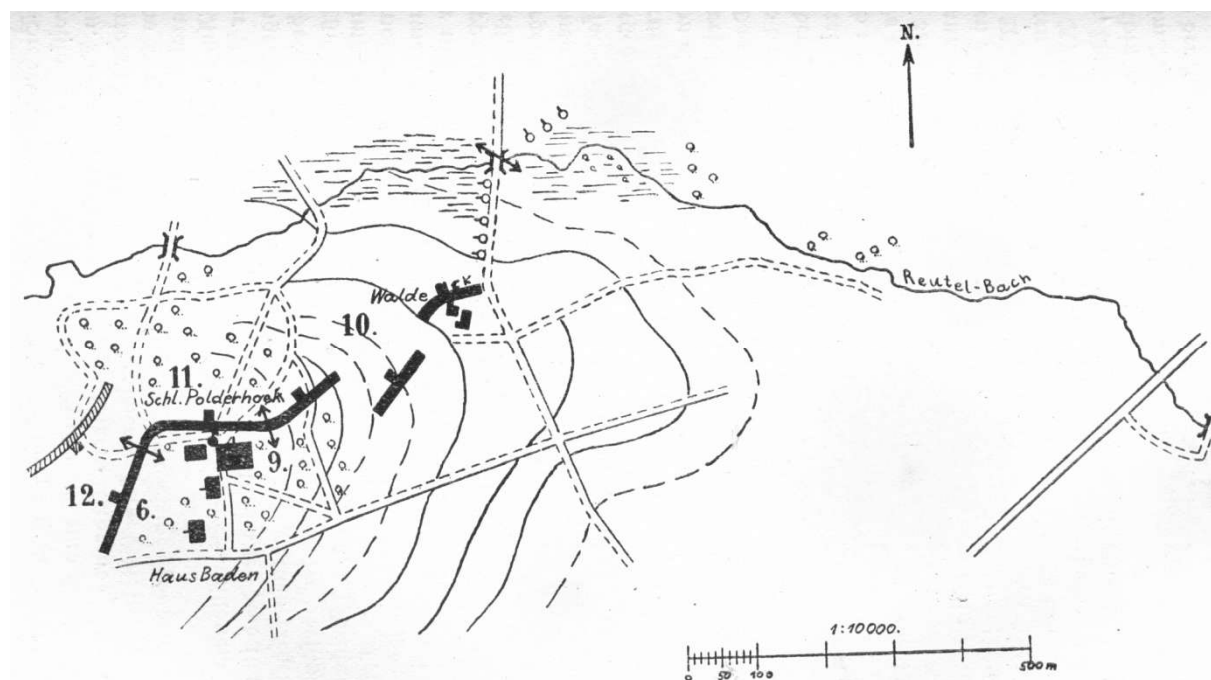
Flere var det med bedste vilje ikke muligt at presse sammen i denne Noahs Ark. På trods af største gensidige hensynetagen herskede der en ukontrolleret trængsel.

Kompagnierne i beredskab måtte igen slæbe, navnlig ammunition og bølgeblikbuere. Transporten af disse buer var helt specielt svær. Der måtte to til at bære, hvor ham, der gik baglæns, ikke kunne se, hvor han gik. I nærheden af Polderhoek slot var det meget svært at finde vej, og det samme var gældende i området langs Reutel-åen. Havde der ikke været placeret en blinklampe i slottet, havde mange formentlig ikke kunnet finde vej. Hyppigt dukkede også om natten meget lavtflyvende engelske fly op, som beskød bærerholdene. Vores artilleri begyndte straks efter indrykningen at skyde sig ind mod de engelske stillinger og afprøve spærreskydninger. Dette var for vores forreste linje overordentlig farlig og ubehagelig, da de mange for korte skud var til stor fare for de helt uden dækning liggende kompagnier. Sprængstykker fra vores egne granater susede hyppigt hen over vores soldater. Fuldtræffere ramte tit i og bag vore egne stillinger.

Den 21. november skød fjenden kl. 1750 med flere batterier mod 10. Kompagni og området ved K.T.K. – schrapnells, røg- og brisantgranater af middeltung og tung kaliber. Ilden blev i spring flyttet fra front til bagland, tilsyneladende for at ramme vores materiel- og madbærere.

Den 22. kl. 0656 dukkede i mørket 4-5 englændere op foran lytteposten i 12. Kompagni. De kastede håndgranater efter ham, uden at ramme. Posten rev øjeblikkeligt sikringsnoren af en håndgranat og kastede mod fjenden, som forsvandt lige så hurtigt, som de var kommet.

Den 23. oktober blev III. Bataillon afløst af 165 I.R. Den kom i kvarter ved Rezelberg og Commerestraat på vejen Menin-Roulers. den følgende dag kom de to øvrige bataljoner efter endt afløsning i kvarter i huse i Ledeghem.

De første dages indsats havde vist, at stillingen var langt vanskeligere at holde og forsvare, end nogen af dem, vi tidligere havde været indsat i. Kravene til den enkelte mand var så store, at man kunne spørge sig selv, hvordan det var muligt for et menneske i 6 dage at krybe sammen i vand, uden at forkøle sig til døde. Hvordan kunne en mand i 6 dage og nætter i november ligge under åben himmel uden i det mindste at hente sig en lungebetændelse? Hvordan kunne han, der måtte gennemgå dette, stadig holde vagt med vågen opmærksomhed, og hvordan en sådan mand efter kun 6 dages hvil, begive sig ud på en ny pinefuld periode. Det var her igen den jernhårde vilje, og den grænseløse opofring af den enkelte "jeg" for Fædrelandet. Til den overmenneskelige anstrengelse kom også den sjælelige belastning, som nedslagene af tunge granater og miner naturligt fremkalder.

I de forgangne 6 dage faldt 1 officer (Lt.d.R. Haase) og 12 mand. 44 underofficerer og soldater blev såret.

Hvilekvartererne var gennemgående meget dårlige. Der var ingen opvarmning og for det meste utætte. De lå også under artilleriild, navnlig dem, der lå i nærheden af banegården i Ledeghem. Yderligere stod mellem husene en 15 cm kanon, der skød meget og forstyrrede roen. Endeligt kom dertil også en lænkeballon i umiddelbar nærhed af Regimentets stabskvarter. So den steg til vejrs, kom den øjeblikkeligt under ild. Nedslagene lå tæt på husene. Trods alle indvendinger skete der ingen ændringer. Hensyntagen til de overanstrengte, udmattede tropper kendte disse enheder ikke.

I tiden kl. 0700 til 0900 var Regimentet hver dag i alarmberedskab i kvartererne. Bag efter blev der flittigt arbejdet på at udbedre de dårlige indkvarteringer.

Den 1. december afløste I. Bataillon i kampzonen, III. gik i beredskab. Situationen havde fuldstændig ændret sig, da 7. I.D. denne dag blev trukket ud som reserve for 4. Armee i området Kortrijk-Bissenghem. 17. R.D. forblev som stillingsdivision i afsnittet. Nu galdt det om at bide tænderne sammen og vente på bedre tider. Afløsning internt i Regimentet fulgte hver 4. dag.

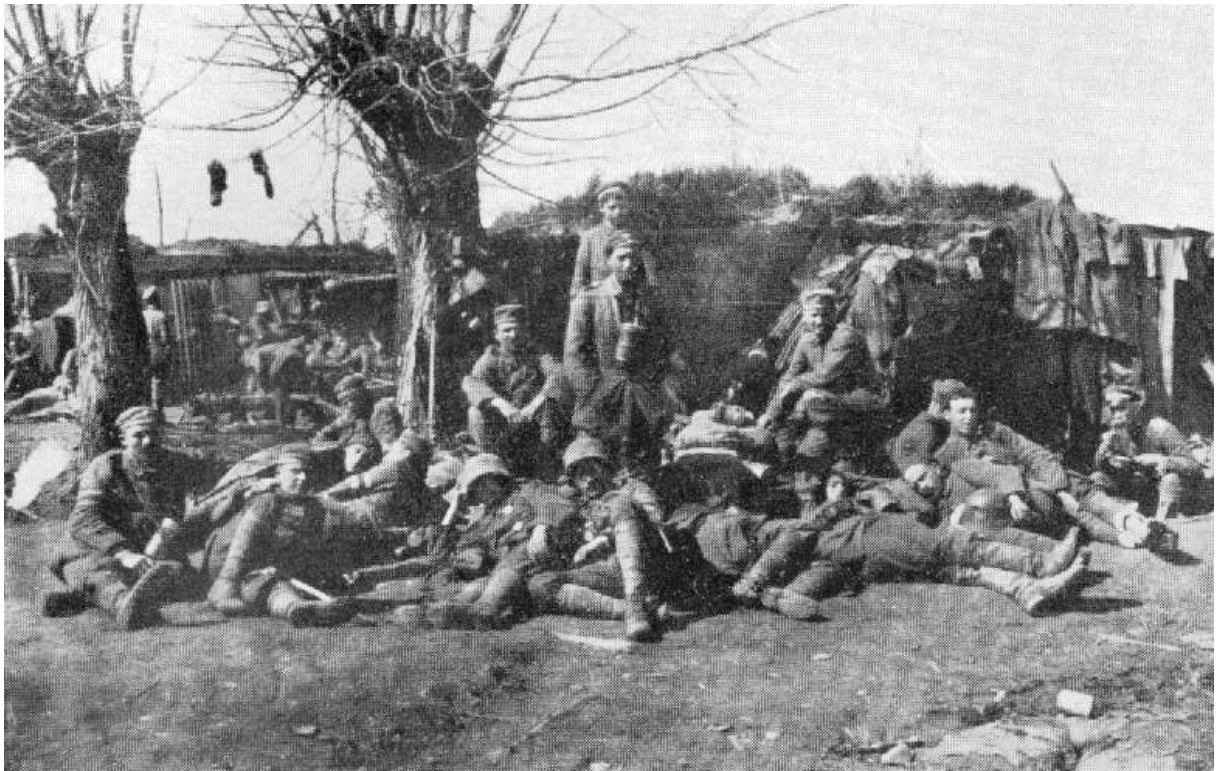
Organisationen af kampbataljonen var nu følgende: på højre fløj lå 2. Kompagni, som også holdt den her indbyggede betonklods "Haus Waldeck" besat. 3. Kompagni lå vest for Polderhoek, 4. besatte med to delinger "Haus Baden", en stor betondækning på venstre fløj af stillingen. Bag højre fløjkompagni lå en deling fra 1. Kompagni og bag 4. Kompagnis afsnit en af kompagniets delinger som stødtrop. Mellem Polderhoek slot og Haus Baden lå to delinger fra 1. Kompagni som kampreserve. 1. M.G.K. havde en deling i henholdsvis Waldbeck, Polderhoek og Baden.

Dækningsrum „Hochburg“ ved Zandvoorde

Villa „Kugelheim“

Stemningsbillede efter stormen på Menin

Artilleristilling ved Tenbrielen

Den 2. december forløb rolig. Kun flyene gjorde sig hele dagen ret mærkbar. I løbet af formiddagen lykkedes det at nedskyde et engelsk fly. Den knustes mod jorden i nærheden af det fremskudte 12. Kompagni. Piloten, en engelsk kaptajn, var død. Den sårede observatør blev taget til fange.

Den 3. december begyndte med kraftig beskydning af vores adgangsveje, batterierne og regimentets kommandostation ved Arkmolen. Også vores telefoncentral, der var placeret i et mausoleum på kirkegården i Terhand, kom under så kraftig beskydning, at alle ledninger snart var ødelagt. Ubekymret over de eksploderende granater begav linjeholdene sig ud for at udbedre ledningerne. Disse linjehold var fordelt over hele området. De lå for det meste i våde granathuller under bølgeblisksbuer. Hvor en ledning blev skudt over, drog disse tapre folk ud for at udbedre ledningerne ligegyldigt om fjenden så dem og beskød dem med artilleri. Sådan var det også denne dag. Efter kort tid kunne Vizefeldwebel Holtegel, fører for telefonfolkene, melde, at alle ledninger var brugbare.

Den fjendtlige M.G.-ild rettedes specielt på de desværre synlige indgange til betonbunkerne. Indgangen til kælderen på Polderhoek slot var hele tiden under observation fra engelske skarpskytter. Så snart nogen viste sig, knaldede det med det samme hos fjenden. Under alle kamphandlinger var kelderindgangen bogstavelig kuglefang for de engelske maskingeværer. Alle, der slap uskadt ind eller ud, kan tale om held. Mange led heltedøden netop på disse steder. Et engelsk M.G., der specielt var ubehagelig for os, skulle i den kommende nat fjernes. Det blev anderledes.

Kl. 1300 startede pludseligt en sand artilleriorkan mod vores forreste linje. Et kvarter varede denne helvedesorkan, der også brugte røg og gasgranater, over kampkompagnerne. Langsomt blev den lagt frem, og blev i første omgang liggende i en lige linje mellem de tre konstruktioner, hvor den steg til en frygtelig kraft. Umiddelbar bag denne granathagl angreb englænderne med stærke kræfter i 3. og 4. Kompagnis afsnit. Det lykkedes ham at trænge ind i stillingen og sætte sig fast. Englænderne trængte frem ad en slugt gennem slotsparken og forsøgt at omringe Polderhoek slot. De nåede 120 meter frem, så brød angrebet sammen under infanteri- og M.G.-ild. De her indsatte maskingeværer skød til de dampede.

K.T.K., Oberleutnant d.R. Jürgensen, havde straks efter starten af den engelske artilleriild, anmodet om spærreild. 4. Kompagnis stødtrop og kampreserven – begge delinger fra 1. Kompagni – indtog en spærrestilling i linjen Haus Baden-Polderhoek. Stødtroppen bag højre fløj – en deling fra 1. Kompagni – undveg den heftige artilleriild fremad. Alle dele af bataljonen, der for at undgå tab i dagens løb var trukket tilbage til K.T.K., indtog her en forsvarsstilling. Det var lykkedes fjenden uden større besvær at trænge ind i vores kraterstillinger, da vores besætning var stærkt udtyndet, og næsten alle lette og tunge maskingeværer var sat ud af spillet.

Endnu et britiske angreb kl. 1350 havde formentlig til opgave at erobre Polderhoek slot og Haus Baden. Englænderne kom så tæt på disse for ham og for os uendeligt vigtige punkter, at han kunne kaste håndgranater mod forsvaret. Efter bitter kamp kunne vores infanteri- og M.G.-ild tvinge ham tilbage. Han faldt tilbage til kraterstillingen, hvor han satte sig fast. Tabene i de forsvarende kompagnier var så store, at der ikke kunne blive tale om et modangreb.

B.T.K., Oberleutnant d.R. Westmann kunne fra sin kommandostation klart følge I. Bataillons kampe. En forbindelse med Oberleutnant Jürgensen var ikke til stede, da ledningerne var ødelagte og blinkstationen Polderhoek på grund af nærkampene ikke var besat. Oberleutnant Westmann havde bedømt situationen korrekt. Det var ham klar, at det ville blive nødvendigt med et modangreb, og at kampkompagnerne ikke mere var i stand til dette. Han beordrede derfor 9. og 11. Kompagni under Lt.d.R. Dammaschke og Rabe til at gå frem, og stille sig til disposition for K.T.K., om nødvendigt handle selvstændigt. En patrulje fra 10. kompagni var allerede sendt frem til forbindelse. Begge kompagnier gik frem kl. 1330, men havde uendelige vanskeligheder at overvinde, da stien øst for B.T.K. og hele kraterområdet frem til stillingen lå under meget kraftig artilleriild, der også indeholdt gas. De nåede uden større tab frem til banen 2000 meter øst for Polderhoek. Her besluttede 9. Kompagni sig til at udvige ilden mod nord, mens 11. Kompagni forsøgte at nå kampenes brændpunkt ved Haus Baden af en mere direkte rute. Begge kompagnier gik så tæt som muligt på den overordentlig kraftige spærreild, hvorved 11. Kompagni i den kraftige granatrøg og kunstige tåge blev revet fra hinanden. 9. Kompagni sendte en patrulje frem til K.T.K., men ingen nåede frem. De enten faldt eller såredes. 11. Kompagni fik kl. 1600 forbindelse med Oberleutnant Jürgensen og meddelte denne, at de to kompagnier var på vej. Han befalede straks begge kompagnier til at sende deres l.M.G. frem til de kæmpende kompagnier, og ved mørkefaldt med resten at trænge frem til forreste linje. Begge ordre blev udført, selvom det var under de største vanskeligheder. Den britiske spærreild var så kraftig, at et gennembrud kun var muligt for en ad gangen. Kl. 1800 var 42 mand fra 9. Kompagni indsat.

11. Kompagni havde meget store tab. Det lykkedes i første omgang kun kompagniføreren at nå frem med 6 mand, mens og Fähnrich Seer kunne fører l.M.G.'erne frem til K.T.K., der satte dem ind på bataljonens venstre fløj. Resten af 11. nåede så heldigvis ved mørkefald frem til venstre fløj.

12. Kompagni var regimentets reserve og af regimentsføreren stillede til disposition for B.T.K. Samtidig alarmerede han II. Bataillon, der blev trukket frem til Pottenbusch og Schwabenheim. Oberleutnant Westmann sendte 12. frem med M.G.- og infanteriammunition til kampbataljonen. Turen under føring af Lt.d.R. Bartels lykkedes temmelig heldig. Artilleriilden blev passeret, men kort før den nåede den forreste linje, skulle den passere en zone, der lå under meget kraftig M.G.-ild. Men der var ikke noget at gøre, kompagniet skulle igennem. Det farlige område skulle passeres i små grupper med store mellemrum. Allerede ved første gruppes spring faldt den tapre Lt. Bartels, men det gav ingen stop. Den handlekraftige Vizefeldwebel Bock overtog føringen, og bragte det under de mest vanskelige forhold færdig at bringe M.G.-ammunition frem i forreste linje, hvorefter han satte ligeledes sit kompagni ind på den truede venstre fløj.

3. M.G.K. sendte kl. 1600 to M.G. frem til Haus Waldeck, hvorfra de senere blev trukket frem til K.T.K. I alt var 10 tunge M.G. parate, 4 ved Haus Waldeck, 4 ved K.T.K. og 2 ved Haus Baden.

Indtil forstærkningen fra III. Bataillon nåede frem, var 3. og 4. Kompagnis kampkraft meget reduceret af store tab og mangel på ammunition. Alligevel holdt de trofast ud, og indrettede sig i deres kratere til modstand til det yderste.

Som det begyndte at blive mørkt var 9., 11 og 12 Kompagni som forstærkning sendt frem i forreste linie. At det var lykkedes de stærkt svækkede kamptropper at holde ud, trods alle fornyede hårdnakkede angreb, skyldtes foruden den tapre udholdenhed frem for alt den energiske indsats fra vore M.G.-skytter.

Oberleutnant Jürgensen havde erkendt, at situationen i mørke kunne blive skæbnesvanger for Polderhoek slot. Fjenden havde taget Afsnit B og havde placeret et M.G. her. Han befalede derfor, at to stødtropper i løbet af natten skulle nedkæmpe dette M.G. Dette lykkedes desværre ikke. Førerne for begge enheder faldt straks efter iværksættelse, og en stor del af resten af mandskabet blev såret. I forståelse med venstre naboregiment kunne en fremlæggelse af linjen i Afsnit C derimod gennemføres uden større vanskeligheder. Den gamle linje blev nået og venstre fløj blev bøjet lidt tilbage for at få tilslutning til 162'erne.

Ammunitionsforbruget var ganske enormt. Allerede kl. 1500 måtte der anmodes om genforsyning, specielt til maskingevæerne. Dette skete ved at sende brevdUER tilbage.

Mellem K.T.K. og B.T.K. havde Bau-kompagniet på dette tidspunkt indrettet en ordonnanskæde, der gjorde et fortræffeligt arbejde. Signalformidlingen svigtede fra nu af ikke mere.

Føringen af kampen var overordentlig vanskelig. K.T.K. var placeret i de snævre kælderrum under slottet. Foruden staben med ordonnanser var her også placeret: et brevdueslag med mandskab, en blinkstation, slutstation på ordonnanskæden – en underofficer og 8 mand - en sygehjæperpatrulje, ligeledes en fører og 8 mand og M.G.-skytterne til de i slottet placerede M.G. Desuden anvendtes rummene som forbindeplads. Denne store belægning, de mange sårede, behandlingen og klagerne fra disse vanskeliggjorde føringen ganske betydeligt. Indgangen til kælderen lå under så kraftig en M.G.-ild, at ligene af dem, der faldt under forsøget på at komme ind eller ud, ligefrem hobede sig op foran indgangen. Indbringning af sårede var meget vanskelig, og alligevel lykkedes det mange sygehjælpere at bringe de sårede i sikkerhed.

Til borttransport af de sårede var de disponible kræfter langt fra tilstrækkelige på trods af, at mere personel hele tiden blev sendt frem. Forbindepladsen var hurtigt overfyldt. De arme sårede måtte i op til 24 timer holde ud med nødforbindinger under de mest ugunstige omstændigheder, før de kunne bringes videre til et lazaret. Oberleutnant Jürgensen meldte efterfølgende:

Hvad jeg her så af stille heroisme hos de mange hårdtsårede i at udhold stærke smerte, oversteg det mennesskelige forståelige.

I sidste ende kunne man takke Sanitätskompanien 509 og 613 for at få borttransporteret alle sårede fra Polderhoek slot og fra Haus Baden. Vores infanteris opførsel var mønsterværdig. Stemningen hos folkene var trods deres vanskelige situation i de ubeskyttede kratere, forholdsmæssig god, og steg på grund af forsvaret mod angrebet. Desværre var virkningen af de konstante for korte skud fra vores eget artilleri nedslående, desto mere, da alle anstrengelser for at få ilden lagt frem, forblev uden resultat.

Under de hårde nærkampe fremhævede sig på grund af forbilledlig indsats navnlig: Vizefeldwebel Ahrens fra I., Schöttler 2., Stütz 3., som blev hårdt såret, Kallies 4., Kröger I. M.G.K., ligeledes hårdt såret, Unteroffizier Scheibe I. M.G.K., Hildebrandt 3., ordonnans Wiczoreck Stab I, Puff 3., fortjener særlig ros for deres uforsagte passage af kampzonen og omhyggelige forhold. Vizefeldwebel Bauers 10. sørgede utrættelig for fremskaffelse af ammunition. Sygehjælperen Krohn ydede en ganske usædvanlig indsats i forbindelse med næsten alle sårede. For ham var der ingen hvil, ingen slækken, han gjorde sin pligt indtil den sidste sårede havde fået hjælp. Unteroffizier Muus fra I. M.G. var utrætteligt i gang med at bringe beskadigede M.G. i orden. Hele tiden kravlede han rundt og hjælp. Om det så slog ned rundt om ham, var det ligegyldigt – han arbejdede. Om det så kun var funktionsfejl der opstod, ilede han til og assisterede. Var der intet for ham at gøre som våbenmester, betjente

denne udmærkede soldat et M.G. under kampene. Da 1. M.G.K. så fremragende havde ydet indsats under kampen under de vanskelige forhold, var takket være kompagniføreren, Lt.d.R. Junge. Hans kyndige kompagniføring var forbilledlig. Retfærdighed kræver også, at alle mænd tænker på dem, der i upåagtet og utrætteligt gjorde deres pligt. Det var madbærerne. I fuldstændig mørke, i den frygtelige ild og det forfærdende pløre, gik de ufortrødent frem i front med forplejningen. De krøb helt frem i skyttelinien, fordelte deres varme mad, og bragte sårede med tilbage til forbindepladsen. Der var ingen der var opmærksomme på dem, og de kunne let have unddraget sig tjenesten, men uselvsk og opofrende bragte de den nødvendige fortæring frem til deres udmattede kammerater.

I. Bataillon mistede 4 officerer og 167 underofficerer og soldater. Heraf var 2 officerer, Lt.d.R. Klopp, 1. M.G.K. og Lt.d.R. Ubbelohde 3. Kompagni og med dem 38 mand døde, 2 officerer, Lt.d.R. Biehl og Würsel, Adjudant ved I. Bataillon og 80 underofficerer og soldater såret. 49 mand var savnet.

Af døde havde III. Bataillon mistet 1 officer, Lt.d.R. Bartels, og 9 underofficerer og soldater. 1 officer, Lt.d.R. Rabe, 11. Kompagni, og 57 underofficerer og soldater var såret, 14 savnet. Lt.d.R. Mäckelmann, 11. Kompagni var gassyg.

II. Bataillon blev alarmeret kl. 1400 og rykkede til beredskabspositionen øst for Pottenbusch. Som beredskabskompagnierne blev indsat i forreste linje, flyttede Regimentet bataljonen frem som sikring af beredskabszonen. Kl. 0500 rykkede bataljonen herefter frem til afløsning af den udmattede I. Bataillon i forreste linje. Afløsningen skete uden tab. 5. Kompagni overtog Afsnit A, 7. det midterste Afsnit B og 8. Kompagni venstre afsnit C, mens 6. Kompagni blev stødtrop.

Den nye K.T.K., Hauptmann Freiherr von Hammerstein, havde fået ordre til at nedkæmpe et fjendtligt M.G., der befandt sig i vores gamle Afsnit B. Denne opgave tilfaldt 7. Kompagni. Det var først nødvendigt at fastslå placeringen af M.G.'et, som overhovedet forløbet af vores stilling. Som det blev lyst dukkede en infanteriflyver op. På et aftalt lyssignal blev farvede lagener lagt ud i kraterne, og herefter blev stillingen fotograferet. Så snart det blev mørkt gik særligt rutinerede og uforfærdigede folk frem, for at opklare den bedste vej til det fjendtlige M.G. Undervejs fandt Gefreiter Puls, 7. Kompagni, liget af en faldet engelsk officer, som han tog papirer fra. Af disse fremgik, at det var 2. Canterbury-Ortago Infantry Battalion fra 2. New Zealand Brigade, der havde gennemført gårsdagens angreb. Det var altså en new zealandsk division, der lå overfor os. I. Battalion havde haft en frygtelig grusom fjende foran sig. Puls fik en belønning for denne overordentlige vigtige konstatering. Af dokumenterne fremgik endvidere, at den første engelske angrebsbølge skulle nå linjen Haus Waldeck, Polderhoek slot og Haus Baden. Herefter skulle anden bølge støde frem til området øst herfor. Dette var fuldstændigt mislykkes for newzealænderne.

Efter opklaring af de erfarne patruljeførere, Unteroffizier Lenard og Wagner, 7. Kompagni, blev der så gjort forberedelser til nedkæmpelsen af det engelske M.G. Tre stødtroppe blev skilt ud som første bølge, der skulle rykke frem mod flanken af den fjendtlige stilling. Kompagniet skulle så følge som anden følge. Granat- og minekastere havde ordre til at støtte angrebet.

Stødtropperne gik frem ved daggry, men kom med det samme ind i en så raserende M.G.-ild, at det var udelukket at fortsætte stormen. Kompagnifører, Lt.d.R. Rickertsen, blev hårdt såret. Lt.d.R. Hennings overtog kommandoen. Da er ved den fjendtlige ildåbning tydeligvis kunne identificeres 5 maskingeværer, beordrede Regimentsføreren, Major Ritter, at angrebet først efter grundig forberedelse skulle gentages den følgende dag.

Om natten blev det koldt. Mens der endnu under angrebet den foregående nat, 3. december, havde regnet kraftigt, og det forfærdelige mudder havde gjort det svært at bevæge sig i terrænet, begyndte det nu at fryse, og om morgenen begyndte et snevejr.

Kampkompagnierne led meget under den begyndte kulde. Under turen til stillingen var støvler blevet våde, og tøjet gennemblødt af at lægge sig ned i de vandfyldte krater. Nu frøs tøjet på soldaternes kroppe. Nogle fik forfrysninger i fødderne. Geværet kunne dårligt bæres af de stive hænder, den kolde stålhelmet fik næsten hjernen til at fryse til is. Tænderne klappede i frosten og kroppene rystede.

Morgenen den 4. begyndte mere end ubehagelig. Endnu engang skød vores eget artilleri for kort. Kort efter begyndte fjenden at skyde.

Om formiddagen belagte han baglandet med schrapnells, om eftermiddagen blev skydningen meget livlig. Den lå hovedsageligt mellem Regimentets kommandostation og Dadizeele i batteriområdet.

På 48 timer havde regimentet mistet 3 officerer og 63 underofficerer og soldater døde, 5 officerer og 180 mand såret og 67 savnet. En stor del af de sårede lå faldet i fortærrænet som tilbagekravlede sårede kunne fortælle.

Kl. 0930 meddelte 6. Kompagni, at fjenden på venstre fløj arbejde sig kravlende frem. Dette forsøg blev standset med ild. Et forsøg fra vores 8. Kompagni sammen med I.R. 162, efter planmæssig ødelæggelsesskydning, at rense fjendens indbruds område, mislykkedes desværre på grund af fjendtlig M.G.-ild.

På befaling fra 81. Infanterie-Brigade skulle om natten fra 7. til 8. december kl. 0215 et angreb samtidig med Regiment Lübeck (I.R. 162) generobre den gamle linje i Afsnit B. Hertil blev en større styrke med flammekastere stillet af Sturm-Bataillon 4. Denne styrke ankom ved mørkefald til K.T.K. Angrebet blev organiseret i to bølger. Første bølge bestod af 3 stødtropper fra Stormbataljonen på hver en underofficer og 8 mand. Hver af disse stødtropper var forstærket med to flammekastere. Anden bølge blev dannet af 7. Kompagni og en deling fra 6. Kompagniet var forstærket med 3 I.M.G. og delingen med 1 I.M.G.

Den første bølge blev kl. 0120 gjort klar i den forreste kraterlinje, mens anden bølge forblev i dens stillinger, for under stormen at holde den nødvendige afstand. Retning kunne fastlægges af en træstub, der kunne ses mod himmelen. 8. Kompagni i Afsnit C havde ordre til ved en mindre fremtrækken af højre fløj, at slutte sig til den fremgående anden bølge og holde forbindelsen. M.G. i Afsnit A skulle under og efter angrebet holde Reutel-å slugten under ild for at gøre et flankeangreb herfra umulig. Alle øvrige tunge maskingeværer skulle fra kl. 0215 med fjernild holde det fjendtlige bagland og M.G. nede. Granatkasterne havde til opgave, at holde fjendtlige kræfter tilbage i baglandet. Som reserve var en deling fra 6. kompagni med et I.M.G. lagt i beredskab bag Afsnit C. Reserve-bataljonen var trukket frem til Wilhelmshof, og skulle efter angrebets afslutning afløse i forreste linje. Kl. 0215 rykkede først 4 flammekastere frem med stormgrupperne umiddelbart efter - samtidig begyndte vores artilleri og minekasterild. Ilden lå alt for kort og slog hele tiden ned blandt egne tropper, der havde betydelige tab. Allerede den første flammekaster blev ødelagt af den øjeblikkeligt indsatte engelske M.G.-ild. Anden flammekaster kastede sig ned, da egne granater slog ned ved siden af ham. Føreren for anden gruppe, Lt. Hel-muth, blev hårdt såret af egen artilleriild. Gruppen drejede herefter af mod fjenden. 3. gruppe blev splittet af egen artilleriild, hvorunder føreren faldt og 4 mand blev såret. Det engelske infanteri var nu blevet alarmeret. Dens M.G. åbnede en rasende ild mod vores front. Mundingsilden fra de engelske M.G. viste tydeligt, hvor stærk den fjendtlige stilling var besat. Et forsøg fra anden bølge på at gå frem, ville være ensbetydende med en udslettelse. Af denne grund indstillede kompagnifører for 7. Kompagni, Lt.d.R. Hennings, korrekt det videre angreb. Det var udsigtsløst, at vove en storm med den styrke, der var til rådighed, da tøjvej havde gjort terrænet glat, og man kun med besvær kunne bevæge sig frem. Desværre for 7. Kompagni faldt den tapre Lt.d.R. Bani-hecki, da han under observation af fjenden blev ramt i hovedet.

Efter opgivelse af stormen blev der roligt i stillingen, så III. Bataillon afløsning kunne finde sted. Den var afsluttet i de tidligere morgentimer.

Englænderen var nu blevet meget opmærksom. De skød på alt, hvad der rørte sig i stillingen. I morgen og aften timerne oplyste de ustandseligt vores stilling med mange hvide lyskugler.

Den 14. december blev forsøget gentaget sammen med Regiment Lübeck [I.R. 162]. 1. Kompagni under Lt.d.R. Scheve og to delinger fra 4. under Lt.d.R. Volkens skulle gennemføre angrebet. Stormtropper med flammekastere fra Sturm-Bataillon 4 skulle deltage.

Kl. 0630 var alle involverede enheder nået frem i udgangsstillingerne. Kl. 0700 begyndte stormtropperne at arbejde sig frem. Imidlertid var englænderne på deres poster. Hvorend enhederne bevægede sig frem, kom de under voldsom M.G.-ild – store tab indtrådte øjeblikkeligt. Føreren for den midterste trop, Lt. Kuntzler, blev hårdt såret. Et angreb gennem denne haglbyge af jern var ikke muligt. Kun højre trop, der gik frem fra højre fløj af B 2, nåede 200 meter frem uden at støde på fjenden. Som beordret svingede den mod venstre, men ramte imidlertid her et impassabelt sumpområde og kom under ild fra M.G. Herefter beordrede føreren enheden til at returnere til udgangsstillingen. Da der for begge kompagnier ikke var nogen udsigt til, at angrebet kunne lykkes, afbrød førerne operationen. Ved Regiment Lübeck lykkedes stormen. Her blev en kaptajn, en løjtnant og over 50 englændere fra 30. Division taget til fange.

Som resultat af Regiment Lübecks heldigt gennemførte angreb, kunne 1. Kompagni med to delinger igen indtage den gamle stilling, mens højre fløjdeling måtte blive tilbage på grund af kraftig fjendtlig ild. Kompagniføreren trak delingen tilbage, førte den ad "Tankstrasse" (N.4) på regimentets venstre begrænsning, frem til den erobrede engelske grav. Herfra kunne den komme videre til dens gamle stilling.

Omkring kl. 1000 angreb englænderne efter en kort artilleri- og minekaster forberedelse på venstre fløj af 1. Kompagni. Det blev slået tilbage. Denne succes kunne udelukkende tilskrives Unteroffizier Eckmann, der med sit I.M.G. alene brugte 18 kasser ammunition, og med dette kostede fjenden, der nåede ind på 20 meter, store tab.

Nu blev der relativt roligt i stillingen.

Ved middagstid satte Oberleutnant d.R. Jürgensen en deling fra 4. Kompagni under Vizefeldwebel Kallies ind på højre fløj af 1. I stedet for denne deling blev Deling Katz fra 10. Kompagni indsat ved 4. I løbet af efter-

middagen og aftenen skete intet. Kl. 2240 angreb englænderne den højre fløj af Afsnit C med håndgranater. Det lykkedes ham med sin overmagt at kaste vores besætning ud og besætte graven til 50 meter nord for "Tankstrasse". I den af 1. Kompagni stadig fastholdte del, holdt Vizefeldwebel Miss tappert stand med sin deling, og blokerede graven. Herefter kastede Gefreiter Schlorf og Landsturmmann Petersen fra 4. Kompagni sig over englænderne med håndgranater. Gennem deres heltemod lykkedes det Deling Miss at generobre den mistede del af graven i en bitter kamp på håndgranater, og sågar også yderligere et stykke af den fjendtlige del. Tabene lå mellem hinden i graven. Denne nyvundne del blev øjeblikkeligt besat af de dele af 4. Kompagni, der endnu lå ved Polderhoek.

Da 1. Kompagni var stærkt svækket af tab, blev 12. Kompagni den 15. december kl. 0130 stillet til disposition for K.T.K. Det forstærkede 1. Kompagni langs hele linjen, men alligevel var den stærkt omkæmpede stilling stadig for svag. Af denne grund blev en gruppe fra 1. Kompagni under Vizefeldwebel Ahrens og en deling under Vizefeldwebel Schöttler fra 2. Kompagni fra udgangsstillingen sendt frem til forlængelse af højre fløj af det netop erobrede gravstykke af 2C. Med dette var alle reserve-bataljonens enheder indsat. Et heldigt gennemført engelsk angreb ville ikke mere kunne imødegås af reserver. 9. Kompagni blev derfor kl. 0915 underlagt K.T.K. I fuld dagslys lykkedes det kompagniet at nå frem til dens tildelte position ved Polderhoek slot uden at få tab.

Situationen hos fjenden var endnu fuldstændig uafklaret. De forbitrede kampe havde fundet sted om natten i fuldstændig mørke. Ved lyset af eksploderende håndgranater og de opsendte lysgraketter, kunne fjenden kun erkendes på meget tæt hold. Alt hvad der ikke udspillede sig meget tæt på, var hyllet i dyb mørke. Nærkamp var overhovedet det græsseligste, hvad den menneskelige fantasi overhovedet kan tænke sig. Den store forvirring, der herskede, gjorde en koordineret kampindsats umulig. Den enkelte fører vidste ikke mere, end den enkelte kæmper. Føringen af kampen lå uden diskussion i hænderne på den soldat, der var mest resolut, uanset hvilken grad han havde – de havde den autoritet, de andre fulgte. Under disse kampe kom det ikke an på erfaring, ikke på uddannelse, ikke på alder eller grad - her var det eneste afgørende "personlighed".

En offensiv opklaring var ubetinget nødvendig. Den blev gennemført af de tapre, energiske Vizefeldwebel Miss 1., Schöttler 2. og Grieneisen 12. Kompagni. Alle tre besluttede sig til at trænge frem gennem den erobrede grav. Først skulle der på højre fløj ryddes en engelsk barrikade lavet af tornystre. Grieneisen gik med Musketier Wick og Wulf, Unteroffizier Grieskowiak og Gefreiter Scholz frem mod barrikaden. Med håndgranater og gevær blev englænderne kastet tilbage.. For at opdne sine folk, sprang Grieneisen op fra dækningen, kastede håndgranater og skød med sin pistol mod englænderne. Herunder blev den tapre Grieneisen hårdt såret. Opildnet af deres føres eksempel kæmpede de andre tappert imidlertid videre. Graven blev rullet op mod nord. Skridt for skridt blev stillingen, som sejt og heltemodigt blev forsvaret af englændere, indtaget. Til sidst var hele den engelske stilling, som vi i begge de foregående angreb skulle erobre, på vore hænder. Mellem sump og "Tankstrasse" var der ikke længere nogen fjende. En stikgang mod den engelske stilling blev blokeret 20 meter fremme. Under denne kamp udmærkede sig også særligt Unteroffizier Katz, 1, Kokitta, Musketier Kar, Wolf II og Gefreiter Scheele fra 10. Kompagni. Den erobrede stilling blev nu beat med mandskab fra 2. og 12. Kompagni. Om aftenen den 12. rykkede dele af III. Bataillon i hvil. I. gik i beredskab og II. Bataillon blev kampbataljon.

Også begge de fremskudte M.G. fra 3. M.G.K. gik til et velfortjent hvil. Begge havde bidraget fremragende til kampen. Så snart de fik ordre til at gå frem i stillingen, ilede skytterne med deres tunge last, hvortil yderligere kom 1.000 patroner til hvert gevær, gennem kraterterrænet for at komme deres hårdtkæmpende kammerater til hjælp.

II. Bataljon gennemlevede 4 forholdsvis rolige dage. Om natten mellem 19. og 20. december overtog III. Bataljon kampstillingen.

Regimentet var nu stærkt svækket af de fortsatte kamphandlinger og også af mange forkølelssesygge. Det havde under indsatsen i denne stilling blodige tab på 10 officerer og 528 mand. Den havde stor behov for hvil. Denne omstændigheder blev taget i betragtning ved at Regimentet til disposition fik 4./Pi 9 og mandskabet fra Minenwefer-Kompagnie 217. Begge disse enheder blev placeret i beredskabszonen, mens beredskabs- og kampbataljonerne kom i hvil i Ledeghem - en afløsning fandt kun sted mellem Kamp- og hvilebataljonerne. Beredskabszonen blev kontinuerligt besat af de to samme enheder.

Hvil i og ved Kortrijk

Tæt tåge lå i disse dage over stillingen, så kamp-bataljonen pressedes hårdt af de vedvarende tågebereskaber. Tågen var så tæt, at lyssignaler ikke mere kunne ses hos batterierne. Frem til den 26. december skete intet særligt. Hvile-bataljonerne fejrede julen så godt det gik. Den 27. kom den længe savnede afløsning. I.R. 165 afløste denne dag i beredskabs- og den 28. i kampzonen. Før os begyndte en velfortjent hvileperiode. Regimentsstaben og I. Bataljon forlagde til Kortrijk, II. til Bisseghem og III. til Wevelghem.

Under vanskelige forhold havde Regimentet i sejt forsvar og handlekraftige angreb også i dette år bevaret sit renommé. 1917 sluttede, hvor det var begyndt, i Flandern.

Et svært, for os også et kraftigt tabsgivende, krigsår sluttede for os i hvil.

1918

Det nye år begyndte for os fredeligt og festligt. Den glade klag af kirkeklokker havde vi ikke hørt i årevis.

I alle kirketårne i fjendeland tav de siden krigen brød ud. Under Gudstjenester blev der med taknemmeligt tænkt på den forgangne tid, og varme ønsker for fremtiden og lykke for vores Fædreland fyldte hjerterne på alle soldater.

Det forgangne år havde været alvorlig og svær for Regimentet. I den sidste stilling havde vi mistet flere trofaste og tapre kammerater end noget andet regiment i Divisionen. Vi kunne med stolthed se tilbage på, hvad vi havde ydet. Bevidstheden om, at vi under alle de hårde kampe ved Arras og i Flandern som tyske soldater, til det yderste havde gjort vores pligt, styrkede os og lod os håbe, at det nye år ville bringe den varmt ønskede fred, og at vi endeligt kunne vende hjem til vores pårørende, til den hjemlige muld og fredelig virke.

Indkvarteringen i hvilekvartererne var overalt gode. De forskellige kompagnier lå i enkelt- og enkelte også i massekvarterer. Den skønne by Kortrijk tilbød meget interessant. I gaderne pulserede en livlig, næsten storstads artig liv. Det store mindesmærke foran hovedkvarteret for Gruppen-Kommandoet med sine prægtige forgyldte figurer erindrede om flamlændernes sejr over franskmændene i slaget den 11. juli 1302. Teateret tilbød besøgende meget gode forestillinger, fremført af førende kræfter fra den tyske scene. Festlige værtshuse og righoldige boghandler var til stede, så vi kunne finde afveksling i fysisk og åndelig næring. Wevelghem og Bissegem var forbundet med Kortrijk med sporvogne, så også de her liggende bataljoner hyppigt var i stand til at besøge Kortrijk. Kun de fjendtlige fly ødelagde idyllen. Flybomber bragede næsten daglig i indkvarteringsområderne, og navnlig flyvepladsen blev stærkt bombet.

Banegården i Kortrijk, hvor der dagligt gik eksprestog mod hjemstavnen, lå under fjernild fra tungt engelsk artilleri. Dette område blev så vidt muligt undgået.

På kort tid var smudset vasket af tøjet, våbnene var igen sat i krigsbrugbar stand, og så begyndte den for os nødvendige uddannelse til de kommende kamphandlinger.

Mens under tidligere hvileperioder der var øvet infanteri i forsvar og under modangreb, var denne gang vægten i uddannelsen lagt på – offensiven – angrebet.

Store begivenheder kastede allerede deres skygge.

Efter Ludendorffs uddannelsesforskrifter blev kompagnier, bataljoner og regimentet forberedt på gennembrud af den fjendtlige stilling. Daglig blev der øvet på øvelsespladserne ved Bissighem, Wevelghem og ved Heule. Også Division samlede enhederne for en stor kampøvelse, hvori også artilleriet blev øvet i dens senere anvendelse. Ligeledes blev der lagt stor vægt på uddannelsen af specialenhederne som M.G.K., stødtropper, granat- og minekastere. Skole- og kampskydninger fandt sted. Håndgranater blev daglig kastet af alle. Men trods det intensive arbejde blev der alligevel tid til rekreation

27. januar blev den Allerhøjeste Krigsherres fødselsdag for sidste gang fejret festlig og højtideligt. Alle spor, som de svære kampe ved Polderhoek havde efterladt, var forsvundet, og hullerne i kompagnierne fyldt op. Stemningen var bedre.

Stillingskampe ved Houthem og Zandvoorde

Den 28. blev det bekendtgjort, at vi endnu engang skulle indsættes. De sidste forberedelser blev truffet. Gasmaskerne blev igen tilpasset, sagerne pakket og så gik det endnu engang mod fjenden ind i kraterterrænet. Om natten den 30. til 31. januar begyndte vores 17 R.D. at afløse 8 I.D. Vi afløste Regiment 72. III. Bataljon marcherede fra Wevelghem til Menin eller Meenen, som den hed på flamsk. Den afløste her ved mørkefald beredskabsbataljonen. 9. og 10. kompagni placeredes i beredskabsstillingen, stab, 11. og 12. Kompagni forblev i Menin. En deling af Bau-kompagniet gik i beredskab, resten blev indkvarteret i Werwick. I. Bataillon kørte ved middagstid med jernbane til Menin, og blev her indkvarteret i det store kloster i Rue de Lille. Køretøjer og M.G.K. marcherede. Også II. Bataillon blev indkvarteret i det nævnte kloster. Den Store Bagage kom til Kekkem. Om aftenen

den 31. kørte I. Bataillon fra Halluin til Werwick med banen og marcherede herfra ud i stillingen, hvor de afløste kampbataljonen. Afløsningen skete glat og var afsluttet kl. 0500.

Forsvarsanlæggene i denne stilling var meget forskellig i forholdt dem dem, vi hidtil havde lært at kende. Mellem os og fjenden lå først og fremmest "Ingenmandsland", et sumpet, fladt område, dækket af kratere, som var som opfundet til patruljer. I kanten af dette område lå forposterne. Dette var enkeltposter, der lå i kratere, 6 til 800 meter foran stillingen, som kaldtes hovedmodstandslinjen. Omkring 200 meter bag forposterne lå mellemlinjen. I denne var der forskellige betonkonstruktioner, hvor stødtropper med I.M.G. var placeret.

I hovedmodstandslinjen lå massen af bataljonen. Graven var gennemgående, men ikke særlig dyb, men hindringer temmelig bred og stærk. Besætningen var placeret i store dækningsanlæg, der var bygget af betonsten. De vigtigste var: Kugelheim, Pilgrimshof, Bayernsass, Johannehof, Hindenburg 1 og 2.

I nærheden af K.T.K., der var placeret vest for kirkegården i Houthem, gik den såkaldte "gule linje" nord-syd, hvor begge beredskabskompagnier og en deling af Bau-kompagniet var placeret. Omkring 600 meter bag denne løb den "brune linje", der var artilleri-beskyttelseslinjen. Afsnittet havde betegnelsen "L", og kompagniafsnittene derfor L 1 til 4.

Forbindelse mod øst dannede kanalen Ypres-Lys, der havde 27 broer. Ved Bro 20 lå regimentets pioner-park, hvortil materialer blev leveret fra baglandet med en benzin-drevet feltbane. Herfra blev materiel kørt til stillingen med små vogne.

Vi var venstre fløjregiment i 4. Armee; her havde den forbindelse med 6. Armee. Til højre for os lå I.R. 162.

Forplejning blev med feltkøkkener kørt fra Menin og i til sidst bragt ud til kampkompagnierne ad plankeveje. Vejen ud i stillingen førte gennem et malerisk landskab. Det gamle Werwick, hvis herlige gotiske kirke, med des for kilometer synlige tårn, stod ganske vist stadig, men bar alligevel allerede spor af snarlig forfald. Warwick var som Menin, en typisk flamsk by: ren, venlig, med pragtfulde haver, der strakte sig ned til kanten af Lys-kanalen. Fra disse haver førte små stentrapper ned til vandet. Menins hovedattraktion var det høje, vidunderlige klokketårn, der stod på markedspladsen. Nu er dette fornemme monument for længst ødelagt.

Vest for Werwick gik det ad landevejen fordi det såkaldte 5-vejskryds forbi Amerika til Houthem, og herfra forbi en helt fyldt Æreskirkegård til stillingen. Wambeke-åen, der løb gennem stillingen, dannede en hindring, hvis løb var fuldstændig ødelagt af kratere. Bredderne var mudrede og bløde, som man kun med besvær kunne komme over. Regimentsstaben lå i Needer-Flandern.

Kampaktiviteten i stillingen var i første omgang ringe. Det store slag i Flandern, som specielt i dette afsnit havde været udkæmpet med stor heftighed, var afsluttet, og udmattet havde modstanderen sænket våbnene. Desuden herskede på denne årstid for det meste tåge, luften var egentlig altid diset. Men så snart solen brød igen, var det høje betonkonstruktion i stillingen, som fjenden fra højderne ved Witschaete tydeligt kunne se, genstand for kraftig artilleri- og minekasterild. Især Kugelheim, Hindenburg 1 og 2 og Johannehof blev stærkt medtaget. Også de engelske fly dukkede så op i masser, og kastede deres bomber i det tæt bebyggede bagland. De steder, hvor på sådanne dage vores længeballoner gik til vejrs, kom under fjernild.

II. Bataillon led den 7. februar et smerteligt tab. Den dygtige køkkenunderofficer, Sergeant Starken, der i to år på fortræffelig og pligtro måde havde forplejet bataljonen i stilling og i hvil, faldt på vej frem med feltkøkkenet, ramt af en granatsplint. Hans død blev begrædt af hele bataljonen. Hans efterfølger, Sergeant Müser, 6. Kompagni, blev 8 dage senere hårdt såret, på samme sted, hvor Starken havde fundet heltedøden.

Situationen hos fjenden var temmelig uklar. Derfor blev vore patrulje flittigt indsat for at hente de nødvendige oplysninger. Den 9. februar sneg Lt.d.R. Pickert og Gefreiter Obst, 5. Kompagni, sig frem tæt på den engelske stilling. Det lykkedes at krybe et godt stykke langs fronten uden at blive opdaget. Dette skete imidlertid til sidst af en engelsk feltvagt. Under en voldsom ild kravlede de videre mod syd. Under passage af Wambeke-åen styrtede Obst, formentlig ramt, i åen og kom ikke igen til syne. Lt.d.R. Pickert blev hele dagen liggende i et granatkrater og observerede mod den engelske stilling selvom han var såret to gange. Først ved mørkefald vendte han endeligt tilbage til stillingen.

Den 25. februar bemærkede 3. Kompagnis forpost, at to englændere forsigtigt nærmede sig vores stilling efter at de havde passeret deres egen hindring. Gruppefører, Sergeant Walter, gav ordre til, at disse englændere skulle have lov til at komme helt tæt på, for så at kunne tage dem levende til fange. De uanende Tommier kom hele tiden nærmere. De passerende forsigtigt vores hindring, og lagde sig så ned 20 meter foran vores stilling. Nu styrtede Sergeant Walter med Musketier Luzeus og Lensch frem, og tog begge de to englændere, der ikke gjorde modstand, til fange. Begge havde hverken stik eller skudvåben med, kun håndgranater. De var imidlertid blevet så overrasket af Walters hurtige storm, at de hverken fik tid til at kaste deres våben eller tage flugten. Ved deres tilfangetagelse kunne det konstateres, at det var den 5. australske Division, der lå overfor vores front.

[GPS: 50 47.208 N 2 57.843 E]

Chefen for II. Bataillon, Hauptmann Becker, blev udnævnt til adjutant ved 50 R.D. Kommandoen blev overtaget af Hauptmann von Kalkstein, Jägerbataillon 9.

I stillingen var der nu ret livlig. Det fjendtlige artilleri blev hele tiden kraftigere. Adgangsvejene lå hver nat under heftig granat- og schrapnell-ild, forreste linje blev beskudt med tunge miner, der navnlig slog ned omkring Kugelheim. Vores minekastere på dette sted gengældte øjeblikkeligt beskydningen. Kugelheim var i det hele taget et sted, hvor der konstant herskede "tyk luft". Dagene gik temmelig monotomt. Som afveksling rev en dag en af vore lænkeballoner sig løs og drev hen over vores stilling i retning af englænderne. Naturligvis skød de den straks i brand. Så vidt vi kunne se, var ballonkurven mennesketom. Forhåbentlig var besætningen i rette tid sprunget ud.

Dagligt rumstere vores patruljer med stor beslutsomhed i "ingenmandsland". Desværre bragte disse dristige handlinger imidlertid ofte uerstattelige tab, som for os var særlig tunge, da i kompagnierne antallet af gamle krigserfarne krigere hele tiden blev mindre. Selvom der også blandt erstatningspersonellet var mange unge, tapre og vovemodige mennesker, kunne de dog ikke erstatte de gamle erfarne soldater. De resultater patruljerne opnåede, stod ofte ikke i forhold til det store forbrug af menneskemateriale, de kostede. Mange gange lykkedes det dog at opnå fortræffelige resultater. På et tidspunkt lykkedes det Lt.d.R. Neve med to stødgrupper at trænge ind i den fjendtlige stilling. Andre patrulje slog fast, at der i det fjendtlige forterræn stod en haubits uden bundstykke. Desuden bragte de en engelsk ilt-sirene med tilbage. Som det vigtigste blev der endeligt fastslået, at englænderne efterhånden forlod den forreste stilling, og derimod efter vores mønster, anlagde modstandspunkter i bagterrænet.

Den 14. marts fangede fjenden en post med 4 mand fra 6. Kompagni. Øjeblikkeligt eftersendte patruljer slog fast, at fjenden under angrebet efter sig havde udlagt hvide båd, så de uden besvær kunne finde tilbage igen. I den fjendtlige grav blev der senere fundet kogegrej fra en af de savnede.

Fra observationsposter på bakkerne ved Meesen [Messines] og Witschate og fra Kemmelberg kunne fjenden se alle vores adgangsveje. Af denne grund fik Bau-kompagniet ordre til at bygge talrige sløringsskærme, der kunne ændre denne ubehagelige situation. Også konstruktionen af de enkelte støttestrukturer blev sat i gang, så tropperne kunne frigøres fra de ikke-sikre betondækninger. Disse ikke skudsikre konstruktioner lå dagligt under ild fra alle kalibre. Dette var desto mere risikabelt, da det havde været nødvendigt at indrette ammunitionsdepoter i alle dækninger. Ofte når disse depoter blev ramt, eksploderende håndgranat og sammensatte ladninger, men frem for alt forårsagede minerne alvorlige skader. Dækningen "Bayernfass" brød i brand efter en sådan kraftig eksplosion.

Som vinteren gik på hæld syntes også for os dagene i skyttegraven at være talte. Vores Øverste Hærledelse rustede sig til et storangreb mod de faste fjendtlige stillinger. Der var planlagt et gennembrud, og forberedelser begyndte til den forestående bevægelseskrig, der ville følge efter passagen af det vidtforgrænsede skyttegravssystem og det forsumpede kraterlandskab. For soldaten til fods var kraterlandskabet jo i sidste ende passerbar, men ikke for heste og køretøjer. Derfor fandt allerede siden begyndelsen af måneden øvelser sted ved artilleriet i overvindelse af sønderskudte kampområder.

Der blev fremstillet et stort antal faskiner til opfyldning af kratere og mobile broer til passage af skyttegrave, og øvelser i et kunstigt etableret kraterterræn på øvelsesområdet ved Menin blev afholdt. Den 7. marts overværede General Ludendorff en sådan øvelse.

Infanteriangrebet skulle følge efter en voldsom, rullende spærreild, der skulle fjerne alt modstand. Hvert regiment fik underlagt ledsage-batterier. De skulle følge umiddelbar efter stødtroppene og direkte gribe ind i kampene. Da det måtte forventes, at kanonernes og ammunitionsvognenes hestespannd i det oprodede sumpterræn, ville have svært ved at komme frem, blev artilleriet tildelt træk-okser. Som så ofte opfyldte okserne ikke deres forventninger, heller ikke i dette tilfælde. Det kunne lykkes dem – om end kun langsomt – at bringe køretøjer frem ad lige landevej, men blev hurtigt landevejstrætte, og var overhovedet ikke anvendelige i kampområderne.

Mens alle disse forberedelser samvittighedsfuldt og ivrigt fandt sted bag fronten, galt det for Regimentet foreløbig at holde vagt i stillingen, og holde ud i forreste linje indtil timen slog, hvor vi skulle forlade graven og deltage i det store angreb, der skulle afgøre vores Fædrelands historie.

I stillingen mærkede vi kun lidt til alt det, der foregik bag fronten. Vi så vej-kommandoer under deres arbejde med hele tiden at bringe ødelagte vejen i stand igen. Vi hørte ammunitionskolonnerne rasle for at bringe utrolige mængder af ammunition frem til batteri stillingerne. Nyankomne batterier skød sig ind, fly kredsede uophørligt over stillingen. For frontsoldaten betød det imidlertid ikke ret meget, alt gik sin sædvanlige gang. Som altid knitrede M.G., geværer knaldede og hvislende fløj de engelske granater ned i vores afsnit. Af og til drev en gas-sky gennem stillingen. Patrulje sneg sig frem, linje-reperationsgrupper og ordonnanser krydsede vores område, sårede og døde blev båret væk - som vi i årevis var vant til. Hvor ofte blev det spurgt – hvornår går det løs? Hvornår kommer vi ud af dette forfærdelige søle? Endnu var det med den herskende fugt umuligt at gå frem i Flandern. Vandet forhindrede endnu i dette område enhver større kamphandling.

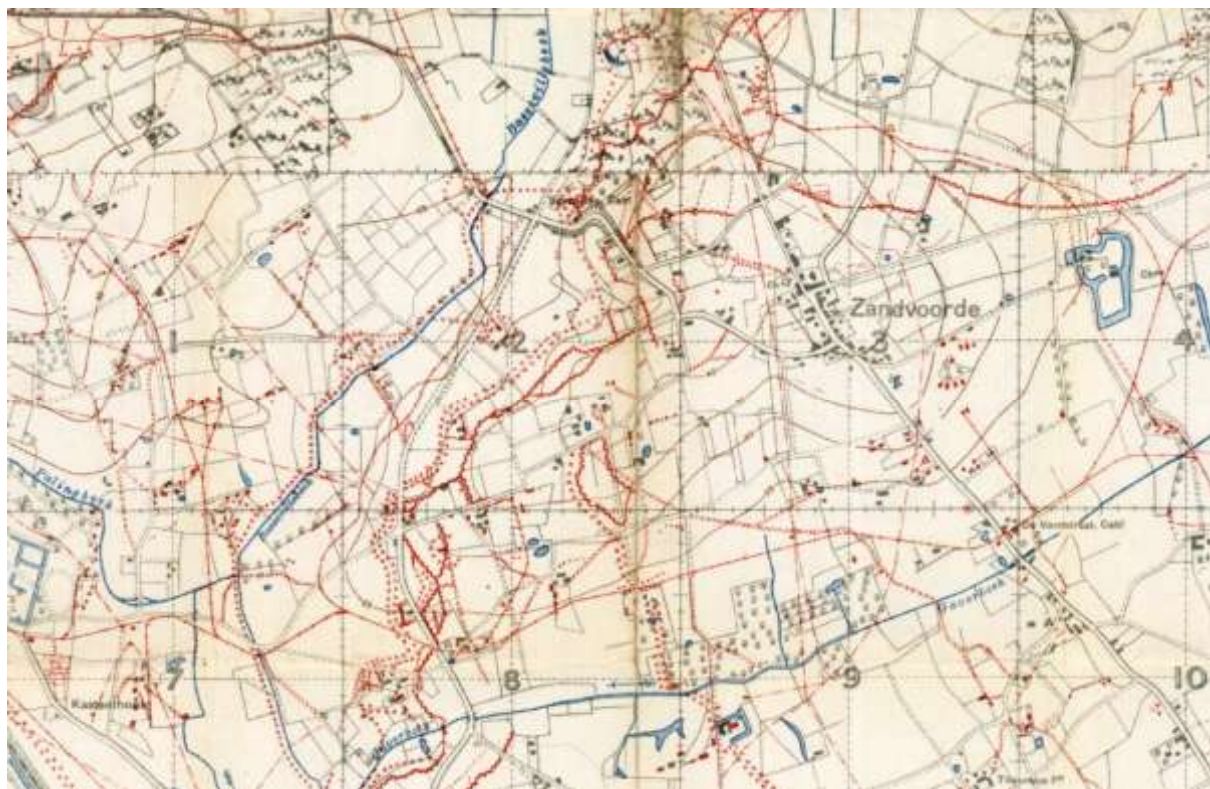
Så slog pludseligt den 22. marts som lyn fra en klar himmel, helt frem i forreste linje, nyheden om at en stor-offensiv mellem Arras og la Fère havde gennemtvunget et gennembrud af den engelske og franske linje, og at de sejrige hære hurtigt trængte frem. Det lød som et eventyr, da vi hørte at en langtrækkende kanon beskød Paris. Året begyndte godt. Glædelige forventninger fyldte alle hjerter, snart ville signalet "March" vel også lyde hos os. Også vi ønskede at være del af succesen, der ville bringe os længe ventede fred.

Det er godt, at menneskers fremtid forbliver tilsløret!

Den tyske føring håbede, at det fortsatte angreb på andre dele af fronten, ville tvinge englænderne til, om end ikke til at ændre fronten, så i det mindste til at trække en stor del af hans artilleri og tropper væk fra fronten i Flandern. For at fastslå dette, var vores patruljer og observationsenheder utrættelig i gang. De kunne imidlertid intet konstatere. Englænderne sad som os i mudder og pløre, og forhold sig som hidtil. Dagligt kostede denne opklaring tab. Det var dårligt muligt at kravle gennem det frygtelige pløre i "ingenmandsland". Vores patruljer arbejdede sig frem ved at springe fra krater til krater. Den meget opmærksomme englænder så dem komme, og på lang afstand var det skarpskytterne muligt at tage omhyggeligt sigte og nedskyde vores tapre folk. Vores folk forsøgte hele tiden at trænge ind i den engelske stilling for at taget fanger, men hele tiden forgæves. Endeligt den 26. lykkedes det Lt.d.R. Claussen med sin patrulje at nå helt frem til den fjendtlige hindring. Lydløst skar de sig igennem, men så opdagede englænderne den truede fare. Efter at have afgivet skud, der sårede fire af den lille patrulje, flygtede fjenden, og kunne under flugten tydeligt genkendes som skotter. Lt. Clausen tragte alle fire

hårdt sårede med tilbage i stillingen. Under en lignende patrulje blev Musketier Beyer, 7. Kompagni, hårdt såret i Ingenmandsland, og måtte blive liggende. For at redde ham fra den frygtelige sultedød og fra at forbløde, tog Vizefeldwebel Rönnfeld sammen med Unteroffizier Mickely, Gefreiter Kapen og sygehjælperen Meyer VII af sted for at lede efter den sårede kammerat. De fandt ham til sidst og bragte ham tilbage i sikkerhed gennem kraftig fjendtlig M.G.- og infanteriild. Hvor mange sådanne stille heltedåd, hvor folk med risiko for eget liv, reddede sårede kammerater, blev der mon udført i vore kompagnier i løbet af krigen? Disse virkelig ædle, uselviske mennesker, der ikke frygtede deres egen død for at redde livet for deres brødre, gjorde det ikke for at høste anerkendelse. Ofte var deres indsats ikke engang kendt af deres kompagnifører. Havde man villet belønne dem alle, ville brystet på mange soldater ikke have plads nok til alle medaljerne. Det kors, de modtog for indsatsen, bar de inderst inde i deres hjerter.

Den 27. marts var det i fjendens bagland ret livlig. Man kunne tydeligt hører togene på jernbanelinjen. Tilsyneladende var englænderne ved at udskifte kamptrupper med udslidte enheder.

I løbet af natten 28. til 29. marts blev 8. I.D., der lå nord for os, trukket ud som stillings-division. Der kom ingen erstatning. Vores Divisions-afsnit blev derfor udvidet. Vi overdrog vores afsnit til I.R. 162 og flyttede i stedet til divisionens højre fløj på højderne ved Zandvoorde overfor Klein-Zillebeke. Afsnittet hed "Ordensburg". To bataljoner måtte indsættes ved siden af hinanden som kampbataljoner. Hver bataljon lå med to kompagnier fremme og to i beredskabszonen. Reservebataljonen forblev i Menin. K.T.K. Nord (III/163) lå i dækning "Strohhaus" og K.T.K. Süd (I/163) i dækning "Kochtopf". Forbindepladsen lå i en bunker i sydkanten af Zandvoorte. Udvendig så disse dækningsrum værre ud end den dårligste zigeunerhytte, man overhovedet kan forestille sig. Landsbyen Zandvoorde eksisterede kun af navn. Kun nogle få i søle og mudder hensunkne rester af murværk viste stadig, hvor denne engang så blomstrende kirkeby havde ligget. Kompagnierne var underbragt i gamle, i stillingen spredt liggende små betonkonstruktioner. Hele området gav et ganske trøstesløs indtryk. Et uhyre månelandskab så langt det menneskelige øje rakte. Denne frygtelige ørken strakte sig videre mod øst til "Kaiserpark", hvor Regimentets kommandostation var placeret. Hele området så ud som et i mudder fastfrosset oprørt hav, hvis bølgetoppe og -dale i døden havde stivnet til en grå masse. Af dette hav af skidt hævede de små lige så beskidte dækninger sig. Mod nord kunne man se de små sørgelige rester af Polderhoek slot og Geuvelt.

Dette øde månelandskab kendetegnede de hårde kampe omkring Zandvoorde, som var udkæmpet under det store Flandern-slag i sommeren og efteråret 1917. Terrænet var næsten impassabel, men overskuelig både af os

og af fjenden. De grå betonklodser, der lå enkeltvis eller i grupper, var bygget af tyskerne før den store fjendtlige offensiv. Enkelte var besat, de fleste stod ubenyttede hen.

Gennem Ingenmandsland parallel til stillingen løb Basservillebeek, der langsomt førte beskidt vand gennem kraterlandskabet. Om den virkelig engang havde flydt, som dens forløb nu var, var umuligt at se. Mod vest lå den højt opragende Kemmelberg. En mægtig bakke, der på samme måde som Loretto-højderne ved Arras, beherskede hele området. Fredeligt drejede forskellige vindmøller på bakken, der tilsyneladende endnu ikke havde mærket krigens skader. Kun når man betragtede dem gennem en kikkert, kunne man også på disse se krigens spor.

Herfra havde englænderne en fremragende observation, men endnu højere end denne, stod højt på himmelen som bitte små prikker de engelske lænkeballoner.

For kampbataljonerne var stillingen til at holde ud. Kun engang imellem faldt et skud.

Desto mere ubehageligt var det imidlertid for hvile-bataljonen i Menin. Siden den 30. marts blev byen ustandseligt beskudt af tunge fjernbatterier, og fly kastede deres 50-kg tunge bomber i den ulykkelige, hendøende by. En fuldtrefter kl. 1700 den 30. marts i Officers-kasinoet i klosteret, præcist i spisesalen, hvor der allerede var dækket op til aftensmad. Tre ordonnanser i rummet ved siden af blev såret. Hvis granaten var gået ned et kvarter senere, ville den have haft en forfærdende virkning da alle bataljonens officerer på dette tidspunkt ville have været samlet.

Det kønne, gamle Menin var dømt til undergang. Husene styrtede sammen, indbyggerne flygtede, og byen, der blot 8 dage tidligere havde været en blomstrende by, blev nu af englænderne forvandlet til en død stenhob. Det karakteristiske bybillede forsvandt for de overalt nedslående engelske granater.

For hvile-bataljonen var livet ikke mere til at holde ud. Den blev flyttet til andre kvarterer. En kilometer øst for Geluwe lå lejrene "Süd" og "Mitte" med dejlige træ- og cementbarakker. Hver Bataljon fik her sit eget hvile-kvarter. Disse var venlige og rummelige. Som i året 1917 var også dette år Påskemandag særlig uvenlig. I 1917 landede de engelske granater i Monchy og i 1918 helt specielt i Menin.

Kampbataljonerne blev forplejet med varm mad i stillingen. Feltkøkkener kørte over Werwick og Tenbrielen til Sanitets-dækningen. Herfra blev maden båret det sidste stykke.

Den første aprildag bragte intet særlig. Helt uventet blev Regimentet den 6. april trukket ud af stillingen og afløst af I.R. 165. den kom i kvarter i den dejlige lejr ved Geluwe. Den 7. april blev Oberleutnant d.R. Westmann chef for III. Bataillon i stedet for Major Ritter, som var udnævnt til kommandør for R.I.R. 28. Vintertiden, der havde været rå og hård, lå nu bag os. Forårsstormene begyndte!

Kampe om Meesen og Wijtschate

Umiddelbar efter afløsningen af Regimentet, begyndte forberedelserne til angreb. Der var ikke længere tid at spille. Kun to dage var til rådighed. Først blev alt, der kunne undværes, trukket ud af det umiddelbare operationsområde. Inventar fra skrivestuer, overskud af beklædning – kort sagt alt, hvad der ikke mere var nødvendig, blev med feltbane kørt til Rollegheim, og herfra til Divisionens samledepot i Aelbeke. Hvad soldaten havde brug for, bar han på kroppen. Regimentet måtte være meget mobil. Vi troede, at den gruelige skyttegravskrig var slut. Altså væk med alt unødvendig skrammel.

De to hviledage gik hurtigt. Der var ingen tjeneste. Der herskede en fornøjet stemning overalt. Fra barakker og bondegårde, hvor kompagnierne var underbragt, lod om aftenen de skønne soldatersange i den stjerneklare nat. Fra ydersiden lå kvartererne i mørke. Alle vinduer var mørkelagt på grund af flyene, men indvendig var husene lyse og hyggelige.

Tidligt om morgenen gik førerne frem i udgangsstillingen for stormen, for angrebsretning og markerer de fastlagte indsatsområder. En morgentåge gjorde dette lettere.

Den 9. april begyndte med 6. Armees rasende trommeild. Nedslag og afskydning kunne ikke skelnes fra hinanden. Tyskerne angreb i retning af Armentières på Lys-sletten. Efter denne ene dag, skulle det også gå løs for os.

17. Reserve-Division skulle den 10. april angribe de fjendtlige stillinger mellem Blauwe-Port og Douve-åen, erobre Meesen [Messines] og de fjendtlige skyttegrave nord herfor til en linje Hochburg, Wambeeke-Sattel og syd for Verrant.

R.I.R. 226 og I/R.F.A. 49 var underlagt Divisionen.

Hvis situationen gjorde det muligt at øge de opnåede resultater, skulle angrebet øjeblikkeligt føres videre mod Wijtschate højderne frem til Steenebach.

Til højre skulle 7. I.D. nedkæmpe fjenden med alle kræfter, så snart han begyndte at vige. Til venstre angreb samtidig 31. I.D. i den generelle retning af Nachtigall.

Til angrebet var Regimentet underlagt: 4./Pi. 9 og 4. og 6. Batteri, R.F.A. 17 under Leutnants d.R. Kolster og Friederichsen. Den tildelte Minenwefer-Abteilung 217 med hestetrukne middeltunge minekastere under Lt.d.R. Grelck skulle støtte angrebet.

To pjecer fra 4./R.F.A. 17 fulgte III. Bataljon, to fra 6./R.F.A. 17 fulgte II. Bataillon. Disse havde til opgave med direkte skydning på korteste afstand at nedkæmpe fjendtlige "Widas". Begge batteriers to øvrige pjecer var i første omgang underlagt Regiment. Til bekæmpelse af eventuelle kampvogne var batterierne udstyret med panserspids-ammunition. Endeligt var der til hvert batteri 6 brovogne til overvindelse af kratere og skyttegrave i beredskab.

Regimentet havde angrebets tyngdepunkt. Det skulle tage højden nord for Meesen og lette erobringen af denne lokalitet ved omgåelse fra nord.

Tre timer før stormen skulle vores artilleri lægge gas over de engelske batterier, og så indtil starten på stormen uafbrudt belægge den engelske stilling med ild fra alle kalibre. Ilden fra det lette artilleri skulle 12 minutter før stormen af alt magt beskyde den fjendtlige hovedmodstandslinje, mens samtlige minekastere skulle lægge deres ild på den forreste fjendtlige stilling. Det samlede lette artilleri skulle efter, at infanteriet havde begyndt stormen, langsomt lægges frem som rullende spærreild, mens de tunge pjecer skulle nedkæmpe de engelske støttepunkter og lægge røg over højden ved Verrat, Meesen og Nachtigall. Allerede dage forinden havde batterier og minekastere forberedt deres tildelte opgaver gennem omhyggelig indskydning. Marchvejene til beredskabsstillinger var for infanteriet markeret med forskellige, farvestrålende mærker.

Den 9. april blev kompagnierne i deres kvarterer indtil kl. 1200. Umiddelbart efter middagsmaden blev Regimentet trukket til den nordlige del af Werwick. Marchen hertil foregik i små grupper for ikke at tiltrække sig opmærksomhed fra de fjendtlige fly og balloner. Faren var ganske vist ikke særlig stor, da der var tåget. I Werwick fik bataljonerne i kvarter i de ødelagte huse. Om dagen måtte ingen vise sig i gaderne. Fjenden måtte intet opdage og derfor trække reserver til.

Kl. 2000 blev så marchen til udgangsområderne påbegyndt – det var buldrende mørkt, regnen silede ned. Vejene der anvendtes til opmarchen, var for største delen propfuld med kolonner og køretøjer af enhver art. Det gjorde det vanskeligt for bataljonerne at finde vej gennem dette virvar, men til sidst lykkedes det alle at finde sin rette placering.

Beredskabsstillingerne blev indtaget rimelig lydløst. Stormkompagnierne skar passager i hindringerne og fremskød sikringsled, der skulle holde den fjendtlige opklaring på afstand. En følelse af overlegenhed havde en gunstig indflydelse på troppernes stemning. Den uundgåelige støj, som en samling af så mange tropper altid bringer med sig, blev druknet af vores rettidige indsættende M.G.-skydninger.

II. og III. Bataillon lå i forreste linje, II. til højre, III. til venstre. I. Bataillon skulle følge som Regimentsreserve bag venstre fløj. Bag højre fløj skulle de to stormkompagnier følges af 1/4 og 1/17, fulgt af III/R.76. En deling fra 4./Pi. 9 sluttede sig til III. Bataillon. En organisation i dybden skulle indtages under den fremgående bevægelse.

I storm-udgangslinjen lå som et særligt markant punkt, der ragede op over terrænet. Den store toetages betondækning, "Igel", havde engang været firkantet, men havde under den kraftige beskydning efterhånden fået en næsten kuglerund form. Ud af væggene ragede de forvredne armeringsjern.

En stille hvissen kunne høres i stillingen, nu og da også en undertrykt latter. De unge soldater ventede med bankende hjerte og indre uro på den kommende dag. De gamle, krigserfarne mænd lå trykket op ad gravvæggen og forsøgte at sove, nu da de ikke måtte ryge. Det gyselige vejr var en fordel for tropperne. Englænderne sad i ly i bunkerne og havde ingen anelse om det uvejr, der var på vej i hovedet på dem. Af og til knitrede et engelsk M.G., eller der lød et enkelt skud. Nogle gange lynede det op, og så susede granater hen over graven og soldaterne.

Kl. 0245 begyndte vores artilleriild for at lægge gas over de engelske batterier. Som under et voldsomt tordenvejr lynede det ustandseligt i natten, så det til tider var lyst; det tordnede og buldrede fra nær og fjern, susen og hylen fyldte luften. De lette granater snurrede, de tunge brummede og ind i mellem kom den nervebelastende lyd af de tunge fladbanegranater.

Der var ingen, der mere kunne sove. Samtalerne blev højere og hyppigere. Ure blev trukket op. De var alle dagen i forvejen blevet stillet ens efter et lyssignal, der var afgivet fra vores balloner. Larmen bliver hele tiden voldsommere. Gennem vore batteriers helvedeskoncert høres tydeligt de dumpe bragt fra nedslag.

Fjendens svar var begrænset. Alligevel bringer de få nedgående granater de første tab. Ved 4. Kompagni bliver et I.M.G. ødelagt og besætningen dræbt.

Af utålmodighed bliver urene hele tiden trukket op, snart er det så vidt. Endeligt lyder stille i hele stillingen kommandoen: "Gør Færdig!". Samtidig lander de første af vore meget tunge miner i den forreste fjendtlige grav med et øredøvende brag så jorden ryster. Snart hagler mine fra alle minekastere ned over englænderne. Kommandoen "March!" lyder. Hurtigt glider kompagnierne gennem åbningerne i hindringen. De følger tæt bag minernes nedslag. Englænderne vågner op. Vores signalfok kan aflytte deres ophidsede telefonsamtaler, men det nytter ikke mere: ilden fra vores samlede artilleri ligger på hans forreste stilling, som en frygtelig hvirvelstorm, for at ødelægge alt liv. Allerede begynder dette haglvejr af jern at bevæge sig frem i retning af Meesen som en ildvalse. Tæt efter følger stormbataljonerne. Forrest 5., 7., 9. og 10. Kompagni, som anden linje følger bag 6., 8., 11. og 12. Kompagni. Så kommer I. Bataillon – også i to bølger – først 1. og 3., så 2. og 4. Kompagni.

Med geværet under armen gik kompagnierne frem i et roligt tempo. Begge storm-bataljoner havde hver indsat 6 tunge maskingeværer – I. Bataillon endda 12 geværer fra deres M.G.K. Terrænet var meget blødt og gennemrodet af de mange granater. Selv de lette maskingeværer havde svært ved at komme frem. Alle våben måtte gøres fri. Kompagnierne forblev tæt bag artilleriilden og nåede frem til den forreste engelske grav. Den engelske modstand blev dels brudt ved at blive løbet over ende af stormen eller ved en dygtig omgåelse og brug af håndgranater.

Efter at denne modstand var brudt, kunne 9. og 10. kompagni ikke længere holdes tilbage. Med begejstring stormede de efter englænderne og forsøgte at overgå hinanden i hurtighed. Begge ville vel være den første, der igen kom i følgelse med fjenden.

På grund af det endnu herskende mørke og krudtrøgen blev enhederne imidlertid skilt fra hinanden. I de opståede huller blev dele af 11. og 12. Kompagni derfor indsat. Først kort før dens mellemstilling ydede fjenden fra enkelte modstandspunkter hårdnakket modstand. Ved selvstændigt initiativ fra kompagnierne blev disse imidlertid frontalt sat under omfattende M.G.-ild, mens infanteri angreb fra flanken. Der udspandt sig en heftig ildkamp. Efter en kort hårdnakket modstand måtte fjenden til sidst overgive sig, omringet på alle sider. Under dette udmærkede sig specielt Lt.d.R. Bauers, 12. Kompagni, Vizefeldwebel Benk, 10. Kompagni og Sergeant Käsmodel, 10. Kompagni i spidsen for deres delinger. Efter nedkæmpelsen af modstandspunkterne ydede fjenden i sin mellemstilling og enkelte bagvedliggende dækningsrum endnu tapper modstand.

Også denne blev brudt gennem hurtig, dristig fastholdelse og omgåelse, og besætningen taget til fange. Under disse kampe faldt på vej frem faldt bataljonskommandøren, som i utallige kampe havde bevist sit heltemod og sin faderlige omsorg for sine mænd, den altid rolige Oberleutnant d.R. Westmann. Tabet var for Regimentet uerstattelig. Hos alle der kendte ham, vil han fortsat være i erindringen som en virkelig tysk mand med ædle følelser og stor venlighed. Sammen med ham faldt den ungdommelige, næppe fuldvoksne, glade og altid i hælene på sin kommandør, Ordonnansofficer Lt. Werher John.

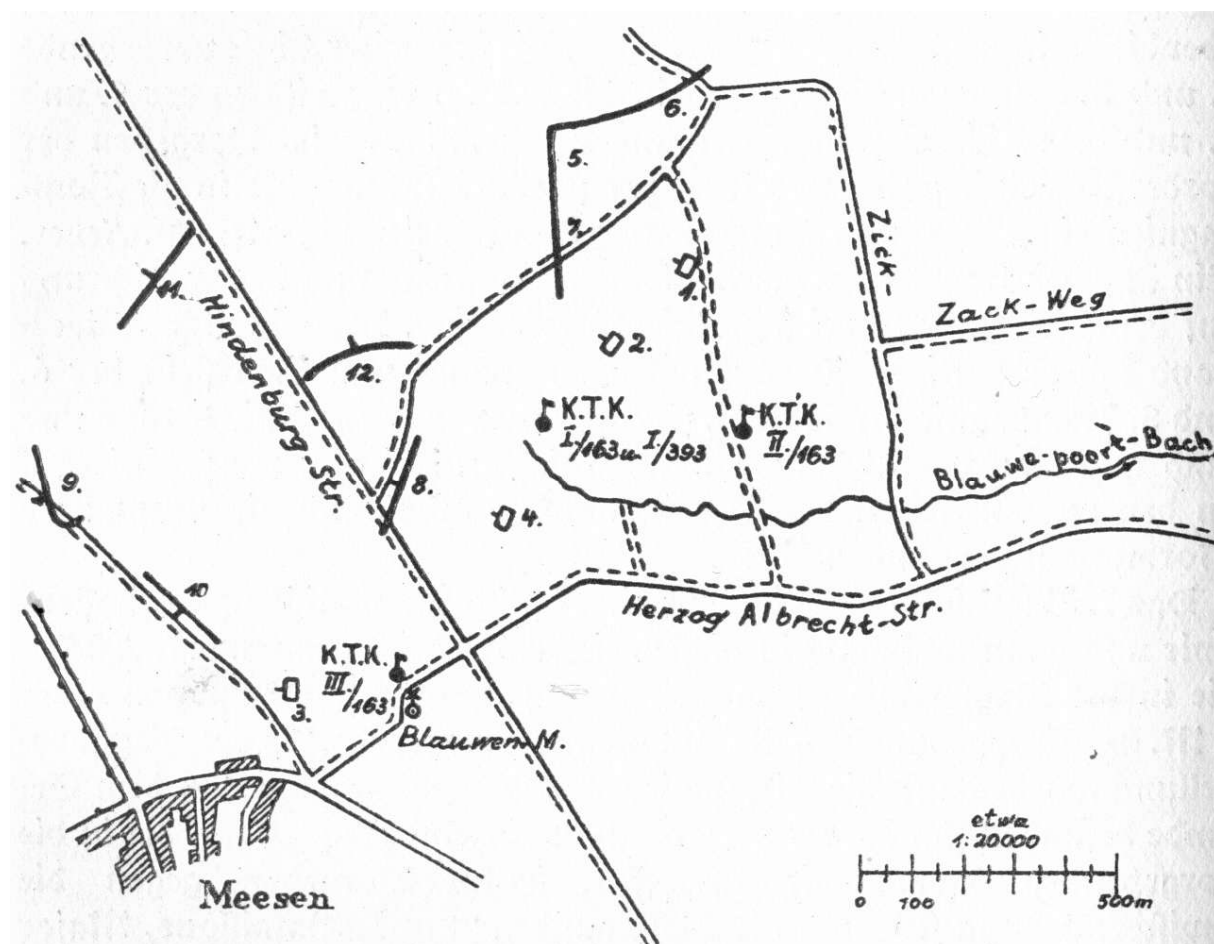
Kommandoen over bataljonen overtog Lt.d.R. Dammaschke. Al modstand blev nu brudt gennem hurtige energiske angreb og gennem omgåelse. Triste måtte engelske fanger i stort antal afmarchere i sydlige retning.

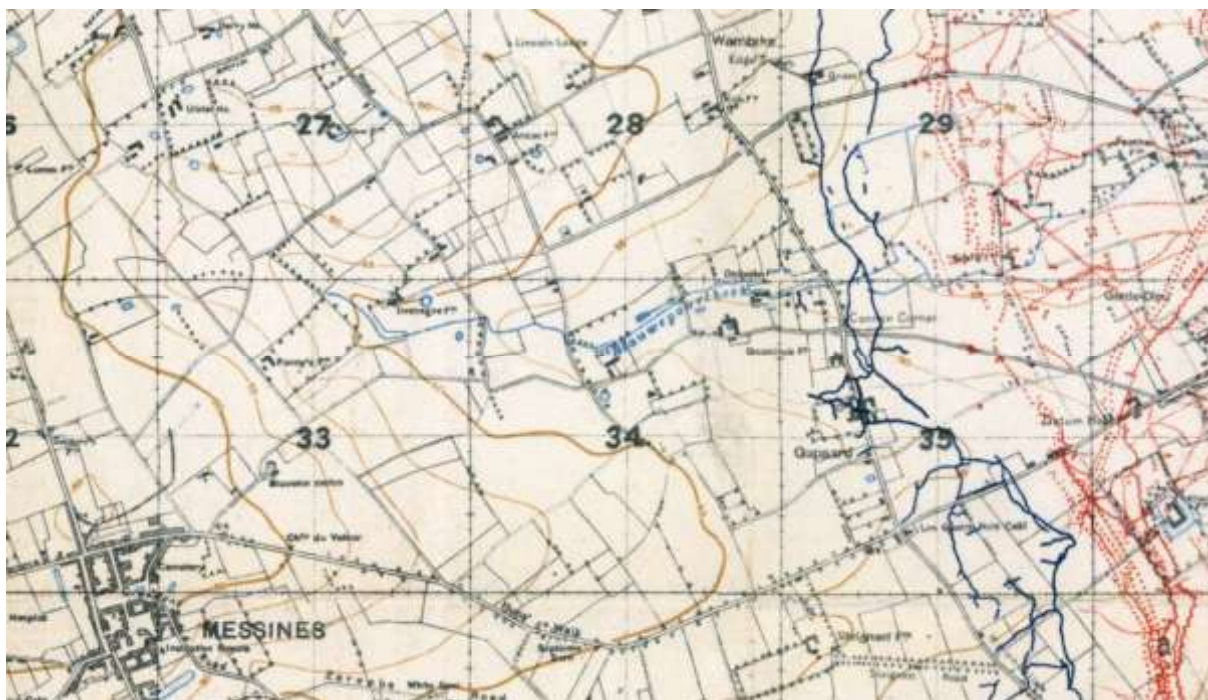
Angrebet fortsatte hele tiden fremad. I en planløs flugt forlod fjenden foran kompagnierne deres stillinger. Der var ingen stop mere. Vore skytter fulgte tæt efter og tilføjede den vigende fjende store tab.

Kort for Meesen opdagede 12. Kompagni et engelsk batteri. På grund af en koordineret M.G. ild kom besætningen ikke mere til skud. Kl. 0655 blev batteriet stormet af 2. Deling/12. Kompagni og delingerne under Lt.d.R. Bülck og Vizefeldwebel Bardanoswki fra 8. Kompagni.

I mellemtiden var også II. Bataillon og delvis også III, nået frem gennem mellemstillingen. De i anden linje fremgående 6. og 8. Kompagni, rykkede frem i det hul, der var opstået mellem 5. og 7. og III. Bataljon. Under fremrykning til forreste linje slog en kraftig M.G. ild ind i kompagnierne. Også fra nord kom flankerende M.G.-ild. En deling fra 5. Kompagni under Lt.d.R. Claussen ryddede herefter to fjendtlige bunkere i retning af zigzag vejen. Den fjendtlige modstand blev kraftigere. Derfor gav Hauptmann von Kalckstein 6. og 8. Kompagni ordre til at trække sig ud af forreste linje og flytte til bataljonens højre. 6. Kompagni placerede sig herefter på bataljonens højre fløj, der gradvist havde fået front mod nordvest.

I. Bataillon havde foreløbig tæt øst for den engelske forpostlinje, og derefter i denne, holdt stor afstand. Opståede huller i kamplinjen var i første omgang blevet fyldt af en I.M.G.-gruppe og bataljonsstaben. I Gepaardstillingen blev så organisationen i dybden gjort færdig. I området var der stadig enkelte skjulte englændere, der beskød de fremgående kompagnier. Under fremstødet mod mellemlinjen faldt også kommandøren for I. Bataillon.

lon, Major d.R. Weede. Hans heldedød rystede dybt hjerterne i hans bataljon, som på det kraftigste tilhørte hans kærlighed og hele tilværelse. Ved Regimentet betød hans død et tab, der ikke kunne erstattes. I hele tilværelsen hos dette forbilledlige menneske og officer var der kun en rettesnor – opfyldelse af pligten til den mindste detalje. Hans egen person kom hele tiden i anden række. Alle hans tanker koncentrerede sig om bekymringen og omsorgen for hvert eneste medlem af bataljonen.

Kommandoen over bataljonen overtog Adjudant, Lt.d.R. Würfel.

Indtil mellemstilling var dele af II. Bataillon (6. og 8.) fra nord trukket foran bataljonen. Da disse elementer trak til højre, blev 3. Kompagni under Lt.d.R. Hellwegen indsat i det opståede hul, og sendt frem over Blauwenmølle, hvor der blev ydet kraftig modstand, frem til nord for Meesen. III. Bataillon sluttede sig til og også resten af I. Bataillon forsøgte at nå bakkerne nord for Meesen.

Mod den fjendtlige grav nordvest for Blauwe-Poort-beek rykkede i første omgang Bataljonsstab I. med dens oppassere og ordonnanser, et I.M.G. og nogle indsamlede folk fra II. Bataillon. I nærheden af bakken blev modstanden meget kraftig, men så brudt af II. Bataillon, der fra højre var gået udenom. Denne bataljon var blevet fulgt af 1., 2. og 4. Kompagnier, som nu igen organiserede sig i dybden som reserve.

Kl. 0900 var det første angrebsmål – bakkerne nord for Meesen – nået. Fjenden havde, jo nærmere man kom Meesen, ydet kraftigere modstand, og kunne ofte kun nedkæmpes efter indsættelsen af kraftig M.G.-ild. Omkring kl. 1000 blev den meget hullede forreste linje forstærket ved indsættelsen af dele af 4. Kompagni og 4./393.

Ledsagebatterierne havde i første omgang næsten uhørt svært ved at komme frem. Jorden var så opblødt, at alt, hvad der blev lagt ovenpå af planker og bjælker, blot forsvandt. Pjecerne sank i mudder til akslerne. Kuskene forsøgte at drive de arme heste til det yderste ved hjælp af spore og piske, villigt kastede de trofaste dyr sig i seletøjet, mens mandskabet greb fast i hjulegerne - - forgæves, pjecerne rykkede sig ikke ud af stedet. Det syntes fuldstændig umuligt at komme igennem. Men artilleristerne gav ikke op. Også selvom hestene sank i mudder til maven og skum drev af de plagede dyr - fremad måtte artilleriet, og fremad kom det. Artilleriets fremrykning kendetegnede hele offensiven – indsats af den sidste rest fysisk kraft, og hver enkeltes ubegrænsede hengivenhed overfor den stillede opgave: ”Ud af graven, frem mod fjenden!”.

4. Batteri fik endeligt kl. 0700 efter uendelige vanskeligheder en pjece frem til Deconinck Ferme, 6. en til Kreuzkönig på Kaiserstrasse. 4. Batteri havde allerede under fremmarchen mistet flere heste. Endnu en pjece fra batteriet forblev i første omgang i hovedmodstandslinjen, og blev her kl. 1500 forenet med første deling. 6. Batteris andre 3 pjecer blev ligeledes bragt i stilling ved Doconinck Ferme.

Minenwerfer-Kompanie 217 havde med 32 middeltunge minekastere deltaget i stormforberedelsen med en meget fin liggende ild. At efterkomme Regimentets befaling om at gå frem med 4 minekastere viste sig umuligt.

Det var ikke muligt at bringe minekasterne frem gennem dette terræn. Det ville koste betydelige forberedelser før denne befaling kunne udføres.

Batteriet levede op til den viste tillid. Den støttede Regimentet fremragende.

Oberst Sick var kl. 0730 fået frem over Gepaard (se skyttegravskort) med sin stab, og befandt sig nu øst for Meesen i nærheden af Herzog-Albrecht-strasse.

De tilbagegående fangegrupper blev brugt til at transportere sårede. Lt.d.R. Friedrichsen spændte endda 50 englændere foran en pjece for hurtigere at komme frem. De indtil nu indbragte englændere havde tabt noget af deres stolthed. De forklarede sig fuldstændig overrasket og svigtet af deres eget artilleri.

Bataljonerne var ikke i første omgang gået videre. Så godt det lod sig gøre reorganiserede de enheder. Det var nu opgaven at nå det andet angrebsmål: Wijtschate. Til gennemførelse af angrebet havde Oberst Sick fået underlagt III/R. 76, I/393 og Gruppe von Grawert. Gruppe von Grawert bestod af Sturmkompanien 4 og 17, to kompagnier/R.76 og Kavallerie-Maschinengewehrabteilung. Gruppen skulle trænge frem vest for Wambeke-beek mod det nordøstlige hjørne af Wijtschate. Til højre herfor angreb 7. J.D. Regiment Lübeck [I.R. 162] fastholdt Meesen og dermed venstre flanke af det forstærkede Regiment 163.

Venstre fløj bataljon af 163 var i første omgang underlagt Regiment Lübeck. Derfor lod denne en halv-bataljon reserve følge den fremgående venstre angrebsfløj.

Når angrebsmålet var nået skulle I.R. 163 indrette sig til forsvar langs en linje Wambeke-beek - Preussenstrasse - Wijtschate til vejen Wijtschate-Meesen. Regiment 162 skulle til venstre slutte sig til.

Reserve-brigaden - to bataljoner fra R.I.R. 226 - blev trukket frem til øst for Blauweport mølle. Stormen skulle begynde kl. 1600, men da III/R.76 ikke nåede rettidig frem, blev stormen udsat med en time. På grund af alle mulige gnidninger blev den yderligere udsat og endeligt fastsat til kl. 1800.

Vores artilleri skød i mellemtiden med alle kalibre heftigt mod den fjendtlige stilling. Uden pause susede granat efter granat mod fjenden. Præcis kl. 1800 begyndte angrebet.

I midten II. Bataillon, til venstre herfor I/393 og til højre Gruppe von Grawert.

Chefen for II. Bataillon, Hauptmann von Kalckstein havde befalet: 6. Kompagni under Lt. Hilbrunner og 7. under Lt.d.R. Qualmann, i forreste linje. 8. Kompagni under Lt.d.R. Petersen og 5. under Lt.d.R. Hansen i anden. 6. Kompagni opnåede hurtigt resultat i nordvestlig retning. 7. stødte på hård modstand, men denne ophørte, som 6. og I/393 vandt terræn. Højre flanke var usikker. 8. Kompagni måtte hurtigt gribe ind til venstre for 6, hvorfor Hauptmann von Kalckstein at 5. med et tungt M.G. skulle etablere højre flankebeskyttelse. Mens 6. og 8. rullede de fjendtlige stillinger op i retning af Rondeelwald, mødte 5. kraftig modstand ved Oostaverne. Alligevel gik den frem. 6. Kompagni nåede inden aften nordøst kanten af Rondeel-skoen med front mod øst. På højre fløj var dele af Sturm-Bataillon 4. og til venstre stod 7. og 8. Kompagni langs skovens nordvest kant. Begge kompagnier og dele af I/393 måtte omkring kl. 2100 vige ud mod syd på grund af kraftig M.G.- og infanteriild, mens 5. Kompagni med tunge M.G. omkring kl. 2200 rykkede frem til vest kanten af Rondeel-skoven for at lukke hullet mellem 6. og 7. Kompagni.

Omkring kl. 2045 dukkede et engelsk kompagni pludseligt op i ryggen på bataljonen fra nordøstlig retning. efter en kort ildåbning med tre tunge maskingeværer, som bataljonsstaben stadig havde til rådighed, overgav kompagniet sig.

Gruppe von Grawert fik kl. 1630 givet 7./R.76 ordre til med de to Storm-kompagnier 4 og 17 at angribe syd for Wambeke i retning af Wijtschate med forbindelse til II/133.

Under fremrykningen kom enheden under meget kraftig M.G.-ild fra højderne nord for Wambeke, og fik betydelige tab. Stormkompani 4 fik forbindelse til II/163, og fulgte denne i angrebet. Mens Stormkompani 17 måtte vige ud på grund af den voldsomme ild, fastholdt 7./R.76 med en halv M.G.-afdeling den nåede linje. Inden den som forstærkning sendte 8/R.76 nåede frem, besluttede føreren for 7./R.76, Oberleutnant d.R. Bernhardt i nordvestlig retning over Wambeke, at angribe bakkerne. Angrebet havde succes, men der var hverken kontakt til højre eller venstre. Den mørke, tågede nat gjorde det svært at finde sig tilrette. Et pludseligt opdukende engelsk kompagni fik Oberleutnant Bernhardt til at gå i stilling syd for Oostaverne, men et engelsk angreb udeblev. Det fjendtlige kompagni forsvandt i skyttegraven og faldt senere i hænderne på Staben ved II/163, der tog det til fange. I løbet af natten opnåede 7./R.76 endeligt forbindelse til vores II. Bataillon.

I. Bataillon under Lt.d.R. Würsel, havde ordre til at følge bag venstre fløj af den forstærkede R.163. Bataljonen rykkede frem på begge sider af Hindenburg-Strasse med bataljonsstaben forrest. I første linje 2. Kompagni under Lt. Rogge, til højre og 1. Kompagni under Lt.d.R. Scheve til venstre for vejen. 4. Kompagni under Lt.d.R. Greudenthal bag 2., og med 3 tunge M.G. bag 1. og 4. Kompagni.

3. Kompagni under Lt.d.R. Hellweg rykkede frem fra nord kanten af Meesen langs vejen Meesen-Wijtschate.

Bataljonens bevægelser fulgte for størsteparten i grave. Kl. 1800 blev der gjort holdt, da der ikke længere var noget at se til de angribende bataljoner. Bataljonsstaben undersøgte terrænet. I/393 blev konstateret under fremgang, mens der ikke blev fundet noget til III/R.76. Sårede på vej tilbage fortalte, at bataljonen ikke mere kunne gå frem, men lå i hårde kampe og kun med nød og næppe kunne holde fast. De viste retning af, hvor bataljonen kæmpede.

Lt. Würfel fastslog under en opklaring, at der mellem I/393 og III/R. 76 var opstået et stort hul. Han befalede derfor øjeblikkeligt bataljonen fremad.

3. Kompagni havde i mellemtiden angrebet langs vejen Meesen-Wijtschate og erobret en betondækning, der imidlertid på grund af et kraftigt fjendtligt modangreb ikke kunne fastholdes. I. Bataillon foldede ud mod nord-vest med 1. til højre, 2. til venstre og med 1 M.G.K. og 4. kompagni bagved til venstre. Tilslutning blev fastholdt til I/393. Under fremgangen blev kompagnierne i den kraftige tåbe blandt med I/393, og med denne helt frem til den fjendtlige bunker. Fra bunkeren rettede englænderne en kraftig M.G.- og infanteriild mod de angribende kompagnier. Lt.d.R. Würfel trak derfor en let minekaster frem. Denne bragte besætningen på bunkeren til tavshed efter en kraftig eksplosion, der formentlig stammede fra et håndgranatdepot, der blev ramt.

Snart var det så mørkt, at der ikke var andre muligheder for bataljonen end at grave sig ned i den nåede linje. Til højre var der tilslutning til I/393, mens der opnåedes kontakt til 3. Kompagni gennem patruljer.

Brigade-reserven III/R. 76 under Hauptmann Niemeyer, var fulgt tæt efter regimentet frem til linjen Deconinck-Gepaard. Der opstod hurtigt en sådan masen sig frem, at afstanden i dybde gik tabt. I mellemstillingen skulle der igen lægges afstand, men enkelte elementer forblev ved de angribende kompagnier fra 163 under den videre storm.

Om eftermiddagen modtog bataljonen fra Oberst Sick befalingen: brigade-Reserve underlægges Regimentet. III/R.76 fører angrebet fra Meesen i nordlig retning. Først mål: Hölle, andet mål: højden ved Wijtschate. Tilslutning til højre med I/393".

III/163 fik ordren: "forbliv i nuværende stilling, reorganiserer enheder. Under alle omstændigheder fasthold Meesen.

Bataljonen blev herefter underlagt I.R. 162.

Under III/R. 76 fremrykningen stødte bataljonen på vores 3. Kompagni. Lt.d.R. Schmidt I orienterede Hauptmann Niemeyer om situationen. Mens de to officerer talte med hinanden, blev den tapre Lt. Schmidt I ramt af en engelsk skarpskytte og døde helledøden. I den tætte tåge gjorde bataljonen herefter klar til et angreb på "Hölle", og angreb. Pludseligt bemærkede bataljonen, at skytter i øst rykkede frem mod "Verrat". Først på en afstand af 150 meter genkendte bataljonen disse skytter som engelske. Det engelske angreb bevægede sig nord ad vejen Wulvergem-Meesen. En kraftig artilleri- og M.G.-ild støttede det engelske angreb. Det lykkedes III/R.76 at nå foden af "Hölle", men herefter var yderligere fremgang ikke mulig på grund af det stadig kraftigere flankeangreb. Tabene blev hele tiden større. Bataljonen måtte derfor vige ud i gravene øst for vejen Meesen-Wijtschate, hvor den fik kontakt til I/163. Sammen var de i løbet af natten i stand til konsekvens at standse de engelske fremstød. Situationen blev hele tiden vanskeligere. De lette og tunge M.G. var alle på nær en, sat ud af spillet og denne svigtede også snart. Minekasterne havde ikke længere ammunition. Genforsyning og forplejning udeblev. III/163 under Oberleutnant d.R. Jürgensen var forblevet i dens stillinger og forsvarede Meesen. Han havde i stillingen, navnlig mellem Hindenburgstrasse og vejen Meesen-Wijtschate, store tab på grund af den engelske artilleriild, og måtte i dette område trække sin linje omkring 80 meter tilbage.

I den nye stilling blev englændernes forbitrede modangreb standset med store tab til følge af kompagniets heltmodige udholdenhed.

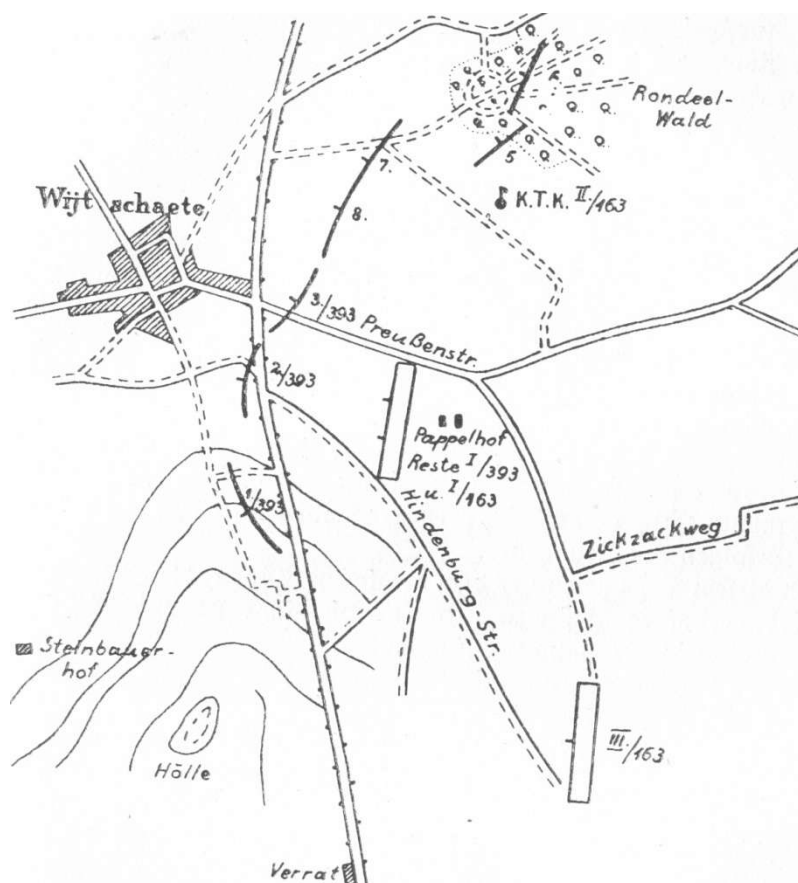
Den halve bataljon af I/162 under Major Dziobek, der var stillet Regimentet til disposition, forblev i en beredskabsstilling nord for Bethlehem.

Angrebet på Wijtschate havde ikke nået dets mål, og havde på grund af modangreb nordvest for Meesen kostet meget blod. Der var taget 600 fanger, to pjecer og mange M.G.

På grund af II. Bataljons dygtige fremstød til vest kanten af Rondeel skoven og den energiske fremgang af I/393 samme med I/163 og 7./R.76 var området frem til linjen Rondeel-skov – Pappelhof – vejen Wijtschate-Meesen dog blevet erobret, rensat for fjenden og der var derved skabt et bredt grundlag for yderligere angreb.

Enheder forblev om natten til den 11. april i deres stillinger. Derimod beskød artilleriet utrætteligt de dele af den engelske front, der ved dag gry skulle erobres. I de tidlige morgentimer fik bataljonerne deres ordre til angreb. Dette kunne imidlertid ikke gennemføres, da de nødvendige reserver ikke kunne få frem til aftalt tid. Formiddagen gik med opklaring forud for det planlagte angreb.

Vores II. Bataillon havde fået opgaven at flankesikre angrebet på Wijtschate, men opnåede 11. april intet terræn. Derimod lykkedes det Abteilung Bernhard 7. og 8./R. 76 at nå frem til de første huse i Wijtschate. De kun-

ne imidlertid ikke holde fast mod artilleri- og skarpskytteild. Da der samtidig var tegn på et engelsk modangreb, faldt de tilbage til nord for Pappelhof, hvor de indgik mellem II/163 og I/163.

I. Bataillon fik kl. 0215 sin angrebsbefaling: "I/393 og I/163 tager Højde 84 syd for Wijtschate". Chefen for I/393, Hauptmann Pabst von Ohein fastsatte: I/163 fulgte hans bataljon som reserve. På denne baggrund beordrede Lt.d.R. Würsel, at 3. og 4. Kompagni skulle følge den fremrykkende 393 mod sydøst og herunder nedkæmpe enkelte dækningsanlæg. Dette skete med succes. De på akse liggende engelske bunkere blev ryddet. Herunder stødte 3. Kompagni på betydelig modstand og mange faldt. Kompagnifører, den tapre og overalt elskede Lt.d.R. Hellwegen, blev dødeligt såret. I/393 angreb gik i stå under den voldsomme fjendtlige artilleriild, hvorimod begge bataljoner dårligt kunne finde dækning. Ligeledes kom begge under en særlig ubehagelig flankerende M.G. ild fra Højde 84. I denne faldt Lt.d.R. Voss, 1. M.G.K. og Lt. Lienau 1. Kompagni; Lt.d.R. Kaehler Stab I. Bataillon, Lt. Rogge 2. Kompagni og Meyer 4. blev alvorligt såret. Kompagnierne var snart så udtynkede, at 3. og 4. måtte sammenlægges til ét,

Minenwerfer-Kompagnie 217 var siden morgen gået i stilling ved Meesen, og beskød herfra de fjendtlige M.G.-stillinger ved Verrat.

III. Bataillon angreb underlagt I.R. 162, men blev standset af de stærkt forskansede engelske modstandspunkter. Bataljonen blev herefter placeret skråt bag I/162 mellem Meesen og Blauwenmühle.

12. og 13. april forløb uden de større kamphandlinger. De sammenblandede enheder blev reorganiserede, ammunition og forplejning blev bragt frem, og de sårede, så godt det lod sig gøre, blev behandlet og transport væk. Det sidste skete under usædvanlig store vanskeligheder, da der manglede sygehjælpere, og de svækkede kampkompagnier ikke kunne svækkes yderligere ved at afgive bårhold.

Så godt, det kunne lade sig gøre, indrettede kompagnierne sig i terrænet. På regimentets højre fløj lå 5. Kompagni med front mod nordvest omkring 100 meter fra sydvestkanten af Rondeel-skoven. Til venstre for denne lå 6, så 7. og 8. med venstre fløj langs Preussenstrasse på højde med Pappelhofes. Disse tre kompagnier havde front mod vest overfor Wijtschate. Syd for Preussenstrasse stødte 9. Kompagni til med fronten næsten stik nord. 11. Kompagni lå for foden af Højde 84 syd for Wijtschate, mens 10. Kompagni på venstre fløj af forreste linje lå med front mod sydvest mod Steinbacherhof og "Hölle" (le Enfer). Bag midten af III. Bataljon lå 12. Kompagni. I. Bataillon lå syd Preussenstrasse med front mod Wijtschate.

Om morgenen den 13. april forlod I/393 igen Regimentet. Den havde under dens handlekraftige kommandør, Hauptmann Pabst von Oheln, på fremragende vis bidraget til regimentets kampe og resultater.

Samme dag lykkedes det Regiment Lübeck [I.R. 162] at erobre Hölle og Steinbauerhof. Højde 84 og Wijtschate forblev på engelske hænder.

Den 13., 14. og 15. april forløb generelt rolig uden de større kamphandlinger. Nærliggende fjendtlige støttepunkter blev rensat for fjender, og situationen hos fjenden opklaret med alle til rådighed stående midler. Den til venstre indsatte 49 I.D. havde tidligt på morgen vundet betydelig terræn under et angreb.

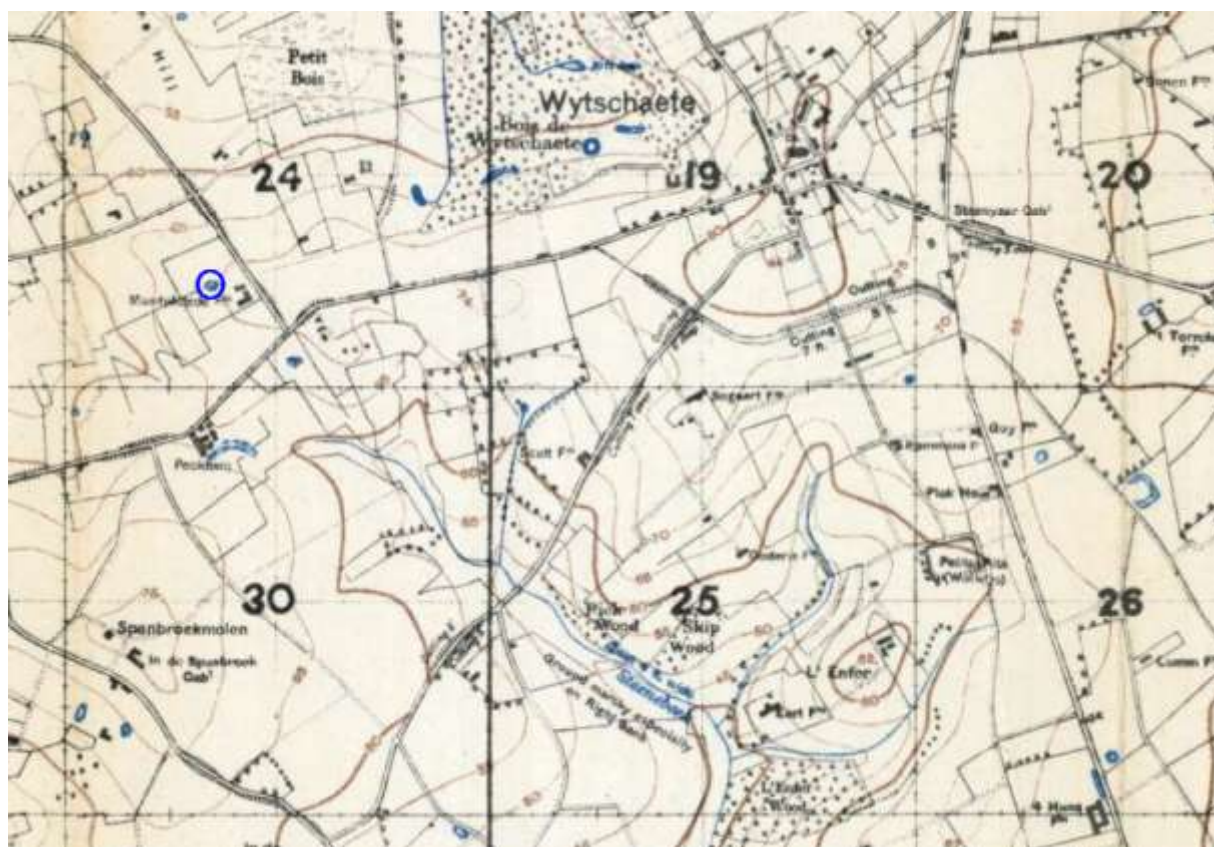
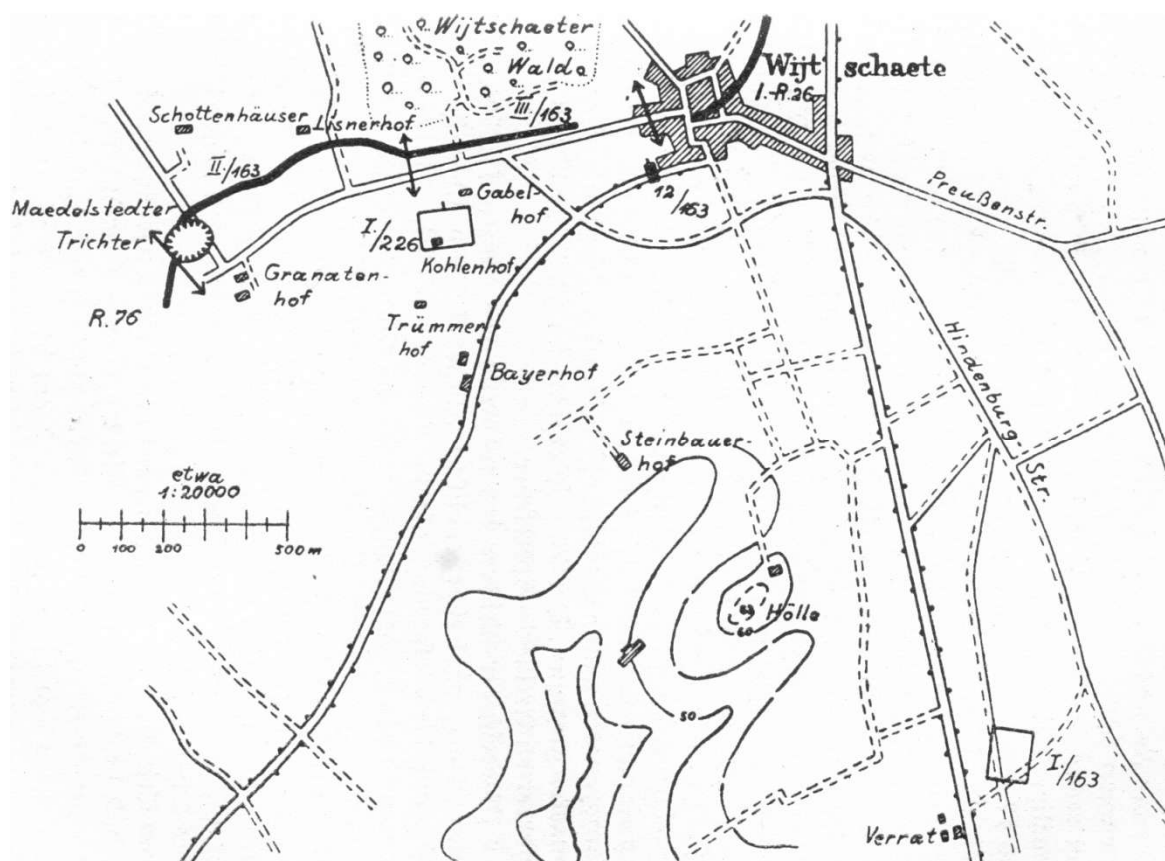
Den 16. skulle 7. I.D. og 17. R.D. angreb føres videre. 7. I.D. skulle sætte sig i besiddelse af bakkerne nord for Wijtschate, mens vores 81. forstærkede Brigade skulle nå de fjendtlige stillinger på begge sider af Steenbachgrunden nordvest for vejen nordlig Lisnehof-Sauvergardelinde, og herfra erobre den fjendtlige stilling sydøst for linjen Kapellerie – Lisnerhof gennem angreb i ryg og flanke.

R.I.R. 227 blev stillet til disposition for brigaden til et angreb på Spanbroek-mølle. Vores regiment skulle inden kl. 2200 den 15. april udvide sig til Steinbauerhof for at sikre højre flanke af angrebet, og holde sig parat til at gribe ind.

49 R.D. havde nået vejen Wijtschate-Wulvergem, og kunne herfra fastslå, at det engelske artilleri lagde deres stillinger tilbage. Det fjendtlige infanteri fastholdt derimod deres stillinger, og et planmæssigt angreb, der fik kodenavnet "Aprilsonne" var derfor nødvendigt.

Til gennemførelse af angrebet skulle regimenterne 162, R.76 og R.228 gøre sig klar. I.R. 163 skulle inden kl. 2200 afløse dele af I.R. 1162 i omegnen af Steinbauerhof, og tage opstilling i terrænet med højre fløj af II. Bataillon langs Preussen-Strasse og venstre fløj af III. Bataillon ved Steinbauerhof. I. Bataillon var som reserve placeret bagved langs Zickzackweg. To pjecer fra 6./F.A.R. 17 under Lt.d.R. Schuster var underlagt II. Bataillon, de to øvrige under Lt.d.R. Karpinsky, underlagt III. Bataillon.

Fjenden syntes at forvente et angreb. Han lagde fra kl. 0530 en kraftig let og middeltung artilleriild over stormtropperne, der dog undgik beskydningen ved at lægge sig frem. Natten var meget mørk. Kl. 0550 begyndte angrebet, der blev modtaget af en endog meget kraftig ild, der fik angrebet til at gå i stå. I. Bataillon blev derfor kl. 0630 som Brigade-Reserve trukket frem til "Verrat", mens de to øvrige bataljoner nedkæmpede forskellige engelske modstandspunkter sydvest for Wijtschate.

Omkring kl. 1000 var I. Bataillon under fremrykning mod Bayernhof. Den havde fra kommandøren for I.R. 162, Major Fauss, fået ordre til at gå frem til 162's kamplinje og herfra overtage angrebet.

Bataljonschefen, Lt.d.R. Würsel beordrede: 1. og 2. Kompagni i forreste linje, tilslutning højre til vest kant Wijtschate. Herefter følger 6 tunge M.G. under Lt.d.R. Junge. 3. og 4. Kompagni med 3 tunge M.G. i anden linje. Under fremgangen kom de to forreste kompagnier for langt til venstre og nåede med de 6 M.G. til kanten af Maedelsteder-krateret. 3. og 4. Kompagni nåede frem 500 meter øst herfor indtil feltjernbanen. De tre tunge M.G. rykkede ind i det store hul. I den nåede stilling lå dele af I. og II. Bataillon 162. Lt.d.R. Würfel stødte i det store krater på staben II/162. Begge stabe modtog angrebsbefaling i krateret.

Den kraftige flankerende ild fra "Schottenhäusern" og fra "Lömpelstede", og den fra Kimmel godt ledede artilleriild, havde allerede kostet I.R. 162 store tab. Det engelske infanteri lå omkring 200 meter væk i en stærk skyttelinje og gode dækninger. Vores eget artilleri lå dårligt, så begge kommandører så kun ringe chance for resultater af et angreb, og indrettede derfor det enorme Maedelstader-krater til forsvar. Lt.d.R. Junges M.G. blev indsat i kraterkanten.

Man havde fra kraterkanten en udmærket udsigt, og kunne observere et stort område både i retning af Kimmel og mod sletterne ved Ypres. Man kunne tydeligt se tog kører mod den engelske front med forstærkninger. Man kunne ligeledes se forskellige troppekoncentrationer, der desværre ikke kunne lægges under artilleri, da kontakten til artilleriobservatørerne endnu ikke var etableret. Kun 5./F.A.R. 17 og enkelte minekastere var disponibel, og de måtte indsættes mod specielt farlige M.G. og batterier.

Divisionskommandør, General von Mutius, gav kl. 1500 kommandøren for 81. I.B., Oberst von Werder ordre til, af hensyn til naboenheder og den samlede situation, ikke at gå længere frem. Derfor skulle den forreste kamp-linje indrettes således, som den syntes mest fordelagtig. 4/163 blev som reserve sendt frem til III/162.

Langs 81. I.B. front fik man mere og mere indtryk af et forestående fjendtligt modangreb. Flere gange blev der fra de forskellige bataljoner anmodet om ødelæggelsesild over fjendtlige troppekoncentrationer. Kort efter kl. 1900 begyndte englænderne at lægge røg over højre del af I.R. 162.

Regiment 163 (minus I. Bataillon) var i løbet af eftermiddagen blev trukket sammen syd for Wijtschate ved "Hölle" sammen de to Sturmkompanien 4 og 17.

Kl. 2000 udsendtes en brigadefbefaling, hvorefter en bataljon skulle stilles til disposition for I.R. 162 ved Gabelhof.

Regimentet sendte II. Bataillon. Kort efter kl. 1900 blev et engelsk angreb mod 162'erne forhindret af spærreild. Kl. 1830 begyndte englænderne at lægge den forreste linje til den anden side vejen Witschate-Kimmel under røg og herefter at overøse med en artilleriild, hvis rasende styrke vi aldrig tidligere havde oplevet. Kl. 2015 angreb det engelske infanteri i tre tætte linjer langs hele Regiment Lübecks front. Foran faldt en fremlagt trommeild med spræng- og brandgranater. Vores spærreild startede godt og hurtigt, og lå fremragende. Lige foran den tyske stilling brød den engelske storm sammen under svære tab. Friske fremførte angrebsbølger kom ikke meget længere end over graven. Også foran R.76 brød det engelske angreb sammen. Vores II og III. Bataljon blev i mellemtiden sat i beredskab øst for Gabelhof.

I. Bataillon havde deltaget i forsvaret mod angrebet i området Maedelsteder Krater på fremragende måde. Lt. Würfel havde her også overtaget kommandoen over dele af II/162 og I/R. 76. Lt.d.R. Würfel beretter:

Omkring kl. 2015 indsatte fjenden i tætte masser et modangreb langs linjen Schottenhäuser – Wijtschataer-skov, der blev anført af kampfly. Bevægelsen blev rettidigt opdaget og kraterkanten besat af 1. og 2. Kompagni. 1. M.G.K. skød tætliggende salver ind i fjenden. 2 lette M.G. og alle bataljonens geværer deltog i ilden. Egen spærreild satte godtliggende ind. Alligevel opnåede fjenden, hele tiden forstærket, terræn. Kampen var hård og for fjenden meget blodig, men også de dele af I/163, der lå i ilden, havde store tab, da fjenden holdt krateret under en godt liggende M.G. og geværild. Senere begyndte også en heftig artilleriild. Skytte efter skytte faldt ved deres M.G. ramt i hovedet. Skytte efter skytte sprang hurtigt til, for også at falde. Folkenes moral var prægtig. Endeligt lykkedes det efter en times ildkamp at tvinge fjenden til at vende om. 1. M.G.K. under dens tapre fører, Lt.d.R. Junge har æret for den største del af denne succes. Specielt udmærkede sig Lt.d.R. Wulf og Vizefeldwebel Ihringer, der begge fandt helledøden med gevær i hånd. Også Fähnrich Schütz kæmpede forbilledligt."

Omkring kl. 2115 blev Lt.d.R. Würfel såret af et skud i låret. Lt. Junge overtog kommandoen over bataljonen.

Samtlige bataljonens maskingeværer på nær en blev sat ud af spillet på grund af træffere.

Endeligt sænkede mørket sig over den blodige jord, og lod de udmattede krigere trække vejret. Nærkampene sluttede, ammunition blev bragt frem og alle forberedelser truffet til de nye hårde kampe, der forventedes at ville starte ved daggrø.

Regiment 162's angreb skred frem. Vores Regimentsstab forlagde derfor til Hölle-bakken. II. Bataljon trak sin højre fløj frem, III. sin venstre. Begge bataljoner rensede i løbet af dagen M.G.stillinger, hvor englænderne stadig holdt ud – der blev herunder taget omkring 100 fanger foruden flere maskingeværer og store mængder ammunition. Erobringen af disse M.G. stillinger skaffede kompagnierne en yderst velkommen afveksling i forplejningen. I alle stillingerne havde englænderne efterladt sig store mængder af vidunderlige levnedsmidler, der blev vores udhungrede mandskabs bytte. I stillinger og kraterer fandt man vores folk spise længe savnede lækkerbidder: franskrød, skinke, alle mulige former for ost, flæske- og fiskekonserves og en velsmagende marmelade.

Kompagnierne måtte på grund af transportvanskelighederne i det erobrede kraterlandskab måttet undvære deres varme forplejning. Kold mad blev bragt frem af mandskabet ved bagagen, kompagni-håndværkere og skrivere. Utrætteligt var disse folk i gang for at holde deres kæmpende kammerater forsynet. De måtte ud på lange eftersøgninger, før de endeligt fandt deres kompagnier. Disse madbærere kunne kun bevæge sig i mørket. Oplysninger om, hvor deres kompagnier opholdt sig, fik de i virkeligheden aldrig, og måtte på lykke og fromme lede videre, indtil de endeligt stødte på en stab, der kunne lede dem på rette spor.

Kompagnierne indrettede sig nu i de engelske dækninger. Mange af disse var regelrette skattekister for erobrerne. I en dækning blev der fundet 1.500 par engelske gummistøvler med lange skafter, og også vandtætte engelske overfrakker blev erobret i stort antal.

Desværre vendte alle indgange til dækningerne mod fjenden, og udsatte konstant besætningerne for stor fare under den fortsatte kraftige fjendtlig beskydning. En fuldtrefter, der ramte en dækning, hvori ordonnanser fra II. Bataillon befandt sig, anrettede en frygtelig ulykke. Af 9 ordonnanser faldt 4, 3 blev hårdt og 2 lettere såret.

Som ved et mirakel undgik den erfarne og tapre ordonnans Lankau, 7. Kompagni en lignende skæbne. Han havde allerede to gange bragt ordre frem til kompagniet. Da regimentets ordonnansofficer dukkede op og anmodede om en fører, der kunne vise ham vejen til fronten, måtte Lankau altså endnu engang af sted, da han kendte vejen meget præcist. Lankau meldte, at han allerede havde været af sted to gange og ikke var hans tur, men officeren insisterede imidlertid på sin ordre - og herigennem undgik han den engelske fuldtrefter.

På 81. Brigade front var det engelske modangreb slået tilbage under store tab. Hos den ved siden af kæmpende 7. I.D. var det lykkedes fjenden at storme det tidligere "Kapellerie". Begge stormkompagnierne 4 og 17 blev derfor overført til 7. I.D.

III/R.I.R. 226 blev som Brigade-reserve trukket tæt frem syd for Wijtschate og underlagt Oberst Sick. Om natten 16. til 17. april blev I.R. 26 tildelt brigaden og dermed indbrudsstedet. Også resten af R.I.R. 226 kom under kommando af Brigade-kommandøren, Oberst von Werder.

Tidligt på morgenen blev I. og II. Bataillon fra 226 trukket frem til Verrat. De var netop ankommet til deres beredskabsområde – det var kl. 0630 – da englænderne angreb Wijtschate, Regiment 162 og I. Bataillon. De havde meget omhyggeligt forberedt angrebet. Kl. 0600 lå hele fronten under den kraftigste ild. De tæt nedgående brisantgranater var blandet med gasgranater, der nødvendiggjorde anlæggelse af gasmasker. Angrebet strandede i M.G.- og den øjeblikkeligt påkaldte artilleri-spærreskydning.

Maedelsteder krater lå hele den 17. april under voldsom ild. Talrige engelske flyvere kredsede over den og beskød besætningen. Artillerigranaterne rev store huller i I. Bataillon, men ikke en mand i bataljonen kunne finde på at forlade den vigtige stilling. M.G. besætningerne fortjener den højeste anerkendelse. Ikke et sekund standsede skydningen. Særlig tappert opførte sig Unteroffizier Kuchelsky, 1. M.G.K. Ammunition blev hele tiden slæbt frem, så M.G.'erne kunne holdes skydende. Dette kan tilskrives den uselviske indsats fra Vizefeldwebel Gatermann.

Fra kanten af krateret kunne man i det fjerne, langt udenfor infanterivåbens skudvidde, se den engelske baraklejr. Desværre var det i første omgang ikke muligt at forlægge vores artilleriild hertil, først om eftermiddagen ankom en artilleri observationsofficer til stedet, der øjeblikkeligt rettede 4./R.F.A.R 17 mod barakkerne. Det var tydeligt, at fjenden efter de første få granatnedslag meget hurtigt rømmede lejren. Forskellige koncentrationer af fjendtligt infanteri langt bag fronten blev med held lagt under ild fra batteriet. Kl. 2130 angreb fjenden for tredje gang I. Bataillon. Også dette blev standset af spærreild. Angrebet var dårligt blev afslået før II. Bataillon ankom og overtog stillingen fra den trætte, men sejrige I. Bataillon. I. Bataillon blev samlet ved "Gabelhof" og rykkede herfra til området øst for Verrat til I.R. 226. Her blev den som Brigade-Reserve underbragt i gamle skyttegrave og bølgeblik-dækninger. Kl. 0300 kunne de udmattede krigere endeligt komme til ro.

Begge de to øvrige bataljoner var indsat i fronten, der tidligere var erobret af I.R. 162 og I/163. På den højre fløj lå III. Bataillon. Dennes stilling fik fra Wijtschate til 500 meter vest herfor. Til venstre herfor lå II. Bataillon med venstre fløj i Maedelsteder Krater.

Hver bataljon havde et kompagni placeret bag den yderste fløj, ved III. 12. Kompagni på bakken i den sydlige udkant af Wijtschate, og ved II. 7. Kompagni syd for Granatenhofes. Det farligste sted langs fronten var krateret, der var besat af 6. Kompagni. I anden linje i rummet "Gabelhof – Hohlenhof – Trümmerhof" lå I/R. 226.

Den 18. april gik under kraft indsat af artilleri på begge sider. Hos det fjendtlige infanteri var angrebslysten foreløbig væk. I løbet af dagen begyndte det at sne, hvilket gjorde livet i stillingen vanskeligere.

Ved I. Bataillon, hvis kampstyrke var stærkt reduceret på grund af tab – kompagnienes styrke svingede mellem 20 og 30 mand, blev styrken formeret i blot to kompagnier. 1. og 2. under Lt.d.R. Weissmantel bestod af en officer og 41 mand, mens 3. og 4. Kompagni under Lt.d.R. Freudenthal havde 2 officerer og 54 mand. 1. M.G.K. bestod af 1 officer og 50 mand. Bataljonsstaben bestod af en løjtnant og 6 ordonnanser.

Den 19. april blev Lt.d.R. Junge syg efter at han på fremragende måde havde ført både bataljon og et eget maskingeværkompagni. Føringen af bataljonen overgik til Lt.d.R. Barkmann. 1. M.G.K. blev overtaget af Vizefeldwebel Becker. Den sammensmeltede I. Bataljon blev endnu engang den 20. april genstand for en hård skæbne. Under den kraftige artilleribeskydning ramte en fuldtreffer en bølgeblikdækning. Hver ved fandt Lt.d.R. Volkens, Weissmantel, 2 Vizefeldwebel og 2 Unteroffizier heltedøden.

Kort efter disse sidste smertelige tab indløb hos den fuldstændig udpumpede bataljon ordre til, at gå tilbage til deres kvarterer i Lager Mitte ved Geluwe. Kl. 2030 den aften forlod den kampområdet og ankom ved midnatstid endeligt til den barak, hvor 11 dage tidligere mange endnu havde været i live. Endeligt kunne de kaste sig ned for langt fra død og fare endeligt at sove ud.

De to øvrige bataljoner i stilling blev ikke mere angrebet af englænderne. Situationen blev i tre dage temmelig uforandret. Naturligvis lykkedes det hurtigt englænderne at erkende de helt udekkede tropper i hele deres udstrækning, og holdt dem hele tiden under artilleriild. Det engelske infanteri lå mellem 200 og 400 meter fra vores front. Adgangsvejene til stilling lå under megen ild, og dermed blev genforsyningen med ammunition vanskelig. Også levering af forplejning stillede store udfordringer for madbærerne.

Om natten 20. til 21. april indløb endeligt befalingen til afløsning. Lehr-Infanterie-Regiment, som vi havde kæmpet sammen med skulder ved skulder under Somme-slaget, overtog afsnittet. Begge vore bataljoner rykkede nu i hvil i deres kvarterer. II. Bataljon lå i Lager Geluwe, III. Bataljon kom til Neederflandern.

Det lyder så enkelt: overdragelse af stilling! Hvilke anstrengelser havde de afløsende tropper ikke først overvinde, for til sidst at nå frem til det sted, som de måske skulle holde fast under hårde kampe. Så lang tid det gik fremad ad vejene, var der naturligvis ingen vanskeligheder. Det blev anderledes, snart den banede vej blev forladt. Under føring af en erfaren kriger fra enheden i fronten, gik det gennem nat og tåge ud til stillingen under overvindelse af alle de lurende fare, og alle undervejs liggende hindringer. Selve overdragelsen var vanskelig. Der kunne ikke anvendes lys. Hver delings- og gruppefører måtte hjælpe. Der gik lang tid før alle havde indrettet sig, til alle M.G. var placeret rigtig, til alle forhold i stillingen og fjendens situation var gjort klar for alle nye førere, helt ned til gruppefører. Endeligt, endeligt var alt overdraget. En kort afskedshilsen, og så hurtigst muligt tilbage i hvil. Men timerne gik før den sidste man nåede kvarteret, med længsel ventet af Feldwebelen, som omhyggeligt talte hovederne på sine kære, og som så lavede en ajourført stamrulle. Hvor ofte kom spørgsmålet: hvor er den og den? - hvem har set ham? - og så kom den bitre kendsgerning, når der bag navnet på så mangan en kære kammerat måtte skrives den tørre konstatering: Faldet den 10. april ved Meesen.

14 officerer, 160 underofficerer og soldater havde under offensiven fundet heltedøden. 21 officerer og 483 underofficerer og soldater var blevet såret. De faldne fandt på kirkegården øst for Menin på vejen mod Kortrijk deres sidste hvilested. Her ligger de side om side, som de så ofte i livet havde kæmpet skulder ved skulder, og hundrede af gange havde set døden i øjnene indtil de blev kaldt til den store arme. Gammel og ung, kommandør og krigsfrivillig; alle gav de deres liv i hurtig storm eller trofast udholden under de vanskelige kampe. For Regimentet var tabene meget smertelige. Hele tiden faldt de gamle erfarne kæmpere væk. Hele Regimentet havde med sand begejstring og fuld iver kastet sig ind i slaget.

Kort før angrebet samlede Major Weede endnu engang alle bataljonens førere, og henviste med fyndige, højtidelige ord til betydningen af denne time. Han sluttede sin tale med ordene: "De skal ikke tænke på døden, men kun på jeres opgave. For os alle er det primære, at Fædrelandet lever og forbliver stærkt!". – Under angrebet blev Musketier Strenger hårdt såret. Sygehjælperen, der indså den såredes håbløse situation, gjorde en stille bemærkning herom til en anden. Strenger, der havde hørt dette, lod sig ikke slå ud, men opfordrede i stedet sygehjælperen til at være omhyggelig med forbindingen, fordi "endnu var Polen ikke tabt". Da tilfangetagede englænder blev udvalgt til at bære den dødsmerkede tilbage, tog han med et muntert smil afsked med sine kammerater og

istemte med sitrende stemme, den i kompagniet så ofte sungne vise: "Wir sind alle Freude des Humors". Kort efter tav denne trofaste mand og gik ind til den evige hvile!

Under erobringen af en betondækning blev Unteroffizier Thaler, 7. Kompagni involveret i en hård kamp, mand mod mand med en engelsk kaptajn og en løjtnant. Thaler dræbte kaptajnen, men blev så skudt af løjtnanten med en pistol. Med ham forsvandt en af de dristigste ordonnanser.

Da Regimentet forlod slagmarken havde de løst de stillede opgaver i 11 hårde kampdage!

I sin Divisionsbefaling skrev General von Mutius:

"Infanteriet har på grund af omhyggelig forberedelse, i en ustoppelig og forbilledlig gennemført storm fravristet nøglepunktet i stillingen, Meesen højden, og fastholdt dette sejrrikt mod gentagende, heftige angreb. Den befalede, vanskelige fortsætning af angrebet i retning af Wijtschate, som var påbudt for til fulde at udnytte succesen i det oprindelige angreb, blev i den grad gennemført, at hele det fjendtlige stillingssystem frem til Rondeel-skoven brød sammen. Forbindelse til 7. I.D. blev optaget, og de for en videreførelse af angrebet på de fjendtlige stillinger i og vest for Wijtschate nødvendige udgangsstillinger, blev taget i besiddelse.

Ved den hollandske grænse

Efter en nødtørftig rengøring og vask, stillede Regimentet den 21. april kl. 1530 til parade på sydgaden i Nederflandern. Som repræsentant for Brigade-kommandør en, som stadig befandt sig på slagmarken, modtog Divisionskommandør og Oberst Sick det sejrrige Regiment og mindedes med rørt hjerte de faldne. Herefter marcherede bataljonerne under lyden af Regimentsmusikken til Bissegheem og kvarter. Her overtog Oberleutnant d.R. Jürgensen den 22. april føringen af I. Bataillon. Regimentet overgik nu til Truppe "Gent" til grænsebevogtning af den belgisk-hollandske grænse. De følgende dage fortsatte turen mod det nye bestemmelsessted.

I Wewelghem blev hele regimentet indladet og kørte med jernbane til de nye indkvarteringsområder. Regimentsstab, I. og III. Bataillon kørte til Eccloo, II. Bataillon til Maldeghem. Herfra marcherede den til Adegem og Balgerhoek. III. Bataillon lå med 9., 10. og 3. M.G.K. i Lembeke, med 11. og 12. M.W.K. i Capryke. I. Bataillon og N.M.A. forblev i Eccloo.

Mens de to øvrige bataljoners mandskab lå i enkeltkvarterer i landsbyerne og hos venlige og gæstfrie bønder, hvor de levede som familiemedlemmer, og ofte deltog i deres middagsmad, var I. Bataillon underbragt i en stor fabrik, der var ombygget til en slags kaserne. Rummene var lyse og venlige, og havde sågar elektrisk lys. Alle havde en træseng.

For soldaterne begyndte en vidunderlig tid med hvil og rekreation. Det dejlige vejr, det venlige område og den anstændige befolkning bidrog i uendelig grad til velbefindendet. Den første uge var udelukkende helliget en genopfriskning af kroppene, da offensivens dage i stort omfang havde tappet kompagnierne for kræfter. Behovet for hvil var stor. Ud over appeller var der ingen tjeneste.

Først den 29. begyndte en egentlig tjeneste. Alle kvarterer havde talrige skydebaner og øvelsesområder til disposition. På disse blev der flittigt øvet. Først enkeltmand, så i grupper, delinger og kompagnier og til sidst i bataljonsramme. På øvelsespladsen ved Konseele blev der gennemført kampskydninger med anvendelse af alle Regimentets våben. Frem for alt blev gasbeskyttelses-tjenesten forstærket. Det måtte jo under en fornyet indsats forventes, at der under de kommende storkampsdage af fjenden hyppigt ville blive anvendt den morderiske gas. Igen og igen blev gasmaskernes fejlfrie tilpasning afprøvet.

Også vores nuværende specialopgave, grænsebeskyttelse mod en engelsk landgang, fik stor opmærksomhed. For det tilfælde, at englænderne skulle lande i Holland, var der truffet modforholdsregler. Regimentet havde til dette modtaget alle nødvendige befalinger og kort. Indtrådte denne, den såkaldte "S.K.-Fall" tilstand, ville kodeordet "Sturmflut" alarmerer alle enheder under Gruppe Gent. Der var truffet foranstaltninger til, at denne alarmeringsbefaling på korteste tid nåede alle troppedele. Terrænet, hvor fjenden herefter skulle angribes, var for alle våbenarter ret ugunstig. Denne del af Belgien er gennemskåret af mange større og mindre vandgrave og kanaler. For at kunne overvinde disse, måtte enhederne uddannes i anvendelsen af krigsbroer og hjælpemateriale. Derfor blev der hyppigt øvet broslagning over vandløb og over Lys-Kanalen, hvilket var meget interessant og sjov, og en dejlig afveksling fra øvelser i kamp fra befæstet stilling.

Under hele krigen havde Regimentet vel næppe skønnere, lykkeligere tid, end disse majdage i året 1918. Hidtil havde vi overhovedet kun fået tildelt få hvileperioder, enten var de meget korte eller dårlige, og koldt vejr havde influeret i rekreationen. Hvileperioden i juni 1916 i omegnen af Douai havde været dejlig, men ikke i nærheden af en sådan ubekymret hviletid, som i disse fredelige omgivelser. Dengang måtte I. og II. Bataillon skanse i kampzonen, her mærkede man intet til krigen. Der blev gennemført udflugter til de skønne, gamle flamske byer Antwerpen, Gent, Brügge og til havet ved Ostende. Sport af enhver art blev dyrket. Der blev afholdt ølfester, holdt foredrag og mange benyttede muligheden for at rejse hjem på orlov.

Alle bataljoner gennemførte øvelser i kamp fra befæstet stilling. III. Bataljon gennemførte en sådan øvelse på øvelsespladsen i Konseele, som Gruppechefen, General der Infanterie von Carlowitz og andre foresatte overværede. Under forløbet af kampøvelsen modtog Regimentskommandøren følgende signal: "Til Oberst Sick, Kommandør I.R. 163, 17 R.D.

Af nåde fra H.M. udnævnt til Chef for Regimentet sender jeg mine tapre 163'ere en hjertelig hilsen, og anmoder venligt om at blive optaget i jeres midte".

Von Boehn, Generaloberst.

Et andet signal indløb samtidig:

Fra Hans Majestæts hofteg. Til I.R. 163, IV. Armee

H.M. Kejseren har gennem A.K.O. af 30. 5 ladet udnævne Generaloberst von Boehn, Øverstkommanderende VII. Armee, til Chef for I.R. 163.

Under Allernøjeste befaling
Chef for Militærkabinettet
I.D. Freiherr Marschall

Oberst Sick rettede herefter i Regimentets navn følgende signal til vores Chef:

Til Øverstkommanderende for VII. Armee, Generaloberst Boehn.

Højt glædet og beæret over den uventende udmærkelse og fuld af stolthed sendes vores høje Chef, sejrherren fra Aisne, de lydigste hilsener fra det trofast blivende Regiment 163.

Sick, Oberst og Regiments-kommandør

A.K.O. over udnævnelsen af Generaloberst von Boehn til Chef for Regimentet lød:

Efter de strålende resultater, den under Dem stående Armee endnu igen har opnået, er det mig hjertepåliggende at give Dem, min Kære Generaloberst, som et nyt tegn på min nådigste og taknemmeligste anerkendelse af Deres i krigen ydede fortræffelige indsats, at jeg herved tilbagekalder Deres nuværende krigstilhørsforhold og forhold à la Suite til Infanterie-Regiment Hamburg (2. Hanseatischen) Nr. 76, og udnævner dem til Chef for Schleswig-Holsteinschen Infanterie-Regiments No. 163. Ved valg af dette tapre og krigsprøvede Regiment, der allerede havde vundet uforgængelig hæder, da De endnu stod i spidsen for IX. Res.-Korps, vil De erkende, at jeg er velbekendt med Deres høje fortjenester.

Store Hovedkvarter, den 30. maj 1918
Wilhelm I.R.

Denne udmærkelse gav stor glæde i Regimentet, da det viste os, at vores Regiments indsats på allernøjeste sted var blevet kendt, og havde fundet anerkendelse.

Kampe ved Lataule og Cuvilly

Maj og dermed vores hviletid gik mod enden. Den 2. juli samlede Oberst Sick hele officerskorpset i Eccloo, og henviste med nogle alvorlige ord til den opgave, Regimentet formodentlig om kort tid ville blive stillet, og som ville kræve overordentligt meget. Der måtte hvert øjeblik regnes med aftransport. Alt, hvad der kunne undværes, skulle straks sendes til Gent. Samme dag blev Rittmeister Palm fra 11. Ulanen udnævnt til kommandør for III. Bataillon. Hans adjutant blev Lt.d.R. Knutzen, mens Lt. Stegmann blev udnævnt til fører for 2. Kompagni.

Kort efter konferencen kom befalingen til afgang, der skulle begynde 3. juni. I. Bataillon skulle rejse først. Den blev kl. 0800 indladet i Eccloo. På en 12-timers togrejse gik det over Gent, Grammont, Mons, Maubeuge, Aulnoye, Hirson, Laon til Versigny. Herfra marcherede bataljonen til Ressancourt, hvor de fire kompagnier blev meget fint underbragt i Heidelager "B" træbaracker. Lejren lå i skyggen af en dejlig skov. Dette blev fundet behageligt i den stærke hede.

II. Bataillon begyndte samme rejse fra Maldeghem den 4. juli. De tre maskingevær-kompagnier fulgte 5. juni. Den 6. var Regimentet ankommet til Heeresgruppe "Deutscher Kronprinz".

III. Bataljon var underbragt i Bertaucourt. Her var kvartererne mindre gode. Husene var halvt ødelagte og tagene beskadiget, men man fandt sig med godt humør i disse gener. Vejret var dejligt og nætterne også meget varme. Området var skønt. Store, dejlige skove dækkede landskabet, der efter Banegårdskommandanten i Versigny på faldende lignede landskabet i Thüringen.

Tidligt om morgenen den 7. juni viste frontens nærhed sig gennem tre fjendtlige fly, der tilsyneladende søgte de store, tunge artilleripjecer, der sendte deres granater til Paris, og som var placeret tæt på Versigny.

17. R.D. stod til disposition for den Øverste Hærledelse bag Gruppe von Francois i rammerne af 7. Armee. Som det kunne forventes, vil Regimentets Chef, General von Boehn, hilse på os straks efter ankomsten til hans Armee. Denne velkomst skulle finde sted i Fressancourt den 8. juni, men det kom til at gå anderledes. Glæden ved at gense vores gamle fører, blev desværre skuffet, da en pludselig indgået Divisionsbefaling beordre Divisionens fremmarch om natten 7. til 8. juni til XVIII. Armee (von Hutier). Regimentet skulle med II./R.F.A. 17 nå Guivry og Ugny-le-Gay inden kl. 0500 morgen. De øvrige enheder af divisionen marcherede ad de samme marchveje. Natmarchen var meget anstrengende og som sådanne marcher ret ensformig. Da terrænet var meget bakket, var marchhastigheden meget uregelmæssig. Erfaringsmæssig går det jo, når artilleri og køretøjer marcherer med, nogle gange hurtigt, andre gange langsomt. Så bliver der råbt "Holdt!", og så hedder det igen "Slut op!". Sådan var det også her. Til alle disse ubehageligheder var marchvejen desuden meget støvet, og af imødekommende biler og kolonner så ophvirvlet, at mennesker, heste og vogne snart var dækket af et tæt lag støv, der var som mel.

Tidligt på morgenen havde bataljonerne nået deres marchmål. Der var tilbagelagt 27 km. Regimentsstab og I. Bataillon blev indkvarteret i Ugny-le-Gay, de to øvrige i Guivry. Kvartererne var meget dårligt, så III. Bataillon foretrak derfor at gå i bivuak. Så snart det igen blev mørkt, gik marchen videre, denne gang over Guiscard-Fréches-Libermont, Ercheu til Ognolles. Vi var dermed igen komme ind i velkendte områder i Picardie, hvor vi de to første krigsår så længe havde levet, og som vi huskede tilbage på med mange dejlige minder. Sagde navnet Orgnolles os ikke alt? Det fik os til at huske tiden i Laucourt og Roye, det fremkaldte i tankerne navne på mange kammerater, med hvem vi her havde levet og drukket mangen en øl. Hvor var der nu få tilbage af os, der engang havde ligget i hvil her. Dem, der tidligere havde levet her, fandt sig hurtigt tilrette i byen. De opsøgte gamle kvarterer og tænkte på gamle tider. Husene stod der delvist endnu, men viste alle spor af forfald og den kendte franske urenlighed fra de tropper, der efter vores tilbagetrækning til Siegfried-stillingen havde ligget her. Næppe var de trætte kompagnier gået til ro, før de igen blev vækket af frygtelige bragt fra flyvebomber. I hurtig rækkefølge slog bomberne ned. En fuldtræffer slog ned i en barak, hvor 7. Kompagni var indkvarteret. 19 mand mistede det, herunder dens veltjente Feldwebel, Offiziersstellvertreter Hennings.

Fra fronten lød uafbrudt lyden af en kraftig trommeild. XVIII. Armee angreb med 7 divisioner og gjorde, som vi snart fik oplyst fra Regiment, gode fremskridt. Kl. 0900 blev bataljonskommandørerne kaldt til Regiment for at modtage deres fremmarch befalinger. Regimentet eller "Marchgruppe Sick" skulle med spids, I. Bataillon, nå nordøst kanten af Roiglise og med bageste del vestsiden af Champien. Batterierne marcherede med bataljonerne. Marchen var kort. Snart holdt kolonnen, og feltkøkkener blev kaldt frem til udlevering af middagsmad.

Da der ikke umiddelbart skulle marcheres videre, befalede Regimentet: I. og II. Bataillon rykker til Avregrund vest for vejen Roye-Noyon. III. Bataillon forbliver i Champien. Bataljonerne overgår i hvil. Disponibel tid anvendes til opladning af M.G. ammunition i bånd.

Meesen offensiven havde vist, at man ikke kan medbringe for megen ammunition, navnlig ikke til M.G. Af denne grund frigjorde bataljonerne af deres træner tre køretøjer som mobil ammunitionskolonne. Hver vogn medbragte 12.000 patroner.

Den 20. juni kl. 0500 marcherede Gruppe Sick til Crapeaumesnil. Her fik I. Bataillon i bivouak i den sydlige del af landsbyen, III. Bataljon i centrum og II. i Bois des Loges.

Hen på eftermiddagen modtog Regimentet følgende Divisionsbefaling: "Divisionen begynder kl. 1800 fremmarch mod la Berlière".

Bataljonerne marcherede med indbyrdes 500 meters afstand. Først II. med 5. batteri, herefter I. med 6. og til slut III. Bataillon med 4. Batteri og den lette Ammunitionskolonne 703. Marchen gik over Fresnières, Canny, Roye-sur-Matz. Den store Bagage under Lt.d.R. von Hollen blev i Crapeaumesnil. Den lette regn, der var faldet den foregående nat, havde bragt opfriskning. Hække og buske langs vejen, der endnu dagen før havde sit ud, som af de dækket af sne, var igen pragtfuld grønne. Som det blev mørkt nåede bataljonerne la Berlière, hvor de fik anvist deres bivouakeringspladser. I. Bataillon lå stik øst for landsbyen, II. mod sydøst og III. mod nord mellem Manceau og la Berlière. Da II. Bataillon nåede den anviste plads i et lille skovstykke, viste det sig at under-skoven var tæt, og bivouakkerne måtte slås op under fritstående træer i udkanten.

Den 12. juni kl. 1125 var Regimentet og afdelingen klar til afmarch. Kort herefter indløb befalingen fra Division: "Fjenden angriber fra retning Méry – Lataule – Belloy. II/R.F.A. 17 tilgår R.76. I.R. 163 rykker frem til skovstykket nordvest for Cuvilly. III/R.F.A. tilgår ved målet I.R. 163.

Regimentet begyndte øjeblikkeligt marchen over Monceau – Birermont – Orvillers. Kl. 1600 nåede den målet. Kamptrænet rykkede ind i Schluchtwald nordøst for Orvillers. De tre bataljoner tog opstilling i det store skovstykke mellem Mortemer og Cuvilly. Fjendens nærhed gjorde sig øjeblikkeligt bemærket. Ildoverfald på marchvejene kostede de første tab. I slotsparken Sorel blev regimentets Ordonnansofficer, Lt.d.R. Wolf såret. II. Bataljon led væsentlige tab som den med afstand passerende landsbyen Cuvilly i løb. Blandt de sårede var kompagniførerne for 5. og 7. Kompagni, Lt.d.R. Hinings og Blüch.

Denne dag var II. Bataillon forfulgt af ulykker. I den hvilende bataljon kastede franske fly sidst på eftermiddagen 10 bomber hurtigt efter hinanden. Resultatet var forfærdende. 6. Kompagni mistede 6, 8. Kompagni 50 og 2. M.G.K. 29 døde og sårede. Bataljonen havde på denne marchdag bag fronten flere tab, end under offensiven mod Meesen og Wijtschate.

Man kunne tydeligt på de snurrende propeller hører om flyet var ven eller fjende. Den lyd, de tyske fly frembragte, var langt skarpere og hårdere end de fjendtlige.

Hørte man den stille susen af en fjendtlig maskine, spejdede man omhyggelig og søgte flyet på himmelen. Det var en uhyggelig følelse, når fly var direkte over soldaterne. Al samtale hørte op, alle så opmærksomt efter flyet, og alle var glade, når det fjernede sig uden at have kastet sin farlige last af bomber,

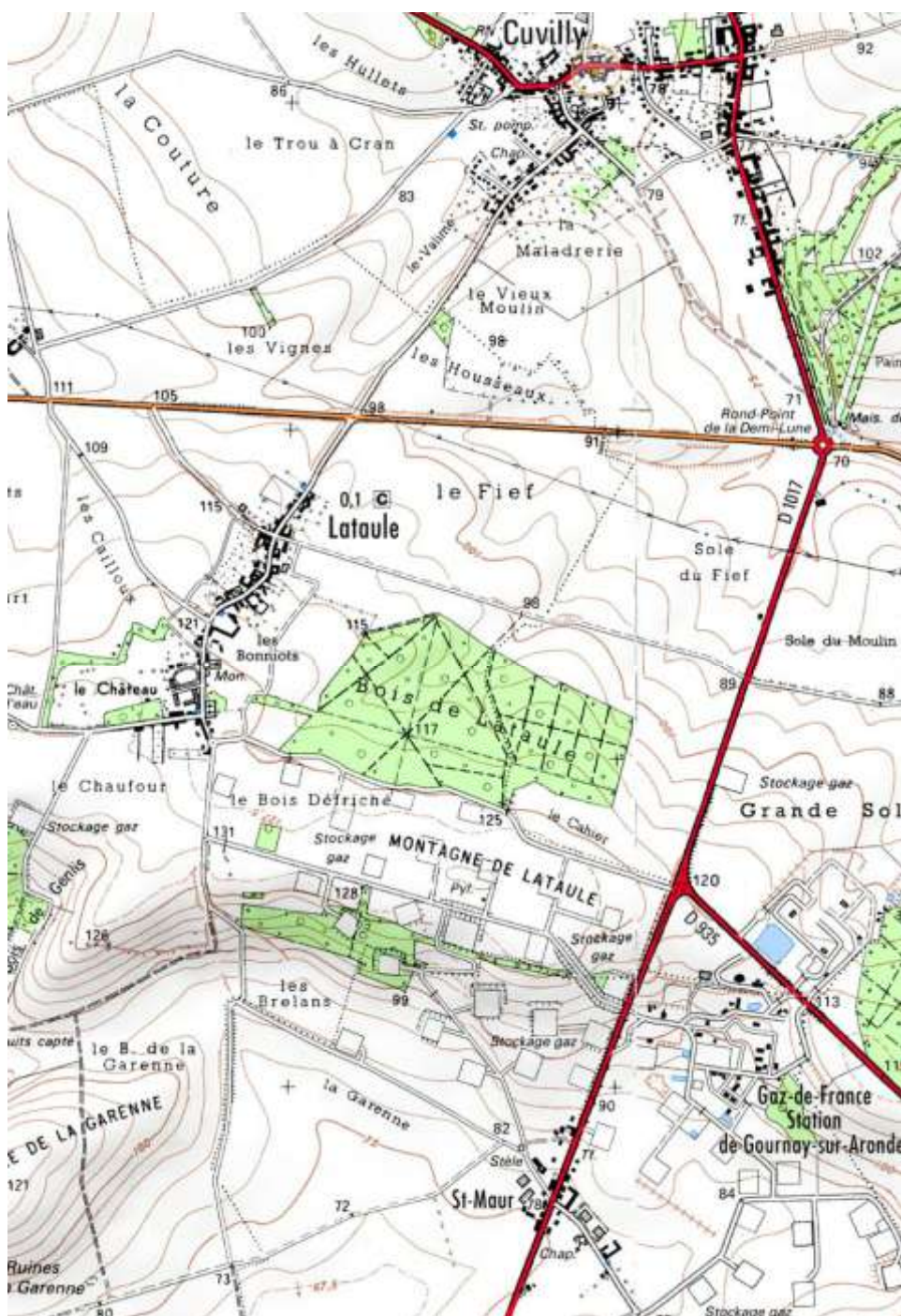
Om natten mellem 12. og 13. juni fulgte Regimentets indsættelse i kampfronten ved afløsning af de nedslidte dele af 19 I.D. Regimentets højre fløj lå syd for kirken i Lataule, venstre på vejen mellem Cuvilly-St.Maur. I. Bataillon besatte den østlige halvdel, II. den vestlige. Hver bataljon havde to kompagnier i forreste linje, to kompagnier placeret i dybden. III. Bataillon lå i beredskab i den nordlige del af Lataule-skoven i omegnen af Cuvilly.

I. Bataillon afløste II/78, II. Bataljon dele af R.I.R. 4. Afløsningen var gennemført inden tidlig morgen.

Fjenden havde med en kolonial-division og to fra Armentières overførte divisioner og med talrige kampvogne, angrebet de af os afløste enheder, og var efter hårde kampe til sidste blevet slået tilbage. Han var derfor meget nervøs, og strøede en heftig, planløs artilleriild over hele området. Herunder led flere kompagnier på marchen frem i stillingen ikke ubetydelige tab. Denne gang var skæbnen særlig hård ved III. Bataljons signaldeling. Allerede under fremmarchen blev delingen ramt af to fuldræffere, der satte 7 mand ud af spillet. Da delingen endeligt nåede i dækning under en trægruppe, slog den tredje fuldræffer ned, der gav så mange tab, at der af delingen kun havde en Vizefeldwebel og 5 mand tilbage.

3. M.G.K. fik ordre til at afløse et Scharfschützen-Kompagni i den sydøstlige kant af Lataule-skoven.

Hele natten igennem beskød fransk artilleri Lataule-skoven overordentlig kraftig. De timer, III. Bataillon måtte gennemleve, var ubeskrivelig svære. Der var ingen mulighed for hvile, og et stillingsskifte evnede kompagnierne ikke, da det var umuligt at finde sig tilrette i skoven i det herskende mørke. Nerverystende var glimterne fra de eksploderende granater, der hele tiden slog ned i eller i nærheden af kompagnierne. Tabene steg. Beskyttelses- og værgeløse var kompagnierne udsat for den forfærdende beskydning. Da solen stod op om morgenen den 13. juni var 90 mand fra bataljonen død eller sårede. Ved 10. Kompagni var alle sanitetsunderofficerer såret. Kompagniføreren, Lt.d.R. Neve bad 12. kompagni om overførelsen af en erstatning. Herefter ildede Sanitetsunderoffizier Recht derover og assisterede på fremragende måde.

et var to år siden Regimentet sidste gang havde ligget overfor franskmændene. Der er ingen tvivl om, at franskmændene, i anvendelse af artilleri, var englænderne langt overlegen. Der var dårlig et sted i terrænet, der ikke lå under ild. Til alle tider og fuldstændig uregelmæssig strøede fjenden terrænet fra front til bagland.

3. M.G.K. var gået frem til afløsning, men havde ikke fundet det maskingevær-kompagni, det skulle afløse. Da kompagniføreren opdagede et hul mellem de to forreste bataljoner, gik han videre frem og indsatte sit kompagni i dette hul. Som erstatning for 3. M.G.K. modtog III. Bataljon et kompagni fra Musketen-Bataillon II.

Forbindelsen mellem bataljonerne og Regiment, hvis kommandostation lå i den østlige udkant af Cuvilly, kunne kun etableres med de største vanskeligheder. Endeligt lykkedes det. Staben ved III. Bataljon blev regi-

mentets samlested. Langsomt kom man til den overbevisning, at bevægelseskrigen var slut, og at stillingskrigen, med den gru og modbydeligheder, endnu engang skulle til at begynde.

Kampstillingerne lå langs den højderyg, hvor vejen løber Belloy – Lataule – Ressons-skoven. Ved II. Bataljon forlød den mod højre på skråningen mod fjenden, og halvvejs skjult af buskads. Graven var ikke særlig dyb. En forbindelse til højre kompagni var ikke mulig i dagslys.

I begyndelsen var der kun få informationer om fjenden. Det fjendtlige infanteri syntes at ligge omkring 2.000 meter væk. Først måtte patrulje bringe de nødvendige oplysninger. Bag fjenden var der imidlertid igen gået mange lænkeballoner op, så bevægelser i stillingen krævede største forsigtighed.

I ”Ingenmandsland” lå fra tidligere kampe utallige frygteligt stinkende hestekadaver. Også 8 tyske pjecer stod her, hvor de under et fransk modangreb var blevet efterladt. Yderligere var der 6 franske kampvogne foran vores front. Terrænet falder gradvist fra stillingen og stiger så igen op mod Højde 117. Denne sænkning var for største del tilsået med korn.

Om dagen lå en kraftig strøild over hele afsnittet og i baglandet helt til Cuvilly. Ved mørkefald besattes en svag fransk postering på bakken øst for vejen St.Maur – Gournay. Herudover blev der intet set til det fjendtlige infanteri. Kampkompagnier var ivrigt optaget af at skaffe sig dækning for den kraftige artilleriild. Utrætteligt blev der arbejdet herpå.

I Lataule skoven lå et erobret fransk Pioner parkområde, der til bygning af hindringer og dækningsrum, rummede rigelig materialer. Med støtte fra Bau-Kompagniet blev meget af disse sager bragt frem. Skoven var samtidig en skattekasse af cykler. Overalt lå de omkring og med glæde indsamlet af os.

Om natten den 13. til 14. juni blev 4. Kompagni indsat på venstre fløj af dens bataljon, mens den østlige halvdel af II. Bataillon blev forkortet med omkring 150 meter.

Selvfølgelig blev patruljer straks efter indtagelse af stillingen, sendt ud i forterrænet. Disse kunne imidlertid ikke konstatere nærværdigt. Særlig vigtig var at få fastslået, om de foran fronten stående kampvogne var bemandede. Vores patrulje kunne fastslå, at tre kampvogne var ubemandede, men at franskmændene var gået frem til vest kanten af Højde 117 ved Garenne-Ferme. Under disse opklaringer udmærkede sig specielt Gefreiter Bliessen 3. Kompagni og Unteroffizier Marzen 2. Kompagni ved deres dygtighed og deres vovemod. Den 15. flovede artilleriilden af, og franskmændene anvendte nu kun meste lette våben.

Den aften blev der på befaling fra Division ved Regimentet indført en tredeling: kamp, beredskab og hvil. Regimentsafsnittet blev smallere. Kampbataljonen lå med tre kompagnier i forreste linje og med et som reserve bag højre fløj.

Omgrupperingen blev kraftig forstyrret af heftige ildoverfald og flybomber. Bag den fjendtlige front kunne høres en kraftig vogn og autotrafik. Flere af de tyske pjecer blev i løbet af natten bjærget af franskmændene. Om dagen var infanteriet på bakken mere synlig end tidligere.

I. Bataillon blev beredskabsbataljon og lå nord for Lataule-skoven med kompagnierne trukket fra hinanden. Straks efter indrykning i disse stillinger blev arbejdet på at skaffe dækningsrum, grave og flyverdækninger straks påbegyndt.

II. Bataillon skulle som Reserve-bataljon rykke ind i ”König David Wald”. Da denne imidlertid lå under kraftig beskyddning, blev bataljonen underbragt i bivuak i ”Hegrand Wald” nord for Ressons-sur-Matz.

Den 16. juni kl. 0400 angreb fjenden højre fløj af III. Bataillon, som havde besat kampzonen, og den venstre til højre indsatte I.R. 162. De satte sig fast i graven. Det fjendtlige hovedangreb rettede sig mod den højre nabo. Vores grav forlod de igen, og gik tilbage til deres udgangspunkt. Da vores venstre fløj nu hang i luften, forblev den forreste grav ubesat.

Det var ikke let for Regimentet at få indrettet forsvar i dybde, da landsbyen og skoven Lataule lå for tæt bag den forreste linje. Man forsøgte at afhjælpe dette ved at fremskyde små sikringsselementer.

Af de i dalen efterlodte fjendtlige kampvogne, blev den, der lå tættest på vores stilling, beat af en post fra 10. Kompagni.

I terrænet lå en mængde materiel og ammunition fra de store kampe. For at indsamle dette blev der oprettet samlekommandoer af Bataljonerne. Alt af værdi blev bragt tilbage og en pengepremie udbetalt for arbejdet.

Efter god tysk skik blev der i det afsnit, hvor vi huserede, også på andre områder skabt orden. Frem for alt blev de sundhedsfarlige hestekadaver begravet. Et ækelt arbejde i den kraftige varme!

Den 19. juni lå K.T.K. og syd kanten af Lataule-skoven under uformindsket kraftig ild. Med mellemrum på 30 til 45 minutter skød fjenden hver gang 100 til 150 middeltunge granater mod dette område.

Også om natten fortsatte beskyddningen med uformindsket kraft, og fly kastede bomber over Lataule-skoven. Tidligt på morgenen blev skydningen endnu kraftigere og gasgranater slog ned i skoven. Ved 162’erne blev ilden specielt kraftig, og spærreild blev udlagt her. Regimentet blev ikke angrebet.

Om natten 20. – 21. blev III. Bataillon afløst af II. Bataillon. Kompagnierne i denne bataljon var imidlertid så svækket, at 9. Kompagni som reserve for kampbataljonen måtte forblive i stillingen. 12. Kompagni blev underlagt en Nahtbataillon, der var placeret mellem Regimenterne 163 og 162 og var underlagt B.T.K. Bataljonen havde fået sit navn "Naht" (søm/sammensyning), da den for enhver pris på storkampdage skulle sikre kontakten mellem de to regimenter.

Om natten 22. til 23. juni lykkedes det en patrulje under Vizefeldwebel Walter og Fähnrich Eusing og 16 mand fra 6. Kompagni, for næsen af fjenden, at bjærge en tung tysk 15 cm haubits, der stod omkring 300 meter foran vores stilling, og bringe den tilbage til vores stilling uden at franskmændene opdagede det. Det lykkedes forbi, at en del af patruljen afledte fjendens opmærksomhed. Pjecen blev fra vores forpostlinje kørt tilbage af R.F.A. 17.

I den følgende nat var vores patruljeaktivitet igen omfattende. Gefreiter Klose, 7., gjorde værdifulde observationer. Fähnrich Eusing gik endnu engang frem, og placerede håndgranater på to kampvogne, der var på fjendens hænder. Under den fortsatte patrulje faldt denne unge, tapre, til hvem, der var satte store forhåbninger, af et skud i hovedet.

II. Bataljon blev om natten 25.-26. afløst af I. III. Bataillon fik som Reserve-bataljon i skovslugten nordvest for Biermont.

Det franske infanteris aktiviteter blev livligere. Skjult af det høje korn foran fronten lykkedes det 8 franskmænd at nå tæt ind under en af vore M.G. poster. Som dette ville åbne ild, havde det funktioneringsfejl. Det lykkedes imidlertid at afvise fjenden med håndgranater. Under dette forsvar udmærkede sig Musketier Blasius, 3. Kompagni for tapperhed og præcis håndgranatkast. Gefreiter Bliesener, 3. gennemførte denne nat en dristig patrulje.

Den 28. juni overtog Oberst Sick som fungerende fører for 81. Infanterie-Brigade. Kommando over Regimentet overtog 1. Adjutant ved Divisionen, Major von Bongé.

Sundhedstilstanden lod i disse dage meget tilbage at ønske. Mange medlemmer af Regimentet blev syge af den ejendommelige influenza, der snart fik navnet "den Spanske Influenza". De havde stærk feber, hostede og kastede op. På kort tid bredte den sig til hele Regimentet. På trods af mange tab i døde og sårede og stærkt svækket af denne sygdom, fastholdt kompagnierne ufortrøden deres stilling. Også det tunge arbejde gik videre. For at hjælpe kampbataljonen blev det halve Pionier-Kompanie 340 tilkommanderet. Dette var en god bekendt af os og havde allerede tidligere i alle forhold opnået et sandt våbenbroderskab med 163. Dets fører, Lt. Bülle, en ung, frisk, tapper officer, var derfor specielt velanset i hele Regimentet. Pioniererne etablerede faste hindringer foran fronten og hjalp under bygningen af dækningsrum. På grund af en omgruppering indenfor Divisionen måtte Regimentet yderligere overtage halvdelen af R.76 afsnit. Derfor måtte Kampbataljonen indsætte alle fire kompagnier i forreste linje.

I de næste dage skete intet af betydning. Om natten fortsatte vores patruljer frem mod fjenden. Under disse opklaringer viste det sig, at den friske soldaterånd stadig herskede blandt vores folk. De tog ikke hensyn til faren, skyede ingen anstrengelse. Pligtro sneg de sig frem og bragte for det meste vigtige observationer med tilbage. Ved siden af mange andre udmærkede sig Musketier Knacke 7., Robzow 9., Gefreiter Dassberg 10., Unteroffizier Lüttjohann og Sergeant Mollenhauer 11. Kompagni under disse patruljer.

I den næste periode kom det ikke til kamphandlinger, men derfor var der ikke ro i stillingen. Begge siders artilleri var aktiv nat og dag, og fly kredsede i luften over stillingen.

Som ovenfor nævnt stod der tæt på den franske linje en fransk kampvogn, der var besat med vores post. Den 3. juli var der om morgenen tæt tåge. Dette lokkede folk fra 10. Kompagni ud af graven for at kikke nærmere på denne vogn. Køretøjet blev indgående undersøgt, og der blev hevet i alle håndtag og stænger. Pludseligt satte uhyret sig til alles store forbavselse i bevægelse, og rullede ned ad skråningen i retning af fjenden. En eller anden havde løsnet bremsen, hvorefter kampvognen af egen drift satte sig i bevægelse. Efter 100 meter gik kraften dog ud af uhyret, og alle kunne ånde lettet op.

Den aften sendte Division mandskab fra lastbilkolonne for at bjærge kampvognen. Da motoren imidlertid var ødelagt, måtte man lade køretøjet ligge.

Den 5. juli begav den fungerende Regimentsfører, Major von Bongé, sig ud i forpostlinjen. Under et heftigt ildoverfald blev han dødeligt såret af et M.G. skud i baghovedet. Han døde den 18. juli heltedøden på lazaret. Selvom han kun i nogle få dage havde ført Regimentet, havde han alligevel i denne tid vundet hengivenhed fra alle, der var kommet i kontakt med ham på grund af sit rolige, fornemme og venlige væsen. Navnet på denne ridderlige officer, som blev dødeligt såret i spidsen for Regimentet, vil for evigt leve videre i Regimentets historie.

I stillingen vekslede rolige dage med dårlige. Der blev flittigt arbejdet på forsvars- og dækningsanlæg. Hvilebataljonen havde etableret en lejr i Schlucht-wald, hvor de ugeneret af beskydning og flyvbomber kunne hvile ud.

Forplejningen var tilstrækkelig, men ikke mere særlig afvekslende. Fedterstatning, bygkorn og tørrede grønsager og roemarmelade vekslede i en evig rækkefølge. Værre var det imidlertid med foder til hestene. Kraftfoder eksisterede næste ikke mere, og derfor kom hestepasserne dagligt nærmere fronten for at høste græs til de arme dyr.

Det franske infanteri blev dristigere, dens patruljer følte sig længere frem, og dens poster gravede sig ned på bakkerne foran os. På flere steder langs den tyske front lykkedes det franskmændene igen og igen, efter kraftig artilleriforberedelse, og en dygtig anvendelse af afspærringsskydninger, med kraftige styrker at støde frem til den tyske stilling for at tage fanger. Vi derimod havde det svært ved at overfalde de fjendtlige poster og indbringe fanger, da fjenden under kraftig beskydning oftest undveg bagud. De tyske poster fastholdt derimod deres stillinger, havde ofte store tab og blev, da spærreskydningerne forhindrede enhver støtte i at nå frem, for det meste løbet over ende og taget til fange.

Den øverste Hærledelse befalede derfor indført en bevægelig form for forsvar. Forrest mod fjenden blev poster fastholdt. I den hidtidige hovedmodstandslinje var der ingen tropper til støtte, der i stedet blev overtaget af feltvagter. Hovedmassen af Kampbataljonen lå formeret i stor dybde bag den nye hovedmodstandslinje i den hidtidige anden linje. Alt hvad der lå foran denne, blev betegnet som forfelt. De enheder, der befandt sig i forfeltet, skulle under et fjendtligt angreb vige bagud. Dermed skulle der under mindre sammenstød kunne gennemføres en bevægelig krig i forfeltet. Disse ændringer blev hurtigt gennemført og viste sig generelt gode. Udvigelse bagud havde imidlertid i sig selv risikoen for, at de mindre standhaftige naturligt let kunne finde på "at vige ud" før dette egentligt var strengt nødvendigt.

Den 25. juli blev Oberst Sick udnævnt til kommandør for 59. Landwehr-Infanterie-Brigade. I over 3 år havde Oberst Sich været fører for Regimentet; i slag, under stillingskampe, under uddannelse, alle steder genkendte man den sikre hånd, der havde ledet tropperne. At Regimentet havde opnået sit gode renommé, er ubestrideligt. Oberst Sicks høje fortjeneste. Hans gyldne humør, hans forbilledlige rolighed selv under de vanskeligste situationer, forlod ham aldrig. Regimentet havde hans ubegrænsede tillid. Med sorg i hjertet så vi ham forlade os. Det Schleswig-Holsteinschen Infanterie-Regiment 163 er navnet "Sick" uadskilleligt forbundet.

Til kommandør for regimentet blev Oberstleutnant von Bagenski udnævnt.

Det franske infanteri blev hele tiden dristigere. Ustandseligt lå de ved nattetid foran den tyske stilling. Division befalede derfor, at der fra vores side hver nat skulle udsendes officerespatruljer i "Ingenmandsland". Om natten 25. til 26. juli blev en sådan gennemført af 6. Kompagni under Lt. Hillbrunner. Kl. 0300 arbejdede den i tre små grupper frem mod Højde 117. På trods af, at de blev opdaget og kom under kraftig infanteri- og M.G.-ild, lykkedes det alligevel at trænge frem til den tredje franske grav. Fjenden var faldet tilbage. Tre gravsektioner blev undersøgt efter hinanden og to sergenter og en menig fra det franske 155. Regiment – 165. Division, taget til fange. På trods af fransk spærreild lykkedes det Lt. Hillbrunner med sine folk uden tab at nå tilbage. Efterfølgende udsendte den Øverstkommanderende for 18. Armee følgende dagsbefaling:

En patrulje fra 6. Kompagnie I.R. 163 har den 26.7. overrasket en fjendtlig feltvagt og indbragt de 3 mand her som fanger, uden selv at lide tab. Jeg udtaler føreren, Lt. Hilbrunner og patruljens mandskab min særlige anerkendelse for den dygtige og dristige gennemførelse af overrumplin-gen".

Den Øverstkommanderende
Von Hutier

Musketier Brutscheck 1. og sygehjælper Malzen 6., blev for den behændighed, hvormed de havde indbragt fangerne, belønnet med en 14-dages orlov i hjemstavnen.

Månedens juli nærmede sig slutningen, stillingskrigen fortsatte på sin sædvanlige vis. Den ængstelige tanke, hvad vil der ske, hvordan vil krigen slutte, besjælede alle tænkende soldater.

Fra hjemmet kom triste nyheder. Folket led meget under den voldsomme mangel på mad. Pessimismen bredte sig, mange unddragere drev rundt i Tyskland, stemningen der hjemme sank mere og mere. Plattenslagere og svindlere fiskede i rørt vande og berigede sig på beskidt måde. De store forhåbninger som folk og hær havde sat at til vores, næsten med umenneskelig kraft gennemførte offensiv, var ikke blevet opfyldt. Store fjendtlige områder var kommet i vores besiddelse, rige bytter i våben, ammunition og levnedsmidler var taget, mange fanger var indbragt.

Sejr var fulgt på sejr, men afgørelsen var ikke faldet. Situationen hos vore allierede, østrigere, bulgarer, tyrker var trøstesløs og deres fronter vaklede.

Storangrebet fra den tyske hær havde været gennemført med en uhyre kraftudfoldelse, som den i årevis ikke havde haft, og gennemført i en optimistisk stemning. Som en altødelæggende kæmpe flodbølge havde angrebet ramt den fjendtlige stilling og havde slået den i stykker. Store dele af Frankrig var oversvømmet, men lidt efter lidt forsvandt kraften, og den kom til stilstand, da de nye kræfter til fornyet fremdrift manglede. De angribende tropper var endeligt udmatte og udpumpede. Friske erstatningstropper, der kunne havde udnyttet succesen, manglede.

Derimod rådede Ententen over enorme nye hjælpekræfter. Dens tropper blev fremragende forplejet, ammunition og materiel var næsten uendelig. Fangne kammerater berettede efter krigen, at de med stærke følelser bag den fjendtlige front kunne se de uendelige mængder af materiel, de enorme artilleripark-områder, den godt ernærede fjende, og at de med sorg havde måtte tænke på deres kæmpede kammerater, der udmagret holdt fast under de største strabadser og sejt holdt ud under den frygtelige storm af jern, der gik hen over dem.

Tyskland stod nu alene mod næsten hele verden. Den gamle politiske sandhed, at der til krigsførelse behøves penge, penge og endnu flere penge, bekræftede sig nu på ny. Englands og Amerikas uhyre rigdomme stod vores talrige fjender til rådighed, mens tyskerne ikke besad andet end deres tapperhed, deres tro på den gode sag og dens Fædrelandskærlighed. Og endda dette ideelle råstof begyndte mørke magter nu at berøve det tyske folk.

Den sejrssikre stemning var forsvundet, den tunge alvor hvilede over kæmperne, og mange lod sig i den grad påvirke af klager og jamren, at de blev modløse.

Gudskelov var der imidlertid stadig mange, der med viljestyrke og jernhård energi holdt stand, og hele tiden rev svæklingene med sig, men hver dag bragte nye tab. Gabende huller blev af døden revet i skaren af tapre. Erstatninger kom ikke mere frem, kampstyrken svandt ind.

Pessimisterne så alt gråt i gråt. Og alligevel var der endnu ingen grund til fortvivle. Netop disse stærke mænd uden nerver forblev i jordhullerne og holdt hovedet højt under selv den kraftigste beskydning. Ingen skræk var stor nok til, at disse ikke gjorde deres pligt.

Den sidste dag i juni udsendte Chefen for Regimentet et signal:

Hans Exzellenz, Øverstbefalende for 18. Armee har overfor mig på den mest anerkendende måde udtalt sig om Regimentet. Jeg er stolt over mit brave Regiment. Jeg gratulerer Musketier Timmermann, Flügge, Niemann, Vesper, Hausse for den modtagne udmærkelse.

Von Boehn, Generaloberst.

Den første dag i august bragte intet særlig. Intet tydede på, at Tyskland stod foran et vendepunkt i krigen. Ganske vist blev det observeret, at fjendtlige tropper til fods og i autokolonner trak mod nord, og at man på Højde 117 havde set franske officerer, der tilsyneladende orienterede sig over vores besatte område. Man var derfor belavet på et fjendtligt angreb.

Den 8. august om formiddagen skød det fjendtlige artilleri livligt mod grave og batteristillinger. At afgørelsens time i verdenskrigen allerede var gået i slag, anede imidlertid ingen.

Tilbagegangskampe

Den 8. august kl. 1420 indløb følgende signal til Regimentet:

Engelsk storangreb mod venstre fløj af 2. Armee. På ordre fra Generalkommandoet iværksættes 17. R.D. forhøjet kampberedskab. Gennemførelse meldes til Brigade.

81. I.B.

Over hele Regimentsafsnittet lå en kraftig fjendtlig artilleriild. Kl. 2150 blev hele Divisionen beordret i angrebsberedskab. Hvile-bataljonen, I. Bataillon, blev for natten trukket frem i Gothenzone i nærheden af Cuvilly. Stor spænding hvilede vel på hver eneste soldats hjerte. Et eller andet usædvanligt måtte være sket eller skulle til at ske.

Skæbnes vægt havde sænket sig til fordel for Ententen. Tyskland havde den 8. august 1918 tabt Verdenskrigen.

Med eskadroner af kampvogne og utallige slagfly i spidsen var det engelske infanteri i rummet mellem Albert og Pierrepont langs Aisne trænet igennem i en dybde af op til 14 km. 7 tyske divisioner fra 2. Armee var forsvundet på slagmarken. Divisionsstabe blev overrasket i deres kvarterer af kampvogne. Værdifuld, uerstatteligt materiel faldt englænderne i hænderne. Af de erobrede dokumenter fik fjenden kendskab til vores alvorlige erstatningsproblemer, så han med største stædighed og kraftanstrengelse fortsatte med at presse 2. Armee. I det opståede hul blev 4 udmattede divisioner indsat. Hvad der kunne undværes af enheder ved de tilstødende hære blev kastet ind i indbrudsstedet, men katastrofen var ikke mere til at standse. Ved de enkelte troppedele sank moralen dybt. Angribende Divisioner blev hånet. "Strejkebrydere" og "krigsforlængere" blev råbt efter dem. Store enheder kastede våbnene væk og rakte hænderne i vejret selv overfor enkelte ryttere. Og igen andre tropper lod sig ikke afskrække af noget som helst. De kæmpede med fortvivlende mod videre, og kæmpede mod overmagten for hver eneste fodsbred jord. Uden at murre og med den samme pligtro, fortsatte vores Divisionsregimenter deres tjeneste for Fædrelandet, som de havde gjort det fra krigens start.

De tyske angreb, der i foråret var begyndte med store forhåbninger, måtte nu lægges i graven. I årevis havde vi kæmpet og ydet det menneskelig mulige for hjemstavnen. Nu kom det sværeste, ubesejret at opgive alt det, vi havde vundet med blod og i årevis havde holdt fast.

Fjenden havde hurtigt indset betydningen af den for os så skæbnesvangre dag, og startede nu slutkampen.

Marshall Foch satte kniven ind i det opståede hul. Vores langt fremme stående 18. Armee kom i fare for at blive rullet op fra flanken. Den måtte derfor trækkes tilbage og bragt ind i forberedte stillinger længere tilbage.

For Regimentet, der i disse dag var under kommando af Major Lawrenz, R.76, forløb den 9. og natten til den 10. august meget urolig. Det fjendtlige artilleri var heftigt. Observatører meldte som samling af fjender foran vores front. Et angreb forestod altså også hos os.

Den 10. august kl. 0150 indløb så et skæbnesvanger signal fra Brigade: "Divisionen trækker sig tilbage!". (En sådan befaling havde vi i de lange krigsår aldrig tidligere modtaget). Infanteri-regimenter dannede hver med en artilleri-afdeling en marchgruppe. Det tilbagegående infanteri skulle rette sig efter batteriernes afmarch. Kampbataljonen blev Regimentets bagtrop. Den skulle i første omgang holde Gothenzone, mens resten af divisionen besatte en stilling langs linjen sydspids Bois des Loges – vestkant Canny – vejen Roye-sur-Matz – Lasigny.

Hauptmann von Kalckstein blev kommandør for bagtroppen og fin underlagt 4./F.A.R. 17. Han fik ordre til at holde Gothen-stillingen – hovedkamplinjen – så længe, at det fjendtlige angreb tvang ham til at vige.

I. og III. Bataillon marcherede mod sydkanten af Bois des Loges.

II. Bataillon holdt hovedmodstandslinjen besat indtil 10. august tidligt på morgenen. Frigørelsen fra fjenden fulgte uden større vanskeligheder. Under tilbagegangen fra stillingen blev en del imidlertid bundet af fjendtlig ødelæggelsesild og tvunget til at vige ud. Herved mistede den forbindelsen til bataljon. Det lykkedes enkelte igen at nå tilbage, men af 2. M.G.K. kom to delinger ikke tilbage og er siden savnet. Kl. 0500 indrettede bataljonen sig til forsvar i en ny stilling.

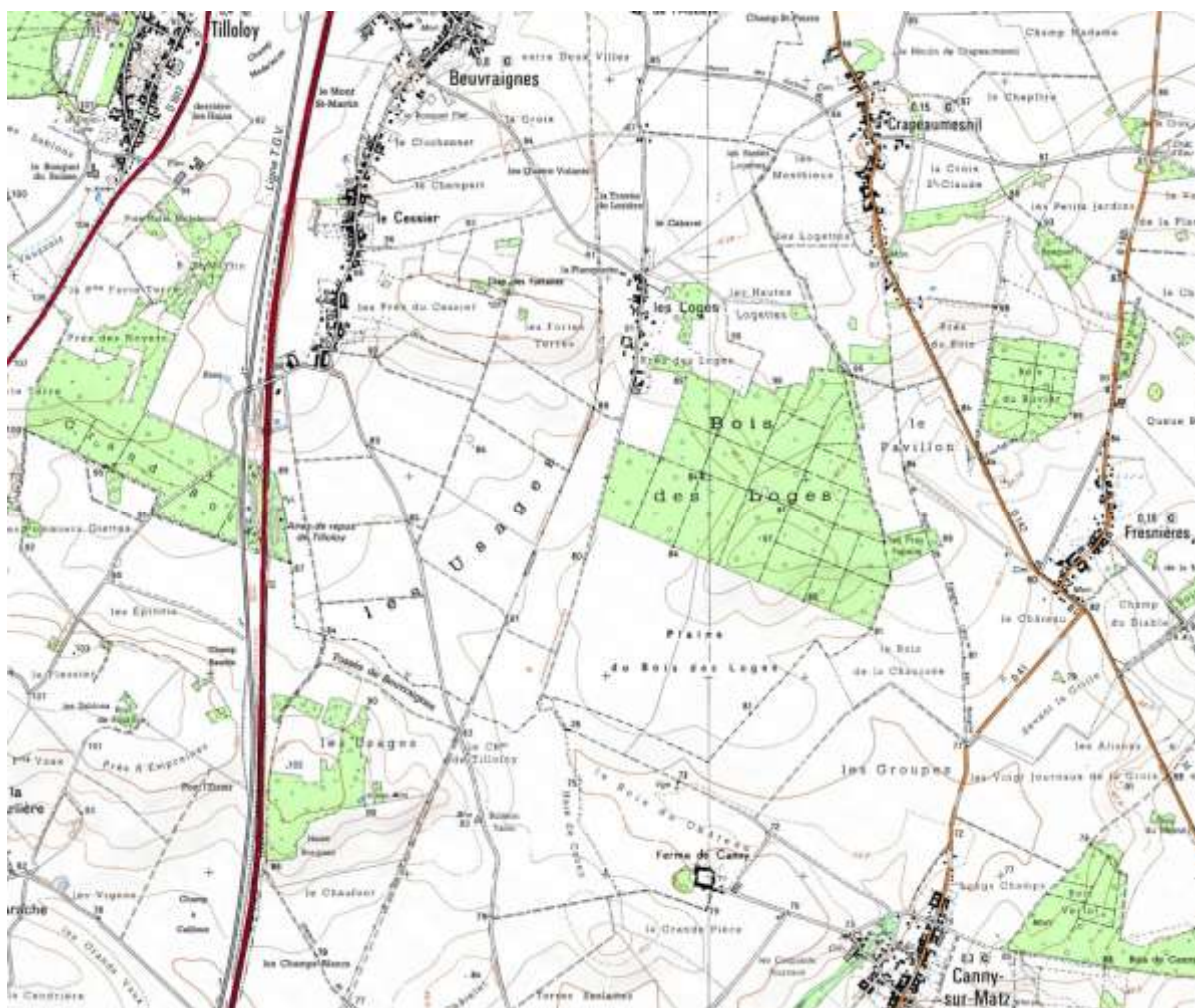
Bataljonsstaben forblev indtil kl. 0600 i deres gamle kommandostation i Cuvilly for at afvente de endnu manglede elementer og for at vise dem videre. Da imidlertid fjendtlig artilleriild på dette tidspunkt begyndte at falde over landsbyen, måtte staben hurtigt falde tilbage, for ikke at miste forbindelsen til bataljonen.

Den fjendtlige ild lå meget kraftig over hele afsnittet. Hauptmann von Kalckstein inspicerede først den taktiske indretning af stillingen, og begav sig herefter til kommandostationen. Kort efter at han var ankommet hertil, blev han ramt i hjertet af et sprængstykke. Med ham døde den sidste af de tre bataljons-kommandører, der havde kæmpet ved Meesen og Wijtschate. Han var en gammelpreussisk officer uden frygt og brist. Føringen af bataljonen overtog Lt.d.R. Clausen.

Fjenden var i mellemtiden nået ind på 200 meters afstand, men blev her holdt tilbage af M.G.- og infanteriild. Kl. 1100 frigjorde bataljonen sig igen fra fjenden og gik tilbage i stilling nord for vejen Ovillers – Ricquebourg. På befaling fra Brigade blev den trukket endnu længere tilbage. Den skulle i løbet af eftermiddagen nå Frisnières. Efter at være nået igennem R. 76 stilling blev bataljonen anvist en bivak plads i det sydvestlige hjørne af Craepeumesnil skoven.

I. Bataljon besatte som kampbataljon i en ny stilling langs linjen vestlig jernbanen Beauvraignes – Roye-sur-Matz.

Som Beredskabsbataljon stod III. med 11. Kompagni i sydøst kanten af Bois des Loges og 12. i en skyttegrav ved Buvier skoven.

Fjenden havde i løbet af eftermiddagen presset bagtroops-bataljonen tilbage, og syntes at være standset langs en linje sydkant Conchy – stik øst Biermont – stik sydvest la Berlière. Fly meldte om stærke troppekonzentrationer ved Ressons-skoven. Vores artilleri begyndte straks med at indskyde en spærreild. Føreren for I. Bataillon, Lt.d.R. Hansen, meldte, at stærke fjendtlige styrker var set ved Conchy. Den 18. august rykkede fjenden frem ad vejen Conchy – la Marlière, men blev afvist af I. Bataillon. Han samlede sig og angreb igen kl. 0830. 1. og 2. Kompagni trak sig overfor overlegne fjendtlige styrker tilbage til hovedmodstandslinjen. Fjenden fulgte i første omgang ikke efter. Han tab havde tilsyneladende været for store. Kl. 1000 angreb franskmændene på ny hovedmodstandslinjen, men igen forgæves. I stillingen lå I. Bataillon mellem I.R. 359 og R.76 til venstre. Kl. 1800 fulgte et stærkt fransk angreb langs hele regimentsafsnittet og til højre herfor. Den øjeblikkelige spærreild lå godt. Angrebet gik i stå overfor infanteri-, M.G. og artilleriild. Natten forløb under perioder med stærke ildoverfald på Kamp- og Beredskabszone. Trods den megen beskydning lykkedes det i løbet af natten at forpleje troppe med varm mad.

Den 12. august kl. 0545 stormede franskmændene med fornyet styrke, og trængte ind i forpostlinjen. Som de imidlertid nåede tæt ind på stillingen, blev de med et modangreb tvunget tilbage til deres udgangslinje.

Til højre var forbindelsen til I.R. 359 gået tabt. Fjenden var trængt ind i Bois des Loges og gik frem gennem skoven. Regimentet befalede derfor kl. 0620 kampbataljonens marchberedskab 10. og 11. Kompagni blev stillet til disposition for K.T.K, 7. og 8. Kompagni for B.T.K. sammen med en deling tunge M.G.

Regimentet havde herefter kun rådighed over det sammenlagte 5. og 6. Kompagni og to delinger tunge M.G. som reserve.

Til beskyttelse af højre flanke blev et kommando under Hauptmann Frhr. von Hammerstein I.R. 162, bestående af en bataljon med 7., 8. og 9. Kompagni i Buvier-skoven og 12. Kompagni vest for Fresnières, for ved

fjendtligt angreb at kunne indsættes i modangreb. Kl. 1050 meldte Lt.d.R. Kähler: ”Fjenden går med stærk kolonne frem fra vest mod øst i Bois des Loges”.

III. Bataillon modtog herefter ordre til at møde fjenden i østkanten af skoven. Minekastere blev indsat mod vestkanten. Kl. 1140 rykkede 9. Kompagni frem mod vest, fulgt af 7., mens 10. med front mod nord i sydkanten af skoven kæmpede med mindre franske elementer. Det lykkedes 9. Kompagni i skoven at tage en fange fra det franske 155. Regiment. Denne fortalte, at der befandt sig to fjendtlige bataljoner i skoven. 10. Kompagni gik omkring kl. 1530 frem mod sydvest kanten af Bois des Loges, og fik forbindelse med et kompagni fra R.I.R. 20. Sammen stødte de frem til skovens vestkant. Kl. 1745 havde 10. Kompagni smidt fjenden ud af skoven og fået forbindelse til 11. Føling med R. 20 var i mellemtiden igen forsvundet. Denne blev genoptaget ved at indskyde 9. Kompagni, som naturligtvis var fulgt efter gennem skoven.

Fra kl. 1730 lå trommeild over venstre fløj af Regimentet, og over R.I.R. 76 og I.R. 162 afsnit. Kl. 1800 angreb han, trængte ind i Canny og Larocqe gårdene, men presset tilbage igen af R. 76 og 163. Kl. 1900 døde kampene ud.

Oberleutnant d.R. Jürgensen overtog igen føringen af I. Bataillon og Lt.d.R. Hansen over II. Kl. 2130 pressede fjenden R.I.R. 20 tilbage og forbindelsen gik tabt. Den imidlertid genoprettet af I.R. 359.

Den 13. august angreb franskmændene Canny Ferme og stillingerne til venstre herfor. Vores Kampbataljon, der ikke blev angrebet, tilføjede fjenden, der gik frem i tætte bølger, store tab gennem flankerende ild. Ved mørkefald trængte en fransk patrulje på 10 mand i på venstre fløj af 3. Kompagni, men blev fordrevet igen af Lt. Paulig med håndgranater.

Om natten 14. til 15. august blev hovedmodstandslinjen trukket længere tilbage. Ifølge en overløber skulle den 70. franske division tidligt på morgenen gennemføre et storangreb. Dette kom imidlertid ikke. I løbet af natten blev overflødig infanteri-ammunition bragt bagud af transporthold. Arbejdet var ualmindelig vanskeligt, da vejene syd for Lataule-skoven gik gennem et meget vanskeligt terræn, der samtidig lå under stadig beskydning. Rester af pigrådshindringer, kratere af alle størrelser, gamle, forfaldne og næppe længere anvendelige skyttegrave gjorde transporterne besværlige. Hvert hold måtte tilbagelægge vejen flere gange. Da det blev lyst, var 76.000 patruljer flyttet.

Højre nabodivision blev i løbet af natten afløst af 6. Bayerische Division. Vore kompagnier fandt det i første omgang vanskeligt at opnå tilslutning til bayernerne.

For at forstærke det svækkede 2. M.G.K., måtte de to øvrige maskingeværkompagnier afgive flere skytter.

Den 16. august lå både egen og det højre nabo-Divisionsafsnit under kraftig beskydning. Tilsyneladende angreb fjenden videre, for man kunne se grønne lyskugler blive sendt op fra den tyske linje. Angrebet overgik til det bayerske I.R. 13., der lå til højre for os. Franskmændene blev slået tilbage.

Den 17. trængte franskmændene efter kraftig ildforberedelse, som også ramte vores regimentsafsnit, 134. Bayern tilbage til østkanten af Bois des Loges. Bayernerne gik tilbage til deres hovedmodstandslinje. Gentagende fjendtlige angreb på østkanten af skoven blev afvist. Af den franske fremgang blev vore forposter tvunget til at rømme den sydlige del af skoven. De undgik omringelsen ved at trække sig tilbage over R.I.R. 76. Ved starten af det fjendtlige angreb havde vores artilleri i første omgang lagt en spærreild foran vores forpostlinje. Allerede efter 3 minutter trak de imidlertid ilden tilbage til standselinjen. Herigennem blev det umuligt for forpostbesætningen at nå tilbage til bataljonen. Efter store vanskeligheder lykkedes det endeligt de fire grupper ad en lang omvej at nå tilbage til Regimentet.

Kl. 0915 meddelte Regimentet via telefon til K.T.K.: ”fjenden nærmer sig R.I.R. 76 fra bakkerne syd Canny”.

Franskmændene angreb R. 76, men blev standset af de tapre hanseater, der her lå i stilling under Hauptmann Bernhardt. Beklagelig vis skød vores artilleri denne dag alt for kort. Vores Standselinje måtte tid til anden rømmes, da det ikke lykkedes at få lagt ilden frem. Kl. 2130 kom et fjendtligt angreb ikke til udvikling på grund af vores artilleriild. Fjenden forlod dårligt deres grav.

I løbet af natten blev II. Bataillon under Hauptmann von Hammerstein, kampbataljon. III. Bataillon under Rittmeister Palm, blev Beredskabsbataljon, mens I. var i reserve.

Den 18. august forløb rolig. Derimod blev den følgende dag en storkampdag af værste slags. Allerede kl. 0445 lå på det højre og venstre nabo kraftig ildforberedelse, som omkring kl. 0600 øgedes til en trommeild også på vores regimentsafsnit. I næsten i 1½ time bragede skud efter skud ned i afsnittet. Stupid lå den franske artilleri over terrænet, uanset om det var beat eller ubesat. Kl. 0730 fulgte angrebet langs hele Divisionsafsnittet og over højre nabodivision. Hovedangrebsretning var Fresnières. Ved omgåelse til højre og venstre tvang fjenden besætningen i Hovedmodstandslinjen tilbage. Bataljonernes sigt var af tæt tåge, støv, krudtrøg og kunstig tåge så be-

grænset, at de kun kunne se 10 meter. Posteringserne, der lå med mellemrum på 150 meter i gamle, tilvoksede skyttegrave fra stillingskampene mellem 1914 og 1916, havde mistet enhver øjenforbindelse.

Kl. 0630 begyndte vores artilleri at skyde. Det fjendtlige angreb ramte i første omgang R.I.R. 76, hvis højre fløj blev presset noget tilbage, og mod venstre fløj af vores regiment. Franskmændene trængte ubemærket frem gennem en gammel forbindelsesgrav, og nåede ind i den af 8. Kompagni besatte grav, og strømmede frem gennem hindringen mod 6. 8. Kompagni forsvarede sig tappert og gav med dens I.M.G. franskmændene store tab. Også omgået i ryggen, måtte det falde tilbage mod 5. Kompagni.

I røgen, der engang i mellem blev lidt mindre kraftig, kunne man se det frontale angreb fra sydvest i flere tætte bølger. Alle M.G. var indsat; 2 I.M.G. blev sat ud af spillet af artilleri fuldræffere. De dele af bataljonen, der her stod i kamp, måtte vige for den fjendtlige overmagt. De bøjede sig under store tab elastisk tilbage mod det forreste kompagni i Beredskabszonen, der var klar til indsættelse. Ved 7. Kompagni var fjenden dukket op fra østkanten af Bois de Loges, og forsøgte at rulle graven op fra venstre. Samtidig angreb han fra nord den højre fløj af kompagniet. Kompagniets M.G. kom til fuld udnyttelse. Et bortskød hele sin ammunitionsbeholdning. Talrige franskmænd blev hængende i hindringen. Kompagniføreren, den tapre og så ofte i vanskelige situationer pålidelige Lt.d.R. Clausen gav først ordren til tilbagetrækning, da stillingen næsten fuldstændig var faldet. Selv blev han tilbage og forsvarede sig til det sidste, og faldt med enkelte af sine folk i fangenskab.

Observation og kampføring var specielt vanskelig, da en del af de franske soldater bar tyske stålhjelme. Blandt angriberne var ikke kun hvide, men også sorte "kulturformidlere".

Fjenden trængte i tætte grupper frem til omkring 250 meter fra K.T.K. Her blev de standset af Deling Will fra 2. M.G.K.. Leutnant Will forsvarede sig helt modigt. En artillerifuldræffer bragte heltedøden til denne tapre officer.

Resterne af II, III: og den alarmerede I. Bataillon standsede angrebet i linjen østkant Buvier – østkant Fresnières – Verlot skoven

Som sikring af højre flanke blev en deling af Bau-kompagniet indsat i Crapeaumesnil skoven. De tilbagegående dele af Kampbataljonen blev samlet af staben III. Bataillon og under Lt.d.R. Wigger igen sendt frem.

I mellemtiden havde bayernerne gennemført et succesfuldt modangreb. Under et godt gennemført fremstød til Fresnières, tog 9. Kompagni en fransk Pioner-underofficer fra 129. Division til fange. Denne fortalte, at hans division først i løbet af natten var nået frem. Angrebsmålet havde været Lassigny.

Under kommando af Hauptmann Frhr. von Hammelstein blev der formeret to kampgrupper: Kampgruppe Palm af 10., 12., 3 og 4. Kompagni, og gruppe Jürgensen af 11., 9., 1 og 2. Kompagni.

Kl. 1115 angreb franskmændene Regiment Lübeck (I.R. 163) i retning af Lassigny. Regimentet holdt imidlertid deres Hovedmodstandslinje. Kl. 1530 gennemførte Bayernerne et modangreb fra den nordlige del af Buvier-skoven mod syd. Kampgrupperne fik ordre til at slutte sig til angrebet. Kl. 1605 begyndte angrebet, som også R.I.R. 76 deltog i. 200 meter øst for Fresnières gik fremgangen i stå overfor kraftig M.G.- og geværgranat ild. Også bayernes angreb fra nord kom ikke videre. Regimentet havde fået tilgang af I/444. To kompagnier og M.G.K. nåede som de første elementer frem. Kl. 2030 faldt R.I.R. 76 tilbage til udgangsstillingen for angrebet. Herefter blev vores Regiments venstre fløj bøjet tilbage til østkanten af Berta-skoven. Forrest lå begge kampgrupper og 3./Pi.340. Resten af II. Bataljon lå bagved som reserve. Den 20. august blev resterne af II. Bataillon samlet i to kompagnier, 6. og 8. under Lt. Hilbrunner og 5. og 7. under Lt.d.R. Löptien. Begge havde en kampstyrke på omkring 35 mand.

Den 21. august gik franskmændene frem i og syd for Berta-skoven, men fordrevet af infanteri- og artilleriild. Den 22. august blev Hovedmodstandslinjen og det bagved liggende terræn lagt under "Gul-kors" gas. Talrige tilfælde af gasforgiftning fulgte. 2 officerer og 94 mand blev syge. Kompagnierne havde nu kun en kampstyrke, der inklusive officerer og underofficerer for de fleste ikke nåede tallet 30.

Den 25. august faldt den tapre, omsorgsfulde fører for 4./163, Lt.d.L. I. Freudenthal ved Canny-sur-Metz til en flybombe.

Den 27. august fik Regimentet ordre til, i forbindelse med en tilbagelæggelse af den tyske front, efter mørkefaldt at falde tilbage til kanalstillingen Catigny-Campagne og Frétoy. En officerspatrulje på 20 mand skulle blive tilbage for overfor franskmændene at foregive, at stillingen stadig blev fastholdt.

Bataljonen rykkede ud kl. 2315. Fjenden bemærkede intet. III. efterlod en patrulje under Lt.d.R. Klemm. Lt. Klemm besatte hele fronten og narrede franskmændene ved hyppigt at afskyde lyskugler og skyde med M.G. Bataljonerne overskred først vejen Roye-Noyen efter at Divisionens artilleri havde passeret kanalen. Kanalstillingen blev besat med 231 I.D.. 17 R.D. marcherede igennem og rykkede i hvilekvarter. Regimentet havde i disse dage haft tab på 5 officerer og 43 underofficerer og soldater døde, 19 officerer og 185 underofficerer og mænd såret. 2 officerer og 181 mand var savnet.

Marchen gik over Fréniches – Flavy-le-Meldeux – Brouchy til Ollezy, hvor der blev indkvarteret i landsbyen.

De få tilbageblivende gamle 163'ere, der havde gennemlevet de første krigsår, stødt på denne march på mange gamle erindringer. Med navnene på de passerede byer knyttede der sig stolte erindringer. Vejen Roye – Noyon havde Regimentet flere gange passeret i fuld krigsstyrke, sejrbevist og sejrssikker. I de første oktoberdage 1914 samlede Regimentet sig ved Dreslincourt efter turen fra Lagny, for at gribe ind i 18. R.D. kampe vest for Roye. Dengang, som nu, drøned de tyske kanoner, men hvor var det ellers anderledes. 1914 var vi i angreb, nu i tilbagetrækning, 1914 afviste vores 2. Armeekorps alle franske angreb. Den massivt angribende fjende ramte i den tyske front en granitmur, der gav dem blodige pander. Dengang viste vi, at de ikke ville slippe igennem. Nu buldrede det igen som dengang, men nu fyldtes alle hjerter med den bange bekymring om kammeraterne kunne holde fast. Dengang var kompagnierne godt klædte, godt ernærede, ved godt humør. På hovedet havde de endnu den gamle preussiske hjælp med hjelmkappe præget med de røde tal "163". Regimentet i en endeløs række! Nu var kompagnierne kun halve, stålhelmen var sat fat på tornysteret; forrevet, lusebefængt, magre, stille og alvorlige, sådan gik de langs vejen. Ikke overvundet af mennesker, men svækket og udmattet i en malende kamp mod maskiner – materiellet. Ja, kunne man stadig kalde det en kamp? Til kampens karakter hører stød og forsvar. Under de frygtelige slag i det sidste krigsår var en tredje faktor kommet til mellem de to andre - den forberedende, timelange trommeild mod stillingen.

Med massen af artilleri blev en granatmængde kastet mod fjenden, der skulle udsukke alt liv. Der var ikke længere tale om sigtede skud. Om stillingen var besat eller tom var ganske ligegyldigt - ensformig blev den overøst med jern og gift – ofte i timevis. En meningsløs ødselhed.

Men alligevel holdt livet ikke op. Angreb fjenden efter en sådan forfærdende forberedelse, dukkede af kratere og jordhuller forsvaret op. Maskingeværerne knitrede, bøsserne knaldede og håndgranaterne bragede. Ofte blev de langt overlegne angreb standset af en håndfuld tapre mænd.

Da kampvogne dukkede op, brede sig i første omgang skræk, men snart gik behjertede folk imod disse maskiner og nedkæmpede dem med håndgranater og sammensatte ladninger. Først til sidst i krigen, hvor kampvogne dukkede op i masse, forsagede vores våben. Med hjælp fra giftige gasser og skarer af kampfly, hvis bomber med en ikke hidtil set spræng- og sprængstykke virkning ramte de sammensmeltede, ofte uden tilstrækkelig dækning liggende tyske infanteri, lykkedes det presse de tappert udholdende tyske regimenter tilbage. Historien vil en dag yde vores hær retfærdighed!

Et er sikkert: franskmænd, englændere, amerikanere, portugisere, niggere, indere og andre folkeslag af alle farver ville aldrig havde drevet os til jorden og alle dens våben ville i sidste ende have forsaget, var det tyske Folk forblevet tro mod sig selv!

Man kan kun med dyb smerte tænke på mændene og deres handlinger, som ubekymret over alt, hvad der skete for at forvirre mennesker sind og dræbe patriotismen, jernhardt gjorde deres pligt, og hele tiden viste deres bryst mod de dødelige slag fra en talløs fjende.

Den 29. august marcherede Regimentet videre. Målet var Morcourt, nordøst for St.Quentin. Under marchen indgik kl. 0800 Divisionsbefaling til at standse – ved 9. Armee var et storangreb i gang. Regimentet befandt sig i Seraucourt-le-Grand og gik her og i Artemps (III. Bataillon) i kvarter. Kl. 1700 blev alarmberedskabet afløst og marchen fortsatte. Vejen gik gennem det engang så kønne, gamle St.Quentin. Trøstesløs og død lå byen hen. Husene var ødelagte, alt liv var forsvundet. I gaderne var der skyttegrave og pigtrådsforhindringer. Midt i dette store virvar stod det beskadigede mindesmærke for General Faidherbe. En dødsens stilhed lå over dette arme krigsoffer. I Morcourt blev der overnattet. Den 30. august gik det videre over Omissy, Lesdins, Fresnoy-le-Grand til Bohain. Hertil nåede Regimentet kl. 1400 og gik i gode kvarterer. Vejret var overordentlig godt. Om dagen var det varmt og om natten kølede det noget af.

Den 31. august og 1. september gik med aflusning og badning og en kort eksercits. Den 2. september hilste Generaloberst von Boehn på Regimentet. Repræsentanter for alle enheder i 17. R.D. stod opstillet til parade. Generaloberst von Boehn holdt en hjertegribende tale, der sluttede med et trefoldigt hurra for H.M. Kejseren. Under den efterfølgende parademarch kørte vores ærede Chef, der var iført Regimentets uniform, for første og desværre også for sidste gang forbi Regimentet.

Der var imidlertid ingen ro for Regimentet. Allerede om aftenen samme dag befalede Division marchberedskab til den 3. september kl. 0530. Divisionen skulle afmarchere til 2. Armee, for at grave sig ned i omegnen af le Cateau. Kl. 0600 blev der trådt an. Marchen gik over Prémont – Villers – Qutréau – Malincourt – Auberscheul. Her tilgik befalingen: "Regimentet graver sig ned i linjen Trescault – Gouzeaucourt". Marchen fortsatte over Banteaux – Bantouzelle.

Under marchen overhalede kl. 1215 Brigade-kommandøren Regimentet. Han befalede at dreje af mod nord.

II. Bataljon nåede le Grand-Pont, de to øvrige Esnes. Her blev der gået i kvarter. Om natten kl. 0200 kom befaling til videremarch, der gik over Ligny til Troisville. Her om I. og III. Bataillon i kvarter, mens II. og trænet drog til Audencourt. Den følgende dag blev der, i tilfælde af et fjendtligt gennembrud, rekognosceret for spærrestillinger langs kanalen i omegnen af Cambrai. Om eftermiddagen fik Regimentet personelerstatninger på 14 officerer, 532 mand og 18 heste fra det opløste R.I.R. 265. Styrken blev fordelt på kompagnierne.

Den 5. september inspicerede Oberst von Werder Regimentet mellem Audencourt og Troisville og bød soldaterne fra 265 velkommen i Brigaden. For enhederne var der planlagt en tre ugers uddannelsesperiode, hvor de forstærkede kompagnier og bataljoner kunne indarbejde det nye personel. Et uddannelsesprogram blev udarbejdet, der flittigt blev fulgt. Der blev forevist kampvogne og panservogne for bataljonerne. Alle glædede sig over endeligt at være langt fra skyderiet, og over igen at kunne rekreere sig i det gode vejr.

Ved Armee-Abteilung „C“

Men mennesket tænker, Gudskelov! I krig sker det oftest anderledes, end man havde forventet. Allerede den 13. september indløb ordre til borttransport. Den følgende dag kl. 1940 tiltrådte Regimentsstab og N.M.A. rejsen fra banegården i Betry. Bataljonerne skulle følge med fire timers mellemrum. Turen gik over Busigny, Hirson, Sedan, Montmédy, Longuyon til Audun-le-Roman. Herfra blev marcheret til Bouiligny. Den 16. september ankom I. Bataillon. Straks efter ankomsten befalede Brigaden at regimentet den følgende dag skulle rykke til området Friauville – Boncourt, vest for Conflans.

II. Bataillon skulle udlosse i Mercy-le-Bas, men fly havde i mellemtiden ødelagt banestrækningen i omegnen af Longuyon. Derfor måtte kompagnierne forlade toget og marchere til deres indkvartering i Joudreville. Denne march gennem det bakkede landskab var meget anstrengende. Terrænet var bakket, det var varmt, og det krævede både førere og mandskabs fulde handlekraft at gennemføre marchen.

Næste morgen rykkede bataljonen til Friauville. III. Bataillon var den 15. kl. 0700 klar på banegården i Betry. Toget kom imidlertid først kl. 10 og kl. 11 kunne turen begynde. Tilsyneladende ville toget indhente forsinkelsen, for forplejningsstationerne blev passeret. Først kl. 2400 fik bataljonen på banegården i Carignan deres varme mad. Kl. 0300 nåede den Audun-le-Roman, men her forelå ingen befaling, så den fortsatte til Briey. Her havde Banegårds-kommandøren ordre fra Regimentet. Bataljonen skulle marchere videre til Conflans og her gå i kvarter. Også 3. Maskingeværkompagni og minekaster-kompagniet havde en lang marchtur. De nåede Vezin, kom i kvarter i Duzey-Mouillon og fortsatte den 17. til Conflans. Den 18. september var Regimentet lykkeligt forenet.

Regimentet kunne nu lære en helt ny egenskab at kende. Den lå i den for os fuldstændig ukendte Verdun-afsnit, tæt på den tyske grænse i nærheden af de store slagmarker vest for Metz, Mars-la-Tour og Gravelotte. Divisionen var Hærgruppe-reserve for Armee-Abteilung C. Dagligt lå Regimentet i de farlige morgentimer i forhøjet kampberedskab. Alarm- og beredskabspladser blev rekognosceret. En prøvealarm viste de enkelte enheder på plads.

Den 21. september ændrede III. Bataillon kvarter til Porcher. 10. og 11. Kompagni kom til Brainville. Underbringelsen var dårlige. Folkene krøb sammen på jorden, i lader, i stalde, i høet, hvor der end var plads. Der var ikke tilstrækkelig drikkevand på grund af den kraftige belastning af brøndene.

Den 24. fandt mellem Friauville og Conflans en skarpskydning sted med minekaster-kompagniet mod en kampvognsmodel. Kompagniet opnåede flere fuldtreffere.

Den 26. kunne om natten høres kraftig artilleriild fra fronten. Fjenden havde sydligt for Regimentets anviste indgrebsafsnit angrebet ved 88 R.D., og var trængt ind i forfælt-zonen. Der blev ikke anmodet om vores hjælp.

Den 27. begyndte gravearbejdet på Michel-sillingen. De ikke her indsatte bataljoner havde kampøvelser og anden uddannelse. Panserværns-geværet blev skudt ind. Eftermiddage gik med gymnastik og sportsaktiviteter.

Den 30. september skulle Divisionen i løbet af dagen samles i omegnen af Bouiligny. I.R. 163 skulle marchere til Peinnes. Mellem kl. 1700 og 1800 trådte bataljonerne an. Marchen var meget vanskelig. Det bakkede terræn og de opkørte veje krævede det yderste af både mænd og heste.

Franskmændene tager under vejbyggeri ingen hensyn til bakker, som det er tilfældet i Tyskland. De anlægger vejene hen over ujævnheder, om muligt den direkte vej fra by til by. Derfor findes i Frankrig vejstigninger, der ville være utænkelige i Tyskland.

Ved Gruppe „Houthoulst“ i Flandern

Endnu mens kompagnierne var under march, indløb endnu engang en befaling til en jernbaneforskydning. Bataljonerne skulle nå den for Regimentet udpegede jernbanestation i Landres.

Under kraftige anstrengelser tilbagelagde soldaterne marchen. De brugte omkring 18 timer til de 22 km, da de dårligt fodrede, nedslidte og magre heste ikke kunne trække vognene op over de kraftige stigninger. Hyppigt måtte hele kompagniet give en hånd med for at holde køretøjerne i gang. Enkelte spand var så udmattede, at køretøjerne måtte efterlades, og ikke i tide frem til Landres. Først senere kunne vognene sendes efter.

Sundhedstilstanden hos soldaterne var generel god, kun ved N.M.A. bredte influenzaen sig som epidemi.

Ved middagstid den 1. oktober var bataljonerne ankommet til banegården i Landres, og kort tid efter begyndte turen mod nord. Turen gik endnu engang over Longuyon – Montmédy – Sedan. I denne engang for Tyskland så vigtige fæstning, blev bataljonerne varmt forplejet.

Turen gik videre over Mons – Gent til Aerseele. Herfra blev Meulebeeke nået til fods. I. og stab II. gik her i kvarter, II. Bataillons kompagnier blev indkvarteret i Paanders. III. Bataillon kørte videre til Wareghem og marcherede herfra til Meulebeeke.

Divisionen var Hærgruppe-Reserve under Gruppe Houthoulst og fungerede som Indgrebs-division bag Garde-Reserve-Korps.

Nu begyndte igen de velkendte aktiviteter. Der blev ekserceret, skudt og ind imellem gennemført prøvealarmer.

Den politiske situation havde i mellemtiden udviklet sig til ugunst for os. Østrig-Ungarn havde den 14. september bedt om særfred. Aviserne bragte den nedslående nyhed, at Bulgarien havde indgået en våbenstilstandsaftale. Fra Tyrkiet, der nu var fuldstændig afskåret fra Tyskland, var der intet håb. Forbundet var for bestandig opløst Tyskland stod alene!

Situationen på Vestfronten var trøstesløs, den opfordrede til fred. Den 5. oktober fulgte den tyske regerings fredstilbud til Præsident Wilson, i hvilken Tyskland som grundlag for den foreslåede fred, anvendte de berygtede 14 punkter, som Wilson i hans budskab af 8. januar havde opstillet som fredsprogram. Tyskland bad præsidenten om at bidrage til freden. Med utålmodighed blev aviserne ventet, og med spænding nyheden om Wilsons svar. Men Præsidenten for de Forenede Stater holdt vores udmattede Fædreland hen med et svar – et endegyldigt svar indløb i første omgang ikke.

Ved fronten mærkede man intet til dette. Dag og nat tordnede kanonerne. Menneskeliv blev dagligt udslettet i massevis. Fra ”menneskehedens apostel” Wilson hørte man endnu intet. Våbenstilstanden blev forhalet. Tysklands situation blev hele tiden vanskeligere. Ville man bevillige os en ærefuld fred? Eller ville man tvinge os til at kæmpe til vi var blødt hvid? Disse spørgsmål lå i hjerterne på de tyske soldater. Imidlertid havde man dengang ikke taget med i beregning, at det farligste våben i denne gigantiske brydekamp, som England havde opfundet imod os, og på det mest skammelige havde anvendt mod os, gennem ”løgnen” i den grad havde forgiftet fantasien hos den fjendtlige befolkning, at det havde frembragt et sygeligt, dødeligt had i verden mod os. På en ridderlig forståelse kunne Tyskland hos Ententen ikke regne, nu hvor den franske indflydelse havde vundet hovedindflydelse.

Den 6. oktober fandt en gudstjeneste sted i krigen i Meulenbeeke. For sidste gang i denne krig var kompagnierne samlet i et guds hus.

Den 8. oktober herskede stor tjenesteaktivitet på skydebanerne ved Marie-Loop og i Het-Veld skoven. Dette bragte en Brigade-befaling en slutning på: ”Division bliver sandsynlig natten fra 8. til 9. oktober væktransporteret. Forplejning til to dage medbringes. Division tilgår sandsynligvis 2. Armee”.

Turen begyndte 9. oktober. Regimentsstab og 3. M.G.K. kørte fra Aerseele, II. , III. og N.M.A. fra Meulenbeeke og I. og M.W.K. fra Thielt. Udlosning fandt sted i Landrecies, øst for le Cateau. Den 10. oktober kl. 1430 var alle dele af regimentet ankommet. Divisionen var underlagt 51. Reserve-Korps. Kl. 1450 modtog Oberstleutnant von Bagenski følgende befaling: ”Regimentet skal i aften afløse et regiment fra 54 I.D.”. Ved solnedgang stillede bataljonerne på deres beredskabsplads ved Pommereuil. Fremmarchen skete over Fontaine-au-Bois, Malgarni-Ferme, Capelle i Bois l’Evêque. Kompagnierne skulle udskille stødgrupper til eventuelle mindre opgaver.

Kampe ved Le Cateau, Pommereuil og Fontaine-au-Bois

Situationen ved fronten var ikke lyse. Englænderne havde den morgen indtaget den vestlige del af le Cateau og havde fremskudt posteringer til Selle. Om aftenen var fjenden trængt frem til vejen Bazuël – le Cateau og trængt ind i hovedmodstandslinjen. Nord for vejen var de trængt tilbage, men syd for vejen havde de sat sig fast. R.I.R. 27 skulle i løbet af natten trænge dem tilbage i en modangreb, som desværre ikke lykkedes.

Denne nat afløste 81 I.B. Reserve-Division 54. Vores regiment lå i midten med R.I.R. 76 til højre og I.R. 162 til venstre.

I. Bataillon blev kampbataljon og besatte med tre kompagnier (1, 2 og 3), hovedmodstandslinjen, der var dannet af banedæmningen. 4. Kompagni lå i anden linje. (Se skitse).

III. Bataljon besatte beredskabszonen, II. var Brigade-reserve i den nordvestlige kant af Bois de l'Évêque. Regimentets kommandostation befandt sig i Garde-møllen, vest for Pommereuil. En stødtrop fra I. Bataillon skulle ved daggrå trænge frem til vestkanten af le Cateau.

Stødtroppen fra 3. Kompagni under Vizefeldwebel Henkens, rykkede frem. Den blev på tæt hold anråbt på tysk og herefter øjeblikkeligt beskudt. Musketier Schnitter blev hårdt såret af et skud i maven, men kunne i mørket bjærges. Endnu en dristigt fremgående patrulje fra 3. Kompagni blev også anråbt af englænderne på tysk. I troen på, at have kammerater foran sig, gik den ind i den fjendtlige stilling. Her blev de øjeblikkeligt overmandet og taget til fange. Kun Unteroffizier Lorenzen lykkedes det at slå sig fri og kunne afgive melding. I morgengryet trængte patruljer fra 2. og 3. Kompagni frem, fordrev de engelske poster, og vendte tilbage med tre fanger. Kl. 1500 blev 4. og stødtroppen fra de tre andre kompagnier, under føring af Lt.d.R. Heilmann og en deling fra 1. M.G.K. under Vizefeldwebel Gatermann, sendt frem mod Selle-afsnittet. Fremstødet gennem le Cateau skete uden vanskeligheder. Der blev opnået kontakt til nabo-regimenternes forposter. Men da imidlertid broen over Selle ved Thiers-pladsen om eftermiddagen blev sprængt, startede pludseligt en kraftig M.G.- og infanteriild fra husene ved markedspladsen mod vores forposter langs Selle. Der befandt sig stadig mange englændere i byens kældre, som de endnu tilbageblivende indbyggere fodrede med gode oplysninger. Om aftenen blev 4. Kompagni trukket tilbage som forpostkompagni og indsat på venstre fløj af hovedmodstandslinjen. Hvert kompagni opstillede herefter egne forposter i respektive afsnit.

Om natten fra 11. til 12. oktober angreb fjenden med stærke kræfter IV. Armee-korps front, hvor 17. R.D. lå til højre i linjen Solesmes – Montay. Det lykkedes ham at trænge ind i 44 R.D. hovedmodstandslinje. Linjen blev genoprettet af et modangreb.

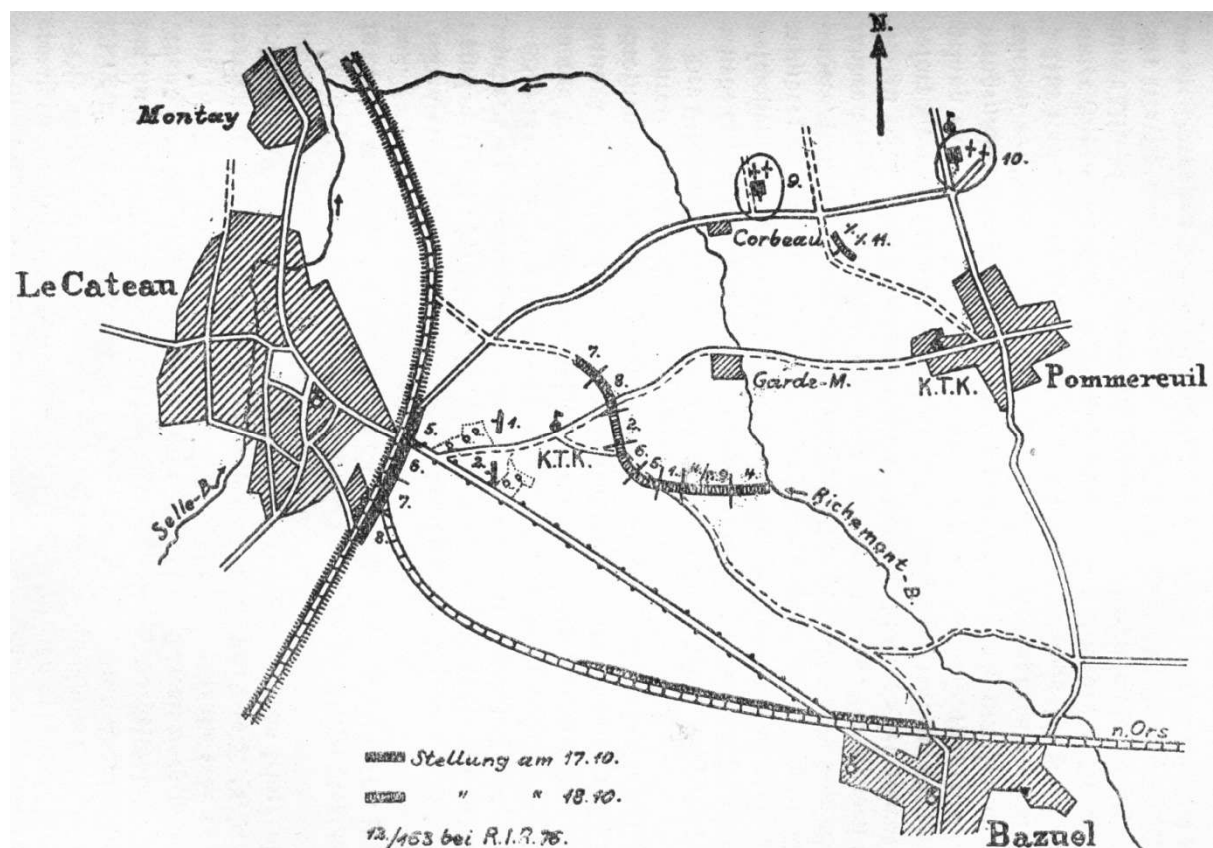
I løbet af den 12. blev vores forreste posteringer lagt frem til Selle. Da byen brændte overalt, skulle alle civile den 13. evakueres. Det lykkedes kun den ansvarlige, Sergeant Mollenhauser, 11. Kompagni, at overtale omkring 100 personer til at forlade alt, hvad de ejede. Resten, deriblandt den meget anstændige borgmester, forblev i byen. Under undersøgelserne af kældrene blev en officer fra Connaught Ranger Regiment, 66. Engelske Division, pågrebet. Han havde i tre dage gemt sig i en kælder. Tegnene på et fjendtligt angreb blev mere tydeligt. Den 13. blev der på vejen Troisville – le Cateau observeret marcherende fjendtlige kolonner. Beredne batterier blev set på vej frem. Vores observation kunne hos fjenden fastslå samling af tropper, ivrigt skansearbejde og en livlig trafik af ryttere og køretøjer.

Om natten 15. til 16. oktober skiftede bataljonerne. II. blev kamp-, I. blev beredskabs og III. Reserve-bataljon. Afløsningen skete uden tab. En engelsk patrulje, der denne nat trængte over Selle, blev trængt tilbage og en mand fra South-African Regiment taget til fange.

En tæt efterårståge lå over stillingen, så man dårligt kunne se 20 skridt væk. Under dække af denne tåge lykkedes det en engelsk stødtrop på omkring 30 mand uset af vore poster, at trænge over Selle og sætte sig fast i et hus på den østlige side af åen. I kælderen indbyggede de et M.G., der kunne bestryge Rue de Flandre, hvor 7. Kompagnis post var placeret. Posten måtte trækkes tilbage. For at fordrive denne besværlige stilling, blev der om aftenen den 16. indsat en deling minekastere. Minekasterne lagde ild over huset. Samtidig trængte to stødtropper, en gennem Rue de Flandre, den anden, under føring af Vizefeldwebel Lenard, ad Ruelle des Loups. Det kom til en heftig kamp på håndgranater, hvorunder fjenden blev tvunget til at rømme huset og trække sig tilbage over Selle.

I løbet af natten forsøgte forskellige fjendtlige stødtropper at overskridte åen. De blev imidlertid alle opdaget af vores poster og afvist.

Om morgenen den 17. oktober faldt trommeild pludseligt langs banedæmningen i regimentets afsnit og hos R.I.R. 76. Samtidig skød fjenden med røggranater, der hurtigt fik en tæt røg til at ligge over hele området. Baglandet blev beskudt med alle kalibre. Den uigennemtrængelige røg gjorde enhver observation umulig. Så angreb

englænderne. Vores højre fløj blev løbet over ende, og også højre fløj af R. 76 måtte falde tilbage. Under modstanden mistede 5. Kompagni tre kompagniførere efter hinanden. Den tapre, rutinerede Lt.d.R. Mäckelmann faldt. Lt. Hilbrunner fra 6. overtog herefter kommandoen over 5. På nyheden om, at englænderne var brudt ind i højre fløj, havde 1. Kompagni efter at højre fløj havde sat sig i bevægelse, placeret sig i dybden til venstre, for herfra at lave et modangreb. 2. Kompagni lagde en spærrestilling mod nordvest og optog forbindelsen med R. 76. For at fjerne indbruddet ved R.76 blev der fastlagt et modangreb til kl. 2100. I. Bataillon skulle med højre fløj følge fremgangen og igen besætte banedækningen når fjenden var trængt tilbage.

Minekasterne indledte angrebet. 3. og 4. Kompagni sonderede frem mod banedækningen. Englænderne, der havde sat sig fast i vores gamle stilling, åbnede en kraftig ild med M.G., men rømmede så stillingen, der med det samme blev indtaget af 5. og 1. Kompagni. Da imidlertid dele af R. 76 stilling ikke kunne generobres, blev vores forpostlinje ramt af flankeld, og måtte trækkes tilbage til den østlige del af byen i Rue du Maréchal Mortier. Føreren for 3., Lt.d.R. Richertsen, blev alvorlig såret. f./Pi. 9 under Oberleutnant Müller, blev underlagt K.T.K.

Vores trofaste våbenbrødre i R. 76 havde denne dag et smerteligt tab. Regimentskommandøren, Oberstleutnant von Grawert, blev i aftenens løb dødeligt såret og døde herefter heltedøden. I Regimentet blev tabet af denne tapre, kærnetske officer beklaget af hele hjertet. Oberstleutnant von Grawert havde under stormen på Vimy-højden den 21. maj 1916 anført III. Bataillon, og havde siden denne dag opretholdt et oprigtigt, godt kammeratskab med regimentet.

Den 18. oktober efter kl. 0600 startede endnu engang en trommeild blandt med røggranater. På kort tid var hele området indhyllet i så tæt en røg, at begivenhederne ikke kunne følges fra K.T.K. Tyngden i ilden syntes at ligge over I.R. 162. Snart dukkede da også soldater fra dette regiment op ved 8. Kompagni. De berettede, at fjenden var brudt igennem til venstre, og havde opnået en betydelig fremgang. For at beskytte den truede venstre flanke, bøjede 8. Kompagni deres venstre flanke tilbage, og forstærkede dem med et I.M.G. Da englænderne alligevel omgik venstre flanke og angreb kompagniet fra bagsiden og fra le Cateau dalen, var det tvunget til at falde tilbage, og med resterne indrette en tværstilling øst for le Cateau med front mod sydvest. Til højre opnåede de forbindelse til 2. Kompagni, der på sin side havde forbindelse til 4./R.76 til højre. Denne var ligeledes blevet tvunget tilbage fra stillingen langs banedækningen.

Til venstre for 8. Kompagni lå 4./163. Dette havde taget front mod syd og spærrede mod venstre. Sammen med en deling fra 1. M.G.K. og enkelte minekastere, blev det fremstød standset, der havde tvunget 8. Kompagni tilbage.

1., 5., 6 og 7. Kompagni med 2 geværer fra 2. M.G.K. under Lt. Hilbrunner og Ewald afviste alle angreb. 4. Kompagni lå endnu i den gamle hovedmodstandslinje, men begge fløje hang i luften. Situationen var uholdbar. Derfor befalede K.T.K., Hauptmann Kopelke, tilbagerykning i en ny stilling længere tilbage. Kl. 0900 var bevægelsen afsluttet. Den forstærkede ildkamp bag venstre fløj gav imidlertid vished om, at englænderne var trængt videre frem i retning af Bazuël, og at der var stor risiko for en omslutning fra venstre og en oprulning af fronten. Derfor blev venstre fløj trukket endnu et stykke tilbage.

Hauptmann Kopelke samlede alle i forterrænet forsprængte i en hulvej og fastlagde en ny forsvarslinje. I denne blev bataljonen indsat på venstre fløj af 4./Pi. 9. Foran denne blev kun en let skyttekæde skudt frem, bestående af forsprængte fra I.R. 162 og mandskab fra 2./162.

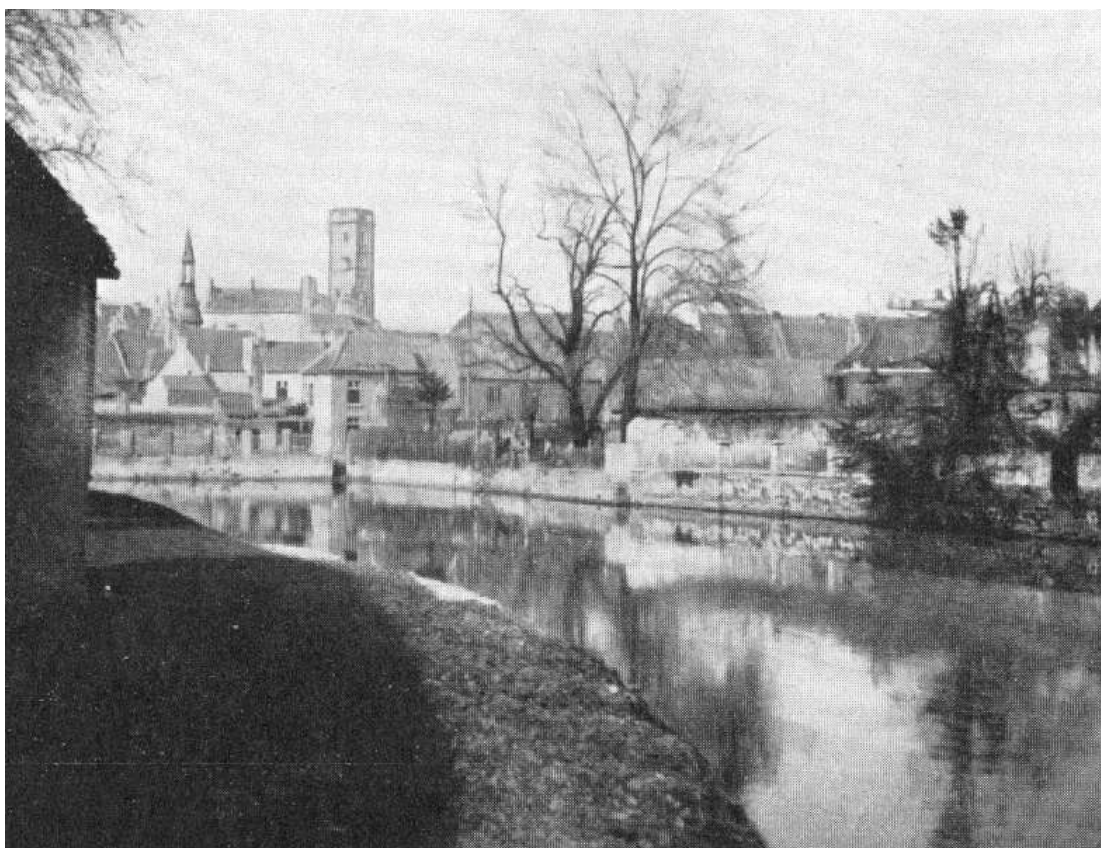
Som forlængelse mod venstre blev 4. Kompagni indsat med besked om at søge forbindelse med 162. Pioneererne havde imidlertid her allerede opnået forbindelse til Scharfschützen-Kompanie 54. Faren for en omringelse var afværget.

Resterne af 3. Kompagni blev opstillet på venstre fløj som eneste disponible reserve for K.T.K. Hele kampgruppen kom under kommando af Hauptmann Kopelke, mens Stab I/163 blev trukket tilbage som fører-reserve.

For at forbedre frontlinje fik 6./163, 4./Pi. 9 og 4./163 ordre til at gå frem mod syd til hulvej, der førte til Bazuël. Denne ordre kunne imidlertid ikke gennemføres, da banedækningen nord for Bazuël allerede var besat af englænderne. Flankeild gjorde enhver fremrykning umulig. Venstre fløj sluttede 200 meter øst for Richemont-åen, hvor der var kontakt til 5./162.

Om aftenen fik fjenden igen kampføling med os. Skyttekæden måtte på grund af overlegne fjendtlige kræfter trækkes tilbage til hovedmodstandslinjen. I denne stilling lå på højre fløj 7. Kompagni, herefter 8., 2., det sammensatte 5. og 6., 4./Pi.9 og 4./163.

Mellem kl. 1900 og 2000 gennemførte fjenden et kraftigt ildoverfald. De havde tilsyneladende opfattet en fremlægning af en sikringslinje so en forberedelse til angreb, da artilleriilden først satte ind efter afskydning af farvede lyskugler. Natten forløb forholdsvis rolig, så varm forplejning kunne bringes frem til de udmattede kompagnier, der uden dækning lå på den kolde, fugtige jord.

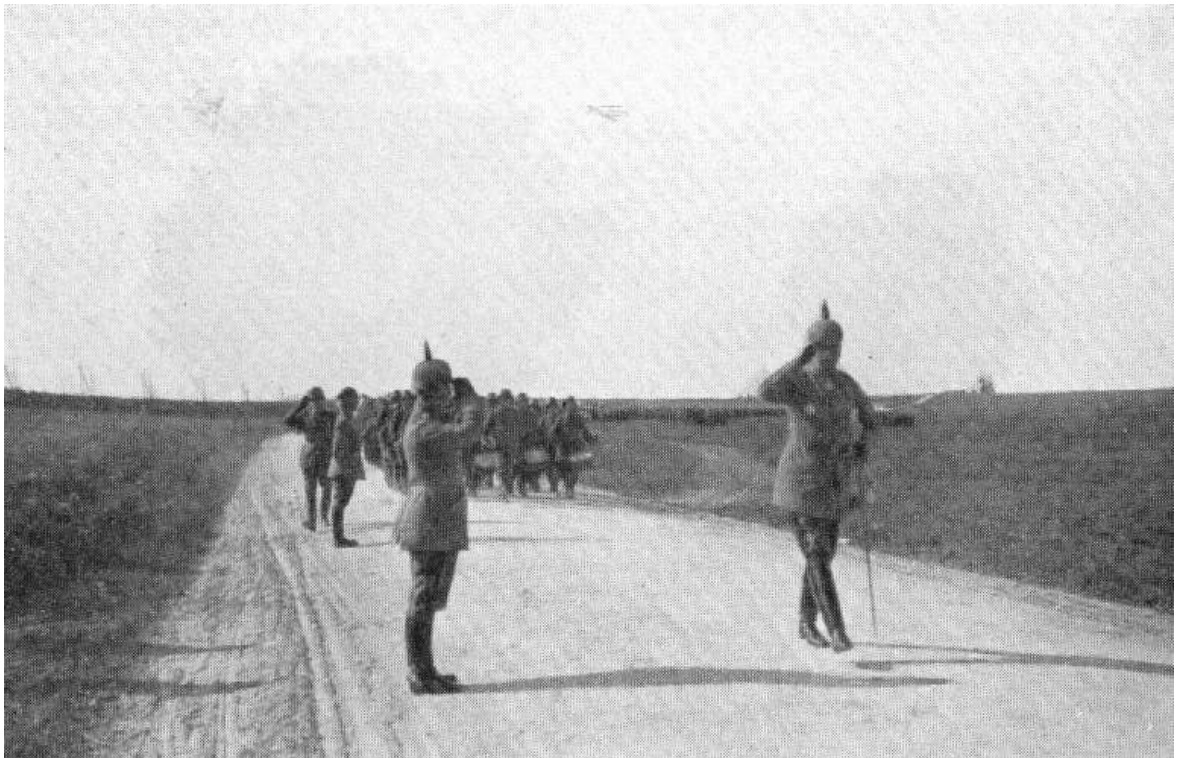
Menin

Fransk kampvogn i Lataule

5./163 I.R. feltkøkken

Parade for Generaloberst von Boehn

Den 19. oktober udeblev det forventede angreb. Fjenden anvendte tilsyneladende dagen til at bringe sine tropper i orden eller til at bringe friske enheder frem. Kampaktiviteterne begrænsede sig til ildoverfald. I løbet af natten faldt kompagniføreren for 8. Kompagni, den i Regimentet ærede og for sin tapperhed kendte Lt.d.R. Loy.

I de tidligere morgentimer af den 20. oktober forholdt englænderne sig rolige. Kl. 0800 begyndte en kraftig artilleriild mod vores linje. Også baglandet blev kraftig beskudt og lagt under røg, så snart var ethvert udsyn fra observationsposter til kompagnierne umulig. Efter en halv times beskydning gik fjenden til angreb. Med en stærk styrke, delvist i gruppekolonner, angreb de, mens hans artilleri forlagde ilden til baglandet. Vores folk var øjeblikkelig på deres poster. M.G.'erne var på sekunder parate til at skyde, og deres velrettede ild lå så godt, at fjenden kun kunne gå frem i korte spring og så gik i stå. Specielt de to delinger fra 1. M.G.K. tilføjede ham store tab. Deling Wenzel holdt med en godt rettet ild angrebet stangen. Foran hans front lå 40 døde englændere. På trods af, at han var såret, samlede Gefreiter Möller et efterladt l.M.G. op, og åbnede uden nogen assistance en succesfuld ild mod fjenden. Deling Gatermann skød overskydning mod Bazuël området, hvor englænderne rykkede frem blandt de levende hegn. Hovedmodstandslinjen blev fastholdt uden vaklen. Om eftermiddagen satte 1. M.G.K. et syvende gevær i stilling for at sikre mod Richemont.

To englændere, som det lykkedes at nå helt frem under vores linje, blev nedkæmpet at nogle folk, der gik til angreb med håndgranater.

Minekastere under Offiziersstellvertreter Scharenberg deltog med stor virkning i forsvaret.

Beklageligvis lå om aftenen og morgenen den 21. vores stillinger under egen artilleriild, der først efter mange vanskeligheder kunne bringes til ophør. Fjenden forholdt sig rimelig rolig. I løbet af formiddagen blev to canadier taget til fange, efter at de var kommet frem mod vores linje for at overtale vores folk til at desertere. Da det blev mørkt blev kampkompagnierne, der af kampe, kulde og fugt var meget medtaget, afløst af Radfahr-Bataillon 5. Kun 2. M.G.K. forblev endnu til den følgende nat i stillingen, hvor den så blev afløst af 3. M.G.K. og cykel-bataljonens maskingeværer. Begge bataljoner kom i kvarter i Fontaine-au-Bois, men desværre kom hvilet ikke til at være længe. Den 23. oktober kl. 0220 begyndte pludseligt en ekstraordinær kraftig trommeild, der med tungt artilleri strakte sig helt til Landrecies. På ordre fra Regiment gjorde kompagnierne sig marchparate. Et kraftigt månelys gjorde det hele nemmere. Kompagnierne opholdt sig i første omgang i kvartererne. Kort før kl. 0400 kom ordre til afmarch. Bataljonen skulle gå i beredskab stik nord for Malgarni Ferme. Vejen hertil lå under konstant fjendtlig artilleriild. Bataljonsstab II. begav sig til regimentets kommandostation for at modtage yderligere ordre. Bataljonskommandøren, Hauptmann Kopelke, blev såret af en fuldtreffers, der slog ned i kommandostationen. Lt.d.R. Kriete overtog kommandoen.

Bataljonen besatte med tilslutning til I. til højre Hermann II-stillingen. Det var lykkedes englænderne at gennembyrde den tyske linje i nærheden af Pommereuil. Det sammensatte 7. og 8. Kompagni fik forbindelse til I. Bataljon, 6. forlængede mod højre og 5. Kompagni blev placeret bag højre fløj. Til højre for 6. lå kun nogle få forsprængte jægere, herudover hang stillingen fløj i luften. Patruljer blev med det samme udsendt, for at søge kontakt til højre, mens andre skulle opklarer fremad for at skabe sig et billede af situationen.

2. M.G.K., der netop var kommet ud af stillingen efter endt afløsning, blev standset af Oberst von Werder og placeret i vestkanten af Fontaine, nord for vejen til Tuilleule Ferme.

Mod nord var der et hul på over 1.000 meter. Nordvest for stillingen lå landsbyen Bully, der allerede delvist skulle være besat af fjenden.

Mellem kl. 0900 og 1000 dukkede en engelsk kampvogn op i højde med Tilleule Ferme, fulgt af infanteri. Kampvognen kørte frem til 800 meter fra stillingen, beskød den med M.G. og vendte så om.

Det store hul til højre for bataljonerne blev lukket af Radfahr-Bataillon 2, dele af 4. Husaren 10 og 153 I.R. Ved middagstid sonderede englænderne igen frem. En kampvogn nærmede sig indtil 100 meter foran stillingen, hvor vores tunge og lette maskingeværer i den grad to den under ild, at den måtte vende om. På vej tilbage blev den ramt af vores artilleri. Et andet angreb med kampvogne fulgte mod venstre fløj af bataljonen. Kampvognen blev ramt to gange af panserværnskanoner, der gjorde den ude af stand til at manøvrere. Den flygtende besætning blev belagt med M.G.-ild. Kampvognen brændte ud.

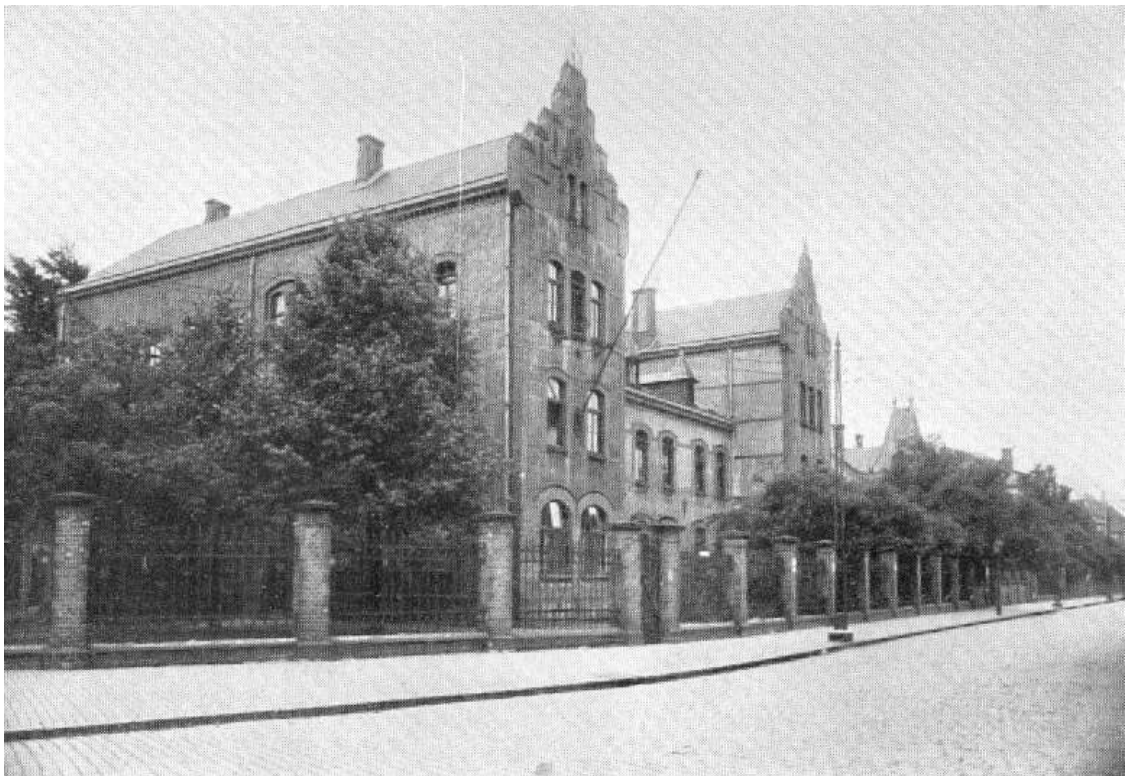
Bataljonen blev om formiddagen underlagt R.I.R. 76, og 5. Kompagni indsat som forstærkning af højre fløj. Et angreb fulgte imidlertid ikke denne dag.

Om natten 23. til 24. oktober blev bataljonen afløst af Radfahr-Bataillon 7. Afløsningen var meget vanskelig, og ikke afsluttet før kl. 0300. Bataljonen gik i bivouak i Rosimbois.

Den alarmerede I. Bataillon måtte den 23. oktober rykke frem under stadig fjendtlig artilleri. Kl. 0800 var den rykket ind i Hermann II-Stillingen stik vest for Malgarni Ferme som optage-stilling. Venstre fløj lå langs vejen Malgarni – Forsthaus, højre fløj langs vejen Fontaine – Tilleule Ferme. Tilslutning til venstre til 2./Jäger 13, til højre til den i mellemtiden igen alarmerede II. Bataillon. Indtagelse af stillingen skete under kraftig artilleri-

B.T.K. ved Lataule

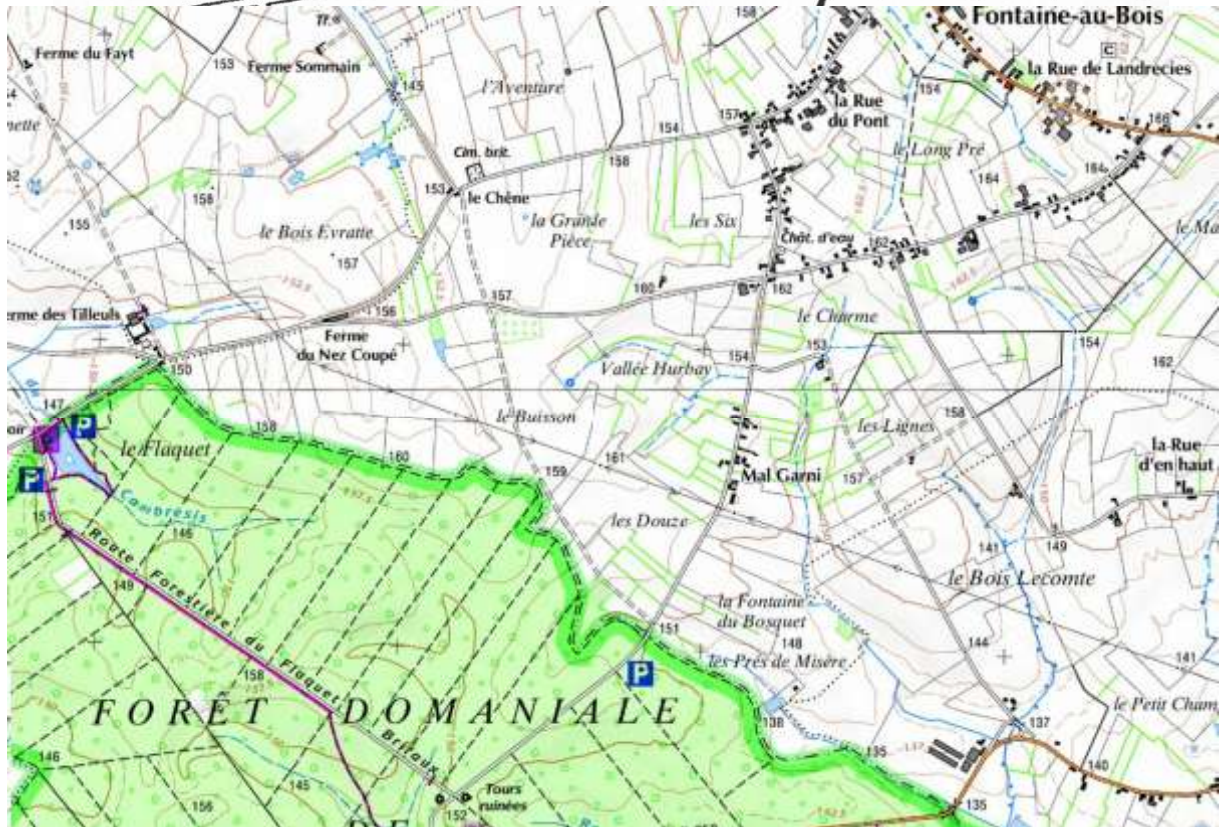
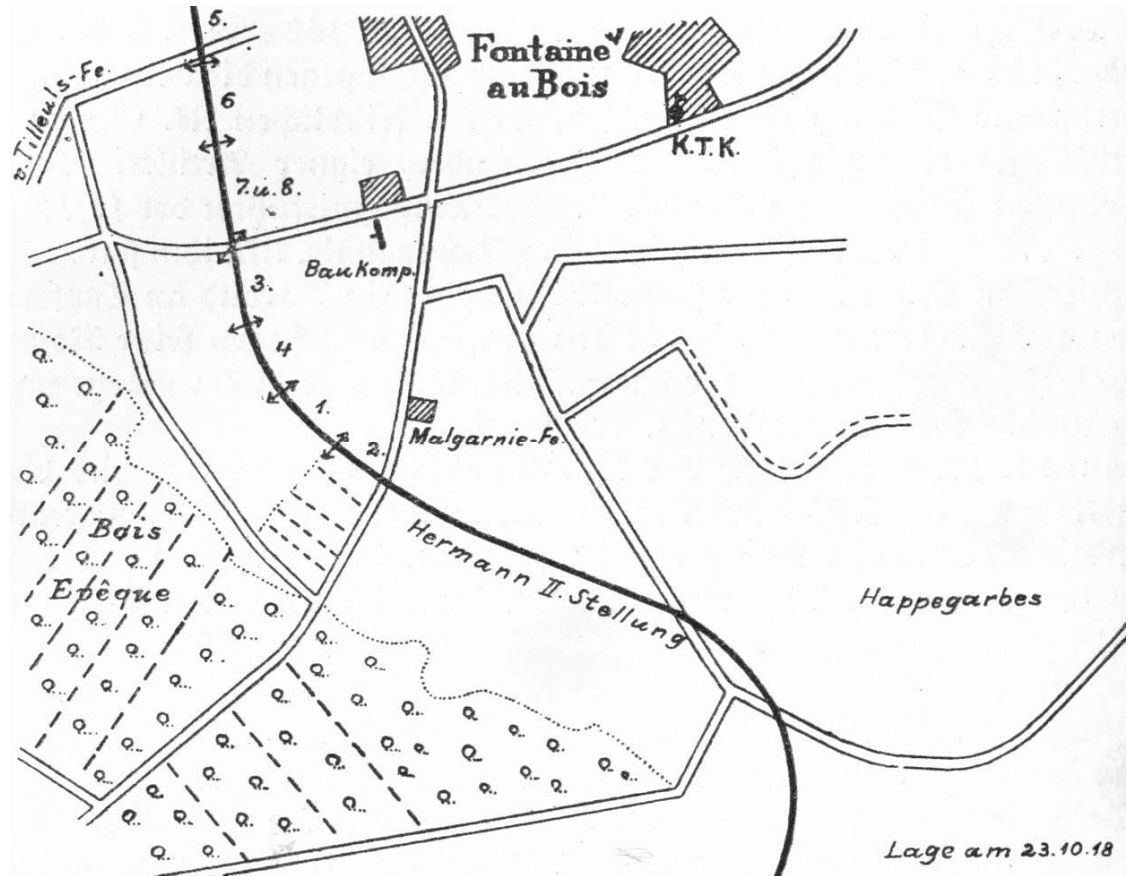
Stabsbygning i Neumünster

Mindesmærke for Regimentets faldne i Neumünster

Vicelin – (Garnison) – kirke i Neumünster

riild, men uden tab. Kompagnierne besatte i rækkefølge højre mod venstre. 3., 4., 1., 2. 1. M.G.K. havde en deling ved hver af 4., 1. og 2. Kompagni. Bau-kompagniet og 2./Jäger 123 var underlagt K.T.K.

Vores infanteriobservatør, som fra kirketårnet i Fontaine havde en meget fin oversigt over hele kampområdet, havde snart opnået forbindelse med naboens K.T.K. Ved flere lejligheder så denne observation fjendtlige kampvogne bag Corbeau-ryggen og på vejen Corbeau – Tilleule Ferme. Kl. 1645 blev svage angreb mod 3. og 4. Kompagni standset. En nærmende kampvogn blev af ledsagebatteriet nedkæmpet foran 4. Kompagni.

I løbet af dagen havde englænderne nord og syd for vores Division besat Forst og Ors. En forudset afløsning af I. Bataillon med Radfahr-Bataillon 4 ved midnatstid forsinkedes til kl. 0500.

3. og 4. Kompagni var netop ved at forberede afløsningen, da kraftig artilleriild ramte højre fløj af bataljonen og nord herfor. Under dække af ilden angreb fjenden. Englænderne brød ind i højre fløj af bataljonen. 1. og 2. Kompagni, hvis afløsning endnu ikke var ankommet, afviste angrebet med ild og bøjede højre fløj tilbage mod indbrudsstedet. Indbrudsstedet var kl. 0900 udvidet så meget, at englænderne næsten lå i ryggen på 1. og 2. Kompagni. Oberleutnant d.R. Jürgensen befalede derfor begge kompagnier tilbage til vejen la Faux – Sappegardes. 1. Kompagni havde heltemodigt forhindret englændernes videre fremtrængen mod syd.

Den nye stilling var indtaget omkring kl. 1100. 1. Kompagni lå til venstre ved siden af 2. Forbindelse til højre bestod af Radfahr-Bataillon 4. Hvert kompagni rådede endnu over 3 l.M.G.; 4 tunge M.G. fra 1. M.G.K. var indsat i stillingen. I første omgang var der ingen føling med fjenden, hvorfor kompagnierne skød posteringer 400 meter frem i forfeltet.

Regimentsstaben var i mellemtiden blevet afløst af staben ved Kürassier-Regiment 6.

3. og 4. Kompagni havde efter det engelske indbrud i stillingen, trukket sig tilbage mod syd. Den blev samlet i Landrecies, hvor de blev tilknyttet de sammenlagte II. og III. Batailloner.

I løbet af eftermiddagen var der kraftige artillerikampe. Kl. 1500 angreb englænderne fra syd fra Fontaine mod Cyklist-bataljonen, der måtte falde tilbage mod syd. Begge vores kompagnier fastholdt deres stilling, på trods af den fare, der truede deres flanke, og en fjende, der i det uoversigtlige terræn med levende hegn, nåede tæt ind på livet af dem. De indrettede med forbindelse til Radfahr-Bataillon 4 en optagestilling. Frem til kl. 2100 forblev situationen uændret, så blev begge disse strålende kæmpende kompagnier afløst af Radfahr-Bataillon 1. De marcherede til savværket i Haute Cornée.

Dette var de sidste større kampe, Regiment 163 oplevede på verdenskrigens slagmarker. Ærefuldt var de trådt ind i krigen; ærefuld, dækket af sår, udslidt og udmattet, forlod resterne af Regimentet slagmarken den 24. oktober 1918.

III. Bataillon blev om natten 15. til 16. oktober som Reservebataljon sendt til Bazuël. Kompagnierne blev placeret langs jernbanedæmningen, hvor der straks blev påbegyndt anlæggelsen af dækninger. Om aftenen den 16. oktober blev bataljonen trukket til Tilleule Ferme. Vejen dertil lå under en livlig, fjendtlig artilleriild, der specielt kostede pionererne betydelige tab. Bataljonen selv nåede uden tab frem til gården, hvor den blev underbragt.

Tidligt på morgenen den 17. oktober lå den fjendtlige artilleriforberedelse med stor kraft over stillingen. Bataljonen blev alarmeret og trukket frem til omegnen af det store vejkræds nord for Pomermeuil. Her blev der indrettet en optagestilling med front mod nordvest. 9. og 10. Kompagni i forreste linje, 11. og 12. bagved, hver med en deling fra 3. M.G.K. ved de forreste kompagnier. Om eftermiddagen blev 12. Kompagni under Lt.d.L. Becker som beredskabskompagni underlagt R.I.R. 76. Det hæderfulde 12. Kompagni skiltes endegyldigt fra Regimentets enheder. Under englændernes storangreb den 23. oktober 1918 mod R.I.R. 76 blev kompagniet fuldstændig revet op. Kun få af mandskabet undgik udslettelsen. Den 18. besatte III. Bataillon Corbeau-ryggen som sikkerhedsbesætningen. Den 19. skansede bataljonen på Richemont-optagestillingen. Den 20. blev den alarmeret og trukket frem til nordkanten af Pommereuil, og om eftermiddagen blev Corbeau-ryggen besat som optagestilling for de tilbagegående dele af R.I.R. 76.

Englænderne havde opnået fordel over I.R. 162. Dele af I.R. 1612 og 10./162 blev indsat i et angreb mod den fjendtligt erobrede stilling. Modangrebet mislykkedes i kraftig fjendtlig M.G.- og artilleriild, og som følge af utilstrækkelig egen artilleriforberedelse. Kompagnifører for 10./163, Lt.d.R. Schult, i spidsen for sit kompagni. Med ham fandt en officer helledøde, som var et forbillede for sit kompagni i tapperhed og pligttroskab, der i den vanskeligste situation sikkert førte sit kompagni og utrætteligt arbejdede på sine undergivnes vel og vel.

Den 21. oktober afløste III. Bataillon, uden sit 10. og 3. M.G.K., I. Bataillon i stillingen sydvest for Pommereuil. Dette afsnit blev benævnt "Süd". II. Bataillon lå nord herfor i afsnit "Nord". II. Bataillon havde fået underlagt 4./Pi. 9, og III. Bataillon Pi.Kmp. 340. 3. M.G.K. afløste 2. i afsnit Nord.

Den 22. blev 10. Kompagni trukket tilbage bag Pommereuil-tværstillingen og gjort klar som stød-kompagni bag 9. og 11.

Fjenden var yderst nervøs. Kraftige, fjendtlige ildoverfald, der til tider fik karakter af en forberedelsesskydning, fulgte hinanden med kortere eller længere mellemrum.

Den 23. oktober kl. 0230 begyndte pludseligt en voldsom trommeild over en bred front. I to timer skød englænderne. Kl. 0400 begyndte lang hele fronten en kraftig skydning med M.G.. Fjenden angreb. Den fjendtlige spærreskydning var så kraftig, at det var umuligt at få meldinger og befalinger frem og tilbage til kompagnierne.

Kl. 0420 var en styrke på omkring 50 englændere, udrustet med maskingeværer, nået tæt ind på K.T.K. "Süd", hvorfra de beskød vores enheder i ryggen. Disse englændere var brudt igennem et andet regimentsafsnit og trængt frem ad hovedgaden i Pommereuil, der fører mod kirken. Efter et stykke tid dukkede også en engelsk kampvogn ad samme vej og svingede ved kirken mod vest for at komme ind i ryggen på kampbataljonen. Det lykkedes kun med besvær for en lille del af staben at undslippe fangenskab. Under forsøget på at forlade K.T.K. kommandostation to ordonnanser. Trods den farlige situation lykkedes det bataljonen med alle elementer at holde den forreste stilling.

II. Bataljon var efter afløsningen den 24. oktober marcheret til Rasimbois, hvor den gik i bivouak. Kl. 0500 var bataljonen samlet i hvil. De trætte og sultne soldater fik forplejning, så søgte de sig et sted at sove på jorden, i enkelte huse og i lader - snart lå hele bataljonen i dyb søvn. Kl. 0900 blev søvnen afbrudt af en alarm. Fjenden havde gennembrudt Hermann II-stillingen, og var trængt ind i Fontaine. Det galt derfor at få etableret en optagestilling. Med forbindelse til den Jæger-enhed, der stod sydvest for vejen Landrecies – Rasimbois, blev bataljonen med resterne af den tilbagegående III. Bataillon sat i stilling langs vejen. Hauptmann d.R. Böhmer, fører for III. Bataillon, overtog kommandoen.

Linjen var som følge af den ringe styrke af bataljonen, meget tynd, men alligevel gav de fem disponible tunge M.G. stillingen en stærk modstandskraft. Da højre fløj hang i luften blev to grupper af Bau-kompagniet placeret som sikring til højre. Patruljer blev sendt frem og til højre for at skaffe et overblik over situationen. Under denne opklaring udmærkede sig specielt Vizefeldwebel Siertz, 2. M.G.K. med sin store koldblodighed.

Opklaringen fastslog, at fjendtlige patruljer allerede var i nærheden. Til højre var der opnået kontakt til en bataljon fra R.I.R. 206. Foran midten og venstre fløj af stillingen var der endnu ikke konstateret fjender. Først omkring middagstid dukkede også her enkelte englændere op, så der igen var føling med fjenden langs hele vores front.

Kl. 1500 fulgte et kraftigt ildoverfald fra fjenden, samtidig med at stærke patruljer stødte frem mod vores stilling. Med en velrettet M.G.-ild fra alle kompagniafsnittene blev fjenden tvunget tilbage. Resten af dagen forholdt fjenden sig rolig.

Den 25. oktober bragte ingen særlige hændelser langs kampfronten. Om aftenen blev Bataillon Böhmer afløst af I.R. 57.

For sidste gang blev en stilling overdraget. En sidste afskedshilsen til kammeraterne, endnu et blik mod fjenden, så gik de enkelte grupper tilbage – det betydningsfulde øjeblik gik ubemærket hen over hovederne på alle de trætte kæmpere. "Det Kongelige Preussiske Schleswig-Holsteinsche Infanterie-Regiment 163 forlader endegyldigt Verdenskrigens slagmarker, hvor den med hæder gennem fire lange år havde stået!"

Dem, der ved krigens udbrud begejstret havde sværet, at holde ud til det sidste, havde holdt deres højtidelige løfte. I løbet af disse dage havde I. Bataillon 12 døde, 43 sårede og 63 savnede, II. Bataillon 12 døde, herunder Lt.d.R. Mäckelmann 5. og Loy 8., 87 sårede og 72 savnede. III. Bataillon 4 døde, herunder Lt.d.L. Schult 10. og Lt.d.R. Willers, der havde overtaget kommandoen over 10. Kompagni indtil også han blev ramt af en engelsk kugle, der var 40 sårede og 133 savnede.

Den 26. oktober rykkede Regimentsstab, I/163, Bau- og Minekaser-kompagnierne til Saffegnies. Bataljon Böhmer rykkede ind i barakker syd for Hachette.

Der var for den 27. oktober befalet forhøjet kampberedskab fra kl. 0500. I tilfælde af et fjendtligt angreb skulle Bataillon Böhmer og I/163 besætte Hermann III-stillingen. Fjenden forholdt sig imidlertid rolig. Om eftermiddagen blev 17 R.D. afløst af 54 I.D. Som samlerum for Division blev anvist et område ved Maubeuge, hvortil enhederne straks afmarcherede. Under marchen skulle broen ved Aulnoy, som lå under kraftig beskydning, undgås.

Afslutningen

Den 27. begyndte Regimentet marchen til Louvroil, hvor der det gik i kvarter. De stærkt medtagne, udmattede tropper kunne finde et velfortjent hvil. Den 28. hvilede Regimentet her, men den 29. fortsatte marchen til Haulchin. Den 30 gik Regimentsstab og I. Bataillon kvarter i le Hestre, II. i Jolimont og III. i Bellicourt, men hvilet i disse kvarterer skulle ikke vare længe. Allerede den følgende morgen fortsatte Regimentsstab og 3. M.G.K. marchen. Der skulle indlades på banegården i Manage, hvorfra bataljonerne skulle afrejse med 12 timers afstande. Da imidlertid transporttogene var timer forsinkede, forskød afrejse tidspunkterne sig.

Turen gik over Louvain, Tirlemont, Landen, Liège, Verviers til Herbesthal og herfra over Trier, Saargemåund til Lauterfingen i Lothringen. Regimentsstab og I. kom i kvarter i Mittersheim, II. i Geinslingen og Losdorf, M.W.K. i Rohrbach, III. i Bisping.

17. R.D. var, for at lette en reorganisering og for en tid at hvile ud, blevet underlagt Gruppe Bensdorf. Mens Regimentet indrettede sig husligt i deres kvarterer, udspillede der sig begivenheder i hjemlandet, som med gevaldig kraft førte til et sammenbrud af vores elskede Fædreland. Det tyske kejserrige, som var blevet smedet sammen af von Bismarcks stærke hænder, begyndte at vakle. Den militære magt blev bundet til civilmagten og gjort afhængig af parlamentets tilslutning. Wilson krævede nu Kejserens abdikation, og en stor del af det tyske folk håbede på, at en abdikation ville føre til mildere fredsbetingelser. De hidtil offentliggjorte betingelser, der krævedes fra Ententens side, for indgåelse af en Våbenstilstand, var så forfærdende, at den indre fortvivelse steg til uanede højder. Folket lagde alt skyld på den kejserlige regering. På deres egen skyld blev der ikke tænkt.

Anstødsstenen til sammenbruddet var et mytteri i Kiel, der den 3. november brød ud i flåden. De i årevis systematisk ophidsede og tilskyndede matroser, der havde levet et langt mere bekvem og farefri tilværelse end frontkæmperne, forhindrede slagflåden i at løbe ud. De mente, at de skulle udkæmpe et søslag og ofres for den hårdt kæmpede hær. Forholdene ved marinen bekræftede udtalelsen fra vores store filosof Nietzsche: "Man kan kun tie og sidde stille, når man har bue og pil, ellers skvaldre og kives man." Der blev intet foretaget for at genskabe ro i Kiel. Regeringen gik betingelsesløst ind på alle Wilsons fordringer - ikke engang modkrav om ophør af hungerblokaden blev stillet. Den 26. oktober havde man også indvilget i, at det blev gjort Tyskland umuligt at genoptage fjendtlighederne – Ludendorff blev fyret! Og stadig kæmpede hæren!

I Tyskland var alt autoritet for længst forsvundet. Tøjlerne fra den afmægtige Regering Prins Max von Baden, slæbte hen ad jorden. Der blev oprettet Arbejder- og soldaterråd. Den 9. november brød alt sammen, hvad der hos soldaterne blev holdt højt og helligt. Uden at have fået det til opgave, forkyndte Prins Max Kejseren og Tron-arvingen, Kronprinsens, abdikation. Den kejserlige Statssekretær Scheidemann forkyndte fra Rigsdagsbygningens terrasse, at "folket på alle områder havde sejret!"

Den 11. november blev Våbenstilstanden underskrevet i Compeigne Betingelserne var grufulde!

De besatte områder af Elsass-Lothringen skulle rømmes inden 15 dage. Våben, jernbanemateriel, samt alle ubåde, skulle udleveres. På 31 dage skulle en bred neutral zone langs Rhinen være rømmet af vore tropper. Alle krigsfanger skulle sættes fri, mens vore fangne kammerater endnu i årevis skulle forblive i fangenskab. Fredsoverenskomsterne fra Brest-Litowsk og Bukarest blev ugyldige. Den største del af vores pragtfulde, stærke flåde skulle overgives til England og luftstridskræfterne nedlægges. Yderligere mange ydmygende betingelser måtte anerkendes. Af Wilsons 14 punkter var der ikke mere tale. Den rabiante gamle Tysklandshader Clemmenseau havde for længst revet førerskabet over Ententen ud af hænderne på de Forende Staters Præsident. Tyskland overgav sig på nåde og unåde.

Ved regimentet blev der 7. november opstillet en marchbataljon på tre kompagnier. Hvert kompagni havde en styrke på 60 mand. Føreren overtog Hauptmann von Hammerstein. Bataljonen skulle konstant være marchparat, så det i tilfælde af uroligheder igen kunne oprette sikkerhed.

Om natten 9. til 10. november indløb følgende signal fra O.H.L.:

En Våbenstilstand vil med størst mulig hurtighed blive indgået. Den blodige krig skal med denne finde sin afslutning. Det savnede øjeblik nærmer sig, hvor enhver af os kan vende tilbage til forældre, kone, børn og søskende. Samtidig fuldbyrdes derhjemme en omvæltning af de politiske forhold. De i spidsen stående mennesker erklærer, at ro og orden under alle omstændigheder skal opretholdes, det gælder især for hæren. Ingen må forlade sin enhed uden ordre. Alle skal fortsat adlyde sin foresatte. Kun på den måde kan der sikres en ordnet overførelse til hjemlandet. De nu afbrudte jernbaner må igen bringes i regelmæssig brug. O.K.L. ønsker ikke at udgyde nyt blod eller blive fanget i en borgerkrig. Den vil i forståelse med den nye Regeringsmagt sørge for ro og

sikkerhed, og sikre hjemlandet for det værste. Brug af våben mod medlemmer af eget folk må kun ske i nødhverve, eller ved alvorlige forbrydelser eller for at forhindre plyndringer.

Tilføjelse til førere: Med de dannede Arbejder- og Soldaterråd skal der i mindelighed nås til enighed.

Sign. v. Hindenburg

Den 10. november kl. 0500 blev Bataillon von Hammerstein indladet i Lauterfingen for at besætte banegårdene i Landau, Zweibrücken og Saarbrücken og for at overtage sikkerhedstjeneste i disse byer. Den følgende dag returnerede bataljonen med uforrettet sag til Mittesheim. Opgaven kunne ikke løses, da banegårdene var i hænderne på Soldaterråd, der sendte togene tilbage til deres udgangspunkter.

Denne dag standsede fjendtlighederne langs hele fronten mellem Alper og havet. Den 12. november begyndte tilbagemarchen over Pfalzburg, Vierwinden, Zabern til Strasbourg.

Med Regimentsmusikken i spidsen rykkede Regimentet den 16. november gennem Weissturmtor ind i den herlige, gamle tyske by Strassburg. Indbyggerne forholdt sig fuldstændig rolig. Der kunne mærkes, at soldaternes stramme disciplin, i modsætning til de vilde horder, der de sidste dage var draget gennem Strassburg, alligevel gjorde et indtryk på folk. Dette ytrede sig ved at man vinkede til soldaterne med lommetørklæder, og også enkelte gaver blev kastet ind til mandskabet.

Regimentet blev underbragt i Margareten-kasernen. De øvrige enheder i Strassburg var underlagt stemningen af revolutionen. Der var ingen kokarder, ingen skuldersløjfer, men røde sløjfer og afmærkninger på uniformsjager og køretøjer.

Fra Strassburg Domkirke vejede de røde faner. Daglig var der forsamlinger, hvor der blev talt og hele tiden talt.

17. R.D. havde fået opgaven at opretholde ro og sikkerheden i byen indtil den franske besætning overtog, og sikre de endnu delvist fyldte magasiner mod plyndringer. Den første nat forløb fuldstændig rolig. Kun ved et slagteri kom det til en smule gnidninger, da berusede horder forlangte, at vores poster skulle aflægge de preussiske og tyske nationale tegn.

Den 18. november forsøgte menneskemasser at plyndre beklædningsdepoterne i Manteuffel-kasernen. Vores maskingeværer bragte pøblen til orden. De nærmende franskmænd gjorde sig mærkbar i byen. Der blev trukket guirlander, bygget æresporte. De røde faner forsvandt. I stedet vejede alle Entente-staternes flag fra husene. For en tysk mand måtte denne tort ramme direkte i hjertet. Hånen, som disse arme, nedslidte, engang så stolte tyske soldater, måtte udholde, var grænseløs.

Om natten 20. til 21. november blev Regimentets poster afløst af Strassburg Borgerværn. Regimentet samlede sig kl. 0430. og marcherede den under ledsagelse af borgerværnets leder, mod Rhinen i retning af Kehl. På den store Rhinbro ved Kehl takkede lederen Regimentet for den trofaste tjeneste, det havde ydet byen, og ønskede en lykkelig tur til hjem. I morgengryet passerede Regimentet Rhinen. Som i årtusinder strømmede vandet under broen, som Regimentet passerede på vej hjem til Tyskland. Hauptmann Hampe, kommandør af II/163 overskred som den sidste tyske soldat Rhinbroen ved Kehl.

Den lille, venlige by Kehl havde forberedt Regimentet en varm modtagelse. Fra husene vejede det tyske flag. Soldaterne blev smykket med blomster og kranse og glædet med små gaver.

Om natten 22. november begyndte transporten til Garnison. I Neumünster blev bataljonerne jublende modtaget og hjerteligt lykønsket.

Den 27. november fandt en Regiments-parade sted på kasernegården. Hr. Overborgmester Köer, som under hele vores Regiments eksistens stod i spidsen for byens forvaltning, og hvis fortjenstfyldte virke gjorde meget for det gode forhold mellem by og Regiment, bragte regimentet en hilsen på vegne af stadsforvaltningen. Regimentskommandøren, Oberstleutnant von Bagenski, takkede på vegne af Regimentet og udbragte et leve for byen Neumünster. En sidste parademarch afsluttede højtideligheden.

I de følgende dage blev Regimentet opløst. Schleswig-Holsteinsche Infanterie-Regiment 163 eksisterede ikke mere. Med en sidste parade foran dens sidste Regimentskommandør afsluttede den sin tjeneste.

Vi gamle 163'ere husker med kærlighed og trofasthed på vores stolte Regiment. Vi vil fastholde mindet om Regimentet i vore hjerter, og leve videre i håbet om, at den arv, vi overtog fra vores døde, også af vore efterkommere vil blive holdt i hæder og vil blive plejet.

Fæderlandskærlighed, tapperhed, disciplin, pligtrodskab bragte Regimentet til en sådan højde, at det var i stand til at fuldbringe ting, som var vore fædre og vores store, herlige preussisk-tyske forgangenhed værdig.

Må hos den ungdom, der i fremtiden er udpeget til at rense Tyskland skam og skændsel, og igen skaffe vores elskede Fædreland den ære og agtelse hos verdens befolkning, som tilkommer det, den slesvig-holstenske formaning, som vi i begejstring så ofte har sunget, klinge i hjerterne:

”Hold fast i, hvad svært er vundet, da vil en dejlig morgen rejse sig!

Æ r e s l i s t e

for

Schleswig-Holsteinschen Infanterie-Regiment Nr. 163.

I de svære ærefulde kampe 1914-1918
døde heltedøden for Kejser og Rige:

124 officerer, 2.569 underofficerer
og mandskab

Tabene fordeler sig på kompagnier og år som følger:

	1914	1915	1916	1917	1918	Totalt
Officerer	11	16	27	27	43	124
1. Komp.	33	9	84	41	36	203
2. Komp.	43	16	67	34	40	200
3. Komp.	21	5	85	54	37	202
4. Komp.	40	3	110	46	19	218
1. M.G.K.	3	-	22	19	16	60
Total I/163	140	33	368	194	148	883
5. Komp.	17	48	52	57	32	206
6. Komp.	34	56	58	21	32	201
7. Komp.	26	33	53	32	50	194
8. Komp.	11	35	67	47	36	196
2. M.G.K.	-	-	-	12	27	39
Total II/163	88	172	230	169	177	836
9. Komp.	39	5	69	74	36	223
10. Komp.	41	2	82	34	39	198
11. Komp.	36	3	51	58	30	178
12. Komp.	9	4	85	51	37	183
3. M.G.K.	-	-	3	19	18	822
Total III/163	125	14	290	236	157	822
Minewef. Kmp.	-	-	-	-	9	9
Bau Komp.	-	-	1	9	9	19
Total Regiment	364	235	916	635	543	2.693

Officerer						
1914						
Oberstlt.	Jahn	Herm.	Graubenz	15.03.61	Elincourt	16.09.14
Hptm.	Busse	Georg	Stargard	08.08.78	Elincourt	16.09.14
Lt.	Palm	Karl	Wilhelmshaven	16.03.93	Såret Elincourt	16.09.14
					død	19.09.14
Lt.d.R.	Arnould	Bernh.	Hamburg	24.03.89	Elincourt	16.09.14
Hptm.	Walther	Karl	Torgau	14.05.74	såret Elincourt	16.09.14
					død	28.09.14
Hptm.	Schuesling	Hugo	Schleswig	28.01.75		07.10.14
1915						
Hptm.	Moesbes	Fritz	Rosenfeld	25.01.71	såret Soissons	12.01.15
					død	14.01.15
Lt.d.R.	Brockmann	Kurt	Freiburg a.E.	30.03.89	Soissons	12.01.15
Lt.d.R.	Behm	Harald	Lübeck	02.08.87	Soissons	12.01.15
Lt.d.R.	Riewertz	Friedrich	Süderau	29.09.75	Soissons	12.01.15
Lt.d.R.	van der Emissen		Altona	13.02.80	Soissons	12.01.15
Lt.d.R.	Kerkau				Soissons	12.01.15
Lt.	Hartog II	Siegfried	Kudippen	17.01.98	Laucourt	12.05.15
Lt.d.R.	Lindholt	Hans	Grossnustrup	09.11.86	Moulin/Touvent	15/16.06.15
Lt.d.R.	Deharde	Herm.	Wardenburg	27.08.89	Laucourt	16.09.15
1916						
Hptm.	Ziebach	Max	Kulm	04.12.88	død Gent	17.02.16
Lt.d.R.	Grebien	Hugo	Gothendorf	28.01.90	Givenchy	21.02.16
Lt.d.R.	Schmitz	Adolf	Hennef	03.05.88	Givenchy	05.05.16
Lt.d.R.	Meyer	Hans	Gadeland	15.02.94	Givenchy	05.05.16
Lt.	Scharff	Herm.	Calbe	18.02.97	Givenchy	07.05.16
Lt.d.R.	Schönecke	Walter	Dannenberg	17.08.86	Givenchy	21.05.16
Lt.	Kaiser	Rud.	Teterow	29.11.95	Givenchy	24.05.16
Lt.d.R.	Wohlers	Hans	Mörel	06.11.95	Givenchy	24.05.16
Lt.d.R.	Brautlecht	Christ.	Wyt a.F.	23.10.93	Givenchy	24.05.16
Lt.d.R.	Richter	Kurt	Bismark	18.01.86	Contalmaison	07.07.16
Lt.	Ruge	Theodor	Lipke	07.07.95	Contalmaison	07.07.16
Lt.d.R.	von Alten	Friedr.	Dettum	31.07.82	Contalmaison	06.07.16
Lt.d.R.	Josten	Karl	Reutz	11.04.95	Contalmaison	06.07.16
Lt.d.R.	Kaak	Fritz	Gr. Flottbeck	16.10.93	Contalmaison	06.07.16
Lt.d.R.	Bohs	Konrad	Echwerin	01.04.92	Contalmaison	07.07.16
Lt.d.R.	Fries	Hans	Neumünster	19.08.92	Contalmaison	06.07.16
Lt.d.R.	Bahr				Longueval	16.07.16
Lt.d.R.	Eberhard	Wilh.	Neustadt	25.06.91	Longueval	16.07.16
Lt.d.R.	Brandt	Arnold	Westerau	23.08.88	Longueval	16.07.16
Lt.d.R.	Pauly	Edgar	Hamburg	28.12.88	Flers	20.07.16
Lt.	Krienitz	Joh.	Dachritz	28.03.91	Martinpuich	07.08.16
Lt.d.R.	Bensien	Heinz	Wendtof	14.11.89	Martinpuich	08.08.16
Offz-Stellv.	Hintzsche	Ernst	Zörbig	21.12.82	såret Saily	20.10.16
					død	20.11.16
Lt.d.R.	Hoffchildt	Kurt	Zirzower Mühle	16.03.87	Verlorenhoek	31.12.16
1917						
Lt.d.R.	Meyer II	Fritz	Hamburg	04.02.94	Houthem	11.03.17
Lt.d.R.	Saffe	Willy	Berlin	22.12.91	Verlorenhoek	19.03.17
Lt.	Schwarz	Adolf	Einbeck	24.02.96	Arras	09.04.17
Lt.d.R.	Arens	Erich	Zetel	18.01.92	Arras	09.04.17
Lt.d.R.	Kalepky	Felix	Kiel	04.06.97	Arras	09.04.17
Lt.	Chüden	Hans	Merseburg	21.03.95	Neuville-Vitasse	09.04.17
Lt.d.R.	Oehlbeys	Herm.	Hamburg	03.08.93	Arras	09.04.17
Lt.	Greve	Arnold	Waldhausen	13.01.98	Arras	09.04.17
Lt.d.R.	Franzen	Franz	Hostrup	10.04.89	Arras	09.04.17

Lt.	Kalktschmidt	Fritz	Kiel	23.10.99	Arras	11.04.17
Lt.d.R.	Rottgardt	Christ.	Kiel	27.07.96	Givenchy	22.05.17
Lt.d.R.	Krohn	Willy	Krempe	14.12.89	Boiry	11.06.17
Lt.d.R.	Helms	Hugo	Rümpel	16.08.87	Boiry	19.06.17
Lt.d.R.	Liebig	Walter	Dresden	02.04.93	Boiry	18.06.17
Lt.d.R.	Heins	Claus	Bevern	16.08.95	Boiry	25.07.17
Off.Stelv.	Pommerenke	Karl	Mankmoos	11.04.90	død af gas	28.09.17
Lt.d.R.	Nehring	Paul	Hamburg	21.08.78	Cherisy	16.10.17
Lt.d.R.	Haase	Hans	Rügenwaldermübe	05.10.96	Polderhoek	19.11.17
Lt.d.R.	Bartels	Peter	St.Annen	23.08.94	Polderhoek	03.12.17
Lt.d.R.	Abbelohde	Berthold	Stade	02.01.91	Polderhoek	03.12.17
Lt.d.R.	Klopp	Otto	Hamburg	31.03.95	Polderhoek	04.12.17
Lt.d.R.	Biehl	Willy	Kiesdorf	21.09.91	såret Polderhoek	03.12.17
					død	08.12.17
Lt.d.R.	Ahrens	Walter	Kl. Harrie	26.12.95	Polderhoek	15.12.17
1918						
Hilfszahlm.	Staben	Marcus	Tappendorf	14.05.75	død	05.02.18
Lt.d.R.	Ehlers	Rud.	Lübeck	05.01.16!	Houthem	12.03.18
Lt.	v. Kameke	Henning	Gleiwitz	25.08.99		07.04.18
Offz-Stellv.	Brandt	Adolf	Berka	13.12.90	såret Meesen	10.04.18
					død	12.04.18
Major d.R.	Weede	Eduard	Neustadt	01.04.64	Meesen	10.04.18
Oblt. d.R.	Westmann	Friedr.	Flensburg	16.01.82	Meesen	10.04.18
Lt.d.R.	Schmidt I	Ernst	Poyenberg	23.08.98	Meesen	10.04.18
Lt.d.R.	Pöhls	Gust.	Dargstedt	27.04.94	såret Meesen	10.04.18
					død	13.04.18
Offz-Stellv.	Eggers	Julius	Wismar	18.04.89	Meesen	11.04.18
Lt.d.R.	Hellwegen	Herm.	Hamburg	27.05.91	Meesen	11.04.18
Lt.d.R.	Tewes	Franz	Hamburg	12.05.92	Meesen	11.04.18
Lt.	Joon	Werner	Halle a.S.	22.06.98	Meesen	10.04.18
Lt.d.R.	Vetz	Gabs	Lübeck	17.02.87	Meesen	11.04.18
Lt.	Lienau	Oskar	Friedrichsort	18.08.98	Meesen	11.04.18
Lt.d.R.	Bergmann	Joh.	Lüneburg	16.08.86	Wyttschaete	14.04.18
Lt.d.R.	Wulf	Paul	Timmaspe	24.07.95	Wyttschaete	16.04.18
Lt.d.R.	Volkens	Fritz	Lunden	08.11.86	Wyttschaete	20.04.18
Lt.d.R.	Weissmantel	Carl	Darmstadt		Wyttschaete	20.04.18
Offz.-Stellv	Duba	Joseph	Lobejün	12.04.93	Euvilly	12.06.18
Offz-Stellv.	Litty	Renatus	Gebweiler	17.04.96	Secheller Wald	12.06.18
Lt.d.R.	Bülk	Hans	Langwebel	01.10.94	såret Orvillers	12.06.18
					død	24. 06.18
Lt.	Cufig	Albert	Krummhübel	18.12.99	Lataule	25.06.18
Hptm.	v. Kalckstein	Hans	Berlin	23.05.79	Euvilly	10.08.18
Offz-Stellv	Hatz	Paul	Gr.Schwapsee	21.11.87	såret Bois des Loges	12.08.18
					død	13.08.18
Lt.	Will	Reinhold	Hamburg	21.06.99	Fresnières	19.08.18
Offz-Stellv	Döbling	Rub.	Britzier	09.02.89	Fresnières	18.08.18
Lt.d.L.I	Freudenthal	Heinr.	Ladecop	27.02.79	Fresnières	25.08.18
Lt.d.R.	Frh. v. Hollen	Conrad	Tüfschenbeck	15.05.89		09.10.18
Fldw.Lt. L.II	Jörg	Joh.	Sophienthal	05.06.80	død i Gent	17.10.18
Lt.d.R.	Mäckelmann	Hugo	Rendsburg	01.09.93	le Caatau	17.10.18
Lt.d.R.	Loy	Georg	Neumünster	10.04.93	Pommereuil	19.10.18
Lt.d.R.	Barkmann	Waldemar	Bensthafen	22.11.92		14.10.18
Lt.d.L. I	Schult	Wilh.	Neustrelitz	31.12.90	Pommereuil	20.10.18
Offz-Stellv	Müller	Joh.	Neumünster	12.11.90	Fontaine-au-Bois	23.10.18
Lt.	Möller	Hans	Pölitz	21.06.99	Landrecies	24.10.18
Lt.d.R.	de Laahr	Hermann				4.11.18
ved andre troppeenheder						
Hauptmann	Karnapky					16.09.14
Lt.d.R.	Delke					10.14

Lt.d.R.	Severin					11.14
Lt.d.R.	Dangers					28.11.14
Hptm.	Sommer					29.11.14
Hptm. d.R.	Kurtzhalss					07.01.15
Lt.d.R.	Metztorff	Walter				23.05.15
Lt.	Schnura	Georg				18.07.15
Oblt.d.R.	Klaunig					28.08.15
Hptm.	v. Gobbe					31.08.15
Lt.d.R.	Frenzel					18.09.15
Lt.	Möller					03.07.16
Lt.d.R.	Metztorff	Fritz				27.07.16
Lt.d.R.	Hauschlidt					05.08.16
Major	Koller					10.04.17
Lt.	Plagemann	Karl				19.08.17
Lt.	Sager	Werner				25.12.17
Oblt.d.R.	Meusel v. Rittersberg					15.07.18
Hptm.	Balcke					01.10.18
Oblt.	Nissen					24.10.18
Lt.	Oehlmann				Engelsk fangenskab	26.10.18
Oblt	Plagemann	Heinz				11.11.18
Lt.d.R.	v.Gusmann	Gutzmer			Tysk Østafrika	

1. Kompagni

1914

Musk.	Markmann	Otto	Oldenburg i.H.	23.02.92	L'Ecouvillon	15.09.14
Musk.	Hansen	Ernst	Balle	26.10.91	L'Ecouvillon	15.09.14
Res.	Günther	Fritz	Dumrede	27.06.88	L'Ecouvillon	15.09.14
Res.	Lahann	Heinrich	Hohenwestedt	07.10.89	L'Ecouvillon	15.09.14
Gefr.d.R.	Westphal	Karl	Friedrichsleben	08.09.91	L'Ecouvillon	15.09.14
Res.	Babe	Christian	Curau	19.10.87	L'Ecouvillon	15.09.14
Res.	Pettels	Sylvester	Hasede	16.02.91	L'Ecouvillon	15.09.14
Res.	Fey	Paul	Rastorf	01.05.87	L'Ecouvillon	15.09.14
Unt.	Roggentin	Wilhelm	Buchholz	20.02.93	L'Ecouvillon	15.09.14
Res.	Nütz	Emil	Graak	13.06.88	Lazaret Noyon	1914
Fahnju. Unt	Möbius	Fritz	Schwerin	03.06.94	L'Ecouvillon	15.09.14
Musk.	Schilling	Friedr.	Reuland	28.09.92	Såret L'Ecouvillon	15.09.14
					død Laz. Aachen	18.11.14
Gefr.	Ladewig	Johann	Eiderdeich	04.06.92	L'Ecouvillon	16.09.14
Musk.	Aesemann	Friedr.	Rensefeld	14.03.90	L'Ecouvillon	16.09.14
Musk.	Borgwardt	Willy	Kiel	12.09.92	L'Ecouvillon	16.09.14
Gefr.	Flau	Hermann	Chemnitz	19.09.92	Savnet L'Ecouvillon	16.09.14
Musk.	Flokkem	Gundke	Tynche	09.11.91	L'Ecouvillon	16.09.14
Musk.	Henningsen	George	Sörup/Flensburg	19.09.91	L'Ecouvillon	16.09.14
Musk.	Jaglinsky	Max	Danzig	15.11.92	L'Ecouvillon	16.09.14
Res.	Wulff	Fritz	Sarkwitz	26.06.90	L'Ecouvillon	16.09.14
Musk.	Lüthje	Ernst	Leetzen	16.03.92	L'Ecouvillon	16.09.14
Musk.	Barkentin	Paul	Christinenfeld	03.05.92	savnet L'Ecouvillon	17.09.14
Musk.	Szonn	Gustav	Willnohnen	30.07.93	L'Ecouvillon	21.09.14
Musk.	Grapenthin	Heinr.	Lehnstedt	06.03.93	L'Ecouvillon	21.09.14
Musk.	Hüttcher	Wilhelm	Hoibüttel	25.03.90	L'Ecouvillon	21.09.14
Musk.	Kibbel	Karl	Hamburg	30.05.90	L'Ecouvillon	23.09.14
Musk.	Botz	Hans	Beringstedt	02.07.91	L'Ecouvillon	25.09.14
Musk.	Witt	Heinr.	Friedrichskoog	02.10.92	L'Ecouvillon	25.09.14
Musk.	Timmering	Gerd	Westermoordorf	25.09.91	L'Ecouvillon	25.09.14
Musk.	Hagemann	Heinrich	Lauenburg	11.08.92	L'Ecouvillon	25.09.14
Musk.	Oestmann	Otto	Hamburg	06.02.91	L'Ecouvillon	25.09.14
Gefr.	Fuhlendorf	Karl	Neumünster	17.01.92	Ribécourt	04.10.14
Unt.d.R.	Schmitz	Heinrich	Lustheide	11.05.80	Laucourt	17.11.14

1915						
Hob.-Sergt.	Behn	Gottlieb	Steinwarde	09.10.83	Laucourt	26.02.15
Res.	Abell	August	Wedeln	07.10.86	Laucourt	27.02.15
Musk.	Reitz	Gustav	Pillupönen	09.08.92	Laucourt	19.04.15
Musk.	Lempisert	Max	Essen	23.08.94	Laucourt	19.04.15
Musk.	Rabber	Willy	Lüningshagen	06.04.94	Lazaret Channy	10.07.15
Musk.	Narloch	Johann	Karschin	25.10.91	Lazaret Omencourt	10.10.15
Musk.	Gröhn	Walter	Kiel	10.09.94	Laucourt	01.10.15
Res.	Schwarz	Paul	Heiligenhafen	25.01.91	Laucourt	11.10.15
Unt.	Koords	Jürgen	Friedrichsanbau	28.09.85	såret Laucourt	29.11.15
					død	30.11.15
1916						
Unt.d.R.	Rosburg	Wilh.	Döhnsdorf	02.02.88	Givenchy	21.02.16
Musk.	Plöhn	Jürgen	Fleckeby	01.06.91	såret Givenchy	21.02.16
					Lazaret Henin-Lietard	24.02.16
Musk.	Mathietzen	Martin	Wiemersdorf	02.09.94	Givenchy	25.02.16
Gefr.	Kühl	Wilhelm	Ohe	07.07.93	Givenchy	27.04.16
Gefr.	Kalep	Alfred	Memel	23.07.93	Givenchy	21.05.16
Musk.	Junglów	Heinr.	Schwerin	04.02.92	Givenchy	21.05.16
Unt.	Kruse	Ernst	Suchsdorf	18.04.91	Givenchy	22.05.16
Unt.	Wulff II	Otto	Sarkwitz	22.04.90	Contalmaison	03.07.16
Musk.	Maas	Heinr.	Kl. Norderende	03.04.91	Contalmaison	03.07.16
Musk.	Schlotfeld	Johannes	Tungendorf	13.12.94	Contalmaison	03.07.16
Gefr.	von Son	Ernst	Emmerich	27.12.93	Contalmaison	03.07.16
Musk.	Jahr	Emil	Sehkölen	08.03.78	Contalmaison	03.7.16
Musk.	Horstmann	Wilh.	Gr. Mist	03.07.87	såret Contalmaison	03.07.16
					død	07.07.16
Wehrm.	Kleimmann	Herm.	Sieckingen	13.03.77	Contalmaison	03.07.16
Musk.	Kiehn	Wilh.	Seestacht	20.08.93	savnet Contalmaison	04.07.16
Musk.	Mausfeld	Richard	Dessau	08.11.94	savnet Contalmaison	04.07.16
Sergt.	Ditz	Karl	Dubendorf	16.03.90	Contalmaison	06.07.16
Unt.d.R.	Kerl	Ernst	Schmalensee	02.11.88	Contalmaison	06.07.16
Musk.	Völkert	Peter	Büttel	21.04.92	Savnet/død Coltalm.	05.07.16
Musk.	Wilken	Karl	Landkirchen	23.03.91	Contalmaison	05.07.16
Musk.	Lange II	Ernst	Tempelburg	11.12.86	Contalmaison	06.07.16
Musk.	Stoffers	Hans	Gr. Niendorf	03.12.93	savnet Contalmaison	07.07.16
Unt.d.R.	Thielmann	Gustav	Dunkersdorf	22.11.82	Contalmaison	07.07.16
Gefr.d.R.	Bracker	Hans	Brockstedt	02.04.88	Contalmaison	07.07.16
Gefr.d.R.	Kohlmorgen	Rich.	Köbsdorf	04.02.89	Contalmaison	07.07.16
Musk.	Schlichting	Otto	Hüll	01.03.92	Contalmaison	07.07.16
Musk.	Hänisch	Oskar	Äbenrå	03.03.93	såret Contalmaison	07.07.16
					død Neuwied	17.07.16
Musk.	Budert	Heinr.	Bellien	29.07.95	Contalmaison	07.07.16
Gefr.	Jessen	Fritz	Kiel	09.10.88	savnet Contalmaison	07.07.16
Res.	Filschbach	Heinr.	Philippstein	23.12.83	savnet Contalmaison	07.07.16
Res.	Reese	Detlef	Neumünster	18.08.97	død fransk fangenskab	09.07.16
Gefr.	Bracker	Willy	Neumünster	26.03.95	Contalmaison	16.07.16
Musk.	Nordmann	Adelwold	Borgfeld	01.08.90	Flers	18.07.16
Gefr.d.R.	Kellermann	Joh.	Johannisdorf	17.11.87	savnet siden	18.07.16
Gefr.	Kröger	Willy	schashagen	30.07.91	Flers	21.07.16
Gefr.d.R.	Hamp	Karl	Dargun	18.02.84	såret Flers	20.07.16
					død	21.07.16
Gefr.d.L.	Bartsch	Wilh.	Wetzwiese	29.07.78	såret Flers	20.07.16
					død	23.07.16
Gefr.	Köper	Otto	Masbek	04.11.91	Lazaret Braunschweig	24.07.16
Musk.	Lusniewski	Robert	Conradstein	01.11.97	Flers	21.07.16
Musk.	Bran	Henry	Altona	11.05.96	Såret Beaulencourt	31.07.16
					død	02.18.16
Unt.	Runge	Hans	Neumünster	21.06.95	Martinpuich	07.08.16

Unt.d.L.	Schuhmacher	Fritz	Sülsdorf	19.09.80	såret Contalmaison	07.08.16
					død	16.08.16
Gefr.d.L.	Mau	Heinr.	Bahrenfeld	15.08.77	såret Martinpuich	05.08.16
					død	07.08.16
Musk.	Korth	Ernst	Kasten	20.12.96	såret Martinpuich	07.08.16
					død	16.08.16
Musk.	Timmermann	Ernst	Altona	29.07.96	såret Martinpuich	06.08.16
					død	03.09.16
Musk.	Beck	Willy	Holm	10.02.96	såret Martinpuich	08.08.16
Musk.	Kühmann	Johann	Hamdorf	18.07.96	såret Martinpuich	06.08.16
					død	07.08.16
Musk.	Zähring	Kurt	Alt-Kattenau	24.08.96	såret Martinpuich	06.08.16
					død	07.08.16
Musk.	Ohlsen	Rudolf	Bovenau	01.04.96	Martinpuich	07.08.16
Musk.	Sellhorn	Karl	Tangstedt	15.12.96	Martinpuich	07.08.16
Musk.	Tschirner	Friedr.	Essen	29.05.86	Martinpuich	08.08.16
Musk.	Kock	Heinr.	Emkenborferholz	24.10.79	Martinpuich	05.08.16
Musk.	Brandt	Willy	Hamburg	05.02.77	såret Martinpuich	05.08.16
					død	25.08.16
Gefr.	Lambertsen	Peter	Meyerhofberg	28.03.92	Martinpuich	07.08.16
Gefr.d.R.	Bruhse	Heinr.	Langenhagen	17.02.86	Haines	26.08.16
Musk.	Dasenbrook	Diedr.	Alt-Harlingersiel	06.12.87	Haines	16.08.16
Musk.	Jarmer	Karl	Pasewalt	21.05.96	såret Haisnes	04.09.16
					død	19.09.16
Gefr.	Wiese	Friedr.	Husum	15.09.92	såret Saily	03.10.16
Musk.	Holtmann	Herm.	Neufrees	16.11.85	Saily	06.10.16
Musk.	Pleutz	Johann	Moorkamp	07.08.86	såret Saily	06.10.16
					død	09.10.16
Musk.	Wisniensky	Peter	Trzebez	17.10.81	Saily	07.10.16
Musk.	Hatz	Klaus	Rickert	11.01.94	Saily	07.10.16
Musk.	Bauer	Friedr.	Krappmühle	01.07.87	Saily	07.10.16
Musk.	Blohm	Peter	Oster-Shlienmorth	27.09.88	Saily	07.10.16
Musk.	Münster	Johann	Ottenfen	10.09.94	såret Saily	07.10.16
Musk.	Glontein	Heinr.	Bürgerfelde	21.09.92	Saily	07.10.16
Musk.	Claussen II	Heinr.	Brunsbüttel	23.02.96	Saily	07.10.16
Musk.	Schlüter	Max	Altona	24.06.96	Saily	07.10.16
Musk.	Segner	Johann	Petersdorf	10.06.94	Saily	07.10.16
Unt.	Blumenthal	Oskar	Eisenberg	11.04.96	Saily	06.10.16
Musk.	Bentzien	Louis	Doberan	14.06.96	Saily	06.10.16
Musk.	Schwan	Friedr.	Hamburg	20.08.96	Hulluch	06.09.16
Musk.	Boock I	Otto	Mildstedt	06.09.96	Saily	06.10.16
Gefr.	Rehorn	Rudolf	Harburg	08.05.93	Saily	07.10.16
Musk.	Zander	Heinr.	Körchow	06.10.92	såret Saily	07.10.16
					død i fangenskab	
Musk.	Gerken	Johann	Schlussdorf	14.09.93	Saily	07.10.16
Musk.	Ludwig	Wilhelm	Hamburg	01.02.93	Saily	07.10.16
Musk.	Wennholz	Oskar	Bremen	24.12.93	Saily	07.10.16
Musk.	Meyer	Heinrich	Gr. Hüttberge	29.12.91	Saily	07.10.16
Musk.	Klemmer	Willy	Hamburg	05.11.88	Saily	07.10.16
Wehrm	Lüneburg	Karl	Benz	07.05.82	Saily	08.10.16
Musk.	Kruppa	Isidor	Rabzionka	04.04.96	Saily	08.10.16
Gefr.	Wolfmüller	Rikol.	Hagen.i.W.	05.06.87	Zonnebeke	14.11.16
Musk.	Reschke	Johann	Scherst	16.05.93	såret Zonnebeke	25.12.16
					død	28.12.16
1917						
Musk.	Harder	Willy	Uetersen	14.01.95	Hamblain	08.04.17
Res.	Wieck	Heinr.	Barensdorf	30.10.88	såret Monchy siden	09.04.17
Unt.d.R.	Ehmke	Johann	Kiel	29.01.88	Neuville-Vitasse	09.04.17
Unt.d.R.	Eckhoff	Emil	Dortmund	18.07.89	Såret Hamblain	08.04.17

					død	09.04.17
Musk.	Schwellmus	Heinr.	Beldorf	14.01.96	Neuville-Vitasse	09.04.17
Vizefeld.d.R.	Fiedler	Hermann	Jastrow	14.09.89	Neuville-Vitasse	09.04.17
Musk.	Koopmann	Friedr.	Bremen	30.12.97	Boiry-N.D.	15.06.17
Musk.	Hennings	Herman	Ersde	29.05.95	Boiry-N.D.	16.06.17
Ers.Res.	Herrmann	August	Wehen	24.10.90	Boiry-N.D.	16.06.17
Krigs-Frw.	Paulsen	Karl	Gr. Solt	17.02.96	Såret Boiry-N.D.	18.06.17
					død	21.06.17
Musk.	Helborn	Willy	Felde	06.09.95	savnet Boiry-N.D.	20.06.17
Musk.	Klein	Jakob	Cöln	12.09.98	Boiry N.D.	11.07.17
Lbst.	Ahrens	Hermann	Hamburg	19.08.85	Monchy	27.07.17
Ers.Res.	Relling	Otto	Bargteheide	18.07.92	foran Monchy	28.07.17
Musk.	Obenthal	Hugo	Höhenhaus	03.11.98	Monchy	28.07.17
Musk.	Biereck	Hermann	Lübeck	06.09.96	Monchy	02.08.17
Musk.	Birke	Otto	Merkewitz	14.02.98	Monchy	08.08.17
Musk.	Henn	Heinr.	Fischenich	11.04.98	Boiry-N.D.	18.09.17
Musk.	Kopp	Wilh.	St.Tönis	28.11.98	Chérisy	15.10.17
Wehrm.	Warnken	Peter	Bremen	15.04.81	død på lazaret	17.10.17
Musk.	Bornholdt	Johannes	Hamburg	19.07.85	Chérisy	29.10.17
Musk.	Lindtner	August	Deynen	17.11.91	såret Chérisy	29.10.17
					død	31.10.17
Vizefeldw.	Kliefoth	Wilh.	Gr. Roge	26.02.90	Polderhoek	03.12.17
Gefr.d.R.	Winter	Johan	Oldenburg	06.11.86	Polderhoek	03.12.17
Musk.	Köhlbrandt	Karl	Todendorf	11.07.94	Polderhoek	03.12.17
Musk.	Priestaff	Wilh.	Grabentz	23.10.97	såret Polderhoek	03.12.17
					død	04.12.17
Musk.	Scheele	Hermann	Bremen	09.01.97	Polderhoek	03.12.17
Musk.	Raute	Max	Bremen	27.06.97	Polderhoek	03.12.17
Musk.	Knüppel	Johannes	Brakel	14.12.98	savnet Polderhoek	03.12.17
Musk.	Költjes	Rudolf	Grimmlingshausen	12.12.98	Polderhoek	03.12.17
Musk.	Rothenhäofer	Karl	Würzburg	22.01.98	Polderhoek	14.12.17
Musk.	Seinsche	Karl	Göpringhausen	29.01.98	såret Polderhoek	03.12.17
					død	10.12.17
Vzf.d.R.	Lübke	Hermann	Kl. Salitz	10.02.96	Polderhoek	03.12.17
Ldst.	Beneke	Hermann	Berlin	15.07.90	Polderhoek	13.12.17
Ldst.	Gellert	Richard	Neumünster	11.08.85	Polderhoek	13.12.17
Gefr.	Ahrens	Walter	Kl. Harrie	26.12.95	Polderhoek	13.12.17
Musk.	Berlau	Max	Glasow	31.03.94	Polderhoek	14.12.17
Ers.Res.	Kaiser	Karl	Hesselbach	07.01.90	Polderhoek	14.12.17
Musk.	Heere	Wilhelm	Bremen	14.07.97	Savnet Boiry-N.D.	
Gefr. d.R.	Mantey	Otto	Lüthjenbrode	06.06.91	såret Polderhoek	15.12.17
					død Laz. Kortryk	17.12.17
1918						
Musk.	Mertens	Philipp	Cöln	22.08.98	Houthem	21.03.18
Musk.	Neuhaus	Karl	Haspe	22.05.96	Houthem	21.03.18
Musk.	Hermes	Johann	Neutz	04.10.98	Houthem	21.03.18
Musk.	Tschirpke	Paul	Stettin	07.08.97	Houthem	21.03.18
Ldftm	Tackmann	Johann	Ahrensböck	07.11.92	Werwick	28.03.18
Musk.	Peetz	Paul	Hannover	02.01.93	Meesen	10.04.18
Ldst.	Kuntzen	Peter	Friedrichsfeld	23.08.86	Meesen	10.04.18
Gefr.d.R.	Müller	Dietrich	Otersen	20.06.83	Meesen	10.04.18
Musk.	Häveker	Hermann	Langwedel	16.02.96	ved Meesen	10.04.18
Ldst.	Ohlsen	Johann	Duvenstedt	22.12.91	Meesen	11.04.18
Musk.	Focke	Johann	Langwarden	08.07.81	Witschaete	11.04.18
Musk.	Breuer	Hermann	Durbach	09.09.98	Witschaete	11.04.18
Musk.	Baetke	Rudolf	Dresden	28.02.98	Witschaete	11.04.18
Musk.	Volkmer	Friedr.	Reichenau	17.12.98	Meesen	11.04.18
Musk.	Galm	Wilm.	Langenels	12.02.98	Witschaete	11.04.18
Ldft.	Syle	Ernst	Rüftringen	03.01.87	savnet Wijtschaete	15.04.18

Musk.	Abbas	Arend	Stapelmoorerheide	08.09.89	Witschaete	16.04.18
Gefr.	Gerdson	Sönke	Medelby	10.01.94	Witschaete	16.04.18
Gefr.	Waterkamp	Peter	Henunnelsdorf	06.10.86	Cuvilly	13.06.18
Musk.	Ries	Willy	Hamburg	04.07.97	Cuvilly	13.06.18
Musk.	Schröder	Johannes	Neumünster	17.08.94	såret Cuvilly	13.06.18
					død	08.09.18
Ers.Res.	Dohrn	Wilhelm	Schülpe	22.05.90	såret Lataule	16.06.18
					død	17.07.18
Musk.	Möller I	Emil	Gammendorf	20.02.93	død Laz. 45	05.07.18
Musk.	Rehfeld	Heinrich	Grüssow	16.03.97	Lataule	28.07.18
Musk.	Jonischek	Josef	Bobland	02.09.95	såret le Cateau	12.08.18
					død	05.09.18
Unt.d.R.	Vogt I	Herm.	Passopp	22.02.86	død	20.08.18
Res.	Renken	Johann	Oftendorf	11.01.93	død laz. Gotha	04.09.18
Musk.	Jagodzinski	Johann	Friedrichshöhe	24.08.97	savnet le Cateau	18.10.18
Musk.	Matysiak	Egidius	Wrotezen	10.09.99	savnet le Cateau	18.10.18
Gefr.	Marzen	Klaus-Joh.	Tolk	10.09.93	le Cateau	20.10.18
Vzf.d.R.	Müller	Johannes	Neumünster	12.11.90	Fontaine-au-Bois	23.10.18
Musk.	Haupt	Paul	Nieder-Planitz	20.09.99	såret le Cateau	20.10.18
						26.10.18
Musk.	Schulow	Eric	Hamburg	28.12.99	savnet Fontaine-au-B	23.10.18
Sergt.	Koop	Wilhelm	Lübeck	20.07.86	Fontaine-au-Bois	23.10.18
1919						
Unt.d.R.	Bockmann	Hugo	Ratekau	15.03.86	fransk fangenskab	30.03.19
Res.	Bohnsack	Ferdinand	Stoltenberg	21.08.87	Tyfus – Canny	-
2. Kompagnie						
1914						
Musk.	Engelhardt	Peter	Friedrichstadt	14.09.93	Elincourt	16.09.14
Res.	Wohlert	Emil	Schlanimersdorf	23.07.91	Elincourt	16.09.14
Res.	Hansen	August	Quaal	21.09.90	Elincourt	16.09.14
Res.	Racke	Franz	Bentlum	10.06.88	savnet Elincourt	16.09.14
Res.	Ehrhardt	Konstant.	Köppelsdorf	10.05.85	Elincourt	16.09.14
Res.	Sindt	Hermann	Alt-Helkendorf	01.11.88	savnet Elincourt	16.09.14
Res.	Döpner	Albert	Hartenholm	17.07.87	fransk fangenskab	16.09.14
Unt.	Petersen	Christ.	Hoibddrup	23.01.88	Elincourt	16.09.14
Unt.	Witt	Gustav	Wollersum	20.11.88	Elincourt	16.09.14
Res.	Lepthin	Otto	Pobnsdorferfeld	04.08.88	Elincourt	16.09.14
Offz.-Stellv.	Siebenhaar	Otto	Mölln	18.04.87	l-Ecouvillon	16.09.14
Res.	Flindt	Ferdinand	Oldenburg	14.10.89	Elincourt	16.09.14
Musk.	Reimers	Friedr.	Röbemis	14.08.92	Elincourt	16.09.14
Musk.	Hansen II	Christ.	Neuhof	08.04.92	Elincourt	16.09.14
Musk.	Fries	Sören	Hoidding	10.01.90	Elincourt	16.09.14
Musk.	Petersen	Christian	Osterbugum	25.09.92	Elincourt	16.09.14
Musk.	Zywicki	Thadäus	Frajenszyn	17.04.90	Elincourt	16.09.14
Res.	Hansen	August	Quaal	30.12.89	l-Ecouvillon	16.09.14
Musk.	Gindler	August	Glücksburg	14.11.93	savnet Marest	17.09.14
Res.	Fricke	Harry	Wittenborn	26.05.89	Marest	17.09.14
Res.	Böhm	Otto	Kummatschau	14.03.90	savnet Elincourt	17.09.14
Res.	Wildt	Otto	Magdeburg	24.06.89	savnet Marest	17.09.14
Musk.	Buck	Georg	Hamburg	21.03.93	Marest	17.09.14
Musk.	Fetting	Johannes	Hamburg	27.02.92	savnet Marest	17.09.14
Musk.	Schmuntz	Herm.	Gucksdorf	16.06.93	Marest	17.09.14
Res.	Reimers	Robert	Willingrade	30.10.91	Laz. Thiescourt	19.09.14
Res.	Kasch	August	Haffendorf	18.12.86	Laz. Thiescourt	19.09.14
Musk.	Wachowiak	Andreas	Grudno	07.11.91	l'Ecouvillon	22.09.14
Musk.	Schmahl	Willy	Worth	16.05.91	l'Ecouvillon	22.09.14
Unt.d.R.	Schering	Friedr.	Lekeln	22.11.89	l'Ecouvillon	22.09.14

Res.	Levgrün	Emil	Scharbeutz	09.03.90	laz.Royon	23.09.14
Musk.	Müthling	Karl	Kittlitz	04.08.93	Laz. Noyon	23.09.14
Res.	Schröder	Ernst	Preetz	22.12.91	Laz. Noyon	24.09.14
Res.	Bulker	Christian	Tiefbusen	14.10.89	l'Ecouvillon	25.09.14
Res.	Bern	August	Preetez	19.10.91	l'Ecouvillon	15.09.14
Res.	Holmberg	Johann	Wilhelmsburg	16.04.89	Dreslincourt	04.10.14
Res.	Möller III	Heinr.	Itztedt	17.08.87	Dreslincourt	04.10.14
Res.	Neumann	Adolf	Quaal	20.04.90	Vereins-Laz. Kreinsen	07.10.14
Einj.Gefr.	Aerelon	Karl	Burg a. Fehm.	26.04.88	Laz. Rouen	13.10.14
Musk.	Kaseorff	Hans	Wandsbek	20.12.91	Laucourt	29.10.14
Res.	Meukewsky	Bodeslaus	Schwersenz	06.03.83	Laucourt	30.10.14
Res.	Steen II	Heinr.	Heilshoop	08.09.89	Fransk fangenskab	15.11.14
1915						
Kr.Frw.	Duden	Waldemar	Kiel	29.04.97	Chiry	02.01.15
Res.	Waldow	Rudolf	Magdeburg		ved Noyon	30.01.15
Res.	Bock	Anton	Lenkerhanland	14.05.92	Laucourt	12.02.15
Musk.	Schmidt	Georg	Masch	01.01.91	Het Sas	25.04.15
Musk.	Sielert	Julius	Leipzig	07.09.92	Het Sas	25.04.15
Musk.	Hansen	Heinrich	Süderballig	03.03.9	Laz. Leer	09.07.15
Musk.	Johns	Adolf	Grittel	20.06.94	Laucourt	09.07.15
Einj.Gefr.	Hagen	Hans	Kopendorf	13.04.91	Laz. Chauny	29.07.15
Musk.	Ziegler	Julius	Hamburg	24.10.95	Bonn	06.10.15
Res.	Loverenz	Frdr.	Goldberg	13.10.86	Laucourt	11.10.15
Musk.	Jonik	Stefan	Koschmeder	14.12.92	Laucourt	16.10.15
Unt.d.L.	Frank	Heinr.	Görtz	09.02.85	K.Lz.VII .A.K., Gr. II	24.10.15
Res.	Reimers	Jürgen	Willingrat	13.03.90	Laz Aheydt	29.10.15
Musk.	Steinhagen	Wilhm	Erfde	26.08.92	Givenchy	16.12.15
Kr.Frw.	Meyer	Karl	Neumünster	19.04.95	R.F. Laz. Dourges	17.12.15
Musk.	Henning	Maax	Guben	02.02.93	Laz. Lens	19.12.15
1916						
Gefr.	Wolgast	Hermann	Bulzburg	22.02.87	Givenchy	14.02.16
Musk.	Krykowski	Josef	Pelplin	27.09.91	Givenchy	21.02.16
Res.	Rodenberg	Peter	Klampen	12.05.86	Givenchy	21.02.16
Res.	Dünnfreundt	Karl	Wilmsdorf	15.05.86	Givenchy	21.02.16
Kr.Frw.	Huss	Johann	Brüggerholz	06.09.95	R.Laz.44	28.02.16
Gefr.	Schlichting	Paul	Lübtheen	27.02.92	Laz. Montigny	11.03.16
Serg.	Tiebemann	Otto	Bestendorf	13.02.92	Givenchy	09.05.16
Vzfd.	Köster	Peter	Neumünster	28.02.93	Givenchy	09.05.16
Gefr.	Grotz	Johannes	Schlutup	26.03.91	Givenchy	09.05.16
Gefr.	Krause	Wilh.	Gotzmühle	28.03.89	Givenchy	09.05.16
Gefr.	Maack	Bruno	Kashagen	11.06.85	Givenchy	09.05.16
Unt.	Galraham	Friedr.wil	Neumünster	11.3.95	Givenchy	09.05.16
Musk.	Märk	Willy	Unteröblingen	24.08.94	Givenchy	09.05.16
Musk.	Manske	Gultap	Rakow	04.05.93	Givenchy	09.05.16
Musk.	Fischer	Heinr.	Lübeck	09.04.95	Givenchy	09.05.16
Musk.	Zandt	Jakob	Oerr	09.09.92	Res.Laz. Essen	26.06.16
Gefr.	Schuldt	Fritz	Kl. Timmendorf	08.05.88	Flers	14.07.16
Kr.Frw.	Hammersen	Paul	Norden	19.12.94	Givenchy	14.05.16
Gefr.	Foged	Hermann	Aastrup	05.06.92	Contalmaison	02.07.16
Unt.	Schmidt	Willy	Ulzburg	17.10.86	Contalmaison	04.07.16
Gefr.	Vajunke	Emil	Gr. Wilkau	16.11.91	Contalmaison	04.07.16
Musk.	Kühl	Erich	Örtzenhof	17.01.94	Contalmaison	04.07.16
Gefr.	Jörgensen	Andreas	Harik	04.04.93	Contalmaison	04.07.16
Musk.	Drews	Hermann	Schwerin	-	Contalmaison	04.07.16
Unt.	Kniep	Wilhelm	Wettbergen	19.07.93	Contalmaison	04.07.16
Res.	Welkener	Wilm.	Ratbergen	20.08.80	Contalmaison	04.07.16
Res.	Schleth	Heinr.	Büsdorf	07.12.87	Contalmaison	04.07.16
Res.	Schöning	Claus	Petersdorf	19.09.77	Contalmaison	04.07.16
Ldstm.	Hansen IV	August	Husum	28.03.79	Contalmaison	04.07.16

Ldstm.	Hintz	Friedr.	Preetz	05.07.80	savnet Contalmaison	04.07.16
Musk.	Rathge	Karl	Bentfeld	12.02.88	Contalmaison	04.07.16
Ldstm.	Witt	Joh.	Sepel	21.07.82	Contalmaison	04.07.16
Musk.	Freers	August	Cuxhaven	22.02.88	Martinpuich	03.07.16
Musk.	Langbehn	Nikolaus	Wulfen	26.02.90	Contalmaison	04.07.16
Musk.	Mietzelfeld	Franz	Limmeritz	26.01.96	savnet Contalmaison	04.07.16
Musk.	Henoch	Paul	Bremen	17.12.91	savnet Contalmaison	04.07.16
Musk.	Fischer I	Johannes	Barmstedt	07.07.74	Contalmaison	07.07.16
Musk.	Beck	Johann	Baurup	16.11.95	Res.Laz. Münster i.W.	12.07.16
Gefr.	Wulf	August	Lensahn	05.05.89	Kr.Laz. i X	14.07.16
Musk.	Bobsin	Ernst	Bartenhagen	28.05.94	Contalmaison	16.07.16
Res.	Heide	Fritz	Müllfen	26.06.87	Laz. Bertincourt	20.07.16
Vzfd.	Löptien	Wilh.	Hohenalpe	17.11.92	Martinpuich	06.08.16
Unt.	Schultz	August	Röbel	09.05.91	savnet Martinpuich	06.08.16
Gefr.	Jäger	Ernst	Neukirchen	21.12.89	Martinpuich	06.08.16
Res.	Flügge	Ernst	Altona	30.01.87	Martinpuich	06.08.16
Musk.	Sahling	Henry	Hamburg	06.09.94	savnet Martinpuich	06.08.16
Musk.	Wendt	Hans	Hornstorf	14.05.93	Martinpuich	06.08.16
Musk.	Grünhagen	Wilh.	Ottingen	27.03.91	Martinpuich	06.08.16
Musk.	Jans	Hans	Süderstapel	17.10.77	Martinpuich	06.08.16
Musk.	Walter	Eduard	Kiel	04.04.95	Martinpuich	06.08.16
Musk.	Sierks	Willy	Tennsbüttel	21.10.96	Martinpuich	06.08.16
Gefr. d.L.	Westerdorf	Carl	Ivendorf	19.11.78	Martinpuich	06.08.16
Res.	Fernnumm	Fritz	Schwering	16.12.86	Martinpuich	06.08.16
Musk.	Hauth	Wilh.	Neubeinrichsdorf	03.06.89	Martinpuich	06.08.16
Musk.	Staben	Joh.	Maisborstel	08.08.96	savnet Martinpuich	06.08.16
Musk.	Aze	Ludwig	Flensburg	25.01.96	savnet Martinpuich	06.08.16
Musk.	Oelrich	Wilh.	Horneburg	26.01.96	savnet Martinpuich	06.08.16
Musk.	Müller III	Otto	Lübeck	15.11.96	Martinpuich	06.08.16
Musk.	Müller	Heinr.	Kappeln	28.05.96	savnet Martinpuich	06.08.16
Musk.	Johannsen	Wilh.	Osterrönfeld	02.11.96	F.Laz. i 117 I.D.	06.08.16
Musk.	Hass	Rudolf	Lübeck	24.03.96	Martinpuich	06.08.16
Musk.	Steer	Richard	Ratzeburg	19.05.96	Martinpuich	06.08.16
Musk.	Heidemann	Paul	Erivitz	11.04.96	England	19.08.16
Res.	Undtkowaiack	Wilhelm	Winterbek	29.04.88	Laz. Essen	08.09.16
Musk.	Timmermann	Hermann	Freiburg	30.01.96	Sailly	07.10.16
Musk.	Kudella	Franz	Kl. Zabrze	02.04.91	Sailly	07.10.16
1917						
Musk.	Hahn	Claus	Stingstedt	27.10.96	Verlorenhoek	15.01.17
Vzfld	Möhl	Karl	Krieselgath	28.10.93	Neuville-Vitasse	09.04.17
Gefr.	Hass	Heinr.	Wellen	27.07.86	Neuville-Vitasse	09.04.17
Gefr.	Bote	Karl	Heppens	14.07.86	Neuville-Vitasse	09.04.17
Gefr.	Bahr	Karl	Dahme	06.07.87	Neuville-Vitasse	09.04.17
Unt.	Schröder	Karl	Tolk	11.05.92	Neuville-Vitasse	09.04.17
Musk.	Lorenzen	Ludwig	Pellworm	24.02.95	Neuville-Vitasse	09.04.17
Musk.	Dodegge	Otto	Neuhaus	19.08.90	Neuville-Vitasse	09.04.17
Unt.d.R.	Krähahn	Fritz	Düffeldorf	25.12.88	savnet Neuville-V.	09.04.17
Musk.	Podeyn	Heinr.	Kr. Laasch	01.10.94	Bay.Feld Laz. 47	10.04.17
Musk.	Schulze V	Heinr.	Bremen	29.12.89	Feld Laz. III, 79 R.D.	10.04.17
Musk.	Meyer	Ernst	Viffelhöved	23.02.97	Engelsk laz.	13.04.17
Musk.	Porada	Max	Zörbig	23.11.93	Boiry-N.D.	06.06.17
Musk.	Klütz	Otto	Göhlen	24.08.94	Boiry-N.D.	08.06.17
Musk.	Gollnow	Paul	Swinemünde	23.01.97	BOiry-N.D.	14.06.17
Unt.	Thermansen	Andreas	Aastrup	08.05.92	Boiry-N.D.	24.06.17
Ldstm	Kupczak	Joh.	Granize	22.05.81	R.Laz. 34	16.07.17
Gefr.	Hallermann	Wilh.	Soest	08.09.83	Boiry-N.D.	28.07.17
Musk.	Blumrodt	Allwin	Neuteroda	24.03.96	Pelves	03.08.17
Gefr.	Einfeldt	Karl	Lägerdorf	17.12.87	Boiry-N.D.	16.08.17
Unt.	Henken	Peter	Schwabstedt	08.06.92	Boiry-N.D.	16.08.17

Vfdlw	Johns	Bernhard	Grittel	31.08.83	såret Noyon	16.09.14
					død Noyon	26.09.14
Musk.	Jettmann	Wilh.	Rostock	30.03.92	ved Noyon	16.09.14
Musk.	Krüger	Johann	Colwigmühle	02.08.92	l'Ecouvillon	16.09.14
Musk.	Schmidt I	Heinr.	Tungendorf	30.07.92	l'Ecouvillon	16.09.14
Musk.	Stern	August	Peterswalde	30.08.92	Royon	16.09.14
Res.	Döring	Wilh.	Hamdorf	03.05.91	Royon	16.09.14
Unt.d.R.	Koberstein	Friedr.	Preetz	04.06.91	savnet i felten	16.09.14
Res.	Müller	Kurt	Gersdorf	04.11.88	l'Ecouvillon	16.09.14
Res.	Miessfeldt	Wilh.	Schwartbuch	08.01.88	savnet i felten	16.09.14
Gefr.d.R.	Sauerberg	Walter	Ingersleben	22.10.91	Noyon	16.09.14
Res.	Struck	Wilh.	Johannisdorf	08.06.88	l'Ecouvillon	16.09.14
Gefr.d.R.	Wildfang	Bernh.	Rieosdorf	08.11.91	Royon	16.09.14
Res.	Wiegand	Paul	Berlin	28.04.90	savnet i felten	16.09.14
Res.	Gräfe	Kurt	Dresden	03.05.91	Noyon	17.09.14
Musk.	Hannibal	Otto	Arve	30.11.91	Laz. Thiescourt	19.09.14
Res.	Reese	Bernh.	Haldendorf	16.06.89	Fransk fangenskab	17.09.14
Res.	Bastmann	Herm.	Burg	29.08.85	l'Ecouvillon	03.10.14
Res.	Reinhard	Karl	Neumünster	22.08.91	Dreslincourt	04.10.14
Unt.d.R.	Sanders	Bruno	Waren	20.08.91	Laucourt	06.11.14
Res.	Kahle	Ernst	Bienenburg	15.03.86	Laucourt	19.11.14
Unt.	Baar	Wilh.	Lauenburg	01.07.92	Laucourt	30.11.14
1915						
Musk.	Meyerdierks	Bernd	Gr. Osterholz	29.06.84	Laucourt	02.08.15
Kr.Frw.	Petersen	Friedr.	Kiel	29.09.92	Laucourt	02.10.15
Musk.	Jacobsen II	Jörgen	Tandslet	04.10.93	Laucourt	05.10.15
Gefr.d.R.	Steen Ernst	Bichel	Bichel	30.06.91	Laz. Omencourt	09.10.15
Musk.	Jaster	Leon	Weissenhöhe	03.12.92	Laz. Omencourt	12.10.15½
1916						
Musk.	Sierath	Rudolf	Mallitz	04.10.94	Angres	27.01.16
Sergt.	Böhrnsen	Heinr.	Büdelndorf	06.11.87	såret Givenchy	19.02.16
					død Feldlaz. a.	29.02.16
Musk.	Sass	Hermann	Blengow	26.02.94	Givenchy	21.02.16
Musk.	Weidt	Ludw.	Schwiessel	31.05.94	Givenchy	21.02.16
Wehrm.	Gernowski	Wilh.	Schönhorst	23.12.82	Givenchy	21.02.16
Res.	Wulff II	Wilh.	Gneveersdorf	28.11.89	Givenchy	09.05.16
Musk.	Nissen	Martin	Törningfeld	14.07.92	Givenchy	22.05.16
Musk.	Drewes	Willy	Neu-Jabel	30.03.94	Givenchy	22.05.16
Res.	Peters	Andreas	Wester-Ohrstedt	14.10.87	Givenchy	22.05.16
Musk.	Böhlng	Friedr.	Schwitjen	26.09.90	F.Laz 8b, Garde Rs.K.	02.06.16
Musk.	Haubrich	Jens	Fanderup	18.02.92	Constalmaison	04.07.16
Gefr.	Christensen	Karl	Lügumkloster	07.04.92	Constalmaison	04.07.16
Res.	Bumann	Wilh.	Daman	16.05.89	Constalmaison	04.07.16
Res.	Christiansen	Lorenz	Festholm	21.02.91	Constalmaison	04.07.16
Wehrm.	Würzburg	Leopold	Eutin	-	Constalmaison	04.07.16
Res.	Schwarten	Wilh.	Hasselburg	13.03.89	Villers-au-Flos	05.07.16
Musk.	Awe	Alfred	Nordstrand	31.12.92	Constalmaison	05.07.16
Musk.	Holsten	Joh.	Wunningen	19.10.90	Constalmaison	05.07.16
Musk.	Rechten	Joh.	Breddorf	01.09.93	Constalmaison	05.07.16
Musk.	Heitkamp	Christ.	Grohm	18.02.93	Constalmaison	05.07.16
Musk.	Putz	Peter	Irsch	31.03.96	Constalmaison	05.07.16
Musk.	Flathmann	Herm.	Scharmbeckstotel	26.04.93	Constalmaison	06.07.16
Ldstm	Getzmann	Hugo	Laage	03.05.81	Constalmaison	05.07.16
Res.	Hinrichs	Ernst	Hohen-Biechein	12.10.89	Constalmaison	06.07.16
Res.	Reinhold	Karl	Bockholt	08.06.90	Constalmaison	06.07.16
Sergt.	Uhl	Emil	Wedel	08.02.93	Constalmaison	07.07.16
Musk.	Schmidt II	Franz	Rottenberg	03.12.93	Constalmaison	07.07.16
Musk.	Schultz	Otto	Wismar	04.05.92	Constalmaison	07.07.16
Musk.	Sieloff	Kurt	Flensburg	20.07.91	Constalmaison	07.07.16

Unt.	Timm	Willy	Pinneberg	24.10.92	Savnet Contalmaison	07.07.16
Musk.	Westphal	Hermann	Kl. Rolschow	19.01.94	Contalmaison	07.07.16
Musk.	Schmidt I	Heinr.	Jahnkendorf	29.09.93	Contalmaison	07.07.16
Musk.	Kuhrt	Wilh.	Reitingen	11.10.95	Savnet Contalmaison	07.07.16
Musk.	Rooes	Friedr.	Elberfeld	13.12.91	Contalmaison	07.07.16
Musk.	Nielsen	Peter	Hörup	27.07.95	Contalmaison	07.07.16
Musk.	Siems	Wilh.	Klausdorf	15.11.95	Contalmaison	07.07.16
Musk.	Doge	Aug.	Gelsenkirchen	10.03.95	Contalmaison	07.07.16
Res.	Buttler	Siegfr.	Zlotterie	25.02.89	Contalmaison	07.07.16
Res.	Klahn	Kurt	Grönitz	06.09.88	Contalmaison	07.07.16
Res.	Kock II	Julius	Preetz	12.09.86	Contalmaison	07.07.16
Unt.d.L.	Lüben	Albert	Hamburg	15.12.84	Contalmaison	07.07.16
Res.	Meier I	August	Henstedt	31.03.87	Contalmaison	07.07.16
Musk.	Hansen II	Adolf	Schleswig	04.11.93	Villers-au-Flos	16.07.16
Unt.	Hoffmann	Max	Kottbus	12.05.92	Krankh.Cöln	16.07.16
Musk.	Rossen	Konrad	Wart	21.05.92	Res.Laz.I, Bremen	21.07.16
Gefr.	Willke	Eduard	Rorburg	10.05.87	Martinpuich	06.08.16
Musk.	Liermann	Paul	Stralsund	13.05.96	Martinpuich	06.08.16
Musk.	Röschmann	Hans	Gr.Bollstedt	11.11.96	Martinpuich	06.08.16
Res.	Himmelreich	Rob.	Arnstedt	10.08.85	Martinpuich	06.08.16
Unt.d.R.	Tamms	Hugo	Neu-Sanitz	23.12.87	Martinpuich	06.08.16
Gefr.	Oldenburg	Paul	Kröpelin	19.10.92	Martinpuich	07.08.16
Musk.	Reckel	Richard	Schwartau	27.07.96	Savnet Pozières	07.08.16
Musk.	Rüter	Alfred	Mestlin	24.06.96	Martinpuich	07.08.16
Gefr.	Oldörp	Frie.Wilh	Schönberg	18.04.91	savnet Pozières	07.08.16
Musk.	Braun	Karl	Morburg	07.01.96	Savnet Pozières	08.08.16
Musk.	Jacobsen III	Alb.	Altona	29.08.96	Savnet Saily	08.08.16
Ldstm.	Kroll	Karl	Banngarth	10.02.90	Savnet Pozières	08.08.16
Musk.	Theben	Willy	Stolpe	17.08.96	Martinpuich	08.08.16
Unt.d.R.	Lübke	Ernst	Grundwald	03.06.86	Martinpuich	08.08.16
Musk.	Dielhöfer	Gustav	Lütjendortmund	02.05.95	Res.Feldl. 44, 9 Res.K	05.10.16
Ldstm.	Tiemann	Karl	Hamburg	16.10.77	Saily	06.10.16
Gefr.	Stein	-	Hamburg	23.03.96½	Saily	06.10.16
Gefr.	Dose	Gustav	Benz	18.08.91	Saily	06.10.16
Musk.	Cordes	Johan	Hüttenbusen	09.11.85	savnet siden	07.10.16
Musk.	Rosenwold	Fritz	Apenrade	12.03.91	Savnet Saily	07.10.16
Ldstm.	Drews	August	Stevenhagen	03.01.87	Savnet Saily	07.10.16
Musk.	Sternberg	Gustav	Altona	02.02.96	Saily	07.10.16
Res.	Appel	Paul	Brieg	23.10.90	Saily	07.10.16
Musk.	Seemann	Gustav	Dockenhuden	10.10.96	Saily	07.10.16
Musk.	Wollenberg	Helm.	Biestow	16.05.96	Savnet Saily	07.10.16
Wehrm.	Herm	Otto	Eberswalde	10.11.82	Savnet Saily	07.10.16
Wehrm.	Stensabt	Wilhelm	Kogel	10.05.83	Saily	07.10.16
Musk.	Drefahl	Heinr.	Barkow	01.12.96	Saily	07.10.16
Musk.	Reimers	Bernh.	Emilschheim	11.12.96	Saily	07.10.16
Gefr.d.R.	Ahrens	Bernh.	Döbhsdorf	09.05.85	Savnet siden, erkl. død	07.10.16
Musk.	Rohling	Herman	Mühlengraben	17.01.96	savnet Saily	07.10.16
Musk.	Meerjans	Zoh.	Breddeberg	16.12.96	savnet Saily	07.10.16
Musk.	Nehner	Josef	Gr. Dohren	23.11.96	savnet Saily	07.10.16
Ldstm.	Meyer V	Konrad	Eldagsen	11.09.81	Saily	07.10.16
Musk.	Bütza	Ehrist.	Elmshorn	27.07.96	savnet Saily	07.10.16
Musk.	Ronsdorf	Heinr.	Schwerin	03.10.95	savnet Saily	07.10.16
Musk.	Menke	Joh.	Seingdorf	23.02.95	savnet Saily	07.10.16
Musk.	Seiffers	Emil	Hörde	31.07.95	Res.Feld.Laz.44	11.10.16
Musk.	Wüpper	Joh.	Hamburg	08.11.96	Zonnebeeke	28.12.16
1917						
Musk.	Schmidt V	Josef	Gr.-Doren	14.10.96	Fransk fangenskab	10.02.17
Musk.	Pieper	Friedr.	Walbeck	14.03.96	Potitze	19.03.17
Wehrm.	Beth	Heinr.	Stüfel	30.05.85	Neuville-Vitasse	06.04.17

Ers.Res.	Bannkötter	Joh.	Osnabrück	10.11.82	Hpt.verbpz. San kp. 509, Hamblain	08.04.17
Gefr.	Hester	Fritz	Magdeburg	25.08.93	Neuville-Vitasse	09.04.17
Musk.	Steffen	Julius	Restorf	23.03.91	Neuville-Vitasse	09.04.17

Ldftm.	Schulz, Anton	Peterswalde	*29. 5. 87	gef. Neuville-Vitasse	9. 4. 17
Musk.	Blank, Otto	Albersdorf	*25. 11. 96	gef. Neuville-Vitasse	9. 4. 17
Musk.	Lorenzen, Christ.	Rapstedt	*27. 6. 96	gef. Neuville-Vitasse	9. 4. 17
Musk.	Beckmann, Bernh.	Gr. Tullen	*18. 5. 96	gef. Neuville-Vitasse	9. 4. 17
Musk.	Lüttel, Hermann	Wachendorf	*13. 1. 96	gef. Neuville-Vitasse	9. 4. 17
Erf.-Ref.	Elasßen, Charley	Hamburg	*16. 8. 83	gef. Neuville-Vitasse	9. 4. 17
Ref.	Hofst, Otto	Hugsfelde	*30. 8. 88	gest. Feldblaz. 250	6. 6. 17
Unt.	Broders, Hugo	Hufum	*1. 8. 96	gef. Boiry-Nôtre-Dame	7. 6. 17
Musk.	Elasßen, Klaus	Schubysfeld	*9. 6. 17	gef. Boiry-Nôtre-Dame	9. 6. 17
Musk.	Classen, Erwin	Gut Dollrot	*6. 9. 94	gest. Ref. Feldblaz. 41	25. 6. 17
Vzflb. d. R.	Richter, Willy	Rottbus	*10. 10. 88	gef. Boiry-Nôtre-Dame	16. 6. 17
Musk.	Gieseler, Heinr.	Barmen	*13. 11. 98	gef. Boiry-Nôtre-Dame	8. 7. 17
Musk.	Vieth, Joh.	Wissersheim	*10. 8. 98	gef. Boiry-Nôtre-Dame	17. 7. 17
Ldftm.	Hinke, Wilh.	Roskow	*3. 6. 92	gest. im Feldblaz. 501	21. 7. 17
Ldftm.	Schmidt IV, Ferd.	Amtsbrink	*4. 2. 89	gest. an Gasvergiftung	3. 8. 17
Unt.	Büll, Max	Langwedel	*13. 10. 97	gef. Boiry-Nôtre-Dame	4. 8. 17
Musk.	Vog III, Hans	Riel-Hafsec	*29. 8. 95	gef. Boiry-Nôtre-Dame	4. 8. 17
Musk.	Deister, Heinr.	Josfisdorf	*9. 4. 97	gest. an Gasvergiftung	27. 9. 17
Vzflb. d. R.	Peterßen, Emil	Fahrtstoft	*7. 11. 90	gef. Chérilly	9. 10. 17
Wehrm.	Roster, Karl	Rügelburg	*1. 9. 78	gef. Torrequenne	10. 10. 17
Wehrm.	Timmermann,	Redewiesen		gef. Torrequenne	10. 10. 17
Wehrm.	Peters, Herm.	Grabenhöft	*3. 3. 83	gef. Torrequenne	10. 10. 17
Gefr.	Bull, August	Wulfshagener- hütten	*27. 2. 91	gest. an Verwundung	10. 10. 17
Ref.	Volter, Friedr.	Bargen	*2. 9. 86	gest. Feldblaz. 501	11. 10. 17
Musk.	Verbit, Jürgen	Hohn	*13. 1. 96	gest. Feldblaz. 112	14. 10. 17
Unt.	Funda, Johann	Bukownika	*30. 12. 92	gef. Volderhoet	3. 12. 17
Musk.	Stürz, Robert	Fünkerath	*20. 9. 92	gef. Volderhoet	3. 12. 17
Musk.	Höffen, Otto	Duisburg	*17. 7. 88	gef. Volderhoet	3. 12. 17
Unt.	Christian, Heinr.	Lübeck	*12. 4. 92	gef. Volderhoet	3. 12. 17
Musk.	Ganzemüller, Ludw.	Boptingen	*6. 2. 97	gef. Volderhoet	3. 12. 17
Erf.-Ref.	Roben II, Wilh.	Olbesloe	*12. 12. 91	gest. in Flandern infolge schw. Verw.	3. 12. 17
Musk.	Wörmer, Karl	Westergerlerjen	*20. 1. 96	gef. Geluvelt	3. 12. 17
Musk.	Flickenschild, Max	Heide	*12. 3. 94	verm. Volderhoet seit	3. 12. 17
Gefr.	Bauer, Johann	Gröbnig	*23. 6. 89	gef. Volderhoet	3. 12. 17
Musk.	Reinsperger, Walter	Gera	*2. 2. 94	verm. Volderhoet seit	3. 12. 17
Musk.	Krüger, Konrad	Hamburg	*11. 9. 97	gest. a. Verbandsplatz der San.-Komp. 509	3. 12. 17
Musk.	Grißat, Herm.	Büdelndorf	*3. 11. 95	verm. seit	3. 12. 17
Musk.	Malade, Joh.	Perleberg	*29. 6. 96	gef. Volderhoet	3. 12. 17
Musk.	Kremer, Engelbert	Feldtassel	*25. 12. 98	gef. Volderhoet	3. 12. 17
Musk.	Worms, Konrad	Cörrenzig	*5. 5. 98	gef. Volderhoet	3. 12. 17
Musk.	Paß, Adolf	Zielenzig	*21. 5. 98	gef. Volderhoet	3. 12. 17
Musk.	Reiß, Josef	Höferhof	*5. 7. 98	gef. Volderhoet	3. 12. 17
Vzflb. d. R.	Martmann, Friedr.	Oldenburg	*2. 11. 94	gef. Volderhoet	3. 12. 17
Musk.	Friedrichsen, Wilh.	Börnerkopg	*26. 5. 89	verm. seit	3. 12. 17
Gefr.	Gerth, Jacob	Obernorf	*5. 11. 94	verm. Volderhoet seit	3. 12. 17
Musk.	Grubba, Gustav	Bubrowsko	*4. 7. 93	verm. Volderhoet seit	3. 12. 17
Mufs.	Barth, Bernh.	Bernmersbach	*8. 4. 97	gef. Volderhoet	3. 12. 17
Gefr.	Reiß, Daniel	Hademarschen	*11. 7. 87	gef. Volderhoet	14. 12. 17

1918.

Musk.	Reckmann, Ferd.	Altona	*31. 10. 79	gest. in engl. Gefangen- schaft	15. 2. 18
Gefr.	Riechert, Frih	Kremmin	*3. 2. 94	gef. Meesen	10. 4. 18
Sergt.	Waller, Joh.	Brunsbüttel	*9. 6. 86	gef. Meesen	10. 4. 18
Unt.	Kröger, Frih	Dambos	*23. 6. 92	gef. Meesen	10. 4. 18
Gefr.	Brügge, Albert	Kellinghusen	*30. 9. 95	gef. Meesen	10. 4. 18
Gefr.	Boldt, Wilh.	Gr.-Nappern	*16. 11. 92	gef. Meesen	10. 4. 18
Musk.	Will, Franz	Märk.-Friedland	*2. 5. 93	gef. Meesen	10. 4. 18
Gefr.	Ristinger, Jacob	Sinnheim	*8. 4. 94	gef. Meesen	10. 4. 18
Musk.	Beyer, Leop.	Woyens	*7. 9. 98	gef. Meesen	10. 4. 18
Wehrm.	Adamowski, Gustav	Bremen	*14. 5. 79	gef. Meesen	11. 4. 18
Gefr. d. R.	Severin, Heinr.	Landkirchen	*30. 1. 87	gef. Meesen	12. 4. 18
Musk.	Baer, Otto	Burghammer	*7. 2. 97	gef. Wytschaete	16. 4. 18
Gefr.	Ruhn, Adolf	Frankfurt a. M.	*8. 3. 88	gest. an Verwundung	16. 6. 18
Ldftm.	Klabes, Paul	Remberg	*24. 3. 90	gef. Cuwilly	13. 6. 18
Musk.	Weidemann, Erich	Berlin	*21. 4. 98	gef. Cuwilly	13. 6. 18
Musk.	Tietz, Paul	Bardenitz	*16. 8. 99	gef. Cuwilly	13. 6. 18
Musk.	Höttges, Friedr.	Krefeld	*31. 12. 85	gef. Cuwilly	16. 6. 18

Erst.-Ref.	Wilbrandt, Martin	Hamburg	*22. 7. 92	gest. im Feldlaz. 294	24. 6. 18
Musk.	Latauschke, Max	Osttau	*15. 7. 98	gest. Ref.-Laz. Neu- Ruppin	28. 6. 18
Unt.	Kramhöft, Adolf	Oelixdorf	*11. 5. 94	gef. Cuwilly	29. 6. 18
Gefr.	Koopmann, Henry	Hamburg	*6. 12. 97	gef. Cuwilly	29. 6. 18
Musk.	Schulz IV, Otto	Süderhagenheide	*5. 11. 97	gef. Canny für Maß	12. 8. 18
Musk.	Hartner, Joh.	Selsenkirchen	*20. 7. 93	gest. franz. Gefangen- schaft	13. 8. 18
Musk.	Himmen, Walter	Lüdenscheid	*25. 11. 94	gef. Crapeaumesnil	23. 8. 18
Gefr.	Peters, Martin	Mohrbeck	*6. 2. 91	gest. in Gefangenschaft St. Dizier, Frankr.	10. 10. 18
Gefr. d. R.	Röthner, Franz	Neumünster	*16. 2. 90	gest. Gefangenlager la Maure	11. 10. 18
Gefr.	Buck, Joh.	Wegdel	*11. 3. 89	gef. Le Cateau	17. 10. 18
Musk.	Schmiz, Michael	Bodenkirchen	*30. 9. 98	gef. Le Cateau	17. 10. 18
Musk.	Rähler, Otto	Rageburg	*20. 8. 93	gef. Le Cateau	17. 10. 18
Sergt. d. R.	Helm, Otto	Hundorf	*18. 3. 89	gef. Le Cateau	17. 10. 18
Musk.	Niwladomny, Stefan	Elembowo	*21. 11. 98	verm. seit	18. 10. 18
Gefr.	Brigge, Peter	Hamburg	*27. 3. 91	gest. Laz. 4, Hamburg	21. 10. 18
Musk.	Piesch, Paul	Leterow	*9. 10. 96	verm. seit	23. 10. 18
Musk.	Götke, Alfred	Bant	*11. 9. 98	gest. infolge Krankheit	26. 10. 18
Gefr.	Johns, Heinr.	Stubbenrabeland	*30. 1. 93	gest. an Verwundung	31. 10. 18
Ref.	Rickert, Zul.	Bramstedt	*15. 7. 90	gest. franz. Gefangensch.	5. 11. 18

- 1919.

Erst.-Ref.	Jähnert, Kurt	Krotoschin	*19. 1. 85	gest. Laz. Offenburg an Krankheit	5. 11. 19
------------	---------------	------------	------------	--------------------------------------	-----------

4. Kompagnie.

1914.

Ref.	Rockien, Paul	Neuhof	*14. 12. 87	gef. Mercktem	2. 9. 14
Musk.	Czepantkiewicz, Ernst	Georgendorf	*14. 2. 92	gef. L'Ecouvillon	16. 9. 14
Musk.	Hektor, Hermann	Hamburg	*1. 12. 92	gef. L'Ecouvillon	16. 9. 14
Unt.	Stiefelmeier, Wilh.	Wilhelmsburg	*17. 5. 93	verw. L'Ecouvillon gest.	16. 9. 14 28. 9. 14
Musk.	Vöge, Rudolf	Gabeland	*9. 4. 90	gef. L'Ecouvillon	16. 9. 14
Musk.	Petersen I, Wilh.	Rabenholzland	*1. 10. 93	verm. L'Ecouvillon	16. 9. 14
Musk.	Henkes, Martin	Kl. Bremsburg	*3. 2. 92	gef. L'Ecouvillon	16. 9. 14
Musk.	Lausten, Eören	Osterby	*30. 8. 91	gef. L'Ecouvillon	16. 9. 14
Musk.	Olsen, Christ.	Scherrebeck	*27. 10. 93	gef. L'Ecouvillon	16. 9. 14
Musk.	Röbnermann, August	Mittelsnelingen	*2. 2. 92	gef. L'Ecouvillon	16. 9. 14
Musk.	Ludwaldt, Robert	Hamburg	*16. 2. 91	verw. L'Ecouvillon gest.	16. 9. 14 21. 9. 14
Musk.	Franko, Paul	Eisenberg	*27. 2. 93	gef. L'Ecouvillon	16. 9. 14
Unt.	Dehring, Albert	Gölze	*23. 12. 88	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Schmittat, Heinr.	Bohnert	*1. 4. 92	verw. L'Ecouvillon gest.	16. 9. 14 28. 9. 14
Musk.	Böning, Otto	Bornmühl	*15. 8. 92	gef. L'Ecouvillon	16. 9. 14
Musk.	Friedrichsen, Wilh.	Flensburg	*12. 8. 92	gef. L'Ecouvillon	16. 9. 14
Musk.	Winterfeld, Karl	Röschow	*27. 8. 92	gef. L'Ecouvillon	16. 9. 14
Gefr. d. R.	Bräsen, Rudolf	Leipzig	*8. 11. 90	gef. L'Ecouvillon	16. 9. 14
Musk.	Meininger, Alwin	Magdeburg	*8. 10. 91	verw. Thiescourt gest.	16. 9. 14 16. 10. 14
Ref.	Rath, Ernst	Gr.-Timmendorf	*20. 10. 87	gef. L'Ecouvillon	16. 9. 14
Ref.	Müller, Wilh.	Rensfeld	*29. 12. 88	gef. L'Ecouvillon	16. 9. 14
Ref.	Wandschneider, Hans	Diethof	*24. 11. 89	gest. in Gefangenschaft	16. 9. 14
Ref.	Lichtendorf, Karl	Bledendorf	*30. 1. 86	gef. Thiescourt	16. 9. 14
Gefr.	Rathjen, Markus	Bünzen	*3. 6. 91	gef. Thiescourt	16. 9. 14
Musk.	Anderson, Albert	Rostock	*31. 5. 91	verm. Mareß	17. 9. 14
Vzflb.	Will, Karl	Canow	*8. 2. 96	verw. L'Ecouvillon gest.	21. 9. 14 1. 10. 14
Musk.	Liedemann, Joh.	Düdenbüttel	*3. 6. 92	gef. Thiescourt	21. 9. 14
Musk.	Wenzler, Ferdin.	Balgheim	*7. 4. 93	gef. Thiescourt	21. 9. 14
Musk.	Wöb I, Wilh.	Ottendorf	*3. 8. 91	gef. L'Ecouvillon	21. 9. 14
Ref.	Saggan, Friedr.	Riel	*2. 9. 86	verw. L'Ecouvillon gest.	21. 9. 14 27. 9. 14

Ref.	Everling, Herm.	Peterraten	*29. 3. 88	verw. L'Ecouvillon	21. 9. 14
Ref.	Erwers, Wilh.	Kremperfeld	*2. 1. 89	gest. verw. L'Ecouvillon	29. 10. 14
Musk.	Brzesniski, Paul	Siemens	*21. 9. 91	verw. L'Ecouvillon	21. 9. 14
Musk.	Mißfeld, Hermann	Rnoop	*24. 12. 92	gest. L'Ecouvillon	22. 9. 14
Unt.	Holm I, Hans	Lenzahn	*15. 11. 89	verm. Dreslincourt	22. 9. 14
Ref.	Augustin, Hans	Struckdorf	*22. 2. 86	verm. Dreslincourt	5. 10. 14
Gefr. d. R.	Doß, Christian	Neumünster	*15. 12. 89	gef. Laucourt	5. 10. 14
Argfw. Gefr.	Duggen, Wilhelm	Bodhorst	*17. 1. 96	gef. Laucourt	30. 10. 14
Argfr.	Bock II, Ernst	Osterhorn	*26. 7. 95	gef. Laucourt	30. 10. 14
Musk.	Schlicht, Claus	Tetenbüll	*21. 8. 91	verw. Laucourt	8. 12. 14
				gest.	13. 12. 14
1915.					
Ref.	Remmers, Justus	Bremen	*3. 9. 91	gest.	10. 1. 15
Gefr.	Braker, Ernst	Neumünster	*10. 5. 94	verw. Laucourt	7. 9. 15
Musk.	Rühlcke, Hans	Vierth	*22. 6. 93	gest. gef. Gießlerhöhe	8. 9. 15
					16. 11. 15
1916.					
Ref.	Netel, Herm.	Döntendorf	*27. 11. 89	gef. Avion	21. 1. 16
Gefr.	Döpner, Richard	Hartenholm	*13. 3. 92	gef. Gießlerhöhe	1. 2. 16
Musk.	Grüttner, Wilh.	Bülrow	*31. 8. 92	födl. verunglückt bei Sallaumines	20. 2. 16
Ref.	Kard, Bernh.	Landkirchen	*11. 6. 90	gef. Givenchy	21. 2. 16
Musk.	Roch, Hans	Gr. Mendorf	*7. 6. 95	gef. Givenchy	21. 2. 16
Musk.	Raws, Paul	Danzig	*29. 12. 86	gef. Givenchy	21. 2. 16
Musk.	Wollesen, Walter	Hamburg	*11. 6. 95	gef. Givenchy	21. 2. 16
Musk.	Göttische, Hugo	Wittorf	*23. 10. 93	gef. Givenchy	21. 2. 16
Unt.	Hacker, Paul	Güstrow	*25. 12. 95	gef. Givenchy	23. 2. 16
Musk.	Dolmrath, Otto	Kremsdorf	*7. 4. 96	gef. Givenchy	2. 4. 16
Gefr.	Rösener, Heinr.	Neuland	*1. 7. 91	gef. Givenchy	21. 5. 16
Gefr.	Robwedder, Rich.	Holsten-Mendorf	*12. 8. 91	gef. Givenchy	21. 5. 16
Gefr.	Bergmann, Karl	Grümpen	*31. 5. 90	gef. Givenchy	21. 5. 16
Ref.	Fiente, August	Schweichel	*22. 3. 86	verw. Givenchy	21. 5. 16
				gest.	24. 5. 16
Ref.	Dahm, Ernst	Rogel	*2. 2. 87	gef. Givenchy	21. 5. 16
Ref.	Bülf, Hans	Besau	*30. 5. 87	gef. Givenchy	21. 5. 16
Musk.	Gatermann, Heinr.	Kaltentkirchen	*1. 1. 92	gef. Givenchy	21. 5. 16
Gefr.	Jahn, Hermann	Neumünster	*26. 5. 95	gef. Givenchy	21. 5. 16
Erf.-Ref.	Hoffmann, Bruno	Neumünster	*19. 7. 94	gef. Givenchy	21. 5. 16
Musk.	Lampe, Wilh.	Hamburg	*17. 12. 92	gef. Givenchy	21. 5. 16
Arg.-Ftw.	Staffelt, Rudolf	Schwerin	*29. 11. 96	gef. Givenchy	21. 5. 16
Musk.	Wendt, Paul	Rosenhagen	*29. 4. 94	gef. Givenchy	21. 5. 16
Musk.	Fritz, Otto	Poetnik	*28. 8. 93	gef. Givenchy	21. 5. 16
Musk.	Staffelt II, August	Strelitz	*27. 11. 82	gef. Givenchy	21. 5. 16
Musk.	Pawlat, Josef	Zacherrew	*3. 3. 94	gef. Givenchy	21. 5. 16
Musk.	Wiepert, Joachim	Heinrichsdorf	*26. 12. 95	gef. Givenchy	21. 5. 16
Erf.-Ref.	Niebeschl, Herm.	Fintel	*17. 4. 88	gef. Givenchy	21. 5. 16
Musk.	von Kroog, Walter	Altona	*20. 8. 95	gef. Givenchy	21. 5. 16
Musk.	Henningesen, Peter	Gaarden	*9. 10. 92	gef. Contalmaison	4. 7. 16
Ref.	Wscholtowski, Leonh.	Schönaich	*7. 6. 85	gef. Contalmaison	4. 7. 16
Ref.	Riemann, Adolf	Artrade	*14. 6. 89	verm. Contalmaison	4. 7. 16
Wehrm.	Trete, Albert	Mendorf	*30. 3. 82	verm. Contalmaison	4. 7. 16
Ref.	Brandt, Emil	Hamburg	*15. 2. 92	verm. Contalmaison	4. 7. 16
Musk.	Seidler, Hans	Hamburg	*10. 8. 94	gef. Contalmaison	4. 7. 16
Musk.	Doje II, Joh.	Dalldorf	*4. 10. 91	gef. Contalmaison	4. 7. 16
Musk.	Renner, August	Schinkel	*8. 3. 90	gef. Contalmaison	4. 7. 16
Ldftm.	Grashoff, August	Hamburg	*18. 9. 79	gef. Contalmaison	4. 7. 16
Ldftm.	Struckmeier, Karl	Hüllhorst	*20. 1. 79	verm. Contalmaison	4. 7. 16
Ldftm.	Zwiebeling, Martin	Hamburg	*28. 9. 80	gef. Contalmaison	4. 7. 16
Ldftm.	Schroblin, Eduard	Gr. Trakischken	*18. 6. 89	verm. Contalmaison	4. 7. 16
Musk.	Brüggemann, Friedr.	Vorwert	*22. 2. 95	verm. Contalmaison	4. 7. 16
Musk.	Jacobowski, Franz	Langendreer	*7. 12. 95	verm. Contalmaison	4. 7. 16
Arg.-Ftw.	Runst, Friedr.	Plauen	*20. 7. 97	verm. Contalmaison	4. 7. 16
Ldftm.	Rühling, Franz	Hartheim	*27. 5. 90	gef. Contalmaison	4. 7. 16
Ldftm.	Schmid, Alois	Haag	*19. 1. 86	gef. Contalmaison	4. 7. 16
Musk.	Schneider, Aug.	Selsenkirchen	*30. 10. 93	gef. Contalmaison	4. 7. 16
Ref.	Schulz IV, Erich	Forst i. L.	*30. 1. 91	verm. Contalmaison	4. 7. 16

Gefr.	Sauerwein, Georg	Umstadt	*23. 2. 93	verw. Contalmaison	4. 7. 16
Musk.	Goncy, Anton	Sallensdien	*2. 9. 91	gest.	6. 7. 16
Gefr.	Callen, Christian	Büllschan	*13. 3. 91	gef. Contalmaison	5. 7. 16
Musk.	Wegener, Johann	Warstade	*24. 6. 92	verm. Contalmaison	5. 7. 16
Musk.	Warnecke, Ludw.	Hamburg	*18. 8. 93	verm. Contalmaison	5. 7. 16
Ldftm.	Orzwick, Josef	Widno	*19. 3. 92	gef. Contalmaison	5. 7. 16
Musk.	Freyer, Max	Stavenhagen	*17. 11. 82	gef. Contalmaison	5. 7. 16
Musk.	Gollnow, Gustav	Kl. Schönefeld	*9. 10. 95	verm. Contalmaison	5. 7. 16
Musk.	Jhßen, Max	Ottensen	*6. 5. 88	gef. Contalmaison	5. 7. 16
Ldftm.	Wulfert, Albert	Berlin	*14. 3. 80	verm. Contalmaison	5. 7. 16
Unt. d. R.	Bereiter, Helmut	Plön	*26. 10. 90	verm. Contalmaison	16. 7. 16
Gefr.	Paulsen I, Christ.	Bestoft	*19. 9. 92	gef. Beaulencourt	30. 7. 16
Musk.	Kraft, Karl	Nordholz	*9. 11. 90	verw. Beaulencourt	30. 7. 16
Rrgfr.-Gefr.	Schäkel, Joh.	Lettenbüll	*24. 11. 93	gest.	1. 8. 16
Rrgsfrw.	Gersch, Artur	Harburg	*7. 3. 94	gef. Beaulencourt	30. 7. 16
Musk.	Clausen, Aug.	Nordstrand	*26. 2. 96	verw. Beaulencourt	30. 7. 16
Ldftm.	Himmelreich, Ernst	Riesa	*1. 8. 79	gest.	31. 7. 16
Ldftm.	Huth, Franz	Rostock	*5. 4. 84	gef. Beaulencourt	30. 7. 16
Musk.	Koopmann, Rudolf	Nordhastedt	*13. 6. 96	gef. Beaulencourt	30. 7. 16
Erf.-Ref.	Lorenzen, Joh.	Kl. Ahrenshöft	*7. 1. 84	gef. Beaulencourt	30. 7. 16
Musk.	Lohje, Richard	Bezdorf	*24. 7. 96	verw. Beaulencourt	30. 7. 16
Musk.	Peters VI, Emil	Albersdorf	*30. 5. 96	gest.	31. 7. 16
Musk.	Petersen V, Georg	Niebüll	*17. 1. 96	gef. Beaulencourt	30. 7. 16
Musk.	Steffens II, Wilh.	Breitenstein	*5. 9. 96	gef. Beaulencourt	30. 7. 16
Musk.	Christophersen, Peter	Gr. Quersen	*15. 4. 96	gef. Beaulencourt	30. 7. 16
Ldftm.	Loh, Karl	Hamburg	*19. 5. 85	gef. Beaulencourt	30. 7. 16
Musk.	Luther, Waldeemar	Lübeck	*20. 11. 96	gef. Beaulencourt	30. 7. 16
Ref.	Brindmann, Herm.	Geestemünde	*11. 4. 87	gef. Beaulencourt	30. 7. 16
Erf.-Ref.	Jngwerfen, Paul	Eggebüll	*27. 7. 84	gef. Martinpuich	5. 8. 16
Musk.	Grote, Wilh.	Hettlingen	*10. 7. 96	gef. Martinpuich	5/6. 8. 16
Musk.	Braasch, Julius	Sonderburg	*3. 1. 91	gef. Martinpuich	6. 8. 16
Ldftm.	Kaiser, Wilhelm	Göttingen	*16. 8. 79	gef. Martinpuich	6. 8. 16
Ldftm.	Beyer, Arthur	Hamburg	*2. 9. 79	verm. Martinpuich	6. 8. 16
Ref.	Kruse, Heinr.	Blunt	*10. 6. 91	gef. Martinpuich	6. 8. 16
Gefr. d. R.	Maas, August	Kl. Timmenndorf	*19. 9. 87	gef. Martinpuich	6. 8. 16
Musk.	Wehland, Karl	Reptow	*24. 3. 84	gef. Martinpuich	6. 8. 16
Musk.	Albrecht, Friedr.	Tensbüttel	*25. 1. 96	verm. Martinpuich	6. 8. 16
Gefr. d. L.	Heide, Bernhard	Frauenholz	*2. 4. 78	verm. Martinpuich	6. 8. 16
Ref.	Riftenmacher, Friedr.	Riel	*19. 11. 89	gef. Martinpuich	6. 8. 16
Musk.	Lohje I, Peter	Riebigkreihe	*16. 11. 96	gef. Martinpuich	6. 8. 16
Erf.-Ref.	Stoldt, Hermann	Kronsberg	*20. 5. 86	gef. Martinpuich	5/6. 8. 16
Musk.	Schröder IV, Alois	Heide	*15. 11. 96	gef. Martinpuich	6. 8. 16
Musk.	Wöhler, Hans	Hamburg	*13. 1. 96	verm. Martinpuich	6. 8. 16
Musk.	Schmidt VIII, Jörgen	Hadersleben	*10. 9. 96	gef. Hulluch	26. 8. 16
Musk.	Lorenz, Karl	Garbing	*11. 3. 96	verm. Martinpuich	7. 8. 16
Musk.	Mau, Otto	Reischow	*11. 10. 95	verw. Martinpuich	8. 8. 16
Musk.	Plasa, Wilh.	Bobref	*3. 1. 95	gest.	22. 8. 16
Gefr. d. R.	Burmeister, Heinr.	Angsfelde	*25. 4. 89	gef. Hulluch	23. 9. 16
Gefr.	Prieß, Otto	Fissau	*8. 2. 88	gef. Saily	3. 10. 16
Ldftm.	Kontowski, Willy	Braunschweig	*12. 10. 81	gef. Saily	3. 10. 16
Ldftm.	Reinhardt, Reinh.	Oldenburg	*27. 7. 84	gef. Saily	3. 10. 16
Gefr.	Dierks, Heinr.	Neumünster	*10. 5. 95	gef. Saily	6. 10. 16
Gefr.	Platet, Jacob	Großdorf	*23. 7. 92	gef. Saily	6. 10. 16
Ldftm.	Heiber, Paul	Schröbsdorf	*18. 2. 79	gef. Saily	7. 10. 16
Ldftm.	Jacobsen, Jens	Flensburg	*8. 9. 87	gef. Saily	7. 10. 16
Ref.	Wientappen, Karl	Osdorf	*12. 1. 93	gef. Saily	7. 10. 16
Ldftm.	Grabich, Franz	Leschzin	*28. 11. 88	gef. Saily	7. 10. 16
Ldftm.	Meuze, Theodor	Schwermeifel	*14. 5. 86	gef. Saily	7. 10. 16
Musk.	Jäger, Richard	Eitenrode	*21. 2. 96	gef. Saily	7. 10. 16
Musk.	Seidler, Joh.	Emmerke	*15. 3. 96	verw. Saily	8. 10. 16
Erf.-Ref.	Marhenke, Heinr.	Lindau	*21. 6. 91	gest.	10. 10. 16
Musk.	Richter, Georg	Dresden	*19. 12. 93	gef. Villers-Guistains	11. 10. 16
Musk.	Rühne-Mundt, Wilh.	Bochum	*16. 1. 92	gef. Verlorenhoef	30. 10. 16
				gef. Verlorenhoef	31. 10. 16

5. Kompagnie.

1914.

Gefr.	Schneider, Joh.	Roda	*30.	3. 90	gef. Termonde	4. 9. 14
Ref.	Ehlers, Karl	Schönwalde	*23.	1. 89	gef. L'Ecouvillon	15. 9. 14
Musk.	Weidemeyer, Ludw.	Mölin	*26.	6. 92	gef. Elincourt	15. 9. 14
Unt.	Wolter, Willy	Mustraw	*9.	7. 92	gef. L'Ecouvillon	15. 9. 14
Ref.	Lensch, Anton	Neumünster	*26.	9. 88	gef. Ribécourt	16. 9. 14
Ref.	Rögger, Ernst	Riel	*9.	3. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Bock, Hugo	Edernförde	*6.	6. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Petersen, Joh.	Blandannoer	*14.	3. 92	verm. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Jek, Heinr.	Gr.-Waabs	*18.	3. 92	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Thomsen, Andr.	Wonsbek	*29.	3. 93	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Lembke, Ernst	Remlin	*25.	7. 93	gef. Ribécourt	16. 9. 14
Musk.	Reiche, Adolf	Hamburg	*12.	4. 93	gef. Ribécourt	16. 9. 14
Musk.	Barau, Gustav	Kirchlinde	*24.	5. 93	gef. Machemont	19. 9. 14
Unt.	Holt, Heinr.	Bötenberg	*16.	4. 90	gest. Laz.	2. 10. 14
Erf.-Ref.	Fraue, Otto	Abbstorf	*17.	3. 94	gef. Laucourt	24. 11. 14
Argfr.	Schneider, Hans	Hohenwestedt	*17.	3. 95	gest. Omencourt	11. 12. 14
Erf.-Ref.	Wüstenberg, Wilh.	Riel	*4.	9. 90	gest. Laz. Royon	13. 12. 14

1915.

Musk.	Elvers, Ernst	Geeßhacht	*4.	4. 92	gef. Soissons	12. 1. 15
Musk.	Steffens, Mangels	Mindorf	*28.	10. 90	gef. Soissons	12. 1. 15
Musk.	Walentowicz, Leon	Rosenau	*2.	10. 92	gef. Soissons	12. 1. 15
Musk.	Daniel, Christ	Schleswig	*23.	9. 90	gef. Soissons	12. 1. 15
Unt.	Schulze, Paul	N. Bockhorst	*7.	5. 92	gef. Soissons	12. 1. 15
Gefr.	Sauenroth, Friedr.	Magdeburg	*10.	4. 96	gef. Soissons	12. 1. 15
Musk.	Zinbusch, Mangels	Forst	*12.	5. 91	gef. Soissons	12. 1. 15
Musk.	Jessen, Waldem.	Sonderburg	*22.	10. 93	gef. Laucourt	30. 4. 15
Musk.	Mohr, Friedr.	Brux	*20.	8. 93	gest. Laz. Allerweiler	26. 1. 15
Musk.	Redmann, Hans	Riel	*12.	12. 89	gef. Soissons	12. 1. 15
Musk.	Thielsen, Adolf	Schönberg	*29.	6. 93	gest. Laz. Montigny	12. 1. 15
Musk.	Thöm, Henning	Schleswig	*22.	10. 92	gef. Soissons	12. 1. 15
Musk.	Walter, Friedr.	Zienfel	*19.	7. 93	gef. Soissons	12. 1. 15
Unt.	Marwede, Christ.	Neustadt o. L.	*19.	2. 95	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Scheel, Jürgen	Schlagsdorf	*24.	6. 91	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Maack, Friedr.	Bledendorf	*25.	11. 89	gef. Soissons	12. 1. 15
Gefr.	Neumann, Fritz	Annaburg	*13.	11. 95	gef. Soissons	12. 1. 15
Gefr.	Lauser, Wilh.	Eutin	*11.	1. 89	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Hamborf, Willi	Husum	*11.	12. 88	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Kresin, Albert	Stiesau	*27.	9. 85	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Post, Friedr.	Raisdorf	*1.	7. 88	gef. Soissons	12. 1. 15
Erf.-Ref.	Rühl, Heinr.	Edernförde	*22.	9. 91	verm. Soissons	12. 1. 15
Gefr.	Wieschendorf, Frdr.	Lübeck	*20.	12. 89	verm. Soissons	12. 1. 15
Erf.-Ref.	Marzen, Fritz	Schleswig	*20.	2. 91	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Rönnfeldt, Ab.	Gadendorf	*8.	2. 88	gef. Soissons	12. 1. 15
Erf.-Ref.	Nachau, Wilh.	Büdelndorf	*16.	2. 89	gest. Laz. d. III. A. R.	15. 1. 15
Ref.	Göttisch, Richard	Göbbersdorf	*4.	6. 85	gef. Laucourt	18. 2. 15
Ref.	Schröder, Ferdin.	Gieschendorf	*11.	10. 89	gest. Laz. Royon	24. 2. 15
Erf.-Ref.	Blohm, Max	Hattstedtsoog	*22.	2. 90	gest. Laz. Omencourt	22. 4. 15
Erf.-Ref.	Elafen, Aug.	Barkau	*11.	11. 85	gest. Laz. Omencourt	30. 4. 15
Erf.-Ref.	Schönbeck, Hugo	Riel	*30.	6. 92	gest. Laz. Omencourt	30. 4. 15
Ldw.	Krabbenhöft, Otto	Lehmstet	*30.	3. 84	gef. Moulin sous Touvent	7. 6. 15
Ref.	Abaln, Franz	Burg a. F.	*4.	8. 88	gef. Moulin sous Touvent	8. 6. 15
Musk.	Bröbel, Stanisł.	Pfackowo	*3.	10. 91	gef. Moulin sous Touvent	8. 6. 15
Musk.	Henningjen, Hans	Ostenfeld	*11.	11. 92	gef. Moulin sous Touvent	8. 6. 15
Gefr.	Schröder, Wilh.	Altona	*20.	10. 93	gef. Moulin sous Touvent	8. 6. 15
Musk.	Münch, Paul	Hamburg	*30.	12. 92	gef. Moulin sous Touvent	8. 6. 15
Musk.	Schumann, Otto	Abrensböf	*21.	5. 93	gef. Moulin sous Touvent	8. 6. 15
Musk.	Hansen, Hugo	Delve	*4.	4. 92	gest. Laz. Hanau	17. 6. 15
Musk.	Meißner, Ernst	Hamburg	*17.	9. 93	gest. Laz. Omencourt	13. 7. 15
Unt.	Elobius, Gust.	Grabow	*12.	4. 96	gef. Laucourt	13. 7. 15
Musk.	Böhling, Wilh.	Kirchwalde	*20.	3. 94	gef. Laucourt	26. 9. 15

Gefr.	Lorenzen, Karl	Timmingstedt	*13.	4. 91	gef. Laucourt	26.	9. 15
Musk.	Grabert, Ferdn.	Neumünster	*15.	6. 95	gef. Laucourt	26.	9. 15
Musk.	Krohn, Wilh.	Bocholdt	*10.	7. 95	gef. Laucourt	26.	9. 15
Musk.	Stapelfeldt, Ernst	Horrenhande	*20.	2. 93	gef. Laucourt	26.	9. 15
Ref.	Frahm, Henn.	Plön	*7.	7. 89	gef. Gatenl	15.	10. 15
Gefr.	Elaasen, Aug.	Gr.-Gladebrügge	*4.	6. 87	gef. Givendy	9.	12. 15

1916.

Ref.	Boß, Wilh.	Sajel	*11.	1. 90	gest. F. Laz. 148	18.	1. 16
Ref.	Jakobs, Julius	Bremen	*7.	1. 90	gest. Laz. Hénin-Liétard	11.	2. 16
Musk.	Prehn, Karl	Sarnotschin	*12.	7. 93	gef. Souchez	5.	5. 16
Musk.	Maljahn, Arthur	Hamburg	*5.	2. 92	gef. Souchez	21.	5. 16
Musk.	Lust, Johann	Niebeck	*8.	1. 91	gef. Souchez	21.	5. 16
Gefr.	Dandert, Friedr.	Varchim	*30.	12. 88	gef. Souchez	21.	5. 16
Musk.	Kirschner, Gust.	Leibba	*30.	4. 93	gef. Souchez	21.	5. 16
Musk.	Möblus, Bruno	Wandsbek	*21.	4. 89	gef. Souchez	21.	5. 16
Gefr.	Siga, Albert	Matharren	*22.	2. 91	gef. Souchez	22.	5. 16
Gefr.	Struwe, Reimer	Steinburg	*11.	8. 90	gef. Souchez	22.	5. 16
Ldftm.	Amnenmüller, Max	Schmiedefeld	*24.	12. 76	gef. Souchez	22.	5. 16
Musk.	Hamann, Bernh.	Rathjendorf	*1.	5. 94	gest. Laz. 41	22.	5. 16
Musk.	Hartig, Heinr.	Letzchow	*15.	2. 93	gest. Feldlaz. 41	22.	5. 16
Unt.	Rascher, Willy	Hamburg	*14.	6. 93	gef. Contalmaison	5.	7. 16
Unt.	Raul, Karl	Schleswig	*5.	5. 92	gef. Contalmaison	6.	7. 16
Musk.	Meier, Ludw.	Scharnhagen	*18.	10. 95	gef. Contalmaison	6.	7. 16
Musk.	Heinze, Rudolf	Leipzig	*13.	3. 92	gef. Contalmaison	6.	7. 16
Musk.	Möller, Johann	Elmsborn	*24.	6. 95	gef. Contalmaison	6.	7. 16
Ldftm.	Stahl, Wilh.	Lübeck	*25.	8. 82	gef. Contalmaison	6.	7. 16
Vzflbw.	Zeichner, Bruno	Kiel	*4.	7. 92	gef. Contalmaison	6.	7. 16
Krgsfr.	Röpte, Herm.	Veine	*20.	6. 95	gef. Contalmaison	6.	7. 16
Ldftm.	Hayen, Otto	Fünfhausen	*8.	3. 92	gef. Contalmaison	6.	7. 16
Musk.	Schneider, Karl	Essen-R.	*28.	4. 93	gef. Contalmaison	6.	7. 16
Ldftm.	Specht, Ernst	Schwaan	*17.	3. 79	gef. Contalmaison	6.	7. 16
Musk.	Venz, Aug.	Hamburg	*10.	4. 87	gef. Longueval	15.	7. 16
Gefr.	Net, Ludwig	Bochorst	*15.	1. 86	gef. Longueval	15.	7. 16
Ref.	Röster, Wilh.	Miesenborn	*18.	6. 88	gef. Longueval	15.	7. 16
Ldftm.	Find, Emil	Hamburg	*4.	12. 85	gef. Longueval	15.	7. 16
Musk.	Giesbert, Wilh.	Essen-Ruhr	*31.	12. 94	gest. Laz. Delu	16.	7. 16
Unt.	Wickel, Josef	Bamberg	*5.	1. 90	gest. Laz. Eöln-Deuh	20.	7. 16
Musk.	Paul, Amandus	Hamburg	*18.	2. 93	gef. Longueval	23.	7. 16
Musk.	Weinert, Otto	Hamburg	*6.	1. 94	gef. Longueval	24.	7. 16
Erst.-Ref.	Bloß, Willy	Schleswig	*1.	5. 86	gef. Longueval	24.	7. 16
Musk.	Müller, Wilh.	Rirchwalde	*30.	9. 94	gest. Laz.	26.	8. 16
Musk.	Dalbert, Conrad	Schorfow	*23.	11. 90	verm. Sallly	10.	9. 16
Musk.	Witschel, Gust.	Hafing	*28.	2. 96	gest. F. Laz. 44	22.	9. 16
Ldftm.	Rämpfer, Max	Malmik	*5.	12. 82	gef. Sallly	1.	10. 16
Erst.-Ref.	Meyer, Heinr.	Dörriesob	*31.	10. 83	gef. Sallly	2.	10. 16
Ref.	Schumann, Ferdin.	Hamburg	*17.	9. 86	gef. Sallly	2.	10. 16
Gefr.	Schuhmacher, Wilh.	Wester-Wanne	*16.	5. 93	gef. Sallly	2.	10. 16
Musk.	Niem, Jonny	Borstel	*7.	9. 96	gest. R. F. Laz. 54	3.	10. 16
Gefr.	Tamm, Friedr.	Sackwih	*25.	5. 91	gef. Sallly	7.	10. 16
Musk.	Doormann, Aug.	Lütjenbrode	*26.	9. 93	gef. Sallly	8.	10. 16
Unt.	Zacharias, Heinr.	Rehna	*28.	12. 92	gef. Sallly	8.	10. 16
Gefr.	Lütjohann, Aug.	Neumünster	*11.	10. 95	gef. Sallly	8.	10. 16
Wehrm.	Rod, Herm.	Roopperby	*6.	2. 83	gef. Sallly	8.	10. 16
Ldftm.	Sütterlin, Emil	Randern (Baden)	*4.	10. 81	gef. Sallly	8.	10. 16
Vzfw.	Lenz, Otto	Hamburg	*30.	9. 92	gef. Sallly	8.	10. 16
Ldftm.	Dibbern, Aug.	Neumühlen	*30.	4. 76	gef. Sallly	13.	10. 16
Musk.	Münter, Max	Lübeck	*2.	11. 96	gest. Laz. München	23.	10. 16
Wehrm.	Nöbling, Karl	Kiel	*26.	12. 80	gest. R. F. Laz. Roulers	14.	11. 16
Unt.	Meyert, Ernst	Hamburg	*8.	11. 93	gef. Verlorenhoet	2.	12. 16

1917.

Musk.	Schel, Joh.	Bredenmoor	*8.	7. 95	gef. Verlorenhoet	15.	1. 17
Gefr.	Lemble, Ewald	Bannesdorf	*11.	1. 90	gest. franz. Gefangen-	2.	2. 17
					schaft		
Gefr.	Meier, Gust.	Hamburg	*28.	12. 93	gest. Laz. 400	5.	2. 17
Gefr.	Boß, Joh.	Altona E.	*25.	6. 86	gef. Monchy	6.	4. 17
Gefr.	Rybarczyk, Mich.	Mersburg	*14.	8. 93	gest. F. Laz. Nr. 61	10.	4. 17
Ldftm.	Erdreich, Reinhold	Schwasdorf	*16.	11. 96	verm. Monchy	10.	4. 17
Gefr.	Gutschlag, Wilh.	Satzbüttel	*16.	4. 93	gef. Monchy	11.	4. 17
Erst.-Ref.	Chordacher, Friedr.	Ansbad	*22.	1. 86	verm. Monchy	11.	4. 17

Musk.	Lange, Werner	Seehausen	*30. 10. 97	verm. Monchy	11. 4. 17
Ldftm.	Nielsdotter, Aug.	Stelzhagen	*21. 7. 88	Harvincourt	28. 4. 17
Gefr.	Damm, Ferdin.	Hamburg	*21. 9. 93	gest. Laz. Arleux	2. 6. 17
Musk.	Becker, Adolf	Gostgau	*13. 1. 93	gef. Boiry-Nôtre-Dame	12. 6. 17
Sergt.	Both, Adolf	Binneberg	*12. 4. 90	gef. Boiry-Nôtre-Dame	12. 6. 17
Musk.	Ellenow, Erich	Dubso	*18. 12. 97	gest. Laz. 194	14. 6. 17
Musk.	Brandt, Joh.	Hasenbüßenerdeich	*22. 11. 97	verm. Boiry	14. 6. 17
Musk.	Bunt, Wilh.	Bremen	*7. 9. 97	gef. Boiry	14. 6. 17
Musk.	Dunsing, Herm.	Olshorf	*28. 4. 95	gef. Boiry	14. 6. 17
Unt.	Niemann, Max	Dabelow	*11. 6. 92	gest. Laz. 501	15. 6. 17
Unt.	Matties, Herm.	Celle	*3. 2. 95	gef. Boiry	18. 6. 17
Unt.	Will, Karl	Fuchsberg	*1. 12. 87	gef. Boiry	18. 6. 17
Unt.	Voß, Albert	Heiligenhafen	*1. 9. 85	verm. Boiry	18. 6. 17
Musk.	Steinberg, Albert	Jehdenik	*14. 12. 93	gef. Boiry	18. 6. 17
Musk.	Nahrmann, Hinc.	Osterholz	*21. 9. 97	verm. Boiry	18. 6. 17
Musk.	Boos, Ernst	Nisselwarden	*8. 1. 97	gef. Boiry	18. 6. 17
Musk.	Stein, Karl	Güstrow	*17. 12. 97	gef. Boiry	18. 6. 17
Musk.	Feist, Emil	Hamburg	*3. 10. 97	verm. Boiry	18. 6. 17
Musk.	Dummeler, Heinr.	Essern	*2. 4. 97	gef. Boiry	18. 6. 17
Ldftm.	Roggenack, Joh.	Riel	*25. 5. 86	gef. Boiry	18. 6. 17
Musk.	Harm, Hans	Rostock	*27. 11. 97	gef. Boiry	18. 6. 17
Musk.	Ruthenburg, Wilh.	Rosenthal	*5. 6. 97	verm. Boiry	18. 6. 17
Musk.	Kleszcz, Alb.	Bremen	*24. 5. 91	verm. Boiry	18. 6. 17
Musk.	Steinhufen, Georg	Rostock	*16. 2. 99	verm. Boiry	18. 6. 17
Ref.	Dose, Wilh.	Schlagmersdorf	*28. 8. 88	gef. Boiry	22. 6. 17
Musk.	Meyer, Joh.	Glinstedt	*6. 12. 98	gef. Boiry	1. 7. 17
Gefr.	Wegener, Otto	Neuenfelde	*20. 5. 94	gef. Boiry	2. 7. 17
Musk.	Müllerlelle, Karl	Lahr/Baden	*16. 3. 89	gest. Laz. 41	29. 7. 17
Musk.	Pfeuffer, Max	Frauenwald	*22. 2. 98	gef. Boiry	29. 7. 17
Musk.	Schneider, Erw.	Wichtshausen	*24. 2. 98	verm. Boiry	2. 8. 17
Musk.	Heinssen, Joh.	Stotel bei Geestemünde	*16. 5. 93	gef. Pelves	9. 8. 17
Musk.	Hamann, Mart.	Gr. Laasch	*21. 10. 94	gef. Boiry	26. 9. 17
Gefr.	Klockmeier, Otto	Slate	*3. 5. 94	gef. Boiry	26. 9. 17
Musk.	Wingsten, Heinr.	Hannover	*30. 5. 86	gef. Boiry	26. 9. 17
Musk.	Deichholz, Joh.	Ellen	*7. 8. 97	gef. Boiry	26. 9. 17
Musk.	Wilkens, Dietr.	Strom	*1. 12. 97	gef. Boiry	26. 9. 17
Musk.	Rühl, Joh.	Neuentkirchen	*15. 2. 95	gef. Boiry	26. 9. 17
Musk.	Brede, Heinr.	Werfabe	*21. 10. 98	gef. Boiry	26. 9. 17
Musk.	Kock, Emil	Gribbohm	*1. 12. 81	gef. Boiry	26. 9. 17
Musk.	Koppenmann, Hinc.	Horn	*26. 3. 98	gef. Boiry	26. 9. 17
Unt.	Abel, Heinr.	Süderdeich	*18. 12. 89	gef. Chérifly	29. 10. 17
Vfw.	Martens, Hans	Barlow	*1. 4. 90	gef. Chérifly	29. 10. 17
Unt.	Lütt, Gust.	Hütten	*12. 10. 86	gest. Laz. Cantin	3. 11. 17
Musk.	Wegener, Otto	Drivelack	*9. 8. 96	gef. Polberhoek	3. 12. 17
Musk.	Schulze, Gust.	Ludwigslust	*13. 7. 94	gef. Polberhoek	4. 12. 17
Musk.	Müller, Joh.	Deinste	*14. 9. 96	gef. Polberhoek	4. 12. 17
Musk.	Gütersloh, Friedr.	Deinste	*14. 3. 96	gef. Polberhoek	6. 12. 17
Gefr.	Brandt, Ewald	Hamburg	*1. 8. 96	gef. Polberhoek	4. 12. 17
Musk.	Teissenow, Friedr.	Bartelsbagen	*22. 2. 96	gef. Polberhoek	26. 12. 17

1918.

Musk.	Theede, Wilh.	Jnnien	*21. 1. 93	gef. Meesen	10. 4. 18
Musk.	Waaß, Hans	Fauleort	*2. 11. 96	gef. Meesen	10. 4. 18
Landftm.	Thiel, Franz	Ruhran	*15. 10. 78	gef. Meesen	10. 4. 18
Musk.	Göhning, Otto	Gispersleben	*18. 5. 98	gef. Meesen	10. 4. 18
Musk.	Ray, Heinr.	Gadendorf	*5. 3. 98	gef. Meesen	10. 4. 18
Musk.	Lehmkuhl, Otto	Riel	*15. 12. 98	gef. Wytschaete	11. 4. 18
Erf.-Ref.	Klaussen, Ernst	Süderheistedt	*24. 11. 90	gef. Wytschaete	11. 4. 18
Gefr.	Arp, Christian	Bordesholm	*3. 8. 93	gest. Laz. Kortryk	13. 4. 18
Ldftm.	Vaepe, Willy	Rostock	*12. 8. 90	gef. Wytschaete	16. 4. 18
Musk.	Strenger, Walter	Stettin	*30. 9. 97	gef. Wytschaete	16. 4. 18
Musk.	Juhl, Joh.	Nordhachstedt	*22. 5. 97	gef. Wytschaete	17. 4. 18
Gefr.	Mentel, Ernst	Al. Flottbeck	*22. 6. 92	gef. Wytschaete	17. 4. 18
Musk.	Hustamp, Joh.	Arstedt	*12. 9. 83	gest. Laz. 85	18. 4. 18
Musk.	Karstedt, Wilh.	Triemar	*1. 11. 98	gef. Meesen	21. 4. 18
Musk.	Gymnich, Christ.	Hamburg	*3. 12. 98	gest. Laz. 201	30. 4. 18
Dehym.	Stratmann, Karl	Süblengern	*1. 3. 76	gest. Marine-Laz. 3	12. 5. 18
Gefr.	Steinke, Gust.	Abt. Radnick	*28. 11. 81	gef. Cuwilly	13. 6. 18
Gefr.	Kieper, Herm.	Altenbruch	*10. 12. 87	gef. Cuwilly	13. 6. 18
Gefr.	Wahlers, Herm.	Hollen	*21. 2. 98	gef. Cuwilly	13. 6. 18
Musk.	Günther, Kurt	Droyßig	*31. 1. 99	gest. Laz. Darmstadt	26. 6. 18

Musf.	Rönig, Herm.	Sülzfeld	*2. 7. 98	gef. Lataule	29. 6. 18
Musf.	Jacobi, Herm.	Naumburg	*6. 2. 99	gef. Lataule	29. 6. 18
Gefr.	Rickert, Bernh.	Neumünster	*3. 11. 95	gef. Lataule	13. 7. 18
Musf.	Sievers, Hans	Hamburg		gest. Laz. Eugny	28. 8. 18
Musf.	Rörner, Ernst	Buchholz	*2. 10. 99	gest. Laz. Bohain	29. 8. 18
Gefr.	Wittern, Heinr.	Krempelsdorf	*26. 2. 91	gest. Laz. Bohain	31. 8. 18
Gefr.	Reiners, Arnd	Hemelingen	*12. 4. 86	verm. Le Cateau	18. 10. 18
Musf.	Niemann, Herm.	Hamburg	*16. 8. 97	gef. Le Cateau	23. 10. 18
Ldftm.	Bavabel, Jul.	Urbach	*21. 6. 95	verm. Le Cateau	24. 10. 18
Gefr.	Röder, Karl	Emmerich a. Rh.	*1. 6. 80	gest. engl. Gefangen- schaft	16. 11. 18

1919.

Musf.	Eckstein, Gust.	Riel	*9. 11. 99	gest. Laz. Riel-Wief	5. 5. 19
Musf.	Backmeier, Dietr.	Islamoor	*1. 4. 96	gest. engl. Gefangen- schaft	30. 9. 19

6. Compagnie.

1914.

Musf.	Quand, Wilh.	Riel	*19. 8. 88	verm. Elincourt	16. 9. 14
Musf.	Blaschke, Albert	Lischint	*19. 11. 92	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musf.	Jpsen, Ranning	Nordmarisch	*13. 4. 93	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musf.	Wulff II, Waldevn.	Trent	*30. 9. 92	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musf.	Rit. Laackmann	Nortorf	*1. 6. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14
Gefr.	Loofe, Joh.	Neumünster	*18. 3. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musf.	Wisnewski, Bronis- low	Möder	*5. 10. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musf.	Szaltowski, Wla- dislaus	Grünberg	*21. 1. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Zachow, Wilh.	Klausdorf	*14. 3. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Barth, Otto	Raubern	*23. 8. 84	gef. Elincourt	16. 9. 14
Gefr.	Marxmann, Hugo	Alt-Teichau	*4. 4. 93	verm. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Witt I, Ferdin.	Felbscheide	*27. 1. 87	gef. Elincourt	16. 9. 14
Gefr.	Angermeyer, Paul	Hohenworsleben	*27. 12. 92	gef. Béthancourt	17. 9. 14
Musf.	Rijfen I, Peter	Uderüpfeld	*25. 1. 91	gef. Béthancourt	17. 9. 14
Musf.	Zabrocki, Joh.	Cornen	*2. 11. 91	gef. Béthancourt	17. 9. 14
Ref.	Ros, Heinr.	Dannau	*14. 1. 90	gef. Béthancourt	17. 9. 14
Musf.	Schwerdt I, Martin	Christiansholm	*6. 3. 92	gef. Béthancourt	17. 9. 14
Ref.	Druffel, Friedr.	Lamehorn	*18. 8. 88	gef. Béthancourt	17. 9. 14
Musf.	Lindhorst, Gust.	Krempce	*10. 5. 94	gef. Béthancourt	17. 9. 14
Ref.	Rotnagel, Ernst	Chemnig	*28. 7. 87	gef. Béthancourt	17. 9. 14
Ref.	Weetendorf, Christ.	Bisdorf	*10. 8. 87	gef. Béthancourt	17. 9. 14
Musf.	Rajewski, Franz	Rosenthal	*25. 7. 88	gef. Ribécourt	18. 9. 14
Musf.	Oslowski, Josef	Pinschin	*21. 4. 91	gef. Ribécourt	18. 9. 14
Unt. d. R.	Osbahr, Richard	Ellerbrod	*12. 12. 89	gest. Laz. Royon	18. 9. 14
Gefr.	Sievers, Deil.	Jvenstedter-Teich	*13. 12. 88	gef. Ribécourt	18. 9. 14
Musf.	Kurowski, Franz	Lowkawig	*3. 10. 92	gef. Dreslincourt	19. 9. 14
Musf.	Hinrichsen, Friedr.	Schleswig	*13. 10. 92	gef. Dreslincourt	19. 9. 14
Musf.	Sörensen I, Jacob	Hoftrup	*21. 6. 91	gef. Royon	19. 9. 14
Vzfb.	Jacobsen, Wilh.	Oldesloe	*19. 2. 90	gest. Thiescourt	20. 9. 14
Gefr.	Schmüser, Eduard	Mönbroth	*3. 7. 90	gest. Laz. Cambrai	27. 9. 14
Musf.	Maas I, Wilh.	Zadtow	*17. 9. 91	gest. R. Laz. Bethanien	3. 10. 14
Ref.	Maas II, Heinrich	Bisdorf	*19. 2. 88	gef. Lancourt	15. 10. 14
Wehrm.	Henken, Joh.	Wittmund	*21. 10. 85	gest. Laz. Ercheu	21. 10. 14
Ref.	Röpke, Karl	Bliespendorf	*7. 4. 86	gest. Laz. Düsseldorf	22. 12. 14

1915.

Vzfb.	Borchert, Rud.	Garwig	*2. 2. 87	gef. Soissons	12. 1. 15
Unt.	Brandt, Joh.	Welmbüttel	*17. 10. 93	gef. Soissons	12. 1. 15
Musf.	v. Trezeliatowski, Jos.	Prondzonna	*2. 8. 90	gef. Soissons	12. 1. 15
Musf.	Jäger, Paul	Almenau	*22. 4. 91	gef. Soissons	12. 1. 15
Musf.	Langfeldt, Ernst	Wittmold	*9. 5. 91	gef. Soissons	12. 1. 15
Musf.	Sarnowski, Leo	Ponschau	*18. 12. 91	gef. Soissons	12. 1. 15
Musf.	Schröpper, Franz	Zerbst	*4. 6. 91	gef. Soissons	12. 1. 15
Unt. d. R.	Dunker, Gust.	Bornhöved	*27. 1. 91	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Fischer I, Wilh.	Lauenburg	*20. 11. 90	gef. Soissons	12. 1. 15

Ref.	Möller IV, Friedr.	Seth	*25. 10. 89	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Rauh, Julius	Ruhn	*18. 9. 91	gef. Soissons	12. 1. 15
Unt. d. R.	Schlabow, Willy	Neumünster	*21. 4. 89	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Schön, Gustav	Solchen	*27. 7. 88	gef. Soissons	12. 1. 15
Vzfb.	Reußner, Max	Neumünster	*31. 12. 90	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Ehlers II, Friedr.	Göbendorf	*24. 3. 89	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Freitag, Herm.	Lübeck	*31. 3. 95	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Johannson, Karl	Stolpe	*5. 9. 89	gef. Soissons	12. 1. 15
Gefr.	Labitzke, Max	Herrnstadt	*30. 1. 96	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Nagel III, Heinr.	Manhagen	*14. 8. 86	gef. Soissons	12. 1. 15
Musk.	Burmeister, Heinr.	Lemkenhof	*21. 12. 92	gef. Soissons	12. 1. 15
Unt. d. R.	Reutig, Gust.	Hameln	*27. 5. 87	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Schröder III, Karl	Schlenhof	*19. 12. 86	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Möller V, Friedr.	Gleschenhof	*2. 3. 90	gef. Soissons	12. 1. 15
Fr.	Wendt I, Adolf	Rödemis	*29. 10. 94	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Böttger, Alfred	Riel	*24. 9. 90	gef. Soissons	12. 1. 15
Fr.	Drinda, Joh.	Rochauwitz	*6. 2. 89	gef. Soissons	12. 1. 15
Wehrm.	Deewe II, Heinr.	Boostedt	*16. 7. 80	gef. Soissons	12. 1. 15
Wehrm.	Evers, Gust.	Petersdorf	*12. 2. 85	gef. Soissons	12. 1. 15
Fr.	Hamann II, Bernh.	Düßin	*14. 10. 95	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Häufler, Paul	Baumow	*10. 8. 90	gef. Soissons	12. 1. 15
Fr.	Schwabe, Erhardt	Stralsund	*17. 9. 95	gef. Soissons	12. 1. 15
Wehrm.	Stoffle, Herm.	Kreuzburg	*22. 11. 77	gef. Soissons	12. 1. 15
Fr.	Sprengel, Jürgen	Hotteln	*17. 4. 96	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Schweitzer, Heinr.	Schulp	*22. 7. 90	gef. Soissons	12. 1. 15
Fr.	Lietgen, Wilh.	Neumünster	*17. 3. 95	gef. Soissons	12. 1. 15
Wehrm.	Kallweldt, Thomas	Reher	*2. 2. 81	gef. Soissons	12. 1. 15
Fr.	Althöfer, Ernst	Velbert	*22. 7. 96	gef. Soissons	12. 1. 15
Fr.	Behrens, Hans	Rendsburg	*22. 6. 95	gef. Soissons	12. 1. 15
Fr.	Heitmann, Hans	Ralsdorf	*5. 6. 95	gef. Soissons	12. 1. 15
Fr.	Rönig, Herm.	Gr.-Salze	*12. 4. 94	gef. Soissons	12. 1. 15
Fr.	Siert, Otto	Arnstedt	*19. 2. 91	gef. Soissons	12. 1. 15
Fr.	Hilsebein, Karl	Riel	*31. 3. 92	verm. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Hahn, Emil	Katöhl	*25. 11. 91	gest. Laz. Guise	20. 1. 15
Musk.	Sonnemann, Hans	Altona	*8. 4. 91	gest. Chauny	26. 1. 15
Fähn.	Laubert, Walter	Merseburg	*5. 2. 93	gest. Laz. Chauny	28. 1. 15
Fr.	Gehl, Adalbert	Neumünster	*10. 6. 95	gef. Cannectancourt	30. 1. 15
Fr.	Slabohm, Wilh.	Rehbe	*6. 1. 94	gef. Cannectancourt	30. 1. 15
Gefr.	Schröder IV, Albert	Riel	*8. 6. 90	gef. Cannectancourt	31. 1. 15
Fr.	Rawe, Hans	Pinneberg	*22. 2. 93	gest. Laz. Chauny	31. 1. 15
Musk.	Schnack, Detl.	Reide	*13. 6. 92	gef. franz. Gefangen- schaft	14. 3. 15
Ref.	Hameister, Ernst	Riel	*14. 12. 90	gef. Moulin sous Touvent	8. 6. 15
Gefr.	Olgejnnichschak, Joienac	Alondau	*31. 7. 92	gef. Moulin sous Touvent	8. 6. 15
Ref.	Deyer, Eduard	Lübeck	*2. 10. 92	gef. Moulin sous Touvent	8. 6. 15
Musk.	Hauschildt, Joh.	Tensfeld	*22. 12. 93	gest. franz. Gefangen- schaft	22. 6. 15
Musk.	Schlüter, Heinr.	Gronenberg	*21. 9. 85	gef. Laucourt	26. 9. 15
Musk.	Denker, Joh.	Resopf	*20. 11. 95	Fr. Laz. 17 H. R. Resle	20. 10. 15

1916.

Unt.	Haase, Friedr.	Schweicheln	*13. 1. 89	gef. Givenchy	1. 2. 16
Ref.	Stahl, Friedr.	Bredene	*9. 2. 89	gef. Givenchy	21. 2. 16
Ref.	Miers, Gust.	Fahren	*25. 7. 89	gest. Fr. Laz. „a“ 9. R. R.	29. 2. 16
Musk.	Ehlers IV, Ernst	Altona	*17. 5. 93	gef. Givenchy	23. 2. 16
Ldftm.	Schumacher II, Max	Hamburg	*8. 5. 88	gef. Givenchy	9. 4. 16
Unt.	Lusch, Erich	Hamburg	*7. 4. 93	gef. Givenchy	15. 5. 16
Unt.	Ed, Walter	Hamburg	*7. 1. 93	gef. Givenchy	15. 5. 16
Musk.	Rahrs, Friedr.	Hamburg	*22. 8. 93	verm. Givenchy	15. 5. 16
Gefr.	Merten, Paul	Hamburg	*1. 11. 94	gef. Givenchy	16. 5. 16
Musk.	Remeklat, Robert	Hamburg	*24. 1. 93	verm. Givenchy	15. 5. 16
Gefr.	Raak, Paul	Selchowhammer	*12. 1. 87	verm. Givenchy	15. 5. 16
Fr.	Fuhrmann, Paul	Prienern	*4. 5. 96	verm. Givenchy	15. 5. 16
Musk.	Zastram II, Luis	Dadow	*14. 12. 94	gef. Givenchy	15. 5. 16
Musk.	Butenschön, Hans	Neumünster	*24. 7. 96	verm. Givenchy	15. 5. 16
Musk.	Aust, Friedr.	Bremen	*1. 1. 94	gef. Givenchy	15. 5. 16
Musk.	Waltkewitz, Paul	Dammerelz	*12. 5. 94	verm. Givenchy	15. 5. 16
Vzfbw.	Fischer, Friedr.	Buckau	*17. 2. 86	gef. Givenchy	16. 5. 16

Gefr.	Trinne, Karl	Harburg	*1. 1. 91	gef. Givenchy	16. 5. 16
Unt. d. L.	Möser, Ernst	Balow	*2. 7. 86	gef. Givenchy	22. 5. 16
Musk.	Thomsen, Arthur	Etenin	*31. 5. 94	gef. Givenchy, verschüt- tet gefunden	17. 6. 16
Vzflb.	Hilmers, Hans	Schönhausen	*30. 11. 93	gef. Givenchy, ver- schüttet gef.	18. 6. 16
Musk.	Schmidt I, Paul	Elbing	*29. 1. 88	gef. Contalmaison	4. 7. 16
Musk.	Dörffler, Georg	Drossen	*30. 6. 93	gef. Contalmaison	4. 7. 16
Musk.	Emmert, Otto	Bernburg	*15. 10. 93	gef. Contalmaison	5. 7. 16
Gefr.	Kruse II, Wilh.	Rickling	*24. 4. 94	gef. Contalmaison	6. 7. 16
Musk.	Rahrau, Rud.	Elbing	*23. 10. 81	verm. Contalmaison	6. 7. 16
Unt.	Wulff I, Klaus	Wolfsbrucher- Moor	*11. 7. 92	gef. Contalmaison	8. 7. 16
Musk.	Viebrock, Karl	Sülldorf	*12. 8. 77	gef. Contalmaison	8. 7. 16
Musk.	Schröder VIII, Hans	Lübeck	*30. 11. 95	gest. Feld.-Laz. 11	13. 7. 16
Gefr.	Voß II, Ferd.	Behrensberg	*31. 1. 88	gef. Longueval	16. 7. 16
Musk.	Bruebit, Aug.	Riel	*15. 11. 90	gef. Longueval	16. 7. 16
Gefr.	Westendorf, Paul	Hof Zwedorf	*25. 2. 94	gef. Longueval	16. 7. 16
Lftm.	Gelinde, Friedr.	Flensburg	*25. 3. 89	gef. Longueval	16. 7. 16
Gefr.	Roszel, Joh.	Luschnau	*7. 6. 91	gef. Longueval	18. 7. 16
Musk.	Weede, Franz	Altentrempe	*2. 11. 96	gef. Longueval	20. 7. 16
Gefr.	Geertz II, Heinr.	Rienrade	*25. 3. 89	gef. Longueval	22. 7. 16
Ldftm.	Boisen, Hans	Bremen	*7. 11. 90	gef. Longueval	22. 7. 16
Unt.	Lamprecht, Hans	Hamburg	*8. 12. 94	gef. Flers	7. 8. 16
Musk.	Broderjens II, Peter	Jordkirch	*19. 6. 96	gef. Flers	7. 8. 16
Gefr.	Kurzweg, Karl	Heitendorf	*25. 3. 92	gef. Flers	7. 8. 16
Musk.	Sied, Willy	Neumünster	*9. 1. 96	gef. Flers	7. 8. 16
Gefr.	Goos, Robert	Riel	*30. 11. 90	gef. Flers	8. 8. 16
Musk.	Finke, Joh.	Bollingstedt	*17. 8. 96	gef. Flers	8. 8. 16
Musk.	Bäusse, Heinr.	Gorlosen	*21. 10. 93	gef. Hulluch	8. 9. 16
Musk.	Hartkop, Willy	Müssen	*11. 3. 96	gef. Haisnes	29. 8. 16
Musk.	Dierks, Heinr.	Hohenwisch	*5. 6. 96	gef. Hulluch	7. 9. 16
Gefr.	Schröder I, Karl	Schönberg	*27. 10. 89	gef. Saily	1. 10. 16
Musk.	Heidel, Ulrich	Boßwa	*23. 3. 95	gef. Saily	1. 10. 16
Ldft. Musk.	Foll, Otto	Alt-Käbelsch	*21. 11. 91	gef. Saily	1. 10. 16
Gefr.	Voß IV, Wilh.	Sarzbüttel	*24. 9. 78	gef. Saily	1. 10. 16
Ref.	Kempke, Karl	Molchow	*4. 7. 90	gef. Saily	1. 10. 16
Musk.	Carow, Christian	Riel	*12. 5. 96	gef. Saily	3. 10. 16
Ref.	Carstens II, Peter	Tönning	*21. 4. 93	gest. R. F. Laz. 44.	10. 10. 16
				IX. Ref. Korps	
Musk.	Blöcker I, Richard	Hohenwestedt	*14. 7. 95	gef. Ipern	2. 11. 16
Musk.	Dabelfstein, Heinr.	Kummer	*6. 11. 94	gef. Givenchy	1. 12. 16
Unt.	Musfeldt, Julius	Friedrichsboog	*26. 9. 91	gef. Verlorenhoef	3. 12. 16
Musk.	Borgwaldt, Karl	Qualitz	*5. 5. 96	gef. Verlorenhoef	3. 12. 16
Musk.	Marr I, Karl	Hamburg	*8. 10. 92	gest. engl. Gefangenschaft	1916

1917.

Ldft. Musk.	Müller V, Rudolf	Tannentrug	*16. 6. 85	gef. Maldegem	21. 2. 17
Musk.	v. Kempsti, Heinr.	Altona	*26. 12. 93	gef. Neuville-Vitasse	9. 4. 17
Musk.	Dietrich, Bruno	Neumünster	*4. 1. 95	gef. Neuville-Vitasse	9. 4. 17
Wehrm.	Heuer, Aug.	Jahke	*11. 8. 79	gef. Monchy	10. 4. 17
Vzflb.	Recker I, Gerhard	Kirchhagen	*7. 12. 95	verm. Monchy le Preux	10. 4. 17
Musk.	Hansen I, Peter	Soph.-Mag.-Kooq	*6. 2. 90	verm. Monchy le Preux	10. 4. 17
Gefr.	Hamann I, Otto	Hamburg	*17. 12. 93	gef. Monchy le Preux	10. 4. 17
Musk.	Hoffmann II, Georg	Offenbach	*22. 2. 93	gef. Boiry	18. 6. 17
Musk.	Jendel, Joh.	Hamburg	*23. 8. 92	gef. Boiry	18. 6. 17
Unt.	Valentin, Richard	Hildesheim	*19. 1. 95	gef. Boiry	19. 6. 17
Musk.	Busch I, Albert	Kempig	*7. 8. 96	gef. Boiry	2. 8. 17
Unt.	Rauditt, Ewald	Rundewiese	*22. 9. 92	gef. Boiry	24. 9. 17
Gefr.	Schack, Rudolf	Kummer	*7. 7. 94	gef. Chérisy	21. 10. 17
Gefr.	Michael, Wilh.	Parchim	*17. 12. 94	gef. Polberhoef	20. 11. 17
Ref.	Leverenz, Gust.	Klochow	*30. 12. 91	gef. Polberhoef	23. 11. 17
Musk.	Stöltzing, Aug.	Dosenbek	*29. 10. 96	gef. Polberhoef	27. 11. 17
Unt. d. R.	Broschelt, Adolf	Insterburg	*6. 9. 90	gef. Polberhoef	4. 12. 17
Gefr.	Unbehauen, Peter	Garding	*8. 7. 87	gef. Polberhoef	4. 12. 17
Ref.	Gurski, Joh.	Bialik	*11. 9. 87	gef. Polberhoef	5. 12. 17
Musk.	Eck, Paul	Schmiedefeld	*2. 10. 98	gef. Polberhoef	8. 12. 17
Musk.	Göke, Max	Riesa	*19. 3. 96	gef. Polberhoef	18. 12. 17

1918.

Serg.	Starden, Herm.	Wankendorf	*23. 6. 87	gef. Houthem	7. 2. 18
Ref.	Thomsen II, Otto	Tarp	*24. 6. 97	gef. Houthem	14. 3. 18

Unt.	Turszynski, Brunis-	Longtonik	*9. 9. 92	gef. Houthem	14. 3. 18
	laus				
Unt.	Lorenzen, Nikolaus	Steinbergkirchen	*9. 2. 92	gef. Houthem	27. 3. 18
Gefr.	Emmert I, Heinr.	Werne	*2. 2. 95	gef. Houthem	28. 3. 18
Serg.	Blund I, Otto	Struvenhütten	*9. 4. 88	gef. Houthem	29. 3. 18
Musk.	Schwarz, Ernst	Hamburg	*10. 6. 96	gef. Meesen	10. 4. 18
Ldftm.	Priestap, Otto	Hamburg	*27. 1. 80	gef. Meesen	10. 4. 18
Musk.	Mener IV, Rudolf	Lüneburg	*24. 3. 93	gef. Meesen	11. 4. 18
Musk.	Weißhahn, Paul	Lützen	*24. 10. 89	gef. Meesen	13. 4. 18
Musk.	Lange I, Theodor	Altona	*7. 8. 92	gef. Wyttschaete	18. 4. 18
Ldft. Musk.	Puls, Frh.	Lüththeen	*12. 6. 85	gef. Wyttschaete	18. 4. 18
Ref.	Wiese I, Heinr.	Lübeck	*21. 7. 91	gef. Wyttschaete	18. 4. 18
Gefr.	Wendt III, Wilh.	Wesselsburen	*15. 11. 89	gef. Lataule	12. 6. 18
Gefr.	Stowronski, Theophil	Hermannsdorf	*24. 8. 90	gest. F. Laz. 12	13. 6. 18
Gefr.	Mohr, Frdr.	Luzhorn	*13. 1. 92	gef. Lataule	13. 6. 18
Gefr.	Forster, Wilh.	Schwollen	*16. 10. 96	gef. Lataule	13. 6. 18
Musk.	Hamann III, Karl	Luswigslust	*12. 3. 97	gef. Lataule	14. 6. 18
Ldft. Musk.	Balszuweit, Rud.	Galbraffen	*18. 4. 91	gef. Cuvilly	16. 6. 18
Unt.	Motanski, Franz	Lana	*11. 10. 92	gef. Lataule	6. 7. 18
Ldft. Musk.	Hörnemann, Bernh.	Geschmo	*21. 6. 78	gef. Lataule	19. 7. 18
Musk.	Gérard, Josef	Zell	*8. 2. 94	verm. Cuvilly	10. 8. 18
Musk.	Flügge, Frh.	Roggow	*15. 1. 99	verst. R. Laz. 2/12	10. 8. 18
San.-Sold.	Baumann, Aug.	Türlheim	*19. 4. 90	verm. Cuvilly	10. 8. 18
Musk.	Breuer, Peter	Strempt	*19. 10. 96	gest. in engl. Gefangenschaft	18. 10. 18
Gefr.	Both, Paul	Hepelin	*7. 12. 92	gef. Beaulieu Fr.	27. 8. 18
Musk.	Burgiel, Vinzent	Larnowto	*22. 1. 99	gef. Fresnières	19. 9. 18
Musk.	Hoppe, Erich	Stahfurt	*30. 10. 99	gef. Fresnières	19. 9. 18
Offb.	Stuhr, Karl	Neumünster	*26. 12. 91	gest. Laz. Belgien	14. 10. 18
Gefr.	Krohn, Karl	Wankendorf	*20. 9. 96	gef. Le Cateau	16. 10. 18
Gefr.	Ahrenbjen, Adolf	Hattstedt	*28. 1. 90	gef. Le Cateau	20. 10. 18
Musk.	Wadow, Herm.	Peccatel	*16. 9. 99	gef. Pommereuil	20. 10. 18

7. Kompagnie.

1914.

Musk.	Trumpf, Heinr.	Riel	*28. 7. 92	gef. Termonde	4. 9. 14
Ref.	Langbehn, Georg	Lemkendorf	*17. 9. 88	gef. Termonde	4. 9. 14
Gefr.	Rehr, Max	Riel-Ellerbeck	*27. 5. 92	gef. Löwen	25. 8. 14
Musk.	Kröger, Friedr.	Altona	*1. 4. 90	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Markert, Ernst	Hamburg	*30. 7. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Robt, Robert	Rostock	*9. 9. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Stödt, Willy	Grömitz	*24. 3. 91	verm. b. Elincourt seit	16. 9. 14
Ref.	Wiggers, Ferdin.	Tafelnrade	*6. 5. 86	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Willer, Peter	Heiligenhafen	*31. 5. 88	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Schwarten, Heinr.	Rathjensdorf	*29. 9. 88	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Stricker, Heinr.	Orth	*15. 7. 88	verm. Elincourt seit	16. 9. 14
Gefr.	Wiechmann, Friedr.	—	*19. 12. 88	verm. Elincourt seit	16. 9. 14
Ref.	Haltermann, Ernst	Petersdorf	*6. 12. 87	gef. Thiescourt	17. 9. 14
Ref.	Möller, Paul	Behrensberg	*2. 3. 91	gest. Laz. Thiescourt	18. 9. 14
Musk.	Schlitt, Walter	St. Innen-Damm	*5. 10. 92	verm. seit	20. 9. 14
Ref.	Westphal, Heinr.	Burg a. F.	*22. 4. 90	verm. seit	20. 9. 14
Ref.	Bruhn, Heinr.	Ludwigshof	*24. 11. 90	verm. Elincourt seit	20. 9. 14
Ref.	Rabel, Karl	Leezen	*18. 3. 91	gest. Laz. Varmen	21. 9. 14
Musk.	Havetost gen. Potenski, Heinr.	Schesdorf	*3. 12. 92	gest. an Verwund.	23. 9. 14
Ref.	Röster, Karl	Vorwerk Neuhof	*7. 3. 91	gest. an Verwund. Laz. Thiescourt	23. 9. 14
Ref.	Staupe, Julius	Riel	*29. 3. 88	gest. Omencourt	12. 11. 14
Unt.	Schmidt, Hugo	Sagan	*6. 3. 90	gest. Ref. F. Laz. IX. Ref. Korps	13. 11. 14
Ref.	Prütz, Heinr.	Schmoel	*11. 3. 89	gef. Laucourt	17. 12. 14
Ref.	Schmidt II, Nikol.	Petersdorf	*6. 6. 89	gef. Laucourt	17. 12. 14
Ref.	Bock, Wulf	Sierhagen	*21. 8. 90	gef. Laucourt	17. 12. 14
Ref.	Wywas, Michael	Eulendorf	*27. 8. 88	gest. F. Laz. b. IX. R. R.	19. 12. 14

1915.					
Musk.	Junge, Herm.	Barlt	*7. 12. 92	gest. F. Laz. IX. R. Komp.	1. 1. 15
Musk.	Andresen, Peter	Mögeltonbern	*15. 3. 92	gef. Soissons	12. 1. 15
Musk.	Lehmann, Karl	Lübeck	*30. 6. 91	gef. Soissons	12. 1. 15
Musk.	Rogowski, Franz	Holjaino	*17. 9. 91	gef. Soissons	12. 1. 15
Musk.	Schütt III, Joh.	Altendorf	*28. 10. 91	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Lohse, Ernst	Kaltenkirchen	*21. 12. 89	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Thomsen, Karl	Todesfelde		gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Wöbke, Joachim	Henstedt	*30. 4. 90	gef. Soissons	12. 1. 15
Unt.	Wulf, Hans	Maltwitz	*23. 5. 88	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Evers, Rudolf	Stolpenhufen	*22. 12. 86	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Breebe, Otto	Gut Altona	*24. 6. 92	gef. Soissons	12. 1. 15
Kr.-Fw.	Duwe, Wilh.	Riel	*12. 5. 93	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Henning, Aug.	Großenaspe	*17. 4. 92	gef. Soissons	12. 1. 15
Kr.-Fw.	Olymczak, Wladislaus	Rörnesfelde	*19. 5. 94	gef. Soissons	12. 1. 15
Kr.-Fw.	Ringwelski, Paul	Römazzen	*18. 1. 92	gef. Soissons	12. 1. 15
Erf.-Ref.	Schäfer, Adolf	Buenos-Aires	*6. 12. 91	gef. Soissons	12. 1. 15
Erf.-Ref.	Willert, Ernst	Röbel	*20. 10. 86	gef. Soissons	12. 1. 15
Erf.-Ref.	Wirkus, Theodor	Raket	*1. 5. 89	gef. Soissons	12. 1. 15
Erf.-Ref.	Löbisch, Gust.	Schwarzenberg	*13. 3. 86	gef. Soissons	12. 1. 15
Fabr.-Junt.	Dorn, Hans	Riel	*5. 4. 95	gef. Soissons	12. 1. 15
Unt.					
Musk.	Meyer IV, Karl	Hamburg	*15. 2. 94	gef. Soissons	12. 1. 15
Musk.	Runge, Paul	Hamburg	*7. 12. 92	gef. Soissons	12. 1. 15
Kr.-Fw.	Wendemann, Heinr.	Woltersmühlen	*10. 9. 95	verm. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Halle, Aug.	Loga	*18. 10. 87	gest. Laz. Vandessern	14. 1. 15
Musk.	Röhler, Otto	Bahrensdorf	*10. 11. 93	gest. an schw. Verwund.	15. 1. 15
Musk.	Stamer, Franz	Alumühle	*25. 1. 92	gest. an Verw. Ref.-Laz.	26. 1. 15
				Frankf. a. O.	
Ref.	Dooße, Christian	Rortorf	*28. 1. 86	gest. Omencourt	24. 5. 15
Erf.-Ref.	Röster, Wilh.	Rendsburg	*14. 6. 90	gest. F. Laz. IX. A. R.	25. 5. 15
Musk.	Rortum, Ernst	Höllenbeck	*25. 8. 94	gef. Moulin sous Touvent	8. 6. 15
Ref.	Feldsien, Hans	Griebenhausen	*10. 3. 89	gef. Moulin	24. 6. 15
Ref.	Vogler, Christ.	Blön	*15. 6. 88	verm. Elincourt	20. 9. 15
Musk.	Rörner, Gust.	Blumenthal	*31. 3. 92	gest. Douai an Verw.	18. 12. 15
Musk.	Löhning, Otto	Lauburg	*27. 5. 94	gef. Avion	19. 12. 15
1916.					
Musk.	Gillhof, Wilh.	Mahlow	*10. 7. 90	gest. franz. Gefang.	17. 1. 16
Musk.	Peters I, Wilh.	Hamburg	*22. 10. 93	gef. Givenchy (Angres)	21. 2. 16
Musk.	Röper, Wilh.	Thürkow	*27. 5. 94	gef. Givenchy (Angres)	21. 2. 16
Musk.	Schertel, Ludw.	Freudenheim	*1. 1. 93	gef. Givenchy	11. 4. 16
Erf.-Ref.	Eberle, Eduard	Alt-Schlesia	*17. 9. 92	gef. Givenchy	3. 5. 16
Musk.	Obrod, Herm.	Bohnte	*6. 1. 95	gef. Givenchy	4. 5. 16
Gefr.	Rehder, Ernst	Rendsburg	*22. 4. 86	gef. Givenchy	5. 5. 16
Ldstm.	Meyer III, Wilh.	Rosein	*12. 5. 91	gef. Givenchy	5. 5. 16
Gefr.	Josef Zirbes	Essen	*26. 9. 90	gef. Contalmaison	5. 7. 16
Musk.	Wrage, Hans	Albrensborg	*6. 5. 93	gef. Contalmaison	5. 7. 16
Sergt. d. R.	Ohge, Wilh.	Neumünster	*25. 8. 87	gef. Contalmaison	5. 7. 16
Ref.	Behnet, Detlef	Meecheltorg	*20. 7. 90	gef. Contalmaison	5. 7. 16
Musk.	Kluge, Otto	Hamburg	*22. 8. 94	gef. Contalmaison	5. 7. 16
Gefr.	Storjohann, Ernst	Warschau	*15. 9. 90	gef. Contalmaison	6. 7. 16
Musk.	Ohlberg, Philipp	Hamburg	*7. 1. 93	gef. Contalmaison	7. 7. 16
Unt.	Wulf, Karl	Lenzahn	*4. 12. 91	gef. Bapaume	13. 7. 16
Ref.	Mohr, Rich.	Struvenhütten	*9. 8. 80	gef. Fresmicourt	13. 7. 16
Unt. d. R.	Nitol, Julius	Rolberg	*22. 2. 91	gef. Veigny	15. 7. 16
Gefr.	Wardack, Anton	Kulm	*30. 1. 90	gef. Longueval	15. 7. 16
Erf.-Ref.	Jöhnt, Karl	Riel	*2. 8. 90	gef. Longueval	15. 7. 16
Erf.-Ref.	Rohr, Gust.	Stellbröden	*13. 9. 91	gef. Longueval	15. 7. 16
Musk.	Neumann, Rudolf	Hamburg	*21. 1. 92	gef. Longueval	15. 7. 16
Musk.	Gerken, Heinr.	Wohlsdorf	*17. 3. 95	gef. Longueval	17. 7. 16
Gefr.	Grothmaack, Hans	Hamburg	*9. 6. 90	gef. Longueval	21. 7. 16
Musk.	Maslon, Erich	Braunschweig	*9. 12. 94	gef. Longueval	21. 7. 16
Musk.	Schmidt III, Emil	Laja	*30. 10. 95	gef. Longueval	21. 7. 16
Ldstm.	Schwart, Hans	Neumünster	*27. 7. 94	gef. Longueval	21. 7. 16
Musk.	Freund, Wilh.	Ruschtern	*20. 4. 91	gef. Longueval	22. 7. 16
Unt.	Nikow, Friedr.	Eldena	*17. 5. 93	gef. Longueval	22. 7. 16
Musk.	Fied, Johann	Littensen	*18. 10. 95	gest. F. Laz. 2. IV. A. R.	24. 7. 16
Unt. d. R.	Hoßmann, Heinr.	Bodenburg	*7. 12. 84	gef. Longueval	5. 8. 16

Ldftm.	Schulz III, Rud.	Schuppenbeil	*18. 7. 81	gef. Longueval	8. 8. 16
Musk.	Rähler, Ernst	Lübeck	*11. 7. 96	gef. Longueval	8. 8. 16
Musk.	Reck, Alwin	Schiffbeck	*15. 6. 96	gef. Hulluch	25. 8. 16
Musk.	Richters, Jonny	Port	*3. 9. 96	gef. Hulluch	28. 8. 16
Musk.	Spredels, Jacob	Lühe	*11. 11. 96	gef. Hulluch	31. 8. 16
Musk.	Harm, Hans	Oversdorf	*19. 2. 94	gef. Carvin	19. 9. 16
Ldftm.	Bruhn, Christ.	Lohkündt	*21. 1. 91	gest. an Kranth.	28. 9. 16
Musk.	Tarkens, Hans	Neukloster	*28. 12. 96	gef. Le Mesnil	30. 9. 16
Musk.	Gablin, Fritz	Ostrowo	*21. 6. 96	gef. Saily	7. 10. 16
Erf.-Ref.	Theebe, Joh.	Padenstedt	*3. 1. 90	gef. Saily	8. 10. 16
Kr.-Frm.	Baber, Aug.	Lachenfeld	*28. 8. 87	gef. Saily	8. 10. 16
Ldftm.	Jering, Wilh.	Hamburg	*11. 3. 83	gef. Saily	8. 10. 16
Musk.	Sager, Willy	Rettin	*3. 5. 95	gef. Saily	8. 10. 16
Musk.	Böhrmann, Heinr.	Bredsdorf	*11. 12. 96	gef. Saily	8. 10. 16
Ldftm.	Lange, Eberh.	Halteln	*31. 10. 76	gef. Saily	8. 10. 16
Musk.	Hauschild, Georg	Bimshlen	*8. 3. 96	gef. Saily	8. 10. 16
Unt.	Staben, Heinr.	Wasbeck	*1. 10. 91	verm. Saily	10. 10. 16
Wehrm.	Lange, Ernst	Wittenbed	*5. 2. 77	gef. Saily	10. 10. 16
Erf.-Ref.	Utes, Paul	Doberan	*29. 1. 87	gef. Saily	10. 10. 16
Musk.	Lucht, Rudolf	Rudon	*7. 7. 96	gest. am	13. 10. 16
Musk.	Perlewitz, Friedr.	Breck	*25. 7. 97	gef. Verlorenhoef	4. 11. 16
Landftm.	Sinz, Albert	Hamburg	*19. 12. 77	gef. Longueval	19. 12. 77

1917.

Musk.	Gajkowski, Alex	Grutichno	*12. 7. 91	gef. Verlorenhoef	11. 2. 17
Musk.	Brigge, Friedr.	Rotenburg	*29. 7. 97	gef. Neuville-Vitasse	9. 4. 17
Musk.	Friedrichs, Christ.	Hastedt	*11. 7. 91	gef. Monchy	10. 4. 17
Musk.	Scheel, Emil	Ripmerab	*29. 5. 95	gef. Boiry	12. 6. 17
Musk.	Ebert, Adolf	Goldberg	*23. 11. 95	gef. Boiry	12. 6. 17
Musk.	Zahn II, Otto	Femlin	*22. 11. 93	gef. Boiry	12. 6. 17
Ldftm.	Wilkens II, Klaus	Weselermoor	*3. 7. 82	gef. Boiry	12. 6. 17
Erf.-Ref.	v. Ehn, Martin	Hamburg	*20. 4. 88	gef. Erchin	18. 6. 17
Gefr. d. L.	Westphal, Emil	Travemünde	*10. 12. 70	gef. Boiry	27. 6. 17
Musk.	Rogaski, Emanuel	Biskupitz	*20. 2. 94	an der holländischen Grenze tödlich verunglückt	9. 7. 17
Gefr.	Borchers, Ernst	Tensfeldt	*12. 6. 91	gef. Boiry	11. 7. 17
Musk.	Prütz, Klaus	Burg a. F.	*28. 6. 96	gef. Boiry	11. 7. 17
Ref.	Kröger, Ernst	Segeberg	*12. 12. 89	gest. Ref.-Laz IV Hamburg	15. 7. 17
Kr.-Frm.	Langbehn, Willy	Blankeneje	*13. 9. 95	verm. Boiry	28. 7. 16
Musk.	Sauer, Rudolf	Jühl	*6. 3. 98	gef. Boiry	30. 7. 17
Ldftm.	Strecki, Roman	Rogak	*18. 7. 90	gef. Boiry	13. 8. 17
Musk.	Döller, Karl	Rohr	*5. 4. 98	gef. Boiry	18. 8. 17
Gefr. d. Ref.	Hinrichsen, Paul	Struckamp	*28. 2. 88	gef. Boiry	3. 9. 17
Ref.	Hute, Karl	Neumünster	*19. 9. 90	gef. Boiry	4. 9. 17
Wehrm.	Siegmund, Ludw.	Lebrade	*16. 4. 77	gef. Boiry	27. 9. 17
Fähn.	Ottenberg, Herb.	Hamel	*15. 11. 98	gef. Chérif	27. 10. 17
Unt.	Schröder, Georg	Thomasheuten	*13. 11. 91	gef. Volberhoet	20. 11. 17
Musk.	Dorn, Michael	Bomst	*26. 9. 97	gef. Volberhoet	20. 11. 77
Musk.	Hein, Ernst	Mewelsfleth	*2. 10. 96	gef. Volberhoet	3. 12. 17
Musk.	Jensen III, Karl	Tönning	*7. 8. 96	gef. Volberhoet	4. 12. 17
Ref.	Faber, Friedr.	Schmarrie	*30. 11. 86	gef. Volberhoet	5. 12. 17
Gefr.	Offe, Wilh.	Kremperheide	*10. 5. 91	gef. Volberhoet	5. 12. 17
Musk.	Riehm, Otto	Niklin	*22. 10. 96	gef. Volberhoet	5. 12. 17
Musk.	Wath, Christ.	Kiel	*1. 1. 96	gef. Volberhoet	5. 12. 17
Musk.	Weidemann, Wilh.	Büttelstedt	*7. 8. 98	gef. Volberhoet	5. 12. 17
Musk.	Hopmann, Friedr.	Vegefack	*16. 11. 97	Rolleghemtapell	6. 12. 17
Musk.	Marschewski, Bernh.	Simonsdorf	*25. 1. 96	gef. Halluin	18. 12. 17

1918.

Ldftm.	Lucht, Christ.	Hoffeldt	*24. 2. 86	gef. Kortryk	14. 1. 18
Musk.	Kordunowski, Wladislaus	Grabowitz	*21. 9. 91	gef. Houthem	2. 3. 18
Musk.	Schröder II, Otto	Pouch	*24. 8. 94	gef. Houthem	27. 3. 18
Musk.	Dietrich, Karl	Gräfontonna	*1. 7. 98	Zandvoorbe	4. 4. 18
Musk.	Fuhrmann, Karl	Diekhäusen	*15. 11. 98	gef. Zandvoorbe	4. 4. 18
Sergt.	Klose, Karl	Stargard i. P.	*10. 10. 89	gef. Meesen	10. 4. 18
Gefr.	Palzer, Karl	Berlin	*1. 5. 92	gef. Meesen	10. 4. 18
Gefr.	Lehninger, Alex	Gera	*28. 6. 93	gest. Meesen	10. 4. 18

Ldftm.	Deder, Joh.	Berlin	*4. 11. 91	gef. Meeßen	10. 4. 18
Must.	Dahmen, Gerh.	Goch	*20. 10. 98	gef. Meeßen	10. 4. 18
Must.	Gaulke, Robert	Jacobsdorf	*28. 9. 95	gef. Meeßen	10. 4. 18
San.-Gold.	Basedau, Joh.	Büchen	*10. 4. 87	gef. Meeßen	10. 4. 18
Must.	Grüning, Richard	Dillstädt	*22. 2. 98	gef. Meeßen	11. 4. 18
Vzflb. d. R.	Simon, Walter	Elberfeld	*13. 4. 88	gef. Meeßen	11. 4. 18
Gefr.	Martens, Eduard	Wandsbek	*21. 12. 92	gef. Wytjschaete	16. 4. 18
Gefr.	v. Kampen, Joh.	Radenberge	*6. 6. 93	gef. Meeßen	16. 4. 18
Gefr.	Wolkowski, Joh.	Bresnad	*26. 8. 91	gef. Wytjschaete	18. 4. 18
Gefr.	Jungenfeldt, Alex	Rees	*1. 7. 96	gef. Wytjschaete	18. 4. 18
Gefr.	Beck, Willy	Bandelow	*7. 4. 91	gef. Wytjschaete	18. 4. 18
Unt.	Midley, Friedr.	Müncheberg	*9. 6. 90	gest. an Verwund.	4. 5. 18
Gefr.	Beck, Paul	Bandelow	*25. 4. 92	gef. Ognolles	9. 6. 18
Gefr.	Kraft II, Hans	Schieren	*19. 7. 95	gef. Ognolles	9. 6. 18
Must.	Rästner, Karl	Zichtershausen	*30. 7. 98	gef. Ognolles	9. 6. 18
Must.	Relisen, Joh.	Grodzio	*24. 6. 96	gef. Ognolles	9. 6. 18
Must.	Reftingschäfer, Ernst	Welsdorf	*24. 2. 97	gef. Ognolles	9. 6. 18
Must.	Wagener, Richard	Lücklemburg	*6. 3. 99	gef. Ognolles	9. 6. 18
Must.	Modrow, Karl	Berlin	*7. 11. 99	gef. Ognolles	9. 6. 18
Must.	Reher, Bruno	Schafhaus	*8. 9. 99	gef. Ognolles	9. 6. 18
Must.	Hinzer, Friz	Königsberg	*18. 2. 99	gef. Ognolles	9. 6. 18
Gefr.	Ludwig, Friz	Gretspe	*5. 7. 90	gest. an Verwund.	
Must.	Lemke, Wilh.	Lübeck	*20. 4. 96	gef. Cuwilly	11. 6. 18
Must.	Enghofer, Gust.	Hamburg	*27. 10. 98	gef. Cuwilly	12. 6. 18
Gefr.	Paepelow, Otto	Chemnitz	*7. 11. 92	gef. Cuwilly	13. 6. 18
Gefr.	Wellbroek, Dietr.	Ostendorf	*23. 6. 97	gef. Ognolles	26. 6. 18
Gefr.	Stahlke, Adam	Rönarschin	*15. 2. 92	gest. an Verwund.	11. 7. 18
Ldftm.	Erieus, Joh.	Badewiesen	*6. 11. 84	gef. Ropesur-Mag	19. 7. 18
Must.	Mare, Karl	Günthersleben	*11. 4. 98	gef. Lantaule-Walb	26. 7. 18
Must.	Peweltz, Otto	Rauen	*26. 10. 98	gest. an Verwund.	4. 8. 18
Gefr.	Bohnhof, Karl	Bleekendorf	*11. 9. 88	Lantaule-Walb	
Must.	Soll, Max	Bilchstedt	*27. 4. 96	verm. Cuwilly	10. 8. 18
Must.	Mai, Georg	Berlin	*14. 9. 99	gef. Bois-des-Loges	19. 8. 18
Must.	Eimer, Wilh.	Gießen	*24. 7. 98	gef. Fresnières	19. 8. 18
Must.	Ewaldt, Franz	Riel	*1. 3. 99	gef. Fresnières	19. 8. 18
Must.	Jilste, Erich	Stargard i. P.	*22. 10. 99	gef. Le Cateau	16. 10. 18
Ldftm.	Siebuhr, Otto	Rentkefeldt	*17. 2. 90	gef. Le Cateau	17. 10. 18
Must.	Rehring, Heinr.	Wattenscheid	*2. 3. 99	gef. Pommereuil	20. 10. 18
Gefr.	Felgner, Ernst	Lübeck	*11. 5. 96	gest. an Verwund.	22. 10. 18
Unt.	Jacob, Arthur	Hamburg	*27. 3. 97	gest. Löwen	24. 10. 18
Erst.-Ref.	Thorenz, Friedr.	Vielguth	*8. 5. 85	gef. Pommereuil	24. 10. 18
Must.	Möller IV, Emil	Glinde	*2. 1. 96	gest. in franz. Gefangen-	10. 11. 18
				schaft	

8. Compagnie.

1914.					
Gefr.	Möller II, Wilh.	Altona	*3. 8. 90	gef. Elincourt	16. 9. 14
Unt. d. R.	Schröder II, Friedr.	Altwigshagen	*11. 8. 88	gef. Elincourt	16. 9. 14
Gefr.	Kardell, Georg	Berlin	*27. 3. 96	verw. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Staat I, Heinr.	Beutinerhof	*18. 4. 87	gest.	19. 10. 14
Vzflb.	Lange, Theodor	Schieren	*18. 7. 86	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Möller II, Herbert	Hamburg	*24. 11. 91	gef. Bétancourt	17. 9. 14
Must.	Bethmann, Peter	Loßstedt	*24. 12. 91	verw. Bétancourt	17. 9. 14
Must.	Olsen, Wilh.	Bovenau	*13. 6. 93	gest.	24. 9. 14
Fähn.	Quehl, Eberhard	Schwedt	*11. 12. 95	gef. Ribécourt	19. 9. 14
Fähn.	Wahrenkamp, Heinrich		*20. 2. 96	verw. Ribécourt	19. 9. 14
Unt. d. R.	Glaufen, Martin	Wacken	*12. 2. 86	gef. Ribécourt	19. 9. 14
				gef. Laucourt	5. 11. 14

1915.					
Must.	Feierabend, Ernst	Pangnig	*25. 7. 91	gef. Coiffons	12. 1. 15
Vzflb.	Weidemann, Franz	Ahrensbof	*13. 11. 92	gef. Coiffons	12. 1. 15
Gefr.	Heldt, Heinr.	Wister	*14. 9. 91	gef. Coiffons	12. 1. 15

Musk.	Liedtke, Franz	Berent	*30. 3. 91	gef. Soissons	12. 1. 15
Musk.	Schliczewski, Josef	Bobau	*4. 9. 91	gef. Soissons	12. 1. 15
Musk.	Struß, Heinr.	Horst	*27. 1. 93	gef. Soissons	12. 1. 15
Gefr. d. R.	Rühl II, Konrad	Hüllschow	*12. 8. 90	gef. Soissons	12. 1. 15
Unt. d. R.	Stieper, Willy	Neumünster	*23. 8. 91	verw. Soissons	12. 1. 15
				gest.	27. 1. 15
Musk.	Wilken, Hans	Friedrichskoog	*8. 4. 91	verw. Soissons	12. 1. 15
				gest.	10. 3. 15
Ref.	Rohr, Gustav	Großendorf	*18. 3. 90	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Christoffersen, Wilh.	Kiel	*14. 5. 87	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Jürgens, Joachim	Braunsdorf	*19. 3. 88	gef. Soissons	12. 1. 15
Gefr.	Rookke, Leo	Ostrik	*8. 4. 92	verw. Soissons	12. 1. 15
				gest.	14. 1. 15
Unt. d. L.	Seidler, Karl	Carstorf	*16. 12. 87	gef. Soissons	12. 1. 15
Musk.	Schollenbruch, Walter	Westerland	*27. 10. 93	verm. Soissons	12. 1. 15
Musk.	Eietgen I, Paul	Neumünster	*28. 11. 95	gef. Soissons	12. 1. 15
Ref.	Wagner, Willy	Lägerdorf	*18. 3. 88	gef. Soissons	12. 1. 15
Erf.-Ref.	Möller III, Hugo	Seefeld	*31. 7. 90	gef. Soissons	12. 1. 15
Musk.	Eietgen II, Hinr.	Wantendorf	*24. 7. 97	gef. Soissons	12. 1. 65
Erf. Ref.	Weber, Georg	Hannover	*5. 12. 93	gef. Soissons	12. 1. 15
Musk.	Mumme, Adolf	Hamburg	*4. 5. 92	verw. Soissons	12. 1. 15
				gest.	19. 10. 15
Musk.	Nielsen, Joh.	Grimsnis	*19. 11. 91	gef. Soissons	12. 1. 15
Unt.	Lopp, Willy	Sülze	*28. 7. 94	gef. Laucourt	3. 5. 15
Gefr.	Bohlmann, Theod.	Osnabrück	*11. 10. 93	gef. Laucourt	3. 5. 15
Gefr.	Glaasser, Joh.	Hamburg	*17. 2. 89	gef.	17. 5. 15
San.-Unt.	Joers, Joh.	Kiel	*8. 3. 91	gef. Laucourt	24. 5. 15
Gefr.	Rijfel Gerhard	Spellen	*30. 4. 92	gef. Moulin sous Touvent	13. 6. 15
Ref.	Ruchel, Heinr.	Beschendorf	*2. 8. 88	gef. Moulin sous Touvent	13. 6. 15
Kranken-träger	Röpkte, Ernst	Al.-Timmendorf	*26. 3. 89	verw. Moulin sous Touvent	13. 6. 15
				gest.	17. 7. 15
Musk.	Rlingenberg, Albert	Schlage	*2. 6. 94	gef. Moulin sous Touvent	15. 6. 15
Musk.	Peters III, Heinr.	Weitendorf	*29. 1. 94	gef. Moulin sous Touvent	7. 6. 15
Ref.	Detheffen, Joh.	Schmalfeld	*24. 5. 86	gef. Moulin sous Touvent	8. 6. 15
Unt.	Breiholz, Julius	Landrecht	*29. 5. 92	gef. Moulin sous Touvent	15. 6. 15
Ref.	Ahrens, Heinr.	Hamburg	*24. 11. 90	verw. Massiges	26. 9. 15
				gest.	4. 10. 15
Musk.	Bruhn, Friedr.	Schleswig	*26. 3. 94	gef. Angres	15. 12. 15

1916.

Erf.-Ref.	Röster II, Herm.	Wantendorf	*11. 4. 91	verw. Angres	15. 1. 16
				gest.	25. 1. 16
Gefr.	Gravert, Joh.	Grönnelbek	*22. 12. 93	gef. Angres	18. 2. 16
Unt. d. R.	Molter, Carl	Hülbel-Mühle	*25. 1. 91	gef. Angres	22. 2. 16
Gefr.	Elauf I, Walter	Hilbersdorf	*14. 9. 92	verw. Givenchy	23. 2. 16
				gest.	25. 2. 16
Musk.	Odesen, Johann	Hamburg	*27. 5. 94	verw. Angres	23. 2. 16
				gest.	25. 2. 16
Musk.	Relting, Ludw.	Krempe	*11. 10. 94	gef. Angres	23. 2. 16
Ldftm.	Stahlbaum, Paul	Biskow	*12. 6. 82	verw. Givenchy	17. 4. 16
				gest.	3. 5. 16
Unt.	Stoldt, Karl	Stellingen	*20. 7. 92	gef. Givenchy	1. 5. 16
Unt.	Müller, Max	Kiel	*12. 3. 92	gef. Givenchy	3. 5. 16
Wehrm.	Brocks, Wilh.	Rathjensdorf	*27. 6. 79	gef. Givenchy	3. 5. 16
Gefr.	Maus, Conrad	Hamburg	*7. 3. 91	gef. Givenchy	3. 5. 16
Musk.	Paulsen III, Karl	Stubbenhof	*4. 1. 95	gef. Givenchy	3. 5. 16
Ldftm.	Veith, Walter	Osnabrück	*9. 1. 82	gef. Givenchy	3. 5. 16
Musk.	Wüpper, Julius	Hamburg	*27. 8. 95	gef. Givenchy	19. 5. 16
Musk.	Dreß, Willy	Hallsh	*27. 1. 95	verw. Givenchy	21. 5. 16
				gest.	22. 5. 16
Musk.	Junge, Heinr.	Schlormoor	*7. 3. 91	gef. Givenchy	21. 5. 16
Musk.	Lange III, Karl	Hamburg	*26. 11. 93	gef. Moulin sous Touvent	13. 6. 16

Unt.	Steffen I, Heinr.	Westerau	*4. 1. 91	verw. Contalmaison	5. 7. 16
Ldftm.	Wist, Georg	Hollerbeich	*20. 11. 82	gest. verw. Contalmaison	10. 7. 16
Musk.	Rasten, Wilh.	Lescow	*29. 12. 93	gest. verw. Contalmaison	5. 7. 16
Vzflb. d. R.	Ehleme, Ernst	Sprottau	*30. 10. 91	gest. verm. Contalmaison	21. 7. 16
Ldftm.	Asmussen, Heinr.	Hamburg	*30. 4. 79	verw. Contalmaison	7. 7. 16
Musk.	Rühl, Hermann	Hamburg	*16. 4. 91	gest. Longueval	30. 8. 16
Gefr.	Ehmsen, Cresten	Osterby	*6. 8. 91	gef. Longueval	7. 7. 16
Gefr.	Schwarten, Karl	Neustadt	*9. 9. 90	gef. Longueval	15. 7. 16
Gefr.	Sick, Hermann	Sieversdorf	*1. 1. 89	gef. Longueval	15. 7. 16
Musk.	Apelt, Max	Dresden	*30. 6. 95	verw. Longueval	15. 7. 16
Ldftm.	Bacher, Friedr.	Bremen	*5. 3. 81	gest. Longueval	16. 7. 16
Musk.	Ganz, Wilh.	Mulflakte	*8. 7. 95	verm. Longueval	15. 7. 16
Musk.	Meuth, Otto	Hamburg	*25. 1. 94	gef. Longueval	15. 7. 16
Musk.	Rathlow, Franz	Hamburg	*23. 12. 92	gef. Longueval	16. 7. 16
Ldftm.	Engelke, Ernst	Laboe	*13. 12. 93	gef. Longueval	16. 7. 16
Musk.	Serbs, Herm.	Nordhausen	*4. 8. 96	gef. Longueval	17. 7. 16
Erf.-Ref.	Schoppa, Theodor	Hindenburg	*25. 10. 91	verw. Longueval	17. 7. 16
Gefr.	Sasse, Willi	Magdeburg	*1. 7. 78	gest. Longueval	28. 7. 16
Unt.	Quand, Paul	Hamburg	*12. 8. 92	gef. Longueval	22. 7. 16
San.-Unt.	Oelschner, Job.	Hamburg	*7. 8. 93	gef. Longueval	23. 7. 16
Musk.	Bauer, Georg	Haukcamp	*14. 3. 95	gef. Foureaux-Wald	23. 7. 16
Unt.	Lehmann II, Arthur	Leipzig	*12. 8. 96	gef. Foureaux-Wald	8. 8. 16
Musk.	Lorenzen III, Christ.	Hügum	*12. 6. 96	gef. Foureaux-Wald	8. 8. 16
Musk.	Stenbuser, Heinr.	Ludwigslust	*26. 10. 96	gef. Foureaux-Wald	8. 8. 16
Erf.-Ref.	Weiß, Hugo	Oberstein	*23. 12. 88	verm. Drüllers	10. 8. 16
Erf.-Ref.	Wasedag, Paul	Posewik	*13. 12. 91	gef. Hülluch	10. 8. 16
Erf.-Ref.	Steuer, Nikolaus	Losheim	*6. 5. 88	gef. Hülluch	2. 9. 16
Erf.-Ref.	Bubbe, Georg	Düsseldorf	*7. 6. 93	gef. Hülluch	7. 9. 16
Musk.	Struß, Wilh.	Kadenberge	*19. 8. 16	verw. Hülluch	7. 9. 16
Ldftm.	Luhmann, Joh.	Dellwig-Holte	*22. 10. 91	gest. Hülluch	9. 9. 16
Unt. d. R.	Andersen, Heinr.	Kreuzfeld	*23. 12. 88	gef. Hülluch	10. 9. 16
Musk.	Lübbert, Heinr.	Klobdram	*13. 4. 92	gef. Le Mesnil	21. 9. 16
Ldftm.	Oltmann, Heinr.	Dornbusch	*27. 10. 77	gef. Saily	2. 10. 16
Unt.	Pinnau, Herm.	Bergedorf	*15. 2. 92	gef. Saily	4. 10. 16
Gefr. d. L.	Wood, Christ.	Al.-Vollstedt	*10. 2. 85	gef. Saily	6. 10. 16
Musk.	Pügge, Heinr.	Sparow	*2. 6. 93	gef. Saily	7. 10. 16
Erf.-Ref.	Gradert, Herm.	Neumünster	*26. 11. 84	verm. Saily	7. 10. 16
Erf.-Ref.	Hedemann, Friedr.	Gothel	*23. 12. 85	gef. Saily	7. 10. 16
Ldftm.	Kohla, Joh.	Zebrick	*23. 6. 76	verw. Saily	7. 10. 16
Musk.	Foder, Mathias	Aggerschau	*10. 5. 96	gest. Saily	11. 10. 16
Musk.	Franzen II, Heinr.	Süderfahrenstedt	*10. 3. 95	verm. Saily	7. 10. 16
Ldftm.	Gosch II, Han.	Al.-Rheide	*9. 3. 89	verm. Saily	7. 10. 16
Musk.	Jürs, Wilh.	Kalkhorst	*17. 12. 96	gef. Saily	7. 10. 16
Musk.	Lucht, Heinr.	Brügge	*2. 4. 96	verw. Saily	7. 10. 16
Musk.	Wilhelmsen, Hans	Behrendorffeld	*24. 4. 96	gef. Saily	8. 10. 16
Gefr.	Wehr, Christian	Klüh	*11. 10. 79	verm. Saily	7. 10. 16
Ldftm.	Brandt, Karl	Arholten	*13. 10. 79	gef. Saily	7. 10. 16
Musk.	Blund, Joh.	Kiel	*31. 7. 97	verm. Saily	7. 10. 16
Musk.	Rähler, Herm.	Hamburg	*24. 9. 96	verm. Saily	7. 10. 16
Musk.	Giller, Heinr.	Nieder-Marsberg	*4. 11. 96	gef. Strincourt	10. 10. 16
1917.					
Wehrm.	Milow, Otto	Güttin	*10. 3. 86	gef. Monchy	10. 4. 17
Erf.-Ref.	Runge II, Rud.	Dänschenborf	*16. 2. 92	gef. Monchy	11. 4. 17
Musk.	Harms, Herm.	Bremen	*23. 4. 97	gef. Monchy	11. 4. 17
Musk.	Thoroe, Jans	Hadersleben	*3. 6. 96	gef. Monchy	15. 4. 17
Musk.	Klimpel, Herm.	Neusalz	*16. 12. 94	verw. Boiry	4. 7. 17
Unt.	Gosch, Joh.	Al.-Rheide	*28. 6. 92	gest. Boiry	5. 7. 17
Musk.	Brokmann, Hinr.	Hehwege	*21. 5. 94	gef. Boiry	7. 6. 17
Musk.	Lembke, Ernst	Steinhorst	*8. 1. 94	gef. Boiry	7. 6. 17
Musk.	Knopf, Friedr.	Alten	*2. 3. 97	gef. Boiry	7. 6. 17
Unt.	Schlünfen, Heinr.	Neumünster	*24. 7. 92	verm. Boiry	18. 6. 17

Musk.	Glinde mann, Hugo	Dörpling	*25. 11. 95	gef. Boiry	18. 6. 17
Gefr.	Junghans, Heinr.	Bilserbrück	*19. 2. 96	verw. Boiry	18. 6. 17
Musk.	Reincke, Walter	Langelshelm	*24. 4. 96	verw. Boiry	2. 8. 17
Ldftm.	Ramprad, Otto	Winkel	*15. 12. 89	gef.	8. 8. 17
				verw. Boiry	2. 8. 17
				gef.	11. 8. 17
Musk.	Kemme, Heinr.	Franzenburg	*26. 6. 98	gef. Boiry	2. 8. 17
Musk.	Fichtelmann, Walter	Schönbrunn	*22. 5. 98	gef. Boiry	2. 8. 17
Unt. d. L.	Steffen, Ferdinand	Schmalenbeck	*1. 8. 86	gef. Boiry	2. 8. 17
Musk.	Ryzed, Paul	Krojanke	*17. 5. 97	gef. Boiry	25. 8. 17
Ldftm.	Schmidt I, Jacob	Emden	*30. 9. 84	gef. Boiry	7. 9. 17
Musk.	Mellenthin, Emil	Obry	*24. 4. 91	verw. Béchancourt	17. 9. 14
				gef.	23. 9. 17
Musk.	Miesner, Herm.	Otterstein	13. 10. 97	verw. Boiry	24. 9. 17
				gef.	26. 10. 17
Musk.	Ellinger, Paul	Gispersleben	*5. 1. 98	gef. Boiry	27. 9. 17
Sergt.	Pommerente, Karl	Mantmoos	*11. 4. 90	gef. an Gasvergiftung bei Boiry	28. 9. 17
Musk.	Zwintmann, Heinr.	Erfurt	*16. 1. 98	gef. Boiry an Gasvergiftung	28. 9. 17
Musk.	Schoel, Gust.	Röhn	*16. 4. 95	verw. Chérifly	4. 10. 17
				gef.	7. 10. 17
Musk.	Enge, Paul	Lodz	*24. 6. 93	gef. Saily	7. 10. 17
Musk.	Bud, Herm.	Bovenau	*21. 5. 95	gef. Saily	7. 10. 17
Musk.	Monrad, Bernh.	Bochum	*6. 6. 95	gef. Chérifly	8. 10. 17
Erst.-Ref.	Moje, Heinr.	Wester-Ladefop	*19. 4. 93	gef. Chérifly	8. 10. 17
Musk.	Bergheer, Aug.	Bülkan	*18. 12. 98	gef. Chérifly	8. 10. 17
Musk.	Schwarz II, Willy	Jensee	*6. 4. 98	gef. Chérifly	8. 10. 17
Musk.	Heinz, Paul	Herbsleben	*6. 1. 98	gef. Chérifly	8. 10. 17
Musk.	Pügel, Wilh.	Karpin	*22. 9. 96	gef. Chérifly	8. 10. 17
Erst.-Ref.	Marche, Josef	Nieder-Langenau	*7. 9. 86	gef. an Gasvergiftung bei Boiry	29. 9. 17
Musk.	Molderings, Heinr.	Kempen	*21. 3. 95	gef. Deimlingsed	3. 12. 17
Vzfb.	Vitow, Wilh.	Gr.-Ludow	*3. 4. 92	gef. Polderhoek	4. 12. 17
Gefr.	Ruhm, Gust.	Kentschwich	*9. 6. 92	gef. Polderhoek	4. 12. 17
Unt.	Gerken, Friedr.	Scheffel	*26. 8. 93	verw. Polderhoek	4. 12. 17
				gef.	5. 12. 17
Musk.	Schlottmann, Aug.	Pr.-Ströhen	*29. 11. 94	gef. Polderhoek	4. 12. 17
Musk.	Michel, Friedr.	Neumühlen	*23. 12. 96	gef. Polderhoek	4. 12. 17
Wehrm.	Nielsen II, Detlef	Friedrichsau	*11. 5. 87	gef. Verlorenhoek	4. 12. 17
Musk.	Port, Siegfried	Dilsburg	*25. 6. 98	gef. Polderhoek	4. 12. 17
Ldftm.	Lipowik, Peter	Labe	*27. 7. 90	gef. Polderhoek	4. 12. 17
San.-Unt.	Janz, Wilh.	Tilsit	*17. 2. 90	gef. Polderhoek	4. 12. 17
Musk.	Berlin, Wilh.	Boizenburg	*10. 5. 92	gef. Polderhoek	4. 12. 17
Erst.-Ref.	Müller IV, Friedr.	Dahlen	*27. 1. 89	gef. Polderhoek	5. 12. 17
Musk.	Müller III, Heinr.	Bremen	*1. 4. 92	gef. Polderhoek	7. 12. 17

1918.					
Ref.	Hachmann, Thies	Hainholz	*23. 7. 89	gef. Houthem	27. 3. 18
Musk.	Damke, Otto	Schartau	*17. 1. 98	gef. Houthem	27. 3. 18
Musk.	Boysen II, Christ.	Lunderupfeld	*26. 9. 96	gef. Wijschaete	10. 4. 18
Musk.	Pfeiffer, Albert	Dölklingen	*6. 4. 98	gef. Wijschaete	10. 4. 18
Musk.	Meinhold	Ehemnik	*29. 1. 94	gef. Wijschaete	11. 4. 18
Ldftm.	Schmidke, Eduard	Ribinischten	*20. 12. 84	verw. Wijschaete	11. 4. 18
				gef.	14. 4. 18
Sergt.	Paulsen, Aug.	Glensburg	*26. 6. 89	gef. Wijschaete	11. 4. 18
Musk.	Niethoff, Hans	Gr.-Rünz	*19. 4. 95	gef. Wijschaete	11. 4. 18
Musk.	Möller V, Rud.	Siebleben	*25. 1. 98	gef. Wijschaete	11. 4. 18
Unt. d. L.	Schwarz, Paul	Wusterwih	*31. 3. 87	gef. Wijschaete	11. 4. 18
Gefr.	Schütt II, Ernst	Scheidetoppel	*14. 2. 95	gef. Wijschaete	12. 4. 18
Musk.	Novarra, Karl	Hindenburg	*23. 1. 95	gef. Wijschaete	17. 4. 18
Musk.	Schiffel, Hugo	Uchtelfangen	*4. 5. 96	gef. Wijschaete	17. 4. 18
Musk.	Reck, Joh.	Jerngani	*23. 5. 94	gef. Wijschaete	18. 4. 18
Sergt.	Raschner, Aug.	Dittelswih	*3. 10. 84	gef. Wijschaete	18. 4. 18
Gefr.	Runge I, Ernst	Gr.-Versched	*19. 3. 90	gef. Cuwilly	12. 6. 18
Gefr.	Meier V, Wilh.	Osterejede	*24. 3. 94	gef. Cuwilly	12. 6. 18
Gefr.	Luka, Josef	Zatrejewo	*28. 1. 89	verw. Cuwilly	12. 6. 18
				gef.	16. 6. 18
Wehrm.	Pedat, Wilh.	Gielow	*10. 12. 85	gef. Cuwilly	12. 6. 18
Musk.	Thies, Joh.	Uchtelfangen	*19. 1. 96	verw. Cuwilly	12. 6. 18
				gef.	13. 6. 18
Musk.	Herbst II, Otto	Söhren	*9. 10. 98	gef. Cuwilly	12. 6. 18

Musk.	Bruhn, Klaus	Steinburg	*10.	8. 99	gef. Cuwilly	12.	6. 18
Erst.-Ref.	Capitaine, Franz	Willingen	*12.	4. 89	gef. Cuwilly	12.	6. 18
Gefr.	Parfche, Gust.	Tönning	*10.	8. 92	gef. Cuwilly	13.	6. 18
Musk.	Sadura, Anton	Slupia	*5.	1. 99	gef. Cuwilly	14.	6. 18
Musk.	Gonska, Franz	Darmstadt	*24.	6. 96	verw. Cuwilly	24.	6. 18
					gef.	1	7. 18
Sergt.	Ostrowski, Eduard	Sievershausen	*6.	6. 92	gef. Cuwilly	24.	6. 18
Sergt.	Eggert, Joh.	Sülze	*5.	12. 81	gef. Lataule	19.	7. 18
Musk.	Haacker, Herm.	Bühlow	*8.	12. 99	gef. Fresnières	17.	8. 18
Wzflb.	Forst, Heinr.	Riel-Saarden	*30.	3. 97	verm. Fresnières	19.	8. 18
Musk.	Marecki, Franz	Lusczanow	*2.	7. 99	verm. Fresnières	19.	8. 18
Sergt.	Klose, Otto	Neumünster	*28.	8. 90	gef.	9.	10. 18
Musk.	Albert, Herbert	Berlin	*22.	9. 99	gef. Gent	16.	10. 18
Unt.	Kobarg, Wilh.	Altendorf	*15.	5. 95	gef. Le Cateau	17.	10. 18
Musk.	Serdes, Heinr.	Mugustfehn	*2.	9. 99	gef. Le Cateau	18.	10. 18

1919.

Unt.	Schöne, Diet	Holtlander Mücke	*2.	4. 93	gef. in Gefangenschaft	4.	3. 19
------	--------------	------------------	-----	-------	------------------------	----	-------

9. Compagnie.

1914.

Unt.	Bruns, Georg	Fischerhude	*21.	1. 89	gef. Lassigny	21.	8. 14
Gefr.	Wibbagen, Adolf	Schlammersdorf	*28.	5. 86	gef. Termonde	4.	9. 14
Unt.	Martwardt, Franz	Heibdorf	*15.	2. 92	gef. Elincourt	16.	9. 14
Gefr.	Hammerich, Hans	Gr. Quern	*1.	11. 92	gef. Elincourt	16.	9. 14
Musk.	Starken, Mart.	Wesselsburen	*15.	9. 92	gef. Elincourt	16.	9. 14
Musk.	Detleffen, Ew.	Wallsbüll	*14.	9. 93	verm. Elincourt	16.	9. 14
Musk.	Füllgrabe, Karl	Alue	*17.	1. 91	verm. Elincourt	16.	9. 14
Musk.	Mattiesen, Andreas	Hörup	*29.	8. 92	gef. Elincourt	16.	9. 14
Musk.	Scheele, Wilh.	Albersdorf	*11.	9. 93	gef. Elincourt	16.	9. 14
Gefr.	Blum, Alfred	Zella/St. Blasii	*19.	1. 89	gef. Elincourt	16.	9. 14
Gefr.	Jürgens, Wilh.	Hamburg	*27.	1. 89	gef. Elincourt	16.	9. 14
Gefr.	Rodt, Friedr.	Hamburg	*24.	11. 90	gef. Elincourt	16.	9. 14
Ref.	Eisler, Richard	Leipzig	*31.	12. 89	gef. Elincourt	16.	9. 14
Ref.	Kreisel, Hermann	Lüchow	*15.	6. 91	gef. Elincourt	16.	9. 14
Ref.	Rathjens, Aug.	Gr. Radernmoor	*5.	8. 90	gef. Elincourt	16.	9. 14
Ref.	Sievers, Emil	Albersdorf	*29.	3. 87	gef. Elincourt	16.	9. 14
Ref.	Vogt, Otto	Hohenwestedt	*14.	3. 89	verm. Elincourt	16.	9. 14
Ref.	Vogt, Otto	Oldesloe	*15.	11. 89	verm. Elincourt	16.	9. 14
Ref.	Wichmann, Gust.	Nortorf	*18.	8. 88	gef. Elincourt	16.	9. 14
Ref.	Lüttich, Max	Hannover	*24.	9. 92	verm. Elincourt	16.	9. 14
Unt.	Bleek, Aug.	Wingst	*23.	8. 92	gef. Laz. 44	17.	9. 14
Gefr.	Heunischen, Friedr.	Raisdorf	*31.	3. 92	gef. Lassigny	21.	9. 14
Musk.	Anderßen, Jens	Flensburg	*15.	3. 93	gef. Lassigny	21.	9. 14
Ref.	Hande, Max	Justen	*13.	2. 91	gef. Lassigny	21.	9. 14
Ref.	Thde, Frik	Ludorf	*10.	4. 91	verm. Lassigny	21.	9. 14
Ref.	Langhardt, Karl	Löhndorf	*10.	9. 88	gef. Lassigny	21.	9. 14
Ref.	Voigts, Emil	Hamburg	*5.	2. 87	gef. Lassigny	21.	9. 14
Ref.	Hind, Karl	Radenberge	*7.	3. 91	gef. Lassigny	21.	9. 14
Ref.	Bösjener, Arthur	Wandsbek	*27.	11. 91	gef. Verb.-Pl. Lassigny	22.	9. 14
Wzflb.	Brodersen, Jacob	Högel	*2.	1. 85	gef. franz. Gefangen- schaft	26.	9. 14
Ref.	Busch, Otto Max	Hamburg	*8.	4. 90	gef. Lassigny	26.	9. 14
Musk.	Langbehn, Aug.	Gr.-Klingrade	*22.	3. 92	gef. Dreslincourt	3.	10. 14
Musk.	Rudowski, Franz	Drenken	*29.	5. 91	gef. Dreslincourt	3.	10. 14
Musk.	Dunder, Max	Hamburg	*14.	7. 92	gef. Dreslincourt	4.	10. 14
Gefr.	Brand, Wilh.	Riel	*29.	3. 91	gef. Dreslincourt	4.	10. 14
Krgfrw.	Stein, Martin	Fürstenwalde	*10.	11. 92	gef. Laucourt	15.	11. 14
Gefr.	Holm, Hans	Oldesloe	*15.	8. 86	gef. Laucourt	28.	11. 14
Ref.	Folz, Kurt	Hannover	*27.	2. 90	gef. Laz. Omencourt	18.	12. 14
Ref.	Heiborn, Wilh.	Elmsborn	*9.	6. 91	gef. Connectancourt	30.	12. 14

1915.

Ref.	Brüggemann	Hamburg	*18.	1. 90	gef. Laz.-Machen	21.	2. 15
Ref.	Claus, Joh.	Schlottwitz	*15.	7. 88	gef. Adion	21.	2. 15
Musk.	Menning, Gottfried	Below	*14.	3. 93	gef. Laz. Omencourt	31.	3. 15
Musk.	Lis, Wladislaus	Abelnau	*26.	5. 93	gef. Laz. 77	22.	5. 15
Gefr.	Böge, Herm.	Barnkrug	*7.	3. 92	gef. Laz. Carvin	27.	9. 15

1916

Musk.	Neuhaus, Paul	Hamburg	*12.	1.	94	gef. Avion	26.	1.	16
Musk.	Grotowski, Felix	Barenbusch	*4.	11.	95	gef. Avion	21.	2.	16
Musk.	Zeufel, Fritz	Gülzow	*30.	12.	91	gef. Avion	21.	2.	16
Ref.	Klitz, Aug.	Gurau	*18.	10.	85	gef. Avion	21.	2.	16
Ref.	Persson, Karl	Tomallia	*3.	10.	91	gef. Avion	21.	2.	16
Musk.	Müller, Josef	Leipzig	*23.	9.	92	gef. Avion	21.	2.	16
Musk.	Rintel, Oswald	Hamburg	*1.	2.	92	gef. Avion	21.	2.	16
Musk.	Wendelen, Herm.	Ndr. Samthausen	*24.	12.	94	gef. Avion	23.	2.	16
Ref.	Woop, Aug.	Ehlersdorf	*14.	4.	92	gest. Laz. IX. A. R.	27.	2.	16
Wehrm.	Reitner, Heinr.	Wetterdeich	*5.	7.	88	gef. Givenchy	26.	4.	16
Gefr.	Jürgensen, Wilh.	Stolterfeld	*1.	1.	92	gef. Avion	13.	5.	16
Musk.	Ruß, Albert	Grimmen	*28.	1.	92	gef. Contalmaison	5.	7.	16
Unt.	Grotzner, Martin	Heizenbüttel	*14.	8.	95	gef. Contalmaison	5.	7.	16
Musk.	Göttsche, Otto	Gr.-Mendorf	*4.	3.	95	gef. Contalmaison	5.	7.	16
Musk.	Rock, Richard	Gammelby	*10.	9.	94	gef. Contalmaison	5.	7.	16
Musk.	Marzot, Viktor	Koschentin	*20.	9.	92	gef. Contalmaison	6.	7.	16
Erf.-Ref.	Reher, Willy	Wrist	*22.	5.	92	verm. Contalmaison	6.	7.	16
Unt.	Jetter, Karl	Hohenwestedt	*27.	9.	92	gef. Contalmaison	7.	7.	16
Musk.	Wisniewski, Joh.	Kl.-Schlans	*3.	8.	91	gef. Contalmaison	7.	7.	16
Gefr.	Wilbrodt, Fritz	Rühren	*6.	4.	85	gef. Contalmaison	7.	7.	16
Musk.	Beese, Willy	Bartenshagen	*21.	9.	95	gef. Contalmaison	7.	7.	16
Musk.	Clorius, Walter	Ribnitz	*5.	10.	95	gef. Contalmaison	7.	7.	16
Musk.	Dunder, Hans	Damsdorf	*21.	2.	95	gef. Contalmaison	7.	7.	16
Musk.	Tesdorff, Richard	Ulsburg	*29.	4.	95	gef. Contalmaison	7.	7.	16
Ldstm.	Boge, Herm.	Elmsborn	*8.	7.	79	gef. Contalmaison	7.	7.	16
Ldstpf.	Ginz, Martin	Hamburg	*20.	12.	79	gef. Contalmaison	7.	7.	16
Musk.	Hadyk, Alois	Königshütte	*12.	10.	95	verm. Contalmaison	8.	7.	16
Unt.	Subr, Walter	Demmin	*2.	4.	90	gef. Longueval	15.	7.	16
Gefr.	Dahbor, Reinh.	Theessen	*3.	1.	92	verm. Longueval	15.	7.	16
Unt.	EWald, Friedr.	Hohenfelde	*8.	5.	92	gef. Longueval	15.	7.	16
Unt.	Jöhnt, Franz	Lehmrodt	*18.	11.	93	verm. Longueval	15.	7.	16
Gefr.	Macien, Joh.	Falkowik	*20.	11.	91	gef. Longueval	15.	7.	16
Gefr.	Richardson, Rich.	Fahretost	*9.	5.	91	verm. Longueval	15.	7.	16
Gefr.	Ehlers, Gust.	Hasselberg	*13.	1.	87	gef. Longueval	15.	7.	16
Ref.	Dübbel, Emil	Alt-Heikendorf	*15.	1.	90	gef. Longueval	15.	7.	16
Ref.	Engel, Paul	Bohlwik	*25.	3.	91	gef. Longueval	15.	7.	16
Gefr.	Frähn, Ernst	Vohberg	*18.	6.	88	gef. Longueval	15.	7.	16
Unt.	Hubn, Sebastian	Salzmünster	*15.	10.	95	verm. Longueval	15.	7.	16
Gefr.	Lühmann, Hans	Spd. Hennigsdorf	*15.	1.	95	gef. Longueval	15.	7.	16
Musk.	Harms, Herm.	Mamerow	*21.	1.	95	gef. Longueval	15.	7.	16
Musk.	Muche, Walter	Hamburg	*19.	5.	94	verm. Longueval	15.	7.	16
Musk.	Rüger, Willy	Kelmmitschau	*19.	7.	94	verm. Longueval	15.	7.	16
Ldstm.	Ritter, Luis	Benneckenstein	*20.	12.	80	verm. Longueval	15.	7.	16
Musk.	Stoltenberg, Ernst	Mühlenberg	*7.	9.	95	gef. Longueval	15.	7.	16
Musk.	Wolpers, Ferdin.	Hamburg	*18.	4.	95	gef. Longueval	15.	7.	16
Musk.	Eggert, Wilh.	Lübeck	*8.	7.	90	verm. Longueval	15.	7.	16
Wehrm.	Nitolaissen, Friedr.	Altebüll	*18.	3.	87	verm. Longueval	15.	7.	16
Wehrm.	Paulsen, Thomas	Flensburg	*29.	7.	78	gef. Longueval	15.	7.	16
Ldstm.	Haake, Georg	Bremen	*15.	9.	79	gef. Longueval	15.	7.	16
Erf.-Ref.	Runzl, Arno	Großenhain	*19.	8.	84	gef. Longueval	15.	7.	16
Ldstpf.	Holländer, Otto	Wendemark	*18.	11.	80	gef. Longueval	15.	7.	16
Ldstm.	Bierstl, Franz	Posen	*28.	7.	83	verm. Longueval	15.	7.	16
Ldstm.	Nowot, Roman	Rochlowik	*7.	2.	89	gef. Longueval	15.	7.	16
Vzflb.	Schneider, Paul	Bülow	*14.	7.	95	gef. Longueval	15.	7.	16
Musk.	Vatulla, Joh.	Gülzow	*15.	11.	94	gef. Longueval	15.	7.	16
Ref.	Halberstadt, Wilh.	Gutau	*15.	12.	86	gef. Longueval	16.	7.	16
Gefr.	Hemmingsen, Joh.	Gammelbymoer	*20.	4.	95	gest. Laz. Köln-Deutz	27.	7.	16
Musk.	Meincke, Heini	Hamburg	*31.	10.	92	gef. Foureux-Wald	4.	8.	16
Musk.	Brogmus, Joh.	Langballig	*16.	2.	94	gest. Lazarett	7.	8.	16
Musk.	Lunau, Willy	Bodholdt	*1.	4.	96	gef. Hülluch	29.	8.	16
Musk.	Britt, Franz	Gumbinnen	*6.	5.	94	gest. Laz. 44. IX. A. R.	10.	9.	16
Musk.	Subr, Heinrich	Büdelndorf	*31.	5.	96	gef. Hülluch	25.	9.	16
Musk.	Andresen, Joh.	Flensburg	*3.	1.	95	gef. Saily	4.	10.	16
Musk.	Schotte, Paul	Hamburg	*25.	12.	96	gef. Saily	5.	10.	16
Ldstm.	Bente, Friedr.	Hamburg	*29.	4.	77	gef. Saily	8.	10.	16
Musk.	Schlüter, Johann	Luthorn	*12.	1.	96	gef. Saily	8.	10.	16
Gefr.	Bosch, Claus	Drachel	*20.	1.	79	gest. F. Laz. 44	9.	10.	16
Musk.	Ginners, Eduard	Bremen	*8.	11.	85	gef. Saily	14.	10.	16
Ldstm.	Bopsen, Karl	Westlangenhorn	*7.	7.	89	gef. Verlorenhoef	24.	10.	16

Musk.	Kohde, Heinr.	Robenbet	*29. 4. 96	gest. Laz. Nr. 38	5. 12. 17
Musk.	Hansen, Hans	Harrits	*5. 6. 98	gest. F.-Laz. 80	6. 12. 17
Musk.	Gleichmann, Aug.	Bruchsal	*16. 6. 93	gest. Feldlaz. 41	11. 12. 17
Unt.	Rudnick, Jacob	Epilla	*13. 4. 91	gest. Terband	19. 12. 17
Musk.	Sillmann, Friedr.	Kiel	*22. 4. 96	gest. F.-Laz. 45	22. 12. 17

1918.

Musk.	Kiel, Herm.	Schlawa	*3. 1. 98	gef. Wambete	10. 2. 18
Musk.	Kaiser, Franz	Hamburg	*10. 7. 97	gef. Wambete	5. 3. 18
Musk.	Bissa, Joh.	Risau	*29. 7. 98	gest. F.-Laz. 36	17. 3. 18
Musk.	Armbruster, Philipp	Vogelsang	*8. 6. 97	gest. F.-Laz. 501	21. 3. 18
Musk.	Glaczynski, Ant.	Neumark	*18. 8. 95	gef. Wambete	29. 3. 18
Musk.	Rod, Joh.	Rosau	*10. 5. 96	gest. Laz. 41	10. 4. 18
Musk.	Fortel, Erich	Rummersteig	*30. 4. 98	gef. Messines	10. 4. 18
Musk.	Puls, Heinr.	Vahlhausen	*5. 9. 83	gef. Messines	10. 4. 18
Unt.	Freund, Otto	Prenzlin	*24. 9. 94	gef. Messines	12. 4. 18
Sergt.	Behrens, Heinr.	Bremen	*20. 11. 91	gef. Messines	14. 4. 18
Sergt.	Röhler, Felix	Oltschin	*20. 11. 85	gef. Messines	14. 4. 18
Gefr.	Bauer, Friedr.	Wargersrodt	*14. 4. 96	gef. Messines	14. 4. 18
Gefr.	Witt, Hans	Greifswald	*27. 10. 89	gef. Messines	14. 4. 18
Musk.	Lange, August	Sichhof	*12. 7. 98	gef. Messines	14. 4. 18
Musk.	Heinsohn, Gustav	Altenwalde	*17. 1. 98	gef. Messines	14. 4. 18
Musk.	Durand, Jacob	Welschneureuth	*5. 5. 89	gef. Messines	14. 4. 18
Unt.	Stolke, Ludw.	Bremen	*14. 7. 92	gef. Messines	14. 4. 18
Musk.	Divilat, Friedr.	Uzspiaunen	*13. 3. 98	gef. Messines	14. 4. 18
Vzflb.	Bergmann, Joh.	Lüneburg	*16. 8. 86	gef. Messines	14. 4. 18
Gefr.	Schober, Herm.	Kiel	*22. 5. 87	gef. Messines	15. 4. 18
S.-Sergt.	Naseband, Otto	Abthagen	*22. 9. 87	gest. F.-Laz. 37	16. 4. 18
Ldftm.	Becker, Paul	Hamburg	*4. 11. 79	gest. Laz. Stobs	27. 5. 18
Gefr.	Lönk, Hugo	Hamburg	*12. 10. 92	gef. Cuwilly	13. 6. 18
Gefr.	Fründt, Hans	Thulendorf	*1. 11. 96	gef. Cuwilly	13. 6. 18
Unt.	Grubert, Friedr.	Herzhorn	*5. 11. 96	gef. Lataule-Wald	13. 6. 18
Unt.	Loß, Friz	Schleusingen	*12. 8. 98	gef. Lataule-Wald	13. 6. 18
Musk.	Vorbeck, Heinr.	Gassin	*31. 8. 99	gest. Laz. Gießen	28. 6. 18
Unt.	Payßen, Erich	Emmelsbüll	*11. 11. 80	gest. Rr.-Laz. 21 H.	14. 7. 18
Vzflb.	Müller, Christ.	Abel	*27. 10. 91	gef. Fresnières	19. 8. 18
Gefr.	Scharnweber, Fr.	Schwerin	*6. 7. 78	gef. Fresnières	19. 8. 18
Musk.	Flemming, Walter	Molkenberg	*6. 11. 99	verm. Fresnières	19. 8. 18
Musk.	Reunske, Rich.	Bornum	*6. 9. 98	gest. F.-Laz. 297	22. 8. 18
Musk.	Severin, Wilh.	Waren	*26. 6. 98	gest. F.-Laz. 20	22. 8. 18
Vzflb.	Kofka, Max	Joachimowen	*17. 2. 91	gest. Laz.	11. 10. 18
Musk.	Kofinski, Albert	Löhndorf	*5. 1. 96	gest. franz. Gefangensch.	4. 11. 18
Gefr.	Kerstenhamm, Wilh.	Lübeck	*16. 5. 96	gest. Laz. Lübeck	16. 11. 18

10. Kompagnie.

1914

Ref.	Reffner, Alfred	Bauhen	*14. 4. 92	verw. Termonde	4. 4. 14
Gefr. d. R.	Bürr, Rudolf	Magtow	*9. 6. 93	gest. Laz. Brüssel	23. 9. 14
Vzflb.	Henrichsen, Jürgen	Owischlag	*19. 11. 87	verw. Termonde	24. 9. 14
Hornist	Behrens, Wilh.	Güstrow	*24. 10. 91	gest. Laz. Nachen	22. 9. 14
Musk.	Blemer, Georg	Emers	*4. 2. 92	verm. Termonde	4. 9. 14
Unt.	Anken, Karl	Mangstrup	*5. 6. 92	gef. Termonde	4. 9. 14
Gefr.	Lentner, Hans	Strenglin	*20. 9. 91	verm. ?	
Musk.	Stammer, Hans	Kelfer	*16. 3. 90	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Lochster, Georg	Braunschweig	*5. 10. 92	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Andresen, Jabe	Hvidding	*25. 11. 92	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Rühne, Rud.	Spanbau	*4. 4. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Lüdemann, Robert	Langensfelde	*8. 3. 93	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Otzen, Karsten	Gr.-Emmersheide	*11. 11. 92	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Winkler, Eduard	Stuttgart	*18. 10. 92	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Jabock, Robert	Redderse	*4. 6. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Meims, Friz	Hamburg	*16. 10. 89	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Vorwerk II, Ernst	Wilsnack	*12. 12. 90	verm. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Böge, Friedr.	Rostock	*18. 7. 90	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Belsuke, Heini	Mitrow	*5. 9. 91	verm. seit	16. 9. 14
Ref.	Harbordt, Heinr.	Hamburg	*27. 1. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14

Gefr. d. R.	Faible, Friedr.	Bremen	*4. 8. 89	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Johns, Heinr.	Hamburg	*22. 8. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Harms, Wilh.	Lobbin	*18. 5. 90	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Hermann, Heinr.	Hamelwörden- moor	*13. 4. 90	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Brüßhaber, Theodor	Hamburg	*10. 4. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14
Gefr. d. R.	Helm, Gust.	Salzogen	*5. 2. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Berger, Heinr.	Wandsbek	*12. 2. 89	verm. ?	
Gefr. d. R.	Westphal, Friedr.	Lübeck	*14. 8. 88	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Wilttermann, Joh.	Neuendorf	*5. 7. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Vogel, Joh.	Hamburg	*3. 12. 96	verm. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Pemöller, Willy	Hartenholm	*13. 1. 92	gest. F.-Laz. bei Givenchy	21. 9. 14
Musk.	Rod, Aug.	Legbank	*5. 1. 92	verm. seit	21. 9. 14
Musk.	Synowitz, Franz	Brzonskowitz	*19. 9. 92	verm. bei Lassigny, seit	21. 9. 14
Ref.	Vorwerk I, Mich.	Amelinghausen	*19. 10. 89	gef. Lassigny	21. 9. 14
Ref.	Jacobs, Herm.	Hamburg	*24. 6. 89	gef. Lassigny	21. 9. 14
Musk.	Jacowstky, Friedr.	Schönböden	*17. 3. 91	gest. Laz. Royon	23. 9. 14
Unt. d. R.	Behrens, Adolf	Hamburg	*23. 8. 87	Ref.-F.-Laz. Omencourt	2. 12. 14
Gefr.	Kummerfeld, Hans	Neumünster	*1. 10. 92	verw. St. Gilles	5. 12. 14
Musk.	Wobzid, Joh.	Verent	*26. 10. 91	gest. Laz. Omencourt	6. 12. 14
Wehrm.	Labiniski, Aug.	Ezericzken	*10. 10. 85	verw. St. Gilles	5. 12. 14
Musk.	Freeje, Otto	Kl. Bremerhagen	*20. 8. 97	gest. R.-Laz. Omencourt	19. 12. 14
				gef. St. Gilles	5. 12. 14
1915.					
Musk.	Feddersen, Lorenz	Stadum	*23. 5. 95	gest. franz. Gefangensch.	9. 1. 15
Musk.	Borck, Ernst	Wötenitz	*22. 7. 94	gef. Laucourt	22. 8. 15
1916.					
Musk.	Lorenz, Otto	Heide	*11. 9. 92	verw. Givenchy	19. 1. 16
Uzflb. d. R.	Markmann, Hans	Kiel	*12. 8. 89	gest. F.-Laz. 6	28. 1. 16
Offz.-Stellw.	Kwaszyk, Joh.	Duttken	*9. 1. 83	gef. Altona	19. 1. 16
Musk.	Peters, Rich.	Malchin	*4. 5. 94	gest. R.-Laz. Barmen	21. 1. 16
Unt. d. R.	Borchert, Gust.	Lübz	*24. 4. 91	gef. Givenchy	23. 1. 16
				gest. R.-F.-Laz. Omen- court, verw. Givenchy	13. 5. 16
Musk.	Froftta, Friedr.	Rußen	*29. 11. 90	verm. Givenchy	23. 1. 16
Wehrm.	Habahn, Rud.	Wolgast	*2. 10. 81	gef. Givenchy	15. 5. 16
Gefr.	Reimers, Eduard	Hollingstedt	*11. 9. 91	gef. Givenchy	22. 5. 16
Gefr. d. R.	Start II, Ernst	Tölkendorf	*13. 5. 87	verm. Givenchy	23. 5. 16
Musk.	Mohr I, Jacob	Niedenstein	*3. 5. 90	gef. Givenchy	23. 5. 16
Erst.-Ref.	Nacke, Friedr.	Varlinghausen	*15. 4. 90	verw. Givenchy	23. 5. 16
				gest. F.-Laz. 44	28. 5. 16
Musk.	Munne, Heinr.	Hamburg	*14. 2. 94	gef. Givenchy	23. 5. 16
Musk.	Lorenz, Albert	Hamburg	*12. 2. 94	gef. Givenchy	23. 5. 16
Musk.	Marquard, Wilh.	Webeslingen	*10. 1. 94	verm. Givenchy	23. 5. 16
Musk.	Mohr II, Karl	Hamburg	*18. 10. 92	gef. Givenchy	23. 5. 16
Musk.	Jacobs II, Wilh.	Gallin	*7. 5. 93	gef. Givenchy	23. 5. 16
Musk.	Vollstedt, Bernh.	Neumünster	*25. 5. 95	verm. Givenchy	23. 5. 16
Musk.	Brüß, Christ.	Kiel	*19. 6. 95	verm. Givenchy	23. 5. 16
Musk.	Petersen, Karl	Büdelndorf	*6. 4. 95	gef. Givenchy	23. 5. 16
Musk.	Pralle, Albert	Opperhausen	*19. 1. 94	verw. Givenchy	23. 5. 16
				gest.	26. 5. 16
Wehrm.	Fide I, Gust.	Lübeck	*11. 12. 81	gef. Givenchy	23. 5. 16
Wehrm.	Howoldt, Joachim	Stöckelsdorf	*6. 10. 79	gef. Givenchy	23. 5. 16
Erst.-Ref.	Pettmann, Karl	Altona	*5. 5. 90	gef. Givenchy	23. 5. 16
Lehtrn.	Martens, Peter	Lating	*30. 8. 89	gef. Givenchy	23. 5. 16
Musk.	Wiese, Joh.	Voppenbüll	*6. 5. 95	gef. Givenchy	23. 5. 16
Musk.	Sommer, Robert	Wick	*25. 8. 95	gef. Givenchy	23. 5. 16
Wehrm.	Röpnick, Franz	Abrenswalde	*10. 3. 87	gef. Givenchy	23. 5. 16
Musk.	Riesel, Paul	Hannover	*24. 10. 96	gef. Givenchy	23. 5. 16
Gefr.	Studt, Christ.	Kleve	*15. 4. 91	gef. Puisieux-au-Mont	1. 7. 16
Gefr. d. R.	Wriedt, Heinr.	Altona	*9. 3. 86	gef. Puisieux-au-Mont	1. 7. 16
Musk.	Rabe, Max	Hamburg	*13. 10. 92	gef. Puisieux-au-Mont	1. 7. 16
Musk.	Lom, Heinr.	Neftiten	*9. 11. 96	gef. Puisieux-au-Mont	1. 7. 16
Musk.	Wartsmann, Gerh.	Norden	*1. 9. 95	gef. Puisieux-au-Mont	1. 7. 16
Musk.	Hahnkamp, Willy	Gr.-Harrie	*8. 6. 94	gef. Contalmaison	4. 7. 16
Ref.	Lüsgo, Friedr.	Eschede	*29. 7. 90	gef. Contalmaison	7. 7. 16

Unt. d. R.	Binczyl, Josef	Heidemühle	*18. 11. 90	verw. Contalmaison	7. 7. 16
Gefr. d. R.	Hillmer, Friedr.	Altona	*30. 3. 91	gest. Laz. 1/IX	12. 7. 16
Unt. d. R.	Hartmann, Heine	Nordhausen	*11. 12. 91	verw. Contalmaison	7. 7. 16
Ref.	Hoch, Otto	Elberfeld	*2. 7. 88	gest. Hauptverbandsplatz	8. 7. 16
Wehrm.	Christiansen, Heine	Hassfeldtsdamm	*16. 8. 82	gef. Fourauxwald	7. 7. 16
				gef. Contalmaison	7. 7. 16
				verw. Contalmaison	7. 7. 16
Wehrm.	Schuhmacher, Paul	Buisendorf	*15. 11. 85	gest. Ref.-F.-Laz. 2	9. 7. 16
				verw. Contalmaison	7. 7. 16
				gest.	28. 7. 16
Musk.	Steininger, Herm.	Hassse	*29. 8. 95	gef. Contalmaison	7. 7. 16
Musk.	Hint, Christ.	Doberan	*21. 4. 95	gef. Contalmaison	7. 7. 16
Musk.	Dohlers, Willi	Hamburg	*17. 10. 95	gef. Contalmaison	7. 7. 16
Wehrm.	Meyer IV, Peter	Ringstedt	*21. 2. 78	gef. Contalmaison	7. 7. 16
Erf.-Ref.	Domkett, Franz	Hildesheim	*4. 9. 89	gef. Contalmaison	7. 7. 16
Musk.	Merzmann, Joh.	Alt-Strellitz	*11. 4. 95	gef. Contalmaison	7. 7. 16
Musk.	Woitened, Wilh.	Schodenia	*7. 1. 95	gef. Contalmaison	7. 7. 16
Lbftm.	Ridert, Franz	Grambeck	*28. 5. 96	verw. Contalmaison	7. 7. 16
				gest.	8. 7. 16
Musk.	Westphal, Arthur	Bremen	*21. 10. 91	verw. Contalmaison	7. 7. 16
				gest. Laz. San.-Komp 14	8. 7. 16
Musk.	Klatt, Heine	Gr.-Laasch	*12. 9. 94	gef. Contalmaison	14. 7. 16
Musk.	Nemus, Karl	Fargemische	*2. 6. 94	gef. Contalmaison	14. 7. 16
Musk.	Nagel, Ernst	Lechen	*6. 7. 95	gef. Contalmaison	14. 7. 16
Musk.	Schröder, Bruno	Flensburg	*6. 10. 98	gef. Contalmaison	14. 7. 16
Gefr.	Behrens II, Dietr.	Waaßhausen	*11. 12. 91	gef. Fourauxwald	4. 8. 16
Dzfld.	Zehe, Joh.	Ederförde	*12. 1. 89	gef. Fourauxwald	4. 8. 16
Unt.	Bergin, Waldeemar	Hasterhütte	*25. 9. 91	gef. Fourauxwald	4. 8. 16
Unt.	Schütt, Adolf	Roberg	*10. 11. 90	gef. Fourauxwald	4. 8. 16
Gefr. d. L.	Neels, Paul	Altona	*13. 9. 78	gef. Fourauxwald	4. 8. 16
Musk.	Reimer, Wilh.	Höhe	*12. 1. 96	gef. Fourauxwald	4. 8. 16
Unt. d. R.	Möglert, Paul	Altona	*24. 2. 90	gef. Fourauxwald	4. 8. 16
Musk.	Möller, Karl	Hamburg	*27. 11. 92	gef. Fourauxwald	5. 8. 16
Musk.	Marx, Adolf	Wilhelmshaven	*12. 12. 93	gef. Fourauxwald	5. 8. 16
Gefr.	Lehmann, Friedr.	Neumünster	*4. 6. 96	gef. Fourauxwald	5. 8. 16
Musk.	Wichmann, Karl	Stralsund	*20. 6. 96	verw. Fourauxwald	5. 8. 16
				gest.	30. 8. 16
Unt.	Raspreit, Josef	Abrahen	*12. 12. 88	gef. Fourauxwald	7. 8. 16
Musk.	Rirsen, Ernst	Neufloster	*14. 2. 94	gef. Fourauxwald	7. 8. 16
Musk.	Rissen, Hans	Süderbrarup	*24. 1. 96	gef. Hulluch	2. 9. 16
Wehrm.	Petersen, Hans	Techern	*4. 1. 83	gef. Hulluch	9. 9. 16
Musk.	Rabe, Karl	Heterfen	*1. 3. 96	gef. Hulluch	10. 9. 16
Musk.	Rehner, Paul	Uelach	*23. 4. 95	gef. Hulluch	10. 9. 16
Musk.	Mordhorst, Joh.	Gr.-Flintbeck	*22. 12. 97	verw. Hulluch	23. 9. 16
				gest.	27. 10. 16
Musk.	Lorenz II, Rich.	Murzburg	*27. 6. 93	gef. Saily	3. 10. 16
Musk.	Walteich, Charles	Altona	*11. 9. 96	gef. Saily	3. 10. 16
Gefr.	Brunn, Rik	Arvild	*6. 10. 92	gef. Saily	4. 10. 16
Musk.	Rohwer, Friedr.	Westensee	*15. 4. 97	verw. Saily	4. 10. 16
				gest.	5. 10. 16
Musk.	Gärtner, Clemens	Deutsch-Wartenberg	*25. 1. 93	gef. Saily	4. 10. 16
Musk.	Hillmann, Otto	Hamburg	*8. 9. 94	gef. le Mesnil	12. 10. 16
Musk.	Rebing, Rasmus	Süßel	*27. 7. 96	gest. Ref.-Laz. III	9. 11. 16
Lbftm.	Möller II, Rasmus	Hadersleben	*14. 5. 92	gef. Sonnebede	7. 12. 16
Musk.	Hauptmann, Karl	Sebesee	*10. 10. 90	verw. Verlorenhoef	23. 12. 16
				gest.	26. 12. 16
Musk.	Tiehemann, Joh.	Walje	*22. 2. 96	gef. Verlorenhoef	25. 12. 16

1917.

Ref.	Brück, Gust.	Hafftrug	*21. 10. 87	gef. Verlorenhoef	9. 2. 17
Unt.	Scheel, Willy	Brügge	?	gef. Monchy	9. 4. 17
Musk.	Heesch, Aug.	Eppendorfen	*30. 4. 96	gef. Monchy	9. 4. 17
Unt. d. R.	Milster, Alb.	Bohnsack	*1. 10. 87	gef. Monchy	9. 4. 17
Musk.	Hoffmann, Paul	Eschermün	*26. 8. 96	gef. Guémappe	31. 3. 17
Gefr. d. R.	Breede, Gust.	Stampe	*12. 5. 89	gef. Monchy	10. 4. 17
Musk.	Lüdke, Emi	Malchin	*18. 7. 93	verw. Monchy	10. 4. 17
				gest.	17. 4. 17
Musk.	Hofst, Joh.	Hove	*19. 2. 96	verm. Monchy	10. 4. 17
Gefr.	Karowski, Stanisł.	Buchtorow	*8. 11. 90	verw. Cantain	30. 4. 7
				gest.	3. 5. 17

Gefr.	Reewerth, Kurt	Wernigerode	*1.	2. 91	verw. Sailly	11. 6. 17
Musk.	Timmermann, Franz	Lüneburg	*26.	7. 97	gest. Boiry	12. 6. 17
Ldstm.	Schwend, Ernst	Hamburg	*28.	5. 84	gef. Sailly	11. 6. 17
Musk.	Jasper, Alfred	Oppenrode	*10.	2. 96	gef. Boiry	14. 6. 17
Ldstm.	Helfrich, Joh.	Muerberg	*2.	1. 92	gef. Boiry	15. 6. 17
Unt.	Sacharin, Max	St. Michaelsdonn	*23.	5. 92	verw. Contalmaison	7. 7. 16
					gest. Laz. Cöln	5. 4. 17
Unt. d. R.	Herkmann, Herm.	Hamburg	*22.	6. 91	verw. Contalmaison	7. 7. 16
					gest. Laz. Cöln	22. 7. 17
Ref.	Hellwig, Paul	Eichjan	*16.	12. 91	gef. Monchy	28. 7. 17
Unt. d. L.	Brandt, Aug.	Ellundfeldt	*21.	5. 80	gef. Monchy	28. 7. 17
Musk.	Erichsen, Friedr.	Taarstedt	*8.	7. 95	gef. Monchy	9. 8. 17
Musk.	Arians, Erich	Heppens	*24.	4. 96	gef. Monchy	9. 8. 17
Uzflb.	Buhle, Heinr.	Landsberg a. W.	*24.	2. 79	gef. Monchy	9. 8. 17
Musk.	Rummer, Friedr.	Fichtershausen	*21.	11. 98	gef. Monchy	9. 8. 17
Musk.	Kloth, Ludw.	Rostock	*16.	5. 96	verw. Monchy	11. 8. 17
					gest.	14. 9. 17
Musk.	Arpe, Wilh.	Mucheln	*4.	3. 98	gef. Chérif	16. 10. 17
Musk.	Weber, Karl	Jena	*26.	5. 98	gef. Chérif	16. 10. 17
Musk.	Matthiensen, Rich.	Schmö	*9.	1. 96	verw. Volderhoet	19. 11. 17
					gest. Ref. Laz. 41	28. 11. 17
Musk.	Baumbach, Alfred	Alchaya	*28.	1. 98	gef. Volderhoet	19. 11. 17
Musk.	Horneburg, Otto	Scharmbeckstotel	*13.	8. 94	verw. Volderhoet	20. 11. 17
					gest.	21. 12. 17
Musk.	Schlösser, Otto	Hamburg	*6.	12. 94	gef. Becelare	20. 11. 17
Musk.	Baumgart, Alois	Untergriesheim	*1.	1. 95	verw. Volderhoet	8. 12. 17
					gest.	9. 12. 17
Musk.	Becker, Walter	Hamburg	*9.	2. 98	gef. Volderhoet	10. 12. 17
Musk.	Eaurnier, Hans	Hamburg	*25.	6. 97	gef. Volderhoet	10. 12. 17
Ldstm.	Wenzel, Otto	Bretleben	*20.	8. 95	gef. Volderhoet	20. 12. 17
Musk.	Lorenzen, Joh.	St. Peter	*21.	2. 97	gef. Volderhoet	20. 12. 17

1918.

Musk.	Albrecht, Alfred	Horheim	*25.	9. 95	gef. Wambecke	19. 3. 18
Ldstm.	Merkel, Stephan	Silverstan	*29.	12. 81	verw. Werwid	28. 3. 18
					gest. F.-Laz. 36	29. 3. 18
Musk.	Prinz, Karl	Roggenhagen	*16.	6. 94	gef. Meesen	10. 4. 18
Musk.	Simon, Walter	Altona	*27.	12. 96	gef. Meesen	10. 4. 18
Musk.	Wehring, Otto	Grabowhöft	*16.	2. 89	gef. Meesen	10. 4. 18
Unt. d. R.	Kröger, Ernst	Herzfeld	*1.	1. 90	gef. Meesen	10. 4. 18
Musk.	Jalasz, Ernst	Brömsenberg	*10.	10. 93	gef. Meesen	11. 4. 18
San.-Gefr.	Schroer, Karl	Eckernförde	*7.	10. 91	gef. Meesen	11. 4. 18
Musk.	Lübemann, Hans	Meeksen	*3.	12. 94	gef. Meesen	12. 4. 18
Gefr. d. R.	Doß, Peter	Hamburg	*4.	6. 90	gef. Wytschaete	17. 4. 18
Gefr.	Christiansen, Ingver	Dagebüll	*3.	10. 92	verw. Lataule	13. 6. 18
					gest.	30. 8. 18
Unt. d. R.	Trost, Joh.	Krüken	*19.	9. 91	gef. Lataule	13. 6. 18
Unt. d. R.	Räsemöbel, Karl	Burg a. F.	*12.	5. 87	gef. Lataule	13. 6. 18
Musk.	Arp, Paul	Riel	*20.	11. 95	gef. Cuwilly	13. 6. 18
Musk.	Gierke, Albert	Altona	*8.	11. 93	gef. Cuwilly	13. 6. 18
Ldstm.	Wölkens, Dietr.	Beddorf	*13.	11. 96	verw. Cuwilly	13. 6. 18
					gest.	22. 6. 18
Musk.	Ramholz, Karl	Altona	*10.	1. 96	verw. Lataule	13. 6. 18
					gest.	17. 6. 18
Musk.	Hornfeld, Johann	Verden	*5.	11. 97	verw. Lataule	13. 6. 18
					gest. Ref.-Laz. Lub-	
					wigshafen	20. 6. 18
Musk.	Brüggmann, Willy	Havighorst	*31.	3. 96	gef. Lataule	13. 6. 18
Musk.	Seidel, Emil	Forst i. L.	*10.	5. 97	gef. Lataule	13. 6. 18
Musk.	Amborn, Willy	Erfurt	*22.	2. 98	gef. Lataule	13. 6. 18
Musk.	Pein, Henry	Hamburg	*1.	2. 98	gef. Cuwilly	13. 6. 18
Gefr.	Runklert, Friedr.	Frankfurt a. M.	*19.	11. 93	gef. Lataule	13. 6. 18
Musk.	Grönow, Albert	Jarnow	*12.	6. 98	gef. Lataule	13. 6. 18
Musk.	Gralla, Theodor	St. Wilkowitz	*8.	11. 99	gef. Lataule	13. 6. 18
Musk.	Bull, Wilh.	Doberan	*7.	3. 99	verw. Lataule	13. 6. 18
					gest. Ref.-F.-Laz. 41	14. 6. 18
Musk.	Dierck, Gust.	Krempe	*29.	8. 99	verw. Lataule	13. 6. 18
					gest. auf dem Transport	19. 6. 18
Musk.	Schulz VI, Gust.	Rogasen	*22.	12. 99	gef. Grapeaumesnil	16. 8. 18
Musk.	Eleholz, Karl	Gaczelow	*22.	11. 14	gef. Fresnières	19. 8. 18

Musk.	Schneb, Paul	Brunstump	*26. 11. 94	gef. Fresnières	19. 8. 18
Gefr.	Hansen III, Gust.	Schleswig	*9. 3. 93	gest. Kranth. F.-Laz. 57	9. 10. 18
Gefr. d. R.	Jordt, Hans	Hamburg	*10. 12. 89	gest. Kranth. F.-Laz. 57	15. 10. 18
Ref.	Wolf, Wilh.	Hoffenheim	*21. 6. 87	gest. franz. Gefangensch.	15. 10. 18
Musk.	Tschmann, Fritz	Wosau	*6. 12. 99	gef. Pommereuil	20. 10. 18
Gefr. d. R.	Kozancki Stanisł.	Niechanowo	*29. 10. 91	gef. Pommereuil	20. 10. 18
Musk.	Pipfel, Willy	Hamburg	*21. 1. 1900	verm. Pommereuil seit	20. 10. 18
Musk.	Kregel, Heinr.	Nienborf	*26. 11. 88	verm. Fontaine-au-Bois	23. 10. 18
				seit	28. 10. 18
Musk.	Löning, Karl	Großfahrner	*27. 10. 98	verm. seit	

1919.

Musk.	Krüger, Willy	Hamburg	*28. 11. 94	gest. Ref.-Laz. II Ham- burg	3. 4. 19
-------	---------------	---------	-------------	---------------------------------	----------

11. Kompagnie.

1914.

Gefr.	Bernheim, Hans	Hamburg	*26. 4. 90	durch Unglücksfall er- schossen	27. 8. 14
Musk.	Christensen, Max	Altona	*28. 8. 92	verm. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Neumann, Herm.	Al.-Drensen	*21. 8. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Runge, Hans	Albersdorf	*29. 10. 91	verm. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Suhr, Wilh.	Grönnebeck	*16. 12. 87	verm. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Ehrich, Heinr.	Bornberg	*30. 10. 90	verm. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Hauboldt, Willy	Menro	*29. 11. 91	verm. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Jankofski, Georg	Hamburg	*17. 10. 90	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Robns, Otto	Hufsfeld	*26. 8. 88	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Böhme, Josef	Greding	*3. 11. 87	verm. Elincourt	16. 9. 14
Gefr.	Benbig, Karl	Sonnenborn	*25. 11. 90	gef. Elincourt	16. 9. 14
Vzflb.	Schwabe, Heinr.	Neuhaus	*12. 2. 81	gef. Elincourt	16. 9. 14
Unt.	Hannich, Joh.	Bremervörde	*19. 11. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14
Unt.	Graeper, Hugo	Mölln	*6. 11. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Mirky, Otto	Wandsbek	*9. 12. 92	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Schlüt, Claus	Altendorf	*28. 12. 92	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Abrens, Aug.	Hamburg	*2. 5. 93	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Bartmann, Ernst	Rolfshagen	*16. 10. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Rauffeldt, Otto	Obernkirchen	3. 1. 93	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Ruder, Karl	Berlin	*23. 10. 93	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Sell, Johann	Bohnert	*24. 1. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Sigulla, Paul	Carlagrund	*29. 8. 92	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Stawra, Paul	Kototteot	*1. 1. 91	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Gboron, Julius	Königshütte	*19. 4. 92	gef. Elincourt	16. 9. 14
Vzflb.	Hoyms, Herm.	Al.-Medelfsen	*12. 2. 88	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Velbinger, Karl	Braunschweig	*10. 4. 89	gef. Elincourt	16. 9. 14
Gefr.	Bannier, Paul	Hamburg	*26. 8. 90	gef. Elincourt	16. 9. 14
Gefr.	Jensen, Arthur	Boel-Wegraff	*7. 12. 89	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Hirschler, Karl	Heide	*13. 9. 89	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Barabas, Alfons	Breslau	*5. 10. 90	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Bendfeldt, Friedr.	Gießelrade	*8. 9. 87	gef. Elincourt	16. 9. 14
Musk.	Niestray, Peter	Ellgut	*26. 6. 92	verm. Lassigny	21. 9. 14
Musk.	Kroll, Karl	Ramshusen	*8. 7. 91	gef. Lassigny	21. 9. 14
Ref.	Witt, Karl	Hamburg	*26. 8. 89	gest. Rojon	26. 9. 14
Gefr.	Koße, Otto	Hamburg	*14. 6. 89	gest. Kranth. Hambg.	29. 9. 14
Ref.	Reimer, Willy	Alue	*10. 8. 92	gest. in Gefangenschaft	7. 10. 14

1915.

Fahnj.	Heyken, Franz	Friedrichsgräß	*21. 2. 91	gef. Ferme Attèche	6. 1. 15
Ref.	Starzewski, Joh.	Gnefen	*8. 1. 90	gef. Sinceny	11. 7. 15
Musk.	Emolta, Thomas	Königshütte	*12. 10. 93	gef. Laucourt	26. 9. 15

1916.

Musk.	Steen, Ernst	Wilster	*27. 12. 93	gef. Givenchy	8. 1. 16
Gefr.	Riedbusch, Joh.	Schleswig	*1. 4. 84	gef. Angres	20. 1. 16
Unt.	Bastard, Willy	Hamburg	*18. 9. 91	gef. Givenchy	21. 2. 16
Musk.	Richter, Otto	Stendal	*27. 2. 94	gef. Givenchy	21. 2. 16
Vzflb.	Kähler, Hans	Neumünster	*10. 9. 95	gef. Givenchy	21. 2. 16

Ref.	Teste, Leo	Fissalm, Jos.	*10. 10. 91	gef. Givendy	21. 2. 16
Musk.	Paulsen, Ernst	Hamburg	*27. 5. 95	gef. Givendy	21. 2. 16
Musk.	Pingel, Joh.	Barnstedt	*27. 8. 95	gef. Givendy	21. 2. 16
Gefr.	Ebersbach, Paul	Glauchau	*5. 9. 90	gef. Givendy	23. 2. 16
Unt.	Rothenburg, Gust.	Neumünster	*29. 5. 95	gef. Givendy	19. 4. 16
Musk.	Winkelmann, Otto	Hagenow	*25. 5. 92	gef. Givendy	19. 4. 16
Lbftm.	Bobling, Joh.	Neu-St. Jürgen	*26. 10. 89	gef. Givendy	19. 4. 16
Unt.	Grensmühl, Heinr.	Lübeck	*28. 8. 90	gef. Givendy	24. 5. 16
Gefr.	Möller, Heinr.	Lütin	*8. 9. 88	gef. Laz.	24. 5. 16
Ref.	Pollin, Aug.	Greifswald	*6. 5. 89	gef. Givendy	24. 5. 16
Musk.	Höppner, Otto	Riel	*27. 9. 94	gef. Givendy	24. 5. 16
Wehrm.	Lemcke, Ernst	Riel	*11. 10. 84	gef. Givendy	24. 5. 16
Musk.	Vollstedt, Heinr.	Riel	*26. 12. 93	gef. Givendy	24. 5. 16
Ref.	Rapla, Franz	Schlotow	*11. 12. 92	gef. Givendy	24. 5. 16
Musk.	Nieber, Heinr.	Rirschwärder	*29. 12. 93	gef. Givendy	24. 5. 16
Musk.	Kolmorgen, Heinr.	Kletkamp	*2. 2. 94	gef. Givendy	24. 5. 16
Musk.	Riß, Karl	Tramm	*4. 10. 93	gef. Givendy	24. 5. 16
Gefr.	Schmidt, Max	Rassel	*26. 8. 79	gef. Givendy	24. 5. 16
Gefr.	Lück, Heinr.	Lübeck	*28. 10. 93	gef. Flers	22. 6. 16
Musk.	Schirmacher, Paul	Riel	*18. 9. 94	gef. Puisseux-au-Mont	2. 7. 16
Gefr.	Oppermann, Friedr.	Al.-Freden	*28. 2. 91	gef. Contalmaison	4. 7. 16
Unt.	Rothenburg, Otto	Neumünster	*28. 7. 96	gef. Contalmaison	7. 7. 16
Musk.	Kraft, Friedr.	Brandenburg	*24. 2. 97	gef. Contalmaison	7. 7. 16
Musk.	Schwarz, Ernst	Brunshaupten	*21. 1. 93	gef. Contalmaison	7. 7. 16
Ref.	Schulz, Franz	Güntersberg	*27. 3. 86	gef. Contalmaison	7. 7. 16
Lbftm.	Mojeikowski, Adam	Stawieze	*30. 7. 86	gef. Contalmaison	7. 7. 16
Ref.	Krömer, Max	Hamburg	*27. 7. 89	gef. Contalmaison	7. 7. 16
Gefr.	Walbunati, Anastasius	Bont	*13. 11. 91	gef. Contalmaison	7. 7. 16
Gefr.	Kruse, Heinr.	Stenderup	*14. 10. 94	gef. San.-Komp. 38	8. 7. 16
Musk.	Böttcher, Heinr.	Boddin	*24. 2. 94	verm. Contalmaison	17. 7. 16
Lbftm.	Schubert, Walter	Zwickau	*8. 9. 82	gef. Flers	19. 7. 16
Lbftm.	Wehrend, Fritz	Olbesloe	*19. 3. 87	gef. Flers	5. 8. 16
Gefr.	Störtenbecker, Alf.	Lübeck	*4. 9. 80	gef. Joureauxwald	5. 8. 16
Musk.	Roseler, Hans	Lübeck	*7. 3. 96	gef. Feldblaz. 8	8. 8. 16
Unt.	Schütt, Joh.	St. Annen	*6. 9. 91	gef. Villers	14. 8. 16
Musk.	Wentorp, Jürgen	Emdorf	*22. 3. 96	gef. Laz.	7. 9. 16
Musk.	Soltan, Willy	Geesthacht	*8. 1. 96	gef. Laz.	25. 9. 16
Gefr.	Viot, Paul	Hamburg	*12. 8. 92	gef. le Mesnil	3. 10. 16
Ref.	Palk, Georg	Riel	*19. 5. 88	gef. Saily	3. 10. 16
Musk.	Blasius, Jacob	Viersen	*23. 1. 96	gef. Le Mesnil	3. 10. 16
Ref.	Strauß, Joh.	Laffiden	*29. 12. 87	gef. Saily	9. 10. 16
Musk.	Ablers, Albert	Wandsbeck	*15. 6. 95	gef. Feldblaz. 4	16. 10. 16
Lbftm.	Peterjen, Sönke	Bargum	*17. 8. 79	gef. vor Ipern	23. 11. 16
Gefr.	Vorwerk, Karl	Hamburg	*3. 3. 87	verm.	20. 12. 16
Musk.	Bodenick, Friedr.	Lüneburg	*5. 6. 95	gef. Verlorenhoef	20. 12. 16
Gefr.	Evert, Herm.	Hamburg	*15. 3. 93	verm.	21. 12. 16

1917.

Musk.	Pusch, Robert	Schwerin	*9. 6. 95	gef. Neuville-Vitasse	6. 4. 17
Gefr.	Johnke, Otto	Gr.-Verstel	*21. 11. 91	gef. Neuville-Vitasse	7. 4. 17
Musk.	Behrens, Herm.	Erichshof	*27. 11. 96	verw. Neuville-Vitasse	9. 4. 17
Lbftm.	Gobber, Theodor	Stelle	*14. 3. 77	gef. franz. Gefangensch.	9. 4. 17
Unt.	Donna, Wilh.	Sulzbach	*21. 9. 83	gef. Neuville-Vitasse	9. 4. 17
Musk.	Schünemann, Paul	Altona	*24. 8. 96	gef. Neuville-Vitasse	9. 4. 17
Musk.	Clausen, Heinr.	Süderhelfstedt	*18. 2. 97	verm. Neuville-Vitasse	9. 4. 17
Ref.	Raß, Herm.	Krattlau	*3. 7. 89	gef. Neuville-Vitasse	9. 4. 17
Musk.	Meyer, Friedr.	Eißendorf	*6. 9. 93	verm. Neuville-Vitasse	9. 4. 17
Musk.	Otten, Joh.	Labeit	*17. 3. 94	gef. Neuville-Vitasse	9. 4. 17
Musk.	Reinhold, Ernst	Gnoien	*12. 7. 93	gef. Neuville-Vitasse	9. 4. 17
Musk.	Duckstein, Hans	Hamburg	*22. 3. 96	gef. Neuville-Vitasse	9. 4. 17
Musk.	Bischoff, Heinr.	Eube	*1. 10. 95	gef. engl. Laz.	11. 4. 17
Musk.	Lutz, Karl	Hamburg	*4. 2. 94	gef. Krgslaz.	11. 4. 17
Musk.	Sothmann, Adolf	Hennstedt	*8. 6. 97	gef. engl. Laz.	17. 5. 17
Musk.	Brühns, Felix	Hamburg	*7. 6. 97	gef. Boiry-Nôtre-Dame	12. 6. 17
Gefr.	Faber, Emil	Lauenburg	*29. 7. 94	gef. Boiry-Nôtre-Dame	13. 6. 17
Gefr.	Heesch, Markus	Hollenwetter	*25. 9. 77	verm. Boiry-Nôtre-Dame	14. 6. 17
Musk.	Zander, Otto	Straßen	*5. 10. 97	verm. Boiry-Nôtre-Dame	14. 6. 17
Gefr.	Rühl, Heinr.	Ohe	*16. 4. 78	gef. Boiry-Nôtre-Dame	14. 6. 17

Behrn.	Grotheer, Herm.	Osterholz	*12. 12. 83	verm. Voiry-Nôtre-Dame	14. 6. 17
Ldftm.	Schulz, Gust.	Gr.-Dobritsch	*5. 3. 81	gef. Voiry-Nôtre-Dame	14. 6. 17
Ref.	Heinemann, Otto	Neuhaldensleben	*22. 5. 92	gef. Voiry-Nôtre-Dame	14. 6. 17
Ldftm.	Belzow, Hans	Hamburg	*4. 10. 87	gef. Voiry-Nôtre-Dame	14. 6. 17
Ldftm.	Fischer, Alfred	Hamburg	*27. 1. 85	gef. Voiry-Nôtre-Dame	14. 6. 17
Ref.	Isselmann, Heinr.	Lachhausen	*17. 7. 91	verm. Voiry-Nôtre-Dame	14. 6. 17
Must.	Schumacher, Paul	Eutin	*3. 11. 98	verm. Voiry-Nôtre-Dame	14. 6. 17
Ldftm.	Urban, Franz	Heppens	*24. 10. 82	gef. Voiry-Nôtre-Dame	15. 6. 17
Must.	Fabig, Robert	Witterda	*27. 8. 98	gef. Voiry-Nôtre-Dame	16. 7. 17
Must.	Wegner, Joh.	Rensfeld	*9. 4. 98	gef. Voiry-Nôtre-Dame	17. 6. 17
Ldftm.	Doeb, Niels	Gabel	*14. 12. 78	gef. Voiry-Nôtre-Dame	25. 6. 17
Must.	Reudeck, Otto	Ludenwalde	*28. 7. 93	gest. Laz. Latouche	30. 6. 17
Must.	Müller, Max	Wittstädt	*17. 8. 98	gef. Voiry-Nôtre-Dame	8. 7. 17
Gefr.	Kobiella, Franz	Karthaus	*8. 9. 91	gef. Voiry-Nôtre-Dame	16. 7. 17
Must.	Schleuß, Otto	Pansdorf	*27. 6. 98	gef. Voiry-Nôtre-Dame	16. 7. 17
Must.	Lüling, Heinr.	Dortmund	*29. 12. 97	gef. Voiry-Nôtre-Dame	17. 7. 17
Must.	Fritzsche, Kurt	Gräfen-tonna	*10. 12. 98	gef. Monchy	28. 7. 17
Vzflb.	Vogelsang, Bruno	Vorsfelde	*28. 7. 89	gef. Voiry-Nôtre-Dame	29. 7. 17
Vzflb.	Wulf, Karl	Grünhorst	*18. 2. 92	gef. Monchy	8. 8. 17
Uht.	Gienke, Karl	Mölln	*8. 10. 93	gef. Monchy	9. 8. 17
Must.	Schroeder, Hans	Hamburg	*24. 10. 93	gef. Monchy	9. 8. 17
Gefr.	Boewer, Hugo	Königsberg i. Pr.	*20. 11. 86	gef. Monchy	8. 8. 17
Unt.	Schäklein, Leo	Helmstedt	*20. 12. 90	gef. Monchy	9. 8. 17
Must.	Groß, Karl	Günthersleben	*1. 7. 98	gef. Monchy	9. 8. 17
Must.	Mischke, Paul	Zieserwih	*20. 3. 98	gef. Monchy	9. 8. 17
Must.	Zweck, Walter	Gotha	*1. 9. 98	gef. Monchy	9. 8. 17
Unt.	Röpke, Detlef	Pottfeld	*23. 5. 82	gef. Monchy	9. 8. 17
Gefr.	Niedrichsen, Heinr.	Flensburg	*12. 5. 96	gest. Feldblaz. 41	3. 10. 17
Must.	Abamezat, Emil	Hamburg	*24. 7. 98	gef. Chérifsy	6. 11. 17
Must.	Knorr, Ernst	Hamburg	*1. 4. 98	gef. Volderhoeft	22. 11. 17
Must.	Schnelle, Anton	Stolpe	*13. 9. 98	gef. Volderhoeft	23. 11. 17
Must.	Trede, Max	Altona	*29. 7. 97	gef. Volderhoeft	3. 12. 17
Must.	Klahn, Otto	Meeschenborn	*10. 8. 97	gef. Volderhoeft	5. 12. 17
Ldftm.	Gaßner, Alfred	Doberan	*20. 10. 88	gef. Volderhoeft	2. 12. 17
Must.	Thiemann, Ewald	Alshara	*3. 7. 98	gef. Volderhoeft	3. 12. 17
Gefr.	Mulsow, Wilh.	Klinken	*4. 4. 92	gef. Volderhoeft	9. 12. 17
Must.	Schöttelbreier, Herm.	Hörbe	*24. 1. 98	gef. Volderhoeft	9. 12. 17
Must.	Wittfoth, Peter	Duvenneft	*5. 1. 97	gef. Volderhoeft	17. 12. 17

1918.

Must.	Bornemann, Heinr.	Rüthenbrock	*17. 3. 90	gest. Kortryt	26. 1. 18
Ldftm.	Altner, Anton	Frieden	*12. 4. 91	gef. Houthem	17. 2. 18
Gefr.	Langhans, Heinr.	Hamburg	*26. 10. 93	gest. Laz.	24. 2. 18
Behrn.	Niemann, Franz	Dubberted	*6. 11. 76	gef. Menin	20. 3. 18
Sergt.	Siehl, Herm.	Hohenaspe	*9. 12. 91	gef. Messines	10. 4. 18
Gefr.	Wittbüchter, Aug.	Ellenbruch	*16. 12. 79	gef. Messines	10. 4. 18
Ldftm.	Hagemelster, Heinr.	Doberan	*4. 2. 90	gef. Messines	10. 4. 18
Must.	Mietz, Gust.	Berlin	*21. 5. 98	gef. Messines	10. 4. 18
Ref.	Ramin, Karsten	Wiedenborstel	*23. 5. 89	gef. Messines	11. 4. 18
Gefr.	Bahr, Erich	Stettin	*22. 3. 95	gef. Messines	11. 4. 18
Ldftm.	Westermann, Theob.	Scharrendorf	*24. 5. 76	gef. Messines	11. 4. 18
Offz.-Stellv.	Brandt, Adolf	Berka	*13. 12. 90	gef. Messines	12. 4. 18
Gefr.	Bedmann, Friedr.	Stade	*13. 7. 92	gest. Feldblaz. 37	14. 4. 18
Gefr.	Schröder, Hans	Hamburg	*22. 4. 94	gef. Orvillers	12. 6. 18
Gefr.	Mehmer, Karl	Hilfsingen	*30. 1. 77	gef. Lataule	13. 6. 18
Must.	Wrage, Hans	Schwiffel	*27. 6. 98	gef. Lataule	13. 6. 18
Must.	Trautmann, Willy	Reundorf	*28. 3. 94	gef. Lataule	13. 6. 18
Ldftm.	Grashüller, Michael	Pölling	*25. 12. 85	verm. Lataule	16. 6. 18
Must.	Müller, Otto	Stettin	*20. 10. 98	gef. Lataule	18. 6. 18
Sergt.	Zander, Aug.	Schneidemühl	*15. 7. 91	gest. Laz. 297	14. 7. 18
Must.	Limm, Gust.	Marlenhof	*5. 1. 99	gef. Lataule	26. 7. 18
Gefr.	Rave, Otto	Eutin	*9. 12. 87	gef. Avricourt	17. 8. 18
Must.	Heinz, Hans	Hartenholm	*5. 8. 99	gef. Fresnières	22. 8. 18
Ldftm.	Lehmann, Willi	Dresden	*15. 4. 84	gest. Kr.-Laz. 130	19. 10. 18
Gefr.	Mehgen, Richard	Neutölln	*6. 5. 98	gef. Pommereuil	20. 10. 18
Ref.	Tröller, Heinr.	Ruppertenrod	*2. 6. 86	verm. Pommereuil	23. 10. 18
Unt.	Rose, Felix	Kiel-Gaarden	*21. 10. 95	verm. Pommereuil	23. 10. 18
Ref.	Mallach, Leo	Lalkau	*19. 12. 82	verm. Pommereuil	23. 10. 18
Must.	Svenson, Friedr.	Lübeck	*17. 4. 96	verm. Pommereuil	23. 10. 18
Gefr.	Trebbin, Karl	Werneuchen	*31. 5. 82	gest. auf Transport	16. 11. 18

12. Kompagnie.

1914.

Musk.	v. Wantoch-Rekowski	Vertow	*11.	2. 92	gef. Lassigny	21.	9. 14
Musk.	Kiepe, Paul	Neumünster	*20.	8. 92	gef. Lassigny	21.	9. 14
Musk.	Kollock, Ektor	Kielbaschin	*4.	9. 92	gef. Lassigny	21.	9. 14
Ref.	Ulrich III, Bernh.	Wieggen	*18.	5. 91	gef. Lassigny	21.	9. 14
Ref.	Endres, Peter	Margershausen	*17.	6. 89	gef. Lassigny	21.	9. 14
Ref.	Jöhrens, Fritz	Mölin	*12.	10. 89	gef. Lassigny	21.	9. 14
Musk.	Opiolka, Joh.	Radziontan	*5.	2. 93	gef. Laucourt	14.	10. 14
Ref.	Voll, Gust.	Dannau	*13.	10. 90	gef. Laucourt	6.	11. 14
Ref.	Ehlers III, Max	Hamburg	*24.	2. 90	gef. Laucourt	30.	11. 14

1915.

Gefr.	Tams, Claus	Grünhorst	*19.	5. 91	gef. Laucourt	11.	2. 15
Gefr. d. R.	Ewald, Franz	Jürgenshof	*28.	2. 86	verw. Laucourt	19.	2. 15
					gest.	20.	2. 15
Ref.	Lohse, Richard	Klenau	*17.	11. 87	verw. Laucourt	19.	2. 15
					gest.	6.	5. 15
Musk.	Gerken, Henr.	Worphausen	*26.	5. 93	verw. Laucourt	23.	6. 15
					gest.	13.	7. 15

1916.

Musk.	Rump, Oskar	Kiel	*9.	1. 95	verw. Angres	5.	1. 16
					gest.	6.	1. 16
Unt.	Cebulla, Hans	Marienthal	*1.	3. 91	gef. Angres	24.	1. 16
Uzfld.	Luchterhand, Herm.	Strassen	*30.	3. 86	gef. Alvon	26.	1. 16
Ref.	Harms, Friedr.	Maltwig	*23.	4. 89	gef. Angres	10.	2. 16
Gefr.	Becker, Friedr.	Passin	*6.	12. 91	gef. Angres	21.	2. 16
Unt.	Beißel, Joh.	Bachem	*12.	10. 91	gef. Angres	21.	2. 16
Musk.	Fittschen, Heinr.	Ruhstedt	*26.	4. 93	gef. Angres	21.	2. 16
Ref.	Thun I, Hans	Nordbastedt	*15.	10. 90	gef. Angres	21.	2. 16
Unt. d. R.	Kater, Heinr.	Emmern	*28.	6. 88	gef. Angres	21.	2. 16
Gefr. d. R.	Eds, Joh.	Hohenfelde	*28.	4. 91	verw. Angres	21.	2. 16
					gest.	25.	2. 16
Gefr.	Felzer, Franz	Altmannshausen	*12.	2. 90	gef. Angres	21.	2. 16
Musk.	May, Karl	Lägerdorf	*5.	4. 91	gef. Angres	21.	2. 16
Erst.-Ref.	Staffeldt, Herm.	Möllenbeck	*18.	7. 92	gef. Angres	21.	2. 16
Musk.	Teilde, Johannes	Stresendorf	*19.	10. 94	gef. Angres	21.	2. 16
Ldftm.	Stahl II, Wilh.	Alttona	*2.	12. 88	gef. Angres	21.	2. 16
Musk.	Voh VI, Aug.	Ruholzberg	*25.	2. 95	gef. Angres	21.	2. 16
Musk.	Haack, Walter	Quidborn	*19.	2. 93	gef. Hulluch	21.	2. 16
Musk.	Riedhof, Otto	Güstrow	*14.	12. 96	gef. Hulluch	21.	9. 16
Musk.	Christiansen, Karl	Leck	*8.	12. 91	gef. Angres	22.	2. 16
Musk.	Rofott, Peter	Al. Lagenwied	*26.	4. 92	gef. Angres	22.	2. 16
Gefr.	Dieth, Paul	Hamburg	*8.	9. 91	gef. Angres	22.	2. 16
Erst.-Ref.	Schent, Ernst	Rehbe	*7.	7. 90	gef. Angres	22.	2. 16
Musk.	Laß, Carl	Gr.-Stieten	*15.	11. 94	gef. Angres	21.	2. 16
Gefr.	Emmler, Otto	Kyrlik	*31.	12. 90	gef. Givendy	8.	4. 16
Musk.	Reininghaus, Friedr.	Alttona	*15.	2. 92	gef. Givendy	8.	4. 16
Gefr.	Schaffran, Herm.	Mühlhausen i. Th.	*4.	4. 96	gef. Meesen	10.	4. 16
Musk.	Ezellnick, Wilhelm	Deschütz	*14.	1. 91	gef. Givendy	1.	5. 16
Ldftm.	Hansen, Christ.	Sellerup	*21.	8. 90	gef. Givendy	1.	5. 16
Musk.	Lattermann, Paul	Schwarzburg	*24.	3. 92	gef. Givendy	23.	5. 16
Unt.	Rosenhom, Christ.	Scherrebek	*20.	12. 91	gef. Givendy	23.	5. 16
Musk.	Puck, Heinr.	Lamstedt	*7.	6. 91	gef. Givendy	23.	5. 16
Ref.	Jahnke, Ewald	Arnsvalde	*10.	10. 90	gef. Givendy	23.	5. 16
Musk.	Reuhoff, Aug.	Hamburg	*25.	6. 94	verw. Givendy	23.	5. 16
					gest.	24.	5. 16
Musk.	Gebauer, Herm.	Schiffbeck	*9.	10. 94	gef. Givendy	23.	5. 16
Musk.	Siggeltow, Otto	Gr.-Salik	*2.	7. 94	gef. Givendy	23.	5. 16
Gefr.	Stechmann, Arnold	Mittelkirchen	*16.	1. 85	gef. Givendy	23.	5. 16
Ldftm.	Heck, Eduard	Hamburg	*6.	2. 78	gef. Givendy	23.	5. 16
Erst. Ref.	Bud II, Georg	Hamburg	*21.	2. 85	gef. Givendy	23.	5. 16
Ldftm.	Bedrich, Joh.	Leipzig	*13.	10. 93	gef. Givendy	23.	5. 16
Unt.	Goldberg, Fritz	Weissenborn	*9.	8. 92	gef. Contalmaison	6.	7. 16
Gefr.	Herzog, Otto	Meißen	*7.	12. 93	gef. Contalmaison	6.	7. 16
Musk.	Kania, Paul	Seichwitz	*17.	4. 91	gef. Contalmaison	6.	7. 16
Musk.	Lubizky, Paul	Schlesitz	*30.	6. 93	gef. Contalmaison	6.	7. 16
Ref.	Unbereith, Heinr.	Dassel	*22.	8. 91	gef. Contalmaison	6.	7. 16

Gefr.	Fehlandt, Herm.	Hamburg	*25. 5. 90	gef. Contalmaison	6. 7. 16
Ref.	Klawitowski, Leo	Schoppa	*18. 10. 90	gef. Contalmaison	6. 7. 16
Musk.	Plath, Joh.	Heiligenhafen	*28. 2. 86	gef. Contalmaison	6. 7. 16
Wehrm.	Siemsen, Max	Neustadt	*21. 6. 91	gef. Contalmaison	6. 7. 16
	Bedel, Adolf	Wandelwitz	*25. 10. 85	verw. Contalmaison	6. 7. 16
				gest.	8. 7. 16
Gefr.	Schlüter, Hans	Nettelsen	*9. 9. 95	gef. Contalmaison	6. 7. 16
Wfd.	Grieß, Hans	Neumünster	*19. 8. 92	gef. Contalmaison	6. 7. 16
Musk.	Brage, Herm.	Hamburg	*1. 6. 95	gef. Contalmaison	6. 7. 16
Lbftm.	Ramradt, Wilh.	Hagen	*5. 1. 77	verw. Contalmaison	6. 7. 16
Lbftm.	Stolle, Alfred	Elbden	*27. 9. 88	gef. Contalmaison	6. 7. 16
Musk.	Orth, Hans	Hamburg	*5. 6. 95	gef. Contalmaison	6. 7. 16
Lbftm.	Schmidt III, Bruno	Oberlangenhau	*17. 11. 94	verw. Contalmaison	6. 7. 16
Musk.	Schramm, Anton	Steinau	*7. 11. 86	gef. Contalmaison	6. 7. 16
Musk.	Thumann, Heinr.	Oster-Allenworth	*9. 6. 95	verw. Contalmaison	6. 7. 16
Musk.	Sanders, Dietr.	Leer	*1. 1. 95	gef. Contalmaison	6. 7. 16
Musk.	Stöckling, Herm.	Travemünde	*22. 10. 94	gef. Contalmaison	6. 7. 16
Musk.	Dehmel, Rud.	Sunderhand- viertel	*5. 8. 95	verw. Contalmaison	6. 7. 16
				gest. in Gefangenschaft	
Fahn.-Junk.	Strauß, Hans-Heinr.	Oldenfelde	*24. 1. 96	gef. Contalmaison	6. 7. 16
Musk.	Stov, Knud	Föbe	*19. 1. 93	gef. Contalmaison	6. 7. 16
Unt. d. R.	Thomsen, Carsten	Fröslee	*19. 11. 88	verw. Contalmaison	7. 7. 16
				gest.	8. 7. 16
Unt. d. L.	Paulsen, Hans	Bunzoh	*6. 6. 76	gef. Gueudécourt	2. 8. 16
Gefr.	Linke, Herm.	Lägerdorf	*4. 12. 98	gef. Fouraux-Wald	4. 8. 16
Lbftm.	Strunz, Karl	Merane	*26. 8. 78	gef. Fouraux-Wald	4. 8. 16
Musk.	Schlüter II, Walter	Hamburg	*5. 3. 96	gef. Fouraux-Wald	5. 8. 16
Musk.	Wahke, Karl	Neustädte	*1. 8. 95	gef. Fouraux-Wald	5. 8. 16
Musk.	Grügla, Vinzent	Lowoschau	*14. 7. 92	verw. Fouraux-Wald	7. 8. 16
				gest. in Gefangenschaft	
Musk.	Stern, Wilh.	Schwerin	*13. 3. 95	verw. Hülluch	8. 9. 16
				gest.	10. 9. 16
Musk.	Hedemari, Nies	Laurup	*21. 4. 91	gef. Hülluch	27. 9. 16
Musk.	Ulrich, Paul	Neumittelwalde	*6. 1. 94	verw. Saily	4. 10. 16
				gest.	3. 11. 16
Musk.	Klüver, Andreas	Tinnstedt	*16. 10. 96	gef. Saily	4. 10. 16
Musk.	Thomsen II, Peter	Rapstedt	*20. 9. 96	gef. Saily	4. 10. 16
Unt. d. R.	Dierksen, Alfred	Hamburg	*20. 9. 93	verw. Saily	5. 10. 16
				gest.	6. 10. 16
Musk.	Fernow, Hans	Tessenow	*15. 8. 96	verw. Saily	7. 10. 16
				gest.	21. 10. 16
Musk.	Tychsen, Peter	Dunthfeld	*31. 10. 96	gef. Saily	7. 10. 16
Unt. d. R.	Beeh, Erich	Berlin	*26. 1. 89	gef. Saily	8. 10. 16
Musk.	Light, Laurids	Rastrup	*28. 3. 96	gef. Saily	8. 10. 16
Kent.-Träg.	Strauß, Josef	Lassiken	*29. 12. 87	gef. Saily	9. 10. 16
Lbftm.	Offermann, Paul	Herzogenrath	*12. 12. 89	gef. Saily	9. 10. 16
Gefr. d. R.	Böse, Hans	Hamburg	*24. 3. 90	gef. Saily	13. 10. 16
Lbftm.	Wilkens, Herm.	Hesedorf	*7. 5. 79	gef. Saily	13. 10. 16
Gefr.	Wist, Heinr.	Balje	*4. 2. 90	gef. vor Sperrn	24. 10. 16

1917.

Lbftm.	Buchholz, Heinr.	Westerhede	*6. 7. 82	gef. Neuville	7. 4. 17
Musk.	Karstenen, Anton	Engerheide	*5. 9. 96	gef. Neuville	7. 4. 17
Unt. d. L.	Lange, Wilh.	Pepelow	*12. 3. 87	verw. Neuville	7. 4. 17
				gest.	8. 4. 17
Gefr.	Raczmarizky, Aug.	Pawellen	*12. 8. 93	gef. Neuville-Vitasse	9. 4. 17
Gefr.	Gozdzik, Julian	Lianno	*8. 12. 91	gef. Neuville-Vitasse	9. 4. 17
Krgs.-Frw.	Horst, Otto	Lungendorf	*24. 11. 95	gef. Neuville	9. 4. 17
Lbftm.	Emmerich, Wilh.	Lutter a. B.	*18. 12. 88	gef. Neuville	9. 4. 17
Lbftm.	Koch, Friedr.	Kronsgaard	*15. 7. 79	gef. Neuville	9. 4. 17
Musk.	Beeh, Franz	München	*27. 10. 94	gef. Neuville	9. 4. 17
Lbftm.	Rühmann, Claus	Albersdorf	*6. 4. 93	gef. Neuville	9. 4. 17
Musk.	Reinde, Paul	Flensburg	*17. 12. 95	gef. Neuville	9. 4. 17
Lbftm.	Abrensfeld, Lüder	Westerborsstedt	*4. 4. 89	gef. Neuville	9. 4. 17
Lbftm.	Rozek, Joseph	Witaszyce	*30. 3. 78	gef. Neuville	9. 4. 17
Musk.	Bödder, Herbert	Kloßke	*25. 8. 97	gef. Neuville	9. 4. 17
Musk.	Sager, Friedr.	Rügtam	*26. 10. 96	gef. Neuville	9. 4. 17
Musk.	Schauf, Herm.	Silken	*9. 8. 97	gef. Neuville	9. 4. 17
Musk.	Ribbe, Ewald	Bergedorf	*25. 5. 98	gef. Meesen	10. 4. 17
Musk.	Dölter, Hugo	Riel	*28. 10. 96	gef. Boiry	14. 6. 17
Musk.	Peterßen IV, Alfred	Neukirchen	*23. 6. 96	verw. Boiry	14. 6. 17
				gest.	4. 7. 17

Musk.	Faden, Aug.	Hasloh	*24. 8. 84	gef. Boiry	14. 6. 17
Muskm.	Evert, Wilh.	Gustävel	*9. 7. 80	gef. Boiry	14. 6. 17
Gefr.	Schmidt V, Herm.	Dessau	*27. 11. 91	verw. Boiry	14. 6. 17
				gest.	19. 6. 17
Gefr. d. L.	Seeborg, Aug.	Otterndorf	*15. 7. 80	verw. Boiry	17. 6. 17
				gest.	19. 6. 17
Musk.	Liedje, Heinr.	Kirchwalde	*25. 12. 95	gef. Boiry	18. 6. 17
Musk.	Daufer, Alfred	Büfleben	*21. 10. 98	gef. Boiry	4. 7. 17
Unt.	Niemann, Wilh.	Neukloster	*12. 12. 92	gef. Boiry-Nôtre-Dame	5. 7. 17
Musk.	Petersen V, Mittel	Terpstedt	*26. 9. 96	verw. Boiry	12. 7. 17
				gest.	13. 7. 17
Musk.	Schulte, Heinr.	Sendenhorst	*18. 6. 97	gef. Boiry	15. 7. 17
Musk.	Arph, Rud.	Klitz	*27. 3. 96	gef. vor Monchy	27. 7. 17
Unt.	Gehrt, Joh.	Burg	*9. 11. 92	gef. Monchy	8. 8. 17
Musk.	Jäger, Otto	Malchin	*2. 1. 94	gef. Monchy	8. 8. 17
Musk.	Pige, Paul	Liebenau	*23. 10. 94	gef. Monchy	8. 8. 17
Musk.	Büchner, Arthur	Gräfenhagen	*25. 8. 98	verw. Monchy	8. 8. 17
				gest.	10. 8. 17
Unt.	Gerick, Rudolf	Wenneberg	*2. 6. 91	gef. Monchy	9. 8. 17
Unt.	Kaczmarek, Felix	Schrimm	*5. 9. 90	gef. vor Monchy	9. 8. 17
Musk.	Dittmer, Heinr.	Oppeln	*17. 3. 95	gef. Hamblain	12. 8. 17
Musk.	Springborn, Otto	Stargard	*13. 4. 97	gef. vor Monchy	21. 8. 17
Gefr.	Burmester, Franz	Hamburg	*12. 8. 88	gef. vor Monchy	13. 9. 17
Musk.	Liedemann, Heinr.	Altenbruch	*9. 4. 98	gef. Fontaine-les-Croisilles	4. 10. 17
Musk.	Thienel, Karl	Hamburg	*18. 11. 97	verw. Fontaine-les-Croisilles, gest.	4. 10. 17
				gef. Chérin	3. 11. 17
Gefr.	Wittorf, Karl	Wisch	*3. 3. 91	verw. Volderhoeft	19. 11. 17
Gefr. d. R.	Prüß, Richard	Billwärder	*7. 6. 87	verw. Volderhoeft	20. 11. 17
Musk.	Brenel, Willy	Wandsbek	*17. 6. 96	gest.	26. 11. 17
				verw. Volderhoeft	21. 11. 17
Musk.	Schilling II, Paul	Gotha	*17. 5. 98	gest.	22. 2. 17
Gefr.	Fox, Theodor	Hamburg	*12. 4. 90	gef. Terhand	24. 11. 17
Musk.	Hecht, Paul	Friedrichshof	*4. 3. 97	verw. Volderhoeft	3. 12. 17
				gest.	8. 12. 17
Kent.-Tr.	Penzhorn, Wilh.	Strelitz	*11. 1. 98	gef. Volderhoeft	3. 12. 17
Musk.	Müller III, Friß	Marienstedt	*16. 10. 97	gef. Volderhoeft	3. 12. 17
Ldftm.	Neels, Friedr.	Penzlin	*6. 3. 92	gef. Volderhoeft	3. 12. 17
Gefr.	Dolz, Reinhold	Tempelburg	*27. 9. 94	gef. Volderhoeft	3. 12. 17
Dzfld.	Grieneisen, Walther	Hamburg	*23. 11. 92	verw. Volderhoeft	15. 12. 17
				gest.	29. 12. 17
Musk.	Steenbock, Heinr.	Glashütte	*30. 10. 98	gef. Volderhoeft	19. 12. 17
1918.					
San.	Franke, Otto	Hamburg	*23. 9. 89	gef. Meesen	10. 4. 18
Unt.	Doß I, Hans	Neumünster	*5. 7. 95	verw. Meesen	10. 4. 18
Musk.	Schesnack, Julius	Kiel	*6. 12. 93	gef. Meesen	10. 4. 18
Gefr.	Schnell, Willy	Wetter	*26. 4. 96	gef. Meesen	10. 4. 18
Musk.	Falt, Paul	Hobstin	*7. 11. 98	gef. Meesen	10. 4. 18
Musk.	Michael, Christ.	Gammendorf	*30. 3. 98	gef. Meesen	10. 4. 18
Ldftm.	Andresen II, Walter	Tönning	*27. 10. 80	gef. Meesen	10. 4. 18
Musk.	Holm, Hans	Windrupfeld	*25. 11. 96	verw. Meesen	11. 4. 18
				gest.	12. 4. 18
Musk.	Krause, Paul	Langenfelde	*30. 1. 27	gef. Meesen	11. 4. 18
Musk.	Klug, Wilh.	Labuhn	*26. 1. 98	verw. Meesen	11. 4. 18
				gest.	26. 4. 18
Musk.	Wilk I, Karl	Kl.-Tegleben	*15. 5. 97	gef. Meesen	12. 4. 18
Musk.	Wernuth, Robert	Geesthacht	*10. 2. 96	gef. Wytschaete	16. 4. 18
Ref.	Scheffler, Wilh.	Altona	*29. 5. 86	verw. Wytschaete	17. 4. 18
				gest.	30. 4. 18
Erz.-Ref.	Bauer, Georg	Danzlingen	*6. 10. 92	gef. Wytschaete	17. 4. 18
Ref.	Rohwedder, Otto	Jahrsdorf	*4. 9. 89	verw. Givendy	23. 5. 16
				gest.	5. 1. 18
Gefr.	Hinze, Franz	Gr.-Lichterfelde	*12. 2. 92	gef. Lataule	13. 6. 18
Gefr.	Lorenzen, Nicolai	Flensburg	*26. 8. 92	gef. Cuvilly	13. 6. 18
Musk.	Kreienbrink, Ernst	Pragsdorf	*10. 7. 97	gef. Lataule	20. 6. 18
Musk.	Jäger II, Karl	Cannstatt	*18. 11. 97	gef. Lataule	20. 6. 18
Musk.	Rasmierczak, Ludw.	Morakowo	*19. 8. 99	gef. Lataule	20. 6. 18
Musk.	Wagner, Paul	Niederhausdorf	*12. 10. 99	gef. Lataule	20. 6. 18
Musk.	Wendt II, Walter	Eilenburg	*9. 12. 99	verw. Lataule	20. 6. 18
				gest.	3. 7. 18

Musf.	Mitowski, Gust.	Rogehnen	*8. 1. 99	gef. Lataule	20. 6. 18
Musf.	Pethloff, Emil	Barenhof	*17. 7. 99	gef. Lataule	2. 7. 18
Musf.	Bode, Max	Hamburg	*29. 7. 96	gef. Lataule	19. 7. 18
San.-Unt.	Recht, Romald	Rostock	*29. 12. 85	gef. Meeßen	10. 8. 18
Vfld.	Haj I, Paul	Gr.-Schwarzsee	*21. 11. 87	verw. Bois-des-Loges	12. 8. 18
				gest.	15. 8. 18
Unt.	Freitag, Gust.	Hamburg	*12. 12. 89	gef. Bois-des-Loges	19. 8. 18
Musf.	Gloffroy, Eugen	Stoßweiser	*13. 2. 95	gef. Crapeaumesnil	21. 8. 18
Musf.	Wied, Otto	Neumünster	*3. 8. 97	gest. —	28. 8. 18
Unt.	Honnens, Gust	Tetenbüttel	*10. 5. 95	gest. —	17. 10. 18

1919.

Ldftm.	Neumann, Herm.	Rottbus	*5. 6. 78	gest. Plön	2. 1. 19
Ser. d. R.	Rurth, Hans	Ikehoe	*25. 9. 90	gest. in franz. Gefangen- schaft	24. 2. 19

1. Maschinen-Gewehr-Kompagnie.

1914.

Ref.	Bern, August	Plön	*31. 10. 87	gef. Herent	26. 8. 14
Sergt.	Ludmann, Heinr.	Wilmendorf	*22. 8. 88	gef. Elincourt	16. 9. 14
Ref.	Tornquist, Friedr.	Plön	*19. 2. 87	gef. Royon	22. 9. 14

1916.

Schütze	Bründermann, Theodor	Walldrop	*27. 12. 91	gef. Givenchy	20. 2. 16
Schütze	Schirner, Ernst	Wunstorf	*9. 7. 94	gef. Contalmaison	4. 7. 16
Schütze	Tröbst, Wilh.	Hamburg	*22. 7. 96	gef. Contalmaison	5. 7. 16
Schütze	Schellhorn, Willi	Schleiß	*6. 5. 95	gef. Contalmaison	6. 7. 16
Schütze	Jung, Karl	Chemnitz	*21. 12. 95	verw. Somme	7. 7. 16
				gest.	17. 7. 16
Schütze	Glindemann, Joh.	Krumstedt	*26. 5. 84	gef. Fourceaux-Wald	3. 8. 16
Schütze	Peterßen II, Wilh.	Rappeln	*28. 4. 96	gef. Fourceaux-Wald	8. 8. 16
Schütze	Pingel, Peter	Hemdingen	*19. 12. 96	gef. Fourceaux-Wald	8. 8. 16
Gefr.	Laddock, Aug.	Wierschützern	*1. 7. 92	verw. Sailly	3. 10. 16
				gest.	5. 10. 16
Gefr.	Luffok, Stefan	Birkenthal	*13. 12. 92	gef. Sailly	3. 10. 16
Schütze	Röster, Willy	Altona	*12. 12. 95	gef. Sailly	3. 10. 16
Schütze	Mustin, Hans	Lübeck	*6. 3. 95	verw. Sailly	3. 10. 16
				gest.	4. 10. 16
Schütze	Waschl, Otto	Hammer	*18. 5. 96	gef. Sailly	3. 10. 16
Unt.	Bahrs, Otto	Stendorf	*15. 7. 90	gef. Sailly	6. 10. 16
Gefr.	Brubns, Wilh.	Hamburg	*15. 12. 92	gef. Sailly	7. 10. 16
Schütze	Aderholt, Friedr.	Stöckny	*5. 11. 88	gef. le Mesnil	7. 19. 16
Schütze	Enoch, Albert	Hamburg	*20. 6. 93	gef. Sailly	7. 10. 16
Schütze	Dohrmann, Friedr.	Hamburg	*26. 4. 88	gef. Sailly	7. 10. 16
Ldftm.	Schwien, Magnus	Rühren	*18. 9. 89	gef. Sailly	7. 10. 16
Schütze	Peterßen I, Frig	Alt-Heikendorf	*19. 1. 96	verw. Sailly	7. 10. 16
				gest.	14. 10. 16
Schütze	Klähn, Otto	Marnitz	*23. 3. 92	gef. Verlorenhoet	9. 11. 16
Uf.-Ref.	Koll II, Claus	Norby	*7. 5. 94	gef. Verlorenhoet	9. 11. 16

1917.

Schütze	Blaschke, Paul	Meldorf	*23. 8. 96	verw. Volderhoet	24. 1. 17
				gest.	26. 1. 17
Ldftm.	Bahr, Hans	Altona-Bahrenfeld	*10. 12. 94	gef. Monchy	8. 6. 17
Unt.	Lange, Wilh.	Rietben	*9. 6. 89	gef. Monchy	18. 6. 17
Unt.	Lenz, Ferdin.	Hamburg	*30. 12. 92	gef. Chérisy	24. 9. 17
Schütze	Oriensmann, Friedr.	Iseler	*20. 9. 90	verw. Volderhoet	3. 12. 17
				gest.	5. 12. 17
Gefr.	Jessen, Hans	Schlausende	*9. 4. 96	gef. Volderhoet	3. 12. 17
Unt.	Scheibe, Albert	Ludenwalde	*1. 12. 96	gef. Volderhoet	3. 12. 17
Schütze	Hoberg, Emil	Nordleber	*31. 1. 95	gef. Volderhoet	3. 12. 17
Gefr.	Voß II, Martin	Seth	*14. 1. 86	verw. Volderhoet	3. 12. 17
				gest.	4. 12. 17

Schütze	Spiegel, Herm.	Bremen	*5. 2. 97	verw. Volderhoef	3. 12. 17
Erf.-Ref.	Lorenz, Walter	Doberan	*6. 12. 97	gest.	22. 12. 17
Schütze	Mathies, Dietr.	Lehe	*19. 6. 97	gef. Volderhoef	3. 12. 17
Erf.-Ref.	Meier, Gust.	Fargau	*8. 11. 97	gef. Volderhoef	3. 12. 17
Schütze	Lange II, Richard	Gaaschow	*11. 9. 98	gef. Volderhoef	3. 12. 17
Schütze	Schnaefel, Hans	Lübbo	*23. 9. 97	gef. Volderhoef	3. 12. 17
Schütze	Schön, Karl	Waren	*16. 1. 98	gef. Volderhoef	3. 12. 17
Schütze	Steffen, Aug.	Siek	*24. 6. 98	gef. Volderhoef	3. 12. 17
Schütze	Sron, Aug.	Hamburg	*23. 12. 96	gef. Volderhoef	4. 12. 17
Schütze	Boschke, Martin	Lehmkuhlen	*14. 3. 98	gef. Volderhoef	4. 12. 17

1918.

Gefr.	Wient, Hans	Lübeck	*16. 7. 91	verw. Lataule	6. 7. 18
				gest.	7. 7. 18
Lebftm.	Lohmeyer, Otto	Lycken	*6. 2. 92	gef. Meesen	10. 4. 18
Musik.	Dof I, Otto	Horst	*21. 12. 95	gef. Meesen	11. 4. 18
Vzflb.	Dof, Hans	Lübeck	*17. 2. 87	gef. Meesen	11. 4. 18
Schütze	Ruhagen, Werner	Varchin	*1. 11. 98	gef. Meesen	12. 4. 18
Schütze	Altmeier, Theodor	Hamborn	*5. 11. 98	verw. u. verm. Wyt- schaete	15. 4. 18
Schütze	Mertes, Nicolaus	Sahn	*16. 8. 93	verw. Wyttschaete	15. 4. 18
				gest.	17. 4. 18
Unt.	Hohn, Matthias	Limbach	*27. 5. 96	gef. Meesen	16. 4. 18
Vzflb.	Brüel, Herm.	Altenteil	*29. 11. 86	gef. Wyttschaete	17. 4. 18
Schütze	Eisele, Fridolin	Gaufelfingen	*2. 12. 91	verw. Lataule	26. 6. 18
				gest.	27. 6. 18
Gefr.	Peters IV, Joh.	Edln	*21. 12. 96	gef. Lataule	12. 8. 18
Schütze	Preiß, Ludwig	Rassel	*25. 4. 98	verw. Euvilly	13. 8. 18
				gest.	15. 8. 18
Sergt.	Neumann, Rudolf	Abamsheide	*31. 3. 87	gef. Le Cateau	20. 10. 18
Schütze	Eisenhut, Hilmar	Hersdorf	*21. 2. 90	gef. Le Cateau	24. 10. 18
Erf.-Ref.	Röhn, Ernst	Stettin	*11. 10. 91	verm. Le Cateau	24. 10. 18
Schütze	Berggreen, Hans	Schwerin	*25. 6. 84	gef. Fontaine	24. 10. 18

2. Maschinen-Gewehr-Kompagnie.

1917.

Gefr.	Fahrenkrog, Hans	Kiel	*16. 12. 96	gef. Verlorenhoef	20. 3. 17
Unt.	Rosin, Julius	Wittingen	*12. 2. 94	verm. Arras	10. 4. 17
Schütze	Blank, John	Altona	*29. 7. 96	gef. Arras	10. 4. 17
Freim.	Goebel, Alfred	Gottesberg	*16. 12. 94	verm. Arras	10. 4. 17
Schütze	Papke, Herm.	Dieknitz	*28. 8. 96	gef. Monchy	9. 6. 17
Unt.	Schulz, Reinhold	Reinwässer	*31. 8. 93	verw. Arras	10. 6. 17
				gest.	13. 6. 17
Schütze	Reese, Otto	Satjewitz	*22. 11. 97	gef. Vert-Wald	30. 7. 17
Vzflb.	Schwarz, Hugo	Fackenburg	*30. 12. 89	gef. Monchy	2. 8. 17
Schütze	Stölting, Aug.	Dosenbek	*29. 10. 96	gef. Kortrid	27. 11. 17
Schütze	Folkers, Otto	Delligsen	*23. 7. 96	gef. Volderhoef	5. 12. 17
Schütze	Krümmler, Georg	Grabow	*19. 9. 97	gef. Volderhoef	16. 12. 17
Gefr.	Müller, Casper	Ottmarsbodholt	*22. 4. 89	gef. in Gefangenschaft	

1918.

Schütze	Weiper, Wilh.	Loch	*5. 12. 98	gef. Southem	16. 3. 18
Schütze	Sülter, Herbert	Hamburg	*12. 8. 96	gef. Southem	16. 3. 18
Schütze	Happes, Wilh.	Breslau	*8. 11. 97	gef. Meesen	10. 4. 18
Schütze	Höwing, Joh.	Hamburg	*5. 12. 96	gef. Meesen	13. 4. 18
Schütze	Raue, Gust.	Neuengamme	*12. 8. 98	gef. Meesen	12. 4. 18
Gefr.	Kreuz, Emil	Süderdeich	*10. 5. 96	gef. Meesen	14. 4. 18
Unt.	Wagner, Wilh.	Samelin	*3. 4. 97	gef. Meesen	16. 4. 18
Schütze	Schulze, Oswald	Ferchel	*23. 5. 96	gef. Meesen	16. 4. 18
Schütze	Rnitter, Paul	Rönigswuster- hausen	*8. 9. 89	gef. Meesen	16. 4. 18
Gefr.	Möller, Marius	Bredelbro	*5. 4. 96	gef. Orvillers	12. 6. 18
Schütze	Weiler, Joseph	Bochum	*3. 9. 98	gef. Orvillers	12. 6. 18
Schütze	Möller II, Jürgen	Julianenebene	*28. 3. 98	gef. Lataule	13. 6. 18
Schütze	Howe, Walter	Kiel	*4. 7. 98	gef. Lataule	23. 6. 18

Schütze	Raul, Jacob	Reudelsferz	*14. 6. 98	verw. Lataule	13. 7. 18
Gefr.	Bohnack, Hugo	Hamburg	*11. 4. 96	gest.	14. 7. 18
Schütze	Faunsten, Peter	Delhoven	*12. 4. 97	gef. Sorel	10. 8. 18
Gefr.	Guttshewski, Joh.	Neuteich	*10. 4. 93	verm. Lataule	10. 8. 18
Schütze	Sture, Otto	Grünhof	*5. 7. 93	gef. Sorel	10. 8. 18
Schütze	Tiltmann, Gust.	Zinten	*19. 2. 99	verm. Lataule	10. 8. 18
Schütze	Schwarzstein, Alfred	Königsberg	*29. 8. 99	verm. Lataule	10. 8. 18
Sergt.	Krüger, Frik	Fiddichow	*21. 11. 82	gef. Sorel	10. 8. 18
Schütze	Eckhoff, Dietrich	Mugustendorf	*5. 1. 99	gef. Lataule	18. 8. 18
				verw. Fresnières	23. 8. 18
				gest.	291. 8. 18
Schütze	Engelard, Joh.	Bergedorf	*29. 6. 95	gef. Le Cateau	15. 10. 18
Gefr.	Wurr, Albert	Neumünster	*14. 12. 97	verw. Le Cateau	20. 10. 18
				gest.	25. 11. 18
Vzflb.	Gierh, Wilh.	Born	*30. 4. 98	gef. Le Cateau	24. 10. 18
Schütze	Moltmann, Albert	Prödel	*12. 5. 99	gef. Le Cateau	24. 10. 18
	Paul				
Gefr.	Hansen IV, Peter	Stadernfeld	*5. 2. 95	verm. Le Cateau	24. 10. 18

3. Maschinen-Gewehr-Kompagnie.

1916.					
Schütze	Kolb, Jacob	Neunkirchen	*16. 8. 94	gef. Verlorenhoef	15. 12. 16
Schütze	Horst, Hugo	Kiel	*22. 1. 97	gef. Verlorenhoef	15. 12. 16
Gefr.	Kolb, Jacob	Neunkirchen	*16. 8. 84	gest. Roulers	15. 12. 16
1917.					
Ref.	Stachowski, Leo	Görchen	*27. 10. 91	gef. Neuville-Vitasse	5. 4. 17
Unt.	Rübke, Adolf	Fintenvärder	*22. 5. 96	gef. Arras	9. 4. 17
Unt.	Haß, Heinr.	Verdoel	*7. 5. 91	gef. Neuville-Vitasse	9. 4. 17
Schütze	Sorath, Gust.	Zahna	*13. 12. 96	gef. Neuville	9. 4. 17
Schütze	Kirch, Willy	Kiel	*31. 10. 94	gef. Neuville	9. 4. 17
Schütze	Verndorpe, Georg	Hamburg	*16. 4. 98	gef. Arras	13. 6. 17
Schütze	Schachtler, Willy	Kirchwarder	*26. 2. 98	gest. S.-Komp. 509	20. 7. 17
Schütze	Grespengter, Karl	Reinbs	*25. 1. 98	gef. Laz. 41	20. 7. 17
Gefr.	Kubetta, Max	Kiel	*14. 5. 96	gest. S.-Komp. 509	27. 7. 17
Schütze	Schicks, Herm.	Blm.-Wilmersdorf	*17. 12. 97	gest. S.-Komp. 615	8. 8. 17
Schütze	John, Frik	Langenbielau	*21. 1. 95	gef. Voiry	9. 8. 17
Schütze	Ruhlmann, Johs.	Hamburg	*10. 9. 98	gef. Chérif	1. 10. 17
Schütze	Tunn, Konrad	Waren	*5. 6. 98	gef. Chérif	16. 10. 17
Schütze	Ginn, Karl	Buchholz	*6. 11. 97	gest. Laz. Montigny	21. 10. 17
Schütze	Löptien, Lubw.	Prech	*22. 12. 97	gef. Volberhoef	3. 12. 17
Gefr.	Döhle, Bernh.	Bremen	*19. 2. 97	gest. F.-Laz. 38	4. 12. 17
Schütze	Voß, Wilh.	Hamburg	*10. 10. 98	gef. Volberhoef	8. 12. 17
Schütze	Schenk, Ernst	Dettmitta	*3. 9. 98	gef. Volberhoef	15. 12. 17
Schütze	Holst, Joh.	Nieseberg	*10. 9. 98	gef. Baecelaere	23. 11. 17
1918.					
Gefr.	Schlichting, Hans	Hamburg	*6. 12. 98	gest. F.-Laz. 41	21. 3. 18
Gefr.	Horenburg, Friedr.	Silberhütte	*4. 11. 96	gef. Meesen	10. 4. 18
Schütze	Voigt, Heinr.	Mux-Cayes	*5. 10. 98	gef. Meesen	10. 4. 18
Schütze	Jasper, Herm.	Jennhausen	*2. 5. 98	gef. Meesen	10. 4. 18
Unt.	Bey, Joh.	Steinburg	*20. 7. 86	gef. Meesen	11. 4. 18
Schütze	Warremann, Helmut	Kudus	*21. 12. 97	gef. Meesen	11. 4. 18
Schütze	Wellwik, Herm.	Berlin	*10. 6. 91	gef. Wyttschaete	14. 4. 18
Schütze	Bahr, Willi	Güldenschin	*2. 6. 98	gest. Laz. Dortmund	6. 7. 18
Schütze	Umland, Heinr.	Neulander Moor	*17. 8. 99	verm. Pommereuil	17. 8. 18
Schütze	Bauer, Wilh.	Alfter	*14. 1. 97	verm. Fresnières	19. 8. 18
Schütze	Michalak, Stanisł.	Rachewy	*28. 9. 98	verm. Fresnières	19. 8. 18
Unt.	Ludmann, Wilh.	Güstrow	*11. 9. 95	gest. F.-Laz. 297	22. 8. 18
Schütze	Stegemann, Wilh.	Risdorf	*9. 5. 99	gest. Laz. 297	23. 8. 18
Schütze	Lubs, Herm.	Kalübbe	*10. 3. 98	gest. Laz. Neubrandenburg	9. 10. 18
Schütze	Kruse Willi	Elsmhorn	*15. 5. 99	gest. Laz. 36	15. 10. 18
Vzflb.	Ulrich, Wilh.	Hannover	*13. 2. 90	gef. Pommereuil	23. 10. 18
Schütze	Kollner, Frik	Klausdorf	*25. 12. 98	verm. Pommereuil	23. 10. 18
Schütze	Fröhlich, Aug.	Kramelau	*27. 5. 99	verm. Pommereuil	23. 10. 18

Minen-Werfer-Kompagnie.

1918.					
Gefr.	Peter, Anton	Thieden	*12. 4. 91	gef. Douthem	17. 2. 18
Sergt.	Blund, Otto	Struvenhütten	*9. 4. 88	gef. Douthem	28. 3. 18
Sergt. d. R.	Raschner, Otto	Lejsum	*3. 10. 84	gef. Wytschaete	18. 4. 18
Gefr.	Kalkowski, Joh.	Bruenow	*26. 8. 91	gef. Wytschaete	18. 4. 18
Ref.	Wiese, Heinr.	Lübeck	*21. 7. 90	gef. Wytschaete	18. 4. 18
Musk.	Balzweit, Franz	Salbraffen	*18. 4. 91	gef. Cuwilly	16. 6. 18
Unt.	Sandhop, Herm.	Stettin	*10. 12. 95	gef. Kranth. Krg.-Laz. Gent	16. 10. 18
Gefr.	Siebuhr, Otto	Reinsfeld	*17. 2. 90	gef. Le Cateau	17. 10. 18
Gefr.	Threnhsen, Adolf	Hattstedt	*28. 1. 90	verw. Le Cateau	19. 10. 18
				gef.	20. 10. 18

Bau-Kompagnie.

1916.					
Gefr.	Wiese, Friedr.	Husum	*15. 9. 92	verm. Sailly	3. 10. 16

1917.					
Gefr.	Breese, Gust.	Stampe	*12. 5. 89	gef. Monchy	9. 4. 17
Wehrm.	Heuer, Aug.	Bakke	*11. 8. 79	gef. Monchy	9. 4. 17
Musk.	Jackisch, Willy	Kl.-Bartenleben	*19. 1. 96	gef. Monchy	9. 4. 17
Ldftm.	Erbreich, Reinhold	Schwasdorf	*16. 11. 96	verm. Monchy	10. 4. 17
Ref.	Wies, Heinr.	Barendsdorf	*30. 10. 88	verm. Monchy	10. 4. 17
Gefr.	Seeborg, Aug.	Ottendorf	*15. 7. 80	gef. F.-Laz. 195	17. 6. 17
Musk.	Brentfi, Stanisl.	Wolensky	*10. 9. 96	gef. Laz. 41	26. 8. 17
Gefr.	Kiel, Heinrich	Fleeste	*8. 6. 80	gef. Laz. Bremerhaven	31. 10. 17
Ldftm.	Gelb, Karl	Schletttau	*10. 8. 86	gef. Moorseele	30. 11. 17

1918.					
Ufflb.	Egger, Julius	Wismar	*18. 4. 89	gef. Meesen	11. 4. 18
Sergt.	Adamowsky, Gust.	Bremen	*14. 5. 79	gef. Meesen	11. 4. 18
Musk.	Dohrmann, Joh.	Bantense	*11. 5. 96	gef. Meesen	11. 4. 18
Musk.	Goße, Johann	Langwarden	*8. 7. 81	gef. Meesen	11. 4. 18
Musk.	Heise, Wilh.	Leischow	*31. 5. 91	gef. Meesen	11. 4. 18
Ldftm.	Westermann, Theob.	Scharrendorf	*24. 5. 76	gef. Meesen	11. 4. 18
Musk.	Gierke, Albert	Altona	*8. 11. 95	gef. Cuwilly	13. 6. 18
Gefr.	Nieper, Herm.	Altenbruch	*10. 12. 87	gef. Cuwilly	13. 6. 18
Musk.	Bode, Max	Hamburg	*29. 7. 96	gef. Lataule-Walo	19. 7. 18